

dc_633_12
BALLA TIBOR

A Nagy Háború osztrák–magyar tábornokai

Tábornagyok, vezérezredek,
gyalogsági és lovassági tábornokok, táborszernagyok

Sorozatszerkesztő
VESZPRÉMY LÁSZLÓ

B^{dc} A⁶³³ L¹² A T I B O R

A Nagy Háború osztrák–magyar tábornokai

Tábornagyok, vezérezredesek,
gyalogsági és lovassági tábornokok, táborszernagyok

Argumentum

dc_633_12

A kötet a Nemzeti Kulturális Alap és a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum támogatásával jelent meg.

A borítón: a Mária Terézia Katonai Rend 1917. évi adományozó ünnepségén részt vett tábornokok csoportja (előtérben balra Viktor Dankl vezérezredes, középen Arthur Arz gyalogsági tábornok, jobb oldalt Hermann Kövess tábornagy), lent tábornoki sapka, valamint (alnyomatban) az Osztrák–Magyar Monarchia térképe az 1900-as évek elejéről.

Az angol rezümét TÖRŐCSIK ZOLTÁN (Archaeoscriptor Bt.),
a német rezümét ZACHAR VIKTOR, az olasz rezümét PATRIZIA DAL ZOTTO fordította.

© Balla Tibor, 2010

ISSN 1787-3150
ISBN 978-963-446-585-0

Felelős kiadó Láng József, az Argumentum Kiadó igazgatója
Felelős szerkesztő Hausner Gábor
A borítóterv Hodosi Mária munkája
Tördelte Láng András
Nyomta az Argumentum Kiadó nyomdaüzeme

Előszó (<i>Holló József</i>)	7
Bevezetés	9
Rövidítésjegyzék	45
LEXIKON	55
Austrian and hungarian Generals of the Great War. <i>Review</i>	331
Die österreichisch–ungarischen Generäle des Großen Krieges. <i>Resümee</i>	337
I generali austro–ungarici della Grande Guerra. <i>Riassunto</i>	343

dc_633_12

Az emberiség XX. századi története őskatasztrófájának tartott Nagy Háború történetéről a legutóbbi időkig több könyvtárat megtöltő irodalom született, ám a magyar és a nemzetközi hadtörténetírás mindezidáig adós maradt az Osztrák–Magyar Monarchia első világháborús katonai elitjének vizsgálatával, a birodalom szárazföldi haderejét irányító, összesen mintegy 1200 fős tábornoki kar tagjainak életútjáról és háborús tevékenységéről nem született tudományos igényű, tárgyilagos összefoglalás.

Ezt a hiányt részben törlesztendő, most egy több éves kutatómunka eredményeként megszületett összefoglalást vehet kezébe az olvasó, amely Ausztria–Magyarország legmagasabb rangot elért 178 generálisának tisztí életpályáját mutatja be.

A császári és királyi hadsereget, valamint a magyar királyi honvédséget a világégés során behívott kilencmillió katona számához képest csekély létszámú tábornoki testület irányította, akik között sok (a kötetben 25) magyar származású és kötődésű is szolgált. Többen közülük – az „Isonzó oroszlánja” nevet kiérdemelt Borojević, a stratégaként és szakíróként is elismert Conrad von Hötzendorf vezérkari főnök, a haderő utolsó főparancsnoki tisztét betöltő Kövess, a honvédség háború előtti utolsó főparancsnoki beosztását betöltő Rohr, a Bosznia–Hercegovina és Dalmácia háborús vezénylő tábornokaként ismert Sarkotić, a világégés ideje alatt több hadsereget is irányító Tersztyánszky, a padovai fegyverszünetet aláíró Weber vagy a bécsi Hadilevéltár igazgatójaként másfél évtizeden át működő, hallatlanul termékeny hadtörténetíró Woinovich – ismerősnek tűnhetnek a mai magyar olvasó számára is, hiszen nevük és fényképük minduntalan felbukkan a háborús jelentésekben és visszaemlékezésekben, a korabeli újságok címlapjain. A magyarok közül a kiváló szervezőkészségéről, kiemelkedő hadtudósi munkásságáról is ismert Hazai honvédelmi miniszter, a több isonzói-csatában a Doberdót védő József főherceg, az uzsoki hős Szurmay, a Przemysl várát védelmező Tamásy tetteire mi is büszkék lehetünk. Mindannyiuknak komoly szerepe volt abban, hogy a dunai birodalom hadserege megállta helyét a frontokon, sőt, időnként jelentős győzelmek kivívására is képes volt.

A kötet számos, eddig a szakemberek által sem ismert új információt tartalmaz, emellett szinte kézzelfogható közelségbe hozza a mű főszereplőit, a sokak által korábban csak olvasmányaikból vagy fényképekről ismert generálisokat, és úgy vélem, jelentős mértékben hozzájárul a Monarchia katonai elitjéről korábban alkotott kép teljesebbé tételéhez. A művet lapozgatva a száraz tonyok mögött megbúvó emberi tulajdonságokat és katonai kvalitásokat is megismerhetünk, megtudhatjuk a tábornokokról, hogy honnan származtak, milyen volt a családi hátterük, milyen iskolákat végeztek, mely nyelveket beszéltek, milyen kül- és belföldi kitüntetések kaptak békében és haditetteikért, milyen címeket és rangokat birtokoltak, a birodalom által vívott mely hadjáratokban vettek részt 1914 előtt, milyen ütemben léptették őket elő, hol és milyen beosztásokban szolgáltak, a világégés melyik frontjain harcoltak, gazdagították-e a hadtudományi irodalmat írásműveikkel, mi

lett a sorsuk a háború után, végül hol és mikor helyezték őket örök nyugalomra. A szerző bevezetőjében leírtak és a generálisok életrajzi adatainak elemzéséből levonható általános következtetések pedig feltétlenül hozzásegítenek minket a minden korábbinál pusztítóbb Nagy Háború történetének, eseményeinek és összefüggéseinek alaposabb megértéséhez.

Dr. Balla Tibor alezredes, kitűnő hadtörténész kollégám könyvét ezekkel a gondolatokkal tiszta szívből ajánlom a szaktörténészek és az első világháború története iránt érdeklődő olvasók szíves figyelmébe.

*Dr. habil. Holló József altábornagy, címzetes egyetemi tanár
a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum főigazgatója*

*A császári és királyi haderő,
valamint a tábornoki kar általános jellemzői a Nagy Háborúban*

1867-ben a kiegyezés eredményeként létrejött az Osztrák–Magyar Monarchia. A következő évben sor került a haderő reformjára, amely új véderőtörvényekben öltött testet. A dualizmus korszakában a birodalom legfőbb összetartó erejét a szárazföldi csapatokból és a közös haditengerészetből álló fegyveres erő alkotta. A hadügyek egységes irányítása mellett (melyet a közös hadügy- és a két honvédelmi miniszter, háború esetén a hadsereg főparancsnoka, a vezérkar főnöke, az uralkodó katonai irodájának főnöke látott el), a haderő egységét a közös hadseregben, a császári–királyi Landwehrben, valamint a k. u. k. hadiflottánál honos német vezényleti és szolgálati nyelv, az egyes fegyvernemek egységes fegyverzete, felszerelése, szabályzatai, jelvényei, rendfokozati jelzései együtt biztosították. Ez alól csupán a Magyarországon nemzeti haderőnek tekintett magyar királyi honvédség magyar, illetve horvát szolgálati nyelve, ruházata és esküjének szövege képezett kivételt. 1914 előtt az osztrák–magyar katonák csak néhány kisebb jelentőségű fegyveres akcióban vehettek részt, így a birodalom hadereje az első világháborúban történetének legnagyobb kihívásával került szembe. 1914 augusztusában, az általános mozgósítás után 3,2 millió fős, hat hadseregbe, valamint 2 csatahajórajt, 1 cirkáló- és 2 torpedóflottillát magába foglaló, mintegy 34 000 fős haditengerészetbe összevont fegyveres erőt névlegesen az uralkodó (I. Ferenc József, majd 1916 novemberétől I. – magyar királyként IV. – Károly), mint legfelsőbb hadúr, ténylegesen pedig kiválóan képzett, egyfajta összbirodalmi szellemet, valamint a Monarchiához és annak uralkodójához fűződő hűséget megtestesítő tábornokok (illetőleg tengernagyok) vezették. Soraikban számos ismert és tehetséges magyar származású is szolgált.

A három fő részre tagolt szárazföldi haderő (a mintegy 450 000 fős békelétszáma, 1,8 milliós hadiállománnyal rendelkező, a birodalom egész területéről kiegészített császári és királyi [közös] hadsereg, a békében 50 000 katonával, továbbá 200 000 fős hadilétszámmal bíró, a történelmi Magyarországról sorozott katonákból álló magyar királyi honvédség és annak osztrák megfelelője, az ugyanekkora létszámot felvonultató császári–királyi Landwehr, valamint a kezdetben csak papíron létező, majd a világégés kiobbánásakor életre hívott magyar királyi népfelkelés és a rekrutáit a lajtántúli tartományokból nyerő osztrák Landsturm) tábornoki kara egységes volt, ami azt jelentette, hogy a két honvédségnek és a népfelkelésnek nem voltak külön tábornokai. A vezérőrnagyi rangot¹

¹ Ausztria–Magyarország szárazföldi haderejében az első világháború idején az alábbi tábornoki rendfokozatok léteztek: vezérőrnagy (dandár, azaz 6-8000 fő élén), altábornagy (hadosztály, azaz 15-20 000 fő élén), az ugyanazon rangosztályba tartozó gyalogsági tábornok, lovassági tábornok és tábornaszernagy – utóbbi tüzérség-

elért tiszteket császári és királyi tábornokká nevezte ki az uralkodó, a közös hadseregbeli beosztásokból kötetlenül helyezték át őket a magyar vagy az osztrák honvédséghez és viszont.

A tábornoki kar a birodalom társadalmi struktúrájában mindig is különleges helyet foglalt el. A Monarchia haderejét irányító, elitként nyilvántartott tisztikaron belül is elitnek számított, egy igen összetartó zárt intézményt, egyféle szolid kasztot alkotott, hiszen az első világháború időszakában a dualista állam hivatásos és tartalékos tiszti állományának (évenként változó mértékben) mindössze egy-két százalékát tette ki.

Az osztrák–magyar tábornoki életrajzok kutatásának célja, nehézségei és módszertani kérdései

Az első világégés történetéről az időközben eltelt közel száz év során könyvtárakat megtöltő irodalom látott napvilágot. Az Osztrák–Magyar Monarchia haderejéről, első világháborús szerepléséről, a különböző frontokon lezajlott egyes hadjáratokról és csatákról az utóbbi évtizedekben számos hazai és külföldi szerző tollából jelent meg összefoglaló mű, részletes tanulmány. Ennek ellenére, a korszakból több fontos kutatási részterület még mindig feltáratlan. A dunai birodalom első világégés alatti katonai elitjéről és magas rangú tábornokairól írt modern, tárgyilagos, rövidebb vagy éppen részletesebb életrajzok hiányába nemcsak a korszak iránt érdeklődő művelt olvasó, de az azzal foglalkozó hadtörténész is állandóan beleütközik. A világháború eseményeit tárgyaló szinte valamennyi munkában találkozunk nevükkel, azonban alig tudhatunk meg róluk közelebbit. Eddig sem magyar, sem idegen nyelven nem született olyan monográfia, amely vállalkozott volna a tábornoki kar életpályájának és háborús tevékenységének bemutatására, a szélesebb olvasókörzséggel való megismertetésére.

Jelen kötet – amely közel tízéves külföldi és hazai levéltári kutatómunka eredményeit tükrözi – ezt a hiányt csupán részben törlészi, hiszen „mindössze” a legmagasabb rangot elért 178 személy (tábornagyok, vezérezredek, valamint az ugyanazt a rangfokozatot jelentő gyalogsági, lovassági tábornokok és táborszernagyok) adatait tartalmazza. A Monarchia többi első világháborús császári és királyi tábornokának, a „csupán” altábornagyi és vezérőrnagyi ranggal bírt generálisoknak az életrajzi adatait később megjelenő kötetekben kívánom közzétenni. Munkám természetesen nem tekinthető végleg lezártnak, idővel minden bizonnyal finomításra, az esetleges hiányok pótlására szorul, éppen ezért minden adatpontositást, kiegészítést örömmel fogadok.

Történész munkám során fokozatosan érelődött meg bennem a gondolat, hogy a világháborús császári és királyi tábornokokról egy, a generálisok életútját, valamint háborús tevékenységét röviden összefoglaló kézikönyvet, illetve lexikont állítsak össze. Leginkább Szakály Sándor és Bona Gábor művei szolgáltak mintául számomra.²

nél és műszakiaknál – (hadtest vagy hadsereg, azaz 30-40 000 fő élén), vezérezredes – 1915 májusától – (hadsereg, azaz 100-200 000 fő élén), tábornagy (hadseregcsoport, azaz több száz ezer fő élén). Vö.: *Deák István*: Volt egyszer egy tisztikar. A Habsburg-monarchia katonatisztjeinek társadalmi és politikai története 1848–1918. Budapest, 1993. 29. o.

² *Szakály Sándor*: A magyar katonai elit 1938–1945. Budapest, 1987., illetve *Uő*: A magyar katonai felső

A tábornoki életrajzok kutatása során az 1914 augusztusában, illetőleg korábban már tábornoki rangot viselt, továbbá az első világháború négy éve alatt, 1918. december 31-ig ilyen rangot elért személyek kerültek érdeklődésem középpontjába.³ Számuk (ideértve a végig, illetve csak egy ideig aktívan szolgálókat, valamint a már korábban nyugdíjazott vagy egészségügyi okokból várakozási illetékkal szabadságolt⁴ és a háború idejére aktiváltakat) összességében közel 1200 fő, a mai hadseregekről alkotott fogalmaink szerint, első pillantásra soknak tűnik. Ha gyors számvetést végzünk, akkor nyomban kiderül, hogy a frontokon szolgáló dandár-, hadosztály-, hadtest- és hadseregparancsnokok is mind tábornokok voltak, továbbá az osztrák–magyar haderő központi irányító és hátországi szerveinél, valamint a különböző szintű törzsekben (mint a közös Hadügy- és a két Honvédelmi Minisztériumba, a Hadsereg- és a két Honvéd Főparancsnokságra, a testőrségekhez beosztottak, vezérkari főnökök, fegyvernemi és csapatfelügyelők, erőd-, hídfő-, hadtáp-, kiegészítő-, iskola-, hadifogolytábor-, katonai állomás-parancsnokok, katonai bíróságok elnökei, a Monarchia által katonailag megszállt területek főkormányzói stb.) is számosan szolgáltak közülük. A világhégés 51 hónapja alatt a birodalom férfinépességéből behívottak – közel kilencmillió katona –, valamint a tisztikar egészének létszámához⁵ viszonyítva viszont a tábornokok száma kevésnek mondható, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a rájuk háruló hadvezéri, tervező, adminisztratív és egyéb feladatok tőlük telhető legjobb ellátása, megoldása a haderő létezésének és sikeres, zavartalan működésének alapfeltétele volt.

Az első világháborúban szolgált császári és királyi tábornokokról korábban nem készült teljes, mindegyik generálist magába foglaló lajstrom, tehát először is össze kellett állítanom az 1914–1918 között megjelent hivatalos tiszti sematizmusok és levéltári források⁶ alapján egy mindenkit tartalmazó pontos névjegyzéket.

vezetés 1938–1945. Budapest, 2001., továbbá *Bona Gábor*: Tábornokok és törzstisztek az 1848/49. évi szabadságharcban. Budapest, 2000.

³ Azért nem a világháború befejezésének időpontját, az 1918. november 3-án aláírt padovai fegyverszünet napját tekintem mérvadónak, mivel néhányukat még ezen időpont után léptették elő hivatalosan, így pár személyt kizártam volna a vizsgálandók köréből.

⁴ A katonai felülvizsgáló bizottság által részleges rokkantaknak nyilvánított tiszteket fél illetménnyel legfeljebb egy évre szabadságolták (várakozási illetékkal szabadságolva). Egy részüket visszahívták aktív szolgálatra vagy kisebb igénybevétellel járó beosztásba.

⁵ 1914 nyarán, a mozgósítás után 60 000 tiszt állt a csapatok élén, 1918. október 1-jén 188 000 tisztje volt a birodalom hadseregének. *Deák*: i. m. 103., 243. o.

⁶ *Schematismus für das k. u. k. Heer und für die k. u. k. Kriegsmarine für 1914*. Druck und Verlag der k. k. Hof- und Staatsdruckerei. Wien, 1914.; 1916–1918 között: *Ranglisten des kaiserlichen und königlichen Heeres 1916–1918*. Aus der k. k. Hof- und Staatsdruckerei. Wien, 1916–18.; *Schematismus der k. k. Landwehr und der k. k. Gendarmerie der im Reichsrate vertretenen Königreiche und Länder für 1914*. Druck und Verlag der k. k. Hof- und Staatsdruckerei. Wien, 1914.; 1916–1918 között: *Ranglisten der k. k. Landwehr und der k. k. Gendarmerie 1916–1918*. Aus der k. k. Hof- und Staatsdruckerei. Wien, 1916–18.; *A magyar királyi Honvédelmi Minisztérium, honvédség és csendőrség névkönyve 1914 évre*. Hivatalos Kiadás. Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság. Budapest, 1914.; 1915–1918 között: *A magyar királyi honvédség és csendőrség névkönyve 1915–18 évre*. Pallas. Budapest, 1915–1918.; *Steiner, Jörg C.*: *Schematismus der Generale und Obersten der k.u.k. Armee*. Stand: 31. Dezember 1918. Edition S & H. Wien, 1992.; *Kriegsarchiv (KA) Wien, Pensionsbuch. Generäle*. Band IV–V.; *Hubatka, Ludwig Oberstleutnant*: *Verzeichnis der Generale und Flaggenofficiere 1911–1918*. Wien, 1919.; *Pallua-Gall, Julian Hauptmann*: *Verzeichnis der Generale und Flaggen-Officiere des k. und k. (k. k.) Heeres und der k. und k. (k. k.) Kriegsmarine 1815–1900*. Wien, 1903., *Pallua-Gall, Julian Oberstleutnant*: *Verzeichnis der Generale und Flaggenofficiere 1901–1910*. Wien, 1919.

Az osztrák–magyar uralkodó, I. Ferenc József és utóda I. (IV.) Károly, mint legfelsőbb hadúr viselték ugyan a tábornagyi uniformist, de ők értelemszerűen kívül álltak minden rangsorrenden. A világháborúban szövetséges külföldi uralkodókat,⁷ akik csupán kölcsönösségi alapon, tiszteletbeli címként használták a császári és királyi tábornagyi rangot és mutatkoztak Monarchiabeli látogatásokon ilyen egyenruhában, nem tettem vizsgálódásaim célpontjává.

A generálisok közül néhányuk neve pontatlanul szerepel a tiszti névkönyvekben, amelyeket – összehasonlítva a nevek tiszti minősítési lapokon található írásmódjával –, sikerült helyesbítenem. (A tábornokok családi nevének nemzetiségi írásmódját pontosan feltüntették ugyan a közös hadsereg számára kiadott sematizmusokban, de minden keresztnévet lefordítottak németre. A magyar honvédség tiszti rangsoraiban ugyanakkor minden keresztnév magyarul vagy magyaros átírással szerepel, kivéve a horvát tiszteket.⁸)

Célszerűnek tűnt egységes szempontrendszer kidolgozása arra vonatkozóan, hogy az egyes tábornokokról a rendelkezésemre álló életrajzi és egyéb tények közül melyeket vegyem fel az elkészítendő adattárba. A mű lexikon részében minden egyes személyről végül a korabeli tiszti minősítési lapok egyes rovatait alapul véve, azonos elnevezésű rovatokat tüntettem fel. A megjegyzés rubrika tartalmazza a velük kapcsolatos egyéb feltehető információkat – akinél tudható –: az apa és néhány esetben a szintén tábornoki (tengernagyi) rangot elért fiútestvér(ek)⁹ nevét és rangját, a névváltozásokat, a felekezeti hovatartozásban, továbbá a családi állapotban bekövetkezett változásokat (pl. ha valaki elvált vagy többször nősült), a más államok hadseregében teljesített katonai szolgálatra, az öröklött vagy átruházott nemesi címre vagy rangra, az elhalálozás körülményeire, a temetés időpontjára és a pontos nyughelyre vonatkozó adatokat. Külön pontban szerepeltetem az általam felhasznált forrásokat és irodalmat. Több szempontot nem tettem vizsgálódásaim tárgyává, így például a tábornokok testvéreinek nevét, számát és foglalkozását, feleségeik nevét, családjuk anyagi helyzetét, jövedelmi viszonyait sem, amelyeket a korabeli dokumentumokon nem tüntettek fel.¹⁰ Nem vizsgáltam a tábornokok világháború alatti részletes ténykedését (pl. az egyes frontokon milyen csatákban vettek részt), mivel az már meghaladta volna a mű kereteit.

Alapvető irányelvnek tekintettem, hogy munkám minél információgazdagabb legyen, minél sokoldalúbb felhasználást tegyen lehetővé. Akikről rendelkezésre állt első világháború előtt vagy alatt, illetőleg később készült fényképfelvétel, magától értetődően helyet

⁷ II. Vilmos német császár 1900. 05. 04-én, I. Ferdinánd bolgár cár 1916. 01. 15-én, illetve V. Mohamed török szultán 1918. 05. 19-én kapott osztrák–magyar tábornagyi címet. Vö.: KA MKSM 1900 70-5/1, 1916 69-6/7.

⁸ Így a horvát származású, az Isonzót védő híres tábornagy „Svetozar Borojević”, a szintén horvát, Bosznia–Hercegovina vezénylő tábornokaként ténykedő vezérezredes „Stephan Sarkotić von Lovćen”, a magyar származású Csanády Frigyes gyalogsági tábornok „Friedrich Csanády von Békés”, a szintén magyar Hadfy Imre gyalogsági tábornok „Emmerich Hadfy von Livno” alakban szerepelt a tiszti sematizmusban. A honvédségi névkönyvekben pl. Graf Ferdinand Bissingen und Nippenburg címzetes lovassági tábornok neve „gróf Bissingen és Nippenburg Nándor”, Prinz von Hoheit Phillip Sachsen-Coburg und Gotha Herzog zu Sachsen lovassági tábornoké „Ő Fensége herceg Szász-Coburg és Gotha Fülöp, szászországi herceg” formában található meg.

⁹ A kötet adattár részében szerepel néhány testvérpár is, pl. Johann és Karl Kirchbach auf Lauterbach, Alfred és Rudolf Krauss, Hugo és Otto Meixner.

¹⁰ A feleség neve néhány esetben szerepel a tiszti házassági óvadék befizetését nyilvántartó kötetekben, illetve egyes ezredek házassági anyakönyveiben vagy a személyes hagyatékokban, azonban ezek az információk csak kevés tábornoknál állnak rendelkezésre.

kapott a műben, hiszen az illetővel való „vizuális találkozás” is fontos információkkal szolgálhat a kötet használója, olvasója számára.

A téma kutatása során az egyik legnagyobb nehézséget a rendelkezésre álló forrásanyag földrajzi szétszórtsága okozta. A dokumentumok legnagyobb része Bécsben, Budapesten és Prágában található. Az első világháborút lezáró Párizs környéki béketárgyalásokon hozott döntés értelmében Ausztria és a Monarchia többi utódállama egymással kétoldalú szerződéseket kötöttek, amelyek következtében tekintélyes mennyiségű levéltári anyag került Csehszlovákiába, Lengyelországba, Romániába, Jugoszláviába, Olaszországba, ahol egy részük az azóta eltelt évtizedek történelmi eseményei következtében megsemmisült vagy eltűnt. Egyes tábornokokról (pl. Ludwig Viktor főherceg, Ernst August, Hannover koronahercege) szinte semmilyen levéltári forrás, alapidokumentum nem maradt fenn, sem Bécsben, sem Budapesten, sem más környező ország levéltáraiban.

Komoly akadályt jelentett, hogy alig, vagy egyáltalán nem követhető a tábornokoknak a Monarchia széthullása utáni sorsa. Elsősorban a későbbi Kisantant országokba vagy még távolabbra kerültek és ott letelepedettek életútjáról tudunk keveset, míg az Ausztriában vagy Magyarországon maradtak háború utáni pályája több-kevesebb részletességgel végig kísérhető. Néhány esetben az Ausztria vagy Magyarország területén kívül elhunyt személyek halálozási dátumát nehezen lehetett megállapítani, arra vonatkozóan gyakran több, egymásnak ellentmondó adat is fennmaradt. Nehézségekbe ütközött meghatározni a különböző címek és rangok, főként 1918 utáni adományozásának pontos dátumát is.

Hasonlóan sok fejtörést okozott egyes esetekben az eredeti forrásokban szereplő német elnevezések magyarra átültetése. Ezek egy részének nem volt korabeli magyar nyelvű megfelelője, más részüknek esetleg lehetett, de számomra nem ismert, ezért több alkalommal megtartottam az eredeti német elnevezéseket. Példának okáért Jenő főherceg tábornagy címei között szerepelt a nürnbergi Kosmopolit Ansichtssammlerverband védnöksége, Johann Friedel tábornagy beosztásainál a cs. és kir. Hadügyminisztérium Transaktionsabteilung-jára való vezénylés. Szintén nem fordítottam le Arthur Giesl lovassági tábornok prágai k. k. privilegisierte bürgerliche Infanteriekorps 1. századának tulajdonosi címét, Alfred Krauss gyalogsági tábornok Alldeutscher Verband oszt-rák elnöki címét, valamint Paulo Puhallo vezérezredes tiszteletbeli tagságát a Wiener Zertifikatistenbund-ban.

A kutatás folyamán még számos kérdés, illetve dilemma merült fel. Az egyik legnehezebb feladat a tábornokok nemzetiségi hovatartozásának a megállapítása. Főként úgy, ha tudjuk, hogy az egész császári és királyi tiszti és tábornoki karra nemzetekfelettség, a nemzeti identitás hiánya volt jellemző, a haderő pedig közömbös volt ebben a kérdésben. A nemzeti érzület kinyilvánítására pedig a haderőben a tisztí pályafutás semmilyen lehetőséget nem nyújtott.

(A zsidókat példának okáért nem ismerték el önálló etnikai csoportként, rendszerint azt a népcsoportot jelölték meg nemzetiségükként, amelybe leginkább integrálódtak.¹¹ A dunai birodalom haderejében mintegy 300 000 izraelita katona¹² és 25 000 tiszt harcolt a világháborúban. Utóbbiak aránya a világháborús hivatásos tisztek között az egy szá-

¹¹ Deák: i. m. 27. o.

¹² Schmidl, Erwin A.: Juden in der k. (u.) k. Armee 1788–1918. Österreichisches Jüdisches Museum. Eisenstadt, 1989. 84. o.

zalékot sem érte el, viszont a tartalékos tisztek húsz százalékát ők adták. A hadseregnek csupán 25 zsidó származású tábornoka volt.¹³⁾

Ennek megfelelően arra a sokakat érdeklő kérdésre, hogy ki tekinthető magyarnak a világháborús generálisok közül, korántsem egyértelmű a válasz. A legkézenfekvőbb megoldás, ha a történelmi Magyarország területén születetteket tartjuk annak. Ebbe a kategóriába az általam vizsgált 178 személy több mint egyharmada (66 fő) tartozik.¹⁴ Sajnos nem jelent biztos támpontot a születés helye sem, hiszen ebben a számban már benne van számos, más nemzetiségű „Tornisterkind”, azaz valamely katonacsalád éppen magyar garnizonokban született fia is. Utóbbira jó néhány példát felhozhatunk: Rudolf Ritter von Brudermann lovassági tábornok apja osztrák császári tábornok volt, anyja viszont magyar nemesi család leánya, ő maga Gyöngyösön született. Ennek ellenére nem volt magyar kötődése, soha nem szolgált magyarországi alakulatokban, és német feleséget választott magának.¹⁵ Kövess Hermann tábornagy, a világháború egyik legsikeresebb hadvezérének apja osztrák nemes és vezérőrnagy, anyja erdélyi szász polgárlány volt. Temesvárott született, apja állomáshelyén. Végig a közös hadseregben szolgált, de sokáig magyarországi ezredeknél és beosztásokban, így a világháború előtt három évig a nagyszebeni hadtest parancsnokaként. Magyarul nem tudott jól, viszont három fiának magyar neveket adott (Béla, Géza, Jenő). Bécsben halt meg, de Budapesten temették el.

Leszűkítve a számba jöhető körét, magyar nemzetiségűnek valójában azokat tarthatjuk, akik a történelmi Magyarország területén születtek, magyar honosak voltak, amellet még magyarul is tökéletesen beszéltek, nevük is magyar, horvát vagy német hangzású (őket elmagyarosodott bevándorló németeknek, horvátoknak vagy izraelitáknak tekinthetjük), magyar nemesi címet vagy rangot birtokoltak, főként a közös hadsereg magyarországi kiegészítésű és/vagy a magyar királyi honvédség alakulatainál, intézményeinél szolgáltak (ez a világháború idején elhunytak utolsó alkalmazására is vonatkozik), 1918 után Magyarországon éltek nyugdíjas éveiket. Ezen hét fő kritérium közül mindnek, de legalább hatnak történő megfelelés alapján a tábornoki kar elitjének 14%-a (25 fő)¹⁶ tekinthető magyarnak.

A magyar generálisok egyik legismertebb és legjellegzetesebb képviselője uzsoki Szurmay Sándor gyalogsági tábornok, akinek magyarságát származásán túl egész tiszt karrierje bizonyítja, hiszen magyar tanintézményekben tanult, honvéd alakulatoknál szolgált, a háború alatt magyar csapatokat vezetett, pályája végén a magyar honvédelmi miniszteri posztot is betöltötte, az 1918-as összeomlás és a forradalmak után Magyarországon élte nyugdíjas éveit, és Budapesten temették el. Az általam magyarnak tekintett tábornokok nevét a kötet lexikon részében magyar írásmóddal tüntetem fel elsőként, azonban mindenütt megadtam zárójelben a név szintén elterjedt német változatát. Minden más esetben az általában használt német vagy más nemzetiségi névváltozatot részesítettem előnyben.

¹³ Deák: i. m. 246. o.

¹⁴ A több mint egyharmados arány (pontosan 37%) meghaladja a tisztikar egészében Magyarországról származó személyek átlagosan egynegyedes arányát.

¹⁵ Hajdu Tibor: Tisztikar és középosztály 1850–1914. Ferenc József magyar tisztjei. (História.) Budapest, 1999. 160. o.

¹⁶ Bacsák Zsigmond, Balás György, Bartheldy István, Braun József, Csanády Frigyes, Festl Lehel, Galgóczy Antal, Hadfy Imre, Hauer Lipót, Hazai Samu, József Ágost főherceg, Kárász Ernő, Kolossváry Dezső, Kornhaber Adolf, Lónyay Albert, Magyar Gyula, Nikić János, Plank Ede, Schay Gusztáv, Schultheisz Emil, Siegler Konrád, Sorsich Béla, Szurmay Sándor, Tamásy Árpád, Wieber Adorján.

Az első világháborús császári és királyi tábornokok életrajzi adatainak összeállításánál elsősorban a különböző bécsi és budapesti levéltári gyűjteményekből származó forrásokra támaszkodtam.

A generálisok életpályáját kutató történész számára a legalapvetőbb forrás a németül, illetve magyarul vezetett minősítési lap (*Qualifikationsliste*), amelyet az osztrák–magyar haderőben szolgáló mindegyik tisztről kiállítottak, kis szerencsével ezekből szolgálati és katonai pályafutásuk akár egészen 1918-ig végigkövethető. Ezek a lapok gyakorlatilag minden, az aprólékos k. u. k. katonai bürokrácia számára fontos adatot, értesülést tartalmaznak. A fontosabb információkat az alábbiakban sorolom fel.

A minősítési lapon feltüntették a családi és keresztnévet; ha volt, nemesi előnevet; rendfokozatot; születési időt és helyet; törvényes lakhelyet; felekezeti hovatartozást és az ebben beállott változást; az apa foglalkozását; iskolai végzettséget és képzettséget (ideértve valamennyi iskolát és szakmai továbbképző tanfolyamot, néha bizonyítványmásolatot); családi állapotot; ha az illető nő volt, a házassági óvadék mértékét és jellegét; a gyermekek számát, korát és nemét, valamint azt, hogy a katonai hatóságok gondoskodtak-e már iskoláztatásukról; anyagi körülményeket, beleértve a magánjövedelmeket és az adósságok teljes összegét, illetve jellegét. Ezt egy-egy tábornok szolgálati pályafutásának teljes leírása követte, beleértve valamennyi előléptetését és áthelyezését, csapatteste (zászlóalj, ezred) állomáshelyének változásait. A dokumentum tartalmazta annak jellemzését, mennyire ismeri a birodalom különböző tartományait; külföldi utazásait; különleges szakképzettségét, hajlamát a zene és a művészetek iránt; a Monarchián belül és kívül használt nyelvekben való jártasságát, nyelvismeretének értékelését. Az anyag magában foglalta a tiszt feljebbvalói által évente készített értékeléseket arról, mennyire képes irányítani alárendeltjeit, jól összefér-e bajtársaival és katonáival, kellő tiszteletet tanúsít-e parancsnokai iránt. Ezen kívül értékelték a vívás, az úszás, a torna, a tánc, a lovaglás, a céllovászat terén elért teljesítményét; személyiségét és jellembeli tulajdonságait; azt, hogy mennyire hajlamos az ivásra és a szerencsejátékokra, valamint általában a tiszt és úriemberi magatartását. Figyelembe vették, alkalmas-e olyan különleges feladatokra, mint a térképezés, az oktatás és a vezérkari munka. Feljegyezték, hogy tagja-e valamilyen tudományos társaságnak; milyen ütemben kellene előléptetni; egészségileg alkalmas-e hadiszolgálatra és magasabb parancsnoki posztok betöltésére. Számításba vették a harc-téren tanúsított bátorságát (pl. részt vett-e az 1866. évi porosz–osztrák háborúban, az 1869-es dél-dalmáciai Krivošijében kitört lázadás elfojtásában, Bosznia–Hercegovina 1878-as megszállásában, az 1882. évi dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésében vagy megfigyelőként az 1904–1905. évi orosz–japán, illetve az 1912–1913-ban lezajlott két Balkán-háborúban); felsorolták kapott dicséreteit, valamint az osztrák–magyar, illetve külföldi katonai és civil kitüntetéseit; végül minden fegyvelemsértését és megidézését tisztí becsületbíróság vagy hadbíróság elé.¹⁷

Ugyanakkor ezek a személyi kartotékok számos kérdést megválaszolatlanul hagynak. A legcsekélyebb utalást sem tartalmazza az illető tábornok nemzetiségi hovatartozására,

¹⁷ Lásd a bécsi Kriegsarchiv (KA) és a budapesti Hadtörténelmi Levéltár (HL) általam vizsgált minősítési lapjait, ill. *Deák*: i. m. 33–34. o.

anyanyelvére, mivel a nacionalizmus-ellenes osztrák–magyar hadseregben efféle megfontolásoknak nem volt jelentőségük. Ezen túlmenően további jelentős hiányosságokat is felfedezhetünk. Így pl. az apa foglalkozásaként sokszor csak nemesember, katonatiszt, polgár, gazda, kereskedő, tisztviseelő, iparos szerepel. A generális anyjának vagy feleségének nevét, illetve foglalkozását soha nem tüntetik fel.¹⁸ A vagyonára vagy magánjövedelmére történő utalások általában hiányosak. Csak ritkán vezették rá a minősítési lapra a halálozási dátumot, az is általában jóval később történt. A tábornok jellemzésekor figyelembe kell venni, hogy a nyelvismeretekre és az egyéb képességek értékelésére vonatkozó minősítésnek „kiváló”-nak kellett lennie ahhoz, hogy azoknak valóban a birtokában legyen az illető.¹⁹

1907 után a hagyományos minősítési lapokat egy rövidebb és kevésbé információ-gazdag kérdőívvel helyettesítették, majd a világháború idején már egyáltalán nem vezették azokat. Helyettük egy sokkal szűkszavúbb, ún. előjegyzési lapot (*Vormerkblatt für die Qualifikationsbeschreibung*) állítottak össze az érintettekéről az előjáró parancsnokok. A lakonikus tömörséggel megfogalmazottak csupán a legfontosabb információkat tartalmazták az illető tábornokról (név, rang, csapattest, előléptetések, a háború alatt adományozott kitüntetések és dicsérek, értékelés háborús körülmények közötti használhatóságáról és vezetői képességeiről, alkalmasság magasabb parancsnoki tisztség és bizonyos beosztások betöltésére, szolgálati alkalmazás és beosztás, ütközetekben és hadjáratokban való részvétel, sebesülések, különleges fegyvertények), azt is sokszor hiányosan vagy több éves kihagyásokkal.

A minősítési laphoz hasonló a jóval kisebb alakú fő anyakönyvi lap (*Haupt Grundbuchsblatt*), amelyben a legalapvetőbb személyi adatok mellett a részletes katonai pályafutást, továbbá az előléptetéseket és kitüntetésekét tüntették fel. Ezeket általában a világháború végéig, néhányszor még tovább is vezették, esetenként feljegyezték rájuk a nyugdíjazás vagy a halálozás időpontját.

A következő, igen fontos alapforrást a császári és királyi Hadsereg Főparancsnokság Sajtóhadiszállása (Kriegspressequartier) számára a tábornokok által még az első világháború éveiben saját kézzel írt, katonai pályafutásukat és fontosabb beosztásaikat felvázoló önéletrajzok képezik.²⁰

A bécsi Hadilevéltárban és a budapesti Hadtörténelmi Levéltárban található személyi hagyatékok, kéziratok és tanulmányok is értékes kiegészítésekkel szolgálnak egy-egy életpálya felvázolásához, nem utolsósorban az emberi jellemvonások kidomborításához.²¹ Különösen a bécsi levéltári hagyatékok között akad néhány igen terjedelmes, amely több tíz vagy akár száz doboznyi anyagot is magába foglal, ilyen pl. Franz Conrad von Hötzendorf vagy Kövess Hermann tábornagyoké.²²

Kisebbségi pontosságok elvégzéséhez, pl. előléptetések, kinevezések, nyugdíjba helyezés-

¹⁸ Ennek oka abban keresendő, hogy a XIX. században a nők túlnyomó többsége a kor szokásainak megfelelően nem dolgozott, csak a háztartás ügyeinek irányítása, továbbá a gyermeknevelés feladata hárult rájuk.

¹⁹ *Deák*: i. m. 34–35. o.

²⁰ KA Kriegspressequartier (KPQ) Karton 99-100., Biographien von Generälen.

²¹ Österreichisches Staatsarchiv, KA Manuskripte, Nachlässe und Depots. A HL Personalia gyűjteményében többek között Frigyes főherceg, József Ágost főherceg, Szurmay Sándor hagyatéka, a kéziratok, tanulmányok gyűjteményében pedig Szurmay Sándor önéletrajza is megtalálható.

²² Lásd KA Nachlass Conrad B/1450., illetve Nachlass Kövess B/1000.

sek, aktiválások pontos dátumának megállapításához nagyon hasznosnak bizonyultak a Kriegsarchivban fellelhető közös Hadügyminisztérium elnöki sorozatának (KM Präsidial), valamint Őfelsége Katonai Irodájának (MKSM) iratanyagai, a nyomtatott hivatalos kiadványok közül az 1914–1922 között a közös hadsereg és a császári-királyi Landwehr, illetve az osztrák szövetségi hadsereg számára hivatalosan megjelentetett német nyelvű Verordnungsblatt, valamint a magyar királyi honvédség részére kiadott Rendeleti Közlöny, személyügyi része,²³ továbbá a közös hadsereg és a magyar királyi honvédség 1914–1918 között éves rendszerességgel megjelentetett tiszti sematizmusai. Az utolsóként kiadott hadseregbeli tiszti névtár adatai azonban az 1918. szeptemberi helyzetet tükrözik. Emiatt rendkívül hiánypótló a Jörg C. Steiner által az 1918. december 31. állapotok alapján összeállított kötet.²⁴

A bécsi Hadilevéltárban található gyászjelentés-gyűjtemény (Partensammlung), továbbá az 1919-től az Osztrák Köztársaságban letelepedett tábornokoknak nyugdíjat folyósító szervezet (Versorgungsamt) aktáiból az Ausztriában, az Országos Széchényi Könyvtár Plakát és Aprónyomtatvány Tárában fellelhető gyászjelentés-gyűjtemény segítségével a Magyarországon elhunyt tábornokok kisebb részének halálozási dátuma is megállapítható volt.

A felsoroltakon kívül néhány nélkülözhetetlen levéltári segédlet is elősegítette az anyagban való elmélyedést. Ezek közül elsősorban a Ludwig Hubatka és Julian Pallua-Gall által összeállított három kötet, illetve a nyugdíjas tábornokokat számba vevő kötetek érdemelnék említést.²⁵

A téma historiográfiai áttekintése, a kutatáshoz felhasznált magyar és idegen nyelvű szakirodalom

A Monarchia első világégés alatti két uralkodójáról, a Habsburg-dinasztia főhercegeiről, Ausztria–Magyarország meghatározó politikusairól sokkal több részletes életrajz és elemzés látott eddig napvilágot, mint a tábornoki karhoz tartozókról. A világháborúban sző-

²³ Vö.: *Verordnungsblatt für das k. u. k. Heer*. Personalangelegenheiten. Aus der k. k. Hof und Staatsdruckerei. Wien, 1914–1918.; *Verordnungsblatt für die k. k. Landwehr*. Personalangelegenheiten. Aus der k. k. Hof und Staatsdruckerei. Wien, 1914–1918.; *Verordnungsblatt für das Heer*. Personalangelegenheiten. 1919–20.; *Verordnungsblatt für das Heer und die Landwehr*. Personalangelegenheiten. Wien, 1921.; *Verordnungsblatt für das Heer, die Kriegsmarine und die Landwehr*. Personalangelegenheiten. Aus der Österreichischen Staatsdruckerei. Wien, 1922.; *Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára*. Személyes ügyek. Hivatalos kiadás. Pallas Részvénytársaság Nyomdája. Budapest, 1914–1918.; (az 1918/162. számtól) *Rendeleti Közlöny a magyar hadsereg számára*. Személyes ügyek; (az 1919/37. számtól) *A Vörös Hadsereg rendeletei*. Személyes ügyek; (az 1919/63. számtól) *Rendeleti Közlöny a magyar hadsereg számára*. Személyes ügyek; (az 1920/1. számtól) *Rendeleti Közlöny a Magyar Nemzeti Hadsereg számára*. Személyes ügyek; (az 1921/1. számtól) *Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Nemzeti Hadsereg számára*. Személyes ügyek; (az 1922/2. számtól) *Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára*. Személyes ügyek.

²⁴ Lásd a 6. jegyzetet.

²⁵ Hubatka, Ludwig *Oberstleutnant*: Verzeichnis der Generale und Flaggenofficiere 1911–1918. Wien, 1919.; Pallua-Gall Julian *Hauptmann*: Verzeichnis der Generale und Flaggen-Officiere des k. und k. (k. k.) Heeres und der k. und k. (k. k.) Kriegsmarine 1815–1900. Wien, 1903.; Pallua-Gall, Julian *Oberstleutnant*: Verzeichnis der Generale und Flaggenofficiere 1901–1910. Wien, 1919., KA Wien Pensionsbuch. Generäle. Band IV–V.

vetséges német hadvezérekről (pl. Erich von Falkenhayn gyalogsági tábornokról, Paul von Hindenburg tábornagyról, Erich Ludendorff gyalogsági tábornokról, August von Mackensen tábornagyról) sokkal többet írtak, mint osztrák–magyar kollégáikról.²⁶ A nevesebb és ismertebb világháborús tábornokaik életrajzának összefoglalása terén az angol-szász, a francia, az olasz, az orosz történettudomány is jelentős eredményekkel büszkélkedhet.²⁷ A témáról a két világháború között, és az azt követő időszakban is csupán részfeldolgozások születtek, főként osztrák, német vagy angolszász, elvétve magyar szerzők tollából.

Az utóbbi két-három évtizedben a Monarchia egykori tábornokai iránt ismét nagyobb az érdeklődés. Német és osztrák történészek, levéltárosok tollából megjelent néhány modern szemléletű és egyben olvasmányos életrajz, így pl. Ernest Bauer két horvát születésű, határőr csapattisztek fiaiból lett tábornokról, Svetozar Borojević tábornagyról 1985-ben, Stefan Sarkotić vezérezreduősről 1988-ban írt könyve, továbbá Rudolf Jeřábek Oskar Potiorek tábornagyról 1991-ben kiadott munkája.²⁸ Ebbe a sorba illeszkedik az angol Lawrence Sondhaus Franz Conrad von Hötzendorf tábornagyról 2000-ben napvilágot látott kötete is. Cseh hadtörténészek is készítettek egy rövidebb terjedelmű összefoglalást a cseh(szlovák) származású generálisokról.²⁹ Sajnos kifejezetten magyar nevű és származású tábornokról (mint pl. Csanády Frigyes, Hadfy Imre, Hazai Samu, Szurmay Sándor,

²⁶ Néhány mű közülük a teljesség igénye nélkül: *Afflerbach, Holger*: Falkenhayn. Politisches Denken und Handeln im Kaiserreich. R. Oldenbourg Verlag, München, 1994.; *Jung, Jakob*: Max von Gallwitz (1852–1937). General und Politiker. Biblio Verlag. Osnabrück, 1995.; *Niemann, Alfred*: Hindenburg. Ein Lebensbild. Koehler Verlag. Berlin–Leipzig, 1926.; *Nolte, Herbert*: Feldmarschall von Mackensen. Verlag von E. S. Mittler und Sohn. Berlin, 1929.; *Rakenius, Gerhard*: Wilhelm Groener als erster Generalquartiermeister. Die Politik der Obersten Heeresleitung 1918–19. Verlag Boldt. Boppard am Rhein, 1977.; *Tschuppik, Karl*: Ludendorff. Die Tragödie des Fachmanns. Verlag Epstein. Wien–Leipzig, 1931.; *Teske, Hermann*: Colmar Freiherr von der Goltz. Ein Kämpfer für den militärischen Fortschritt. Musterschmidt Verlag. Göttingen–Berlin–Frankfurt, 1957.

²⁷ A bőséges irodalomból csak néhány jelentősebb munka emelendő ki: *Bonham-Carter, Victor*: The Strategy of Victory 1914–1918. The Life and Times of the Master Strategist of World War I: Field-Marshal Sir William Robertson. Holt, Rinehart and Winston. New York–Chicago–San Francisco, 1963.; *French, Gerald*: The Life of Field-Marshal Sir John French. London–Toronto, 1931.; *Gardner Bell, William*: Commanding Generals and Chiefs of Staff 1775–1983. Portraits and Biographical Sketches of the United States Army's Senior Officer. Center of Military History United States Army. Washington D.C., 1983.; *Goldhurst, Richard*: Pipe Clay and Drill. John J. Pershing: The Classic American Soldier. Reader's Digest Press. New York, 1977.; *Wheeler, Harold*: The story of Lord Kitchener. Harrap. London, 1916.

Grasset, A.: Le maréchal Franchet d'Espérey. Cres. Paris, 1920.; *Hanotaux, Gabriel*: Joffre. Cres. Paris, 1921.; *Mélot, H.*: La vérité sur la guerre 1914–1918. Joffre-Nivelle. Michel. Paris, 1930.; *Recouly, Raymond*: Le mémorial de Foch. Édition de France. Paris, 1930.

Alberto, Adriano: L'opera di S. E. il generale Pollio e l'esercito. L'amministrazione Della Guerra. Roma, 1923.; *Commando del Corpo di Stato Maggiore dell' Esercito (Ed.): Luigi Cadorna*. Roma, 1935.; *Commando del Corpo di Stato Maggiore dell' Esercito (Ed.): Armando Diaz*. Roma, 1935.

Jegorov, Alekszandr Ivanovics: Razgrom Denikina 1919. Goszudarsztvennoe Vojennoe Izdat. Moszkva, 1931.; *Rosztunov, Ivan Ivanovics*: General Brusilov. Vojenizdat. Moszkva, 1964.

²⁸ *Bauer, Ernest*: Der Löwe vom Isonzo. Feldmarschall Svetozar Borojević de Bojna. Verlag Styria. Graz–Wien–Köln, 1985.; *Uő*: Der letzte Paladin des Reiches. Generaloberst Stefan Freiherr Sarkotić von Lovćen. Verlag Styria. Graz–Wien–Köln, 1988.; *Jeřábek, Rudolf*: Potiorek. General im Schatten von Sarajevo. Verlag Styria. Graz–Wien–Köln, 1991.

²⁹ *Fidler, Jiří – Havel, Petr – Hofman, Petr – Pilát, Vladimír – Romaňák, Andrej – Stehlik, Eduard*: Československá Generalita. Biografie. Armádní Generálové 1918–1938. Historický Ústav Armády České Republiky. Praha, 1995.

Tamásy Árpád) nem született ilyen monográfia, nem utolsó sorban azért, mert a külföldi kollégák nyelvtudás hiányában a magyarországi forrásokat nem is tudnák felhasználni műveikhez, pedig ez nélkülözhetetlen lenne.

Az 1945 utáni magyar hadtörténetírás nem tekintette feladatának az imperialista világháború tábornoki kara életpályájának vizsgálatát, összefoglaló munkákban is szinte kizárólag negatív előjellel tettek róluk említést. Az utóbbi években azonban változás következett be e téren, s a magyar történettudomány is gazdagította a tábornokokról szóló irodalmat. Pollmann Ferenc Tersztyánszky Károly vezérezredestől megjelent monográfiája irányt mutathat a további hasonló művek megírásához. Feltétlenül említést érdemel a Révai Új Lexikona 1996-tól megjelent tizennyolc kötete, valamint a „Magyarország az első világháborúban” címet viselő lexikon, továbbá az Új Magyar Életrajzi Lexikon, amelyekben több, magyar szempontból is fontos tábornok rövid életrajza szerepel szócikként.³⁰

A témakört felölelő, főként idegen nyelven megjelent szakirodalom viszonylag gazdagnak mondható.

A Habsburg-monarchia első világháborús szereplését a mai napig legalaposabban az Edmund Glaise von Horstenau és Rudolf Kiszling által szerkesztett és az 1930-as években kiadott osztrák vezérkari munka foglalja össze,³¹ amely a korszakról szóló bármely tanulmány alapjául szolgálhat.

A két világégés között született néhány életrajzi mű, amely többé-kevésbé jól hasznosítható a kutatásokhoz. Ide tartozik például Rudolf Peerz Kövess Hermann tábornagról, a Monarchia utolsó hadsereg-főparancsnokáról írt ismeretterjesztő műve, amely egyben egy I. (IV.) Károly tábornokait bemutatni kívánó tervezett sorozat indító kötete volt.³² Az idősebb osztrák levéltáros-történész generáció tagjai közül jól ismert a rendkívül termékeny Rudolf Kiszling, aki több életrajzi összefoglaló művet is írt az első világháborúban érdemeket szerzett tábornokokról.³³

A magyar nyelvű életrajzi művek közül meglehetősen ismert Gabányi János, József Ágost főhercegről írt könyve.³⁴

A Franz Conrad von Hötzendorf vezérkari főnökről napvilágot látott irodalom igen kiterjedt. A régebben íródottak közül August Urbanski von Ostrymiecz, valamint Oskar Regele alapos munkái érdemelnek említést, a legújabbak sorából Lawrence Sondhaus ténszerű életrajza emelhető ki.³⁵

³⁰ Pollmann Ferenc: Balszerencse, semmi más? Tersztyánszky Károly cs. és kir. vezérezredeste élete és pályafutása. Budapest, 2003.; Révai Új Lexikona. (Főszerkesztő: Kollega Tarsoly István.) I–XVIII. k. Szekszárd, 1996–2006.; Magyarország az első világháborúban. Lexikon A–Zs. (Főszerkesztő: Sijj Jolán.) Budapest, 2000.; Új Magyar Életrajzi Lexikon. I–VI. k. (Főszerkesztő: Markó László.) Budapest, 2001–2007.

³¹ Glaise-Horstenau, Edmund und Kiszling, Rudolf: Österreich–Ungarns letzter Krieg 1914–1918. I–VII. Bände, 1 Registerband, 7 Beilagenbände. Verlag der Militärwissenschaftlichen Mitteilungen. Wien, 1930–1938.

³² Peerz, Rudolf: Feldmarschall Baron Kövess. Verlag der Blätter für den Abteilungsunterricht in Laibach. Wien, 1921.

³³ Kiszling, Rudolf: Moritz Freiherr Auffenberg von Komarow. Wien, 1928.; Uő: Generaloberst Hermann Freiherr von Kusmanek. Wien, 1934.; Uő: Generaloberst Karl Freiherr von Pflanzer-Baltin. Graz, 1971.

³⁴ Gabányi János: József főherceg tábornagy. Budapest, 1931.

³⁵ Urbanski von Ostrymiecz, August: Conrad von Hötzendorf. Soldat und Mensch. Verlag Moser. Graz–Leipzig–Wien, 1938.; Regele, Oskar: Feldmarschall Conrad. Auftrag und Erfüllung. Wien–München, 1955.;

Utódáról, Arthur Arz életéről és 1917–1918-as vezérkari főnöki ténykedéséről Oskar Regele jelentetett meg korrekt összefoglalót.³⁶

Jól felhasználható még néhány, a Monarchia legmagasabb katonai kitüntetésével, a Mária Terézia Katonai Rend valamelyik fokozatával jutalmazott és a világháborúban kimagasló fegyvertényt véghezvitt tábornok életrajzának kiegészítéséhez az Oskar von Hofmann és Gustav von Hubka által szerkesztett kötet.³⁷

A számos belföldi és külföldi kitüntetés beazonosításánál igen nagy haszonnal forgattam Makai Ágnes és Héri Vera két kitűnő munkáját, valamint a „Rendjelek és kitüntetések történelmünkben” című kötetet.³⁸

A bécsűjhelyi katonai akadémiát végzett tisztek adatainak pontosításához, további sorsuk, beosztásaik nyomon követéséhez nyújtottak segítséget Johann Svoboda és Julius Lustig-Prean von Preanfeld munkái.³⁹

A lovasezredek állandóan változó helyőrségeinek pontos megállapításánál jó szolgálatot tettek Alphons Wrede összefoglaló művének vonatkozó kötetei.⁴⁰

Igen alapos és nagyon gazdag, valamint tényeiben megbízható jegyzetapparátussal bír Peter Broucek, az osztrák Hadilevéltár korábbi igazgató-helyettesének Edmund Glaise von Horstenau és Theodor Ritter von Zeynek visszaemlékezéseit közreadó műve.⁴¹ Az osztrák hadtörténetírás történetét összefoglaló, a Broucek–Peball szerzőpáros által írt kötet néhány jelentősebb író életművel rendelkező tábornok életrajzát és fontosabb műveinek listáját tartalmazza.⁴²

Sondhaus, Lawrence: Franz Conrad von Hötzendorf: Architect of the Apocalypse. Humanities Press Inc. Boston–Leiden–Cologne, 2000.

³⁶ *Regele, Oskar:* Gericht über Habsburgs Wehrmacht. Letzte Siege und Untergang dem Armee-Oberkommando Kaiser Karls I. – Generaloberst Arz von Straussenburg. Verlag Herold. Wien–München, 1968.

³⁷ *Hofmann, Oskar von – Hubka, Gustav von:* Der Militär-Maria Theresien-Orden. Die Auszeichnungen im Weltkrieg 1914–1918. Verlag Militärwissenschaftliche Mitteilungen. Wien, 1944. A Mária Terézia Katonai Rend valamelyik fokozatát (nagy-, parancsnoki és lovagkereszt) elnyert generálisok közé tartozik a teljesség igénye nélkül: Arthur Arz, Svetozar Boroević, Eduard Böhm-Ermolli, Viktor Dankl, József Ágost főherceg, Kövess Hermann, Hermann Kusmanek, Karl Pflanzer-Baltin, Josef Roth, Georg Scharicz, Szurmay Sándor és Viktor Weber.

³⁸ Vö.: *Makai Ágnes–Héri Vera:* Kitüntetések. Budapest, 1990.; *Makai Ágnes–Héri Vera:* Kereszt, érem, csillag. Kitüntetések a magyar történelemben. Budapest, 2002.; *Vitéz Felszeghy Ferenc, vitéz Rátvay Imre, nemes Petrichevich György, sédeni dr. Ambrózy György* szerk.: Rendjelek és kitüntetések történelmünkben. Budapest, 1944.

³⁹ *Svoboda, Johann:* Die Theresianische Militär-Akademie zu Wiener-Neustadt und ihre Zöglinge von der Gründung der Anstalt bis auf unsere Tage. Druck und Verlag der k. k. Hof- und Staatsdruckerei. Zweiter Band. Wien, 1894., Dritter Band. Wien, 1897.; *FML Lustig-Prean, Julius von Preanfeld:* Lebensskizzen der von 1870 bis 1918 ausgemusterten „Neudstädter”. Band I. Wien, 1939.

⁴⁰ *Oberstlieutenant Alphons Freiherr von Wrede* (bearbeitet von): Geschichte der k. und k. Wehrmacht. III. Band 1. und 2. Hälfte. Verlag von L. W. Seidel & Sohn. Wien, 1901.

⁴¹ *Broucek, Peter* (eingeleitet und herausgegeben von): Ein General im Zwielicht. Erinnerungen Edmund Glaises von Horstenau. Band 1. Hermann Böhlau Nachfolger. Wien–Köln–Graz, 1980.; *Broucek, Peter* (eingeleitet und herausgegeben von): *Theodor Ritter von Zeynek:* Ein Offizier im Generalstabskorps erinnert sich. Böhlau Verlag. Wien–Köln–Weimar, 2009.

⁴² *Broucek, Peter – Peball, Kurt:* Geschichte der österreichischen Militärhistoriographie. Böhlau Verlag. Köln–Weimar–Wien, 2000.

Hasznos kiegészítésekkel szolgált több, a Monarchia felbomlásakor Ausztriában letelepedett tábornok 1918 utáni sorsát illetően Wolfgang Doppelbauer munkája.⁴³

A javarészt vagy végig a magyar királyi honvédségnél szolgált néhány tábornok pályafutásának felvázolásához hasznos tárgyi kiegészítések forrása a Berkó István által szerkesztett, a honvédség dualizmus kori történetéről máig legteljesebb összefoglalást adó kötet.⁴⁴

A két világháború között a dualista állam hadseregének egyes, különböző fegyvernemekhez (gyalogság, lovasság, tüzérség) tartozó császári és királyi, továbbá honvédekreinek történetét is feldolgozták. Azokban általában szerepelnek az ezred, illetve azon seregtestek (dandár, hadosztály, hadtest, hadsereg) parancsnokainak rövid életrajzai is, amelyek kötelékében az adott csapattest hosszabb-rövidebb ideig harcolt valamelyik fronton.⁴⁵

Külön műfajt képeznek az egy-egy tábornokokról különböző színvonalon megírt, nagyobb bécsi könyvtárakban megtalálható kiadatlan doktori disszertációk. Kiemelendő közülük Georg Ludwigstorff két, a Monarchia tábornagyairól és vezérezredeseiről írt jól használható és színvonalas összefoglaló műve, valamint Alföldi László Mihály és Joachim List munkája.⁴⁶ Az egyes generálisokról írtak közül Josef Ullreich, Elfriede Holub, Willi Drofenik, Signe Klein, Franz Eduard Hoffmann, Helmut Bühner, Hans Eder értekezése érdemel említést.⁴⁷

Fontos forráscsoportot alkotnak a világháborús visszaemlékezések. Ezek megbízhatósága és forrásértéke azonban, mint ismeretes, időnként csekélynek mondható. A legtöbb szerző elfogultan saját háborús szereplését elemzi és domborítja ki meg lehetős részleteséggel, gyakran sok tárgyi tévedéssel és hibával. A sikerültebbek és fontosabbak közé tartozik Arthur Arz vezérezredesnek, a Monarchia hadereje utolsó vezérkari főnökének

⁴³ *Doppelbauer, Wolfgang*: Zum Elend noch die Schande. Das altösterreichische Offizierskorps am Beginn der Republik. Österreichischer Bundesverlag. Wien, 1988.

⁴⁴ *Berkó István* szerk.: A magyar királyi Honvédség története 1868–1918. Kiadja a M. Kir. Hadtörténelmi Levéltár. Budapest, 1928.

⁴⁵ A gazdag választékból csupán néhány ismertebb, magyar nyelven megjelent ezredtörténetet emelek ki: *Bartha Lajos*: A m. kir. „IV. Károly király” volt 1. honvéd gyalogezred története és háborús emlékalbuma. Budapest, 1939.; *Vitéz Dorombay József ny. alezredes*: A volt cs. és kir. 38. gyalogezred története és emlékkönyve. Budapest, 1936.; *Radványi József–Baur Frigyes*: A volt cs. és kir. 4. huszárezred története 1902–1919. Budapest, 1929.; *Bialoskurski Ödön–Beró Jenő–Dercsényi Dezső*: A m. kir. 4. honvéd tábortábori ágyúezred (később 37. honvéd tábortábori tüzérezred) története. Budapest, 1939.

⁴⁶ *Ludwigstorff, Georg*: Die Feldmarschälle der k. u. k. Armee im 1. Weltkrieg und ihre Orden und Auszeichnungen. Diplomarbeit. Wien, 1989.; *Ludwigstorff, Georg*: Die Generalobersten der k. u. k. Armee und ihre Orden und Auszeichnungen. Dissertation. Wien, 1994.; *Alföldi László Mihály*: Die Generale Magyarischer Nationalität im k. u. k. Heer von 1890 bis 1914. Phil. Dissertation. Innsbruck, 1970.; *List, Joachim*: Beiträge zur Stellung und Aufgabe der Erzherzoge unter Kaiser Franz Josef I. Dissertation. Wien, 1982.

⁴⁷ *Ullreich, Josef*: Moritz von Auffenberg-Komarow. Leben und Wirken 1911–1918. Wien, 1961.; *Holub, Elfriede*: Fürst Alois Schönburg-Hartenstein. Wien, 1964.; *Drofenik, Willi*: General Alfred Krauss. Wien, 1967.; *Klein, Signe*: Freiherr Sarkotić von Lovćen. Die Zeit seiner Verwaltung in Bosnien–Herzegowina von 1914 bis 1918. Wien, 1969.; *Hoffmann, Franz Eduard*: Feldmarschall Svetozar Boroevič von Bojna. Österreich–Ungarns Kriegsfrente an den Flüssen Isonzo und Piave. Wien, 1985.; *Bühner, Helmut*: Feldmarschall Hermann Kövess von Kövessháza – letzter Oberkommandant der k. u. k. Armee. Wien, 2000.; *Eder, Hans Ing. Mag.*: Der General der k. u. k. Armee und Geheime Rat Maximilian Csicseric von Bacsány. Dissertation. Wien, 2010.

1924-ben, illetve 1935-ben Bécsben kiadott két műve.⁴⁸ Franz Conrad von Hötzendorf tábornagy, vezérkari főnök ötkötetes emlékiratait a birodalom utolsó két évtizedéről írt teljes történelmi és dokumentációs tanulmánynak tekinthetjük.⁴⁹ Alfred Krauss, a Monarchia egyik legkiválóbb tábornoka és stratégája, visszaemlékezéseiben gyakran jogosan bírálja a Monarchia háborús erőfeszítéseit és egykori tábornoktársait.⁵⁰ Fontosak és jól használhatók a birodalom egykori közös hadügyminiszterének, az 1914-ben Komarównál az oroszokra vereséget mérő báró Moritz Auffenberg von Komarów művei is.⁵¹

Az egyik legnépszerűbb honvédtábornokként jelentős harci sikereket elért Szurmay Sándor, valamint a katonái körében mindig nagy népszerűségnek örvendő József Ágost főherceg magyar nyelvű memoárjai szintén említést érdemelnek.⁵²

Az elmúlt évtizedekben több, főként osztrák vagy német kiadású lexikon is megjelent, amelyek rövid és sokszor igen hiányos szócikkai fenntartásokkal, de felhasználhatók a kutatás során. Ezek közé tartozik az Osztrák Tudományos Akadémia által 1957-től folyamatosan kiadott „Österreichisches Biographisches Lexikon 1815–1950”, amelynek befejezése – jelenleg csupán az S betűnél tart a sorozat –, még várat magára. Hasznosítható néhány részletesebb életrajz a „Neue Österreichische Biographie 1815–1918” című 22 kötetes, 1923–1987 között megjelent sorozatból. Több német kiadású lexikon ismert osztrák szerzők által írt bővebb szócikke is értékes életrajzi információkat tartalmaz. A Habsburg uralkodócsaládhoz tartozó főhercegekről tudhatunk meg többet Brigitte Hamann kézikönyvéből.⁵³

Haszonnal forgathatók a különböző magyar és osztrák nemesi lexikonok is, mindegyiknek Kempelen Béla, Gudenus János József és dr. Gerő József, továbbá Karl Döfering, Peter Frank-Döfering és Karl Friedrich Frank munkái.⁵⁴

⁴⁸ *Arz, Arthur*: Zur Geschichte des Grossen Krieges 1914–1918. Rikola Verlag. Wien–Leipzig–München, 1924; *Uő*: Kampf und Sturz der Kaiserreiche. Verlag Günther. Wien–Leipzig, 1935.

⁴⁹ *Conrad, Franz Feldmarschall*: Aus meiner Dienstzeit 1906–1918. 1–5. Bände. Rikola Verlag. Wien–Berlin–Leipzig–München, 1921–1925.

⁵⁰ *Krauss, Alfred*: Die Ursachen unserer Niederlage. Lehmann Verlag. München. 1920.

⁵¹ *Auffenberg von Komarów, Moritz*: Aus Österreich-Ungarns Teilnahme am Weltkriege. Ullstein Verlag. Berlin, 1920.; *Uő*: Aus Österreichs Höhe und Niedergang. Drei Masken Verlag. München, 1921.

⁵² *Szurmay Sándor*: A magyar katona a Kárpátokban. Budapest, 1940.; *József Ágost főherceg*: Véres kárpáti virágok. Budapest, 1924. és *Uő*: A világháború amilyennek én láttam. I–VII. k. Budapest, 1926–1934.

⁵³ Österreichisches Biographisches Lexikon 1815–1950. (Bearbeitet von *Obermayer, Eva*; 1991–2001: Redigiert von *Csendes, Peter*.) Verlag Hermann Böhlau Nachfolger. Graz–Köln, 1957–1973., Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften. Wien. 1973–2009.; *Neue Österreichische Biographie 1815–1918*. I–VIII. Band. (Geleitet von *Bettelheim, Anton*.) Wiener Drucke, 1923–1935., IX–XXII. Band. (Geleitet von *Rollett, Edwin*.) Amalthea Verlag. Wien–Leipzig–Zürich, 1956–1987.; *Biographisches Lexikon zur Geschichte der böhmischen Länder*. Herausgegeben von *Heribert Sturm*. Band I–III. R. Oldenbourg Verlag. München–Wien, 1979–2000.; *Biographisches Lexikon zur Geschichte Südosteuropas*. Herausgegeben von *Mathias Bernath* und *Felix von Schroeder*. Redaktion *Gerda Bartl*. Band I–III. R. Oldenbourg Verlag GmbH. München 1974–1978.; *Neue Deutsche Biographie*. Herausgegeben von der Historischen Kommission bei der Bayerischen Akademie der Wissenschaften. 1–23. Band. Duncker & Humblot. Berlin, 1953–2007.; *Hamann, Brigitte*: Die Habsburger. Ein biographisches Lexikon. Verlag Carl Ueberreuter. Wien, 1988.

⁵⁴ *Vő*: *Kempelen Béla*: Magyar nemes családok. I–XI. k., Pótlék, Függelék. Budapest, 1911.; *Gudenus János József*: A magyarországi főnemesség XX. századi genealógiája. I–V. k. Budapest, 1990–1999.; *Dr. Gerő József*: A királyi könyvek. Budapest, 1940.; *Döfering, Karl Friedrich von Frank zu*: Alt-Österreichisches Adels-Lexikon. I. Band (1823–1918). Im Selbstverlage des Verfassers. Wien, 1928.; *Frank-Döfering, Peter*: Adels-Lexikon des Österreichischen Kaisertums 1804–1918. Herder. Wien–Freiburg–Basel, 1989.; *Frank, Karl Friedrich von*: Standeserhebungen und Gnadenakte für das Deutsche Reich und die Österreichischen Erblande bis 1806

A két világégés között megjelent katonai szakfolyóiratok, így pl. az 1920–1930 között *Magyar Katonai Közlöny*, majd 1931-től 1944-ig *Magyar Katonai Szemle* néven létezett periodika, az 1929-ig *Militärwissenschaftliche und Technische Mitteilungen*, majd 1930-tól 1944-ig *Militärwissenschaftliche Mitteilungen* címmel kiadott, az 1920–1938 között megjelent *Österreichische Wehrzeitung* lapjain egy-egy ismertebb tábornok elhalálózása alkalmával kisebb nekrológokat közöltek, rendszerint neves korabeli szakírók.

Végezetül a korunk történettudományának művelői által is előszeretettel használt világhálón, az interneten is számos külföldi (főként osztrák és angolszász) szerző által közkinccsá tett forrásanyag és rövid életrajz található, amely erős forráskritikával kezelve és összevetve a már rendelkezésre álló adatokkal szintén felhasználható volt kiegészítésekre a kutatás során.⁵⁵

A tábornokok életrajzi adataiból levonható következtetések

Az alábbiakban az adattárnak a korabeli tiszti minősítési lapokat követő rovatai sorrendjében haladva megkísérlem összefoglalni az osztrák–magyar tábornoki kar elitjének történeti-statisztikai, szociológiai szempontú vizsgálatából adódó legfontosabb következtetéseket, törvényszerűségeket. Jelen bevezetés keretei között csupán a leglényegesebb, a figyelemre leginkább számot tartó szempontokat vettem figyelembe. Az elvégzett statisztikai elemzések nem tekinthetők mindenre kiterjedőnek, továbbá eredményeik a tábornoki testület egészére – elsősorban a mintául szolgáló személyek viszonylag csekély száma (178 fő) miatt – semmiképpen sem lehetnek mérvadóak, a további részletes és végleges összefoglaló vizsgálatot csak az összes generálist (mintegy 1200 főt) tartalmazó teljes adatbázis birtokában áll majd módomban elvégezni.

Személyes adatok (név, nemesi előnév, legmagasabb rang)

A kötet adattár részében az első helyen a generális családi és keresztnéve, valamint – ha rendelkezett ilyennel – nemesi rangja és előneve található, általában németül és/vagy magyarul, attól függően, milyen formában és írásmódban találkozunk nevével a forrásokban. A névváltozás előtti eredeti nevet a megjegyzés rovatban találja az olvasó. A 178 tábornok közül 14 fő változtatta meg eredeti nevét vagy nevének írásmódját.⁵⁶ Az 1918. december 31-én viselt legmagasabb tiszti rangot is itt szerepeltetem.

sowie kaiserlich österreichische bis 1823 mit einigen nachtragen zum „Alt-Österreichischen Adels-Lexikon“ 1823–1918. Band 1–5. Selbstverlag. Schloss Senftenegg, 1967–1974.

⁵⁵ Lásd pl. a „www.austro-hungarian-army.co.uk” weblapot.

⁵⁶ Példának okáért Eduard Böhm-Ermolli tábornagy eredeti neve csak Böhm, Lothar Hortstein gyalogsági tábornoké Ornstein, Ernst Hugetz címzetes tábornagyé Hugjetz, Paul Puhallo vezérezredesé Puhalo, Hazai Samu vezérezredesé Kohn volt.

A születési hely esetében mindig az illető személy tiszti minősítési vagy anyakönyvi lapján szereplő helységnevet tüntetem fel. Ahol csak lehetséges, a település nevének magyar változatát adom meg, akkor is, ha annak létezik német, szláv, román stb. megfelelője.⁵⁷

A lexikonban szereplő 178 generális születésének időpontja az 1830 és 1874 közötti évekre esik. A legtöbben 1856-ban (18 fő), 1861-ben (17 fő), 1854-ben (16 fő), 1858-ban (15 fő), 1860-ban (14 fő), 1857-ben (13 fő), 1855-ben (12 fő), 1862-ben (10 fő) születtek. A tábornokok több mint a fele (100 ember, az összes általam vizsgált személy 56,17%-a) 1850 és 1859 között, 55 fő (30,9%) 1860 és 1866 között, 20 fő 1830 és 1849 között, 1870 után mindössze három Habsburg-főherceg látta meg a napvilágot, így a világégés idején túlnyomó többségük (87,07%) ötvenes vagy hatvanas éveiben járt.⁵⁸

A tábornokok több mint egyharmada (66 fő, 37%) a történelmi Magyarországon, a felénél több, 97 generális (54,5%) – ebből 16 személy Bécsben – az osztrák tartományokban, 15 fő pedig a Monarchián kívüli országokban jött a világra.⁵⁹ A születési hely szerinti megoszlást tekintve Magyarországon belül a legtöbben (15 fő) Erdélyből származnak, az ország déli határain húzódó egykori károlyvárosi, varasdi, báni, szlavón, bánati határőrvidék területéről 11 fő, ehhez kapcsolódóan Fiuméből és az ország déli megyéiből (Zágráb, Bács, Torontál, Temes, Arad, Krassó) 13 fő, a dél-dunántúli megyékből (Zala, Somogy, Baranya) 5 fő, a felvidéki megyékből (Pozsony, Nyitra, Bars, Gömör) 6 fő, Buda–Pest-ről⁶⁰ 5 fő, Esztergom, Pest és Heves megyéből 5 fő, Szabolcs, Szatmár és Bereg, továbbá Veszprém és Székesfehérvár vármegyéből egyaránt 3-3 fő.

A birodalom osztrák felében a legtöbb tábornok Csehországban (22 fő, 12,35%) – ebből Prágában 6 fő –, Alsó-Ausztriában 17 fő – ebből egyedül Bécsben 15 fő –, Morvaországban 15 fő, Galíciában 8 fő, Dalmáciában 7 fő, Stájerországban 6 fő, Krajnában 5 fő, Karintiában és Sziléziában egyformán 4 fő, a Partvidéken 3 fő, Felső-Ausztriában, Salzburgban és Tirolban egyaránt 2 fő látta meg a napvilágot.⁶¹

⁵⁷ A születési és halálozási adatoknál mindig a terület közigazgatásában az adott időpontban hivatalos földrajzi névalakot használok, Ausztria és Magyarország esetében zárójelben feltüntetve a tartomány vagy megye éppen aktuális elnevezését. (Így fordulhat elő például, hogy Bécs hol Alsó-Ausztria, hol Alsó-Duna megjelöléssel szerepel.) Más államok esetében csak az akkor hivatalos országnemet tüntetem fel.

⁵⁸ Az egyszerűség kedvéért a statisztikákban leggyakrabban szereplő, az általam vizsgált összes generális számának arányában (1-20 főig) megállapított százalékos arányok a továbbiakban a mellékletben található táblázatból követhetők nyomon.

⁵⁹ A magyarországi születésűek reprezentáltsága viszonylag magasnak mondható a tábornoki kar legfelső rétegében, amelynek 14 százaléka (25 fő) tekinthető etnikailag is magyarnak. Ezt alátámasztják Hajdu Tibor számításai is, melyek szerint a k. u. k. tisztikar mintegy egynegyede került ki Magyarországról, a tisztek 15 százaléka volt magyar. Vö.: *Hajdu*: i. m. 175. o.

A Magyarországon született generálisok többsége túlnyomórészt a német (részben szász) nemzetiségűek közül került ki, zömében az erdélyi (Nagyszombat, Brassó, Kolozsvár, Arad) és bánági (Fehértemplom, Temesvár, Nagybecskerek), valamint a nagyobb helyőrségi (Buda-Pest, Debrecen, Pozsony, Sopron) városokból. A határőrvidéki és horvátországi délszlávok aránya is jelentősnek mondható.

⁶⁰ A dokumentumokban néhány esetben Budapestet tüntetik fel születési helyként, holott ez nyilvánvalóan helytelen, hiszen az 1873-as egyesítés előtt Buda, Pest és Óbuda különálló településként létezett.

⁶¹ A birodalom osztrák tartományaiban született későbbi generálisok túlnyomó többsége német, kisebb része cseh nemzetiségű.

A külföldi származásúak közül 8 tábornok valamelyik német tartományban, nagyhercegségben, 6 személy az 1866 előtti széttagolt Itáliában, egy pedig Párizsban született.

Halálozási adatok

A generálisok elitjének halálozási dátumainak elemzéséből kiderül, hogy azok nagyjából egyenletesen oszlanak meg az 1915 és 1962 közötti időszakban. A világháború vége előtt 12 fő, 1918 decembere és 1921 vége között 30 személy (16,85%) hunyt el. 1922 és 1929 között 49 (27,52%), – a háborút követő tíz évben tehát összesen 79 (44,38%) –, 1930 és 1939 között 53 (29,77%), 1940 és 1948 között 29 (16,29%), 1951 és 1962 között 5 fő távozott el egykori bajtársai köréből.⁶² Elhalálozásuk időpontjában átlagos életkoruk 70-80 év között volt.

A halálozások helyének eloszlását vizsgálva a következő képet kapjuk: Ausztriában összesen 115 személy (64,6%) távozott az élők sorából, a legtöbben Alsó-Ausztriában haltak meg (80 fő, 44,94%) – ebből Bécsben 70 fő (39,32%) –, a stájerországi Grazban 13, Felső-Ausztriában 7, Karintiában és Salzburg tartományban egyaránt 5, a tiroli Innsbruckban 3 fő, továbbá Galiciában még 1918 előtt 2 személy hunyt el.

A Monarchia utódállamai területén halt meg 28 generális (15,73%), ezen belül a legtöbben (14 fő) Csehszlovákiában, 7 fő a Szerb–Horvát–Szlovén Királyságban, illetve Jugoszláviában, 3-3 fő Romániában, illetőleg Olaszországban, egy fő pedig Lengyelországban. Németországban 7 személy fejezte be életét.

A trianoni Magyarország területén 27 tábornok (15,16%) halálozott el, a legtöbben (23 fő, 12,92%) Budapesten, 4 fő a dunántúli megyékben. Tizenketten a történelmi Magyarországtól elcsatolt területeken – ketten a Felvidéken, öten az egykori Horvátországban, ketten a Vajdaságban, hárman pedig Erdélyben – szenderültek jobb létre. Egy generálist még 1918 előtt, az akkori Horvátország területén érte a halál.

A legtöbben a természetes előregedés vagy betegség következtében hunytak el, de tudunk olyanról, aki erőszakos halált halt: Georg Scharicz egy Pozsony elleni légitámadás során vesztette életét 1945-ben.

A világégés alatt csupán Emil Ziegler halt meg harctéren szerzett betegségben (kolerában), mindössze öten⁶³ estek hadifogságba, és csak négyen szenvedtek komolyabb sebesülést.⁶⁴ Ez a szám elenyésző volt a dunai birodalom világháború során elszennvedett, mintegy 100 000 fős tiszti veszteségéhez⁶⁵ képest.

⁶² Néhányan ugyanabban az évben születtek és haltak meg, pl. Ferdinand Bissingen und Nippenburg, Alexander Blénesi, Franz Bockenheimer, Kornhaber Adolf mindnyájan 1856 és 1937, Csanády Frigyes és Ludwig Fabini pedig 1861 és 1937 között élték le az életüket.

⁶³ Hermann Kusmanek, Tamásy Árpád és Karl Waitendorfer Przemyszlben orosz, Hugo Martiny és Ignaz Verdross a háború végén olasz fogságba esett.

⁶⁴ Viktor Njegovan 1914 augusztusában az orosz fronton sebesült meg, Csanády Frigyes 1914. november 29-én Kispolányán súlyos tüdőlövés, Alois Schönburg-Hartensteint 1914 karácsonyán az orosz fronton válllövés, 1918. június 15-én a piavei átkelés során egy repesztől hasi sérülés, Karl Lukast 1914 októberében bal karján az orosz fronton srápneltől elszennvedett sérülés érte.

⁶⁵ Deák: i.m. 244. o.

A tábornokok vallási hovatartozását göröcső alá véve, megállapíthatjuk, hogy öt, Ausztria–Magyarországon bevett vallás képviselőit találhatjuk meg közöttük.

A birodalom vallási sokszínűsége és megoszlása a legfelsőbb katonai vezetésben kevésbé tükröződött: a tábornoki elit 88,76 százaléka (158 személy) – hasonlóan a tisztikar egészéhez⁶⁶ – a római katolikus vallás követője volt. Felülreprezentáltságuk okát leginkább a római katolikus vallás államvallás mivoltában kereshetjük. A második helyen (13 fő) az evangélikusok, a harmadik helyen (3 fő) a reformátusok álltak, őket 2-2 fővel a görög katolikusok és a görögkeletiek (ortodoxok) követték. Az evangélikusok többen, a többi vallásfelekezet követői pedig a birodalom népességének átlagához képest kevesebben képviseltették magukat a tábornoki kar legfelső rétegében.⁶⁷ A nem katolikus tisztek többsége Magyarországról származik. Az evangélikusok főként az erdélyi szászok, a reformátusok pedig a kelet-magyarországi és erdélyi magyarság köréből kerültek ki.

Az adatbázisban szereplő 178 generális közül mindössze öten változtatták meg vallásukat.⁶⁸

A Monarchia haderejében 25, eredetileg izraelita származású tábornok szolgált a világháborúban. Ennek a magyarázata abban kereshető, hogy a zsidóság asszimilációja (elsősorban Magyarországon) nagymértékben felgyorsult a XIX. század második felében, s ez általában új vallás, a legtöbbször a római katolikus, felvételével járt együtt. Közülük is a legismertebb, a legmagasabb rangot és beosztást elért tiszt Hazai Samu vezérezredes (1910–1917 között magyar honvédelmi miniszter, majd 1917 februárjától az osztrák–magyar fegyveres erő mozgósítási és ellátási főnöke, egyben a vezérkari főnök után a fegyveres erők második legfontosabb tisztje), aki 1876-ban keresztelkedett ki és eredeti nevét – Kohn – ekkor magyarosította. Közismert pilisi Kornhaber Adolf címzetes gyalogsági tábornok neve is, aki a magyar királyi honvédséghez történt áthelyezése és 1896. novemberi őrnagyi előléptetése után vette fel a református vallást,⁶⁹ a háborúban hadosztályparancsnokként, valamint a Honvéd Főparancsnokság adatlúsaként vált neve ismertté.

Családi állapot, gyermekek

A tábornokok túlnyomó többsége (esetünkben 148 fő, 83,14%) megnősült és a kor szokásainak megfelelő családi életet élt. 24 fő (13,48%) egész életében nőtlen maradt, 15 pedig

⁶⁶ A közös hadsereg tisztikara túlnyomó többségében római katolikus volt. A világháború előtti két évtizedben arányuk 86–87%. A katolikus németek után a tisztikar legnagyobb felekezeti csoportja a katolikus szlávoké (cseh, lengyel, horvát, szlovén). A magyar katonatisztek többsége hagyományosan katolikus, a németek és a magyarok kisebbsége protestáns. A görög katolikusok és görögkeletiek kis számban voltak jelen a tisztikarban. 1911-ben a hadsereg hivatásos tisztjeinek 86%-a római katolikus, 7,8%-a evangélikus, 1,8%-a református, 1%-a görög katolikus, 2,7%-a görögkeleti, 0,6%-a izraelita. Vö.: *Hajdu*: i. m. 179–181. o.

⁶⁷ A római katolikusok a birodalom népességének kereken kétharmadát, a görög katolikusok 10,6, a görögkeletiek 8,7, az evangélikusok 3,4, a reformátusok 5,3, a zsidók 4,4%-át alkották az 1910-es népszámlálási adatok szerint.

⁶⁸ Hazai Samu és Kornhaber Adolf izraelitáról római katolikus, illetőleg református hitre, Franz Scholz és Karl Scotti római katolikusról evangélikus, Emil Woinovich pedig görögkeletiről római katolikus vallásra tért át.

⁶⁹ *Schmidl*: i. m. 66. o.

élete során valamikor megözvegyült. Az özvegyek közül 8 személy később újra nősült. Általában ugyanabból a társadalmi rétegből választottak házastársat, amelyből maguk is származtak. A rangon aluli, illetve felüli nősülés nem volt jellemző. Házastársaik többsége középrétegbeli kispolgári, értelmiségi családokból származott. A katonatisztek átlagosan tíz évvel később – sokan csak a nyugdíjazás után – házasodtak, mint a Monarchia férfinépességének más tagjai.⁷⁰ Két fő elvált (a válás a XIX–XX. század fordulójáig ismeretlen fogalom volt), majd a válás után mindkettő még a háború kitörése előtt újra nősült.⁷¹ Három generális már meglehetősen idős korban, csak az első világháború után nősült meg.⁷²

A tábornokok gyermekeinek a száma sem érte el a korban szokásosat. Közülük 129 személynek (az általam vizsgáltak 72,47%-a) született gyermeke házasságából, több mint egynegyedüknek (49 fő, 27,52%) – részben a kései házasságkötések miatt – viszont egyáltalán nem. A gyermekkel rendelkezők 86,82%-a (112 fő) 1-4 gyermeket nevelt. Az öt vagy annál több gyereket nevelők száma már jóval kevesebb, mindössze 17 fő (a gyermekek 13,17%-a). A kisebb családban található gyermekek száma viszonylag egyenletesen oszlott meg: egy gyermeket nevelt 27 (20,9%), kettőt 40 (31%), hármat 24 (18,6%), négyet 21 fő (16,27%). A nagyobb – általában főhercegi, hercegi, főnemesi – családokban a gyermekszám az alábbi módon alakult: öt gyermeket nevelt 5 generális, hatot, hetet és nyolcat egyaránt három személy, kilencet két fő, tízet pedig egyedül Leopold Salvator főherceg.

A gyermektelenek kivételével az egy családra eső átlagos gyermekszám 2,93, vagyis megközelíti a hármat.

Többen már nyugdíjas korukban nevelték kisgyermeküket. Sokan a vérszerinti utód mellett vagy helyett az ara korábbi házasságából származó gyereket is sajátjukként nevelték.

⁷⁰ A Habsburg-monarchia hadseregében szigorúan korlátozták azoknak a tiszteknek a számát, akiknek engedélyezték a családalapítást. A tiszt csak olyan nővel köthetett házasságot, akik nem jelentettek megterhelést a kincstár számára, valamint nem veszélyeztették a tisztikar előkelő társadalmi helyzetét és méltóságát. 1750 óta házassági óvadék, más néven kaució (azaz pénz, kamatozó államkötvény, értékpapír, földbirtok vagy más értékes ingatlan) letétbe helyezését követelték meg a kincstárnál, amelynek kamatait folyamatosan fizették a házastársaknak, továbbá annak révén gondoskodhattak a tiszt özvegyéről. Minél alacsonyabb rangú volt egy tiszt, annál magasabb óvadékot követeltek.

Az 1861-ben kiadott szabályozás megemelte a kaució összegét, a harminc éven aluli tiszteknek azt meg kellett kétszerezniük. Ugyanakkor a határőrezredek tisztjeinek a fele megnősülhetett. 1887-ben ismétlen megemelték az óvadék összegét, viszont a korábbinál több tisztnek engedélyezték a házasságot: a sorozredekben az alakulat tisztjeinek egynegyede, a vezérkarban szolgáló 30 évnél idősebb tisztok fele megnősülhetett. Az 1907-ben kiadott rendelkezés szerint az ezredek tisztikarának fele házasodhatott, egyúttal azonban megemelték az óvadék összegét is. A hadnagyoknak pl. 60 000 koronát (évi átlagos alapilletményük több mint harmincszorosát), az őrnagyoknak 30 000 koronát (évi alapilletményük ötszörösét) kellett letétbe helyezniük. Az őrnagynál magasabb rangúaktól nem követeltek kauciót. Vö.: *Deák*: i. m. 178–179. o.

A házassági óvadékot általában a menyasszony családja tette le, és sikerült elérni, hogy minél több tiszt nősüljön be gazdagabb familiába. A testőrségeknél nem volt kaució, csak nősülési tilalom. A honvédségben a házasodást nem nehezítették meg annyira, mint a közös hadseregben. 1887-ben kötelezővé tették a kauciót, ami egy 30-40 éves tiszt esetében 40–60 000 korona összeget jelentett, viszont nem korlátozták a nők honvédtiszt számát. Vö.: *Hajdu*: i. m. 245–247., 271. o.

⁷¹ Ludwig Matuschka és Viktor Weber.

⁷² Maximilian Csicseries 56 évesen, Karl Scotti 60 éves korában, Joseph Ferdinand Salvator főherceg először 49 évesen, majd válás után 56 évesen másodszor is megnősült.

A generálisok származását, vagyis az apa foglalkozását vizsgálva választ kapunk arra a kérdésre, hogy a tábornoki kar elitjének tagjai milyen társadalmi csoportokból, rétegekből kerültek ki. A generálisok közül 22 fő (12,35%) tábornok, 33 fő (18,53%) törzstiszt, 20 fő főtitest fia, tehát megállapítható, hogy esetünkben a tisztikar önreprodukciója magas fokú volt. A három kategóriába tartozó tisztek (együttesen 75 fő, 42,1%) a katonai tisztviselőket, katonaeorvosokat (16 fő), valamint az altiszteket (5 fő) is ideszámítva összesen több mint felét, pontosan 53,93%-át (96 személy) adták a leendő tábornokok utánpótlásának. A tiszti- és katonai tisztviselői karon kívül a generálisok elitjének a legfőbb utánpótlási forrása a középrétegekhez tartozó köztisztviselői kar, mintánkban 32 fő (17,97%) – főként adó-, vám-, postai, bányá-, vasúti, bírósági, rendőri, pénzügyi hivatalnokok és alkalmazottak fiai –, valamint viszonylag magas a nem köztisztviselő értelmiségi apától (mérnök, orvos, állatorvos, gyógyszerész, ügyvéd, bíró, lelkész, művész) származók (20 fő)⁷³ aránya is. Hét tábornok apja földbirtokos, kettő paraszt, egyé uralkodó, háromé arisztokrata főnemes: herceg illetve főherceg.⁷⁴ Polgári foglalkozásának tekinthető 17 személy apja, közülük 9 nagypolgár (üzemtulajdonos, bankár, magánzó, nagykereskedő), 8 pedig kispolgárnak (kiskereskedő, kisiparos, magántisztviselő) tartható.

A generálisok elitjének túlnyomó többsége tehát középrétegekből, értelmiségi családokból származott. A tábornoki kar egésze (a közös hadsereg és a honvédség tisztikarához hasonlóan) származását, társadalmi helyét és anyagi helyzetét tekintve már a századfordulón középosztályi jellegű volt,⁷⁵ ami a fenti adatok ismeretében később sem változott.

A középosztályi családokban a gyermek(ek) tisztí pályára irányítása általában a társadalmi ranglétrán történő előrelépésnek, a társadalmi felemelkedésnek vagy a már elért szint biztosításának útját jelentette. A kispolgári, valamint a civil és katonai kistisztviselői rétegből származóknak a tisztí hivatás tényleges társadalmi emelkedést jelentett, és a lehetőséggel jelentős mértékben élni is tudtak.

Kevés volt az olyan tábornok, aki a született vagy a pénzarisztokráciából került volna tisztí pályára. Az ezekben a társadalmi csoportokba tartozó családok tagjainak nem volt szükségük a tisztí kardbojtra, hogy nagyobb társadalmi megbecsültséget szerezzenek.

Iskolák

Az általam vizsgált generálisok több mint kétharmada (122 fő, 68,5%) a katonatisztí pályá szakmai alapjait a fegyveres erő nagy múltú katonai akadémiáin sajátította el. Az 1752-ben felállított, a közös hadsereg számára képező bécsújhelyi Mária Terézia Katonai Akadémiát 81 (45,5%), az 1869-től Bécsben működő Műszaki Katonai Akadémiát⁷⁶ 37 (20,78%), a Mährisch-Weisskirchen-i tüzéradakémiát 4, az 1872-ben létrehozott bu-

⁷³ Ide tartozott 5 orvos, 1 tengerészkapitány, 1 gyógyszerész, 2 mérnök, 1 rendőrtanácsos, 2 ügyvéd, 1 könyvelő, 1 állatorvos, 2 bíró, 1 bankár, 1 művész, 1 professzor, 1 lelkész.

⁷⁴ Az osztrák főhercegek közül, akinek volt katonai rangja a tábornokok közé soroltam.

⁷⁵ Hajdu: i. m. 191., 286. o.

⁷⁶ A bécsi Műszaki Katonai Akadémia 1869-ben jött létre a Klosterbruckban működő hadmérnök akadémia és a Mährisch-Weisskirchenben található tüzéradakadémia összevonásával.

dapesti Ludovika Akadémiát 6 fő végezte el. A birodalom hadapródintézeteinek valamelyikét 29, hadapródiskolát 36 személy végzett.⁷⁷ A generálisok majd kétharmada (117 fő, 65,73%) később a császári és királyi vezérkar szakiskoláját, az 1852-ben felállított bécsi Hadiiskolát is elvégezte.⁷⁸ A katonai szakintézmények közül 18 fő a magasabb műszaki-, 15 a magasabb tüzértanfolyamot,⁷⁹ 12 a Katonai Lovaglótanár Intézetet, egy pedig a bécsi Központi Lovasiskolát végezte. 17 későbbi tábornok egész neveltetését a Habsburg-monarchia katonai tanintézeteiben kapta, a katonai alsónevelő intézettől (alreálisiskolától) a katonai akadémiával bezárólag. Katonai alsónevelő intézetet 12, felsőnevelő inté-

⁷⁷ A Habsburg-birodalomban az 1852-ben végrehajtott katonai iskolareformok után a főleg az altisztek és az alacsonyabb beosztású köztisztviselők fiainak fenntartott katonai alsónevelő és felsőnevelő intézetekben (8-15 éves kor között), valamint a lényegében katonai középiskolának számító iskolaszázadokban altiszteket képeztek, akik később tisztekké léphettek elő, a hadapródintézetek és a katonai akadémiák a tisztképzéssel foglalkoztak. A Katonai Tanár Intézet, a magasabb tüzér- és hadmérnöki-tanfolyam, továbbá a Hadiiskola a tisztikiépzés kiegészítésére és tökéletesítésére, illetve a különleges vezérkari képesítés megszerzésére szolgált.

A Sankt Pöltenben 1870-től működő kétéves katonai kollégium – amely a bécsújhelyi katonai akadémia előkészítő iskolája volt –, lépett az ottani hadapródintézet helyébe. A Máhrisch-Weisskirchenben működő hároméves katonai műszaki iskolát 1869-ben hozták létre a prágai, olomützi, liebenauai és krakkói tüzér iskolaszázadokból. Növendégeit a Műszaki Katonai Akadémiára vagy a tüzér hadapródiskolára készítette fel.

Az Adolph von Wurmb ezredes által 1874-ben kidolgozott reform után már tízéves kortól lehetőség nyílt a katonai iskolákban történő tanulásra. A négy évfolyamos, német tanítási nyelvű katonai alreálisiskola, majd a három évfolyamos katonai főreálisiskola (1898-tól egy honvédségi is létezett Sopronban) elvégzése után a növendékek valamelyik hivatásos tisztképző intézményben: katonai akadémiákon, illetőleg hadapródiskolákon folytatták tanulmányaikat.

A közös hadseregnek két katonai akadémiaja volt: a bécsújhelyi Mária Terézia Katonai Akadémia és a bécsi Műszaki Katonai Akadémia. A budapesti Ludovika Akadémia a magyar királyi honvédség számára képezett kezdetben hadapródokat, majd 1897-től hadnagyokat. Az akadémikusokat a három éves képzés során sokoldalú és magas szintű elméleti képzéssel magasabb beosztások betöltésére is alkalmassá kívánták tenni. A katonai akadémiát végzetteneket az uralkodó születésnapján, 20-21 évesen rögtön hadnaggyá (az elégségesre vizsgázottakat csupán tiszthelyettesekké) avatták.

A hadtestek székhelyén működő négyéves gyalogsági hadapródiskolák mellett egy-egy ilyen intézmény a lovasság, tüzérség és az utászok (műszakiak), 1898-tól a pécsi és nagyváradai honvédség számára képzett elsősorban jó csapatistiszteket. Az ott végzettenek általában 18 évesen, hadapród-tiszthelyettesekként kezdték tiszti pályafutásukat, majd egy-kétévi szolgálat után léptették elő őket hadnaggyá.

A hivatásos tiszti pályához vezető harmadik út a tartalékos tiszti rang elnyerésén át vezetett. Lásd a 80. jegyzetet.

A tisztek szakmai továbbképzésére szolgáltak a gyalogsági, a tüzér és az egészségügyi tisztek számára szervezett gyalogsági lovaglótanfolyamok, a hadsereg-lőiskola, 1894-től a hadtest-tisztiiskola, a központi gyalogsági tanfolyamot 1874-től felváltó törzstiszti tanfolyam. Utóbbi kezdetben pár hónapos, majd 1881-től már egyéves időtartamú volt, minden törzstiszti, azaz őrnagyi előléptetésre aspiráló századosnak el kellett végeznie, majd azt követően (a tisztek között csak Erzengeprűfung-nak, azaz arkangyal vizsgának nevezték) komoly vizsgát letennie egy magasabb rangú tábornokból, valamint több vezérkari és csapatistiszti beosztásban szolgáló törzstisztből álló bizottság előtt.

⁷⁸ A kétéves (1906-tól hároméves) bécsi Hadiiskolába legalább három éves csapatszolgálat és felvételi vizsga után lehetett bekerülni. 1873-tól évente nyolc, a Ludovika Akadémia felsőbb tiszti tanfolyamát elvégzett honvédtisztet vettek fel oda felvételi vizsga nélkül. Végzés után ők visszatértek a magyar honvédséghez, és ott a császári és királyi vezérkar névleges tagjaiként szolgáltak. A tananyag az akadémiákéra épült. A végzett hallgatókat 2-3 éves próbaidőre beosztották a vezérkarba, és ha bizonyították rátermettségüket, vezérkari tiszti kinevezést kaptak. A vezérkari szolgálatot gyakran félbeszakították, a tiszteket csapatszolgálatra alakulatokhoz vezényelték, hogy fenntartsák a törzstisztek és vezérkari tisztek közötti kapcsolatot.

⁷⁹ A magasabb tüzér-, illetve műszaki tanfolyam 1900-ig, illetve 1905-ig a Hadiiskolába volt betagolva, az ott végzett tisztek a tüzér- vagy a műszaki törzskarba nyertek felvételt.

zetet 17, katonai műszaki iskolát 15, tüzér iskolaszázadot hat, utásztüskületi iskolát két fő végzett. A Sankt Pölten-i katonai kollégiumba 25 fő (14%) járt, katonai alreáliskolát 8, katonai főreáliskolát 32 (17,97%), határőrvidéki katonaiskolát vagy ezrediskolát 4 (Stephan Bogat, Lothar Hortstein, Lukas Šnjarić, Michael Tišljar), katonai előkészítő intézetet (tisztí magántanfolyamot) csak három generális (Bacsák Zsigmond, Ferdinand Bissingen und Nippenburg, Lónyay Albert) látogatott. 66-an (37%) folytattak gimnáziumi, 19-en főreáliskolai, tízen főiskolai vagy egyetemi tanulmányokat a hadseregbe lépés előtt. Magántanuló csupán hat személy volt (mindnyájan főhercegek vagy arisztokraták),⁸⁰ hadsegédi előkészítő tanfolyamra egy fő járt. Egyéves önkéntes⁸¹ tanfolyamot heten végeztek, tartalékos tisztí és hivatásos tisztí kiegészítő vizsgát egyformán nyolcan tettek, akiket később aktiváltak.

A csak hadapródiskolát végeztek közül 12 fő nem végezte el a Hadiiskolát, a többiek (24 személy) viszont igen. A valamelyik katonai akadémiáról kikerültek közül hat fő nem végzett később sem Hadiiskolát, sem magasabb műszaki- vagy tüzértanfolyamot. A pályájukat egyéves önkéntesként kezdték közül mindenki (hét fő) elvégezte a Hadiiskolát. Johann Friedel és Alexander Krobotin már tiszt korában végzett civil felsőfokú tanulmányokat.

A katonai akadémiát végezteknek nagy esélyük volt arra, hogy a vezérkarhoz kerüljenek és tábornokként fejezzék be pályájukat. Bár a hadapródiskolák növendékeit főleg csapatszolgálatra képezték ki, közülük is sokan bekerültek a vezérkarba, és tábornokok lettek.⁸²

Az akadémiát végeztek előnye persze idővel mérséklődött, ha meg nem is szűnt. Hadapródiskolát végzett pl. Svetozar Borojević, Ludwig Fabini, Alexander Krobotin, Viktor Weber. Utóbbi ráadásul a Hadiiskola elvégzése nélkül lett vezérkari tiszt.

Sokan azonos időszakban folytatták tanulmányaikat, pl. Karl Pflanzner-Baltin és Eduard Böhm-Ermolli, valamint Franz Conrad von Hötzendorf és Franz Schoedler a bécsújhelyi katonai akadémiát, továbbá a bécsi Hadiiskolát is évfolyamtársakként végezték.

⁸⁰ Nem mindegyik főherceg végezte magánúton tanulmányait: Joseph Ferdinand a Mährisch-Weiskirchen-i katonai főreáliskolát, a bécsújhelyi katonai akadémiát, Leopold Salvator a Műszaki Katonai Akadémiát is kijárta, majd mindketten elvégezték a Hadiiskolát.

⁸¹ A hadseregben 1868-ban, a magyar királyi honvédségben 1883-ban vezették be az egyéves önkéntesi intézményt a középiskolai (főgimnázium, főreáliskola) vagy ezzel egyenrangú végzettséggel rendelkező újoncok számára. Ők három helyett csak egy évet szolgáltak, kiképzési idejük végén általában hadapród őrmesterré, három év múlva hadapród tiszthelyetessé, majd tartalékos hadnaggyá léptették elő őket. A tartalékos hadnagyból többhónapos csapatszolgálat, egy átképző tanfolyam elvégzése, továbbá egy kiegészítő vizsga letétele után hivatásos tiszt válhatott. Hajdu Tibor számításai szerint 1868–1914 között a közös hadsereg hivatásos tisztjeinek kb. 12%-a került ki a tartalékos tisztek közül, a legtöbb a 1878–1899 közötti években. Vö.: *Hajdu*: i. m. 308. o.; *Sereinigg, Ulf*: Das altösterreichische Offizierskorps 1868–1914. Bildung-Avancement-Sozialstruktur, Wirtschaftliche Verhältnisse. Dissertation. Wien, 1983. 46–47., 72. o. Tartalékos tisztből aktivált többek között Arthur Arz, Lónyay Albert, Schay Gusztáv.

⁸² *Deák*: i. m. 116. o.

Az általam vizsgált tábornokok német nyelvtudása egy „folyékony” minősítést kapott személy kivételével tökéletes volt. Az osztrák–magyar haderőben vezényleti és szolgálati nyelvként használt német után a legtöbb generális (27 fő, 15,1%) a magyart, 11 személy a franciát, 10-10 a csehet és az olaszt, 9 a horvátot, 3 az orosz, két-két fő az angolt és a lengyelt, egy-egy pedig a szerbet, a szlovákot, a morvát és a latint sajátította el tökéletesen. Három személy esetén a rendelkezésre álló adatok hiányában nem tudjuk, hogy a németen kívül milyen más nyelvnek volt valamilyen szinten a birtokában. Nyolcan a franciát, 3-3 fő az olaszt és az angolt, kettő az orosz, egy a magyart, egy pedig a törököt beszélte és használta folyékonyan. Négyen a franciát, ketten az olaszt, egy fő az angolt használta nagyon jól. A tábornoki elit tagjai nyelvtudásukra jó minősítést a következő arányban kaptak: 51 fő (28,65%) francia, 8 angol, 5 orosz, 3-3 magyar és olasz, egy-egy cseh, szlovák, román, arab és perzsa. Huszonöten (14%) a franciát, tízen az angolt, négyen az orosz, ketten pedig az olaszt tudták meglehetősen jól. 63 személy (35,39%) a csehet, 46 (25,84%) a magyart, 32 (17,97%) a lengyelt, 19 a horvátot, 14-14 az olaszt és a szlovákot, 8-8 a románt és a szlovént, heten a rutént, öten a szerbet, egy fő pedig a franciát a szolgálati igényeknek megfelelően bírta, ami általában csak néhány száz kifejezést jelentett, amelynek segítségével a tiszt már érintkezni tudott katonáival az adott nyelven.

Harminc tábornok (16,85%) a franciát, egyaránt 17 fő a csehet és az olaszt, 15 a magyart, 12 az orosz, 10 az angolt, 9-9 a horvátot és a lengyelt, 8 a szlovákot, 6 a rutént, három a románt, kettő a szlovént, egy a szerbet használta szükségképpen.

A franciát 13 személy, az orosz 4, az angolt és az olaszt két-két, a törököt egy fő eleendő mértékben ismerte. Két-két generális franciául, illetve szlovénül, egy-egy angolul és oroszul tudott keveset. Tizenöten a francia, nyolcan az angol, heten az orosz, hárman a magyar, ketten az olasz, egy-egy fő pedig a horvát, a cseh és a román nyelvből rendelkezett némi tudással.

A tábornokok elitje által elsajátított nyelvek közül a német után a legtöbben a katonaiskolákban kötelezően tanult franciát (160 személy, 89,8%), a magyart (95 fő, 53,37%) és a csehet (92 fő, 51,68%) értették és használták valamilyen szinten. A sorban az olasz (55 fő, 30,9%), az angol (45 személy, 25,28%), a lengyel (41 fő, 23,03%), a horvát és az orosz (egyformán 38 ember, 21,34%), a szlovák (24 fő, 13,48%), a román (13 személy), a szlovén valamint a rutén (egyaránt 12 fő), végül a szerb (7 ember) következett.⁸³

A generálisok közül a némettel együtt 67 fő (37,64%) négy, 43 (24,15%) öt, 29 (16,29%)

⁸³ 1870-ben osztrák–magyar tisztek által a németen kívül a leggyakrabban használt második nyelv még az olasz volt, amelyet a századforduló után a cseh váltott fel (leginkább azért, mert a cseh nyelv igen alkalmasnak bizonyult valamennyi szláv származású bakával történő érintkezésben). 1904-re a közös hadseregben belül a tisztek által beszélt nyelvek közül a német és a cseh után a harmadik helyen a magyar, a negyedik a lengyel, az ötödiken a szerb-horvát, a hatodikon a román állt, az olasz visszaszorult a hetedik helyre.

Az eltérő társadalmi és műveltségi helyzetű tisztek nyelvismerete fegyvernemenként is különbözött. 1870-ben a vezérkar és a lovasság vagyonosabb, műveltebb tisztjei a francia és angol nyelvben igen járatosak voltak, míg a tüzérek, tábori vadászok, a gyalogság tisztjei kevésbé mondhatták el ezt magukról, a határőrök és a vonatszolgálat tisztjei szinte egyáltalán nem. A századforduló után a francia nyelv ismerete visszaesett, az angol nyelv pedig növekedett. Ennek részben az is oka volt, hogy egyre kevesebb volt az arisztokráta és felsőbb középosztályi származású tiszt száma. Vö.: *Deák*: i. m. 130–133. o.

hat, 22 (12,35%) három, 8 személy hét,⁸⁴ nyolc, 2⁸⁵ csupán kettő, és Blasius Schemua egyedülként kilenc nyelvet sajátított el legalább kielégítően.

Több mint háromnegyedük, pontosan 78 százalékuk (139 fő) 4-6 nyelven volt képes megértetni magát. Többségük átlagosan két nyelven beszélt és írt tökéletesen, a többi nyelvet vagy tanulmányaik során (pl. a szülői házban, a franciát kötelezően a katonaiskolákban, az orosz néhányn a kazanyi nyelvtanfolyamon) tanulták, vagy a közös hadsereg vegyes etnikai összetételű ezredeiben szolgálva kényszerűségből sajátították el, és ezrednyelvként (a valamely ezredben szolgálatot teljesítő legénység legalább húsz százalékának anyanyelve)⁸⁶ alárendeltjeikkel való mindennapos érintkezésben használták. Ritkaságszámba ment, ha valaki három vagy ennél több nyelvet tökéletesen elsajátított, mint pl. József Ágost főherceg tábornagy,⁸⁷ aki hatnak volt birtokában.

Hazai kitüntetések

A Monarchia kitüntetései⁸⁸ közül a legtöbben a szolgálatban eltöltött idő után járó (általában 25, 30, 40 év), illetve az uralkodói jubileumokra, valamint a hadjáratokban vagy mozgósításban való részvétel okán adományozott,⁸⁹ továbbá a hadi- vagy polgári érdemek után kapható kitüntéseket birtokolták. Hádi érdemekért leggyakrabban a Katonai Érdemkereszt, az Osztrák Császári Lipót Rend, az Osztrák Császári Vaskorona Rend, a Katonai Érdemérem, az Osztrák Császári Ferenc József Rend különféle fokozatait, a Hadírmert, a két világháború közötti időszakban a Tiszti Arany Vitézségi Érmert, a Magyar Háborús Emlékérmert kardokkal, sisakkal, illetve az Osztrák Háborús Emlékérmert; polgá-

⁸⁴ József Ágost főherceg, Kövess Hermann és Emil Woinovich.

⁸⁵ Adolf Brudermann és Siegler Konrád.

⁸⁶ 1914-ben a tisztek 90 százaléka kénytelen volt a németen kívül legalább egy más nyelven érintkezni katonáival. Egy felvidéki ezred tisztjeinek pl. a szlovák vagy rutén nyelvet is ismerniük és használniuk kellett. Az elfogadott minimumot a szolgálat igényeinek megfelelő minősítés jelentette. Az ezrednyelv vagy -nyelvek ismeretéről egy bizottság előtt kellett számot adni, amely a tisztnak az alakulatnál való szolgálatkezdésétől számított három éven belül ült össze. Ha megbukott a vizsgán, két év halasztást kapott, de ha akkor is kudarcot vallott, alkalmatlanság címén nem léptették elő. A gyakorlatban a legtöbb tisztről előbb vagy utóbb megállapították, hogy elegendő nyelvi ismerettel rendelkezik, viszont akiknél ez hosszabb időt vett igénybe, értékes éveket vesztek az előléptetés során. Vö. *Deák*: i. m. 130. o. 1906-tól a korábbi 25 császári és királyi gyalogezred helyett már 37-ben volt magyar az egyik ezrednyelv. Vö. *Hajdu*: i. m. 119. o.

⁸⁷ A tábornokok egyes nyelvekben való jártasságának mértéke (a „némi” szinttől a „tökéletes”-ig) szolgálati idejük alatt változott. A tiszti minősítési lapokon szereplő, nyelvismeretre vonatkozó bejegyzések különböző évekből származnak (sokszor csak 1907-ig, néhány esetben 1914-ig állnak rendelkezésre), amelyek tanúsága szerint egyesek nyelvtudása fokozatosan megkopott, másoké több (ezred)nyelv elsajátításával bővült.

⁸⁸ Az osztrák–magyar kitüntetések felsorolásánál mindenütt ragaszkodtam a világháború idején általánosan elfogadott (német nyelvterületen máig használt), az eredeti forrásokban valamint a közös hadsereg tiszti személységeiben szereplő német rövidítésekhez és elnevezésekhez. Néhány esetben hivatalos német rövidítés híján a magyar megnevezést tüntettem fel. A rovatban szereplő egyes korábban kapott kitüntetésekhez az 1917–1918 folyamán, a hivatalos közlönyökben közzé nem tett, így nem megállapítható dátummal – az uralkodó rendeletei értelmében – utólagosan adományozott hadidíszítmények és kardok is feltüntetésre kerültek. Vö.: PVBL 27/1917. 629. o., RK 1917/19. 233. o., PVBL 199/1917. 7609. o., RK 1917/140. 2637. o.

⁸⁹ A legfontosabbak a Katonai Tiszti Szolgálati Jel I–III. osztálya, a Jubileumi Emlékérem a fegyveres erő számára (1898), az Ezüst Jubileumi Udvari Érem, a Katonai Jubileumi Kereszt (1908), az 1864. évi dán hadjárat emlékérmé, az 1912–1913. évi Mozgósítási Kereszt, a Boszniai–Hercegovinai Emlékérem voltak.

riakért a Császári és Királyi Díszjelvény művészetért és tudományért, a Hadikereszt Polgári Érdeméért, a világháború idején a Vöröskereszt Érdemcsillagát hadidíszítménnyel, a Vöröskereszt Díszjelvényének különböző osztályait kapták meg az arra érdemesek. Az Aranygyapjas Rendben csupán 10 fő részesült.⁹⁰ A Mária Terézia Katonai Rend, a leg-rangosabb osztrák–magyar kitüntetés valamelyik fokozatának birtokába mindössze 22-en (12,35%) jutottak.⁹¹ A legmagasabb rangú magyar polgári kitüntetés, a Magyar Királyi Szent István Rend különböző fokozatait csak 19 generálisnak adományozták. Általában véve minél magasabb rangot és szolgálati beosztást ért el valaki, annál több és magasabb fokozatú, illetve ritkább bel- és külföldi kitüntetés birtokosa volt.⁹²

Külföldi kitüntetések

A rendelkezésre álló forrásokban nagyon egyenetlen az adományozott külföldi kitüntetések felsorolása. Az egyes kitüntetések előtt szereplő dátum nem az adományozás, hanem a Monarchia uralkodója általi elfogadás és a viselés engedélyezésének időpontját jelöli.⁹³ Az adományozás a legkülönbébb alkalmakkor és indokkal történhetett, pl. a külföldi uralkodók, államfők, politikusok, katonai delegációk a Monarchiában⁹⁴ vagy az osztrák–magyar uralkodó, trónörökös kíséretében lévő tisztek és tábornokok más országokban tett hivatalos látogatása, a különböző nemzetközi missziókban,⁹⁵ külföldi nyelvtanfolyamon történő részvétel (a generálisok közül öten vettek részt ilyenén), az osztrák–magyar ka-

⁹⁰ Származása okán hét főherceg, továbbá Eduard Paar, Alois Schönburg-Hartenstein, Philipp Sachsen-Coburg und Gotha.

⁹¹ Nagykeresztet kapott három fő (Franz Conrad von Hötzendorf, Frigyes és Jenő főherceg), parancsnoki keresztet nyolc generális birtokolt (Arthur Arz, Svetozar Borojević, Eduard Böhm-Ermolli, Viktor Dankl, József Ágost főherceg, Hermann Kövess, Karl Pflanzer-Baltin, Alois Schönburg-Hartenstein), lovagkeresztrel 11 tábornokot (Michael Appel, Svetozar Borojević, Ernst August cumberlandi herceg, Peter Hofmann, Hermann Kusmanek, Josef Roth, Georg Scharicz, Szurmay Sándor, Ignaz Trollmann, Viktor Weber, Wenzel Wurm) tüntettek ki. Borojević volt az egyetlen, aki a Mária Terézia Katonai Rendből kettőt is kapott, először a magasabb, 1931-ben pedig az alacsonyabb fokozatot.

⁹² Az udvari beosztásokban hosszú ideig szolgáló Friedrich Beck-Rzikowsky, Arthur Bolfras, Eduard Paar sok ritka és magas kitüntetést kapott szolgálata jutalmául. A tábornokok közül egyedülként József Ágost főherceg kapta meg a Károly Csapatkeresztet. Akadt kivétel is: Wenzel Wurm vezérezredes létre keves és relatíve alacsony fokozatú külföldi kitüntetést kapott pályája során.

⁹³ A külföldi kitüntetések és elismerések elnevezése kapcsán számos következtetlenség szerepel az eredeti forrásokban. Néhány esetben azok értelmezhetetlenek voltak, nem utolsósorban amiatt, hogy az adományozások más-más időszakban történtek, a rendelkezésre álló szakirodalomból pedig nem mindig követhetők nyomon a változások. Mindezek ellenére igyekeztem a maximális pontossággal eljárni.

⁹⁴ Eugen Freiherr von Albori altábornagy 1893-ban a román királyt kísérte a Monarchiában tett látogatása során, ezt követően megkapta a Románia Koronája Rend nagykeresztjét.

Ferenc József 1908-as uralkodói jubileuma alkalmával a Monarchiába látogatott a walesi herceg, aki a przemysli erőrendszert meglepetésként után Brit Viktória Rend lovagkeresztjével és mellcsillagjával tüntette ki Hermann von Colard vezérőrnagyot.

A német császár Monarchiába érkezése utáni katonai fogadás alkalmával általában a Porosz Koronarend II. osztálya vagy a Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya kitüntetést adományozták a díszegység parancsnokának. Idézi: *Miloš Šebor de Wsseboržic*: Alois Podhajský ein Soldat: Lebensgeschichte in Rahmen seiner Zeit. KA Ms Allg. 270. 108. o.

⁹⁵ Johann Salis-Seewis alezredes, aki 1904–1906 között a macedóniai nemzetközi katonai misszió pa-

tonai attasék ténykedése más országokban,⁹⁶ a világháború idején pedig a német, bolgár, török szövetségesekkel együtt végrehajtott hadjáratokban való részvétel, mind alkalmat teremtett az arra érdemesek kitüntetésére, amely a Központi Hatalmak országai által viszonyossági alapon történt.

Általánosságban elmondhatjuk, hogy az osztrák–magyar tábornokok pályafutásuk ideje alatt a legtöbben az első világháborúban szövetséges hatalmak (Németország, Bulgária, Törökország) kitüntetésait kapták meg, sokan a szomszédos európai államok (így Oroszország, Olaszország, Románia, Szerbia, Montenegró), kevesebben az egyéb európai országok (pl. Nagy-Britannia, Franciaország, Hollandia, Svédország, Dánia, Spanyolország stb.) rendjeleit viselhették. A más kontinensen fekvő államok, úgy mint Japán, Kína, Sziám, Perzsia, Chile kitüntetésait viszonylag kevesen, Brazília, Tunézia, Mexikó, Hawaii ritka kitüntetésait pedig csupán néhányan mondhatták magukénak. Kilencen – hét tábornagy, egy vezérezredes és egy gyalogsági tábornok – az igen rangosnak számító, legmagasabb porosz kitüntetés, a „Pour le Mérite” birtokosai voltak. A főhercegek és néhány arisztokrata ellentétben a hazai kitüntetéseknel tapasztalható gyakorlattal, magasabb társadalmi állásuknál fogva előnyben részesültek a külföldi kitüntetések odaítélésénél.

Címek és rangok

Az adományozott címek és rangok rovatban a főnemesi rangok (báró, gróf), a nemesi (von, Edler von, lovag) címek mellett még feltüntetésre kerültek a titkos tanácsosi, kamarási, mérnöki, vitézi, védnöki, ezredtulajdonosi, díszpolgári címek, az osztrák Birodalmi Tanácsban vagy a magyar parlamentben és a pártokban betöltött tisztségek (országgyűlési képviselő, főrendiházi tag, Urak Házának tagja), a különböző bajtársi és tudományos egyesületekben, társaságokban, szövetségekben viselt tagság és funkciók, a felsőoktatási intézmények megszerzett és díszdoktori címe, a külföldi ezredek tulajdonosi, főnöki titulusa, a marsallbot viselési joga, a Mária Terézia Katonai Rend rendi káptalanjában viselt tagság vagy elnöki tisztség, a Lipót Rend kancellári tiszte, a különböző Lovagrendekben betöltött funkciók, a nyugdíjazás vagy a más beosztásba helyezés alkalmával adományozott egyenruha viselési jogosultság, a császári német hadseregben kapott tiszteletbeli rang (pl. Frigyes főherceg porosz királyi tábornagyai rangja), a német Wehrmacht tábornoki uniformisának 1938 utáni viselési joga, az Osztrák, illetve a Magyar Tudományos Akadémia tagsága vagy más betöltött funkciója, a Vitézi Rendben viselt tisztségek, a Német Birodalmi Gyűlés tagsága, a különböző vállalatoknál betöltött igazgatótanácsai és egyéb funkciók.⁹⁷

A rendelkezésre álló adatok ismeretében megállapíthatjuk, hogy a generálisok döntő többsége (141 fő, 79,21%) viselt öröklött vagy a birodalom uralkodója által adományoz-

rancsnoka volt, a török Oszmán Rend II. osztályát kapta érdemeiért, igaz az uralkodói jóváhagyás a viselésére 1909-ig várattott magára.

⁹⁶ Karl Graf von Huyn őrnagyot, mielőtt 1893 őszén elhagyta Bukarestet, a Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztjével tüntették ki.

⁹⁷ Nem tartozik a címekhez és rangokhoz, csupán megemlítendő, hogy az altábornagyoknak és a rangban felettük állóknak kijárt a kegyelmes (*Exzellenz*) megszólítás.

zott osztrák vagy magyar nemesi címet, illetve rangot.⁹⁸ Nyolc fő osztrák főhercegi, három külföldi hercegi, 13 osztrák, 3 pedig magyar grófi, 34 tábornok (19,1%) osztrák, 11 magyar bárói ranggal, 17 személy osztrák lovagi, 15 fő osztrák „Edler von”, 30 (16,85%) osztrák, 18 pedig magyar közönséges nemesi címmel rendelkezett. 57-en (32%) osztrák, 25-en (14%) magyar, ketten külföldi nemesi előnévvel bírtak.

Öröklött nemességgel 68 fő (38,2%) büszkélkedhetett, a nemesek között 37 (20,78%) osztrák, 13 magyar, a főnemesek között 12 osztrák és 3 magyar volt, továbbá hárman bírtak öröklött külföldi hercegi ranggal.

A legtöbben maguk, érdemeikért kaptak nemességet. Saját jogán 32 tábornok (17,97%) kapott osztrák, 12 pedig magyar főnemesi, 39 generális (21,91%) osztrák, 17 fő magyar nemességet pályája során.

Az 1920-as években a magyar királyi honvédségben szolgálók vagy Magyarországon élők közül négyen kaptak vitézi címet, József Ágost főherceg pedig a Vitézi Szék főkapitányi tisztét is elnyerte.

A tábornoki elitből 97 fő (54,49%) titkos tanácsosi, 42 (23,59%) császári és királyi ezredtulajdonosi címet kapott (Szurmay Sándor egyedülként a 20. honvéd gyalogezredét), két személy vadászszázalaj tulajdonosa, hét valamely német ezred főnöke, egy spanyol

⁹⁸ Az osztrák nemesi címek és rangok a következők: von, Edler von, Ritter von, Freiherr von, Graf von, Fürst (Herzog von). A Fürst elé 1869 óta a Durchlaucht előnevet is használták. Vö.: *Binder-Krieglstein, Reinhard: Österreichisches Adelsrecht 1868–1918/19*. Peter Lang GmbH. Europäischer Verlag der Wissenschaften. Frankfurt am Main–Berlin–Bern–Bruxelles–New York–Oxford–Wien. 2000. 29–36., 99. o. Az osztrák állampolgárok az uralkodótól osztrák, a magyarok értelemszerűen magyar nemességet kaptak.

Az 1868–1918 között az osztrák közönséges nemességadományozások több mint háromnegyede (76,3%) esett a katonanemesekre. Ugyanakkor a lovagi címek adományozásánál ez az arány már csak 29,5%, a bárói rangoknál pedig 33,9%. Vö.: *Binder-Krieglstein: i. m. 52. o.* 1867–1914 között Magyarországon a nemességadományozások negyede esett a tisztikarra. Vö.: *Hajdu: i. m. 102. o.*

1868 után a tényleges csapatszolgálatban 30 évet szolgáltak és legalább egy hadjáratban vagy háborúban részt vettek jogot formálhattak nemesi pátenstre. A többi tisztnek a nemesség adományozásához 40 évi feddhetetlen szolgálatot kellett igazolnia. Ez azt jelentette, hogy az illető tiszt közel járt a nyugállományba helyezéshöz. Vö.: *Deák: i. m. 200–201. o.*

1859-ben a magas rangú tábornokok 90%-a bírt nemesi címet, arányuk 1908-ra 41, 1918-ra pedig 25 százalékra csökkent. Vö.: *Deák: i. m. 206. o.*

1884. 07. 18-ig (amikor is uralkodói rendelettel megszüntették) egyes magas belföldi kitüntetések adományozásával automatikusan együtt járt az örökletes nemesség. A Mária Terézia Katonai Rend birtokosai 1895-ig a birodalom mindkét felében (Magyarországon ezen időpont után is) megkapták a lovagi címet, ezt követően Ausztriában már csak a közönséges nemesi címet, viszont jogosultak voltak a bárói rang kérelmezésére. A Magyar Királyi Szent István Rend és az Osztrák Császári Lipót Rend nagykeresztjével kitüntetettek, továbbá az Osztrák Császári Vaskorona Rend I. osztályú lovagjai titkos tanácsosi címet kaptak, a Szent István Rend kiskeresztjével bírókat bárói vagy akár grófi rangra is emelhettek. A Lipót Rend parancsnoki keresztjei és a Vaskorona Rend II. osztályú lovagjai a bárói rangot, a Lipót Rend lovagjai és a Vaskorona Rend III. osztályát bírók lovagi címet kaptak. Vö.: *Binder-Krieglstein: i. m. 54–59. o.*

A nemesi cím használatát igazoló eljáráshoz kötötték, ismert főrangú családok esetében ettől eltekintettek. Többször szabályozták (legutoljára 1916-ban) a tisztek nemesítési eljárását.

A tisztek ingyen kapták nemesi pátenstüket, gyakorlatban legalább 120-150 Ft-ot kellett fizetniük, megválaszthatták nemesi előnevüket, és megtervezhették címerüket. Többen annak a helynek a nevét választották előnévként, ahol születtek (pl. devecseri Schultheisz Emil), ahol csatában harcoltak (pl. Moritz Auffenberg Freiherr von Komarów), vagy ezredük állomásozott. Az első világháború alatt több tábornok ugyanazt a nemesi előnevet kapta, mivel ugyanabban a csatában vettek részt, pl. Szurmay Sándor és Plank Ede egyaránt az uzsoki előnevet használta.

vadászszászlóalj főnöke, egy pedig egy orosz gyalogezred tulajdonosa lett. Mérnöki címet 11, császári és királyi kamarásit 10, díszpolgárit 25 (14%), díszdoktorit 12 generális kapott. Az osztrák Urak Házának 19, a magyar főrendiháznak 4, az 1927 utáni magyar felsőháznak 5 fő volt tagja örökös vagy élethosszig tartó jogon. A Mária Terézia Katonai Rend kancellári, káptalani elnöki vagy tagsági tisztét összesen 11 személy töltötte be.

Díszdoktori és díszpolgári címek adományozása a tábornokok számára széles körben bevett szokás volt. A kitüntetettnek előbb az uralkodó beleegyezését kellett megszereznie a cím viseléséhez. A titkos tanácsosi címmel nem járt semmilyen hivatal.

Az ezredtulajdonosi kinevezés 1868 óta csak tiszteletbeli méltóságot jelentett. A kinevezett tisztnek különleges alkalmakkor (pl. az uralkodó előtti szemlén, katonai parádén) jogában állt a csapattest ezredesi egyenruháját viselni és annak parancsnokságát átvenni. Az ezred hadrendi száma mellett a tulajdonosa nevét is viselte, de csak akkor, ha már nem volt egy másik elnevezése. A tábornokok közül többen nemcsak monarchiabeli, hanem külföldi, elsősorban szövetséges államok ezredeinek tulajdonosai is voltak.

Az uralkodóval legközelebbi rokonságban álló főhercegek többnyire fiatalon kaptak ezredtulajdonosi címet, néhányan (pl. József Ágost főherceg) csak akkor, amikor ezredesi rangot értek el. A főhercegek közül többen különböző fegyvernemhez tartozó ezredek tulajdonosai is voltak.

Az osztrák–magyar generálisok az első világháború előtti évtizedekben már főként hadtestparancsnoki vagy hasonló magas beosztást elérve részesültek ezredtulajdonosi kinevezésben. A vezénylő tábornokok rendszerint hadtestük területéről kaptak egy ezredet, a lovasságtól vagy tüzérségtől származók általában lovas- vagy tüzérezredet.

Külföldi uralkodók, valamint néhány, a Monarchiában élő német herceg⁹⁹ gyakran szerepeltek a k. u. k. ezredtulajdonosok között. A kinevezést az illető ország részéről hasonló kinevezéssel viszonyították. A világégés alatt a szövetséges német hadsereg hadvezérei közül azok kaptak ezredtulajdonosi kinevezést, akiknek parancsnoksága alatt osztrák–magyar seregestek is harcoltak, pl. Hindenburg tábornagy a 69. gyalogezred, Mackensen vezérezredes a 10. közös huszárezred, Falkenhayn gyalogsági tábornok a 81. közös gyalogezred, Woyrsch tábornagy a 138. gyalogezred tulajdonosságát nyerte el.¹⁰⁰

I. (IV.) Károly 1917–1918-ban a hadsereg tábornagjainak marsallbotot adományozott.¹⁰¹

Hadjáratok

A birodalom hadserege 1867 és 1914 között élte át fennállásának egyik leghosszabb bekezdőszakát, a tiszteknek hosszú évtizedeken át nem volt módjuk a harctéren megmérteni alkalmasságukat, az évente megrendezett hadgyakorlatok pedig alig vagy egyáltalán nem hasonlítottak a korszerű háborús harcelyzetekre. A legtöbb tábornokra jellemző volt

⁹⁹ A szövetséges uralkodók közül II. Vilmos a császári és királyi csapattestek közül a 34. gyalogezred, a 7. huszárezred és a 25. tábori tarackos ezred, I. Ferdinánd bolgár cár a 11. huszárezred, a 26. tábori vadászszászlóalj és a 60. nehéz tábori tüzérezred tulajdonosi címét kapta meg. Ernst August cumberlandi herceg a 42., Philipp Sachsen-Coburg und Gotha herceg az 57. közös gyalogezred tulajdonosa volt.

¹⁰⁰ *Vitéz Csaszókóczy Emil*: Ezredtulajdonosok az osztrák–magyar hadseregben. In: MKSZ 1938/7. sz. 231–240. o.

¹⁰¹ *Ludwigstorff* 1989. i. m. 29–31. o.

a háborús tapasztalatok hiánya, csupán kisebb részük (75 fő, 42,13%) vett részt a Habsburg-monarchia által vívott dinasztikus háborúkban és hadjáratokban, megszálló hadműveletben, azonban közülük is csak 35 személy (19,66%) harcolt ütközetben vagy csatában, a többiek jelen voltak ugyan, de nem szolgáltak puskaport. Legtöbben (40 fő, 22,5%) Bosznia–Hercegovina 1878-as okkupációjának, 19-en az 1882-es dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésének voltak részesei. Kilencen az 1866. évi porosz–osztrák, négyen az 1859-es piemonti–francia–osztrák háborúban harcoltak, egy fő az 1848–49-es itáliai és magyarországi hadjáratnak, egy az 1864. évi porosz–osztrák–dán háborúnak, egy a Novipazari Szandzsák 1879-es megszállásának volt résztvevője, három személy megfigyelőként volt jelen a dualizmus időszakában különböző külföldi katonai missziókban.¹⁰² Nyolcan több háborúban illetve hadjáratban is részt vettek.¹⁰³

Előmenetel

A generálisok előmenetelét és az általuk elért legmagasabb katonai rangok megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy az osztrák–magyar hadsereget irányító tábornokok minél magasabb rangot értek el, számuk annál kevesebb, vagyis a rangok eloszlása egy képzeletbeli piramishoz hasonlítható, amely csúcsától lefelé egyre szélesedik. Az összes általam vizsgált személy kereken egyharmadát a gyalogsági tábornokok (59 fő, 33,14%) tették ki, őket a címzetes gyalogsági tábornokok követték mintegy feleannyian (27 személy, 15,16%), majd a vezérezredek (25 fő, 14%), a táborszernagyok (19 személy) következtek. A lovassági tábornokok és a címzetes táborszernagyok azonos számban (egyaránt 15 fő) képviseltették magukat, a címzetes lovassági tábornokok és a tábornagyok száma (9-9 ember) szintén megegyezett. A csupán címzetes gyalogsági, lovassági tábornoki és táborszernagyi rangot viselők száma meglehetősen magas, összesen 51 fő (28,65%) volt.

A tábornagyok¹⁰⁴ 43-51 éves korukban érték el a vezérőrnagyi, 61-68 évesen a tábornagyi rangot. A főhercegek természetesen jóval korábban: Frigyes 26, Jenő 30, József Ágost 36 évesen lettek tábornokok, a közülük legfiatalabb József Ágost már 46, Frigyes 58, Jenő viszont csak 63 évesen kapta meg tábornagyi kinevezését.

A vezérezredek a vezérőrnagyi rangot 41-56 évesen, a vezérezredest 55-85 évesen (átlagosan 57-61 évesen) kapták meg. Három generális a vezérezredest rangot tulajdonképpen az uralkodó szolgálatban eltöltött hosszú évek honorálásaként kapta: Friedrich Beck-Rzikowsky 85, Arthur Bolfras 77, Eduard Paar 78 évesen részesült ebben a kegyben. Ennél a rangnál is kivételt képeznek a főhercegek, hiszen József Ferdinánd 36 évesen

¹⁰² Blasius Schemua az osztrák–magyar katonai misszió tagjaként 1880–1881-ben a kurd felkelés leverésére indított perzsa expedícióban, Wladimir Giesl mint császári és királyi katonai attasé 1897-ben a görög–török háborúban megfigyelőként, Maximilian Csicserics az 1904–1905-ös orosz–japán háborúban hadiattaséként vett részt az orosz főhadiszálláson.

¹⁰³ Eugen Albori (1859, 1878), Friedrich Beck-Rzikowsky (1848–49, 1859, 1866, 1878 – ezzel ő a legharcedzettebb), Arthur Bolfras (1859, 1866, 1878), Franz Conrad von Hötzendorf (1878, 1882), Galgóczy Antal (1866, 1878, 1882), Maximilian Orsini und Rosenberg (1864, 1866), Eduard Pucherna (1866, 1878), Alexander Üxküll-Gyllenband (1866, 1878).

¹⁰⁴ A k. u. k. hadseregben 1895, Albrecht főherceg halála óta nem használták a tábornagyi rangot, azt 1914. 12. 08-án először Frigyes főherceg kapta meg.

vezérőrnagy, 43 éves korában pedig vezérezredes, Lipót Salvator ugyanakkor 32, illetve 52 éves.

A gyalogsági tábornokok 23-60, a lovassági tábornokok 36-56, a táborszernagyok¹⁰⁵ 44-60, a címzetes gyalogsági tábornokok 45-56, a címzetes lovassági tábornokok 37-55, a címzetes táborszernagyok 45-54 éves korukban érték el a vezérőrnagyi rangot. Gyalogsági tábornokká 42-66, lovassági tábornokká 45-72, táborszernaggyá 54-71, címzetes gyalogsági tábornokká 53-63, címzetes lovassági tábornokká 57-65, címzetes táborszernaggyá pedig 57-64 évesen nevezték ki őket.

A főhercegek ebben a rangosztályban is előnyt élveztek: Ludwig Viktor 23 évesen vezérőrnagy, viszont csak 66 évesen gyalogsági tábornok, Peter Ferdinand 36 évesen tábornok, 42 évesen gyalogsági tábornok. Franz Salvator 36 évesen vezérőrnagy, 45 évesen lovassági tábornok.

A fényes és gyors katonai karrier lehetősége a hadseregben csupán az uralkodóház és néhány azzal rokon főhercegi, hercegi család számára volt lehetséges. Ferenc József megkövetelte családtagjaitól és rokonaitól, hogy katonai pályára lépjenek, őket általában gyorsan előléptette a családi hierarchiában elfoglalt helyük és nem tehetségük vagy elért eredményeik alapján. A császár és király úgy vélte, hogy a magas parancsnoki beosztásokhoz szükséges adottságaik veleszületett tulajdonságok. Ez magyarázza, hogy sokan közülük már fiatalon főparancsnoki, főfelügyelői és egyéb magas beosztásokat töltöttek be.¹⁰⁶

A generálisok közül 41-en (23%) közkatonaként kezdték pályafutásukat, 37-en (20,78%) a közös hadseregben, hárman a magyar királyi honvédségben, egy fő pedig a Landwehrben. Heten egyéves önkéntesként kerültek a haderő kötelékébe, akiket később aktiváltak. Utóbbiak a rangsorban általában utolérték azokat a pályatársaikat, akik eleve hivatásos tisztként kezdték szolgálatukat.

Öt tábornokot (közülük három magyart) az utódállamok hadseregeiben is előléptettek, vagy legalábbis megtartották korábbi rangjukat: Eduard Böhm-Ermolli a csehszlovák hadseregben 1928-ban tartalékos hadseregtábornok, majd 1938-ban a német Wehrmacht szolgálaton kívüli vezértábornagya, Maximilian Csicseric 1941-ben horvát vezérezredes, József Ágost 1918 őszétől magyar királyi tábornagy, Kárász Ernő magyar királyi nyugállományú tüzérségi tábornok lett, Szurmay Sándort pedig 1941-ben magyar királyi vezérezredessé nevezték ki.

Néhány generális katonai pályafutásában, karrierjében párhuzamosságok figyelhetők meg.¹⁰⁷ A világhégés végére azonos rangot elért tábornokok legfeljebb néhány év eltéréssel

¹⁰⁵ A háború folyamán az utolsó, akit tényleges tábornoki rangba léptettek elő 1918. 11. 01-jén Johann Graf Salis-Seewis táborszernagy volt.

¹⁰⁶ Deák: i. m. 208–209. o.

¹⁰⁷ Hugo és Otto Meixner von Zweienstamm ikertestvérek voltak, akiket mindig egyszerre léptettek elő. Otto azonban 1913. 05. 01-jén fél évvel korábban lett gyalogsági tábornokok (mindkettőjük legmagasabb rangja), mint testvére.

A két 1872-ben született Habsburg főherceg, József Ágost és Joseph Ferdinand előmenetelét összehasonlítva megállapítható, hogy József Ágost már 18 évesen, 1890-ben megkezdte katonai pályafutását, míg Joseph Ferdinand csak két évvel később. Ennek ellenére ezredesi, vezérőrnagyi, altábornagyi előléptetésükre ugyanakkor, lovassági, illetve gyalogsági tábornoki kinevezésükre három, vezérezredesi előléptetésükre nyolc hónap különbséggel (mindkettő Ferdinand javára) ugyanabban az évben került sor, viszont József Ágost még a világhégés utolsó napjaiban tábornaggyá rukkolt elő.

léptek elő az egyes rendfokozatokba. A vezérkari képesítést szerzettek gyorsabban haladtak előre a katonai hierarchiában.

Az előléptetések¹⁰⁸ békeidőben általában május és november 1-jével rangsorban történtek. A közös hadseregben a közös hadügyminiszter, a két honvédségnél a honvédelmi miniszter tett javaslatot az uralkodónak. Őrnaggyá azokat a tiszteket rukkoltatták elő, akiket méltónak tartottak arra, hogy pályafutásukat ezredesekként vagy tábornokokként fejezzék be, továbbá sikeresen elvégezték a megfelelő különleges előkészítő tanfolyamot. A tényleges vagy címzetes tábornokok és ezredesek az uralkodó által aláírt parancsot kaptak.¹⁰⁹

Hadjáratok vagy a világháború idején természetesen nagy eltérések mutatkoztak, hiszen jó néhányan a fronton vagy a háterszágbán szerzett háborús érdemeikért soron kívüli előléptetésben részesültek. Utóbbira, amely csak egy-egy év előnyt adott, nem csupán a harctéren tanúsított hősiesség, hanem a kiváló egyéni tulajdonságok és cselekedetek alapján is sor kerülhetett. A soron kívüli avanszáshoz az értékelő bizottságnak feliratban kellett fordulnia az uralkodóhoz, aki különleges kegyként engedélyezte az ilyen előléptetéseket.¹¹⁰

Német mintára 1915-ben vezették be a vezérezredesi rangot a Monarchia hadseregében. Az első, aki azt megkapta, Jenő főherceg volt 1915. 05. 22-én, őt 1915. 06. 23-án Franz Conrad von Hötzendorf vezérkari főnök követte.

Az arra érdemes tábornokokat aktív szolgálatuk végén betöltött rangjuknál egy rendfokozattal magasabban nyugdíjazták. Ez a címzetes rang azonban nem járt több nyugdíjjal, csak kevéssel nagyobb presztízzsel.

Már 1867-ben meghatározták az egyes rangfokozatokban minimálisan eltöltendő évek számát (ez hadnaggyá történő előléptetésnél 3,5 év, századosná váló előrukkolásnál 4 év, őrnagyi előrelépésnél 4 év, ezredessé avanszáshoz esetén 3 év volt, azaz legalább

¹⁰⁸ A kötet adattárában minden esetben a rangfokozatba történt kinevezés, azaz az uralkodói jóváhagyás dátumát szerepeltettem, és nem azt az időpontot (általában néhány nappal vagy héttel később, illetőleg előbb), amikor a rangot már ténylegesen viselte az illető.

¹⁰⁹ Néhány tiszti előléptetését visszatartották egy évre, ha képzettségük, vezetési gyakorlatuk nem bizonyult elegendőnek, vagy nem tanulták meg az ezrednyelvet, ismét másoknak a jellemét ítélték kiforratlannak.

A honvédségnél gyorsabban lehetett előre lépni, pl. az 1890-es években a Ludovikát végzett hadnagyból 9 év alatt lehetett százados, megelőzve a k. u. k. tisztek avanszáshoz szükséges tempóját. Vö.: *Hajdu*: i. m. 104. o. A honvédséghez vagy a Landwehrhez történt áthelyezés előnyös volt a tisztek számára, hiszen többnyire vagy azonnal, vagy néhány hónap múlva előléptetéssel járt.

A minimális várakozási idő fegyvernemenként is különbözött, a minimumot a soron kívüli előléptetésnél sem lehetett mellőzni. Egy rangfokozat átlagéletkora szó sem lehetett, még háborúban sem. A fegyvernemenkénti eltéréseket jellemezheti, hogy amíg egy gyalogos ezredes átlagéletkora 51,8 év, egy lovassági ezredesé 46,2 év, egy vezérkari ezredesé 45,6 év, egy tüzér ezredesé 55 év. A vonatcsapatoknál még lassúbb volt az előrelépés. Vö.: *Hajdu*: i. m. 217–218. o.

A közös hadseregben és a honvédségnél minden évben megrendezésre került ún. őszi gyakorlatokon a csapatok és a légénység gyakorlatoztatása mellett többek között az előléptetendő tisztek alkalmasságát is kipróbálták a gyakorlatban, amely általában a korábbiánál magasabb szervezeti egységek, csapatok vezetését jelentette. Elöljáróik szigorúan véleményezték teljesítményüket, mely befolyásolhatta a magasabb rangba történő előrelépésüket vagy annak elmaradását.

¹¹⁰ *Deák*: i. m. 212. o.

ennyit kellett szolgálni az előző rangban),¹¹¹ továbbá megszabták minden rendfokozat számára a felső korhatárt is.

A főhadnagyi rang esetében általában 4-5, a századosinál 4-6, az őrnagynál 6-10, az alezredesinél 3-4, az ezredesinél 3-6 év volt a várakozási idő. Egy csapattiszt, aki összesen egy alkalommal kaphatott egy évi rangelőnyt, mintegy 30 évi szolgálat után érte el az ezredesi rendfokozatot, vezérkari tiszttársa ugyanakkor 20-25 évi szolgálat után már vezérkari ezredes lehetett.

Az egyes tábornoki rangokba történő előrelépés várakozási ideje a világháború második esztendejében (1915 szeptemberében) a következő volt: gyalogsági tábornok 3 év 4 hónap, altábornagy 2 év 10 hónap, vezérőrnagy 3 év 4 hónap, ugyanakkor az ezredesi előléptetésre csak 1 év 10 hónapot kellett várni.¹¹²

A Monarchia haderejében a gyors előléptetés kulcsa, döntő tényezője az iskolai végzettség és a felsőbb fokú továbbképző tanfolyamok elvégzése volt. Akik valamilyen al- és/vagy főreáliskolán, majd ezt követően valamelyik katonai akadémián végeztek, nagyobb esélyük volt a Hadiiskolára, utána pedig a vezérkarba való bejutásra, ahonnan végül a tábornokok kerültek ki. Valamelyik jó iskolába történő felvétel és a tanulmányi eredmény függött a tisztjelölt társadalmi származásától, a szülői ház kulturális légkörétől, a tiszt apjának hivatalos összeköttetéseitől. A tiszt karrier így részben, közvetve és nem kizárólagosan egy társadalmi osztályhoz vagy réteghez tartozás függvénye volt.¹¹³ A felekezeti vagy nemzetiségi hovatartozásnak azonban semmiféle szerepe sem volt a tiszt karrier alakulásában.

Beosztás

A generálisok váltakozva töltötték be vezérkari és gyakorló csapattiszti beosztásokat¹¹⁴ pályájuk során.

Az osztrák–magyar tábornoki kar legmagasabb rangot elért tagjainak közel fele (84 fő, 47,19%) végig aktívan szolgált az első világhétség során, elenyésző részük (7 személy) egyáltalán nem. Kevesebb, mint egyötödüket (32 fő, 17,9%) aktiválták és alkalmazták valamilyen beosztásban a háború alatt még 1914 előtt vagy után bekövetkezett nyugdíjazásból, illetőleg várakozási illetékkel szabadságolt állományból.

A világháborúban a generálisok több mint fele (95 fő, 53,37%) felváltva szolgált a fronton, illetve a hátszágban. 29 személy (16,29%) végig a fronton harcolt, 48 fő (26,96%) pedig végig a hátszágban látott el különböző beosztásokat.

A leghosszabb ideig – több mint 72 évet – Friedrich Beck-Rzikowsky vezérezredes, rajta kívül pedig Eduard Paar vezérezredes és Alexander Üxküll-Gyllenband lovassági tábornok (mindkettő 61 évet) szolgált egyfolytában.

A tábornokok közül tiszt pályája kezdetén 80 fő (44,94%) gyalogságnál, 31 (17,41%)

¹¹¹ *Sereinigg*: i. m. 74. o.

¹¹² *Vö.*: KA MKSM 1915 69-1/9-1.

¹¹³ *Deák*: i. m. 234–236. o.

¹¹⁴ Az adattárban a részletes katonai pályafutás bemutatásakor a valamely beosztásba történt kinevezés dátumát vettem alapul és nem annak tényleges átvételét, a szolgálat tényleges megkezdésének időpontját.

a lovasságnál, 27 (15,16%) a műszaki fegyvernemnél, 19-19 a tüzérségnél, illetve a vadászalakulatoknál szolgált. Ketten (Ernst August cumberlandi herceg és Ludwig Viktor főherceg) nem szolgáltak ténylegesen a Habsburg-monarchia haderejében.

Pályája során végig a közös hadseregben teljesített szolgálatot 124 generális (69,66%), három fő (Hazai Samu, Nikić János, Szurmay Sándor) mindvégig a magyar királyi honvédségben, Ignaz Verdross pedig a császári-királyi Landwehrben. Tizenhat, nagyrészt magyar származású tábornok a közös hadseregben kezdte szolgálatát, de pályája második felében – általában az 1890-es vagy a századforduló utáni években, részben saját kérésére – áthelyezték a magyar királyi honvédséghez,¹¹⁵ két főt pedig a császári-királyi Landwehrhez. A generálisok közül 15-en hosszabb-rövidebb ideig szolgáltak a Landwehrben, illetve a háborúban vezettek valamennyi ideig császári-királyi csapattesteket. A honvédségnél békeidőben és a világhégés során ilyen módon összesen 10 tábornok teljesített szolgálatot. A különböző testőrségeknél 8 személy fejezte be pályafutását.¹¹⁶

A Habsburg-főhercek közül öten a családi hagyományok szerint 14 évesen, ketten idősebb korukban kezdték meg katonatiszti szolgálatukat.¹¹⁷

Az első világháborús tábornoki kar – röviddel ugyan, de – túlélte a Monarchia hadseregének vereségét és a birodalom széthullását. Közel háromnegyedüket (131 fő, 73,59%) a világhégés befejezése után, 1918. december 1-jén (46 személy, 25,84%) vagy 1919. január 1-jén (83 fő 46,62%) helyezték végleg nyugállományba. Két generális nyugdíjazása csak 1919. március 1-jén következett be. 38 tábornokot (21,34%) még a háború vége előtt nyugdíjaztak.¹¹⁸ Már a világhégés kirobbanása előtt sor került 10, a háború alatt pedig 11 személy nyugdíjazására, akiket később aktiválták, vagy egyszerűen meghagyták őket korábbi beosztásukban. A nyugdíjak összege a legutolsó elért rangtól függően differenciált volt.¹¹⁹ A Monarchia 1918 őszi felbomlása után a legtöbb tábornok Ausztriában (127 fő, 71,34%) telepedett le. Az összes általam vizsgált generális több mint fele (93 fő, 52,24%) Bécsben lakott, a nyugdíjas tisztek és tábornokok között kedvelt Grazban 12-en, az Osztrák Köztársaság más településein további 22-en (12,35%) éltek.

A történelmi Magyarország területén 34 generális (19,1%), a későbbi trianoni államterületen 25 (14%), – közülük Budapesten 19 – fő telepedett le. A háború után Csehszlovákiához tartozott Felvidéken 5, a Szerb–Horvát–Szlovén Királyság részét képező

¹¹⁵ Például Hauer Lipót, Kárász Ernő, Kornhaber Adolf, Franz Rohr, Siegler Konrád.

¹¹⁶ Karl Auersperg, Friedrich Beck-Rzikowsky, Viktor Dankl, Josef Gaudernak, Lónyay Albert, Friedrich Sachse, Alexander Üxküll-Gyllenband és Karl Tersztyánszky. A többnyire nemesekből, de mindenesetre jó házból való tisztekből álló magyar testőrséghez bejutni kitüntetésszámba ment, a szolgálat könnyű és előkelő volt, azonban akit oda helyeztek, többnyire abban a rangban fejezte be pályafutását, amelyben odahelyezték, sokszor a nyugdíjazásig. *Hajdu*: i. m. 225–226. o.

¹¹⁷ Eugen, Friedrich, Franz és Leopold Szalvator, valamint Peter Ferdinand 14, József Ágost 18, Joseph Ferdinand 20 éves korában kezdte el szolgálatát.

¹¹⁸ Kilenc személy vagy nem szolgált ténylegesen a hadseregben, vagy nem érte meg a világháború végét és a nyugdíjazást.

¹¹⁹ A nyugdíj összege megfelelt a tiszti aktív szolgálata utolsó éve illetményének. A tábornagy nyugdíja 24 000 korona, a vezérezredesé 20 000 korona, a gyalogsági és lovassági tábornoké, valamint a táborszernagyé 16 800–18 000 korona, amelyhez 1100–1200 korona lakhatási pótlék járt. A leszolgált évek számától függően a gyalogsági, lovassági tábornoki és táborszernagyi rangúak esetében a magasabb összegek a legalább 40 évet szolgáltakra vonatkoznak. Vö.: KA Pensionsbuch Generäle Band V. 1–88. o. A nyugdíjak a világháború utáni magas infláció következtében gyorsan veszítettek értékükből.

Horvátországban 3, a Romániához tartozó Nagyváradon egy fő élt. Csehszlovákiát (az említett öt felvidéki illetőségű személyen kívül) 4 fő, Olaszországot két fő választotta tartózkodási helyéül.

Ausztriában a nyugdíjakat megtagadták azoktól, akik nem tudták igazolni, hogy 1918 előtt az új Osztrák Köztársaság területének állandó lakosai voltak. Többen, így pl. a horvát Svetozar Boroević tábornagy csak tengődtek az új Ausztriában. A délszláv állam megtagadta a belépési vízumot Boroevićtől, s még a személyi tulajdonát is elkobozta.¹²⁰ Arthur Arz sanyarú sorsán is csak a magyar államtól 1926-tól kapott nyugdíj enyhített valamelyest.

1918 decembere után a vizsgált személyek közül mindössze hatan szolgáltak tovább a Monarchia utódállamainak hadseregeiben, közülük négyen (Balás György, Csanády Frigyes, József Ágost főherceg, Sorsich Béla) a Magyar (Királyi) Nemzeti Hadseregben, illetve a Magyar Királyi Honvédségben,¹²¹ ketten (Julius Kaiser és Alfred Rohm) a közös hadügy felszámolásán dolgoztak még néhány hónapig. Alois Schönbürg-Hartenstein politikusként szolgálta hazája hadseregét: 1933–1934-ben osztrák honvédelmi államtitkár, majd honvédelmi miniszter lett.

Ausztria Németország általi 1938. márciusi annektálása utat nyitott az egykori császári és királyi tisztek második karrierje előtt, akik közül összesen 220 szolgált Hitlert.¹²² A volt első világháborús tábornokok közül csupán néhányan és csak névlegesen kerültek ebbe a „kiváltságos” helyzetbe: pl. Eduard Böhm-Ermolli 1940-től a német Wehrmacht vezértábornagyí, Alfred Krauss pedig gyalogsági tábornoki egyenruhájának viselésére volt jogosult, ami inkább csak presztízsértékkel bírt, aktív szolgálatukról hajlott koruk miatt már szó sem lehetett.

Fontosabb írások

A generálisok több mint a felének (98 fő, 55%) a nevéhez nem köthető semmilyen írásmunka, 80 tábornok (44,94%) neve alatt jelent meg valamilyen írásmű, akik kivétel nélkül vezérkari képesítéssel bírtak.¹²³ Műveik számát és minőségét tekintve tizenötön jelentős hagyatékot hagytak az utókorra. A különösen termékeny és hadtörténeti, hadelméleti alapmunkákat is író szerzők közül Franz Conrad von Hötzendorf, Alfred Krauss, Emil Woinovich németül, Hazai Samu és Szurmay Sándor főként magyarul publikáltak. 42-en (23,59%) főleg különböző katonai és más szakfolyóiratokban napvilágot látott cikkek szerzői voltak, 28-an (15,73%) tanítási segédletet írtak,¹²⁴ hárman (Joseph Ferdinand fő-

¹²⁰ Deák: i. m. 264. o.

¹²¹ Őket, továbbá az alkalmazás nélküli, Magyarországon élő nyugdíjas tábornokokat 1919–1920-ban igazoló eljárásnak vetették alá, melynek során számot kellett adniuk az 1918 őszétől 1919 augusztusáig folytatott tevékenységükről. Lásd: *Rendeleti Közlöny a Magyar Hadsereg számára. Szabályrendeletek. 1919/52. sz. 193–197. o.*

¹²² Deák: i. m. 265. o.

¹²³ A tábornokok főbb műveinek listájának összeállításakor főleg a bécsi és a budapesti nagyobb könyvtárakban, illetőleg a személyes hagyatékokban megtalálható anyagokra támaszkodtam.

¹²⁴ Példának okáért Karl Glückmann, Karl Kirchbach, Alexander Krobotin, Kasimir Lütgendorf, Karl Pflanzner-Baltin, Plank Ede, Franz Rohr.

herceg, Ignaz Korda, Friedrich Novak) egy-egy alakulat vagy csapattest történetét foglalták össze. Kilencen (pl. Arthur Arz, Moritz Auffenberg, Franz Conrad von Hötzendorf, József Ágost főherceg, Ludwig von Fabini, Josef Stürgkh, Szurmay Sándor) a világháború után vetették papírra visszaemlékezéseiket. A bécsi Hadilevéltárban hosszabb ideig szolgálók közül négyen (Peter Hofmann, Hermann Kusmanek, Ludwig Matuschka, Emil Woinovich) egy-egy komolyabb vezérkari összefoglaló munka megírásában vettek részt. Öten csata, illetve harcleírásokat is megjelentettek. Karl Kuk irodalmi munkássága is elismerésre méltó. Általánosságban elmondhatjuk, hogy a főként vezérkari beosztásokban szolgált tábornokok közül többen éreztek magukban késztetést hadtudományi és esetenként irodalmi témájú művek vagy cikkek publikálására, világháborús élményeik megörökítésére.

Összefoglalóan kijelenthetjük, hogy az osztrák–magyar szárazföldi haderőt a Nagy Háború folyamán zömében végig aktívan vagy csupán annak egy részében szolgáló, 50-es és 60-as éveikben járó, túlnyomó többségében római katolikus vallású, nős és családos, középrétegekből és értelmiségi családokból származó, katonai akadémiát és vezérkari szakiskolát végzett, négy-hat nyelven beszélő, öröklött vagy saját jogon szerzett nemesi címet, illetve rangot birtokló, számos rangos hazai és külföldi kitüntetéssel bíró, háborús tapasztalatokkal nem vagy csak alig rendelkező, tényleges tábornoki rangokat viselő, pályájuk során vezérkari és csapattiszt szolgálati tapasztalatokat egyaránt szerzett, kisebb hányadban írásműveket is publikáló, mintegy egy heted részben magyarokból álló tábornoki elit irányította, amelynek tagjai főként a világégés utáni két évtizedben hunytak el. A legmagasabb rangot elért és ezzel együtt a haderő legfontosabb posztjait betöltő generálisoknak jelentős szerepük volt abban, hogy a birodalom soknemzetiségű hadserege végig egységes maradt, általában jól megállta helyét a frontokon – sőt időnként jelentős győzelmek kivívására is képes volt –, s 1918. november elején még akkor is harcolt, amikor a Monarchia államalakulatként már megszűnt létezni.

*

Végezetül szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akik jelentős segítséget nyújtottak munkám elkészültéhez. Nem kívánok neveket kiemelni, hiszen akkor a felsorolás önálló fejezetet igényelne. Külön és megkülönböztetett köszönettel tartozom munkahelyem, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum főigazgatójának és vezetésének, valamint hadtörténész, levéltáros, könyvtáros, muzeológus, szerkesztő kollégáimnak és barátaimnak, továbbá egykori hivatali elődeimnek az Osztrák Hadilevéltár Mellett Működő Állandó Magyar Levéltári Kirendeltségen. Könyvem nem készülhetett volna el a bécsi Hadilevéltár igazgatójának és munkatársainak önzetlen segítsége nélkül, akik munkám során többször ráirányították figyelmemet egy-egy a kutatási témámra vonatkozó fontos forráscsoportra vagy feldolgozásra.

A kötetben található képek a budapesti HM HIM Hadtörténeti Múzeum fotóarchívumából, illetve a bécsi Hadilevéltár fényképgyűjteményéből származnak.

dc_633_12

Melléklet

Személyek száma (a vizsgált 178 tábornok közül)	Százalékos érték (a 178 generális számának arányában)
1	0,56%
2	1,12%
3	1,68%
4	2,24%
5	2,8%
6	3,37%
7	3,93%
8	4,49%
9	5,05%
10	5,61%
11	6,17%
12	6,74%
13	7,3%
14	7,86%
15	8,42%
16	8%
17	9,55%
18	10,11%
19	10,67%
20	11,23%

Általános

besz. n.	beszéd némi
cs. és kir.	császári és királyi
cs. kir.	császári-királyi
e.	elegendő
é. n.	évszám nélkül
f.	folyékony
h. n.	hely nélkül
j.	jó
kev.	kevés
kez.	kezdő
kiv.	kiváló
kie.	kielégítő
m.	a szolgálat igényeinek megfelelően
m. j.	meglehetősen jó
m. kir.	magyar királyi
m. t.	majdnem tökéletes
MTA	Magyar Tudományos Akadémia
n.	némi
n. j.	nagyon jó
nyá.	nyugállományú
o. és f. sz.	olvasási és fordítási szinten
o. j.	olvasás jó
sz.	szükségképpen
t.	tökéletes
uo.	ugyanott
uó.	ugyanő
v.	valami
vö.	vesd össze

Albrechts-Abz.	Erinnerungszeichen an Feldmarschall Erzherzog Albrecht = Albrecht főherceg tábornagy Emlékjel
BM	Bosnisch-Hercegovinische Erinnerungsmedaille = Bosznia-Hercegovinai Emlékérem
BMVM	Bronzene Militär Verdienstmedaille = Bronz Katonai Érdemérem
D1, D2, D3	Militärdienstzeichen für Offiziere, 1., 2., 3. Klasse = Katonai Tiszti Szolgálati Jel I., II. és III. osztálya
D64	Erinnerungsmedaille an den Feldzug 1864 in Dänemark = Dán Hadjárat Emlékérme (1864)
EKO-R1., /R2., /R3.	österreichische kaiserliche Orden der Eisernen Krone, Ritter 1. /Ritter 2. /Ritter 3. Klasse = Osztrák Császári Vaskorona Rend I., II. és III. osztálya
Ez. F. K. u. W.	Ehrenzeichen für Kunst und Wissenschaft = Művészetért és Tudományért Emlékjel
EZ1-RK	Ehrenzeichen 1. Klasse vom Roten Kreuze = Vöröskereszt I. osztályú Díszjelvénye
EZ-RK (OZ)	Ehrenzeichen vom Roten Kreuze, Offiziersehrenzeichen = Vöröskereszt Tiszti Díszjelvénye
FJK	Kaiser Franz Joseph Erinnerungskreuz = Ferenc József Emlékjel
FJO-GK, /K, /OK, /R	kaiserlich österreichische Franz Joseph-Orden, -Grosskreuz /-Komturkreuz /-Offizierskreuz /-Ritterkreuz = Osztrák Császári Ferenc József Rend nagy-, parancsnoki-, tiszti- és lovagkeresztje
GMJM 98	Goldene Jubiläumserinnerungsmedaille für die bewaffnete Macht 1898 = Arany Jubileumi Emlékérem 1898
GMVM	Grosse Militär Verdienstmedaille = Nagy Katonai Érdemérem
GTM	Goldene Tapferkeitsmedaille für Offiziere = Tiszti Arany Vitézségi Érem
GVO-R	Ritter des Ordens vom Goldenen Vliese = Aranygyapjas Rend lovagja
HJK 08	Hof-Jubiläumskreuz 1908 = Udvari Jubileumi Kereszt 1908
KM	Kriegsmedaille = Hadiérem
KTk	Karl-Truppenkreuz = Károly Csapatkereszt
LF-Abz.	Luftfahrerabzeichen = Légjáró-jelvény
LO-GK, /-1., /-K, /-R	österreichische kaiserliche Leopold-Orden, Grosskreuz, /-1. Klasse /-Kommandeurkreuz /-Ritterkreuz = Osztrák Császári Lipót Rend nagykeresztje, I. osztálya, parancsnoki és lovagkeresztje
MJK 08	Militär-Jubiläumskreuz 1908 = Katonai Jubileumi Kereszt 1908

dc 633 12

MJM 98	Bronzene Jubiläumserinnerungsmedaille für die bewaffnete Macht 1898 = Jubileumi Emlékérem a fegyveres erő számára 1898
MK 13	Mobilisierungskreuz 1912–13 = 1912–13. évi Mozgósítási Kereszt
MMTO-GK, /K, /R	Militär-Maria-Theresien Orden, -Grosskreuz /-Kommandeurkreuz, /-Ritterkreuz = Mária Terézia Katonai Rend nagy-, parancsnoki és lovagkeresztje
MVK1., MVK2., MVK3.	Militär Verdienstkreuz 1., 2. und 3. Klasse = Katonai Érdemkereszt I., II. és III. osztálya
SEM-RK	Silberne Ehrenmedaille vom Roten Kreuze = Vöröskereszt Ezüst Díszérme
SHJM 98	Silberne Jubiläumshofmedaille 1898 = Ezüst Jubileumi Udvari Érem katonák számára 1898
SMVM	Silberne Militär Verdienstmedaille = Ezüst Katonai Érdem-érem
STM	Silberne Tapferkeitsmedaille für Offiziere = Tiszti Ezüst Vitézségi Érem
StO-GK, /K, /Klk	königlich ungarische St. Stephan-Orden, -Grosskreuz, /-Kommandeurkreuz, /-Kleinkreuz = Magyar Királyi Szent István Rend nagy-, parancsnoki és kiskeresztje
T66	Denkmünze der Tiroler Landesverteidigung 1866 = Tirol 1866-os Honvédelméért Emlékérem
VM	Verwundetenmedaille = Sebesültek Érme
VSt-RK	Verdienststern vom Roten Kreuze = Vöröskereszt Érdemcsillaga
ZJM98	Jubiläumserinnerungsmedaille für Zivil-Staats-bedienstete = Jubileumi Emlékérem polgári állami alkalmazottak számára 1898
KD, KD z.	mit Kriegsdekoration, Kriegsdekoration zum = hadidíszítménnyel
m. KD d. 2., 3. Kl.	mit Kriegsdekoration der 2., 3. Klasse = a II., III. osztály hadidíszítményével
S z.	Schwerter zum = kardokkal
KDS, KDS z.	Kriegsdekoration mit den Schwertern = hadidíszítmény kardokkal
m. S.	mit Schwertern
m. St.	mit Stern = csillaggal
m. Str.	mit Streifen = sávokkal
m. Br., in Br.	mit Brillanten, in Brillanten = gyémántokkal
m. WS	mit Wiederholungsspanne = ismétlődő pánttal
z.	zum = valamivel, valamihez
u.	und = és

AKVI	tiszti minősítési lap
AOK	Armee-Oberkommando (Hadsereg-Főparancsnokság)
FÜV	Felülvizsgálati iratok
GBBL	Grundbuchsblatt (Fő-anyakönyvi lap)
HL	Hadtörténelmi Levéltár, Budapest
HM Ált.	Honvédelmi Minisztérium, Általános osztály
<i>Hubatka</i>	<i>Hubatka, Ludwig Oberstleutnant</i> : Verzeichnis der Generale und Flaggenofficiere 1911–1918. Wien, 1919. (levéltári segédlet a KA-ban)
KA	Kriegsarchiv Wien (bécsi Hadilevéltár)
KM Präs.	Kriegsministerium Präsidial (közös Hadügyminisztérium, elnöki sorozat)
KPQ	Kriegspressequartier (Sajtóhadiszállás)
Militär-Schulen	Militär-Erziehungs- und Bildungsanstalten sowie Fachbildungsanstalten und Reserve-Offiziers-Schulen des k. k./k. u. k. Heeres und der k. k. Landwehr (a cs. /és/ kir. hadsereg és a cs. kir. Landwehr katonai nevelő- és képzőintézményei, valamint szakképző-intézetei és tartalékos tiszti iskolái)
MKSM	Militärkanzlei Seiner Majestät (Őfelsége Katonai Irodája)
MS Allg.	Manuscripte, Allgemeine Reihe (Kéziratgyűjtemény, általános sorozat)
NAR	Neue Alphabetische Reihe (a GBBL egyik sorozata)
NL	Nachlässe (Hagyatékok gyűjteménye)
OSZK gyászjelentés	Országos Széchényi Könyvtár Kisnyomtatvány Tárának gyászjelentés gyűjteménye
PaD	Personal ausser Dienst (a GBBL egyik sorozata)
<i>Pallua-Gall 1903.</i>	<i>Pallua-Gall Julian Hauptmann</i> : Verzeichnis der Generale und Flaggen-Officiere des k. und k. (k. k.) Heeres und der k. und k. (k. k.) Kriegsmarine 1815–1900. Wien, 1903. (levéltári segédlet a KA-ban)
<i>Pallua-Gall</i>	<i>Pallua-Gall, Julian Oberstleutnant</i> . Verzeichnis der Generale und Flaggenofficiere 1901–1910. Wien, 1919. (levéltári segédlet a KA-ban)
Pensionsbuch	Pensionsbuch der Generäle Band IV–V. (Tábornoki nyugdíjaskönyvek, KA)
Partenzettel	KA gyászjelentés
Personalia	HL katonai személyekre vonatkozó iratainak gyűjteménye
Tgy.	Tanulmánygyűjtemény
VAS	Versorgungsakten (Ellátási akták gyűjteménye)

- A m. kir. 1. honvéd gyalogezred története A m. kir. IV. Károly király volt 1. honvéd gyalogezred története és háborús emlékalbuma. Összeállította a bajtársak közreműködésével sepsiszek-nagyborosnyói *Bartha Lajos* m. kir. honvéd altábornagy, volt ezredparancsnok. Kiadta a volt 1. honvéd gyalogezred története és háborús emlékalbuma kiadóhivatala. Budapest, 1939.
- Alföldi* *Alföldi László Mihály*: Die Generale Magyarischer Nationalität im k. u. k. Heer von 1890 bis 1914. Phil. Dissertation. Innsbruck, 1970.
- Bachó* *dezséri Bachó László* (szerk.): A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia története. A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia kiadása. Budapest, 1930.
- Berkó* 1928. *Berkó István* (szerk.): A Magyar Királyi Honvédség története 1868–1918. Kiadja a M. Kir. Hadtörténelmi Levéltár. Budapest, 1928.
- BLGBL Biographisches Lexikon zur Geschichte der Böhmischen Länder. Herausgegeben von Heribert Sturm. Band I–III. R. Oldenbourg Verlag. München–Wien, 1979–2000.
- BLGS Biographisches Lexikon zur Geschichte Südosteuropas. Herausgegeben von *Mathias Bernath* und *Felix von Schroeder*. Redaktion Gerda Bartl. Band I–III. R. Oldenbourg Verlag GmbH. München 1974–1978.
- Böölöny–Hubai* *Böölöny József–Hubai László*: Magyarország kormányai 1848–2004. Ötödik kiadás. Akadémiai Kiadó. Budapest, 2004.
- Brockhaus V. Band Brockhaus Enzyklopädie in vierundzwanzig Bänden. V. Band. Cot-Dr. F. A. Brockhaus. Mannheim, 1988.
- Broucek* 1980. *Broucek, Peter* (eingeleitet und herausgegeben von): Ein General im Zwielficht. Die Erinnerungen Edmund Glaises von Horstenau. Band 1. Hermann Böhlau Nachfolger. Wien–Köln–Graz, 1980.
- Broucek* 2009. *Broucek, Peter* (eingeleitet und herausgegeben von): Theodor Ritter von Zeynek: Ein Offizier im Generalstabskorps erinnert sich. Böhlau Verlag. Wien–Köln–Weimar, 2009.

Broucek–Peball

Das österreichische Parlament

DAZ

Döfering 1928.

Döfering 1989.

DÖTZ

Encyclopaedia Britannica. 8.

Frank 1967.

Gerő

Gudenus

Habsburg Lexikon

HK

Hofmann–Hubka 1944.

Honvédelmi miniszterek

Honvédségi Közlöny, 1929.

Im Felde unbesiegt

Broucek, Peter – Peball, Kurt: Geschichte der österreichischen Militärhistoriographie. Böhlau Verlag. Köln–Weimar–Wien, 2000.

Knauer, Oswald: Das österreichische Parlament 1848–1966. Bergland Verlag. Wien, 1969.

Danzer's Armee-Zeitung

Döfering, Karl Friedrich von Frank zu: Alt-Österreichisches Adels-Lexikon. I. Band (1823–1918). Im Selbstverlage des Verfassers. Wien, 1928.

Frank-Döfering, Peter: Adels Lexikon des Österreichischen Kaisertums 1804–1918. Herder. Wien–Freiburg–Basel, 1989.

Deutschösterreichische Tageszeitung

Encyclopaedia Britannica. Volume 8.. Edward to Extract. Encyclopaedia Britannica Ltd. Chicago–London–Toronto, 1961.

Frank, Karl Friedrich von: Standeserhebungen und Gnadenakte für das Deutsche Reich und die Österreichischen Erblande bis 1806 sowie kaiserlich österreichische bis 1823 mit einigen nachtragen zum „Alt-Österreichischen Adels-Lexikon“ 1823–1918. Band 1–5. Selbstverlag. Schloss Senftenegg, 1967–1974.

Dr. Gerő József: A királyi könyvek. Budapest, 1940.

Gudenus János József: A magyarországi főnemesség XX. századi genealógiája. I–V. k. Tellér Kft–Heraldika Kiadó. Budapest, 1990–1999.

Hamann, Brigitte (szerk.): Habsburg Lexikon. Új Génius Kiadó. Budapest, 1990.

Hadtörténelmi Közlemények

Hofmann, Oskar von – Hubka, Gustav von: Der Militär-Maria Theresien-Orden. Die Auszeichnungen im Weltkrieg 1914–1918. Verlag „Militärwissenschaftliche Mitteilungen“. Wien, 1944.

Honvédelmi miniszterek 1848–1994. Zrínyi Kiadó. Budapest, 1994.

Honvédségi Közlöny a m. kir. Honvédség számára 1929/20. Pallas Részvénytársaság Nyomdája, Budapest, 1929.

Kerchnawe, Hugo Herausgegeben: Im Felde unbesiegt. Erlebnisse im Weltkrieg erzählt von Mitkämpfern. III. Band. Österreich. München, 1923.

<i>Kempelen</i>	<i>Kempelen Béla</i> : Magyar nemes családok. I–XI k. Pótlék, Függelék. Budapest, 1911.
KMH	<i>Kavalleristische Monatshefte</i>
LAK	<i>Ludovika Akadémia Közlönye</i>
Landwehr PVBL	Verordnungsblatt für die k. k. Landwehr. Personalangelegenheiten. Aus der k. k. Hof und Staatsdruckerei. Wien, 1914–1918.
<i>Lanjus</i> 1939.	<i>Lanjus, Friedrich Graf</i> : Die erbliche Reichsratswürde in Österreich. Selbstverlag. Schloss Haindorf am Kamp Langenlois, 1939.
Lexikon I. vh.	Magyarország az első világháborúban. Lexikon A–Zs. Főszerkesztő <i>Szijj Jolán</i> . Petit Real Könyvkiadó. Budapest, 2000.
<i>List</i> 1982.	<i>List, Joachim</i> : Beiträge zur Stellung und Aufgabe der Erzherzoge unter Kaiser Franz Josef I. Dissertation. Wien, 1982.
<i>Ludwigstorff</i> 1989.	<i>Ludwigstorff, Georg</i> : Die Feldmarschälle der k.u.k. Armee im 1. Weltkrieg und ihre Orden und Auszeichnungen. Diplomarbeit. Wien, 1989.
<i>Ludwigstorff</i> 1994.	<i>Ludwigstorff, Georg</i> : Die Generalobersten der k.u.k. Armee und ihre Orden und Auszeichnungen. Dissertation. Wien, 1994.
<i>Lustig-Prean</i> 1939.	<i>FML Lustig-Prean, Julius von Preansfeld</i> : Lebensskizzen der von 1870 bis 1918 ausgemusterten „Neudstädter“. Band I. Wien, 1939.
Magyar testőrségek névkönyve	A magyar testőrségek névkönyve 1760–1918. Összeállította: <i>Tisza-Beői Hellebronth Kálmán</i> . Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság Kiadása. Budapest, 1939.
MGAGW	<i>Mitteilungen über Gegenstände des Artillerie- und Genie-Wesens</i>
Militaria Austriaca 6.	<i>Broucek, Peter</i> (bearbeitet von): Geschichte der k.u.k. Wehrmacht. VI. Band. Der Allerhöchste Oberbefehl. Die Garden. Herausgegeben von der Direktion des Heeresgeschichtlichen Museums in Zusammenarbeit mit der Gesellschaft für Österreichische Heereskunde. Wien, 1988.
MKK	<i>Magyar Katonai Közlöny</i>
MKSZ	<i>Magyar Katonai Szemle</i>
MÖSTA	<i>Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs</i>
MR	<i>Militärische Rundschau</i>
MWM	<i>Militärwissenschaftliche Mitteilungen</i>
NDB	Neue Deutsche Biographie. Herausgegeben von der Historischen Kommission bei der

- Bayerischen Akademie der Wissenschaften. 1–23. Band. Duncker & Humblot. Berlin, 1953–2007.
- NFP *Neue Freie Presse*
- NÖB Neue Österreichische Biographie 1815–1918. (Geleitet von *Bettelheim, Anton.*) I–VIII. Band. Amalthea Verlag. Wien, 1923–1935., Neue Österreichische Biographie ab 1815. (Geleitet von *Rollett, Edwin.*) IX–XXII. Band. Amalthea Verlag. Wien–Leipzig–Zürich., 1956–1987.
- NWA *Neues Wiener Abendblatt*
- NWJ *Neues Wiener Journal*
- NWT *Neues Wiener Tagblatt*
- NYUKOSZ *A Nyugállományú Katonatisztek Országos Szövetségének Hivatalos Lapja*
- ÖBL Österreichisches Biographisches Lexikon 1815–1950. (Bearbeitet von *Obermayer, Eva*; 1991–2001: Redigiert von *Csendes, Peter.*) Band I–XIII. Verlag Hermann Böhlau Nachfolger. Graz–Köln, 1957–1973., Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften. Wien. 1973–2009.
- OMV *Organ der militärwissenschaftlichen Vereine*
- ÖMZ *Streffleur's (Österreichische) Militärische Zeitschrift*
- ÖWZ *Österreichische Wehrzeitung*
- PVBL Kaiserlich-königliches Armee-Verordnungsblatt. Personal-Angelegenheiten. 1859–1869., *Verordnungsblatt für das kaiserlich-königliche Heer.* 1870–1888., *Verordnungsblatt für das kaiserlich und königliche Heer.* Personalangelegenheiten. Aus der k. k. Hof und Staatsdruckerei. Wien, 1889–1918.
- Rendjelek és kitüntetések, 1944. *Vitéz Felszeghy Ferenc, vitéz Rátvay Imre, nemes Petrichevich György, sédeni dr. Ambrózy György* (szerk.): Rendjelek és kitüntetések történelmünkben. Társadalmi Könyv és Lapkiadó Vállalat. Budapest, 1944.
- Révai Új Lexikona Révai Új Lexikona. (Főszerkesztő: *Kollega Tarsoly István.*) I–XVIII. k. Babits Kiadó. Szekszárd, 1996–2006.
- RK *Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára.* Személyes ügyek. Hivatalos kiadás. Pallas Részvénytársaság Nyomdája. Budapest, 1914–1918.

RKZ	<i>Reichskriegerzeitung</i>
RP	<i>Reichspost</i>
<i>Sauer</i>	<i>Sauer, Herbert</i> : Die Verleihungen des Militärverdienstkreuzes I. Klasse. In: <i>Militaria Austriaca</i> 3. Gesellschaft für österreichische Heereskunde. Wien, 1979. 85–90. o.
<i>Steiner</i>	<i>Steiner, Jörg C.</i> : Schematismus der Generale und Obersten der k. u. k. Armee. Stand: 31. Dezember 1918. Edition S & H. Wien, 1992.
<i>Stourzh</i>	<i>Stourzh, Gerald</i> : Mitgliedschaft auf Lebensdauer im österreichischen Herrenhause. Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschung. Hermann Böhlau Nachfolger Ges.m.b.H. Graz–Köln, 1965.
TP	<i>Tagespost</i>
Új Magyar Életrajzi Lexikon	Új Magyar Életrajzi Lexikon. I–VI. k. (Főszerkesztő: <i>Markó László</i> .) Magyar Könyvklub-Helikon Kiadó. Budapest, 2001–2007.
VBL	Kaiserlich-Königliches Armee-Verordnungsblatt. Aus der kaiserlich-königlichen Hof- und Staatsdruckerei. Wien, 1854.
<i>Verordnungsblatt für das Heer</i> , 2/1919	<i>Verordnungsblatt für das Heer</i> 4. Jänner 1919. Nr. 2.
<i>Verordnungsblatt für das Heer, die Kriegsmarine und die Landwehr</i> , 12/1922	<i>Verordnungsblatt für das Heer, die Kriegsmarine und die Landwehr</i> , 03. 06. 1922. Nr. 12.
VZ	<i>Volks-Zeitung</i>
WA-NWT	<i>Neues Wiener Tagblatt, Wochenendausgabe</i>
WNN	<i>Wiener Neueste Nachrichten</i>
<i>Wrede</i>	<i>Oberstlieutenant Alphons Freiherr von Wrede</i> (bearbeitet von): Geschichte der k. und k. Wehrmacht. III. Band 1. und 2. Hälfte. Verlag von L. Wiener Zeitung
WZ	

dc_633_12

dc_633_12

LEXIKON

dc_633_12

dc. 633. 12

Albori, Eugen Maria Vincenz Anton,
Freiherr von

gyalogsági tábornok

1838. 09. 27. Cattaro (Dalmácia) –

1915. 09. 04. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nőtlen

Az apa foglalkozása: cs. kir. állami tisztviselő (tartományi bírósági elnök)

Iskolái: 1849–1857 katonai akadémia, Bécsújhely; 1860–1862 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t), olasz (n. j.), francia (j.), horvát (m.), magyar (sz.)

Hazai kitüntetései: 1859. 07. 03. MVK3. (KD); 1874. 01. KM; 1878. 10. 20. LO-R (KD); 1879. 12. 24. EKO-R2; 1880. 10. 03. D1; 1890. 07. 14. BMVM; 1897. 08. 18. D2; 1898. 11. 30. EKO-R1; 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 10. 06. LO-GK (m. KD d. LO-R); 1907. 08. 29. Br. z. MVK3. (KD); 1907. 08. 31. D1; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1915. 09. 04. EZ1-RK (KD)

Külföldi kitüntetései: 1873. 08. 01. Orosz Szent Szaniszló Rend II. osztályú keresztje; 1873. 10. 04. Perzsa Nap és Oroszlán rend IV. osztálya; 1874. 01. 13. Olasz Szent Móric és Lázár Rend tiszti keresztje; 1877. 01. 04. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1882. 01. 07. Francia Becsületrend tiszti keresztje; 1883. 01. 03. Szász Albert Rend parancsnoki keresztjének II. osztálya; 1885. 01. 06. Szerb Takovo Rend II. osztálya és a Montenegrói Függetlenségi (I. Danilo) Érdemrend II. osztálya; 1893. 01. 03. Román Korona Rend nagykeresztje; 1894. 01. 04. Porosz Korona Rend I. osztálya; 1897. 04. 07. Württembergi Frigyes Rend nagykeresztje; 1902. 01. 12. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje; 1903. 04. 08. Württembergi Korona Rend nagykeresztje; 1903. 10. 18. gyémántdíszítmény a Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztjéhez; 1905. 04. 05. Török Oszmán Rend I. osztálya

Címek és rangok: 1880. 06. 01. osztrák bárói rang; 1881. Szarajevó díszpolgára; 1894. 10. 06. titkos tanácsos; 1895. 06. 22. a cs. és kir. 89. gyalogezred tulajdonosa; 1909. 08. 01. a háborúban megsebesült katonákat támogató cs. kir. Fehér Kereszt Társaság első alelnöke; 1913-tól elnöke; 1910. 04. 20. az osztrák birodalmi tanács Urak Házának élethossziglani tagja

Hadjáratai: 1859: az itáliai hadjáratban hadnagyként a következő csatákban vett részt: 05. 08. Casale; 05. 28. Santhiá; 06. 04. Magenta; 06. 24. Solferino. 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában alezredeként az alábbi ütközeteknek volt részese: 08. 05. Han Rogelje; 08. 07. Jajce; 08. 07–08. Klujuč; 09. 28. Livno bevétele

Előmenetele: 1857. 09. 01. 2. osztályú alhadnagy; 1859. 05. 28. 1. osztályú alhadnagy; 1862. 11. 01. főhadnagy, 1864. 08. 23. 2. osztályú százados; 1866. 05. 01. 1. osztályú százados; 1872. 11. 01. őrnagy; 1876. 05. 01. alezredes; 1878. 11. 01. ezredes; 1884. 11. 01. vezérőrnagy; 1889. 11. 01. altábornagy; 1897. 11. 01. tábornok; 1908. 11. 15. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1857. 09. 01. a cs. kir. tiroli vadászrezred, Innsbruck; 1862. 11. 01. a cs. kir. 18. tábori vadászszászlóalj, Krumau; 1863. a Kriegsarchiv Hadtörténeti Osztály, Bécs; 1863. 05. katonai térképezés Magyarországon és a Bánátban; 1864. 08. 23. a cs. kir. Főhadparancsnokság vezérkari tisztje, Brünn; 1865. 10. 01. a cs. kir. Főhadparancsnokság vezérkari tisztje, Zára; 1866. 04–09. a csapatparancsnokságtól Dalmáciában kiküldönített Főhadparancsnokság 1. osztályának megbízott parancsnoka, Knin; 1867. a cs. kir. 2. lovashadosztály vezérkari tisztje, Pest; 1868. 09. 24. a katonai akadémia harcászati és hadtörténelem tanára, Bécsújhely; 1872. 11. 01. a cs. és kir. 4. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Brünn; 1873. 04. 23. a cs. és kir. 32. tábori vadászszászlóalj parancsnoka, Mauer bei Wien; 1876. 07. 25. a cs. és kir. 7. gyaloghadosztály és a katonai parancsnokság vezérkari főnöke, Trieszt; 1878. 07. 05. a mozgósított cs. és kir. 7. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Bosznia–Hercegovina; 1878. 08. 21. a cs. és kir. XIII. hadtest vezérkari főnöke, Bosznia–Hercegovina; 1878. 10. 18. Wilhelm von Württemberg herceg tábornokszerepe, a cs. és kir. II. hadsereg parancsnokának helyettese mellé beosztva, Bosznia–Hercegovina; 1878. 12. 16. a cs. és kir. Főhadparancsnokság vezérkari főnöke, Szarajevó; 1881. 04. 11. a Vezérkar Országleíró Irodájának főnöke, Bécs; 1881. 09. 30. a Vezérkar Hadművelési és Különleges Vezérkari Munkák Irodájának főnöke, Bécs; 1884. 10. 12. a cs. és kir. 72. gyalogdandár parancsnoka, Zágráb; 1887. 03. 13. a cs. és kir. 60. gyalogdandár parancsnoka, Lemberg; 1889. 08. 02. a cs. és kir. 15. gyaloghadosztály parancsnoka, Miskolc; 1893. 05. 12. a cs. és kir. 28. gyaloghadosztály parancsnoka, Laibach; 1893. 12. 04. a cs. és kir. II. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok helyettese, Bécs; 1894. 09. 14. a cs. és kir. I. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Krakkó; 1903. 12. 02. a cs. és kir. XV. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Bosznia–Hercegovina tartományi kormányának főnöke, Szarajevó; 1907. 06. 25. a cs. és kir. csapatok főfelügyelője, Bécs; 1910. 04. 16. felmentve posztjáról és létszámfeletti viszonyba, rendelkezési állományba helyezve, Bécs

Megjegyzés: 1915. 09. 07-én temették el ideiglenesen a bécsi Döblinger Friedhofban, majd később a trieszti családi sírboltban helyezték el.

Források: KA AKVI 17. doboz; KA GBL Abgang I/II. 4/50; KA GBL NAR 3. doboz; KA MKSM 1909 84-5/6; 1911 36-2/1-3; KA Ms Allg. 350., 478; KA NL B/1000 Nr. 354., 359.; KA *Pallua-Gall* 1903. 8. o.; PVBL 48/1908. 739. o.; *Broucek* 1980. 134., 242–243. o.; ÖBL I. Band 12. o.; *Döfering* 1928. 4. o.; *Döfering* 1989. 223. o.; ÖMZ 1904. I. Band. 1–3. o.; *Lustig-Prean* 1939. 24. o.; Das österreichische Parlament, 21. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/albori.htm

dc 633 12

Appel, Michael Ludwig, Edler von

gyalogsági tábornok

1856. 02. 21. Bécs (Alsó-Ausztria) –

1915. 02. 01. Erdevik (Horvátország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 3 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. lovassági tábornok

Iskolái: 1870–1872 katonai kollégium, St. Pölten; 1872–1876

katonai akadémia, Bécsújhely; 1879–1881 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), magyar és szerb–horvát (m.), szlovák (sz.)

Hazai kitüntetései: 1878. 10. 20. MVK3. (KD); 1878. 12. 31.

KM; 1898. 12. 02. MJM98; 1901. 09. 01. D3; 1903. 04. 18. EKO-R3; 1907. 04. 29.

BMVM; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 10. 10. BM; 1910. 02. 25. LO-R; 1911. 09. 01. D2;

1913. 07. 10. MK13; 1913. 08. 12. FJO-GK; 1914. 10. 15. EKO-R1 (KD); 1927. 10. 25.

MMTO-R

Külföldi kitüntetései: 1899. 07. 05. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1904. 07. 13. gyémántdíszítmény a Porosz Vörös Sas Rend II. osztályához

Címek és rangok: 1878. 04. 16. osztrák nemesi cím (apja után); 1913. 04. 02. titkos tanácsos; 1913. a boszniai Višegrad díszpolgára; 1913. 12. 21. a cs. és kir. 70. gyalogezred tulajdonosa

Hadjáratái: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában hadnagyként a következő ütközetekben vett részt: 08. 07. Žepče; 08. 15. Kakanj-Popovic; 08. 16. Kolotić; 08. 17. Visoka; 08. 19. Sarajevó

Előmenetele: 1876. 09. 01. hadnagy; 1881. 05. 01. főhadnagy; 1885. 05. 01. 1. osztályú százados; 1892. 11. 01. őrnagy; 1895. 05. 01. alezredes; 1898. 05. 01. ezredes; 1904. 11. 01. vezérőrnagy; 1908. 11. 01. altábornagy; 1913. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1876. 09. 01. a cs. és kir. 52. gyalogezredben, Graz; 1881. 11. 01. a cs. és kir. 7. lovasdandár vezérkari tisztje, Temesvár; 1882. 05. 06. a cs. és kir. 34. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Temesvár; 1882. 08. 09. a cs. és kir. VII. hadtest vezérkari osztályán, Temesvár; 1885. 05. 01. a cs. és kir. I. hadtest vezérkari osztályán, Kakkó; 1886. 05. 01. térképész a cs. és kir. II. térképész osztagban, Jajce, Zágráb, Brixen, Bozen, Bjelina; 1888. 05. 01. az 1. század parancsnoka a cs. és kir. 32. tábori vadászszázalékban, Késmárk; 1892. 05. 01. a cs. és kir. 28. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Laibach; 1892. 10. 20. a cs. és kir. 28. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Laibach; 1894. 10. 18. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1896. 04. 16. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 34. gyalogezredben, Kassa; 1899. 03. 08. a cs. és kir. 34. gyalogezred parancsnoka, Kassa; 1903. 10. 22. a Bosznia–Hercegovina-i csendőrtisztület parancsnoka, Sarajevó; 1907. 04. 15. a cs. és kir. 7. hegyidandár parancsnoka, Višegrad; 1908. 06. 17. a cs. és kir. 1. gyaloghadosztály parancsnoka, Sarajevó; 1911. 10. 23. a cs. és kir. XV. hadtest megbízott parancsnoka, Sarajevó;

1912. 10. 01. a cs. és kir. XV. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Szarajevó;

1914. 08. 01. a cs. és kir. XV. hadtest parancsnoka a szerb fronton

Megjegyzés: Apja Ludwig von Appel lovassági tábornok. 1915. 02. 06-án temették el a bécsi Zentralfriedhofban.

Források: KA AKVI 44. doboz; KA GBBL Abgang I/II. 4/34.; KA VAS 26. doboz; KA AOK KPQ 99. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353., 359., 362., 364.; B/1441 Nr. 8.; C/1441 Nr. 12.; KA Ms Allg. 427.; KA *Pallua-Gall* 34. o.; ÖBL I. Band 26–27. o.; Rendjelek és kitüntetések, 1944. 252–253. o.; *Bosnische Post*, 4. Februar 1915. 3. o.; *Döfering* 1928. 7. o.; *Döfering* 1989. 226. o.; *Hofmann–Hubka* 1944. 60–61. o.; *Lustig-Prean* 1939. 100. o.; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>

Arz, Arthur Albert, Freiherr von Straussenburg

vezérezredes

1857. 06. 16. Nagyszeben (Nagyszebeni Szász Szék) –

1935. 07. 01. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: evangélikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: magánzó

Iskolái: 1870–1871 gimnázium, Drezda; 1872–1876 evan-

gélikus gimnázium, Nagyszeben, jogi főiskola 1. év-

folyama, Nagyszeben; 1876–1877 egyéves önkéntes iskola; 1877. 09. 23. tartalékos

tiszti vizsga, Nagyszeben; 1878 hivatásos tiszti kiegészítő vizsga; 1885–1887 Hadi-

iskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), magyar és román (m.), francia (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 06. 01. D3; 1906. 03. 10. EKO-R3;

1908. 11. 27. LO-R; 1908. 12. 02. MJK08; 1912. 06. 01. D2; 1914. 10. 22. LO-K (KD);

1915. 04. 09. EKO-R1 (KD); 1915. 05. 25. MVK2. (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD);

1915. 08. 28. LO-1 (KD); 1916. 03. 11. BMVM (KD); 1917. 03. 21. LO-GK (KDS);

1917. 07. 28. MVK1. (KDS); 1917. 08. 03. VSt-RK (KD); 1917. 08. 14. MMT0-K;

1917. 10. 28. GMVM (KDS)

utólag: S z. LO-K (KD); S z. EKO-R1 (KD); S z. MVK2. (KD); S z. LO-1 (KD);

S z. BMVM (KD)

Külföldi kitüntetései: 1900. 10. 19. Perzsa Nap és Oroszlán Rend III. osztálya; 1902. 07. 12.

Porosz Korona Rend II. osztálya; 1906. 04. 22. Spanyol Katonai Érdemrend III. osztá-

lyú keresztye; 1907. 04. 10. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztye kardok-

kal; 1909. 01. 29. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1915. 06. 14. Német (Porosz)

Vaskereszt II. osztálya; 1915. 07. 03. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya; 1915. 10. 31.

Porosz „Pour le Mérite” Rend; 1917. 03. 25. Porosz Vörös Sas Rend I. osztálya kar-

dokkal; 1917. 11. 26. tölgyfalombok a Porosz „Pour le Mérite” Rendhez; 1918. Német

Lovagrend Mária Keresztje és a Szuverén Máltai Lovagrend Érdemkeresztje; 1918. 03. 23. Szász Szent Henrik Katonai Rend lovagkeresztje és parancsnoki keresztjének II. osztálya; Lippei Háborús Érdemkereszt; Bolgár Vitézségi Érdemrend II. osztálya; Török arany és ezüst Imtiaz Érem; Török Háborús Emlékérem (Vas Félhold); 1918. 05. 15. Schaumburg-Lippe Hercegség, Hű Szolgálatért Érdemkereszt, 1914, valamint a Török Oszmán Rend I. osztálya kardokkal; 1918. 05. 30. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje kardokkal; 1918. 09. 06. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje kardokkal; a Bolgár Katonai Érdemrend nagykeresztje kardokkal és a Török Oszmán Rend I. osztálya kardokkal és gyémántokkal

Címek és rangok: 1915. 10. 29. Beszterce díszpolgára; 1915. Nagyszeben és Székelyudvarhely díszpolgára; 1916. 05. 19. titkos tanácsos; 1917. 04. 17. a Kolozsvári Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának díszdoktora; 1917. 04. 19. magyar bárói rang; 1917. 06. 15. a cs. és kir. 23. tábori vadászászlóalj tulajdonosa; 1917. 08. 16. a magyar főrendiház élethossziglani tagja; 1917. 11. 04. a porosz királyi 157. gyalogezred főnöke; az Erdélyi Szászok Bécsi Egyesületének tiszteletbeli vezetője; 1923. 02. 28. az egykori német vezérkari tisztek Schlieffen grófról elnevezett egyesületének tiszteletbeli tagja; 1927. 04. 26. –1935. 07. 01. a Mária Terézia Katonai Rend rendi káptalanjának elnöke

Előmenetele: 1876. 10. 01. egyéves önkéntes; 1877. 11. 01. tartalékos hadnagy; 1878. 06. 01. hadnagy; 1883. 05. 01. főhadnagy; 1890. 05. 01. 2. osztályú százados; 1891. 05. 01. 1. osztályú százados; 1896. 05. 01. őrnagy; 1898. 11. 01. alezredes; 1902. 05. 01. ezredes; 1908. 11. 01. vezérőrnagy; 1912. 05. 01. altábornagy; 1915. 09. 01. gyalogsági tábornok; 1918. 02. 09. vezérezredes

Beosztásai: 1876. 10. 01. a cs. és kir. 23. tábori vadászászlóaljban, Nagyszeben, Székelyudvarhely, Marosvásárhely; 1888. 05. 01. a cs. és kir. 13. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Banjaluka; 1889-től Bécs; 1890. 10. 01. első fogalmazótiszt a cs. és kir. XV. hadtest vezérkari osztályán, Szarajevó; 1892. 10. 27. a cs. és kir. 5. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Olmütz; 1893. 10. 29. fogalmazótiszt a cs. és kir. II. hadtest vezérkari osztályán, Bécs; 1895. 04. 16. a csapatok főfelügyelője, Bárány-Schönfeld tábornagy szárnysegédje, Bécs; 1898. 01. 24. második törzstiszt a cs. és kir. II. hadtest vezérkari osztályán Bécs; 1901. 10. 22. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 34. gyalogezredben Kassa; 1903. 02. 04. a Vezérkar Igazgatási Osztályára vezényelve Bécs; 1903. 04. 12. a Vezérkar Igazgatási Osztályának főnöke Bécs; 1908. 11. 27. a cs. és kir. 61. gyalogdandár parancsnoka, Budapest; 1912. 04. 18. a cs. és kir. 15. gyaloghadosztály parancsnoka, Miskolc; 1913. 04. 21. csoportfőnök a cs. és kir. Hadügyminisztériumban, Bécs; 1914. 09. 02. a cs. és kir. 15. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 05. 28. a cs. és kir. VI. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1916. 08. 07. a cs. és kir. 1. hadsereg megbízott parancsnoka a román fronton; 1916. 10. 03. a cs. és kir. 1. hadsereg parancsnoka a román fronton; 1917. 03. 01. az osztrák–magyar haderő vezérkari főnöke, Bécs; 1918. 11. 03. –11. 10. az osztrák–magyar haderő megbízott főparancsnoka, Bécs; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Von unserer Heerführern. In: WZ 18. 06. 1916. 11–12. o.; Der Weg zur Katastrophe. Persönliche Randbemerkungen. In: NWJ 2. 06. 1919. 5–6. o.; Gedenkbblatt zum 50jährigen Offiziersjubiläum des F. M. Conrad. In: ÖWZ Nr. 1921/34.; Weltkrieg

und Revolution. In: NWJ 16. 04. 1922. 1–2. o.; Der Durchbruch bei Gorlice-Tarnow. In: Im Felde unbesiegt, 137–139. o.; Zur Geschichte des Grossen Krieges 1914 bis 1918. Wien–Leipzig–München, 1924.; Aus Hindenburgs Briefen. In: NWT 07. 10. 1924.; Willhelm II. und Eduard VII. In: NWT 01. 11. 1924. 2–5. o.; Der Krieg ohne Brot. Zerwürfnisse zwischen Österreich–Ungarn und Deutschland. In: WA-NWT 25. 12. 1924. 11–12. o.; Der Sturm des Grossfürsten. Der Hass der Zarin und Rasputins. In: WA-NWT 03. 01. 1925. 4–5. o.; Wie Berlin in Wien abwinkte. Die Gefahr eines russischen Krieges. In: NWT 17. 01. 1925. 5–6. o.; Bismarcks erste Demission. Die Altpreußen gegen Österreich. In: WA-NWT 31. 01. 1925. 6. o.; Gegen den Dreibund. Scharfe Kritik des ehemaligen deutschen Botschafters in London Fürsten Lichnowsky. In: WA-NWT 28. 02. 1925. 9–10. o.; Die österreichische Offiziersmission in Teheran 1878–1881. In: NWJ 21. 03. 1925.; Gefahren im Osten. Als Österreich Krieg führen sollte. In: WA-NWT 04. 04. 1925. 6–7. o.; Kaiser Franz Joseph und der Krieg. In: MWM 1930/7–8. 585–589. o.; I. Ferenc József és a világháború. In: MKK 1930. 646–650. o.; Eine Feldherrndynastie. In: NWT Sonntags-Beilage. 6. 08. 1933. 21–22. o.; NWT 13. 08. 1933. 22–23. o.; Österreicher im Weltkrieg. In: NWT 9. 09. 1934. 23–24. o.; Aus Hindenburgs Briefen. In: NWT Sonntags-Beilage. 7. 10. 1934. 23–24. o.; Unsere Donauflotte. In: NWT 28. 10. 1934. 26. o.; Kampf und Sturz der Kaiserreiche. Wien–Leipzig, 1935. 2. Mai 1915. Der Tag von Gorlice-Tarnow. In: NWT Sonntags Beilage 28. 04. 1935. 23–24. o.; Das Vermächtnis des Generalstabschefs. Die geistigen, politischen, religiös-sittlichen und militärischen Grundlagen eines Vielvölkerstaates. (Hsg. von Bruno Wilhelm Knopp). Nürnberg, 1975.

Megjegyzés: Apja Arz Károly Gusztáv m. kir. postamester. Nagyapja örökbefogadás révén kapott magyar nemesi címet és előnevet 1835. 05. 31-én. Két örökbefogadott fia és egy vérszerinti lánya volt. 1926-tól a magyar államtól kapott nyugdíjat. A budapesti Kerepesi temetőben a főváros által adományozott díszsírba temették el 1935. 07. 04-én.

Források: KA AKVI 52. doboz; HL AKVI 36469; KA GBBL NAR 9. doboz; KA MKSM 1914 13-3/126, 1914 69-6/8-14, 1914 69-6/8-34, 1915 13-3/276, 1915 13-3/422, 1915 13-3/836, 1915 84-5/1-38, 1916 13-3/518, 1916 69-3/20, 1916 69-3/28, 1917 84-5/1-29; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 427, 478, 488.; KA NL B/63 Nr. 1., 2., 17., 18., B/691. Nr. 22.; B/1000 Nr. 353., 359., 362., 364., 381.; HL Personalia 3.; KA Pensionsbuch Band V. 7. o.; KA *Pallua-Gall* 102. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*. 2/1919. 60. o.; RK 1919/13. 296. o.; *Steiner* 14. o.; *Gerő* 11. o.; *Regele, Oskar*: Gericht über Habsburgs Wehrmacht. Letzte Siege und Untergang unter dem Armee-Oberkommando Kaiser Karls I. – Generaloberst Arz Arthur von Straussenburg. Wien–München 1968. 17–52. o.; *Broucek–Peball* 284–286. o.; *Hofmann–Hubka* 1944. 35–36. o.; Lexikon I. vh. 46., 298. o.; *Ludwigstorff* 1994. 213–225. o.; *Gudenus* I. k. 68–69. o.; *Kempelen* VI. k. 66. o.; *Kempelen* XI. k. 229. o.; *Broucek* 1980. 129–130. o.; *Kiszling, Rudolf*: Generaloberst Arthur Freiherr Arz von Straussenburg (1857–1935). In: NÖB Band X. 117–122. o.; Révai Új Lexikona I. 1996. 664. o.; *Glaise von Horstenau, Edmund*: Der letzte Generalstabschef der k. u. k. Wehrmacht. In: NWT 30. 04. 1924. 2. o.; *Uő*: Der letzte Chef des österreichisch-ungarischen Generalstabes. RP 02. 07. 1935. 6–7. o.; *Uő*: In memoriam Generaloberst Arz. In: ÖWZ 05. 07. 1935. 1. o.; WZ 18. Mai. 1916. 11–12. o.; *Kiszling, Rudolf*: Generaloberst Arthur Freiherr Arz von Straussenburg. In: MWM 1935/8. 576–577. o.; *Sauer* 89. o.;

ÖBL I. Band 31. o.; Rendjelek és kitüntetések 1944. 252–253. o.; *Döfering* 1928. 9. o.; *Döfering* 1989. 228. o.; NDB I. Band, 1953. 405. o.; Új Magyar Életrajzi Lexikon I. k. 208–209. o.; *Alföldi* 45–55. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/arz.htm

Auersperg, Karl, Graf von

lovassági tábornok

1842. 03. 12. Prága (Csehország) –
1926. 03. 20. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nőtlen

Az apa foglalkozása: cs. és kir. kamarás

Iskolái: 1854–1857 hadapródintézet, Krakkó; 1857–1861 katonai kadémia, Bécsújhely

Nyelvismerete: német és francia (t.), olasz (m. j.), cseh (m.)

Hazai kitüntetései: 1874. 03. KM; 1884. 04. 20. MVK3.; 1892. 04. 01. D3; 1894. 03. 26. EKO-R3; 1898. 12. 02. MJM98 u. SHJM98; 1901. 08. 31. D2; 1903. 10. 06.

LO-R; 1908. 08. 12. EKO-R1; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1911. 08. 31. LO-GK; 1911. 09. 01. D1; 1918. 08. 31. MVK3. (KD) in Br.

Külföldi kitüntetései: 1890. 01. 03. Braunschweigi Oroszlán Henrik Rend parancsnoki keresztjének II. osztálya; 1893. 04. 04. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1896. 04. 19. Szász Albert Rend parancsnoki keresztjének II. osztálya; 1903. 04. 08. Porosz Vörös Sas Rend I. osztálya; 1909. 08. 28. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje; 1913. 01. 18. Bolgár Szent Sándor Rend nagykeresztje

Címek és rangok: 1905. 12. 19. titkos tanácsos; 1906. 04. 26. a cs. és kir. 8. ulánusezred tulajdonosa; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja

Hadjáraitai: 1866. a Poroszország elleni hadjáratban főhadnagyként a következő ütközetekben vett részt: 06. 28. Skalitz; 06. 30. Kukus (Kasow); 07. 03. Königgrätz; 07. 07.–07. 08. Zwickau; 07. 15. Tobitschau és Dub

Előmenetele: 1861. 09. 01. 2. osztályú alhadnagy; 1865. 04. 01. 1. osztályú alhadnagy; 1865. 08. 06. főhadnagy; 1874. 05. 01. 1. osztályú lovassági százados; 1884. 05. 01. őrnagy, 1887. 05. 01. alezredes; 1890. 05. 01. ezredes; 1896. 05. 01. vezérőrnagy; 1899. 11. 01. altábornagy; 1906. 11. 01. lovassági tábornok

Beosztásai: 1861. 09. 01. a cs. kir. 1. tábori vadászszázalóaljban, Kaaden; 1865. 03. 01. a cs. kir. 3. ulánusezredben, Nagyszeben; 1869. 08. 01. a cs. és kir. lovas testőrszázadban, Bécs; 1871. 11. 01. a cs. és kir. 6. dragonyosezredben, Jaroslau; 1873. 11. 21. a 2. század parancsnoka a cs. és kir. 6. dragonyosezredben, Jaroslau; 1884. 05. 01. osztályparancsnok a cs. és kir. 6. dragonyosezredben, Prerau; 1890. 03. 24. a cs. és kir. 9. huszárezred parancsnoka, Sopron; 1890. 12. 04. a cs. és kir. 15. dragonyosezred

parancsnoka, Wels; 1892. 06. 02. a cs. és kir. Katonai Lovaglótanár Intézet parancsnoka, Bécs; 1896. 04. 17. a cs. és kir. 6. lovasdandár parancsnoka, Miskolc; 1899. 04. 05. a cs. és kir. lovashadosztály parancsnoka, Jaroslau; 1905. 08. 21. a cs. és kir. XIII. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Zágráb; 1906. 07. 25. a cs. és kir. XI. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Lemberg; 1909. 03. 12. a cs. kir. Darabont Testőrség kapitánya, Bécs; 1911. a cs. kir. Darabont Testőrség kapitánya, valamint a cs. és kir. testőr gyalogszázad parancsnoka, Bécs; 1918. 08. 31. felmentve, egyidejűleg három hónapra szabadságolva, Bécs; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs

Megjegyzés: Apja gróf Franz Xaver Auersperg. A család 1630. 09. 11-én és 1673. 07. 15-én kapott német-római birodalmi grófi rangot. 1926. 03. 24-én temették el a bécsi Zentralfriedhofban.

Források: KA AKVI 58. doboz; KA GBBL Abg. 1926. 1/16.; GBBL NAR 11. doboz; GBBL Diverse 8. doboz; KA MKSM 1911 36-2/1-3, 1918 42-3/1; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 465., 466.; KA NL B/1000 Nr. 353., 359.; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA Pensionsbuch Band V. 8. o.; KA Pallua-Gall 10. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; *Steiner* 15. o.; *Preinfalk, Miha*: Auersperg. Geschichte einer europäischen Familie. Leopold Stocker Verlag, Graz–Stuttgart, 2006. 503. o.; *Gudenus* I. k. 73–74. o.; *Lustig-Prean* 1939. 34–35. o.; Partenzettel

Auffenberg, Moritz Friedrich Josef Eugen, Freiherr von Komarów

gyalogsági tábornok

1852. 05. 22. Troppau (Szilézia) –
1928. 05. 18. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. törvényszéki elnök, udvari tanácsos

Iskolái: gimnázium; 1864–1867 hadapródintézet, Hainburg;

1867–1871 katonai akadémia, Bécsújhely; 1875–1877 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (m. j.), cseh és horvát (m.)

Hazai kitüntetései: 1879. KM; 1896. 08. 31. D3; 1898. 12. 02. MJM98; 1899. 04. 04. EKO-R3, 1907. 03. 09. LO-R; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1911. 08. 31. D2; 1912. 12. 12. EKO-R1; 1914. 09. 07. LO-GK (KD); 1914. 10. 09. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1912. 08. 11. Bolgár Szent Sándor Rend nagykeresztje és a Montegrói Függetlenségi (I. Danilo) Érdemrend nagykeresztje

Címek és rangok: 1869. 09. 29. osztrák lovagi cím (apja után); 1909. 10. 29. titkos tanácsos; 1910. 08. 18. a cs. és kir. 64. gyalogezred tulajdonosa; 1915. 04. 23. osztrák bárói rang és előnév

Hadjáratái: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában vezérkari főhadnagyként a következő ütközetekben vett részt: 09. 14. Šamac (török) elfoglalása; 09. 15. Gradačac; 09. 21. Majevica planina

Előmenetele: 1871. 09. 01. hadnagy; 1877. 05. 01. főhadnagy; 1880. 05. 01. 1. osztályú százados; 1888. 11. 01. őrnagy; 1891. 05. 01. alezredes; 1894. 05. 01. ezredes; 1900. 05. 01. vezérőrnagy; 1905. 05. 01. altábornagy; 1910. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1871. 09. 01. a cs. és kir. 28. gyalogezredben, Prága, Bécs; 1877. 11. 01. a cs. és kir. 10. gyalogdandár vezérkari tisztje, Olmütz; 1878. 08. 20. a cs. és kir. 61. gyalogdandár vezérkari tisztje, Budapest; 1880. 05. 01. a cs. és kir. 31. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Budapest; 1882. 04. 26. a cs. és kir. Főhadparancsnokság (1883-tól XI. hadtestparancsnokság) vezérkari osztályán, Lemberg; 1884. 04. 15. a cs. és kir. 8. térképész osztagban, Arad; 1885. 05. 01. a Vezérkar Vasúti Irodájában, Bécs; 1888. 11. 01. a cs. és kir. 19. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Pilsen; 1890. 10. 18. a cs. és kir. 28. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Laibach; 1892. 10. 18. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 96. gyalogezredben, Károlyváros; 1894. 12. 31. tanár a hadtest-tisztiiskolán, Zágráb; 1895. 04. 20. a cs. és kir. 23. gyalogezred parancsnoka, Budapest; 1895. 06. 30. a cs. és kir. 78. gyalogezred parancsnoka, Eszék; 1900. 04. 10. a cs. és kir. 65. gyalogdandár parancsnoka, Győr; 1905. 04. 08. a cs. és kir. 36. gyaloghadosztály parancsnoka, Zágráb; 1907. 07. 21. beosztva a cs. és kir. Hadügyminisztériumba, Bécs; 1907. 10. 02. a hadtest-tisztiiskolák főfelügyelője, Bécs; 1909. 10. 07. a cs. és kir. XV. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Szarajevó; 1911. 09. 20. cs. és kir. Hadügyminiszter, Bécs; 1912. 12. 12. felmentve; 1912. 12. 20. hadseregfelügyelő, Bécs; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 4. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1914. 09. 30. felmentve; 1914. 10. 09. létszámfeletti viszonyba helyezve, Bécs; 1915. 05. 01. várakozási illetékel szabadsággalva, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Geschichte der Stadt Raab. 1908.; Vor dem Abschluss der Balkankrise. Politische Bilanz Österreich–Ungarns von einem Politiker. Leipzig, 1913.; Probemobilisierung und Rüstungen. Von einem hervorragenden militärischen Fachmann. In: NFP 12. Juni 1914. Morgenblatt, 1. o.; Monarchie und Republik. Vom militärischen Standpunkt. In: Das neue Europa. IV. Jg. Nr. 8. August 1918. 3–10. o.; Vor dem Weltkriege. In: Das neue Europa IV. Jg. Nr. 10. Oktober 1918. 19–23. o. és Nr. 11. November 1918. 23–31. o.; Die österreichisch–ungarische Armee. In: Österreichische Rundschau LVII. Band. Wien, 1918. 153–158. o.; Aus Österreich–Ungarns Teilnahme im Weltkriege. Berlin–Wien, 1920.; Der Feldzug der 4. österreichisch–ungarischen Armee am Beginn des Weltkrieges. Berlin, 1920.; Aus Österreichs Höhe und Niedergang. München, 1921.; Auffenberg–Benedek: Eine Erwiderung. In: RP, 07. 05. 1921. 4. o.; Komarow. In: Im Felde unbesiegt, 39–48. o.; General Buat–Hindenburg. In: NFP 22. 09. 1922. 2–3. o.; Reminiszenzen. In: NWJ 01. 04. 1923. 11–12. o.; Führertypen aus der alten Armee. In: NWT 05. 05. 1923. 7–8. o.; Vorkriegsreminiszenzen. In: NFP 13. 10. 1923. 5–6. o.; Das österreichische Bundesheer 1924. In: NFP 23. 02. 1924. 2–3. o.; Memento! Der Militarismus als Ueberlebender des Weltkrieges. In: NFP 27. 07. 1924. 2. o.; Komarow. Ein Gedenkblatt für die alte Armee. In: NFP 24. 08. 1924. 2–3. o.; Friedensschutzwehr. In: NWT 05. 10. 1924. 3–4. o.; Österreich und das Problem seiner Landesverteidigung. Ein Vortrag in der Österreichischen Politischen Gesellschaft in Wien am 16. Dezember

1924. Wien, 1925.; Reminiszenzen aus der Vorkriegszeit. In: Die Kriegsschuldfrage. Monatsschrift für internationale Aufklärung. III. Jg. 1925. 406–410. o.; Felmarschall Conrad von Hötzendorf. In: NÖB Band III. 1926. 344–2. o.; Meine erste und meine letzte Begegnung mit Franz Ferdinand. In: Wochenausgabe NWT 08. 01. 1927. 3–4. o.; Zur Vorgeschichte des Weltkrieges. Das Krisenjahr 1912. In: *Berliner Monatshefte*, V. Jg. 1927. 769–772. o.; Die „Deutschmeister“. In: MWM 1928/3–4. 211–213. o.; Indirekte Kriegsschuld. In: Die Kriegsschuldfrage. *Berliner Monatshefte für internationale Aufklärung*, VI. Jg. 1928. 547–552. o.
- Megjegyzés:* Apja Moritz Auffenberg cs. kir. törvényszéki elnök, udvari tanácsos. A bécsi Hietzinger Friedhofban temették el 1928. 05. 22-én.
- Források:* KA AKVI 59. doboz; KA VAS 36. doboz; KA MKSM 1911 36-2/1-3, 1914 69-6/8-45; KAAOK KPQ 99. doboz; KA NL B/677 Nr. 1., 2., 9.; B/691 Nr. 22.; B/800 Nr. 84 c.; B/1000 Nr. 353., 354., 359.; KA Ms Allg. 350., 427., 465.; KA Pensionsbuch Band IV. 314. o.; KA *Pallua-Gall* 1903. 11. o.; *Broucek* 1980. 199. o.; *Broucek* 2009. 145. o.; *Ullreich, Josef*: Moritz von Auffenberg-Komarów. Leben und Wirken 1911–1918. Wiener Dissertation 1961.; Lexikon I. vh. 47. o.; *Linzer Tagespost*, 19. 05. 1928.; *Glaise von Horstenau, Edmund*: General Auffenberg-Komarow In: ÖWZ 26. 05. 1922. 2. o.; *Uő*: General Auffenberg. In: NWJ 19. 05. 1928. 1. o.; *Uő*: Die Lebenstragödie Auffenbergs. In: NWJ 01. 06. 1928. 5. o.; ÖBL I. Band 37. o.; *Bölöny-Hubai* 520. o.; *Zitterhofer, Karl*: Kriegsminister GdK Moritz Ritter von Auffenberg. In: ÖMZ 1911. II. Band. 104–105. o., ÖMZ 1911. II. Band 1575–1576. o.; *Kiszling, Rudolf*: Moritz Feriherr Auffenberg von Komarów. In: Deutsches Biographisches Jahrbuch. 1928. 10–14. o.; *Steinitz, Eduard*: Moritz Freiherr Auffenberg von Komarów. In: NÖB VI. Band 1929. 150–160. o.; NFP Abendblatt 18. 05. 1928. 1–2. o.; NWA 18. Mai 1928. 1–2. o.; *Kerchnawe, Hugo*: General d. I. Freiherr von Auffenberg-Komarów. In: DÖTZ 22. 05. 1928. 2. o.; *Döfering* 1928. 10. o.; *Döfering* 1989. 229. o.; NYUKOSZ 1928/15. sz. 4. o.; *Lustig-Prean* 1939. 68–69. o.; *Kiszling, Rudolf*: Moritz Feriherr von Auffenberg von Komarów. Stuttgart–Berlin, 1928.; BLGBL Band I. 31. o.; NDB I. Band 441. o.; Partenzettel; <http://www.diemorgengab.t/fmljansa/aljamem00.htm>

benefai Bacsák Zsigmond [Bacsák, Siegmund von Benefa]

címzetes lovassági tábornok

1848. 11. 25. Szász (Pozsony vármegye) –
1920. 04. 21. Hidja (Tolna vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 1 lány

Az apa foglalkozása: birtokos

Iskolái: magántanuló apja házánál; 1866 érettségi, a jogi

akadémia első évfolyama, Pozsony; 1869 Gischler-féle katonai előkészítő intézet tanfolyama, Bécs; 1876–1878 Katonai Lovaglótanár Intézet, Bécs

Nyelvismerete: magyar és német (t.), szlovák (m.); angol (n.)

Hazai kitüntetései: 1893. 04. 06. MVK3.; 1904. 10. 12. EKO-R3; 1894. 04. 12. D3; 1898. 12. 02. MJM98; 1910. 09. 14. LO-R; 1909. 04. 12. D2; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1915. 08. 13. EKO-R2

Külföldi kitüntetései: 1908. 04. 16. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya csillaggal

Címek és rangok: 1917. 05. 16. titkos tanácsos

Előmenetele: 1869. 04. 12. huszár; 1869. 09. 19. hadapród; 1869. 11. 01. hadnagy; 1874. 11. 01. főhadnagy; 1882. 05. 01. 2. osztályú százados; 1886. 11. 01. 1. osztályú százados; 1893. 05. 01. őrnagy; 1895. 11. 01. alezredes; 1898. 11. 01. ezredes; 1905. 05. 01. vezérőrnagy; 1909. 05. 01. altábornagy; 1913. 11. 04. címzetes lovasági tábornok

Beosztásai: 1869. 04. 12. a cs. és kir. 4. huszárezredben, Klattau; 1869. 09. 19. a cs. és kir. 14. huszárezredben, Marburg; 1869. 11. 01. a cs. és kir. 10. huszárezredben, Érsekújvár; 1873. 10. 01. a cs. és kir. 16. huszárezredben, Debrecen; 1878. 08. 26. tanár a cs. és kir. lovassági hadapródiskolában, Mährisch-Weisskirchen; 1881. 11. 01. lovaglótanár a dandár-tisztiiskolán, Nagyszeben; 1882. 05. 01. a cs. és kir. 16. huszárezredben, Debrecen; 1883. 11. 01. lovaglótanár a dandár-tisztiiskolán, Tarnopol; 1884. 11. 01. lovaglótanár a Katonai Lovaglótanár Intézetben, Bécs; 1889. 07. 15. századparancsnok a cs. és kir. 7. huszárezredben, Cegléd; 1892. 01. 01. a cs. és kir. 10. huszárezredben, Tolna; 1892. 08. 01. lovaglótanár a Katonai Lovaglótanár Intézetben, Bécs; 1895. 06. 15. a 2. osztály parancsnoka a cs. és kir. 10. huszárezredben, emellett 1896. 10. 15. – 1897. 04. 30. között a dandár-tisztiiskola parancsnoka, Nyíregyháza; 1898. 02. 17. beosztva a cs. és kir. 5. számú pótlóavató bizottságba, Nagykanizsa; 1898. 03. 25. a cs. és kir. 7. számú pótlóavató bizottság elnöke, Miskolc; 1902. 02. 21. a cs. és kir. 1. számú pótlóavató bizottság elnöke, Budapest; 1905. 05. 01. beosztva a cs. és kir. pótlóvázási főfelügyelő mellé, Bécs; 1905. 05. 08. cs. és kir. pótlóvázási főfelügyelő, Bécs; 1908. 07. 13. cs. és kir. pótlóvázási főfelügyelő és a 3/R osztály előljárója a cs. és kir. Hadügyminisztériumban, Bécs; 1910. 03. 24. cs. és kir. pótlóvázási főfelügyelő, Bécs; 1917. 06. 01. nyugdíjazás, Hajdúpusztaapáti

Megjegyzés: Apja Bacsák Miklós. A család 1626. 01. 19-én kapott magyar nemesi címet. 1901. 09. 26-án megözvegyült, 1904-ben újra nősült. 1920. 04. 24-én temették el ideiglenesen a hidjai temetőben.

Források: KA AKVI 71. doboz; KA MKSM 1911 36-2/1-3; KA MS Allg 350., 465.; KA Pensionsbuch Band IV. 337. o.; KA Pallua-Gall 39. o.; PVBL 122/1915. 2989. o.; Alföldi 56–60. o.; Kempelen I. k. 199–201. o.

dc_633_12
Balás György, lissai báró
[Balás, Georg, Freiherr von Lissa]

címzetes tábornagyszernagy

1854. 05. 13. Gyergyótölgyes (Csík vármegye) –
1943. 07. 05. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: görög katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 lány

Az apa foglalkozása: vármegyei törvényszéki ülnök

Iskolái: két gimnáziumi osztály; katonai felsőnevelő intézet; 1868–1869 tüzérségi iskolaszázad; 1869–1871 katonai műszaki iskola két évfolyama, Mährisch-Weisskirchen; 1871–1875 Műszaki Katonai Akadémia, Bécs; 1880–1882 magasabb műszaki tanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: magyar és német (t.), horvát és román (m.), francia, angol és orosz (kev.)

Hazai kitüntetései: 1882. KM; 1885. 04. 14. MVK3.; 1890. 10. 10. BMVM; 1896. 10. 10. EKO-R3; 1898. 12. 02. MJM98; 1900. 09. 01. D3; 1909. 09. 26. LO-R; 1910. 09. 01. D2; 1915. 09. 13. LO-K; 1917. 03. 20. FJO-GK (KD)

Külföldi kitüntetései: 1897. 10. 11. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1909. 01. 29. Spanyol Katonai Érdemrend IV. osztálya

Címek és rangok: 1917. 10. 26. magyar bárói rang; 1925 a Magyar Katonai Írók Körének alapító tagja; a NYUKOSZ alapító tagja

Hadjáratai: 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésében mint főhadnagy vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1875. 09. 01. hadnagy; 1878. 05. 01. főhadnagy; 1885. 05. 01. 2. osztályú százados; 1887. 11. 01. 1. osztályú százados; 1892. 05. 01. őrnagy; 1894. 11. 01. alvezredes; 1897. 05. 01. ezredes; 1903. 11. 01. vezérőrnagy; 1908. 05. 01. altábornagy; 1913. 04. 27. címzetes tábornagyszernagy

Beosztásai: 1875. 09. 01. a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Budapest; 1882. 02. 02. a cs. és kir. műszaki igazgatóságon, Mostar; 1884. 01. 01. a cs. és kir. műszaki igazgatóságon, Gorazde; 1885. 02. 01. a cs. és kir. IV. hadtest műszaki törzsében, Budapest; 1885. 10. 01. a mértan és a földmértan tanára a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamán, Budapest; 1886-tól a mennyiségtan tanára a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia felsőbb tiszti tanfolyamán, Budapest; 1890. 10. 01. a 3. zászlóalj megbízott parancsnoka a m. kir. 14. honvéd gyalogezredben, Nyitra; 1891. 04. 01. a m. kir. I. honvédkerületi parancsnokság megbízott segédtisztje, Budapest; 1891. 11. 01. a m. kir. I. honvédkerületi parancsnokság segédtisztje, Budapest; 1892. 09. 16. a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia parancsnokának helyettese és az erődítéstan tanára a Ludovika törzstiszti tanfolyamán, Budapest; 1894-től a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia felsőbb tiszti tanfolyamának parancsnoka, Budapest; 1895. 09. 23. beosztott törzstisztt a m. kir. 1. honvéd gyalogezredben, Budapest; 1895. 11. 26. a m. kir. 14. honvéd gyalogezred parancsnoka, Nyitra; 1903. 05. 01. a m. kir. 77. honvéd gyalogdandár parancsnoka, Kassa; 1905. 04. 26. a m. kir.

82. honvéd gyalogdandár parancsnoka, Pécs; 1906. 05. 08. a m. kir. I. honvédkerület parancsnoka, Budapest; 1912. 04. 13. a m. kir. Honvéd Főtörvényszék elnöke, Budapest; 1914. 07. 01. a m. kir. Legfelsőbb Honvéd Törvényszék elnöke, Budapest; 1916. 12. 01. felmentve, 1917. 04. 01. nyugdíjazás, Bécs; 1919. 08. után a tábornoki igazolóbizottság elnöke; 1920. nagybányai Horthy Miklós kormányzó katonai tanácsadója

Fontosabb írásai: Die Konprinz Rudolf Brücke über die Drina bei Foča. Wien, 1885.; Der Bau der „Kronprinz Rudolf-Brücke“ über die Drina bei Foča. In: MGAGW 1886. 97–146. o.; Tábori mozsarak és tábori erődítészet. Új tábori erődítészeti alakok iránti javaslat. LAK 1887. 100–118. o.; A 8 mm. űrméretű gyalogsági puska. In: LAK 1887. 791–815. o.; A Mász-vonal erődítései. In: LAK 1888. 159–161. o.; Újvár (Érsekújvár) várépítészeti rendszere és katonai szerepe. In: HK 1888. 199–223.; 431–472. o.; A 82. honvéd gyalogdandár 1888. évi őszi hadgyakorlatai és a Belovár-Daruvár vidéki zárgyakorlatok. In: LAK 1889. 1–24. o.; Harczászati feladatok a térképen. In: LAK 1891. 769–840. o.; Alsóbb földmértan különös tekintettel a katonai helyszíni földmérésre. Budapest, 1891.; Az 1866. évi osztrák–porosz háború. In: LAK 1895. 77–85. o.; Napoleons europäische Politik und Ziele des Weltkrieges. Budapest, 1916.; Politik und Ziele des Weltkrieges. Budapest, 1917.; Bem József 1794–1850. Budapest, 1927.; La cooperazione dei Magiari nella risurrezione d’Italia negli anni 1859–1860. Palermo, 1927.; La solenne inaugurazione del monumento ai soldati ungheresi defunti in Sicilia. Budapest, 1927.; Bem halálának nyolcvanadik évfordulójára. In: MKSZ 1931/2. 67–84. o.; Szerk.: Bem apó. Budapest, 1934.; Die Ursachen der Katastrophe der Südmarmee in Serbien im Dezember 1914. (HL Tgy. 627.), Hadászati megállapítások 1914–1916. (HL Tgy. 630.)

Megjegyzés: Apja Balás János törvényszéki ülnök.

Források: KAAKVI 79. doboz; HL AKVI 6987.; KA GBBL NAR 15. doboz; KA MKSM 1914 70-1/92; KAAOK KPQ 99. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 336. o.; KA *Pallua-Gall* 26. o.; RK 1897/45. 197. o.; 1913/66. 644. o.; 1916/150. sz. 3005. o.; 1917/41. 716. o.; Révai Új Lexikona II. k. 60–61. o.; *Bachó* 961. o.; *Gerő* 15. o.; *Gudenus* I. k. 80. o.; NYUKOSZ 1943/19. sz. 2. o.; NYUKOSZ 1943/20. sz. 1. o.; LAK 1899. 613–614. o.; Új Magyar Életrajzi Lexikon I. k. 286. o.; *Kempelen* XI. k. 236. o.

dc 633_12

Bartheldy István, zsarnócza
[Bartheldy, Stefan, von Zsarnócza]

címzetes tábornagyszernagy

1854. 08. 18. Zsarnócza (Bars vármegye) –

1929. 05. 26. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nős

Gyermekei: 2 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: m. kir. kerületi tábla főjegyző

Iskolái: egy gimnáziumi osztály, Nagyszombat; 1867–1870 katonai felsőnevelő intézet, Kőszeg; 1870–1873 katonai műszaki iskola, Máhrisch-Weisskirchen; 1873–1877 Műszaki Katonai Akadémia, Bécs; 1888–1890 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és magyar (t.), szlovák (j.), francia (sz.)

Hazai kitüntetései: 1879. 06. KM; 1898. 12. 02. MJM98; 1901. 05. 29. BMVM; 1902. 09. 01. D3; 1905. 03. 26. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1912. 09. 01. D2; 1915. 07. 06. MVK2. (KD)

Külföldi kitüntetései: 1897. 10. 11. Porosz Vörös Sas Rend III. osztálya; 1909. 10. 19. Spanyol Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1915. 06. 14. Német (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya; 1916. 01. 24. Bajor Katonai Érdemrend I. osztálya kardokkal

Címek és rangok: 1916. 04. 06. magyar nemesi cím és előnév

Hadjáraitai: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában hadnagyként vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1877. 09. 01. hadnagy; 1883. 01. 01. főhadnagy; 1889. 08. 01. 2. osztályú százados; 1890. 11. 01. 1. osztályú százados; 1895. 11. 01. őrnagy; 1898. 05. 01. alvezredes; 1901. 11. 01. ezredes; 1908. 05. 01. vezérőrnagy; 1911. 11. 01. altábornagy; 1917. 05. 13. címzetes tábornagyszernagy

Beosztásai: 1877. 09. 01. a cs. és kir. 3. tábori tüzérezredben, Komárom; 1883. 05. 01. a cs. és kir. 10. tábori tüzérezredben, Bécsújhely; 1883. 09. 01. a magyar nyelv és a számtan tanára a cs. és kir. katonai alreáliskolában, Kőszeg; 1885. 09. 01. a cs. és kir. 6. hadtest-tüzérezredben, Kassa; 1887. 12. 31. a m. kir. 9. honvéd gyalog feldandárban, Kassa; 1888. 11. 01. a m. kir. 13. honvéd gyalog feldandárban, Pozsony; 1890. 10. 01. a cs. és kir. IV. hadtest vezérkari osztályán, Budapest; 1891. 10. 01. a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia harcászati és hadtörténelem tanára, Budapest; 1895. 10. 01. a m. kir. 10. honvéd gyalogezred 2. zászlóaljának megbízott parancsnoka, Eger; 1895. 11. 01. a m. kir. 10. honvéd gyalogezred 2. zászlóaljának parancsnoka, Eger; 1896. 08. 01. a m. kir. I. honvédkerületi parancsnokság segédtszjtje, Budapest; 1900. 03. 08. a m. kir. Honvéd Lovassági Felügyelő vezérkari főnöke, Budapest; 1901. 04. 25. a m. kir. 24. honvéd gyalogezred parancsnoka, Brassó; 1905. 07. 07. a m. kir. 79. honvéd gyalogdandár megbízott parancsnoka, Budapest; 1905. 12. 27. a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia parancsnoka, Budapest; 1908. 09. 14. a m. kir. Honvéd Ludovika Akadémia állományában létszám felett, Budapest; 1908. 11. 05. a m. kir. 75. honvéd gyalogdandár

parancsnoka, Kolozsvár; 1911. 11. 01. a m. kir. III. honvédkerület parancsnoka, Kassa; 1914. 04. 04. felmentve; 1914. 09. 01. várakozási illetékkal szabadságolva, Kassa; 1915. 01. 13. az uzsoki csoport parancsnoka az orosz fronton; 1915. 01. 17.–06. 12. a m. kir. 38. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1916. a m. kir. honvédelmi miniszteri mozgó ellenőrző bizottság elnöke az I. honvédkerületben, Budapest; 1917. 07. 01. várakozási illetékkal szabadságolva, Budapest; 1917. 08. 30. nyugdíjazás, Budapest

Források: KA AKVI 101. doboz; HL AKVI 13192.; KA GBBL Abgang I/II. 3/65.; GBBL NAR 20. doboz; KA MKSM 1914 70-1/36, 1917 70-1/82; KA AOK KPQ 99. doboz; KA NL B/1075 XXVII., XXVIII.; KA Pensionsbuch Band IV. 292. o.; KA *Pallua-Gall* 1903. 83. o.; RK 1913/66. 644. o., 1914/49. 427. o., 1915/71. 999. o.; Révai Új Lexikona II. k. 1998. 502–503. o.; *Bachó* 962. o.; *Gerő* 17. o.; NYUKOSZ 1929/16. sz. 1. o.; *Kempelen* XI. k. 246. o.

Beck-Rzikowsky, Friedrich Ludwig Georg Ignaz, Graf von

vezérezredes

1830. 03. 21. Freiburg (Bádeni Nagyhercegség) –
1920. 02. 09. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: orvos professzor

Iskolái: gimnázium Freiburg; 1846–1849 utásztetületi iskola, Tulln; 1852–1854 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.)

Hazai kitüntetései: 1859. 06. 27. EKO-R3; 1859. 12. 17. MVK3.; 1860. 12. 17. KD z. EKO-R3. és MVK3.; 1868. 12. 05. LO-R; 1874. 02. KM; 1878. 05. 01. D1; 1878. 10. 19. EKO-R1. (KD d. 3. Klasse); 1885. 04. 14. LO-GK; 1890. 06. 22. D2; 1891. 06. 10. BMVM;

1896. 10. 15. D1; 1896. 10. 18. StO-GK; 1898. 11. 30. MVK3. (KD) in Br.; 1898. 12. 02. GMJM98 u. GHJM98; 1899. 05. 21. Albrechts-Abz.; 1906. 09. 19. D1 in Br.; 1908. 12. 02. HJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem
utólag: S z. EKO-R3 (KD); S z. MVK3. (KD) in Br.; S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1850. 04. 29. Pápai Emlékérem a pápai állam visszavétele alkalmából, 1849; 1852. 09. 20. Bádeni Zähringi Oroszlán Rend lovagkeresztje; 1857. 02. 18. Porosz Vörös Sas Rend IV. osztálya; 1862. 04. 21. Hessen-Darmstadt: Lajos Rend lovagkeresztjének I. osztálya; 1864. 08. 27. Porosz Vörös Sas Rend III. osztálya; 1865. 05. 17. Mexikói Guadaloupei Miasszonyunk Rend tisztikeresztje; 1865. 08. 26. Orosz Szent Szaniszló Rend II. osztályú keresztje; 1866. 11. 14. Szász Albert Rend

parancsnoki keresztjének II. osztálya; 1867. 11. 09. Francia Becsületrend parancsnoki keresztje; 1868. 01. 05. Württembergi Frigyes Rend parancsnoki keresztjének I. osztálya; 1869. 01. 05. Spanyol III. Károly Rend parancsnoki keresztje; 1870. 01. 04. Török Medzsidi Rend II. osztálya és a Görög Megváltó Rend nagytiszti keresztje; 1871. 09. 30. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1872. 10. 01. Orosz Szent Anna Rend ékkövekkel díszített II. osztályú keresztje és a Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya gyémántdíszítménnyel, valamint a Szász Albert Rend parancsnoki keresztje csillaggal; 1873. 10. 04. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya; 1874. 01. 13. Olasz Korona Rend nagykeresztje; 1874. 04. 02. Orosz Szent Szaniszló Rend I. osztályú keresztje; 1875. 06. 27. Olasz Szent Móric és Lázár Rend nagykeresztje; 1876. 10. 02. Orosz Szent Anna Rend I. osztályú keresztje és a Porosz Vörös Sas Rend I. osztálya; 1878. 01. 02. Szász Albert Rend nagykeresztje; 1878. 10. 03. Perzsa Nap és Oroszlán Rend I. osztálya; 1880. 06. 02. Hesseni Nagylelkű Fülöp Rend nagykeresztje; 1880. 10. 12. Szerb Takovo Rend nagykeresztje; 1881. 07. 03. Belga Lipót Rend nagykeresztje; 1882. 10. 03. Porosz Vörös Sas Rend I. osztálya gyémántdíszítménnyel; 1885. 07. 06. Szerb Fehér Sas Rend II. osztálya; 1889. 01. 08. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje; 1891. 01. 02. Románia Csillaga Rend nagykeresztje; 1891. 10. 11. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje gyémántokkal és a Szász Albert Rend nagykeresztje arany csillaggal; 1894. 01. 04. Porosz Fekete Sas Rend; 1894. 09. 06. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1896. 10. 10. Orosz Szent Alexander Nyevszkij Rend és a Szerb Fehér Sas rend I. osztálya; 1897. 07. 18. gyémántok az Orosz Szent Alexander Nyevszkij Rendhez és a Sziámi Fehér Elefánt Rend I. osztálya; 1900. 07. 12. Bádeni Húség Házi Rend nagykeresztje; 1900. 10. 19. Perzsa Nap és Oroszlán rend I. osztálya gyémántokkal; 1902. 10. 12. Török Oszmán Rend nagy vállszalagja gyémántokkal és a Japán Felkelő Nap Rend I. osztálya; 1904. 04. 22. Görög Megváltó Rend nagykeresztje; 1906. 04. 22. Spanyol III. Károly Rend nagykeresztje és a Szász Albert Rend nagykeresztje arany csillaggal és ezüst koronával; 1906. 07. 24. Francia Becsületrend nagykeresztje és a Bádeni Károly Frigyes Katonai Rend nagykeresztje; 1912. 10. 20. Bolgár Szent Sándor Rend nagykeresztje

é. n.: Toszkánai Katonai Érdemrend nagykeresztje, Toszkánai Szent József Rend parancsnoki keresztje, Montenegrói Függelenségi (I. Danilo) Érdemrend nagykeresztje

Címek és rangok: 1861. 05. 16. osztrák lovagi cím; 1874. 07. 05. titkos tanácsos; 1878. 10. 31. osztrák bárói rang; 1882. 12. 28. a cs. és kir. 47. gyalogezred tulajdonosa; 1885. 09. 15. az osztrák birodalmi tanács Urak Házának élethossziglani tagja; 1896. 08. 07. a bécsi Albrecht Főherceg Emlékműbizottság tagja; 1906. 06. 07. osztrák grófi rang

Hadjáraitai: 1848. 12.–1849. 02.: a magyarországi hadműveletekben hadnagyként; 1849 Itáliában hadnagyként és vezérkari főhadnagyként; 03–04. Brescia ostromában, 04–08. Velence ostromában és a Pó menti hadjáratban vett részt. 1859 Itália: vezérkari századosként a következő csatákban vett részt: 05. 23–25. Candia; 06. 04. Magenta; 1866: az északi hadseregnél, mint az uralkodó küldöttje négy alkalommal, csatában nem vett részt; 1878: az uralkodó parancsára vett részt Bosznia–Hercegovina megszállásában, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1846. 10. 20. hadapród; 1848. 07. 01. 2. osztályú alhadnagy; 1849. 04. 01. 1. osztályú alhadnagy; 1849. 07. 16. főhadnagy; 1854. 11. 04. 2. osztályú százados;

1857. 08. 30. 1. osztályú százados; 1861. 12. 16. őrnagy; 1865. 07. 31. alezredes; 1866. 07. 17. ezredes; 1873. 05. 01. vezérőrnagy; 1878. 05. 01. altábornagy; 1889. 01. 01. tábornagy; 1908. 11. 15. gyalogsági tábornok; 1916. 02. 26. vezérezredes
- Beosztásai:* 1846. 10. 20. a cs. kir. utásztünetben, Bruck an der Leitha, Hainburg; 1848. 07. 01. a cs. kir. 59. gyalogezredben, Salzburg; 1849. 04. 01. a cs. kir. utásztünetben, Olmütz; 1849. 07. beosztva a vezérkarba; 1854. 11. 04. Joseph Castiglione gróf hadosztályának vezérkari főnöke; 1855–1858 beosztva báró Heinrich Hess tábornagy, a cs. kir. haderő vezérkari főnöke mellé, Bécs; 1858. 05. 01. cs. kir. katonai térképező osztagban Magyarországon; 1859. 02. 28. báró Reischach altábornagy hadosztályának vezérkari főnöke Itáliában; 1860 tavaszától a cs. kir. katonai bizottság protokolláris vezetője és levéltárosa a Német Szövetségben, Frankfurt am Main; 1861. 12. 16. báró Heinrich Hess tábornagy szárnysegédje, Bécs; 1864. 11. 17. beosztva az uralkodó főhadsegédi hivatalába, Bécs; 1867. 07. 11. az uralkodó Katonai Irodájának főnöke, Bécs; 1874. 04. 08. az uralkodó főhadsegédje, Bécs; 1881. 06. 11. az osztrák–magyar haderő vezérkari főnöke; 1906. 10. 27. a cs. kir. első Alabárdos Testőrség kapitánya, Bécs; 1917. 01. 21. rendelkezési állományba helyezve, Bécs; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs
- Fontosabb írásai:* Gut und Blut für unsern Kaiser! In: NWT 02. 12. 1914. 2–3. o.; Königgrätz. In: (Herausgegeben von *Eduard Ritter von Steinitz*): Erinnerungen an Franz Joseph I. Kaiser von Österreich, apostolischer König von Ungarn. Berlin, 1931. 71–80. o.
- Megjegyzés:* 1913. 01. 29-től használta nevét Friedrich Graf Beck-Rzikowsky formában, felesége születési neve után. 1920. 02. 12-én temették el a bécsi Zentralfriedhofban.
- Források:* KA AKVI 132. doboz; KA GBBL PaD 173/87; GBBL NAR 26. doboz; KA MKSM 1896 25-2/1-2, 1906 36-6/1-3, 1911 36-2/1-3; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 466.; 478.; KA NL B/2 Nr. 277., 295., 351., 357.; B/1000 Nr. 353.; 435.; KA Pensionsbuch Band IV. 333. o.; KA *Pallua-Gall* 1903. 32. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. Nr. 2. 60. o.; *Steiner* 11. o.; *Militaria Austriaca* 6. 72. o.; *Broucek* 1980. 76. o.; *Broucek* 2009. 94. o.; *Glaise von Horstenau, Edmund*: Franz Josefs Weggefährte. Das Leben des Generalstabschefs Grafen Friedrich Beck. Zürich–Leipzig–Wien, 1930.; *Uő*: Generaloberst Graf Beck-Rzikowsky. Zur 100. Wiederkehr seines Geburtstages. In: ÖWZ 21. 03. 1930. 1. o.; *Uő*: Der Feldzeugmeister Beck. Zur morgigen hundersten Wiederkehr seines Geburtstages. In: NWJ 21. 03. 1930. 5. o.; *Uő*: FZM. Beck. In: Jahrbuch der Stadt Freiburg im Breisgau. 3. Band. 1939. 249–256. o.; *Hoen, Maximilian*: Friedrich Graf Beck-Rzikowsky. In: NÖB Bd I. Wien, 1923. 116–125. o.; ÖBL I. Band. 61–62. o.; ÖMZ 1894. I. Band 2. o.; ÖMZ 1906. I. Band. 865–872. o.; *Broucek* 2009. 124. o.; *Hoen, Maximilian* FML: Generaloberst Beck-Rzikowsky. In: ÖWZ 14. februar 1920. 1–3. o.; *Stourzh* 108. o.; *Döfering* 1928. 18. o.; *Döfering* 1989. 237. o.; *Lanjus* 1939. 184. o.; *Ludwigstorff* 1994. 25–43. o.; Das österreichische Parlament, 23. o.; NDB I. Band 696–697. o.; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>

dc 633 12 Bellmond, Anton, Edler von Adlerhorst

gyalogsági tábornok

1863. 01. 03. Olmütz (Morvaország) –
1925. 05. 29. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. ezredes

Iskolái: 1875–1876 a katonai alreáliskola negyedik évfolyama, St. Pölten; 1876–1879 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1879–1882 katonai akadémia, Bécsújhely; 1886–1888 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), szlovén, cseh, horvát, olasz (m.), szlovák (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 09. 11. MVK3.; 1907. 08. 18. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 03. 12. EKO-R3; 1915. 02. 23. EKO-R2 (KD); 1915. 09. 24. MVK2. (KD); 1917. 08. 18. D2; 1917. 10. 22. FJO-K (KD) m. St. utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. MVK2. (KD)

Külföldi kitüntetései: 1890. 01. 08. Perzsa Nap és Oroszlán Rend IV. osztálya; 1910. 01. 16. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya és a Porosz Korona Rend II. osztálya csillaggal; 1916. 02. 16. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1916. 04. 30. Bolgár Katonai Érdemrend nagykeresztje, Bolgár Vitézségi Érdemrend IV. osztálya és az Oldenburgi Frigyes Ágost kereszt I. és II. osztálya; 1917. Német Lovagrend Mária keresztje

Címek és rangok: 1875. 06. 20. osztrák nemesi cím és előnév (apja után); 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja

Előmenetele: 1882. 08. 18. hadnagy; 1888. 05. 01. főhadnagy; 1892. 05. 01. 1. osztályú százados; 1898. 05. 01. őrnagy; 1901. 11. 01. alezredes; 1905. 05. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 05. 01. altábornagy; 1917. 08. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1882. 08. 18. a cs. és kir. 36. gyalogezredben, Reichenberg; 1883. 08. 01. a cs. és kir. 87. gyalogezredben, Graz, Cilli; 1888. 11. 01. a Vezérkar Igazgatási Irodáján, Bécs; 1889. 05. 01. a cs. és kir. 49. gyalogdandár vezérkari tisztje Bécs, 1891. 10. 27. a cs. és kir. 2. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Jaroslau; 1892. 04. 18. a cs. és kir. IX. hadtest vezérkari osztályán, Josefstadt; 1893. 09. 10. harcászati (1896-tól emellett hadseregszervezet is) tanár a gyalogsági hadapródiskolán, Bécs; 1896. 11. 01. századparancsnok a cs. és kir. 21. gyalogezredben, Kuttenberg; 1898. 04. 15. a cs. és kir. VIII. hadtest-parancsnokság 2. törzstisztje, Prága; 1900. 04. 14. a cs. és kir. 18. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Mostar; 1901. 09. 02. a hadművelleti vezérkari szolgálat tanára a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1904. 10. 17. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 67. gyalogezredben, Eperjes; 1906. 05. 10. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 67. gyalogezredben, Eperjes; 1906. 10. 21. a cs. és kir. 101. gyalogezred parancsnoka, Bécs; 1910. 06. 27. a cs. és kir. 38. gyalogdandár parancsnoka,

Budweis; 1914. 04. 23. beosztva a cs. és kir. katonai akadémiára, Bécsújhely; 1914. 08. 01. a cs. és kir. katonai akadémia parancsnoka, Bécsújhely; 1914. 10. 26. a cs. és kir. 11. gyaloghadosztály megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 11. 16. a cs. és kir. katonai akadémia parancsnoka, Bécsújhely; 1917. 08. 17. felmentve; 1917. 10. 13. a cs. és kir. Legfelsőbb Katonai Törvényszék elnöke, Bécs; 1917. 12. 01. várakozási illetékkal szabadságolva, de meghagyva beosztásában; 1918. 12. 01. visszahelyezve a korábbi várakozási illetékkal szabadságolt állományba, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Megjegyzés: Apja Karl Bellmond cs. és kir. ezredes. Egy vérszerinti és egy mostohalánya volt. Első felesége 1912. 04. 13-án elhunyt. 1917. 07. 02-án újra nősült. Karl Bellmond altábornagy testvére.

Források: KA AKVI 143. doboz; KA GBL Abgang 1925 1/98.; GBL Diverse 24. doboz; KA MKSM 1914 69-6/8-2; KA Ms Allg. 466.; KA NL B/1000 Nr. 353.; B/1354 Nr. 1.; KA Pensionsbuch Band IV. 362. o.; KA Pallua-Gall 145. o.; Broucek 1980. 312. o.; Steiner 166. o.; ÖBL I. Band 67. o.; Döfering 1928. 19. o.; Döfering 1989. 238. o.; Lustig-Prean 1939. 146. o.; BLGBL Band I. 70. o.

Benda, Adalbert, Edler von

táborszernagy

1852. 06. 22. Prága (Csehország) –
1923. 05. 24. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú

Az apa foglalkozása: cs. kir. postai tisztviselő

Iskolái: 1860–1864 katonai alsónevelő intézet, Bruck an der Leitha; 1864–1867 katonai felső nevelő intézet, Kassa; 1867–1870 katonai műszaki iskola, Mährisch-Weiskirchen; 1870–1874 Műszaki Katonai Akadémia, Bécs; 1877–1879 magasabb tüzérfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német és cseh (t.), francia és orosz (m. j.), angol (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1899. 04. 04. EKO-R3; 1899. 09. 01. D3; 1908. 08. 12. LO-R; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 09. 01. D2; 1911. 08. 09. Fejérvárj jubileumi bronzérem; 1914. 03. 12. FJO-GK; 1915. 07. 27. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1900. 10. 19. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya csillaggal

Címek és rangok: 1916. 03. 16. titkos tanácsos; 1917. 08. 25. osztrák nemesi cím

Előmenetele: 1874. 09. 01. hadnagy; 1879. 10. 31. főhadnagy; 1883. 11. 01. 1. osztályú százados; 1891. 05. 01. őrnagy; 1893. 11. 01. alezredes; 1896. 05. 01. ezredes; 1902. 11. 01. vezérőrnagy; 1907. 05. 01. altábornagy; 1911. 11. 01. címzetes táborszernagy; 1915. 03. 01. táborszernagy

Beosztásai: 1874. 09. 01. a cs. és kir. 7. tábori tüzérezredben, Bécs; 1880. 05. 01. a cs. és kir. 12. gyalogdandár vezérkari tisztje, Klagenfurt; 1882. 12. 31. a cs. és kir. IX. hadtest vezérkari osztályán, Josefstadt; 1886. 04. 24. a Vezérkar Vasúti irodájában, Bécs; 1888. 05. 01. a cs. és kir. 5. térképész osztagban, Nagyszeben; 1889. 05. 01. az 1/38. nehézűteg, 1889. 12. 01. a 4/1. könnyű üteg, 1890. 01. 01. a 6/1. könnyű üteg parancsnoka a cs. és kir. 1. hadtest tüzérezredben, Krakkó, Przemysl; 1891. 02. 01. a cs. és kir. 34. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Temesvár; 1895. 04. 17. a cs. és kir. 28. hadosztály-tüzérezred parancsnoka, Przemysl; 1899. 06. 21. a cs. és kir. 2. hadtest-tüzérezred parancsnoka, Bécs; 1902. 08. 03. a cs. és kir. 6. tüzérdandár parancsnoka, Kassa; 1907. 04. 19. erődparancsnok, Krakkó; 1912. 03. 31. a cs. és kir. vár-tüzérség felügyelője, Bécs; 1914. 08. 01. hídfőparancsnok, Pozsony; 1915. 03. 01. a Krems–Pozsony Duna vonal parancsnoka, Bécs; 1916. 05. a cs. és kir. vártüzérség felügyelője, Bécs; 1917. 08. 01. nyugdíjazás, de meghagyva beosztásában; 1919. 01. 01. visszahelyezve nyugdíjba, Bécs

Fontosabb írásai: Werk der Artillerie. Wien, 1919.

Források: KA AKVI 146. doboz; KA GBBL Diverse 25. doboz; KA GBBL Diverse I/16. doboz; KA MKSM 1911 36-2/1-3, 1914 69-6/6-7; KA AOK KPQ 99. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353.; B/1075 XXVII.; KA Ms Allg. 350., 466.; KA Pensionsbuch Band IV. 346. o.; KA Pallua-Gall 14. o.; Steiner 166. o.; Broucek 2009. 132. o.; Döfering 1928. 20. o.; Döfering 1989. 239. o.

Benigni in Müldenberg, Siegmund Josef Thomas Heinrich Ludwig, Graf von

tábornaszernagy

1855. 01. 15. Fiume (Tengermellék) –
1922. 10. 23. Graz (Stájerország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 2 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. alezredes

Iskolái: 1866–1869 katonai főreáliskola, Marburg; 1869–1873 Műszaki Katonai Akadémia, Bécs; 1878–1880

magasabb műszaki tanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), lengyel és horvát (sz.), francia (n.)

Hazai kitüntetései: 1898. 08. 18. D3; 1898. 12. 02. MJM98; 1901. 09. 01. MVK3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1908. 10. 05. BM; 1913. 06. 22. MK13; 1913. 09. 01. D2; 1914. 10. 20. LO-R (KD); 1915. 04. 19. EKO-R2 (KD); 1915. 09. 28. EKO-R1 (KD); 1916. 03. 21. EZI-RK (KD); 1916. 10. 18. LO-1 (KDS); 1918. 04. 21. MVK2. (KDS) utólag: S z. LO-R (KD); S z. EKO-R2 (KD); S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1916. 02. 16. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1918. 02. 16. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya

Címek és rangok: 1876. 01. 27. osztrák lovagi cím; 1916. 11. 24. titkos tanácsos; 1917. 08. 16. osztrák grófi rang; 1919. 02. 22. mérnöki cím

Előmenetele: 1873. 09. 01. hadnagy; 1877. 05. 01. főhadnagy; 1882. 05. 01. 2. osztályú százados; 1887. 11. 01. 1. osztályú százados; 1893. 11. 01. őrnagy; 1898. 05. 01. alvezredes; 1901. 05. 01. ezredes; 1907. 11. 01. vezérőrnagy; 1911. 11. 01. altábornagy; 1915. 09. 11. címzetes tábornok; 1915. 11. 01. tábornok

Beosztásai: 1873. 09. 01. a cs. és kir. 1. műszaki ezredben, Olmütz; 1880. 11. 01. a cs. és kir. 32. gyalogdandár vezérkari tisztje, Nagyszeben; 1882. 01. 22. a cs. és kir. 16. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Nagyszeben; 1883. 05. 01. a cs. és kir. XII. hadtest vezérkari osztályán, Nagyszeben; 1885. 05. 01. a cs. és kir. 1. műszaki ezredben, Krakkó; 1887. 08. 01. a cs. és kir. 1. műszaki ezredben, Przemyśl; 1888. 05. 01. a cs. és kir. műszaki igazgatóságon, Budweis; 1889. 07. 01. a cs. és kir. műszaki igazgatóság hadmérnök törzsében, Prága; 1891. 04. 01. a cs. és kir. VIII. hadtest műszaki főnökének törzsében, Prága; 1891. 11. 01. a cs. és kir. műszaki igazgatóság hadmérnök törzsében, Graz; 1893. 11. 01. a cs. és kir. 47. gyalogezredben, Görz; 1894. 10. 16. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 47. gyalogezredben, Görz; 1898. 08. 15. a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskola parancsnoka, Pozsony; 1901. 09. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 3. gyalogezredben, Brünn; 1902. 03. 24. a cs. és kir. 15. gyalogezredben, Lemberg; 1904. 08. 24. a 2. bosznia-hercegovinai gyalogezred parancsnoka, Graz; 1907. 04. 09. a cs. és kir. 19. gyalogdandár parancsnoka, Josefstadt; 1907. 07. 28. a cs. és kir. 2. hegydandár parancsnoka, Trebinje; 1910. 01. 25. beosztva a cs. és kir. XVI. hadtest parancsnokságra, Zára; 1913. 06. 19. felmentve; 1913. 09. 01. várakozási illetékkal szabadságon, Lemberg; 1914. 08. 26. aktíválva, katonai parancsnok, Lemberg; 1914. 10. 02. a cs. és kir. 1. hadsereg hadtáp felügyelője az orosz fronton; 1915. 01. 23. a cs. és kir. 54. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 03. 24. a cs. és kir. 15. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 06. 20. a Benigni-hadseregcsoporthoz parancsnoka az orosz fronton; 1916. 07. 05. a cs. és kir. VIII. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1916. 11. 01. aktív állományba visszatérve; 1917. 08. 23. a cs. és kir. VIII. hadtest parancsnoka az orosz és a román fronton; 1918. 05. 04. Krakkó katonai parancsnoka; 1918. 12. 01. visszahelyezve a várakozási illetékkal szabadságon állományba, Graz; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Graz

Megjegyzés: A család 1740. 01. 22-én kapott német-római birodalmi lovagi címet. Testvére Rudolf Benigni in Müldenbergről címzetes altengernagy. 1922. 10. 25-én temették el a grazi evangélikus temetőben.

Források: KA AKVI 151. doboz; KA GBBL Abg. 1922. 1/136; GBBL NAR 30. doboz; KA MKSM 1914 69-6/8-8; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 427., 465., 466.; KA NL B/1000 Nr. 353., 356.; B/1673.; KA Pensionsbuch Band IV. 270. o.; KA *Pallua-Gall* 73. o.; PVBL 33/1913. 321. o., 56/1915. 1149. o., 35/1916. 1010. o., 220/1916. 6289. o.; *Steiner* 166. o.; *Döfering* 1928. 20. o.; *Döfering* 1989. 239. o.; *Frank* 1967. I. Band 71. o.; ÖBL I. Band 69. o.; *Broucek* 2009. 210. o.; *Partenzettel*

dc 633. 12

Bissingen und Nippenburg, Ferdinand Maria Anton, Graf von
[Bissingen és Nippenburg Nándor gróf]

címzetes lovassági tábornok

1856. 03. 21. Bécs (Alsó-Ausztria) – 1937. 12. 24. Székesfehérvár (Fejér vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú, 2 lány

Az apa foglalkozása: nagybirtokos

Iskolái: nyolc gimnáziumi osztály; Heimerle-féle előkészítő iskola, Budapest; 1876 hadapródvizsgára előkészítő tanfolyam és hadapródvizsga a gyalogsági hadapródiskolán, Budapest; 1885–1887 Katonai Lovaglótanár Intézet, Bécs

Nyelvismerete: német és magyar (t.), francia (j.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1899. 10. 25. MVK3.; 1901. 09. 01. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 09. 07. EKO-R3; 1911. 09. 01. D2; 1915. 02. 25. LO-R (KD); 1916. 02. 17. EKO-R2 (KD)

utólag: S z. LO-R (KD); S z. EKO-R2 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1896. 07. 10. Schaumburg-Lippe Hercegség Rendjének III. osztályú keresztye; 1915. 05. 28. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1916. 05. 08. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya

Címek és rangok: 1883. 05. 09. cs. és kir. kamarás

Előmenetele: 1873. 10. 06. egyéves önkéntes; 1875. 10. 01. huszár; 1875. 12. 16. címzetes tizedes; 1876. 11. 01. hadapród címzetes tizedes; 1877. 08. 10. hadapród címzetes őrmester; 1877. 11. 01. hadnagy; 1882. 11. 01. főhadnagy; 1889. 11. 01. 2. osztályú százados; 1893. 05. 01. 1. osztályú százados; 1899. 11. 01. őrnagy; 1903. 05. 01. alvezredes; 1906. 11. 01. ezredes; 1911. 11. 01. vezérőrnagy; 1915. 01. 01. altábornagy; 1918. 06. 22. címzetes lovassági tábornok

Beosztásai: 1873. 10. 06. a cs. és kir. 1. huszárezredben, Arad, Fehértemplom, Versec, Nagyikinda; 1874. 10. 06. a cs. és kir. 9. huszárezredben, Sopron; 1875. 10. 01. a cs. és kir. 1. huszárezredben, Arad; 1892. 05. 01. a 6. század parancsnoka cs. és kir. 9. huszárezredben, Sopron, Győr; 1899. 11. 01. az 1. osztály parancsnoka cs. és kir. 9. huszárezredben, Sopron, Győr; 1906. 05. 01. a cs. és kir. 8. huszárezredben, Kecskemét; 1906. 06. 09. a cs. és kir. 8. huszárezred parancsnoka, Kecskemét; 1911. 03. 18. a M. Kir. Állami Lótenyésztő Intézetek és a Horvát–Szlavón Országos Méntelep katonai felügyelője, Budapest; 1913. 11. 29. a m. kir. 19. honvéd lovasdandár parancsnoka, Budapest; 1914. 08. 01. a m. kir. 19. honvéd lovasdandár parancsnoka az orosz fronton; 1914. 09. a m. kir. 5. honvéd lovashadosztály megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1914. 10. a m. kir. 24. honvéd lovasdandár parancsnoka az orosz fronton; 1914. 12. 12. a m. kir. 11. honvéd lovashadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 09. a Bissingen-lovashadtest parancsnoka az orosz fronton; 1916. 01. 09. felmentve a m. kir. 11. honvéd lovashadosztály parancsnoksága alól; 1916. 11. 01. nyugdíjazás; 1917. 01. 18.–1918. 11. 20. a M. Kir. Nemesi Testőrség gárda főhadnagya, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Jám

Megjegyzés: Apja Kajetan Gaspar August Anton Bissingen und Nippenburg cs. és kir.

kamarás, a magyar főrendiház örökös tagja. A család 1746. 08. 05-én kapott német-római birodalmi grófi rangot, melyet Magyarországon 1827. 09. 14-én honosítottak.
Források: HL AKVI 44463; KA GBBL NAR 39. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 332. o. és Band V. 90. o.; KA *Hubatka* 20. o.; KA NL B/1000 Nr. 353.; PVBL 19/1917. 430. o.; RK 1913/66. 645. o., 1914/78. 723. o., 1915/20. 243. o., 1916/57. 1247. o., 1917/15. 173. o.; *Steiner* 20. o.; *Gudenus* I. k. 184–185. o.; MKSZ 1938/2. 253. o.; Magyar testőrségek névkönyve 472–473. o.; NYUKOSZ 1938/1. sz.; *Kempelen* II. k. 224. o.

Blénesi, Alexander [Blénesi Sándor]

táborszernagy

1856. 01. 15. Gyergyószentmiklós (Csík Székely Szék) –
 1937. 12. 20. Nagyvárad (Románia)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 lány

Az apa foglalkozása: erdész és birtokos

Iskolái: elemi iskola négy osztálya és a reálgimnázium két osztálya, Gyergyószentmiklós; 1868–1872 katonai felsőnevelő intézet, Kassa; 1872–1875 katonai műszaki iskola, Mährisch-Weisskirchen; 1875–1879 Műszaki Katonai Akadémia hadmérnök osztálya, Bécs; 1886–1888 magasabb műszaki tanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), magyar (m.), francia (sz.)

Hazai kitüntetései: 1882. 11. KM; 1898. 12. 02. MJM98; 1900. 11. 01. BMVM; 1906. 08. 26. MVK3.; 1908. 08. 12. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1914. 04. 24. D2; 1915. 07. 26. LO-K (KD); 1916. 08. 12. BMVM; 1918. 04. 17. EKO-R1 (KD)

utólag: KD z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1918. 06. 18. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Címek és rangok: 1917. 11. 06. mérnöki cím; 1918. 02. 15. titkos tanácsos

Hadjáratai: 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésében hadnagyként a következő ütközetekben vett részt: 03. 09. Orjen és Stekanica, 03. 10. Dragalj

Előmenetele: 1879. 04. 21. hadnagy; 1883. 01. 01. főhadnagy; 1889. 11. 01. 2. osztályú százados; 1892. 11. 01. 1. osztályú százados; 1897. 05. 01. őrnagy; 1900. 11. 01. alvezredes; 1904. 05. 01. ezredes; 1910. 05. 01. vezérőrnagy; 1913. 05. 01. altábornagy; 1917. 05. 01. táborszernagy

Beosztásai: 1879. 04. 21. a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Krems; 1885. 08. 01. beosztva a cs. és kir. Műszaki igazgatóságra, Cattaro; 1886. 11. 01. a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Krems; 1887. 12. 24. beosztva a cs. és kir. műszaki igazgatóságra, Krakko; 1889. 11. 01. a cs. és kir. műszaki igazgatóság hadmérnök törzsében, Krakko; 1890. 10. 01. a cs. és

kir. 2. műszaki ezredben, Kréms; 1893. 05. 01. a cs. és kir. 15. utászzászlóaljban, Klosterneuburg; 1893. 10. 01. beosztva a cs. és kir. II. hadtest műszaki főnöke mellé Bécs, 1894. 10. 01. beosztva a cs. és kir. műszaki főfelügyelő mellé, Bécs; 1897. 05. 01. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 8. osztályán, Bécs; 1900. 11. 01. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 63. gyalogezredben, Beszterce, Plevlje; 1903. 06. 20. cs. és kir. műszaki igazgató, Trient; 1904. 11. 14. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 8. osztályának főnöke, Bécs; 1910. 03. 31. cs. és kir. műszaki főfelügyelő, Bécs; 1914. 08. 01. hídfőparancsnok, Tulln; 1915. 04. 08. felmentve mint hídfőparancsnok, Tulln; de továbbra is cs. és kir. műszaki főfelügyelő, Bécs; 1918. 05. 01. határozatlan időre várakozási illetékkel szabadságolva, de meghagyva beosztásában; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs, majd Gyergyószentmiklós, 1928-tól Nagyvárad

Megjegyzés: Apja Blénesi Mihály birtokos. Egy mostohafia és egy vérszerinti lánya volt. 1937. 12. 23-án temették el Nagyváradon.

Források: KA AKVI 211. doboz; HL AKVI 3216/1890; KA GBBL NAR 42. doboz; KA KM Präs. 1917 62-7/2-5; KA MKSM 1911 36-2/1-3, 1914 69-6/6-7; KA AOK KPQ 99. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353.; B/1220 Nr. 1., 2.; KA Ms Allg. Nr. 350.; KA Pensionsbuch Band IV. 382. o.; KA *Pallua-Gall* 128. o.; PVBL 94/1917. 3204. o., 32/1918. 1379., 1388. o.; *Steiner* 166. o.; *Alföldi* 292–293. o.

Bockenheimer, Franz Serafin Friedrich, Ritter von Bockenheim

táborszernagy

1856. 10. 04. Tarnów (Galícia) –

1937. 11. 24. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: özvegy

Gyermekei: 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. tartalékos őrnagy

Iskolái: műszaki főiskola egy évfolyama, Graz; 1873–1877

Műszaki Katonai Akadémia hadmérnök osztálya, Bécs;

1881–1883 magasabb műszaki tanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), cseh és olasz (m.), horvát és lengyel (sz.)

Hazai kitüntetései: 1895. 10. 18. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 09. 01. D3; 1902. 10. 18. EKO-R3.; 1904. 03. 23. FJO-OK; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 09. 21. LO-R; 1911. 03. 08. BMVM; 1912. 09. 01. D2; 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1915. 08. 13. LO-K (KD); 1916. 04. 01. EKO-R1

Külföldi kitüntetései: 1898. 10. 04. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1901. 04. 07. Olasz Szent Móric és Lázár Rend parancsnoki keresztje és a Norvég Királyi Szent Olaf Rend parancsnoki keresztjének II. osztálya; 1902. 01. 17. Porosz Vörös Sas Rend

- II. osztálya gyémántdiszitménnyel; 1903. 04. 08. Japán Felkelő Nap rend III. osztálya; 1914. 11. 07. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya
- Címek és rangok:* 1913. 04. 02. titkos tanácsos; 1928. az egykori műszaki akadémikusok Prinz Eugen Egyletének tagja
- Előmenetele:* 1877. 09. 01. hadnagy; 1879. 05. 01. főhadnagy; 1886. 05. 01. 1. osztályú százados; 1892. 05. 01. őrnagy; 1895. 05. 01. alezredes; 1897. 11. 01. ezredes; 1904. 05. 01. vezérőrnagy; 1908. 05. 01. altábornagy; 1913. 05. 01. tábornok
- Beosztásai:* 1877. 09. 01. a cs. és kir. 1. műszaki ezredben, Olmütz, Przemysl, Trient; 1883. 04. 16. a Vezérkar Vasúti Irodájában, Bécs; 1884. 11. 01. a cs. és kir. 23. gyalogdandár vezérkari tisztje, Krakkó; 1886. 04. 01. a Vezérkar Vasúti Irodájában, Bécs; 1889. 04. 15. a cs. és kir. III. hadtest vezérkari osztályán, Graz; 1890. 05. 01. a 14. század parancsnoka a cs. és kir. 27. gyalogezredben, Graz; 1891. 10. 01. harcászati tanár a magasabb tüzér- és műszaki tanfolyamon, Bécs; 1895. 10. 15. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 79. gyalogezredben, Fiume; 1897. 01. 04. tanár a hadtest-tisztiskolán, Zágráb; 1897. 06. 20. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 79. gyalogezredben, Károlyváros; 1897. 11. 06. a Vezérkar Vasúti Irodájában, Bécs; 1898. 05. 06. a Vezérkar Vasúti Irodájának főnöke, Bécs; 1904. 03. 23. a cs. kir. 43. Landwehr gyalogdandár parancsnoka, Graz; 1907. 10. 10. a cs. kir. Honvédelmi Minisztérium csoportfőnöke, Bécs; 1911. 03. 08. a cs. és kir. 18. gyaloghadosztály parancsnoka, Mostar; 1911. 10. 25. a cs. kir. Honvédelmi Minisztérium csoportfőnöke, Bécs; 1914. 03. 27. felmentve posztjáról mint csoportfőnök, de ez a döntés 1914. 12. 06-án megsemmisítve; 1916. 05. 01. nyugdíjazás, Bécs
- Fontosabb írásai:* (társzerző *Arz von Carl*): Vorträge über Grundbegriffe der Strategie. Wien, 1895.; (társzerző *Arz von Carl*): Vorträge über Grundlehren der Taktik. Wien, 1896.; Genealogische Notizen zur Geschichte der Familie Bockenheimer von Bockenheimer. Wien, 1910.
- Megjegyzés:* A család 1613. 10. 03-án kapott német-római birodalmi lovagi címet. A grazi St. Leonhard temetőben temették el.
- Források:* KA AKVI 221. doboz; KA GBBL Abgang I/II. 2/97.; GBBL Abgang 1937 1/5.; KA MKSM 1915 84-5/1-38; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Militär-Schulen 734. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 326.; 328. o.; KA *Pallua-Gall* 29. o.; KA NL B/960. Nr. 1.; PVBL 14/1914. 139. o., 96/1914. 143. o.; ÖBL I. Band 95. o.; *Frank* 1967. I. Band 101. o.

dc 633_12
**Bogat, Stéphan, Freiherr
von Kostanjevac und Panos**
[Bogat István, kostanjevaci és panosi]

címzetes gyalogsági tábornok

1855. 07. 29. Miholanec (Varasdi Katonai Határőrvidék) –
1923. 05. 21. Zágráb (Szerb-Horvát-Szlovén Királyság)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 1 fiú

Az apa foglalkozása: polgár

Iskolái: határőrvidéki katonaiskola, Mitrovica; 1872–1874
hadapródiskola, Zágráb

Nyelvismerete: német és horvát (t.), magyar (m.), román (sz.)

Hazai kitüntetései: 1878. KM; 1897. 09. 01. D3; 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 11. 29. MVK3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 04. 15. EKO-R3; 1912. 09. 06. D2; 1913. 06. 11. MK13, 1914. 10. 14. EKO-R2 (KD); 1915. 02. 05. MVK2 (KD); 1915. 11. 08. BMVM; 1917. 01. 11. EZ1-RK (KD); 1918. 05. 27. FJO-GK (KD)
utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. MVK2. (KD); KDS z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1890. 01. 05. Perzsa Nap és Oroszlán Rend IV. osztálya; 1917. 11. 26. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Címek és rangok: 1913. 04. 12. magyar nemesség és a kostanjevaci előnév; 1917. 08. 11. panosi második nemesi előnév; 1918. 10. 17. magyar bárói rang

Hadjáratai: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában hadnagyként vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1872. 09. 01. tizedes; 1874. 11. 01. hadapród; 1875. 05. 01. hadnagy; 1880. 05. 01. főhadnagy; 1888. 05. 01. 2. osztályú százados; 1889. 11. 01. 1. osztályú százados; 1897. 05. 01. őrnagy; 1901. 11. 01. alezredes; 1905. 05. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 05. 01. altábornagy; 1917. 08. 10. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1872. 09. 01. a cs. és kir. 16. gyalogezredben, Zágráb; 1874. 11. 01. a cs. és kir. 69. gyalogezredben, Ragusa; 1878. 07. 21. a cs. és kir. 69. gyalogezredben, Mostar, Stolac; 1879. 05. 01. a cs. és kir. 69. gyalogezredben, Zágráb, Bjelina; 1882. 09. 01. a cs. és kir. 69. gyalogezredben, Budapest; 1888. 05. 01. századparancsnok a cs. és kir. 69. gyalogezredben, Budapest; 1890. 10. 05. a cs. és kir. 69. gyalogezredben, Székesfehérvár; 1891. 07. 19. a cs. és kir. 69. gyalogezredben, Bécs, Wöllersdorf; 1894. 09. 01. a cs. és kir. 69. gyalogezredben, Budapest; 1895. 08. 29. a cs. és kir. 69. gyalogezredben, Avtovac; 1897. 05. 01. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 64. gyalogezredben, Bécs, Szászváros, Marosvásárhely; 1901. 11. 01. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 70. gyalogezredben, Travnik, Pétervárad; 1904. 08. 09. a m. kir. 26. honvéd gyalogezredben, Károlyváros; 1910. 02. 18. beosztva a m. kir. VII. honvédkerületi parancsnokságra, Zágráb; 1910. 11. 18. a m. kir. 84. honvéd gyalogdandár parancsnoka Eszék; 1914. 03. 29. a cs. és kir. 1. gyaloghadosztály parancsnoka Szarajevó; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 1. gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1915. 05. 29. a cs. és kir. 1. gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1915. 12. 11. várakozási

illetéssel szabadságolva; 1916. 01. 01. – 1918. 10. 26. katonai parancsnok és város-parancsnok, Budapest; 1917. 08. 01. aktíválva beosztásában, Budapest; 1919. 01. 01. visszahelyezve a korábbi nem aktív állományba, Budapest

Források: KA AKVI 224. doboz; HL AKVI 3227/1890; HL HM 1935 Ált. 4. osztály; KA MKSM 1909 13-3/17, 1914 70-1/33; KA NL B/1000 Nr. 353., 356., 381.; B/1075 XXVII., XXVIII.; KA Pensionsbuch Band IV. 347. o.; KA *Pallua-Gall* 142. o.; PVBL 49/1903. 647. o., 70/1914. 867. o., 21/1915. 301. o., 154/1917. 5717. o.; *Steiner* 166. o.; *Gerő* 26–27. o.; *Gudenus* I. k. 195. o.; *Kempelen* XI. k. 259. o.

Bolfras, Arthur Heinrich, Freiherr von Ahnenburg

vezérezredes

1838. 04. 16. Sachsenhausen,
Frankfurt am Main mellett
(Frankfurt Szabad Város) –
1922. 12. 19. Baden bei Wien (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 6 fiú, 2 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. nyugállományú ezredes

Iskolái: 1854–1858 katonai akadémia, Bécsújhely; 1860–1862 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), olasz és francia (f.), magyar és cseh (sz.), angol (n.)

Hazai kitüntetései: 1866. 10. 03. MVK3. (KD); 1866. T66; 1874. 02. KM; 1875. 10. 31. FJO-R; 1878. 12. 03. EKO-R3. (KD); 1880. 09. 23. D3; 1887. 04. 18. LO-R; 1892. 11. 26. StO-K; 1896. 08. 18. EKO-R1. (KD d. 3. Kl.); 1898. 09. 08. D2; 1898. 12. 02. MJM98 u. GHJM98; 1902. 04. 24. LO-GK; 1908. 08. 30. Br. z. MVK3. (KD); 1908. 09. 01. D1; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1912. 09. 08. StO-GK; 1914. 05. 14. BMVM; 1914. 11. 10. SEM-RK; 1916. 08. 25. GMVM; 1916. 11. 24. MVK1. (KD); 1916. 11. 28. FJK; 1918. 09. 01. Br. z. MVK1. (KD) utólag; S z. MVK3. (KD) in Br.; S z. EKO-R3 (KD); S z. EKO-R1. (KD d. 3. Kl.); KD z. GMVM

Külföldi kitüntetései: 1879. 10. 03. Olasz Szent Móric és Lázár Rend tisztí keresztje; 1882. 12. 01. Francia Idegenlégió tisztí keresztje; 1889. 10. 05. Porosz Vörös Sas rend II. osztálya csillaggal és a Perzsa Nap és Oroszlán Rend I. osztálya; 1890. 07. 06. Porosz Korona Rend I. osztálya; 1891. 10. 03. Szász Albert Rend nagykeresztje; 1892. 01. 07. Toszkánai Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1892. 04. 05. Román Korona Rend nagykeresztje; 1893. 04. 04. Württembergi Frigyes Rend nagykeresztje; 1893. 07. 07. Hesseni Nagylelkű Fülöp Rend nagykeresztje; 1893. 10. 02. Porosz Vörös Sas Rend I. osztálya; 1894. 07. 08. Szász Ernesztin Házi Rend nagykeresztje; 1895. 06. 30. Mecklenburg-Schwerin: Griff Rend nagykeresztje; 1895. 10. 12. gyémántdíszítmény a Porosz Vörös Sas Rend I. osztályához; 1896. 09. 02. Orosz Fehér

- Sas Rend, a Románia Csillaga Rend nagykeresztje és a Szerb Takovo Rend I. osztálya; 1897. 01. 09. Japán Szent Kincs Rend I. osztálya; 1897. 07. 18. Sziámi Korona Rend I. osztálya; 1897. 10. 11. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje; 1898. 10. 04. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1899. 10. 19. Bolgár Szent Sándor Rend I. osztálya; 1900. 01. 06. Szerb Fehér Sas rend I. osztálya; 1900. 07. 12. gyémántdíszítmény a Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztjéhez; 1900. 10. 19. gyémántdíszítmény a Perzsa Nap és Oroszlán Rend I. osztályához; 1901. 07. 08. Szász Fehér Súlyom Rend nagykeresztje; 1903. 07. 11. arany csillag a Szász Albert Rend nagykeresztjéhez; 1903. 10. 18. Porosz Korona Rend; 1904. 01. 12. Görög Megváltó Rend nagykeresztje és a Belga Lipót Rend nagykeresztje; 1904. 04. 22. Svéd Kard Rend nagykeresztje és Mecklenburg-Strelitz: Vend Korona Házi rend nagykeresztje; 1904. 07. 13. Dán Dannebrog Rend nagykeresztje; 1904. 10. 18. Bolgár Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1905. 01. 13. Hohenzollern Házi rend I. osztályú keresztje; 1905. 07. 22. Montenegrói Függetlenségi (I. Danilo) Érdemrend nagykeresztje; 1906. 01. 19. Spanyol III. Károly Rend nagykeresztje; 1906. 04. 22. Török Oszmán Rend I. osztálya; 1908. 07. 22. Porosz Fekete Sas Rend gyémántokkal, Bajor Korona Rend nagykeresztje, Bádeni I. Berthold Rend nagykeresztje, Oldenburgi Péter Frigyes Lajos Házi- és Érdemrend nagykeresztje koronával, Anhalti Medve Albert Rend nagykeresztje, Schaumburg-Lippe Hercegség Rendjének I. osztályú keresztje; 1909. 10. 19. Württembergi Korona Rend nagykeresztje, Bádeni Hűség Házi rend nagykeresztje; 1911. 04. 13. Japán Felkelő Nap Rend I. osztálya; 1912. 07. 25. gyémántdíszítmény a Bolgár Szent Sándor Rend nagykeresztjéhez; 1914. 11. 07. Német (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya; 1915. 10. 09. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje kardokkal
- Címek és rangok:* 1891. 04. 27. titkos tanácsos; 1896. 08. 07. a bécsi Albrecht Főherceg Emlékműbizottság tagja; 1900. 08. 15. a cs. és kir. 84. gyalogezred tulajdonosa; 1904. 08. 10. osztrák bárói rang; 1913. 06. 27. az Osztrák Császári Lipót Rend kancellárja; 1917. 05. 19. az osztrák birodalmi tanács Urak Házának élethossziglani tagja; 1917. 01. 03. az uralkodó főhadsegédének egyenruháját élete végéig viselhette
- Hadjáraitai:* 1859: Itáliában hadnagyként a következő ütközetekben vett részt: 05. 20. Montebello, 06. 08. Melegnano, 06. 24. Solferino; 1866: Dél-Tirolban vezérkari századosként az alábbi ütközetekben vett részt: 07. 16. Condino és Monte Giovo, 07. 21. Condino és Becceca; 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában vezérkari alezredesként a következő ütközeteknek volt részese: 09. 10–17. Doboj; 09. 17–22. Doboj–Dolnja Tuzla előretörés
- Előmenetele:* 1858. 09. 01. 2. osztályú alhadnagy; 1859. 04. 05. 1. osztályú alhadnagy; 1859. 06. 29. főhadnagy; 1864. 02. 10. 2. osztályú százados; 1866. 05. 04. 1. osztályú százados; 1876. 05. 01. őrnagy; 1878. 05. 01. alezredes; 1881. 05. 01. ezredes; 1887. 05. 01. vezérőrnagy; 1891. 11. 01. altábornagy; 1898; 11. 01. tábornagy; 1908. 11. 15. gyalogsági tábornok; 1916. 02. 26. vezérezredes
- Beosztásai:* 1858. 09. 01. a cs. kir. 39. gyalogezredben, Debrecen; 1862. az erődparancsnokságon, Velence; 1864. 08. a cs. kir. VII. hadtest parancsnokságán, Padua; 1865. a cs. kir. Tirol és Vorarlbergi Csapat és Honvédelmi Főparancsnokságon, Innsbruck; 1866. 05. 31. Heribert Höffern Ritter von Saalfeld cs. kir. alezredes féldandárjának vezérkari tisztje Itáliában; 1866. 08. 31. a cs. kir. 8. gyaloghadosztály parancsnokságán, Innsbruck; 1868. 03. 01. század és félzászlóalj parancsnok a cs. és kir. 17. gyalogez-

redben, Bozen; 1869. 05. beosztva a cs. és kir. 8. gyaloghadosztály parancsnokságra, Innsbruck; 1871. 05. 01. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 5. osztályán, Bécs; 1875. 11. 01. a cs. és kir. 28. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Laibach; 1878. 05. 01. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 47. gyalogezredben, Trient; 1878. 08. 24. második törzstiszt a cs. és kir. III. hadtest vezérkari osztályán Bosznia–Hercegovinában; 1878. 10. 26. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 7. gyalogezredben, Innsbruck; 1879. 03. 22. a cs. és kir. 8. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Innsbruck; 1882. 12. 07. a cs. és kir. XIV. hadtest vezérkari főnöke, Innsbruck; 1887. 04. 06. a cs. és kir. 3. gyalogdandár parancsnoka, Bécs; 1888. 10. 01. a cs. és kir. 48. gyalogdandár parancsnoka, Przemyśl; 1889. 03. 01. megbízva az uralkodó Katonai Irodájának vezetésével, Bécs; 1889. 05. 14. az uralkodó főhadsegéde és a Katonai Iroda vezetője, Bécs; 1917. 02. 01. rendelkezési állományba helyezve, Baden bei Wien; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Baden bei Wien

Fontosabb írásai: Über Officiers-Schulen der Truppen. In: ÖMZ 1869. III. Band 337–342. o.; Der Werth und die Anwendung des optischen Feld-Signalisirungs-Systems. In: ÖMZ 1870. II. Band 84–93. o.; Das Treffen bei Condino und Monte Giovo am 16. Juli 1866. In: ÖMZ 1870. III. Band 152–162. o.; Über die Organisation des optischen Signaldienstes im Felde. In: ÖMZ 1872. IV. Band 62–71. o.; Ueber den Einfluss der Nacht auf die Unternehmungen im Kriege. In: OMV XV. Band 1877. 102–119. o.

Megjegyzés: Apja August Bolfras von Ahnenburg cs. kir. ezredes. Nagyapja 1824. 02. 28-án kapott osztrák nemességet és előnevet. 1904. 10. 03-án az Ahnenburg nemesi előnevet elhagyta. 1917. 05. 08. – 05. 22. között a világháborús Mária Terézia Katonai Rendre pályázók kiválasztását végző bizottság tagja Bécsben. 1922. 12. 21-én temették el Baden bei Wien temetőjében.

Források: KAAKVI 236. doboz; KA GBBL Abgang 1922 1/105.; GBBL NAR 46. doboz; KA MKSM 1896 25-2/1-2, 1911 36-2/1-3; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 465., 466., 478, 488; KANL B/75 D, B/76, B/1000 Nr. 353.; KA Pensionsbuch Band IV. 334. o.; KA Pallua-Gall 1903. 40. o.; PVBL 55/1915. 1113. o.; *Verordnungsblatt für das Heer.* 2/1919. Nr. 2. 60. o.; *Steiner* 11. o.; *Broucek* 1980. 155. o.; *Sauer* 88. o.; *Schulda, Karl:* Generaloberst Freiherr Arthur von Bolfras. Generaladjutant und Vorstand der Militärkanzlei Seiner Majestät Kaiser Franz Josephs I. Phil. Dissertation. Wien, 1993.; ÖBL I. Band 99. o.; Rendjelek és kitüntetések, 1944. 304. o.; *Schwarz, Walter A.:* Drei besondere Dekorationen des k. u. k. Generalobersten Artur Freiherrn von Bolfras. *Zeitschrift der Österreichischen Gesellschaft für Ordenskunde*, Nr. 30. Mai 1998. 1–12. o.; *Broucek* 2009. 129. o.; *Dr. Fritz Reinöhl:* Arthur Freiherr von Bolfras. *Badener Zeitung*, 06. 10. 1962. 2–3. o.; *Stourzh* 116. o.; *Döfering* 1928. 29. o.; *Döfering* 1989. 248. o.; *Lanjus* 1939. 185. o.; *Lustig-Prean* 1939. 27. o.; *Ludwigstorff* 1994. 58–73. o.; Das österreichische Parlament 24. o.; Partenzettel

tábornagy

1856. 12. 13. Umetić (Zágráb vármegye) –
1920. 05. 23. Klagenfurt (Karintia)

Vallása: ortodox

Családi állapot: nő

Gyermekei: 1 fiú

Az apa foglalkozása: cs. és kir. főhadnagy

Iskolái: népiskola Zrinj; 1866–1869 katonai felsőnevelő intézet, Kamenica; 1869–1872 katonai felsőnevelő intézet, Kőszeg; 1872–1874 gyalogsági hadapródiskola, Liebenau bei Graz; 1881–1883 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és horvát (t.), francia és orosz (j.), magyar (m.)

Hazai kitüntetései: 1878. 10. 20. MVK3. (KD); 1879. 03. KM; 1897. 09. 01. D3; 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 10. 18. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 09. 26. LO-R; 1912. 09. 01. D2; 1914. 09. 20. EKO-R1 (KD); 1914. 10. 30. LO-GK (KD); 1915. 05. 09. MVK1. (KD); 1915. 05. 31. VSt-RK (KD); 1915. 07. 29. BMVM, 1916. 03. 02. SMVM; 1916. 10. 17. GMVM; 1917. 06. 02. MMTO-K; 1917. 11. 05. GMVM (KDS) m. WS; 1931. 10. 03. MMTO-R
utólag: S z. MVK3. (KD); S z. EKO-R1 (KD); S z. LO-GK (KD); S z. MVK1. (KD); KDS z. BMVM; KDS z. SMVM; S z. GMVM

Külföldi kitüntetései: 1891. 10. 11. Porosz Korona Rend III. osztálya; 1900. 04. 10. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje; 1900. 10. 19. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya; 1915. 06. 14. Német (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya; 1915. 11. 15. Német Lovagrend Mária Keresztje; 1916. 04. 30. Török arany és ezüst Imtiaz Érem kardokkal; 1916. Török Háborús Emlékérem (Vas Félhold); 1916. Mecklenburg-Schwerin nagyhercegségi Katonai Érdemkereszt I. és II. osztálya; 1917. 11. 26. Porosz „Pour le Mérite” Rend

é. n.: Román Korona Rend tisztikeresztje

Címek és rangok: 1905. 05. 02. magyar nemesi cím és előnév; 1913. 04. 02. titkos tanácsos; 1913. 05. 01. a cs. és kir. 51. gyalogezred tulajdonosa; 1915. Kassa, Brod, Pozsega, Varasd, Petrinja, Pétervárad, Abbazia-Volosca, Lovrana, Kastua, Moschenizza, Renče, Goče, Ajdovščina, Sempas, Sežana diszpolgára; 1915. 08. 05. Laibach diszpolgára; 1915. 12. 31. Daruvár diszpolgára; 1916. 01. 31. Károlyváros, Eszék, Bjelovar, Kaproncza, Sušak, Bekar, Sinj, Haidenschaft, Ranziano, Heiligenkreuz, Zierberg diszpolgára; 1916. 02. 01. a zágrábi Ferenc József Egyetem jogi és államtudományi diszdoktora; 1916. 03. 20. Nona, Zágráb, Zellnitz an der Mur, Osek-Vitovlje, Adelsberg, Bukuje, St. Michael, St. Peter, Slavina, Illyrisch-Feistritz, Dornegg, Grafenbrunn, Jablanitz, Janeschevo Brdo, Killenberg, Prem, Roteschtewo Brdo, Sagorje, Smerje, Tschelje, Senoschetsch, Britof, Famlo, Hrenowitz, Losche, Niedendorf, Oberurem, Sinadole, Wippach, Ersel, Gottschee, Oberfeld, Planina, Podkraj, Podraga, Slap, Sturje, Ustje, St. Veit, Vrabče, Zoll, Budanje in Krain diszpolgára; 1918. marsallbot

Hadjáratái: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában hadnagyként a következő út-

- közetekben vett részt: 08. 04. Kosna; 08. 05. Maglaj; 08. 07. Žepče; 08. 15. Kakanj-Doboj; 08. 17. Visoka; 08. 19. Szarajevó bevétele; 09. 03. Han na Romanja
- Előmenetele:* 1872. 09. 01. tizedes; 1873. 07. 21. őrmester; 1874. 11. 01. hadapród; 1875. 01. 01. hadapród tiszthelyettes; 1875. 05. 01. hadnagy; 1880. 05. 01. főhadnagy; 1886. 05. 01. 1. osztályú százados; 1892. 05. 01. őrnagy; 1895. 05. 01. alezredes; 1897. 11. 01. ezredes; 1904. 05. 01. vezérőrnagy; 1908. 05. 01. altábornagy; 1913. 05. 01. gyalogsági tábornok; 1916. 05. 01. vezérezredes; 1918. 01. 31. tábornagy
- Beosztásai:* 1872. 09. 01. a cs. és kir. 52. gyalogezredben, Pécs; 1883. 11. 01. a cs. és kir. 63. gyalogdandár vezérkari tisztje, Budapest; 1885. 11. 01. a cs. és kir. XV. hadtest vezérkari osztályán, Szarajevó; 1887. 09. 18. a cs. és kir. katonai akadémia harcászat, hadszervezet és hadtörténelem tanára, Bécsújhely; 1891. 09. 18. a cs. és kir. 19. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Pilsen; 1892. 10. 20. a cs. és kir. 18. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Mostar; 1894. 05. 01. a cs. és kir. 27. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Kassa; 1895. 10. 17. második törzstiszt a cs. és kir. VI. hadtestparancsnokságon, Kassa; 1896. 04. 16. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 17. gyalogezredben, Klagenfurt; 1898. 05. 03. a cs. és kir. VIII. hadtest vezérkari osztályán, Prága; 1898. 06. 10. a cs. és kir. VIII. hadtest vezérkari főnöke, Prága; 1904. 02. 19. a cs. és kir. 14. gyalogdandár parancsnoka, Pétervárad; 1907. 07. 14. a m. kir. VII. honvédkerület parancsnoka, Zágráb; 1912. 04. 10. a cs. és kir. VI. hadtest megbízott parancsnoka, Kassa; 1912. 10. 01. a cs. és kir. VI. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Kassa; 1914. 07. 28. a cs. és kir. VI. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1914. 09. 05. a cs. és kir. 3. hadsereg megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1914. 10. 06. a cs. és kir. 3. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1915. 05. 22. a cs. és kir. 5. hadsereg parancsnoka az olasz fronton; 1917. 05. 18. az Isonzó-hadsereg parancsnoka az olasz fronton; 1917. 08. 22. a Borojević-hadseregcsoport parancsnoka az olasz fronton; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Klagenfurt
- Fontosabb írásai:* Durch Bosnien. Illustrierter Führer auf der k. u. k. Bosna-Bahn und der bosnisch-hercegovinischen Staatsbahn Doboj-Simin Han. Wien, 1887.
- Megjegyzés:* Apja Adam Borojević cs. és kir. főhadnagy. 1917. 06. 02-án az MMTÖ-K-val járó magyar bárói rangot elutasította, mivel a háború győztes befejezése után rögtön grófi rangot akart kapni. 1920. 05. 26-án temették el Klagenfurtban a városi temetőben, majd a bécsi Zentralfriedhofban 1920. 10. 26-án újratemették.
- Források:* KA AKVI 245. doboz; HL AKVI 3249/1890; KA GBBL Abg. I/II. 3/39.; KA MKSM 1914 69-6/8-32, 1915 84-5/1-38; KA NL B/4 Nr. 12., 17., B/691 Nr. 22., B/800 Nr. 73, B/1000. Nr. 353., 354., 362., 364., 433., 440.; KA Ms Allg. 427., 466., 488.; KA Pensionsbuch Band V. 4. o.; KA *Pallua-Gall* 29. o.; RK 1914/66. 567. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. Nr. 2. 60. o.; *Bauer, Ernest*: Der Löwe vom Isonzo. Feldmarschall Svetozar Borojević de Bojna. Graz–Wien–Köln, 1985.; *Gerő* 28. o.; *Steiner* 9. o.; *Hofmann–Hubka* 1944. 29–30., 76–78. o.; *Lexikon I.* vh. 81. o.; *Ludwigstorff* 1989. 108–116. o.; *Broucek* 1980. 168. o.; *Broucek* 2009. 90. o.; *Kisling, Rudolf*: Feldmarschall Svetozar Borojević von Bojna. Ein Gedenkblatt. In: *Südostdeutsche Vierteljahresblätter*, Heft 1/1962. 9–15. o.; *Schalek, Alice*: Ein Mann. Persönliches von Borojević. In: NFP 1920. 06. 12. 1–4. o.; *Duić, S.*: In memoriam Feldmarschall Borojević. In: RP 1920. 10. 27. 5. o.; *Weiss, J.*: Die Tragödie des FM Borojević. In: NFP 1929. 01. 27. 4. o., 1929. 02. 03. 4. o., 1929. 02. 10. 1. o.; Révai Új

Lexikona III. k. 1998. 362. o.; *Hoffmann, Eduard*: Feldmarschall Svetozar Boroević von Bojna. Österreich–Ungarns Kriegsfront an den Flüssen Isonzo und Piave. Phil. Dissertation. Wien, 1985.; *Glaise von Horstenau, Edmund*: Feldmarschall von Boroević. In: ÖWZ 29. 05. 1920. 1. o.; *Glaise von Horstenau, Edmund*: Svetozar Boroević von Bojna. In: NÖB Band I. 109–115. o.; *Steiner* 9. o.; *Klavora, Vasja*: Die Karstfront 1915–1916. Klagenfurt–Ljubljana–Wien, 2008. 125–129. o.; *Sauer*, 86. o.; ÖBL I. Band 103. o.; Rendjelek és kitüntetések, 1944. 252–253. o.; *Döfering* 1989. 250. o.; NDB II. Band 472–473. o.; *Kempelen* II. k. 367. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/boroevic.htm

Böhmer-Ermolli, Eduard Josef Arnold, Freiherr von

tábornagy

1856. 02. 12. Ancona (Pápai Állam) –

1941. 12. 09. Troppau (Cseh–Morva Protektorátus)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nőtlen

Az apa foglalkozása: cs. és kir. őrnagy

Iskolái: 1867–1870 hadapródintézet, St. Pölten; 1870–1875 katonai akadémia, Bécsújhely; 1878–1880 Hadiiskola, Bécs
Nyelvismerete: német (t.), francia, olasz és angol (j.), lengyel (m.)

Hazai kitüntetései: 1895. 10. 15. MVK 3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1900. 08. 18. D3; 1901. 04. 09. EKO-R3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 03. 09. LO-R; 1910. 09. 01. D2; 1913. 08. 04. MK13; 1914. 03. 01. EKO-R1.; 1914. 10. 30. LO-GK (KD); 1915. 05. 31. VSt-RK (KD); 1915. 06. 23. MVK1. (KD); 1916. 04. 27. BMVM; 1917. 01. 18. GMVM; 1917. 07. 28. MMT0-K; 1917. 10. 24. S z. LO-GK (KD) és S z. MVK1. (KD); 1918. 03. 26. StO-GK; 1918. 05. 15. SMVM (KDS) utólag: KDS z. BMVM; KDS z. GMVM

Külföldi kitüntetései: 1894. 01. 04. Porosz Vörös Sas Rend III. osztálya; 1902. 04. 20. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje kardokkal; 1910. 01. 16. Porosz Korona Rend I. osztálya; 1914. 05. 01. Szász Albert Rend nagykeresztje; 1914. 12. 24. Német (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya; 1915. 10. 09. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje kardokkal; 1916. 04. 30. Török arany és ezüst Imtiaz Érem; 1917. 02. 18. Porosz „Pour le Mérite” Rend; 1917. 08. 14. tölgyfalombok a Porosz „Pour le Mérite” rendhez; 1917. 12. 15. Szász Albert Rend nagykeresztje arany csillaggal és kardokkal; 1918. 02. 08. Szász Szent Henrik Katonai Rend lovagkeresztje és parancsnoki keresztjének II. osztálya kardokkal; 1918. 05. 15. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje kardokkal; 1918. 07. 22. Hamburgi Hansa Kereszt

Címek és rangok: 1885. 09. 14. osztrák nemesi cím (apja után); 1911. 12. 25. titkos tanácsos; 1913. 02. 04. a cs. és kir. 13. ulánuszred tulajdonosa; 1917. 05. 19. az osztrák

birodalmi tanács Urak Házának élethossziglani tagja; 1917. 08. 17. osztrák bárói rang; 1917. 11. 07. a Mária Terézia Katonai Rend rendi káptalanjának tagja; 1940. 11. 25. a német hadsereg vezértábornagyi egyenruháját és az osztrák marsallbotot viselhetette; a Monarchia számos településének díszpolgára

Előmenetele: 1875. 09. 01. hadnagy; 1880. 05. 01. főhadnagy; 1884. 05. 01. 1 osztályú százados; 1891. 05. 01. őrnagy; 1894. 05. 01. alezredes; 1897. 05. 01. ezredes; 1903. 05. 01. vezérőrnagy; 1907. 11. 01. altábornagy; 1912. 05. 01. lovassági tábornok; 1916. 05. 01. vezérezredes; 1918. 01. 31. tábornagy; 1938. szolgálaton kívüli német vezértábornagy

Beosztásai: 1875. 09. 01. a cs. és kir. 4. dragonyosezredben, Wels; 1880. 11. 01. a cs. és kir. 21. gyalogdandár vezérkari tisztje, Lemberg; 1882. 04. 26. a cs. és kir. 15. lovasdandár vezérkari tisztje, Debrecen; 1884. 01. 18. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1884. 04. 01. a cs. és kir. X. hadtest vezérkari osztályán, Brünn; 1888. 05. 01. térképész a cs. és kir. IV. térképészosztágban, Klagenfurt; 1889. 05. 01. századparancsnok a cs. és kir. 13. ulánusezredben, Brzezany és Złoczów; 1891. 04. 20. beosztva a cs. és kir. lovassági főfelügyelő mellé, Bécs; 1895. 10. 15. az 1. osztály parancsnoka a cs. és kir. 13. ulánusezredben, Brody; 1896. 12. 02. a cs. és kir. 3. ulánusezred parancsnoka, Grodek; 1901. 04. 15. a cs. és kir. 16. lovasdandár parancsnoka, Pozsony; 1905. 11. 14. a cs. és kir. lovashadosztály parancsnoka, Krakkó; 1909. 04. 30. a cs. és kir. 12. gyalghadosztály parancsnoka, Krakkó; 1911. 11. 07. a cs. és kir. I. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Krakkó; 1914. 07. 26. a cs. és kir. 2. hadsereg parancsnoka a szerb fronton; 1914. 08. végétől a cs. és kir. 2. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1915. 09. a Böhm-Ermolli hadseregcsoport parancsnoka az orosz fronton; 1916. 07. 25. a cs. és kir. 2. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1916. 10. 05. a Böhm-Ermolli hadseregcsoport parancsnoka az orosz fronton; 1918. 01. 31. a cs. és kir. 2. hadsereg parancsnoka, Odessza; 1918. 05. 15. a cs. és kir. Hadsereg-Főparancsnokság rendelkezésére, Bécs; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs, 1920-tól Troppau

Megjegyzés: Apja Georg Böhm cs. kir. őrnagy. 1885. 06. 24. nevét Böhm-ről, Böhm-Ermollira változtatta. 1941. 12. 14-én német állami temetést kapott Bécsben, de Troppauban nyugszik.

Források: KA AKVI 228. doboz; KA GBBL NAR 45. doboz; KA VAS 127. doboz; KA MKSM 1915 84-5/1-38; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 427., 465., 488.; KA NL B/126 Nr. 9 K, B/691. Nr. 22., B/1000 Nr. 353., 354., 357., 360., 364., 440.; KA Pensionsbuch Band V. 4. o.; KA *Pallua-Gall* 21. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*. 2/1919. Nr. 2. 60. o.; *Döfering* 1928. 28. o.; *Döfering* 1989. 247. o.; Lexikon I. vh. 84. o.; *Broucek* 1980. 291. o.; *Steiner* 9. o.; *Sauer* 87. o.; ÖBL I. Band 97–98. o.; MWM 1941. 1–4. o.; Rendjelek és kitüntetések, 1944. 252–253.; 305. o.; *Jedlicka, Roman-Tusek, Friedrich*: Die heute noch nachweisbaren Dekorationen des k. u. k. Feldmarschalls Eduard Freiherrn von Böhm-Ermolli. *Zeitschrift der Österreichischen Gesellschaft für Ordenskunde*, Nr. 32. November 1998. 22–25. o.; *Stourzh* 116. o.; *Allmayer-Beck, Johann*: Böhm-Ermolli, Eduard Freiherr von. In: NDB II. Band 386–387. o.; *Kerchnawe, Hugo*: Generalfeldmarschall Eduard Freiherr von Böhm-Ermolli. Eine Erinnerung an den toten Heerführer von einem seiner unmittelbaren Untergebenen. In: RKZ Nr. 2. 11. 01. 1942. 13. o.; *Hofmann-Hubka* 1944. 27–28. o.;

Lanjus, 1939. 185. o.; Ludwigstorff 1989. 101–107. o.; Lustig-Prean 1939. 92. o.; Das österreichische Parlament, 24. o.; BLGBl Band I. 118. o.; NDB II. Band 386–387. o.; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/bohm.htm

Braun József [Braun, Josef]

címzetes lovassági tábornok

1857. 12. 24. Nagybecskerek (Torontál vármegye) –
1918. 08. 20. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: evangélikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 3 lány

Az apa foglalkozása: adótárnok

Iskolái: 1867–1869 katonai alsó nevelő intézet, Fehértemplom és Prerau; 1869–1873 katonai felső nevelő intézet, Kassa, Strass és Kőszeg; 1873–1875 katonai műszaki iskola, Mährisch-Weisskirchen; 1875–1876 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1876–1879 katonai akadémia, Bécsújhely; 1884–1887 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és magyar (t.), lengyel (m. j.), szerb (m.), francia (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1901. 04. 30. MVK3.; 1904. 08. 18. D3; 1906. 06. 10. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1913. 04. 30. LO-R; 1913. 07. 29. MK13; 1914. 08. 18. D2; 1915. 05. 21. EZ1-RK (KD); 1915. 11. 01. EZ-RK (OZ); 1916. 01. 10. KD z. LO-R; 1917. 02. 17. BMVM (KD); 1918. 06. 02. SMVM (KDS) utólag: (KD) z. MVK3.

Külföldi kitüntetései: 1897. 10. 11. Porosz Vörös Sas Rend III. osztálya; 1901. 01. 09. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje

Előmenetele: 1879. 08. 18. hadnagy; 1884. 05. 01. főhadnagy; 1890. 11. 01. 1. osztályú százados; 1896. 11. 01. őrnagy; 1900. 05. 01. alezredes; 1903. 11. 01. ezredes; 1910. 05. 01. vezérőrnagy; 1913. 05. 01. altábornagy; 1916. 11. 01. címzetes lovassági tábornok

Beosztásai: 1879. 08. 18. a cs. és kir. 1. huszárezredben, Fehértemplom; 1886. 11. 01. a cs. és kir. 13. huszárezred 4. századában, Budapest; 1887. 11. 01. a cs. és kir. 14. lovasdandár vezérkari tisztje, Jaroslau; 1890. 04. 16. a cs. és kir. 30. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Lemberg; 1891. 04. 15. a cs. és kir. lovashadosztály vezérkari osztályán, Jaroslau; 1891. 09. 01. a m. kir. 9. honvéd gyalogezredben, Lőcse; 1892. 10. 01. a m. kir. III. honvédkerületi parancsnokság kerületi segédtsízt helyettese, Kassa; 1895. 11. 01. a m. kir. Honvédelmi Minisztérium I. ügyosztályán, Budapest; 1896. 11. 01. a m. kir. Honvéd Főparancsnokság 2. segédtsíztje, Budapest; 1899. 07. 19. a m. kir. Honvéd Főparancsnokság 1. segédtsíztje, Budapest; 1900. 03. 15. a m. kir. Honvéd Főparancsnokság vezérkari főnöke, Budapest; 1906. 06. 10. a m. kir. 4. honvéd gyalogezred parancsnoka, Nagyvárad; 1908. 09. 14. a m. kir. honvéd Ludo-

vika Akadémia parancsnoka, Budapest; 1913. 03. 01. a m. kir. 41. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka, Budapest; 1913. 03. 27. a m. kir. I. honvédkerület parancsnoka, Budapest; 1914. 07. 24. a m. kir. 40. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1914. 09. 21. betegszabadságon, Zvornik, Dolnja Tuzla, Budapest; 1915. 01. 10. a m. kir. I. honvédkerület parancsnoka, Budapest; 1915. 03. 30. felmentve a m. kir. 40. honvéd gyaloghadosztály parancsnoksága alól; 1916. 11. 27. a m. kir. Legfelsőbb Honvéd Törvényszék elnöke, Budapest; 1917. 07. 01. várakozási illetékkal szabadsággolva, de meghagyva beosztásában, Budapest

Források: HL AKVI 6751, 7304, 47439; KA GBL Abg. I.-II. 1/159, 3/123.; GBL NAR 53. doboz; HL HM 1936 Ált. 4. osztály; HL FÜV 1914. 145133.; KA MKSM 1914 69-6/8-25; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 372. o.; KA *Pallua-Gall* 124. o.; KA Ms Allg. 466.; KA NL B/1000 Nr. 353.; RK 1915/30. 361. o., 1916/6. 63. o., 1916/150. 3005. o., 1917/29. 520. o., 1918/82. 2196. o.; *Steiner* 166. o.; *Bachó* 963. o.; *Lustig-Prean* 1939. 124. o.

Braun, Rudolf, von

táborszernagy

1861. 06. 20. Budweis (Csehország) –
1920. 04. 15. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nőtlen

Az apa foglalkozása: rézműves

Iskolái: állami főreáliskola hét osztálya, Budweis; 1879–1882 Műszaki Katonai Akadémia, Bécs; 1887–1889 magasabb műszaki tanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), cseh (m.), francia (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 11. 30. BMVM; 1898. 12. 02.

MJM98; 1907. 08. 18. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 09. 19. EKO-R3; 1913. 07. 16. MK13; 1913. 08. 12. MVK3.; 1914. 12. 22. LO-R (KD); 1916. 01. 16. MVK2. (KD); 1917. 01. 10. EKO-R2 (KD); 1917. 08. 18. D2; 1918. 06. 01. EKO-R1 (KDS)
utólag: S z. LO-R (KD); S z. MVK2. (KD); S z. EKO-R2 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1915. 10. 10. Pápai Állam: „Pro ecclesia et pontifice” Érdemkereszt; 1918. 05. 06. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1918. 06. 04. Szász Albert Rend nagykeresztje kardokkal; 1918. 06. 18. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya

Címek és rangok: 1918. 02. 15. mérnöki cím; 1918. 08. 19. osztrák nemesi cím

Előmenetele: 1882. 08. 18. hadnagy; 1886. 05. 01. főhadnagy; 1892. 11. 01. 2. osztályú százados; 1895. 05. 01. 1. osztályú százados; 1899. 05. 01. őrnagy; 1902. 11. 01. alvezredes; 1905. 11. 01. ezredes; 1911. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 11. 01. altábornagy; 1918. 02. 01. táborszernagy

Beosztásai: 1882. 08. 18. a cs. és kir. 1. műszaki ezredben, Prága; 1889. 09. 01. építésvezető és kerületi műszaki tiszt a cs. és kir. műszaki és erőépítő-parancsnokságon, Przemyśl;

1892. 08. 01. fogalmazótiszt a cs. és kir. X. hadtest műszaki főnöke mellett, Przemysl; 1895. 10. 01. építésvezető és kerületi műszaki tiszt a cs. és kir. műszaki parancsnokságon, Trebinje; 1895. 10. 01. építésvezető és kerületi műszaki tiszt a cs. és kir. műszaki parancsnokságon, Bilek; 1897. 04. 01. építésvezető és kerületi műszaki tiszt a cs. és kir. műszaki parancsnokságon, Trient, Moenna; 1898. 12. 01. az erőd munkák referense a cs. és kir. XI. hadtest parancsnokságon, Lemberg; 1901. 04. 17. cs. és kir. műszaki parancsnok, Cattaro; 1903. 10. 28. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 102. gyalogezredben, Trient; 1904. 04. 11. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 102. gyalogezredben, Prága; 1907. 04. 21. a cs. és kir. 25. gyalogezred parancsnoka, Losonc; 1911. 02. 08. erődparancsnok, Trebinje; 1914. 07. 28. Trebinje várparancsnoka; 1914. 10. 16. Trebinje várparancsnoka és a Slana–Ragusa partszakasz parancsnoka a balkáni fronton; 1915. 12. 16. a Braun-altábornagy csoport parancsnoka a balkáni fronton; 1916. 01. 26. a cs. és kir. megszálló erők parancsnoka Montenegróban; 1916. 03. 01. a cs. és kir. 47. gyaloghadosztály megbízott parancsnoka az albán fronton; 1916. 06. 10. a cs. és kir. 47. gyaloghadosztály parancsnoka az albán fronton; 1917. 07. 15. a cs. és kir. XII. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1917. 08. 28. – 1918. 12. 12. a cs. és kir. XII. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Források: KA AKVI 268. doboz; KA GBBL Diverse 50. doboz; KA Ms Allg. 427., 466.; KA NL B/1000 Nr. 353., 356., 360.; KA Pensionsbuch Band V. 12. o.; KA Hubatka 14. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 5/1919. 179. o.; *Steiner* 18. o.; *Döfering* 1928. 33. o.; *Döfering* 1989. 252. o.

Brudermann, Adolf Rudolf Theodor, Ritter von

lovassági tábornok

1854. 06. 02. Bécs (Alsó-Ausztria) –
1945. 10. 16. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 3 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. tábornok

Iskolái: 1866–1870 hadapródintézet, Marburg; 1870–1874 katonai akadémia, Bécsújhely;
1876–1878 Katonai Lovaglótanár Intézet, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), lengyel (m.)

Hazai kitüntetései: 1894. 06. 12. MVK3; 1898. 12. 02. MJM98; 1899. 08. 30. D3; 1904. 09. 15. BMVM; 1908. 08. 18. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 08. 30. D2; 1914. 10. 30. EKO-R2. (KD); 1915. 09. 22. MVK2. (KD); 1916. 10. 18. LO-K (KD); 1918. 04. 02. BMVM (KD)

utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. MVK2 (KD); S z. LO-K (KD)

Külföldi kitüntetései: 1888. 10. 02. Szász Albert Rend lovagkeresztje; 1893. 04. 04. Porosz Korona Rend III. osztálya; 1898. 01. 05. Sziámi Fehér Elefánt Rend IV. osztálya;

1898. 10. 04. Porosz Vörös Sas Rend III. osztálya; 1904. 01. 12. Holland Orániai-Nassau Rend tisztikeresztje és az Olasz Korona Rend parancsnoki keresztje; 1914. 07. 26. Porosz Korona Rend I. osztálya; 1915. 03. 27. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1918. 03. 23. Szász Albert Rend nagykeresztje

Címek és rangok: 1858. 03. 08. osztrák lovagi cím (apja után); 1918. 09. 04. titkos tanácsos; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja

Előmenetele: 1874. 09. 01. hadnagy; 1879. 05. 01. főhadnagy; 1887. 11. 01. 2. osztályú százados; 1890. 05. 01. 1. osztályú százados; 1897. 05. 01. őrnagy; 1900. 11. 01. alvezredes; 1904. 11. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1913. 11. 01. altábornagy; 1917. 08. 01. lovassági tábornok

Beosztásai: 1874. 09. 01. a cs. és kir. 1. ulánusezredben, Sopron, Tarnów; 1889. 04. 23. lovaglótanár a cs. és kir. Katonai Lovaglótanár Intézetben, Bécs; 1894. 07. 01. a 6. század parancsnoka a cs. és kir. 1. ulánusezredben, Kety; 1895. 09. 02. a 6. század parancsnoka a cs. és kir. 1. ulánusezredben, Bécs; 1897. 05. 01. a 2. osztály parancsnoka a cs. és kir. 1. ulánusezredben és tanár a hadtest-tisztiiskolán, Bécs; 1899. 04. 11. lovaglótanár a cs. és kir. Katonai Lovaglótanár Intézetben, Bécs; 1904. 07. 24. a cs. és kir. 2. ulánusezred parancsnoka, Tarnów; 1910. 04. 18. a cs. és kir. 3. lovashadosztály parancsnoka, Marburg; 1913. 06. 13. a cs. és kir. 3. lovashadosztály parancsnoka, Bécs; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 3. lovashadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1916. 06. – 1916. 11. 01. a Brudermann-lovashadtest parancsnoka az orosz fronton; 1916. 11. 01. betegszabadságon, Bécs; 1917. 02. 22. a cs. és kir. hadsereg lovassági póttesteinek felügyelője, Bécs; 1917. 12. 01. várakozási illetékkal szabadságot, de meghagyva beosztásában; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Megjegyzés: Apja Rudolf Ritter von Brudermann cs. és kir. vezérőrnagy. Rudolf Brudermann lovassági tábornok testvére. 1945. 10. 26-án temették el a bécsi Zentralfriedhofban.

Források: KA AKVI 290. doboz; KA GBBL NAR 57. doboz; GBBL Wien bis 1864 4. doboz; KA MKSM 1917 69-3/26; KA AOK KPQ 99. doboz; KA NL B/126 Nr. 9 K.; B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. Nr. 350.; KA Pensionsbuch Band IV. 363. o.; KA Pallua-Gall 137. o.; *Döfering* 1989. 254. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/adbruder.htm

Brudermann, Rudolf Nikolaus, Ritter von

lovassági tábornok

1851. 01. 09. Gyöngyös (Heves vármegye) –
1941. 01. 15. Bécs (Alsó-Duna)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Az apa foglalkozása: cs. és kir. tábornok

Iskolái: 1862–1865 hadapródintézet, Hainburg; 1865–1869 katonai akadémia, Bécsújhely; 1872–1874 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), cseh és lengyel (m.), francia (e.), magyar (sz.)

Hazai kitüntetései: 1895. 03. 27. EKO-R3; 1895. 05. 01. D3; 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 04. 08. LO-R; 1908. 08. 12. EKO-R1.; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 05. 31. D2; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1917. 06. 02. LO-GK (KDS)

Külföldi kitüntetései: 1905. 07. 22. Szász Albert Rend nagykeresztje; 1908. 01. 20. Nagy-Britannia: Királyi Viktória Rend nagykeresztje; 1908. 10. 22. Württembergi Korona Rend nagykeresztje; 1909. 01. 29. Svéd Kard Rend nagykeresztje; 1909. 10. 19. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje

Címek és rangok: 1858. 03. 08. osztrák lovagi cím (apja után); 1907. 02. 04. a cs. és kir. 1. ulánusezred tulajdonosa; 1907. 08. 12. titkos tanácsos; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja; 1936. 05. 08. – 1941. 01. 15. között az „Alt-Neustadt” Egylet tiszteletbeli elnöke

Előmenetele: 1869. 09. 01. hadnagy; 1874. 05. 01. főhadnagy; 1877. 11. 01. lovassági százados; 1885. 11. 01. őrnagy; 1888. 11. 01. alezredes; 1891. 11. 01. ezredes; 1897. 05. 01. vezérőrnagy; 1901. 05. 01. altábornagy; 1907. 05. 01. lovassági tábornok

Beosztásai: 1869. 09. 01. a cs. és kir. 11. ulánusezredben, Żółkiew; 1874. 11. 01. a cs. és kir. 22. gyalogdandár vezérkari tisztje (a harcászat és tábori szolgálat tanára a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskolában), Lemberg; 1877. 11. 01. a cs. és kir. Főhadparancsnokság vezérkari osztályán, Brünn; 1878. 03. 30. a cs. és kir. 2. ulánusezred tartalékállományában, Lemberg; 1879. 01. 01. a 6. század parancsnoka a cs. és kir. 1. ulánusezredben, Bochnia; 1880. 08. 06. a 6. század parancsnoka a cs. és kir. 1. ulánusezredben és harcászattanár a cs. és kir. lovassági hadapródiskolában, Mährisch-Weisskirchen; 1884. 08. 30. a 3. század parancsnoka a cs. és kir. 1. ulánusezredben, Krakko; 1885. 11. 01. az I. osztály parancsnoka a cs. és kir. 14. dragonyosezredben, Klattau; 1888. 11. 01. a dandár-tisztiiskola parancsnoka, Alt-Bunzlau; 1889. 05. 01. az I. osztály parancsnoka a cs. és kir. 14. dragonyosezredben, Klattau; 1890. 11. 01. a dandár-tisztiiskola parancsnoka, Klattau; 1891. 04. 05. a cs. és kir. 14. dragonyosezred parancsnoka, Klattau; 1897. 03. 27. a cs. és kir. 15. lovasdandár parancsnoka, Tarnopol; 1900. 03. 09. a cs. és kir. lovashadosztály parancsnoka, Krakko; 1904. 03. 30. beosztva a cs. és kir. Lovassági Főfelügyelő mellé, Bécs; 1905. 11. 07. a cs. és kir. XI. hadtest megbízott parancsnoka, Lemberg; 1906. 07. 25. cs. és kir. Lovassági Főfelügyelő, Bécs; 1912. 10. 23. hadseregfelügyelő, Bécs; 1914. 07. 28. a cs. és kir. 3. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1914. 09. 06. felmentve; 1914. 11. 23. létszámfeletti állományba helyezve, Bécs; 1915. 04. 01. várakozási illetékkel szabadságolva, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: A ló szabadon való idomítása napi leczkékbe osztva. Budapest, 1903.; Bemerkungen zu den „Grösseren Kavallerie-Übungen in der Somogy 1911.” Wien, 1912.; Die Kämpfe der dritten Armee im August 1914. Eine Entgegnung auf das Buch „Der Weg zur Katastrophe”. In: NFP 19. 06. 1919. Morgenblatt 2. o.; Feldmarschall Conrad. Die Kämpfe der Dritten Armee. Eine Erwiderung. In: NFP 29. 06. 1919. 2. o.

Megjegyzés: Apja Rudolf Ritter von Brudermann cs. és kir. vezérőrnagy. Adolf Brudermann lovassági tábornok testvére. 1941. 01. 21-én temették el a bécsi Zentralfriedhofban.

Források: KA AKVI 290. doboz; KA GBBL NAR 57. doboz; KA VAS 162. doboz; KA MKSM 1911 36-2/1-3; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg 350., 427., 465.; KA NL B/96. Nr. 3., B/126 Nr. 9 K., B/691. Nr. 22., B/1000 Nr. 353., 354.; KA Militär-

Schulen 643. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 300. o.; KA *Pallua-Gall* 1903. 48. o.; PVBL 89/1914. 1291. o.; Lexikon I. vh. 88. o.; *Broucek* 1980. 134., 303. o.; *Broucek* 2009. 187. o.; ÖMZ 1912. II. Band 12. 127–128. o.; MWM 1941. 70–72. o.; *Döfering* 1989. 254. o.; *Lustig-Prean* 1939. 61–62. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biogr/bruder.htm

Ceipek, Josef Albert Franz, Edler von

címzetes tábornaszernagy

1844. 12. 23. Brassó (Brassói kerület) –

1940. 01. 21. Bécs (Alsó-Duna)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 3 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. ezredorvos

Iskolái: 1854–1855 katonai alsó nevelő intézet, Pancsova;

1855–1859 katonai felső nevelő intézet, Kamenitz;

1859–1861 utász iskolaszázad, Tulln; 1861–1865 Mű-

szaki Katonai Akadémia, Klosterbruck; 1865–1866 a magasabb műszaki tanfolyam egy évfolyama, Klosterbruck

Nyelvismerete: német (t.), angol (j.), francia (m. j.), magyar (m.)

Hazai kitüntetései: 1874. 02. 01. KM; 1887. 02. 20. MVK3.; 1889. 08. 16. D1; 1890. 07. 01. BMVM; 1893. 08. 25. FJO-R; 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 02. 20. EKO-R3; 1905. 12. 04. D2; 1908. 08. 12. FJO-K m. St.; 1908. 12. 02. MJK08; 1913. 09. 18. EKO-R2; 1915. 09. 01. D1

Címek és rangok: 1886. Trebinje díszpolgára; 1896. 10. 01. a Komáromi Hadtudományi és Kaszinóegylet tiszteletbeli tagja; 1906. 02. 05. osztrák nemesi cím; 1915. 01. 25. az Osztrák Mérnöki és Építészegylet igazgatótanácsának tagja; 1918. mérnöki cím; 1928. 12. a műszaki-, utász-, árkász-, vasúti és távíró-csapatok egykori tagjai bajtársi egyesületének tiszteletbeli tagja; 1928. az egykori műszaki katonai akadémikusok Prinz Eugen Egyletének tagja; 1930. az egykori műszaki katonai akadémikusok Prinz Eugen Egyletének 2. korelnöke; 1934. az egykori műszaki katonai akadémikusok Prinz Eugen Egyletének 1. korelnöke; 1934. 06. az „Alt-Neustadt” Egylet díszvendége

Hadjáratai: 1866: az itáliai hadjáratban hadnagyként vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1865. 09. 01. 2. osztályú alhadnagy; 1866. 07. 25. 1. osztályú alhadnagy; 1868. 11. 01. főhadnagy; 1872. 11. 01. 2. osztályú százados; 1875. 11. 01. 1. osztályú százados; 1885. 05. 01. őrnagy; 1889. 05. 01. alezredes; 1893. 05. 01. ezredes; 1902. 05. 01. vezérőrnagy; 1906. 05. 01. altábornagy; 1915. 09. 07. címzetes tábornaszernagy

Beosztásai: 1865. 09. 01. a cs. kir. 1. műszaki ezredben, Bruck an der Thaya; 1866. 05. 01. a cs. kir. 2. műszaki ezredben, Krems; 1871. 12. 01. beosztva a cs. és kir. Műszaki Katonai Bizottság II. csoportjába, Bécs; 1883. 11. 01. a műszaki igazgató helyettese a cs. és kir. műszaki igazgatóságon, Trebinje; 1885. 05. 01. cs. és kir. műszaki igazgató,

Trebinje; 1886. 09. 19. az erődítés és a várharc tanára a cs. és kir. Műszaki Katonai Akadémián, Bécs; 1893. 08. 25. cs. és kir. műszaki igazgató, Komárom; 1896. 09. 26. beosztva a cs. és kir. építési főmérnök mellé, Bécs; 1902. 04. 12. megbízva a cs. és kir. építési főmérnök teendőivel; 1909. 03. 30. felmentve posztjáról és a cs. és kir. Hadügyminisztérium rendelkezésére, mint a cs. és kir. Hadügyminisztérium épületének építésvezetője, Bécs; 1910. 05. 01. nyugdíjazás, de meghagyva mint a cs. és kir. Hadügyminisztérium épületének építésvezetője, Bécs; 1916. 11. 01. visszahelyezve nyugállományba, Bécs

Fontosabb írásai: Die Tachymetrie. Kurze Darstellung des Wesens dieser neueren Aufnahmsmethode. In: MGAGW. 1878. 37–74. o.; Erprobung bombensicherer Decken verschiedenartiger Construction gegen die Wirkung von, aus dem 21 cm gezogenen Hinterlad-Mörser geworfenen Spitzbomben. In: MGAGW. 1878. 279–328. o.; Erprobung granatsicherer (feldmässiger) und bombensicherer (provisorischer) Decken-Constructionen. In: MGAGW. 1878. 447–474. o.; Die Mitwirkung der k. k. Truppen an den Rettungsarbeiten bei der Ueberschwemmung von Szegedin und anderer Theiss-gegenden im Frühjahr 1879. In: MGAGW. 1879. 545–582. o.; Über den gegenwärtigen Stand der permanenten Befestigung. Vorträge gehalten im III. Jahrgang der Genie Abtheilung der k. u. k. technischen Militär-Akademie 1891. Wien, 1891.; Die Technik im Weltkriege. In: *Militär-Zeitung*, 01. Februar 1918. 1–2. o.

Megjegyzés: 1918. 07. 01. – 1919. 01. 01. között megbízva a cs. és kir. Hadügyminisztérium 8. osztályán a „Die Technik im Weltkriege” című mű szerkesztésének vezetésével. 1940. 01. 25-én temették el a bécsi Rohrendorfer Friedhofban.

Források: KA AKVI 337. doboz; KA GBBL NAR 67. doboz; KA VAS 189. doboz; KA KM Präs. 1915 70-27/1, 1918 46-5/37; KA Ms Allg. 465.; KA NL B/289. Nr. 1., 3., B/1000 Nr. 353.; Militär-Schulen 638., 643., 734., 736. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 211. o.; KA *Pallua-Gall* 10. o.; ÖBL I. Band 139. o.; *Döfering* 1928. 43. o.; *Döfering* 1989. 262. o.; Partenzettel

Chavanne, Rudolf, Edler von

gyalogsági tábornok

1850. 06. 23. Fehértemplom (Bánáti Határőrvidék) –
1936. 10. 30. Graz (Stájerország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú, 4 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. őrnagy

Iskolái: 1865–1869 tüzér akadémia, Mährisch-Weisskirchen;
1872–1874 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (f.), angol (j.), lengyel
(m.), magyar és olasz (sz.), orosz (n.)

Hazai kitüntetései: 1878. 12. 03. KM; 1891. 11. 23. BMVM;

1894. 01. 13. MVK3.; 1894. 10. 11. D3; 1898. 11. 30. EKO-R3.; 1898. 12. 02. SHJM98 u. MJM98; 1905. 03. 27. LO-R; 1908. 12. 02. MJK08; 1914. 03. 31. FJO-GK; 1918. 08. 25. KD z. FJO-GK

Külföldi kitüntetései: 1881. 07. 03. Belga Lipót Rend lovagkeresztje; 1882. 01. 07. Orosz Szent Anna Rend III. osztálya, az Olasz Szent Móric és Lázár Rend lovagkeresztje és a Francia Becsületrend lovagkeresztje; 1882. 04. 01. Porosz Korona Rend III. osztálya; 1883. 07. 10. Montenegrói Függetlenségi (I. Danilo) Érdemrend IV. osztálya; 1883. 10. 03. Szerb Takovo Rend tisztikeresztje; 1884. 10. 15. Szerb Fehér Sas Rend V. osztálya; 1885. 01. 06. Porosz Vörös Sas Rend III. osztálya; 1888. 01. 04. Orosz Szent Szaniszló Rend II. osztályú keresztje; 1896. 01. 05. Svéd Kard Rend parancsnoki keresztje; 1900. 11. 27. Perzsa Nap és Oroszlán Rend I. osztálya

Címek és rangok: 1872. 05. 29. osztrák nemesi cím (apja után)

Hadjáratái: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában századosként a következő ütközetekben vett részt: 09. 14. Šamac (török); 09. 17. Brčka; 09. 21. Majevisa planina
Előmenetele: 1869. 09. 01. hadnagy; 1875. 11. 01. főhadnagy; 1877. 11. 01. 1. osztályú százados; 1884. 11. 01. őrnagy; 1888. 11. 01. alezredes; 1891. 05. 01. ezredes; 1897. 05. 01. vezérőrnagy; 1901. 05. 01. altábornagy; 1907. 05. 01. tábornok; 1914. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1869. 09. 01. a cs. és kir. 4. vartüzér zászlóaljban, Bécs; 1870. 09. 01. a cs. és kir. 9. tábori tüzezredben, Lemberg, Bécs; 1875. 08. 16. a cs. és kir. 2. gyalogdandár vezérkari tisztje, Krakkó; 1876. 10. 26. a cs. és kir. 6. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Graz; 1877. 11. 01. a cs. és kir. Főhadparancsnokság vezérkari osztályán, Graz; 1880. 08. 01. az uralkodó főhadsegédének személyes hadsegéde, Bécs; 1884. 11. 01. az uralkodó számsege, Bécs; 1886. 04. 16. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 14. gyalogezredben, Linz; 1887. 12. 15. a cs. és kir. 36. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Zágráb; 1889. 09. 16. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1891. 04. 07. a törzstiszti tanfolyam tanára, Bécs; 1894. 01. 13. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 65. gyalogezredben, Ungvár; 1894. 05. 26. a cs. és kir. 65. gyalogezred parancsnoka, Ungvár; 1897. 04. 14. a cs. és kir. 37. gyalogdandár parancsnoka, Pilsen; 1901. 01. 27. a cs. és kir. 28. gyaloghadosztály parancsnoka, Laibach; 1906. 07. 25. a cs. és kir. XIII. hadtest megbízott parancsnoka, Zágráb; 1906. 12. 22. a cs. és kir. XIII. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Zágráb; 1907. 07. 02. felmentve; 1907. 11. 01. várakozási illetékkal szabadságolva, Graz; 1914. 05. 01. nyugdíjazás, Graz; 1915. 01. 20. aktíválva, mint az önkéntes lövészalakulatok felügyelője a katonai parancsnokság területén, Graz; 1915. 08. 31. visszahelyezve a korábbi nyugdíjba, Graz

Megjegyzés: Apja Josef Chavanne cs. kir. őrnagy.

Források: KA AKVI 348. doboz; KA Ms Allg. 465.; KA NL B/1075 XXVII., XXVIII.; KA Pensionsbuch Band IV. 177. o.; KA Pallua-Gall 1903. 67. o.; PVBL 29/1883. 294. o., 45/1883. 436. o., 46/1884. 413. o.; Döfering 1928. 44. o.; Döfering 1989. 263. o.

gyalogosági tábornok

1857. 02. 11. Stanislau (Galícia) –

1916. 04. 08. Biala (Galícia)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. százados

Iskolái: 1870–1872 katonai kollégium, St. Pölten; 1872–

1876 katonai akadémia, Bécsújhely; 1880–1882 Hadi-iskola, Bécs

Nyelvismerete: német és lengyel (t.), francia (m. j.), rutén (m.), orosz (o. és f. sz.), magyar (n.)

Hazai kitüntetései: 1897. 04. 06. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1901. 09. 01. D3; 1902. 10. 18. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 09. 14. LO-R; 1913. 07. 26. MK13; 1911. 09. 01. D2; 1915. 09. 13. FJO-GK (KD)

Külföldi kitüntetései: 1909. 04. 12. Nagy-Britannia: Királyi Viktória Rend parancsnoki keresztye

Címek és rangok: 1907. 08. 09. osztrák nemesi cím; 1914. 08. 22. titkos tanácsos

Előmenetele: 1876. 09. 01. hadnagy; 1881. 05. 01. főhadnagy; 1886. 11. 01. 1. osztályú százados; 1893. 05. 01. őrnagy; 1895. 11. 01. alezredes; 1898. 11. 01. ezredes; 1905. 05. 01. vezérőrnagy; 1909. 05. 01. altábornagy; 1913. 11. 01. címzetes gyalogsági tábornok; 1914. 09. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1876. 09. 01. a cs. és kir. 10. gyalogezredben, Bécs; 1883. 05. 01. a cs. és kir. 56. gyalogdandár vezérkari tisztje, Laibach; 1884. 04. 04. a cs. és kir. 21. gyalogdandár vezérkari tisztje, Lemberg; 1886. 10. 04. a cs. és kir. XI. hadtest vezérkari osztályán, Lemberg; 1887. 11. 16. a Vezérkar Nyilvántartó Irodájában, Bécs; 1889. 04. 15. a Vezérkar Vasúti Irodájában, Bécs; 1891. 11. 01. a 8. század parancsnoka a cs. és kir. 100. gyalogezredben, Teschen, Olmütz; 1893. 01. 30. harmadik (1893. 11. 01-től második) törzstiszt a cs. és kir. XV. hadtest vezérkari osztályán, Szarajevó; 1894. 08. 01. a Vezérkar Vasúti Irodájában, Bécs; 1897. 04. 08. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 24. gyalogezredben, Lemberg; 1898. 11. 01. a cs. és kir. 24. gyalogezred parancsnoka, Lemberg; 1905. 03. 29. a cs. és kir. 6. gyalogdandár parancsnoka, Salzburg; 1908. 10. 15. a cs. és kir. 24. gyaloghadosztály parancsnoka, Przemyśl; 1911. 05. 20. erődparancsnok, Przemyśl; 1914. 01. 30. a cs. és kir. Legfelsőbb Katonai Törvényszék elnöke, Bécs; 1915. 08. 01. Galícia és Lodoméria Királyság, valamint a Krakkói Nagyhercegség helytartója, egyidejűleg szolgálton kívüli viszonyba helyezve, Krakkó

Források: KA AKVI 370. doboz; KA GBBL PaD Heft 162/95.; KA AOK KPQ 99. doboz; KA NL B/1000 Nr 353.; KA Pallua-Gall 39. o.; Broucek 1980. 143. o.; Döfering 1928. 46. o.; Döfering 1989. 265. o.; ÖBL I. Band 150. o.; Lustig-Prean 1939. 101. o.; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/colardhermann.htm

dc 633. 12

Colerus, Emil Silvester, von Geldern

gyalogsági tábornok

1856. 12. 31. Laibach (Krajna) –
1919. 12. 30. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú

Az apa foglalkozása: cs. kir. központi térképtáros

Iskolái: algimnázium, Bécs; 1871–1873 katonai kollégium,
St. Pölten; 1873–1877 katonai akadémia, Bécsújhely;
1882–1884 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (f.), magyar (m.), olasz
és orosz (sz.)

Hazai kitüntetései: 1879. 04. 24. KM; 1897. 09. 02. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98;
1902. 09. 01. D3; 1904. 03. 24. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1912. 03. 08. LO-R;
1912. 09. 01. D2; 1914. 11. 11. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1908. 07. 22. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya csillaggal

Címek és rangok: 1878. 11. 25. osztrák nemesi cím (apja után); 1917. 08. 11. titkos
tanácsos

Hadjáratái: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában hadnagyként vett részt, de út-
közvetbe nem került

Előmenetele: 1877. 09. 01. hadnagy; 1882. 05. 01. főhadnagy; 1887. 11. 01. 1. osztályú
százados; 1894. 05. 01. őrnagy; 1896. 11. 01. alezredes; 1900. 05. 01. ezredes; 1906.
05. 01. vezérőrnagy; 1910. 05. 01. altábornagy; 1914. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1877. 09. 01. a cs. és kir. 44. gyalogezredben, Bécs, Trieszt; 1884. 11. 01.
a cs. és kir. 28. gyalogdandár vezérkari tisztje, Sopron; 1885. 11. 01. a cs. és kir.
27. gyalogdandár vezérkari tisztje, Pozsony; 1886. 10. 27. a cs. és kir. 31. gyaloghadosz-
tály vezérkari osztályán, Budapest; 1887. 11. 01. a cs. és kir. I. hadtest vezérkari
osztályán, Krakkó; 1889. 09. 16. a Vezérkar Vasúti Irodájában, Bécs; 1892. 05. 01.
a 6. század parancsnoka a cs. és kir. 76. gyalogezredben, Sopron; 1893. 10. 20. a ve-
zérkari gazdasági szolgálat tanára a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1897. 11. 01. a 4.
zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 44. gyalogezredben, Pécs; 1898. 11. 15. a 2. zászló-
alj parancsnoka a cs. és kir. 44. gyalogezredben, Kaposvár, Budapest; 1900. 04. 09.
a cs. és kir. VII. hadtest vezérkari főnöke, Temesvár; 1906. 03. 03. a cs. és kir. 53. gya-
logdandár parancsnoka, Kassa; 1906. 10. 27. a cs. és kir. 49. gyalogdandár parancs-
noka, Bécs; 1909. 10. 20. a cs. és kir. 6. gyaloghadosztály parancsnoka, Graz; 1914.
01. 22. a cs. és kir. III. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Graz; 1914. 08. 01.
a cs. és kir. III. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1915. 03. 26. felmentve; 1915.
09. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Die Gefechtsweise der Compagnie. In: OMV XV. Band, 1877. 239–
250. o.; Karaula Jabuka. In: OMV XX. Band, 1880. 327–330. o.

Megjegyzés: Apja Thaddeus Colerus von Geldern. Wendelin Colerus von Geldern vezér-
őrnagy testvére.

Források: KAAKVI 370. doboz; KA GBBL NAR 73. doboz; KA VAS 202. doboz; KAAOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 427.; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Pensionsbuch Band IV. 319. o.; KA *Pallua-Gall* 53. o.; *Broucek* 1980. 211. o.; ÖBL I. Band 150. o.; *Lustig-Prean* 1939. 106–107. o.; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/colerusemil.htm

Conrad, Franz Xaver Josef, Graf von Hötzendorf

tábornagy

1852. 11. 11. Penzing (Alsó-Ausztria) –
1925. 08. 25. Bad Mergentheim (Württemberg)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nő

Gyermekei: 4 fiú

Az apa foglalkozása: cs. kir. ezredes

Iskolái: népiskola, Bécs; reáliskola, Bécs; 1863–1867 hadapródintézet, Hainburg; 1867–1871 katonai akadémia, Bécsújhely; 1874–1876 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (m. j.), cseh és szerb (m.), lengyel (sz.), orosz (o. j., besz. n.)

Hazai kitüntetései: 1879 KM; 1879. 12. 24. MVK3.; 1882. 05. 10. KD z. MVK3; 1890. 07. 08. BMVM; 1892. 10. 10. EKO-R3.; 1896. 08. 11. D3; 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 04. 08. LO-R; 1908. 08. 12. EKO-R1 (KD); 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1911. 08. 28. D2; 1911. 12. 02. LO-GK; 1914. 12. 08. MVK 1. KD; 1915. 05. 09. KD z. LO-GK u. KD z. EKO-R1.; 1915. 11. 22. VSt-RK (KD); 1916. 10. 17. GMVM m. S; 1917. 03. 01. MMT0-GK; 1917. 06. 26. SMVM (KDS); 1917. 09. 22. BMVM (KDS); 1917. 12. 06. GMVM (KDS) m. WS

utólag: S z. MVK3. (KD); S z. MVK1 (KD); S z. LO-GK (KD); S z. EKO-R1. (KD)

Külföldi kitüntetései: 1890. 01. 05. Perzsa Nap és Oroszlán Rend III. osztálya; 1902. 01. 12. Porosz Korona Rend II. osztálya csillaggal; 1908. 01. 28. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje; 1909. 01. 29. Románia Csillaga Rend nagykeresztje; 1910. 01. 16. Porosz Korona Rend nagykeresztje; 1911. 10. 20. Kínai Kettős Sárkányrend II. osztályának 1. fokozata; 1912. 07. 25. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1914. 05. 01. Szász Albert Rend nagykeresztje csillaggal; 1914. 12. 24. Német (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya; 1915. 05. 24. Szász Szent Henrik Katonai Rend parancsnoki keresztje; 1915. 05. 24. Porosz „Pour le Mérite” Rend; 1915. 05. 31. Sziámi Fehér Elefánt Rend nagyszalagja (I. osztály); 1915. 07. 17. Török Oszmán Rend I. osztálya; 1915. 07. 20. Német Lovagrend Mária Keresztje; 1915. 09. 10. Török arany és ezüst Intiaz Érem; 1915. 10. 09. Bajor Miksa József Katonai Rend nagykeresztje csillaggal; 1915. Württembergi Korona Rend nagykeresztje tölgyfalombokkal és Mecklenburg-Schwerin nagyhercegségi Katonai Érdekereszt I. és II. osztálya;

1916. 04. 30. Oldenburgi Frigyes Agost Kereszt I. és II. osztálya; 1917. 03. 20. tölgyfalombok a Porosz „Pour le Mérite” Rendhez

é. n.: Japán Felkelő Nap Rend I. osztálya

Címek és rangok: 1907. 02. 04. titkos tanácsos; 1909. 08. 11. a cs. és kir. 39. gyalogezred tulajdonosa; 1910. 08. 18. osztrák bárói rang; 1914. 12. 07. a porosz 5. gárda gyalogezred főnöke; 1915. 10. 22. a prágai német Karl Ferdinand Egyetem filozófia díszdoktora; 1915. 11. 05. a brünni német Ferenc József Műszaki Főiskola műszaki tudományok díszdoktora; 1915. 12. 15. Birnbaum im Lessachtal díszpolgára; 1916. 03. 06. az innsbrucki Leopold Franzens Egyetem orvos díszdoktora; 1916. 11. 13. a Bécsi Műszaki Főiskola műszaki tudományok díszdoktora; 1916. 05. 18. a czernowitzi egyetem jogi díszdoktora; 1917. 01. 05. marsallbot; 1917. 05. 19. az osztrák birodalmi tanács Urak Házának élethossziglani tagja; 1917. 10. 25. – 1925. 08. 25. a Mária Terézia Katonai Rend kancellárja; 1918. 07. 15. osztrák grófi rang; a Monarchia számos településének díszpolgára; 1919–1925 az „Alt-Neustadt” Egylet tiszteletbeli elnöke; 1923. 01. 14. az Altkaiserjägerklub tiszteletbeli tagja

Hadjáratái: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában vezérkari főhadnagyként a következő ütközetekben vett részt: 09. 04. Lipac, Doboj, majd 09. 22-től Dolnja Tuzla, Kladanj, Szarajevó, Konjica, Mostar, Kalinovik elfoglalása. 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésében vezérkari századosként az alábbi csatákban vett részt: 02. 09. Ledenice, Ubalac–Greben–Veljeselo, 02. 25. Bunović; 03. 08. Vratlo és Ubli; 03. 09. Grkovac–Veli Vrh–Napoda–Crkvice; 03. 10. Veliki Zagvozdk–Vrh Šanik–Perčima Gora; 04. 03. Mačja planina; 04. 05. Bara–Umac, Pitomna Rupa

Előmenetele: 1871. 09. 01. hadnagy; 1877. 05. 01. főhadnagy; 1879. 05. 01. 1. osztályú százados; 1887. 11. 01. őrnagy; 1890. 05. 01. alezredes; 1893. 05. 01. ezredes; 1899. 05. 01. vezérőrnagy; 1903. 11. 01. altábornagy; 1908. 11. 01. tábornagy; 1908. 11. 15. gyalogsági tábornok; 1915. 06. 23. vezérezredes; 1916. 11. 25. tábornagy

Beosztásai: 1871. 09. 01. a cs. és kir. 11. tábori vadászszázalóaljban, St. Pölten; 1876. 11. 01. a cs. és kir. 6. lovasdandár vezérkari tisztje, Kassa; 1878. 08. 14. a mozgósított cs. és kir. 4. gyaloghadosztály, majd 1878. 09. 22-től a cs. és kir. 7. gyalogdandár vezérkari tisztje Bosznia–Hercegovinában; 1878. 10. 28. a cs. és kir. 8. gyalogdandár (1879. 04. 01-től 1. gyalogdandár) vezérkari tisztje, Bécs; 1879. 11. 01. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1882. 01. 26. a cs. és kir. 47. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Ragusa, Castelnouvo; 1882. 09. 05. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1883. 10. 29. a cs. és kir. 11. gyaloghadosztály megbízott vezérkari főnöke, Lemberg; 1886. 10. 06. a cs. és kir. 11. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Lemberg; 1887. 10. 17. a Vezérkar Hadművelési és Különleges Vezérkari Munkák Irodáján, Bécs; 1888. 09. 10. harcászattanár a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1892. 10. 10. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 93. gyalogezredben, Olmütz; 1894. 09. 12. a törzstisztjelöltek megítélését végző bizottság elnökének rendelkezésére, Bécs; 1895. 10. 16. a cs. és kir. 1. gyalogezred parancsnoka, Troppau; 1899. 04. 09. a cs. és kir. 55. gyalogdandár parancsnoka, Trieszt; 1903. 09. 08. a cs. és kir. 8. gyaloghadosztály parancsnoka, Innsbruck; 1906. 11. 18. az osztrák–magyar fegyveres erő vezérkari főnöke, Bécs; 1911. 12. 02. hadsereg-felügyelő, Bécs; 1912. 12. 12. az osztrák–magyar fegyveres erő vezérkari főnöke, Bécs; 1917. 03. 01. felmentve; 1917. 03. 02. a Conrad-hadseregcsoport parancsnoka az olasz fronton; 1918. 07. 15. az összes udvari testőrségek ezredese,

Bécs, de egyidejűleg négyhónapos szabadságon, Bécs; 1918. 11. 11. felmentve; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs, majd Innsbruck, 1922-től Bécs

Fontosabb írásai: Mannschafts-Menage und Officiers-Mittagstisch. In: OMV XII. Band, 1876. 161–169. o.; Einiges über den süd-hercegovinischen Karst in militärischer Hinsicht. In: OMV XXIV. Band, 1882. Anhang, 1–46. o.; Ueber militär-geographische Behelfe. In: OMV XXVI. Band, 1883. 411–423. o.; Zum Studium der Taktik. 1–2. Theile. Wien, 1891.; 69 landschaftliche Skizzen von Theilen der Gefechtsfelder von Weissenburg, Wörth, Spichern, Vionville, Gravelotte, Plevna, G. Dubnik, Teliš, Lovča, Sipka, Slivnica. Wien, 1891.; Die Gefechtstechnik in den Schlachten bei Metz im August 1870. In: OMV XLV. Band, 1892. 359–446. o.; Taktik-Aufgaben. Heft 1–3. Wien, 1892–1896.; Von Metz nach Sedan. In: OMV XLVII. Band, 1893. 65–186. o.; Vorgang beim Studium unserer taktischen Reglements. Wien, 1893.; Der Feldzug 1870 bis an die Mosel. In: OMV XLIX. Band, 1894. 81–228. o.; Aus dem deutsch-französischen Kriege 1870/71. In: OMV LI. Band, 1895. 183–313. o.; Aus dem deutsch-französischen Kriege 1870/71. LIII. Band, 1896. 73–184. o.; Eljárás harcászati szabályzataink tanulmányozásánál. In: LAK 1896. április; Aus dem deutsch-französischen Kriege 1870/71. LV. Band, 1897. 279–400. o.; Aus dem deutsch-französischen Kriege 1870/71. LVII. Band, 1898. 111–236. o.; Die Operationen im Südosten Frankreichs bis zum Waffenstillstande. In: OMV LX. Band, 1900. 111–243. o.; Die Gefechts-Ausbildung der Infanterie. Wien, 1900.; Infanteristische Fragen und die Erscheinungen des Boerenkrieges. Wien, 1903.; Der zweite Teil des deutsch-französischen Krieges 1870/71. In: OMV LXIX. Band, 1904. 1–58. o.; Meine Rolle vor dem Kriege. In: DAZ 24. 01. 1919.; Die Kämpfe der dritten Armee im August 1914. In: NFP 29. 06. 1919.; Erwiderung zu: General der Kavallerie Bruder mann. Die Kämpfe der dritten Armee im August 1914. In: NFP 10. 07. 1919.; Meine Stellung zur früheren Kaiserin Zita. In: NFP 23. 07. 1919.; Feldherrnkunst und Aufmarschtechnik. Über Oberst Straubs Verdienste. In: RP 13. 07. 1920.; Feldmarschalleutnant Josef Metzger. In: NFP 15. 11. 1923.; Gegen die Kriegsschuld lüge. In: RP 22. 02. 1924.; Aus meiner Dienstzeit, 1906–1918. Bände 1–5. Wien-Leipzig-München, 1921–1925.; Mein Anfang. Kriegserinnerungen aus der Jugendzeit 1878–1882. Berlin, 1925.; Private Aufzeichnungen. Erste Veröffentlichungen aus den Papieren des k. u. k. Generalstabs-Chefs. Bearbeitet und herausgegeben von Kurt Peball. Wien-München 1977.

Megjegyzés: Apja Franz Xaver Conrad von Hötzendorf cs. és kir. ezredes. Az osztrák nemesi címet és előnevet nagyapja, Franz Conrad 1815. 11. 04-én kapta. 1905. 04. 29-én megövezgyült. 1915. 10. 16-án újra nősült. 1925. 09. 02-án temették el a bécsi Hietzinger Friedhofban.

Források: KAAKVI 372. doboz; KA GBBL Wien bis 1864. 5. doboz; KA VAS 202. doboz; KA MKSM 1911 36-2/1-3; KA Ms Allg. 350., 465., 466., 488.; KA NL B/126 Nr. 9 K.; B/691. Nr. 22., B/1000 Nr. 353., 354., 362., 364., 365., 435., 440., B/1450 Nr. 360., 354., 365., 375.; 465–472., 479.; KA Pensionsbuch Band V. 3. o.; KA Pallua-Gall 1903. 69. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. Nr. 2. 59. o.; *Steiner* 8. o.; *Broucek-Peball* 326–328. o.; *Lexikon I. vh.* 108–109. o.; *Sondhaus, Lawrence:* Franz Conrad von Hötzendorf. Architekt der Apokalypse. Wien-Graz, 2003.; *Broucek* 1980. 84–85. o.; *Urbanski von Ostrymiecz, August:* Conrad von Hötzendorf. Soldat und Mensch. Graz-Leipzig-Wien, 1938.; *Regele, Oskar:* Feldmarschall Conrad.

Auftrag und Erfüllung 1906–1918. Wien–München, 1955.; *Glaise von Horstenau, Edmund*: Feldmarschall Conrad. Persönliches zu seinem 70. Geburtstag. In: NWT 11. 11. 1922. 2. o.; *Uő*: Feldmarschall Conrad. In: NWT 26. 08. 1925. 1. o.; *Uő*: Dem Andenken des Feldmarschalls Conrad. In: MWM Jg. 1932. 947. o.; *Uő*: Feldmarschall Conrad. Zur zehnten Wiederkehr seines Todestages. Persönliche Erinnerungen. In: ÖWZ 23. 08. 1935. 1. o.; *Uő*: Feldmarschall Franz Conrad von Hötzendorf. Zur 85. Wiederkehr seines Geburtstages. In: *Militärwissenschaftliche Rundschau*, Jg. 1937. 707–726. o.; *Uő*: FM Franz Graf Conrad von Hötzendorf 1852–1925. In: Die grossen Deutschen. Band V. 1937. 504–521. o.; *Uő*: Franz Graf Conrad von Hötzendorf. In: *Soldatentum, Zeitschrift für Wehrpsychologie*, Jg. 1939. 58–62. o.; Zum Gedenken an Conrad von Hötzendorf. In: MWM 1935/9. 660–661. o.; *Sauer* 89. o.; ÖBL I. Band 153. o.; ÖMZ 1907. I. Band. 1–2. o.; *Peball, Kurt*: Conrad von Hötzendorf. Legende-Mythos-Tradition. In: Einzelprobleme politischer und militärischer Führung. Vorträge zur Militärgeschichte 1. Herford–Bonn, 1981. 68–87. o.; *Stourzh* 116. o.; *Stöller, Ferdinand*: Feldmarschall Franz Graf Conrad von Hötzendorf. Leipzig 1942.; *Kiszling, Rudolf*: Feldmarschall Franz Graf Conrad von Hötzendorf. In: *Hantsch, Hugo* (Hg.): Gestalten der Geschichte Österreichs. Wien–München, 1962. 551–565. o.; *Hoer, Maximilian*: Conrad–ein österreichisches Schicksal. In: ÖWZ 01. 09. 1921. 5. o.; *Uő*: Franz Graf Conrad von Hötzendorf. In: Helden der Ostmark. Wien, 1937. 237–241. o.; *Kerchnawe, Hugo*: Feldmarschall Conrads Soldatenrealismus. In: ÖWZ 01. 09. 1921. 5. o.; *Uő*: FM. Conrad von Hötzendorf. Zu seinem 50jährigen Dienstjubiläum. In: DÖTZ 01. 09. 1921. 13. o.; *Uő*: Die „Conrad-Legende“. In: DÖTZ 11. 06. 1922. 11. o.; *Uő*: Conrad von Hötzendorf. Ein Nachruf. In: DÖTZ 29. 08. 1925. 1. o.; *Uő*: FM. Conrad. Ein Nachruf. In: MWM 1925. 451–460. o.; *Uő*: FM. Franz Graf Conrad von Hötzendorf. Eine Würdigung seiner Bedeutung. In: ÖWZ 04. 09. 1925. 1. o.; *Uő*: Letzter grosser Heerführer der Donaumonarchie. Vor 90 Jahren wurde Graf Conrad von Hötzendorf geboren. In: VZ 11. 11. 1942. 2. o.; *Kiszling, Rudolf*: Franz Graf Conrad von Hötzendorf. In: Tausend Jahre Österreich Bd. 3. Wien–München, 1974. 39–45. o.; *Regele, Oskar*: Franz Graf von Conrad. Zum 25. Todestag. Neue Wege der Conrad-Forschung. In: *Die Furche*, 1950. Nr. 35.; *Regele, Oskar*: FM Conrad-100. Geburtstag. In: *Wiener Zeitung*, 1952. Nr. 262., 263.; *Wolf-Schneider, Oskar Freiherr von Arno*: Feldherr Conrad. In: *Deutschmeister Zeitung*, Oktober 1935. 1–4. o.; *Döfering* 1928. 48. o.; *Döfering* 1989. 267. o.; *Hofmann–Hubka* 1944. 21–22. o.; *Lanjus* 1939. 185. o.; *Lustig-Prean* 1939. 70–71. o.; *Ludwidstorff* 1989. 31., 63–75. o.; Das österreichische Parlament, 26. o.; BLGS Band. I. 323–324. o.; NDB III. Band 336–339. o.; *Frank* 1967. 191. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/conrad.htm

dc 633_12
Csanády Frigyes, békési
[Csanády, Friedrich, von Békés]

gyalogsági tábornok

1861. 05. 04. Laibach (Krajna) –

1937. 12. 13. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 3 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. nyugállományú őrnagy

Iskolái: három gimnáziumi osztály, Keszthely, Kremsmünster; 1879–1881 a gyalogsági hadapródiskola két évfolyama, Bécs; 1889–1890 a honvéd Ludovika Akadémia felső tiszti tanfolyama záróvizsgával, Budapest; 1890–1892 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: magyar és német (t.), francia (j.), horvát (m.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 11. 29. MVK3.; 1903. 05. 13. D3; 1908. 04. 10. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1913. 05. 13. D2; 1913. 08. 18. MK13; 1914. 08. 31. EKO-R2 (KD); 1915. 01. 07. MVK2. (KD); 1915. 12. 09. LO-K (KD); 1916. 11. 13. EKO-R1 (KD); 1917. 07. 31. BMVM (KDS); 1917. 08. 03. EZ1-RK (KD); 1917. 12. 10. LO-1 (KDS); 1918. VM

é. n.: Magyar Bronz Érdemérem

utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. MVK2 (KD); S z. LO-K (KD); S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1915. 12. 11. Német (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya; 1916. 09. 25. Bajor Katonai Érdemrend I. osztálya kardokkal

Címek és rangok: 1916. 03. 03. a régi magyar nemesség megerősítése, előnév és címer adományozása; 1917. 04. 09. titkos tanácsos; 1921. 08. 20. vitézi cím; 1927. országgyűlési képviselő, magyar felsőházi tag; a Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárva-k Országos Szövetségének elnöke, majd örökös díszelnöke

Hadjáratai: 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésében részt vett, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1878. 05. 13. gyalogos; 1878. 05. 21. címzetes őrzetető; 1878. 07. 16. címzetes tizedes; 1879. 04. 16. címzetes szakaszvezető; 1879. 07. 16. címzetes őrmester; 1879. 08. 18. hadapród; 1879. 12. 16. hadapród őrmester; 1880. 02. 01. hadapród tiszthelyettes; 1881. 05. 01. hadnagy; 1886. 05. 01. főhadnagy; 1890. 11. 01. 2. osztályú százados; 1892. 11. 01. 1. osztályú százados; 1896. 11. 01. őrnagy; 1900. 05. 01. alezredes; 1903. 11. 01. ezredes; 1910. 05. 01. vezérőrnagy; 1913. 05. 01. altábornagy; 1916. 11. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1878. 05. 13. a cs. és kir. 44. gyalogezredben, Kaposvár; 1879. 08. 18. a cs. és kir. 69. gyalogezredben, Székesfehérvár; 1890. 01. 01. a 6. század parancsnoka a m. kir. 1. honvéd gyalog feldandár 2. zászlóaljában, Budapest; 1892. 10. 15. a cs. és kir. IV. hadtest vezérkari osztályán, Budapest; 1893. 11. 01. segédtiszthelyettes a m. kir. V. honvédkerületi parancsnokságon, Székesfehérvár; 1896. 11. 01. a 3. zászlóalj parancsnoka a m. kir. 15. honvéd gyalogezredben, Rózsahegy; 1897. 09. 25. a m. kir. VI. honvédker-

rületi parancsnokság segédtisztje, Kolozsvár; 1900. 03. 08. a m. kir. VI. honvédkerületi parancsnokság vezérkari főnöke, Kolozsvár; 1900. 10. 11. a m. kir. Honvédelmi Minisztérium IV. ügyosztályának vezetője, Budapest; 1903. 11. 29. a m. kir. 12. honvéd gyalogezred parancsnoka, Szatmárnémeti; 1909. 01. 17. beosztva a m. kir. IV. honvédkerületi parancsnokságnál rendszeresített tábornoki helyre, Pozsony; 1909. 11. 03. a m. kir. 73. honvéd gyalogdandár parancsnoka, Pozsony; 1913. 03. 01. a m. kir. 20. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka, Nagyvárad; 1914. 08. 01. a m. kir. 20. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 11. 29. betegszabadságon, Kassa, Budapest; 1915. 03. 31. a III. csoport főnöke és megbízva a honvéd hadbiztoság főnöki teendőinek ellátásával a m. kir. Honvédelmi Minisztériumban, Budapest; 1915. 06. 18. a m. kir. 38. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1916. 06. 07. a cs. és kir. X. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1916. 10. 03. a cs. és kir. X. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1917. 01. 20. a cs. és kir. VI. hadtest parancsnoka a román fronton; 1917. 07. 11. a cs. és kir. XXVI. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1917. 07. 17. a cs. és kir. XIII. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1918. 03. 28. a cs. és kir. XIII. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Budapest; 1920. a tábornoki becsületügyi választmány elnöke

Fontosabb írásai: A Rohatyn melletti események leírása 1914. augusztus 24. – augusztus 30. (HL Tgy. 445.)

Megjegyzés: Apja Csanády Pál nyugállományú őrnagy. 1937. 12. 16-án temették el a budapesti Farkasréti temetőben.

Források: HL AKVI 13597.; KA MKSM 1916 69-3/28, 1917 84-5/1-29.; HL HM 1935 Ált. 4. osztály; HL FÜV 1918. 736503.; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Pensionsbuch Band V. 79. o.; KA *Pallua-Gall* 124. o.; KA NL B/1000 Nr. 353., 356.; KA Ms Allg. 427.; RK 1913/66. 644. o., 1915/3. 35. o., 1915/129. 2145. o., 1916/120. 2486. o.; Révai Új Lexikona IV. k. 1999. 297. o.; *Steiner* 16. o.; *Vedlik Sándor:* Vitéz Békési Csanády Frigyes gyalogsági tábornok. In: MKSZ 1938/I. sz. 251–252. o.; *Gerő* 36. o.; *Pekár Gyula* (szerk.): Vitézek Évkönyve. Budapest, 1927. 31. o., 1928. 40. o.; NYUKOSZ 1937/33. sz. 2. o.; Új Magyar Életrajzi Lexikon I. k. 1080. o.; A m. kir. 1. honvéd gyalogezred története. 214. o.; *Kempelen* XI. k. 278. o.

Csicseries, Maximilian, von Bacsányi [Csicseries Miksa, bacsányi]

gyalogsági tábornok

1865. 03. 03. Arad (Arad vármegye) –
1948. 11. 18. Zágráb (Jugoszlávia)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nőtlen

Az apa foglalkozása: m. kir. honvéd ezredes

Iskolái: 1872–1874 népiskola, Vinkovci; 1874–1878 algimnázium, Vinkovci; 1878–1881 katonai főreáliskola, Máhrisch-Weisskirchen; 1881–1884 katonai akadémia, Bécsúj-hely; 1887–1889 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és orosz (t.), francia (m. j.), magyar, horvát és rutén (m.)

Hazai kitüntetései: 1897. 04. 06. BMVM; 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 09. 16. MVK3; 1905. 09. 23. EKO-R3 (KD); 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 09. 19. LO-R; 1909. 08. 18. D3; 1915. 07. 29. MVK2. (KD); 1916. 06. 21. EKO-R2 (KD); 1917. 08. 03. EZ1-RK (KD); 1917. 01. 27. EKO-R1 (KD); 1917. 11. 05. LO-1 (KDS)

utólag: S z. EKO-R3 (KD); S z. MVK2 (KD); S z. EKO-R2 (KD); S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1895. 10. 12. Orosz Szent Anna Rend III. osztálya; 1906. 01. 19. Orosz Szent Anna Rend II. osztálya kardokkal; 1907. 01. 19. Orosz Vörös Kereszt Bronz Érme az 1904–05. évi orosz–japán háború emlékére; 1907. 08. 01. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya kardokkal; 1916. 12. 29. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya; 1918. 03. 05. Török Dicsőség Rend Érdemérme; 1918. 09. 12. Porosz Vörös Sas Rend I. osztálya kardokkal

Címek és rangok: 1877. 11. 13. magyar nemesi cím és előnév (apja után); 1918. 02. 19. titkos tanácsos

Hadjáratái: Az 1904–1905. évi orosz–japán háborúban az orosz hadsereg főhadiszállásán osztrák–magyar hadiattaséként a következő ütközetekben vett részt: 1904. 08. 30–09. 03. Liaojan; 1904. 10. 11–17. Saho-folyó; 1905. 03. 01–09. Mukden

Előmenetele: 1884. 08. 18. hadnagy; 1889. 01. 01. főhadnagy; 1892. 11. 01. 1. osztályú százados; 1898. 11. 01. őrnagy; 1902. 05. 01. alezredes; 1905. 11. 01. ezredes; 1911. 05. 01. vezérőrnagy; 1914. 11. 01. altábornagy; 1918. 02. 01. gyalogsági tábornok; 1941 horvát vezérezredes

Beosztásai: 1884. 08. 18. a cs. és kir. 38. gyalogezredben, Bécs, Budapest, Maglaj; 1889. 11. 01. a cs. és kir. 34. gyalogdandár vezérkari tisztje, Arad; 1891. 04. 30. a cs. és kir. VII. hadtest vezérkari osztályán, Temesvár; 1892. 04. 01. orosz nyelvtanfolyamon, Kazany; 1893. 04. 01. a Vezérkar Nyilvántartó Irodájában, Bécs; 1897. 05. 01. századparancsnok a cs. és kir. 85. gyalogezredben, Lőcse; 1898. 12. 05. a cs. és kir. magasabb tüzér- és műszaki tanfolyam hadászat és katonaföldrajz tanára, Bécs; 1900. 10. 01. a cs. és kir. Hadiiskola hadászat és hadtörténelem tanára, Bécs; 1902. 10. 20. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 46. gyalogezredben, Szeged; 1904. 02. 20. cs. és kir. hadiattasé a mandzsúriai orosz hadsereg főhadiszállásán; 1905. 10. 16. a cs. és kir. XIII. hadtest vezérkari főnöke, Zágráb; 1907. 01. 08. a cs. és kir. Vezérkar főnökének rendelkezésére, az orosz–japán háborúban szerzett tapasztalatait foglalta össze írásban, Bécs; 1908. 04. 25. a cs. és kir. XI. hadtest vezérkari főnöke, Lemberg; 1911. 05. 01. a cs. és kir. 30. gyalogdandár parancsnoka, Miskolc; 1912. 10. 28. a cs. és kir. II. hadtest-tisztiiskola parancsnoka, Bécs; 1914. 07. 29. a cs. és kir. 5. hadsereg vezérkari főnöke a szerb fronton; 1914. 10. 07. beosztva a tulli, kremsi, bécsi, pozsonyi hídfők parancsnokságára, Bécs (1914. 11. 09-től emellett a Hadtudományi Kérdések Szakértői Bizottságának tagja Bécs); 1915. 04. 12. a cs. és kir. 14. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1916. 07. 06. a cs. és kir. XIII. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1916. 10. 03. a cs. és kir. XIII. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1917. 06. 15. a cs. és kir. XXIII. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1917. 12. 14. a cs. és kir. Hadsereg-főparancsnokság képviselője a béketárgyalásokon, Breszt-Li-

tovszk; 1918. 03. 15. a cs. és kir. XXIII. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1918. 07. 15. betegszabadságon, Bad Gastein és Bécs; 1918. 08. 30. a cs. és kir. XXIII. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs; 1920. 09. 25-től a romániai Kernyécsa (románul Cârnecea), 1942. 05-től Zágráb

Fontosabb írásai: Taktische Eigenthümlichkeiten der russischen Armee. In: *Minerva*, Wien, 1895. 1–43. o.; Idegen hadseregek. Az orosz hadsereg harczászati sajátosságai. In: LAK 1895. 916–968. o.; Die Winterübungen der russischen Armee. In: OMV LIV. Band 1897. 247–273. o.; Die russische Felddienst-Vorschrift vom Jahre 1899. In: OMV LXI. Band 1900. 77–113. o.; Die russische Gefechtsvorschrift vom Jahre 1900. In: OMV LXII. Band 1901. 425–451. o.; Die Ursachen der russischen Niederlagen nach General Martynow. In: ÖMZ 1907. II. Band 1038–1043. o.; Unser neues Feldgeschütz. Seine Leistungsfähigkeit und Verwendung im Gefecht. 3 Hefte. Wien, 1907–1908.; Die Schlacht. Studie auf Grund des Krieges in Ostasien 1904–1905. (ÖMZ Sonderheft). Wien, 1908.

Megjegyzés: Apja Csicserics Ignác m. kir. honvéd ezredes. 1921. 09. 25-én vette feleségül kernyécsai Jagodics Gabriellát.

Források: KAAKVI 385. doboz; KAMKSM 1914 57-5/1, 1914 69-6/8-34, 1916 69-3/28, 1917 84-5/1-29; KAKM Präs. 1918 7-810/1; KAAOK KPQ 99. doboz; KANL B/198. Nr. 12., B/800 Nr. 143., B/1000 Nr. 353., 356.; KAMs Allg. 427., 465.; KA *Hubatka* 7. o.; KAPensionsbuch Band V. 83. o.; PVBL 3/1907. 16. o., 27/1907. 372. o., 2/1917. 49. o.; *Verordnungsblatt für das Heer, die Kriegsmarine und die Landwehr*, 12/1922. 124. o.; *Steiner* 18. o.; *Gerő* 38. o.; *Broucek–Peball* 2000. 330–332. o.; *Lexikon I.* vh. 121. o.; *Broucek* 1980. 135–136. o.; *Broucek* 2009. 179. o.; *Eder, Hans Ing. Mag.:* Der General der k. u. k. Armee und Geheime Rat Maximilian Csicserics von Bacsány. Dissertation. Wien, 2010.; *Lustig-Prean* 1939. 164–165. o.; *Kempelen* III. k. 121. o.

Czibulka, Klaudius, Freiherr von Buchland

gyalogsági tábornok

1862. 09. 22. Neutitschein (Morvaország) –
1931. 04. 18. Karlovy Vary (Csehszlovákia)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. kerületi előljáró

Iskolái: népiskola, Mistek; 1873–1876 gimnázium három évfolyama, Mährisch-Weisskirchen; 1876–1877 katonai alreáliskola egy évfolyama, St. Pölten; 1877–1880 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1880–1883 katonai akadémia, Bécsújhely; 1886–1888 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), cseh és olasz (m.), horvát (sz.), francia (e.)

- Hazai kitüntetései:* 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 10. 07. MVK3; 1908. 08. 12. EKO-R3; 1908. 08. 18. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1913. MK13; 1914. 10. 30. EKO-R2 (KD); 1915. 04. 19. EKO-R1 (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1916. 04. 27. LO-1 (KD); 1917. 09. 11. MVK2. (KDS); 1918. 08. 18. D2
utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. EKO-R1 (KD); S z. LO-1 (KD)
- Külföldi kitüntetései:* 1915. 06. 14. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1917. 03. 12. Porosz Vörös Kereszt Érem II. és III. osztálya
- Címek és rangok:* 1918. 04. 10. osztrák bárói rang; 1918. 06. 28. osztrák nemesi előnév; 1918. 08. 12. titkos tanácsos
- Előmenetele:* 1883. 08. 18. hadnagy; 1888. 11. 01. főhadnagy; 1891. 05. 01. 1. osztályú százados; 1897. 11. 01. őrnagy; 1901. 05. 01. alezredes; 1904. 11. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1913. 11. 01. altábornagy; 1917. 08. 01. gyalogsági tábornok
- Beosztásai:* 1883. 08. 18. a cs. és kir. 1. gyalogezredben, Troppau; 1888. 11. 01. a cs. és kir. 3. hegyidandár vezérkari tisztje, Nevesinje; 1889. 10. 16. a cs. és kir. 16. gyalogdandár vezérkari tisztje, Trient; 1891. 04. 21. a cs. és kir. IV. hadtest vezérkari osztályán, Budapest; 1892. 10. 20. a cs. és kir. katonai parancsnokság vezérkari osztályán, Zara; 1893. 09. 10. harcászattanár a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskolán, Trieszt; 1895. 09. 01. a cs. és kir. 7. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Eszék; 1896. 05. 01. századparancsnok a cs. és kir. 16. gyalogezredben, Belovár; 1897. 05. 01. második törzstiszt a cs. és kir. III. hadtest vezérkari osztályán és tanár a hadtest-tisztiiskolán, Graz; 1899. 08. 28. hadtörténelem és hadászat tanár a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1903. 10. 22. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 92. gyalogezredben, Theresienstadt; 1904. 09. 11. a cs. és kir. VI. hadtest vezérkari főnöke, Kassa; 1909. 02. 20. a cs. és kir. vezérkar főnökének rendelkezésére, különleges vezérkari munkákkal megbízva, Bécs; 1910. 05. 06. a cs. és kir. 20. gyalogdandár parancsnoka, Königsgrätz; 1913. 06. 08. a cs. és kir. 36. gyaloghadosztály parancsnoka, Zágráb; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 36. gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1915. 01. 13. a cs. és kir. Keleti-hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 07. 06. a Czibulka-hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1915. 08. 30. a cs. és kir. XVIII. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1916. 06. 10. a cs. és kir. XVIII. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1918. 03. 18. felmentve; 1918. 10. 01. várakozási illetékkal határozatlan időre szabadságolva, Meran; 1919. 01. 01. nyugdíjazás Meran
- Fontosabb írásai:* Der russisch-japanische Krieg. Amtliche Darstellung des russischen Generalstabes. In: ÖMZ 1912. I. Band, Literaturblatt 19–23. o.; Részletes harcleírások az orosz–japán háborúból. 4. füzet. Az 1. japán gárdadandár és az orosz jobbszárny csapatainak harca a Landjasan mellett vívott ütközetben 1904. 08. 26-án. A 15. japán gyalogdandár támadása a templomdombra 1904. évi október hó 11-én a Sahó mentén vívott csatában. In: MKK 1910. 738–766., 839–863. o.
- Megjegyzés:* Apja Rudolf Czibulka kerületi elöljáró (Bezirkshauptmann). 1931. 04. 22-én hamvasztották el a csehországi Most-ban.
- Források:* KA AKVI 408. doboz; KA GBBL Diverse 88. doboz; KA VAS 214. doboz; KA MKSM 84-5/1-38; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 427., 465., 466.; KA Pensionsbuch Band IV. 394. o.; KA Pallua-Gall 139. o.; Lexikon I. vh. 269., 356. o.; Steiner 16. o.; Broucek 2009. 203. o.; Döfering 1928. 52. o.; Döfering 1989. 271. o.; Lustig-Prean 1939. 155. o.; Partenzettel

dc 633 12

Daniel, Franz, Edler von Drinamünde

címzetes tábornagyszernagy

1861. 06. 24. Dürrmaul (Csehország) –
1928. 01. 07. Novosedlice (Csehszlovákia)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 2 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: építőmester

Iskolái: öt reálgimnáziumi osztály, Mies; 1879–1882 utász
hadapródiskola, Hainburg; 1889–1891 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), cseh (m.), francia és orosz (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 09. 14. D3;
1905. 10. 20. MVK3; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 09. 07.

EKO-R3; 1914. 09. 12. D2; 1914. 10. 04. (KD) z. EKO-R3; 1914. 11. 30. EKO-R2
(KD); 1915. 08. 30. EZ1-RK (KD); 1916. 08. 28. BMVM m. S
utólag: S z. EKO-R3 (KD); S z. EKO-R2 (KD); (KD) z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1900. 10. 27. Perzsa Nap és Oroszlán Rend III. osztálya; 1916. 11. 06.
Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1918. 10. Szász Háborús Érdemkereszt
é. n.: Olasz Korona Rend nagytisztje

Címek és rangok: 1916. 09. 10. osztrák nemesi cím és előnév

Előmenetele: 1879. 09. 12. gyalogos; 1880. 02. 09. címzetes őrzetető; 1881. 10. 26. cím-
zetes őrmester; 1882. 08. 18. hadapród tiszthelyettes; 1883. 11. 01. hadnagy; 1887.
11. 01. főhadnagy; 1893. 11. 01. 2. osztályú százados; 1894. 11. 01. 1. osztályú száza-
dos; 1899. 11. 01. őrnagy; 1903. 11. 01. alezredes; 1906. 11. 01. ezredes; 1912. 05. 01.
vezérőrnagy; 1915. 03. 01. altábornagy; 1918. 05. 10. címzetes gyalogsági tábornok;
1918. 06. 03. címzetes tábornagyszernagy

Beosztásai: 1879. 09. 12. a cs. és kir. 73. gyalogezredben, Hainburg an der Donau; 1882.
08. 18. a cs. és kir. utászezredben, Klosterneuburg; 1891. 11. 01. a cs. és kir. 58. gya-
logdandár vezérkari tisztje, Theresienstadt; 1894. 04. 01. térképész a cs. és kir. 2. tér-
képészosztagnál, Nagyvárad, Zilah; 1895. 05. 01. a cs. és kir. 19. gyaloghadosztály
vezérkari osztályán, Pilsen; 1897. 11. 01. a 11. század parancsnoka a cs. és kir. 94. gya-
logezredben, Theresienstadt; 1899. 09. 01. a 8. század parancsnoka a cs. és kir. 94. gyalog-
ezredben, Theresienstadt; 1899. 11. 01. a cs. és kir. 32. gyaloghadosztály vezérkari
főnöke, Budapest; 1901. 05. 01. a 3. (keleti) csoport vezetője a Vezérkar Országleíró
Irodájában, Bécs; 1905. 10. 24. a cs. és kir. 59. gyalogezredben, Linz; 1905. 11. 07.
a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 59. gyalogezredben, Linz; 1907. 10. 23. a cs. és
kir. 28. gyalogezred parancsnoka, Budweis; 1912. 04. 19. a cs. és kir. 17. gyalogdandár
parancsnoka, Prága; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 17. gyalogdandár parancsnoka a szerb
fronton; 1914. 09. 14. a cs. és kir. 9. gyaloghadosztály megbízott parancsnoka a szerb fron-
ton; 1914. 10. 07. – 1915. 01. 02. a cs. és kir. 9. gyaloghadosztály parancsnoka a szerb
fronton; 1915. 02. 15. a katonai parancsnok helyettese, Innsbruck; 1915. 05. 22. kato-
nai parancsnok, Innsbruck; 1915. 06. 27. a katonai parancsnok helyettese, Innsbruck;
1916. 02. 29. a cs. és kir. 54. gyaloghadosztály megbízott parancsnoka az orosz fronton;

1916. 06. 10. – 08. 12. a cs. és kir. 54. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1916. 09. 20. a katonai parancsnok helyettese, Budapest; 1916. 10. 30. – 1917. 10. 06. katonai parancsnok, Innsbruck; 1917. 08. 01. várakozási illetékkal szabadságolva, de meghagyva, mint katonai parancsnok, Innsbruck; 1917. 10. 28. katonai parancsnok, Leitmeritz; 1918. 12. 01. visszahelyezve a korábbi várakozási illetékkal szabadságolt állományba, Linz; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Linz

Források: KAAKVI 417. doboz; KA VAS 218. doboz; KA MKSM 1914 69-6/8-34, 1916 69-3/28; KA KM Präs. 1918 1-6/50-6, 1918 6-1/47; KA Ms Allg. 465., 466.; KA NL B/1000 Nr. 353., 356.; KA Pensionsbuch Band IV. 342. o.; KA *Hubatka* 26. o.; *Steiner* 167. o.; *Döfering* 1928. 54. o.; *Döfering* 1989. 273. o.; BLGBL Band I. 232. o.

Dankl, Viktor Julius Ignaz Ferdinand, Graf von Krásnik

vezérezredes

1854. 09. 18. Udine (Itália, Velencei Királyság) –
1941. 01. 08. Innsbruck (Tirol)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Az apa foglalkozása: cs. kir. őrnagy

Iskolái: népiskola, Óbuda és Stockerau; 1865–1868 gimnázium, Görz; 1868–1869 német gimnázium, Trieszt; 1869–1870 hadaprórintézet 4. évfolyama, St. Pölten; 1870–1874 katonai akadémia, Bécsújhely; 1877–1879 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), olasz (n. j.), francia (j.), cseh és magyar (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1899. 06. 10. D3; 1899. 10. 24. MVK3.; 1903. 04. 12. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 03. 09. LO-R; 1909. 08. 30. D2; 1914. 09. 07. LO-GK (KD); 1915. 05. 31. VSt-RK (KD); 1915. 09. 04. MVK 1. (KD); 1916. 05. 31. BMVM; 1917. 08. 14. MMT0-K; 1918. 01. 05. S z. MVK1. (KD); 1928. 10. 31. Tiroler Landesdenkmünze 1914–1918; 1933. 05. 13. osztrák Háborús Emlék-érem

utólag: S z. LO-GK (KD); KDS z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1889. 10. 05. Porosz Korona Rend III. osztálya; 1891. 07. 09. Porosz Vörös Sas Rend III. osztálya; 1898. 04. 06. Szerb Takovo Rend II. osztálya; 1901. 07. 04. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje; 1903. 01. 13. Japán Felkelő Nap Rend III. osztálya; 1914. 12. 24. Német (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya; 1915. 11. 08. Mecklenburg-Schwerin nagyhercegségi Katonai Érdemkereszt II. osztálya; 1915. 11. 15. Német Lovagrend Mária Keresztje; 1916. 01. 24. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje kardokkal; 1916. 04. 30. Török arany és ezüst Intiaz Érem; 1917. 09. 02. Török Dicsőség Rend Érdemérme; 1918. 03. 13. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje

kardokkal és a Bolgár Szent Sándor Rend nagykeresztje; 1918. 07. 22. Bolgár Vitézségi Érdemrend II. osztálya és a Török Oszmán Rend I. osztálya kardokkal

Címek és rangok: 1912. 05. 04. titkos tanácsos; 1913. 10. 04. a cs. és kir. 53. gyalogezred tulajdonosa; 1915. 09. 12. az Innsbrucki Leopold Franzens Egyetem filozófia díszdoktora; 1917. 05. 19. az osztrák birodalmi tanács Urak Házának örökös tagja; 1917. 11. 07. a Mária Terézia Katonai Rend rendi káptalanjának tagja; 1917. 08. 17. osztrák bárói rang; 1918. 08. 29. a von Krásnik nemesi előnév; 1918. 11. 10. osztrák grófi rang; 1923. 01. 14. az Altkaiserjägerklub tiszteletbeli tagja; 1924. 03. 09. a salzburgi Kaiserschützenbund tiszteletbeli tagja; 1925. 09. 04. – 1938. 03. a Mária Terézia Katonai Rend kancellárja; 1918 után a bécsi hősi emlékmű (Heldendenkmal) építésének védnöke, illetve a külső várkapu hősi emlékművének védnöke; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja; 1923. az „Alt-Neustadt” Egylet innsbrucki kirendeltségének elnöke; 1928. az „Alt-Neustadt” Egylet innsbrucki kirendeltségének tiszteletbeli elnöke; 1930. az egykori műszaki akadémikusok Prinz Eugen Egyletének díszvendége

Előmenetele: 1874. 09. 01. hadnagy; 1879. 05. 01. főhadnagy; 1884. 11. 01. 1. osztályú százados; 1891. 11. 01. őrnagy; 1894. 05. 01. alezredes; 1897. 05. 01. ezredes; 1903. 05. 01. vezérőrnagy; 1907. 11. 01. altábornagy; 1912. 11. 01. lovassági tábornok; 1916. 05. 01. vezérezredes

Beosztásai: 1874. 09. 01. a cs. és kir. 3. dragonyosezredben, Enns; 1880. 12. 01. a cs. és kir. 8. lovasdandár vezérkari tisztje, Prága; 1883. 12. 23. a cs. és kir. 32. gyaloghadosztály vezérkari tisztje, Budapest; 1885. 10. 29. a cs. és kir. 1. gyaloghadosztály vezérkari tisztje, Szarajevó; 1887. 04. 27. térképész a cs. és kir. 5. térképész osztagban, Bozen; 1888. 04. 13. beosztva a cs. és kir. haderő vezérkari főnöke melletti szolgálatra, Bécs; 1891. 10. 21. a cs. és kir. lovashadosztály vezérkari főnöke, Bécs; 1894. 04. 11. a 2. osztály parancsnoka a cs. és kir. 11. ulánusezredben, Jaroslau; 1894. 09. 01-től emellett még katonai állomásparancsnok is, Radymno; 1896. 01. 25. a cs. és kir. XIII. hadtest vezérkari főnöke, Zágráb; 1899. 06. 23. a cs. és kir. haderő vezérkari főnökének rendelkezésére, Bécs; 1899. 10. 24. a Vezérkar Igazgatási Irodájának főnöke, Bécs; 1903. 04. 12. a cs. és kir. 66. gyalogdandár parancsnoka, Komárom; 1905. 05. 27. a cs. és kir. 16. gyalogdandár parancsnoka, Trient; 1907. 07. 21. a cs. és kir. 36. gyaloghadosztály parancsnoka, Zágráb; 1912. 02. 07. a cs. és kir. XIV. hadtest parancsnoka és Innsbruck vezénylő tábornoka, Tirol és Vorarlberg honvédelmi parancsnoka, Innsbruck; 1914. 08. 02. a cs. és kir. 1. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1915. 05. 22. Tirol honvédelmi parancsnoka; 1916. 03. 14. a cs. és kir. 11. hadsereg parancsnoka az olasz fronton; 1916. 06. 16. felmentve; 1916. 11. 01. rendelkezési állományba helyezve, Innsbruck; 1917. 01. 21. a cs. kir. Első Alabárdos Testőrség kapitánya, Bécs; 1917. 02. 10. az összes udvari testőrség ezredese, Bécs; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs, 1920-tól Innsbruck

Fontosabb írásai: Zur Offensive 1916 aus Tirol. In: MWM 1933/7. 516–523. o.; Der Oberste Kriegsherr. In: (Herausgegeben von Eduard Ritter von Steinitz): Erinnerungen an Franz Joseph I. Kaiser von Österreich, apostolischer König von Ungarn. Verlag für Kulturpolitik. Berlin, 1931. 327–338. o.

Megjegyzés: Apja Julius Ignaz Dankl cs. kir. őrnagy. 1941. 01. 10-én temették el Innsbruckban a wilteni temetőben.

Források: KA AKVI 418. doboz; KA GBBL NAR 82. doboz; KA VAS 219. doboz;

KA MKSM 1915 84-5/1-38.; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 427., 488.; KA NL B/3 Nr. 1.; B/126 Nr. 9 K, B/691. Nr. 22., B/1000 Nr. 353., 354., 362., 364., 368.; KA Militär-Schulen 638., 736. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 333. o.; KA *Pallua-Gall* 22. o.; PVBL 173/1917. 6448. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; Lexikon I. vh. 122–123. o.; *Pastor, Ludwig von*: Generaloberst Viktor Dankl der Sieger von Krasnik und Verteidiger Tirols. B. Herder Verlag. Wien, 1916.; Révai Új Lexikona V. k. 2000. 127. o.; *Broucek* 1980. 244. o.; *Steiner* 12. o.; *Allmayer-Beck, Johann Christoph*: Die Kanzlei und das Archiv des Militär-Maria Theresien-Ordens. In: MÖSTA 10. Band. Wien, 1957. 243–256. o.; *Sauer* 87. o.; ÖBL I. Band 169. o.; MWM 1941. 67–70. o.; Rendjelek és kitüntetések, 1944. 252–253. o.; *Stourzh* 116. o.; *Döfering* 1928. 54. o.; *Döfering* 1989. 273. o.; *Hofmann-Hubka* 1944. 37–38. o.; *Lanjus* 1939. 186. o.; Generaloberst Viktor Graf Dankl. Zu seinem 70. Geburtstag. In: ÖWZ 12. 09. 1924. 1. o.; *Lustig-Prean* 1939. 86. o.; *Ludwigstorff* 1994 93–101. o.; Das österreichische Parlament, 28. o.; NDB III. Band 508–509. o.; Partenzettel; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/dankl.htm

Ernst August Herzog von Cumberland, Wilhelm Adolph Georg Friedrich

lovassági tábornok

1845. 09. 21. Hannover (Hannoveri Királyság) –
1923. 11. 14. Gmunden (Felső-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nő

Gyermekei: 3 fiú, 3 lány

Az apa foglalkozása: V. György hannoveri király

Hazai kitüntetései: 1866. 07. 03. MMTO-R; 1892. 04. 14.

StO-GK; 1898. 04. 19. D3; 1898. 12. 02. MJM98;

1908. 12. 02. MJK08; 1913. 05. 06. D2

Külföldi kitüntetései: 1878. 08. 01. Nagy-Britannia: Térdszalag Rend

é. n.: Porosz Fekete Sas Rend

Címe és rangok: Hannover koronahercege; Braunschweig és Lüneburg hercege; Nagy-Britannia és Írország hercege, Cumberland és Teviotdale hercege; Armagh grófja; brit tábornok; 1879. 10. 23. a cs. és kir. 42. gyalogezred tulajdonosa

Előmenetele: 1873. 03. 01. ezredes; 1917. 12. 21. lovassági tábornok

Beosztásai: 1873. 03. 01. beosztva a cs. és kir. 42. gyalogezred állományába, de ténylegesen nem szolgált a cs. és kir. haderőben

Megjegyzés: Teljes neve Ernst August Wilhelm Adolf Georg Friedrich Kronprinz von Hannover, Herzog von Braunschweig und Lüneburg, Prinz von Grossbritannien und Irland, Duke of Cumberland and Teviotdale, Earl of Armagh. Apjával György királlyal együtt 1868-ban Ausztriába emigrált, miután a porosz csapatok 1866-ban elfog-

lalták Hannovert. A felső-ausztriai Gmünden melletti Cumberland kastély családi mauzóleumában nyugszik.

Források: KA MKSM 1873 71-1/12, 1879 70-4/1, 1892 13-5/13, 1898 36-3/1, 1913 21-2/1; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA *Hubatka* 171. o.; PVBL 32/1866. 307. o., 245/1917. 9707. o.; *Broucek* 1980. 230. o.; *Steiner* 15. o.; Rendjelek és kitüntetések, 1944. 305. o.; Brockhaus V. Band 52–53. o.; Encyclopaedia Britannica. 8. 694. o.

Eugen Ferdinand Pius Bernhard Felix Maria, Erzherzog von Österreich

tábornagy

1863. 05. 21. Gross-Seelowitz (Morvaország) –
1954. 12. 30. Merano (Olaszország, Trento-Alto-Adige)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nőtlen

Az apa foglalkozása: cs. és kir. lovassági tábornok

Iskolái: gimnáziumi, művészettörténeti, osztrák honismereti, zenei magántanulmányok; 1878–1882 Katonai Lovaglótanár Intézet, Bécs; 1882-ben levizsgázott a bécsi helyi katonai akadémia tananyagából; 1882–1884 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és francia (t.), magyar (j.), cseh (m.)

Hazai kitüntetései: 1878. 04. 13. GVO-R; 1898. 11. 30. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 10. 29. D3; 1905. 09. 26. BMVM; 1908. 08. 12. Br. z. MVK3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 03. 30. StO-GK; 1911. 08. 09. Fejérvári jubileumi bronzérem; 1915. 03. 08. VSt-RK (KD); 1915. 05. 09. BMVM; 1915. 07. 29. MVK 1. (KD); 1916. 05. 24. GMVM; 1917. 01. 15. MMTO-GK; 1917. 06. 26. SMVM (KDS); 1917. 11. 05. Br. z. MVK 1. (KDS) utólag; KDS z. BMVM; S z. MVK1. (KD); KDS z. GMVM

Külföldi kitüntetései: 1881. 10. 03. Románia Csillaga Rend nagykeresztje; 1883. 07. 02. Spanyol III. Károly Rend nagykeresztje; 1886. 01. 11. Német Lovagrend fogadalmas lovagjának nyak- és mellkeresztje; 1890. 03. 06. Portugál Torony és Kard Rend nagykeresztje; 1891. 04. 26. Porosz Fekete Sas Rend; 1892. 05. 11. Hessen-Darmstadt: Lajos Rend nagykeresztje; 1894. 07. 30. a Német Lovagrend nagymesterének nyak és mellkeresztje; 1896. 04. 07. Toszkánai Szent József Rend nagykeresztje; 1896. 06. 26. Orosz Szent András Rend rendi láncsal, Orosz Szent Anna Rend I. osztálya, Orosz Szent Alexander Nyevszkij Rend és az Orosz Fehér Sas Rend; 1897. 09. 14. Sziámi Chak-Kri Nagy Korona Rend I. osztálya; 1897. 10. 10. Svéd Szeráf Rend és a Svéd Jubileumi Emlékérem; 1904. 02. 17. Pápai Krisztus Rend nagykeresztje; 1904. 06. 05. Szász Ernestin Házi rend nagykeresztje; 1907. 06. 21. Rendi lánc a Spanyol III. Károly Rendhez; 1907. 09. 24. Pápai Szent Sír Rend nagykeresztje; 1908. 09. 22. Nagy-Britannia: Királyi Viktória Rend nagykeresztje; 1909. Mária Krisztina spanyol királynő régensi emlékérmé; 1909. 09. 12. Rendi lánc a Porosz Fekete Sas Rendhez; 1910. 10. 06. Belga Lipót Rend

- nagykeresztje; 1915. 03. 30. Német (Pórosz) Vaskereszt I. és II. osztálya; 1915. 08. 02. Hohenzollern Házirend nagyparancsnoki keresztje kardokkal és csillaggal; 1915. 11. 16. Bajor Miksa József Katonai Rend nagykeresztje; 1916. 01. 15. Török arany és ezüst Imtiaz Érem; 1916. 03. 15. Oldenburgi Frigyes Ágost Kereszt I. és II. osztálya; 1916. 05. 20. Porosz „Pour le Mérite” Rend; 1916. 12. 02. Szász Fehér Sólyom Rend nagykeresztje kardokkal; 1916/17 a Bolgár Vörös Kereszt díszkitüntetése; 1917. 11. 11. Tölgyfalombok a „Pour le Mérite” Rendhez; 1917. 11. 20. Bolgár Vitézségi Érdemrend I. osztálya; 1918. 01. 02. Württembergi Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1918. 04. 20. III. Lajos bajor király aranylakodalmára készült díszjelvény
- Címek és rangok:* 1863. 05. 21. – 1918. az osztrák birodalmi tanács Urak Házának tagja; 1887. 01. 11. a Német Lovagrend fogadalmas lovagja; 1887. 01. 13. a Német Lovagrend helynöke (koadjutora); 1890. 04. 26. a cs. és kir. 41. gyalogezred tulajdonosa; 1891. a Mozdonyvezetők Egyletének védnöke; 1894. 11. 19. – 1923. 04. 30. a Német Lovagrend nagymestere; 1894. 11. 22. a cs. és kir. 4. gyalogezred tulajdonosa; 1895. 03. 05. a porosz királyi 3. vértesezred főnöke; 1898. 10. 28. a drezdai Történelmi Fegyvertani Egylet tiszteletbeli elnöke; 1900. 07. 05. – 1918. 11. 12. a salzburgi Mozarteum Nemzetközi Alapítvány védnöke; 1901. 06. a bécsi Zenebarátok Társaságának védnöke; 1904. 10. 16. az Osztrák Vörös Kereszt Társaság és a Magyar Szent Korona Országai Vörös-Kereszt Egylete helyettes védnöke; 1912. előtt a nürnbergi Kosmopolit Ansichtssammlerverband védnöke; 1915. 09. 03. az Innsbrucki Egyetem filozófia díszdoktora; 1915. 11. 27. a Zágrábi Egyetem állam- és jogtudományok díszdoktora; 1916. 01. 08. a „Tirolai Emlékkönyv” védnöke; 1916. 03. 06. az Innsbrucki Egyetem orvostudományok díszdoktora; 1916. 03. 04. a Bécsi Agrárfőiskola díszdoktora; 1916. 08. 12. – 1954. 12. 30. a bécsi cs. kir. Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagja; 1916. 09. 01. – 1918. a bécsi cs. kir. Tudományos Akadémia kurátora; 1916. 11. 12. a cs. és kir. Központi Műemlékgondozási Bizottság védnöke
é. n.: az Innsbrucki Zeneegylet védnöke; a Monarchia számos településének díszpolgára; marsallbot
- Előmenetele:* 1877. 10. 27. hadnagy; 1881. 04. 24. főhadnagy; 1885. 10. 27. 1. osztályú százados; 1888. 10. 26. őrnagy; 1889. 10. 27. alezredes; 1890. 04. 26. ezredes; 1893. 10. 28. vezérőrnagy; 1896. 04. 26. altábornagy; 1901. 04. 27. lovassági tábornok; 1915. 05. 22. vezérezredes; 1916. 11. 23. tábornagy
- Beosztásai:* 1877. 10. 27. a cs. kir. tirol-i vadászrezredben, Innsbruck; 1879. 06. 15.–07. 15. a cs. és kir. 73. gyalogezredben, Eger; 1880. 07. szakaszparancsnok a cs. és kir. 8. dragonyos ezredben, Moosbrunn; 1881. 05. 01. szakaszparancsnok a cs. és kir. 2. huszárezredben, Brassó; 1884. 09. 13. a cs. és kir. 5. huszárezredben, Pardubitz; 1885. 11. 01. az 1. század parancsnoka a cs. és kir. 5. huszárezredben, Kőszeg; 1888. 10. 26. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 100. gyalogezredben, Olmütz; 1890. 04. 26. a cs. és kir. 100. gyalogezred parancsnoka, Teschen; 1891. 10. 15. a cs. és kir. 13. huszárezred parancsnoka, Budapest; 1893. 10. 17. a cs. és kir. 9. gyalogdandár parancsnoka, Olmütz; 1896. 02. 08. a cs. és kir. 25. gyaloghadosztály parancsnoka, Bécs; 1900. 04. 03. a cs. és kir. XIV. hadtest, valamint Tirol és Vorarlberg honvédelmi parancsnoka, Innsbruck; 1908. 10. 11. a cs. és kir. csapatok főfelügyelője, Tirol és Vorarlberg honvédelmi főparancsnoka, Innsbruck; 1910. 04. 18. hadseregfelügyelő, valamint Tirol és Vorarlberg honvédelmi főparancsnoka, Innsbruck; 1912. 06. 29. felmentve beosztásaiból és egy

évre szabadságolva, Bécs; 1914. 08. 15. a Monarchia önkéntes hadigondozásának (Kriegsfürsorgeamt) védnöke, Bécs; 1914. 12. 22. a cs. és kir. 5. hadsereg parancsnoka a balkáni fronton, Pétervárad; 1915. 05. 22. az osztrák–magyar délnyugati front parancsnoka, Marburg; 1916. 03. 14. a Jenő főherceg-hadseregszoport parancsnoka az olasz fronton, Bozen; 1917. 03. 01. az osztrák–magyar Délnyugati Front parancsnoka, Marburg, 1917. 11. 12-től Klagenfurt; 1918. 01. 22. az uralkodó, mint legfelsőbb főparancsnok rendelkezésére, Bécs; 1918. 12. 01. szolgálaton kívüli viszonyba helyezve, Bécs, 1919. 05. 05-től Basel, 1934. 05. 23-tól Gumpoldskirchen, 1938. 09. 23-tól Bécs, 1945-től Igls bei Innsbruck

Megjegyzés: Frigyes főherceg testvére. Apja Károly Ferdinánd főherceg. 1955. 01. 06-án temették el Innsbruckban, a Szent Jakab plébániatemplomban.

Források: KA Qualliste Erzherzoge; KA GBL Erzherzoge/Haus Habsburg; KA MKSM 1904 84-5/9, 1911 36-2/1-3, 1914 69-6/9-12, 1914 84-5/12-3; KA AOK KPQ 99. doboz; KA NL B/691. Nr. 22., B/787 Nr. 69., NL B/1000 Nr. 353., 354., 357., 362., 364., 440., B/1139. Nr. 1.; KA Ms Allg. 350., 427., 465., 466., 488.; KA *Pallua-Gall* 1903. 98. o.; RK 1914/82. 797. o.; *Steiner* 8. o.; *Stummer, Rupert*: Erzherzog Eugen von Österreich 1863–1954. Salzburg, 2009.; Habsburg Lexikon 177–178. o.; Lexikon I. vh. 316. o.; *Broucek* 1980. 148. o.; *Künigl, L. Graf*: Erzherzog Eugen 1863–1954. Innsbruck, 1957.; *Kramer, Hans*: Feldmarschall Erzherzog Eugen (1863–1954). In: *Ostdeutsche Wissenschaft*, Bd. V/1958. 462–485. o.; *Schildenfeld, Zoe von*: Erzherzog Eugen 1863–1963. Ein Gedenkbuch. Innsbruck, 1963.; *Glaise von Horstenau, Edmund*: Erzherzog Eugen als Soldat und Führer. In: *ÖWZ* 19. 05. 1933. 2. o.; *Generaloberst Stefan Freiherr Sarkotić von Lovćen*: Feldmarschall Erzherzog Eugen. In: *ÖWZ* 19. 05. 1933. 1–2. o.; *Sauer* 87. o.; *List* 1982. 215–221. o.; *ÖMZ* 1908. II. Band. 1881–1882. o.; Rendjelek és kitüntetések 1944. 252–253., 304. o.; *Kiszling, Rudolf*: Zum Gedenken. Feldmarschall Erzherzog Eugen. In: *ÖMZ* 3. 1963.; *Uő*: Feldmarschall Erzherzog Eugen. In: *Der Volksbote*, Innsbruck, 18. 05. 1963.; *Regele, Oskar*: Eugen Erzherzog von Österreich. In: *Die Furche*, 1955. Nr. 2.; *Uő*: Der letzte österreichische Feldmarschall. In: *Die Wiener Zeitung*, 1955. Nr. 1.; *Hofmann–Hubka* 1944. 19–20. o.; *Lanjus* 1939. 162. o.; *Ludwigstorff* 1989. 47–62. o.; Das österreichische Parlament, 30. o.; BLGBL Band I. 321–322. o.; NDB IV. Band 673. o.; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/erzeugen.htm

Fabini, Ludwig Hermann, von

gyalogsági tábornok

1861. 07. 06. Medgyes (Medgyesi Szász Szék) –
1937. 12. 11. Temesvár (Románia)

Vallása: evangélikus

Családi állapot: nő

Gyermekei: 3 fiú, 2 lány

Az apa foglalkozása: evangélikus lelkész

Iskolái: hat gimnáziumi osztály, Medgyes; 1878–1880 gyalogsági hadapródiskola, Prága, 1887–1889 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), magyar és cseh (m.), francia (n.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 10. 24. BMVM; 1904. 01. 12. D3; 1904. 10. 02. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 09. 23. LO-R; 1911. 08. 08. SMVM; 1914. 01. 26. D2; 1914. 10. 16. KD z. LO-R; 1915. 06. 19. EKO-R2 (KD); 1916. 05. 30. MVK2. (KD); 1917. 01. 27. EKO-R1 (KD); 1917. 08. 05. LO-1 (KDS); 1918. 03. 05. EZ1-RK (KD)

utólag: S z. LO-R (KD); S z. EKO-R2 (KD); S z. MVK2. (KD); S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1903. 07. 11. Szász Albert Rend tisztikeresztje; 1903. 10. 18. Porosz Korona Rend II. osztálya; 1915. 05. 28. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Címek és rangok: 1912. 10. 20. magyar nemesi cím

Előmenetele: 1879. 01. 26. gyalogos; 1879. 08. 01. címzetes tizedes; 1880. 04. 06. címzetes szakaszvezető; 1880. 08. 18. hadapród címzetes őrmester; 1881. 02. 01. hadapród tiszthelyettes; 1882. 05. 01. hadnagy; 1887. 11. 01. főhadnagy; 1893. 05. 01. 1. osztályú százados; 1899. 05. 01. őrnagy; 1902. 11. 01. alezredes; 1905. 11. 01. ezredes; 1911. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 11. 01. altábornagy; 1918. 02. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1879. 01. 26. a cs és kir. 36. gyalogezredben, Prága, Livno, Nevesinje, Jungbunzlau; 1889. 11. 01. a cs. és kir. 60. gyalogdandár vezérkari tisztje, Lemberg; 1891. 10. 27. a cs. és kir. 8. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Innsbruck; 1892. 10. 20. a cs. és kir. XIV. hadtest vezérkari osztályán, Innsbruck; 1895. 10. 23. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 5. osztályán, Bécs; 1897. 05. 01. az 5. század parancsnoka cs. és kir. 48. gyalogezredben, Pozsony, Nagykanizsa; 1899. 05. 01. a cs. és kir. 33. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Komárom; 1899. 09. 28. az uralkodó Katonai Irodájában, Bécs; 1904. 10. 17. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 14. gyalogezredben, Innsbruck; 1906. 10. 27. a cs. és kir. V. hadtest vezérkari főnöke, Pozsony; 1911. 08. 02. a cs. és kir. 11. gyalogdandár parancsnoka, Graz; 1914. 07. 28. a cs. és kir. 11. gyalogdandár parancsnoka az orosz fronton; 1914. 10. 07. a cs. és kir. 8. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 07. a cs. és kir. 8. gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1916. 08. 07. a cs. és kir. VI. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1916. 10. 03. a cs. és kir. VI. hadtest parancsnoka a román fronton; 1917. 01. 10. a cs. és kir. XVII. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1917. 06. a cs. és kir. XVII. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1918. 03. a cs. és kir. XVII. hadtest parancsnoka az ukrajnai Chersoni-kormányzóságban, Odessza; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Graz; 1919. 01. 01-től Medgyes, majd Medgyes és Graz váltakozva, végül Temesvár

Fontosabb írásai: Die Übungen der Infanterie aus Zeltlagern. In: ÖMZ 1909. II. Band 1635–1654. o.; Drei Fabini. Hermannstadt, 1930.; Die Feuertaufe des Eisernen Korps. (Der erste Tag der Schlacht von Zloczów am 26. August 1914.) In: MWM 1930/9-10. 785–843. o.; Monte Priaforá. Ein Ruhmesblatt der Tiroler Kaiserjäger aus der Maioffensive 1916. In: MWM 1931/11–12. 1009–1030. o.; Monte Priaforá. Ein Ruhmesblatt der Tiroler Kaiserjäger aus der Maioffensive 1916. In: Ergänzungsheft 3. zum Werke „Österreich–Ungarns letzter Krieg“. Wien, 1932.; Die Kämpfe um die Hochfläche von Bainsizza in der 10. Isonzoschlacht vom 12. bis 30. Mai 1917. In:

MWM 1933/5. 335–357. o.; Tiroler Kaiserjäger 1914–15 am San. In: MWM 1934/12. 951–982. o.

Megjegyzés: Apja Johann Fabini evangélikus lelkész. 1937. 12. 14-én temették el Temesvárott az erzsébetvárosi temetőben.

Források: KA AKVI 588. doboz; KA GBBL NAR 118. doboz; KA MKSM 1914 69-6/8-34, 1916 69-3/20, 1916 69-3/28; KA AOK KPQ 99. doboz; KA NL B/128 Nr. 1., B/1000 Nr. 353., 356., 370.; KA Ms Allg. 427.; KA Pensionsbuch Band V. 90. o.; KA *Hubatka* 14. o.; *Steiner* 18. o.; *Gerő* 52. o.; *Lexikon* I. vh. 167. o.; *Broucek* 2009. 171. o.; *Kiszling, Rudolf:* Berühmte Generale der Siebenbürger Sachsen. In: *Südostdeutsche Vierteljahresblätter*, 11. (1962.) 228–235. o.; *Linzer Volksblatt*, 21. 12. 1937. 1. o.; *ÖWZ* 24. December 1937. 2. o.; *Ernst Horsetzky Gdl.:* Gen. d. Inf. Ludwig von Fabini als Truppenführer. In: *ÖWZ* 24. 12. 1937. 2. o.; *NFP* 15. 12. 1937. 6. o.; *TP* 19. 12. 1937. 13. o.; *Kempelen* XI. k. 319. o.; *Partenzettel*

Fail-Griessler, Andreas, von

gyalogsági tábornok

1857. 02. 25. Graz (Stájerország) –
1919. 03. 06. Graz (Stájerország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Az apa foglalkozása: cs. és kir. tiszt

Iskolái: 1871–875 katonai akadémia, Bécsújhely; 1879–1881 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia és román (j.), lengyel és magyar (sz.)

Hazai kitüntetései: 1892. 04. 15. BMVM; 1898. 09. 23. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 02. 03. D3; 1904. 09. 15. EKO-R3; 1908. 10. 05. BM; 1908. 12. 02. MJK08; 1912. 03. 08. LO-R; 1913. 02. 01. D2; 1913. 07. 29. MK13; 1914. 10. 25. LO-K (KD)

Külföldi kitüntetései: 1888. 07. 05. Szász Albert Rend lovagkeresztjének I. osztálya

Címek és rangok: 1917. 08. 11. titkos tanácsos

Előmenetele: 1875. 09. 01. hadnagy; 1880. 11. 01. főhadnagy; 1888. 05. 01. 1. osztályú százados; 1894. 05. 01. őrnagy; 1896. 11. 01. alezredes; 1900. 05. 01. ezredes; 1906. 05. 01. vezérőrnagy; 1910. 05. 01. altábornagy; 1914. 10. 07. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1875. 09. 01. a cs. és kir. 57. gyalogezredben, Bécs; 1881. 11. 01. a cs. és kir. 4. gyalogdandár vezérkari tisztje, Bécs; 1883. 10. 22. a cs. és kir. XIV. hadtest vezérkari osztályán, Innsbruck; 1884. 02. 01. a cs. és kir. 57. gyalogezred tartalékalományában, Verje; 1886. 01. 01. aktiválva a cs. és kir. 89. gyalogezredben, Bécs; 1886. 10. 16. a cs. és kir. 61. gyalogdandár vezérkari tisztje, Budapest; 1887. 04. 28. a Vezérkar Hadműveleti és Különleges Vezérkari Munkák Osztályán, Bécs; 1892. 04. 28. a 12. század

parancsnoka a cs. és kir. 35. gyalogezredben, Pilsen, Prága; 1894. 03. 15. második törzstiszt a cs. és kir. II. hadtest parancsnokságán, Bécs; 1895. 05. 10. – 1898. 09. 11. a hadműveleti vezérkari szolgálat tanára a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1898. 10. 11. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 13. gyalogezredben, Krakkó; 1900. 07. 07. a cs. és kir. I. hadtest vezérkari főnöke, Krakkó; 1906. 04. 21. a cs. és kir. 12. hegyidandár parancsnoka, Banjaluka; 1909. 02. 14. felmentve; 1909. 04. 14. beosztva a cs. és kir. V. hadtestparancsnokságra, Pozsony; 1910. 04. 16. a cs. és kir. 32. gyaloghadosztály parancsnoka, Budapest; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 32. gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1914. 09. elejétől a cs. és kir. 32. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 10. 07. a cs. és kir. VII. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1914. 11. 18. felmentve; 1915. 01. 01. nyugdíjazás, Graz

Megjegyzés: Eredeti neve Andreas Griessler, 1894. 11-től használta nevét Fail-Griessler formában. 1916. 02. 11-én megövezgyült.

Források: KA AKVI 592. doboz; KA GBL Steiermark bis 1864 4344. doboz; GBL PaD 171/85.; KA MKSM 1914 69-6/8-34, 1914 69-6/8-44, 1914 70-1/165; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 427.; KA NL B/1000 Nr. 353; KA Pensionsbuch Band IV. 300 o.; KA Pallua-Gall 54. o.; *Lustig-Prean* 1939. 93. o.

Fath, Heinrich, von

gyalogsági tábornok

1863. 05. 09. Kolozsvár (Kolozs vármegye) –
1929. 02. 13. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú

Az apa foglalkozása: cs. és kir. hadbíró őrnagy

Iskolái: négy gimnáziumi osztály, Temesvár; 1876–1880
gyalogsági hadapródiiskola, Temesvár; 1884–1886 Ha-
diiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), orosz (f.), francia (j.), magyar
(m.), cseh (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1905. 10. 01. D3; 1906. 09. 29. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1915. 03. 09. D2; 1915. 07. 26. MVK2. (KD); 1916. 02. 23. EKO-R1 (KD); 1916. 08. 02. EZI-RK (KD); 1917. 08. 13. BMVM (KDS)
utólag: S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1904. 10. 25. Olasz Szent Móric és Lázár Rend parancsnoki keresztje; 1908. 07. 22. Olasz Korona Rend nagytiszti keresztje; 1916. 03. 07. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Címek és rangok: 1916. 05. 08. osztrák nemesi cím; 1916. 06. 04. titkos tanácsos; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja

Előmenetele: 1880. 03. 09. gyalogos; 1880. 03. 23. gyalogos címzetes szakaszvezető;

1880. 03. 26. gyalogos címzetes őrmester; 1880. 08. 18. hadapród tiszthelyettes; 1881. 11. 01. hadnagy; 1886. 11. 01. főhadnagy; 1889. 05. 01. 1. osztályú százados; 1895. 11. 01. őrnagy; 1898. 05. 01. alezredes; 1901. 11. 01. ezredes; 1908. 05. 01. vezérőrnagy; 1911. 11. 01. altábornagy; 1915. 08. 21. címzetes gyalogsági tábornok; 1916. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1880. 03. 09. a cs. és kir. 29. gyalogezredben, Komárom; 1880. 08. 18. a cs. és kir. 38. gyalogezredben, Kecskemét; 1882. 09. 01. a cs. és kir. 86. gyalogezredben, Budapest; 1886. 10. 24. a cs. és kir. 49. gyalogdandár vezérkari tisztje és tanár a tábori csendőr tanfolyamon, Jaroslau; 1889. 02. 12. a cs. és kir. 2. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Jaroslau; 1890. 09. 18. harcászat, hadtörténelem és hadszervezet tanár a cs. és kir. katonai akadémián, Bécsújhely; 1894. 11. 01. századparancsnok a cs. és kir. 76. gyalogezredben, Sopron; 1895. 11. 01. a cs. és kir. 14. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Pozsony; 1899. 10. 21. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 19. gyalogezredben, Győr; 1901. 11. 01. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 12. gyalogezredben, Trebinje; 1902. 11. 04. a cs. és kir. 28. gyalogezred parancsnoka és katonai állomásparancsnok, Budweis; 1907. 09. 26. a cs. és kir. 60. gyalogdandár parancsnoka, Lemberg; 1909. 10. 21. a cs. és kir. 12. gyalogdandár parancsnoka, Klagenfurt; 1911. 01. 22. a cs. és kir. 33. gyaloghadosztály parancsnoka, Komárom; 1913. 04. 17. beosztva a cs. és kir. II. hadtestparancsnokságra, Bécs; 1914. 08. 04. cs. és kir. katonai parancsnok, Bécs; 1914. 08. 19. cs. és kir. város- és hídfőparancsnok, Bécs; 1915. 10. 27. a Fath-hadtest megbízott parancsnoka a szerb fronton; 1916. 05. 08. egy kombinált hadtest (1916. 10-től cs. és kir. XXII. hadtest) megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1916. 10. 22. felmentve; 1917. 09. 01. határozatlan időre várakozási illetékkel szabadságot, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Über die Methode des Studiums kriegsgeschichtlichen Begebenheiten.

In: OMV LIII. Band 1896. 185–212. o.; (társszerző *Glöckler, Gustav*): Behelf zur Lösung Schiesstechnischer Aufgaben für das Repetiergewehr M 95. Wien, 1906.

Megjegyzés: Apja Rudolf Fath hadbíró őrnagy. Neve 1891. 10. 31. előtt Fáth volt. Fia 1916. 02. 04-én meghalt. 1929. 02. 15-én temették el a bécsi Zentralfriedhofban.

Források: KA AKVI 602. doboz; KA VAS 313. doboz; KA MKSM 1914 69-1/15, 1914 69-1/15-2, 1914 69-6/6-7; KA AOK KPQ 99. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 465.; 478; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 354. o.; KA *Pallua-Gall* 82. o.; *Broucek* 1980. 211. o.; *Broucek* 2009. 90. o.; *Döfering* 1928. 74. o.; *Döfering* 1989. 293. o.; Partenzettel

címzetes gyalogsági tábornok

1860. 04. 12. Mágocs (Baranya vármegye) –

1918. 10. 11. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: járásorvos

Iskolái: alreáliskola három osztálya, Pécs; 1874–1879
utász hadapródiskola, Hainburg; 1889–1890 honvéd
Ludovika Akadémia felsőbb tiszti tanfolyam, Buda-
pest; 1890–1892 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és magyar (t.), angol és francia (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 11. 12. D3; 1903. 09. 22. MVK3.; 1908.
04. 10. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1912. 11. 12. D2; 1913. MK13; 1915. 05. 21.
EZ1-RK (KD); 1915. 10. 16. EKO-R2 (KD); 1917. 02. 17. BMVM (KD); 1917. 03. 19.
EZ-RK (OZ)

utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. BMVM (KD)

Külföldi kitüntetései: 1909. 10. 19. Spanyol Katonai Érdemrend III. osztályú keresztje

Előmenetele: 1877. 04. 12. alutász; 1877. 08. 09. címzetes tizedes; 1878. 06. 30. címzetes sza-
kaszvezető; 1879. 06. 30. címzetes őrmester; 1879. 08. 18. hadapród; 1879. 09. 16. hadap-
ród tizedes címzetes őrmester; 1880. 01. 15. hadapród tiszthelyettes; 1880. 11. 01. hadnagy;
1888. 05. 01. főhadnagy; 1892. 11. 01. 2. osztályú százados; 1895. 05. 01. 1. osztályú szá-
zados; 1898. 11. 01. őrnagy; 1902. 05. 01. alezredes; 1905. 11. 01. ezredes; 1911. 05. 01.
vezérőrnagy; 1914. 08. 01. altábornagy; 1917. 11. 16. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1877. 04. 12. a cs. és kir. utászezredben, Klosterneuburg; 1879. 08. 18. a cs. és
kir. 52. gyalogezredben, Pécs; 1886. 10. 01. – 1887. 05. 01. várakozási illetékkal sza-
badságolva, Pécs; 1889. 06. 01. a m. kir. 18. honvéd gyalogezredben, Kőszeg; 1890.
11. 01. a m. kir. 13. honvéd gyalogezred 1. zászlóaljában, Pozsony; 1892. 11. 01. a m. kir.
9. honvéd gyalogezred 1. zászlóaljában, Kassa; 1892. 12. 05. a cs. és kir. VI. hadtest-
parancsnokság vezérkari osztályán, Kassa; 1893. 08. 23. a m. kir. honvéd Ludovika
Akadémia harcászat és szolgálati szabályzat tanára, Budapest; 1894. 06. 17. a m. kir.
honvéd Ludovika Akadémia felsőbb tiszti tanfolyamának harcászat tanára, Budapest;
1898. 10. 01. a m. kir. 20. honvéd gyalogezredben, Körmen; 1898. 11. 01. a 3. zászló-
alj parancsnoka a m. kir. 20. honvéd gyalogezredben, Körmen; 1899. 10. 01. a m. kir.
honvéd törzstiszti tanfolyam tanára, Budapest; 1903. 10. 01. vezérkari törzstiszt a m.
kir. Honvéd Főparancsnokságon, Budapest; 1906. 06. 10. a m. kir. Honvéd Főparancs-
nokság vezérkari főnöke, Budapest; 1910. 02. 03. a m. kir. Honvédelmi Minisztérium
II. ügycsoportjának főnöke, Budapest; 1911. 06. 20. a m. kir. 46. honvéd gyalogdandár
parancsnoka, Lugos; 1914. 08. 04. a m. kir. 46. honvéd gyalogdandár parancsnoka az
orosz fronton; 1914. 09. 04. a m. kir. 23. honvéd gyaloghadosztály megbízott parancs-
noka az orosz fronton; 1914. 09. 12. a m. kir. 46. honvéd gyalogdandár parancsnoka
az orosz fronton; 1914. 10. 19. gyógykezelésen, Meran; 1915. 02. 25. a m. kir. II. hon-

védkerület parancsnoka, Szeged; 1915. 06. 13. a m. kir. 40. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 09. 22. gyógykezelésén, Tátralomnic; 1916. 05. 11. a m. kir. III. honvédkerület parancsnoka, Kassa; 1917. 07. 01. határozatlan időre várakozási illetékkal szabadságolva, de meghagyva beosztásában; 1918. 07. 24. felmentve; 1918. 09. 22. a m. kir. Legfelsőbb Honvéd Törvényszék elnöke, Budapest

Megjegyzés: Egy nevelt lánya és egy nevelt fia volt. 1918. 10. 16-án Pécsen temették el.

Források: KA AKVI 622. doboz; HL AKVI 34261; KA GBBL Abgang I/II. 3/157.; GBBL NAR 127. doboz; KA MKSM 1915 70-1/30, 1916 70-1/35, 1918 70-1/91; KA Pensionsbuch Band IV. 372. o.; KA *Hubatka* 6. o.; KA Ms Allg. 466.; KA NL B/1000 Nr. 353.; RK 1913/66. 644. o., 1915/120. 1969. o., 1917/29. 520. o., 1917/154. 2903. o., 1918/145. 4192. o.; LAK 1899. 636–637. o.; *Steiner* 167. o.; *Bachó* 966. o.; OSZK gyászjelentés

Fox, Vinzenz, Freiherr von

gyalogsági tábornok

1859. 04. 01. Bielitz (Szilézia) –

1931. 07. 15. Pramet bei Ried (Felső-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 3 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. állami tisztviselő

Iskolái: hét főreáliskolai osztály és érettségi vizsga, Tropaupau; 1877–1879 gyalogsági hadapródiskola 3. és 4. évfolyama, Bécs; 1883–1885 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), cseh és horvát (m.), francia (n.)

Hazai kitüntetései: 1898. 11. 30. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 10. 07. D3; 1905. 03. 27. EKO-R3; 1907. 04. 17. BMVM; 1908. 12. 02. MJK08; 1912. 10. 07. D2; 1913. 03. 09. LO-R; 1913. 07. 23. MK13; 1914. 12. 05. EKO-R2 (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1915. 08. 15. EKO-R1 (KD)

utólag: S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1901. 10. 13. Szász Fehér Súlyom Rend parancsnoki keresztje; 1902. 01. 12. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1903. 10. 18. Szász Albert Rend parancsnoki keresztjének II. osztálya és az Orosz Szent Anna Rend II. osztálya; 1904. 04. 22. Svéd Kard Rend parancsnoki keresztje és Mecklenburg-Strelitz: Vend Korona Házi rend parancsnoki keresztje; 1906. 04. 22. Spanyol Katonai Érdemrend III. osztálya és a Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya; 1906. 07. 24. Porosz Korona Rend II. osztálya csillaggal; 1907. 01. 19. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje; 1914. 12. 05. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Címek és rangok: 1917. 08. 11. titkos tanácsos; 1918. 03. 31. osztrák bárói rang; 1918 után az Osztrák Tiszti Szövetség elnöke Linzben

Előmenetele: 1877. 10. 07. gyalogos; 1878. 04. 06. gyalogos címzetes őrzetető; 1878. 07. 06. gyalogos címzetes tizedes; 1879. 01. 16. gyalogos címzetes szakaszvezető; 1879. 04. 15.

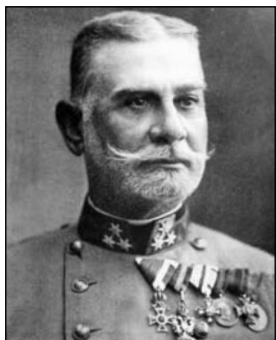

gyalogos címzetes őrmester; 1879. 09. 01. hadapród tiszthelyettes; 1880. 05. 01. hadnagy; 1885. 11. 01. főhadnagy; 1889. 01. 01. 1. osztályú százados; 1895. 05. 01. őrnagy; 1897. 11. 01. alezredes; 1901. 05. 01. ezredes; 1907. 05. 01. vezérőrnagy; 1911. 05. 01. altábornagy; 1915. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1877. 10. 07. a cs. és kir. 1. gyalogezredben, Bécs; 1878. 01. 25. a cs. és kir. 74. gyalogezredben, Trebinje, Pilsen, Rokycan, Innsbruck; 1885. 12. 01. a cs. és kir. 5. gyalogdandár vezérkari tisztje, Linz; 1888. 12. 01. a cs. és kir. IV. hadtest vezérkari osztályán, Budapest; 1894. 04. 19. a cs. és kir. 12. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Krakkó; 1895. 10. 29. második törzstiszt a cs. és kir. IV. hadtest vezérkari osztályán, Budapest; 1898. 10. 11. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 53. gyalogezredben, Zágráb; 1901. 04. 07. a cs. és kir. II. hadtest vezérkari főnöke, Bécs; 1907. 04. 17. a cs. és kir. 7. gyalogdandár parancsnoka, Znaim; 1910. 05. 17. a cs. és kir. 7. gyaloghadosztály parancsnoka, Eszék; 1914. 04. 21. beosztva a cs. és kir. hadtest-tisztiiskolák főfelügyelője mellé, Bécs; 1914. 06. 13. a cs. és kir. hadtest-tisztiiskolák főfelügyelője Bécs, 1914. 08. 04. beosztva a cs. és kir. Műszaki Katonai Bizottságba, Bécs; 1914. 09. 04. a cs. és kir. 35. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 01. 20. a cs. és kir. XV. hadtest megbízott parancsnoka a szerb fronton; 1915. 02. 18. a cs. és kir. XV. hadtest parancsnoka a szerb fronton; 1915. 05. 22. a cs. és kir. XV. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1915. 07. 26. felmentve; 1916. 01. 01. nyugdíjazás, Linz

Megjegyzés: 1920. 03. 26-tól özvegy. 1931. 07. 17-én temették el Linzben.

Források: KA AKVI 679. doboz; KA GBL Abgang 1931 1/20.; GBL Diverse 146. doboz; KA MKSM 1914 70-1/52, 1914 70-1/86, 1915 84-5/1-38; KA KM Präs. 1914 1-4/20; KA AOK KPQ 99. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 350., 427., 465.; KA Pensionsbuch Band IV. 322. o.; KA *Pallua-Gall* 68. o.; *Döfering* 1928. 81. o.; *Döfering* 1989. 300. o.; BLGBL Band I. 373. o.; Partenzettel; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>

Frank, Liborius, Ritter von

gyalogsági tábornok

1848. 10. 05. Spalato (Dalmácia) –
1935. 02. 26. Graz (Stájerország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Az apa foglalkozása: cs. kir. kikötői kapitány

Iskolái: 1861–1865 hadapródintézet, Fiume; 1865–1869 katonai akadémia, Bécsújhely; 1872–1874 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), olasz (m.), francia (e.), szlovák (sz.)

Hazai kitüntetései: 1878. 12. KM; 1891. 04. 19. MVK3.; 1894. 08. 20. D3; 1895. 04. 11. EKO-R3; 1898. 12. 02. MJM98; 1906. 03. 06. LO-R; 1908. 08. 12. FJO-GK; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 08. 23. D2; 1911. 03. 16. EKO-R1; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1914. 11. 26. LO-GK (KD)

é. n.: Osztrák Háborús Emlékérem kardokkal, Magyar Háborús Emlékérem kardokkal, sisakkal
utólag: S z. LO-GK (KD)

Külföldi kitüntetései: 1896. 09. 02. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1897. 03. 09. Portugál Krisztus Rend parancsnoki keresztje; 1912. 07. 25. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1913. 07. 19. Bajor Szent Mihály Rend nagykeresztje

Címek és rangok: 1908. 06. 25. titkos tanácsos; 1910. 01. 06. a cs. és kir. 61. gyalogezred tulajdonosa; 1910. 01. 07. osztrák lovagi cím; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja; 1928. az „Alt-Neustadt” Egylet grazi kirendeltségének tiszteletbeli elnöke

Hadjáratai: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában vezérkari főhadnagyként vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1869. 09. 01. hadnagy; 1876. 11. 01. főhadnagy; 1879. 05. 01. 1. osztályú százados; 1887. 11. 01. őrnagy; 1890. 05. 01. alezredes; 1892. 11. 01. ezredes; 1898. 11. 01. vezérőrnagy; 1903. 05. 01. altábornagy; 1908. 11. 01. tábornok; 1908. 11. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1869. 09. 01. a cs. és kir. 21. vadászászlóaljban, Mauer bei Wien; 1873. 05. 01. a cs. és kir. 27. tábori vadászászlóaljban, Marburg; 1874. 11. 01. a cs. és kir. 24. gyalogdandár vezérkari tisztje, Krakkó; 1876. 05. 01. a cs. kir. tiroli vadászvezred 5. zászlóalijában, Rovereto; 1876. 09. 01. tanár a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskolában, Innsbruck; 1877. 09. 01. a cs. és kir. 1. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Bécs; 1878. 02. 15. a Vezérkar Hadművelleti Irodájában, Bécs; 1878. 11. 05. a Vezérkar Hadművelleti és Különleges Vezérkari Munkák Irodájában, Bécs; 1879. 10. 21. a cs. és kir. Főhadparancsnokság vezérkari osztályán, Lemberg; 1882. 04. 11. a cs. és kir. 7. térképész osztagban, Nagyszombat; 1883. 05. 01. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1883. 08. 01. a cs. és kir. 50. gyalogdandár vezérkari tisztje, Bécs; 1883. 09. 18. harcászattanár a cs. és kir. katonai akadémián, Bécsújhely; 1887. 10. 17. a cs. és kir. 11. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Lemberg; 1889. 10. 16. a Vezérkar Hadművelleti és Különleges Vezérkari Munkák Irodájában, Bécs; 1891. 04. 19. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 33. gyalogezredben, Arad; 1892. 03. 23. második törzstiszt a cs. és kir. Hadügyminisztérium 6. osztályán, Bécs; 1893. 11. 01. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 6. osztályának főnöke, Bécs; 1895. 04. 11. a cs. és kir. 71. gyalogezred parancsnoka, Bécs; 1898. 07. 01. a cs. és kir. 56. gyalogdandár parancsnoka, Laibach; 1900. 04. 24. a cs. és kir. 12. gyalogdandár parancsnoka, Klagenfurt; 1903. 04. 20. a cs. és kir. 1. gyaloghadosztály parancsnoka, Szarajevó; 1908. 06. 17. a cs. és kir. VII. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Temesvár; 1910. 04. 16. hadseregfelügyelő, Bécs; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 5. hadsereg parancsnoka a balkáni fronton; 1914. 12. 26. felmentve; 1915. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs; 1919-től Grazban élt

Megjegyzés: Apja Julius Frank kikötői kapitány. 1935. 02. 28-án temették el Grazban.

Források: KA AKVI 685. doboz; KA GBBL NAR 139. doboz; KA VAS 358. doboz; KA MKSM 1911 36-2/1-3, 1914 69-6/8-51; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 350., 427., 465.; KA NL B/126 Nr. 9 K, B/691 Nr. 22., B/1000 Nr. 353., 354.; KA Militär-Schulen 638. doboz, KA Pensionsbuch Band IV. 303. o.; KA *Pallua-Gall* 1903. 119. o.; Lexikon I. vh. 195. o.; ÖBL I. Band 344. o.; *Zitterhofer, Karl*: Armeeinspektor GdI Liborius Ritter von Frank. In: ÖMZ 1910. II. Band 69–70. o.; *Döfering* 1928. 82. o.; *Döfering* 1989 301. o.; *Lustig-Prean* 1939. 62. o.; Partenzettel

címzetes tábornagyszernagy

1854. 03. 13. Nimbург an der Elbe (Csehország) –
1916. 12. 17. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. főorvos

Iskolái: alreáliskola három évfolyama, Nimbург; főreáliskola egy évfolyama; 1869–1872 katonai műszaki iskola, Máhrisch-Weisskirchen; 1872–1876 Műszaki Katonai Akadémia, Bécs; 1879–1881 magasabb tüzértanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia és angol (m. j.), cseh (m.)

Hazai kitüntetései: 1895. 10. 15. MVK3; 1898. 12. 02. MJM98; 1901. 08. 18. D3; 1902. 10. 18. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 03. 09. LO-R; 1911. 09. 01. D2; 1915. 08. 13. EKO-R2 (KD); 1916. 11. 01. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1902. 07. 12. Norvég Királyi Szent Olaf Rend parancsnoki keresztjének II. osztálya; 1904. 10. 18. Orosz Szent Szaniszló Rend I. osztálya; 1908. 01. 28. Spanyol Katonai Érdemrend nagykeresztje és a Görög Megváltó Rend nagyparancsnoki keresztje; 1910. 10. 13. Olasz Korona Rend nagykeresztje; 1911. 04. 13. Szász Albert Rend nagykeresztje; 1913. 07. 19. Japán Felkelő Nap Rend II. osztálya; 1914. 05. 01. Svéd Kard Rend nagykeresztje; 1915. 02. 20. Porosz Vörös Sas Rend I. osztálya

Címek és rangok: a cs. kir. Földrajzi Társaság alelnöke

Előmenetele: 1876. 09. 01. hadnagy; 1881. 11. 01. főhadnagy; 1885. 05. 01. 1. osztályú százados; 1891. 11. 01. őrnagy; 1894. 11. 01. alezredes; 1897. 05. 01. ezredes; 1903. 11. 01. vezérőrnagy; 1907. 11. 01. altábornagy; 1913. 04. 27. címzetes tábornagyszernagy

Beosztásai: 1876. 09. 01. a cs. és kir. 7. tábori tüzérezredben, Bécs; 1881. 11. 01. a cs. és kir. 12. gyalogdandár vezérkari tisztje, Graz; 1882. 10. 28. a cs. és kir. 3. hegyidandár vezérkari tisztje, Stolac; 1884. 10. 01. a cs. és kir. 3. gyalogdandár vezérkari tisztje, Bécs; 1885. 04. 07. a Vezérkar Hadműveleti és Különleges vezérkari Munkák Irodáján, Bécs; 1887. 04. 27. térképész a cs. és kir. 3. térképészosztágban, Innsbruck; 1888. 03. 22. a cs. és kir. 4. térképészosztágban, Klagenfurt; 1889. 05. 01. aligazgató a cs. és kir. 5. térképészosztágban Nagyszében, Gyulafehérvár; 1891. 05. 01. a cs. és kir. vezérkari főnök rendelkezésére, Bécs; 1891. 10. 01. a tereptan tanára és a gyakorló térképezés vezetője a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1895. 10. 15. második törzstiszt a cs. és kir. 8. hadosztály-tüzérezredben, Radkersburg; 1897. 04. 04. második törzstiszt a cs. és kir. 37. hadosztály-tüzérezredben, Radkersburg; 1897. 05. 07. a cs. és kir. 18. hadosztály-tüzérezred parancsnoka, Eperjes; 1899. 05. 31. a cs. és kir. Katonaföldrajzi Intézet parancsnokhelyettese, Bécs; 1901. 07. 28. a cs. és kir. Katonaföldrajzi Intézet parancsnoka, Bécs; 1914. 07. 26. a cs. és kir. Katonaföldrajzi Intézet parancsnoka, Bécs

Fontosabb írásai: Vorträge über Terrainlehre. Gehalten an der k. u. k. Kriegsschule. Wien,

1895.; Landesaufnahme und Kartographie. In: ÖMZ 1905. II. Band 1233–1256. o.; Berichtigung zum Aufsatz: Landesaufnahme und Kartographie. In: ÖMZ 1905. II. Band 1593–1594. o.; Das Gerippe in den Kriegskarten. In: *Mitteilungen des k. u. k. Militärgeographischen Instituts*, 1907. 1–27. o.; Landesvermessung und Landesaufnahme. In: *Mitteilungen des k. u. k. Militärgeographischen Instituts*, 1917. 49–52. o.

Megjegyzés: Apja Josef Frank cs. kir. főorvos. 1916. 12. 19-én temették el a bécsi Zentralfriedhofban.

Források: KA AKVI 686. doboz; KA GBBL Abgang I/II. 4/66; KA AOK KPQ 99. doboz; KA *Pallua-Gall* 25. o.; ÖBL I. Band 344. o.; BLGBL Band I. 375. o.; NDB IV. Band 343–344. o.; Partenzettel

Franz Salvator, Erzherzog von Österreich

lovassági tábornok

1866. 08. 21. Altmünster (Felső-Ausztria) –
1939. 04. 20. Bécs (Alsó-Duna)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nő

Gyermekei: 4 fiú, 5 lány

Az apa foglalkozása: Karl Salvator főherceg, altábornagy

Iskolái: tanulmányok és érettségi magánúton; Műszaki Katonai Akadémia két évfolyama, Bécs; a bécsújhelyi katonai akadémia számára előírt kurzust végezte; Katonai Lovaglótanár Intézet, Bécs; 1888–1890 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német, olasz és francia (t.), cseh (m.)

Hazai kitüntetései: 1884. GVO-R; 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 10. 18. MVK3.; 1907. 04. 24. D3; 1908. 08. 12. BMVM; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1912. 05. 15. SMVM; 1912. 09. 08. StO-GK; 1914. 08. 22. SEM-RK; 1915. 02. 15. VSt-RK (KD); 1915. 05. 26. BMVM; 1916. 12. 20. SMVM
utólag: KD z. BMVM; KD z. SMVM

Külföldi kitüntetései: 1886. 03. 03. Toszánai Szent József Rend nagykeresztje; 1886. Toszánai Szent István Rend jogi lovagja; 1889. 02. 12. Belga Lipót Rend nagykeresztje; 1890. 10. 27. San Marino Köztársaság Lovagrendjének lovag nagykeresztje; 1891. 04. 17. Bajor Szent Hubertus Rend nagykeresztje; 1891. 08. 18. Szerb Fehér Sas Rend nagykeresztje; 1891. 09. 19. Porosz Fekete Sas Rend és a Szász Rutakorona Rend nagykeresztje; 1893. 01. 24. Württembergi Korona Rend nagykeresztje; 1893. 05. 22. Hessen-Darmstadt Lajos Rend nagykeresztje; 1894. 06. 01. Szász Ernestin Házi rend nagykeresztje; 1895. 08. 26. Románia Csillaga Rend nagykeresztje; 1903. 09. 07. Nagy-Britannia: Királyi Viktória Rend nagykeresztje; 1904. 02. 12. Mecklenburg-Strelitz: Vend Korona Házi rend nagykeresztje; 1909. 03. 10. Hohenzollerni Házi rend I. osztályú keresztje; 1911. 06. 04. Chilei Köztársaság: Tiszti Arany Érdemjel; 1912.

05. 21. Luxemburgi Nassaui Házirend nagykeresztje; 1915. 04. 02. Szuverén Máltai Lovagrend nagykeresztje; 1915. 07. 19. Porosz Vöröskereszt Érem I. és III. osztálya; 1915. 12. 09. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1916. 08. 26. Török ezüst és arany Imtiaz Érem; 1917. 11. 27. Hesseni általános díszjelvény háborús szolgálatért; 1918. 04. 23. Szász Háborús Érdemkereszt; 1918. 08. 15. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya

Címek és rangok: 1866. 08. 21. – 1918. az osztrák birodalmi tanács Urak Házának tagja; 1895. a porosz 16. huszárezred főnöke; 1898. 02. 08. a cs. és kir. 15. huszárezred tulajdonosa; 1913. 02. 02. az Osztrák Vörös Kereszt Társaság és a Magyar Szent Korona Országai Vörös-Kereszt Egylete helyettes védnöke; 1915. 01. 07. a török Vörös Félhold támogatására alakult osztrák–magyar akcióbizottság védnöke; 1916. 03. 06. az Innsbrucki Egyetem orvosi karának díszdoktora

é. n.: a bécsi Unió Vívóklub védnöke

Előmenetele: 1881. 04. 24. hadnagy; 1886. 04. 22. főhadnagy; 1889. 11. 01. 1. osztályú százados; 1893. 05. 01. őrnagy; 1895. 05. 01. alezredes; 1897. 04. 22. ezredes; 1902. 10. 26. vezérőrnagy; 1907. 04. 23. altábornagy; 1911. 10. 29. lovassági tábornok

Beosztásai: 1881. 04. 24. a cs. és kir. 6. ulánusezredben, Érsekújvár; 1886. 04. 22. a cs. és kir. 12. dragonyosezredben, Göding; 1886. 10. 24. szakaszparancsnok a cs. és kir. 12. dragonyosezredben, Göding; 1889. 01. 20. a cs. és kir. 7. dragonyosezredben, Bécs; 1890. 09. 20. a 2. század parancsnoka a cs. és kir. 7. dragonyosezredben, Bécs; 1891. 01. 01. a 6. század parancsnoka a cs. és kir. 15. dragonyosezredben, Wels; 1893. 05. 01. osztályparancsnok a cs. és kir. 15. dragonyosezredben, Wels; 1895. 10. 07. zászlóaljparancsnok a cs. és kir. 4. tioli császárvadász ezredben, Linz; 1897. 11. 10. egy évre fizetés nélkül szabadságolva; 1898. 08. 27. (ténylegesen 1898. 10. 20.) a cs. és kir. 6. dragonyosezred parancsnoka, Enns; 1903. 02. 06. a cs. és kir. 10. lovasdandár parancsnoka, Bécs; 1905. 04. 18. a cs. és kir. 17. lovasdandár parancsnoka, Bécs; 1907. 04. 02. a cs. és kir. 3. lovashadosztály parancsnoka, Bécs; 1912. 05. 15. fizetés nélkül szabadságolva, Bécs; 1914. 07. 28. az Önkéntes Egészségügyi Szolgálat főfelügyelője, Bécs; 1918. 12. 01. szolgálaton kívüli állományba helyezve, Bécs

Megjegyzés: 1924-ben megövezveült és 1934-ben másodszer is megnősült. A Wallsee melletti Sindelburg (Alsó-Ausztria) temetőjében nyugszik.

Források: KA Qualliste Erzherzoge; KA GBBL Erzherzoge/Haus Habsburg; KA MKSM 1911 36-2/1-3, 1913 84-5/2, 1914 84-5/12, 1915 84-5/2; KA AOK KPQ 99. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 350., 465.; KA Pallua-Gall 14. o.; PVBL 159/1918. 7857. o.; Lexikon I. vh. 184. o.; Habsburg Lexikon 128–129. o.; Broucek 1980. 142. o.; Steiner 15. o.; ÖBL I. Band 353. o.; List 1982. 262–265. o.; Rendjelek és kitüntetések, 1944. 304. o.; Broucek 2009. 120. o.; Lanjus 1939. 162. o.; Das österreichische Parlament, 31. o.

Friedel, Johann, Freiherr von^{dc 633_12}

táborszernagy

1856. 05. 14. Bergamo (Itália, Lombard Királyság) –
1928. 08. 27. Wels (Felső-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú

Az apa foglalkozása: cs. kir. alezredes

Iskolái: 1866–1870 hadapródiintézet, St. Pölten; 1870–1874

Műszaki Katonai Akadémia, Bécs; 1880–1882 magasabb

műszaki tanfolyam, Bécs; 1883–1885 a Műszaki Főiskola

és a Képzőművészeti Akadémia két évfolyama, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), cseh (m.), olasz, francia és angol (n.)

Hazai kitüntetései: 1879. 04. 06. KM; 1898. 12. 02. MJM98; 1899. 08. 10. MVK3.; 1899. 09. 01. D3; 1905. 09. 30. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 09. 01. D2; 1912. 09. 24. LO-R; 1914. 10. 05. EKO-R1 (KD)

Címek és rangok: 1908. 10. 18. osztrák nemesi cím; 1915. 02. 01. osztrák bárói rang

Hadjáratái: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában mint főhadnagy vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1874. 09. 01. hadnagy; 1877. 11. 01. főhadnagy; 1883. 11. 01. 2. osztályú százados; 1888. 05. 01. 1. osztályú százados; 1894. 11. 01. őrnagy; 1897. 05. 01. alezredes; 1900. 05. 01. ezredes; 1906. 11. 01. vezérőrnagy; 1910. 11. 01. altábornagy; 1914. 08. 24. táborszernagy

Beosztásai: 1874. 09. 01. a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Krems, Bécs; 1882. 06. 01. beosztva a cs. és kir. katonai építési igazgatóságra, Budapest; 1885. 08. 01. a cs. és kir. műszaki igazgatóságon, Prága; 1887. 11. 15. beosztva a cs. és kir. Hadügyminisztérium Transaktionsabteilung-jára (katonai vállalkozási osztály), Bécs; 1893. 11. 01. építésvezető a cs. és kir. műszaki és erődepítő parancsnokságon, Przemyśl; 1895. 09. 01. az építéstan és az erődítéstan tanára a cs. és kir. Műszaki Katonai Akadémián, Bécs; 1899. 09. 01. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 18. gyalogezredben, Olmütz; 1901. 07. 01. a cs. kir. 7. Landwehr gyalogezred parancsnoka, Pilsen; 1906. 06. 07. a cs. kir. 91. Landwehr gyalogdandár parancsnoka, Krakkó; 1910. 03. 31. a cs. kir. 26. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka, Leitmeritz; 1914. 08. 01. a cs. kir. 26. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 08. 24. a cs. és kir. IX. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1914. 11. 29. betegszabadságon, Leitmeritz; 1915. 02. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Leitfaden für den Unterricht in der Bau-Constructionslehre. Zum Gebrauche der k. u. k. Technischer Militär-Akademie im Auftrage des k. u. k. Reichs-Kriegs-Ministeriums. Wien–Leipzig, 1900.

Források: KA AKVI 703. doboz; KA GBBL NAR 141. doboz; GBBL Abgang 1928. 1/9; KA MKSM 1914 69-6/8-6, 1915 70-1/14; KA KM 8. Abt. 1887 25-61/15; KA KM Präs. 1914 1-4/20-3; KA NL B/1000 Nr. 353; KA Ms Allg. 427., 465.; KA Pensionsbuch Band IV. 307., 308. o.; KA Pallua-Gall 58. o.; Döfering 1928. 84. o.; Döfering 1989. 303. o.

Friedrich Maria Albrecht Wilhelm Karl, Erzherzog von Österreich

tábornagy

1856. 06. 04. Gross-Seelowitz (Morvaország) –
1936. 12. 30. Magyaróvár
(Győr, Moson és Pozsony vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 1 fiú, 8 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. lovassági tábornok

Iskolái: otthon végzett gimnáziumi és jogi, valamint hadi-iskolai tanulmányok

Nyelvismerete: német és francia (t.), cseh, magyar és lengyel (m.), szlovák (sz.)

Hazai kitüntetései: 1873. 04. 17. GVO-R; 1892. 11. 30. MVK3.; 1893. 11. 09. StO-GK; 1896. 03. 14. D3; 1898. 11. 30. MVK3. in Br.; 1898. 12. 02. MJM98; 1899. 09. 14. BMVM; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 03. 14. D2; 1911. 04. 18. SMVM; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1914. 08. 20. VSt-RK; 1915. 02. 15. KD z. VSt-RK; 1915. 05. 09. MVK 1. (KD) in Br.; 1916. 10. 17. GMVM; 1916. 11. 25. MMTO-GK; 1918. 07. 12. S z. MVK1. (KD) in Br.; 1918. KDS z. GMVM

Külföldi kitüntetései: 1873. 07. 21. Württembergi Korona Rend nagykeresztje; 1875. 10. 03. Spanyol III. Károly Rend nagykeresztje; 1877. 01. 04. Orosz Szent András Rend nagykeresztje; 1878. 12. 30. Francia Becsületrend nagykeresztje; 1879. Német Lovagrend Mária Keresztje; 1881. 07. 02. Belga Lipót Rend nagykeresztje; 1882. 01. 07. Szász Ernestin Házi rend nagykeresztje; 1889. 05. 24. Bajor Szent Hubertus Rend; 1890. 12. 12. Holland Oroszlán Rend nagykeresztje; 1891. 11. 26. Szász Rutakorona Rend nagykeresztje; 1891. 02. 27. Toszkánai Szent József Rend nagykeresztje; 1892. 06. 09. Dán Elefánt Rend lovagja és a Nassaui Arany Oroszlán Házi rend lovagja; 1892. 10. 22. Porosz Fekete Sas Rend és a Porosz Vörös Sas Rend I. osztálya; 1896. 04. 07. Rendi lánc a Spanyol III. Károly Rend nagykeresztjéhez; 1897. 03. 31. I. Vilmos német császár és porosz király emlékérem; 1898. Német Lovagrend Mária nyakkeresztje; 1900. 10. 22. a perzsa sah gyémántokkal ékesített arcképes díszjele; 1901. 05. 19. Szuverén Máltai Lovagrend nagykeresztje trófeával; 1903. 01. 26. Pármai Konstantini Szent György Rend nagykeresztje; 1903. 10. 03. Porosz Fekete Sas Rend rendi lánc; 1904. 06. 21. Angol Bath Rend katonai tagozatának nagykeresztje; 1905. 02. 05. Spanyol Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1908. 01. 03. Orosz Vörös Kereszt I. osztályú díszjelvénye, az Orosz Vörös Kereszt Ezüst Érme az 1904–1905-ös orosz–japán háború emlékére és a Svéd Szeráf Rend; 1908. 05. 10. Bádeni Hűség Házi rend nagykeresztje és a Szász Fehér Súlyom Rend nagykeresztje; 1909. Mária Krisztina spanyol királynő régensi emlékérmé; 1911. 03. 15. Bajor Lipót Régensherceg bronzérem a jubileumi érem szalagján; 1911. 11. 10. Mecklenburg-Strelitz: Vend Korona Házi rend nagykeresztje; 1912. 06. 12. Bolgár Cirill és Metód Rend nagykeresztje; 1914. 08. 31. Német (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya; 1915. 03. 14. Mecklenburg-Schwerin

nagyhercegségi Katonai Érdemkereszt I. és II. osztálya; 1915. 05. 01. Bajor Miksa József Katonai Rend nagykeresztje; 1915. 05. 12. Porosz „Pour le Mérite” Rend; 1915. 05. 22. Szász Szent Henrik Katonai Rend lovagkeresztje és parancsnoki keresztjének I. osztálya; 1915. 05. 30. Württembergi Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1915. 08. 29. Török arany és ezüst Imtiaz Érem; 1916. 02. 19. Bolgár Vitézségi Érdemrend I. osztálya; 1916. 03. 17. Oldenburgi Frigyes Ágost Kereszt I. és II. osztálya; 1916. 09. 11. Braunschweigi Háborús Érdemkereszt; 1916. 10. 01. a Török Vörös Félhold aranyérme; 1916. 11. 12. Hohenzollern Házirend I. osztálya kardokkal; 1917. 01. 05. tölgyfalombok a Porosz „Pour le Mérite” Rendhez; 1918. 07. 15. Lippei Háborús Érdemkereszt; 1918. 09. 26. Porosz Szolgálati Kitüntető Kereszt

Címek és rangok: 1856. 06. 04. – 1918. az osztrák birodalmi tanács Urak Házának tagja; 1879. 10. 23. a cs. és kir. 52. gyalogezred tulajdonosa; 1893. 09. 21. a porosz királyi 48. gyalogezred főnöke; 1895. 04. 23. a cs. és kir. Heeresmuseum védnöke; 1896. 08. 07. a bécsi Albrecht Főherceg Emlékműbizottság elnöke; 1901. 05. 19. a Szuverén Máltai Lovagrend tiszteletbeli tartománynagyi tisztsége; 1904. 10. 16. – 1913. 02. 02. az Osztrák Vörös Kereszt Társaság és a Magyar Szent Korona Országai Vörös-Kereszt Egyletének helyettes védnöke; 1905. az austerlitz-i csata emlékmű bizottságának védnöke; 1914. 12. 12. marsallbot; 1915. 06. 22. porosz királyi tábornagy; 1916. 03. 04. a Bécsi Agrárfőiskola díszdoktora; 1917. 10. 25. – 1918. a Mária Terézia Katonai Rend rendi káptalanjának elnöke; 1921 után: a m. kir. Béla király 8. honvéd gyalogezred tulajdonosa; 1927–1936 a magyar parlament felsőházának tagja

é. n.: az Osztrák Fehér Kereszt Egylet védnöke; az Albrecht Főherceg Tábornagy Katonai Veterán Egylet védnöke; a prágai, a brünni és a leMBERGI műszaki főiskola díszdoktora; a Lembergi Egyetem filozófia díszdoktora; a Bécsi Műszaki Főiskola műszaki tudományok díszdoktora; a spanyol 6. vadászszázlójának főnöke; a bajor 5. sivaliszer ezred főnöke; a württembergi 4. lövészezred főnöke; a Magyar Vöröskereszt Egylet és a Magyarországi Kárpát Egyesület fővédnöke

Előmenetele: 1871. 03. 14. hadnagy; 1873. 04. 23. főhadnagy; 1875. 11. 01. százados; 1877. 05. 01. őrnagy; 1878. 09. 15. alezredes; 1879. 10. 23. ezredes; 1882. 10. 26. vezérőrnagy; 1886. 10. 24. altábornagy; 1894. 04. 28. tábornagy; 1910. 06. 14. gyalogsági tábornok; 1914. 12. 08. tábornagy

Beosztásai: 1871. 03. 14. a cs. kir. tiroli vadászrezredben, Innsbruck; 1876. 05. 01. századparancsnok a cs. és kir. 42. gyalogezredben, Theresienstadt; 1877. 05. 01. zászlóaljparancsnok a cs. és kir. 25. gyalogezredben, Losonc; 1878. 09. 15. zászlóaljparancsnok a cs. és kir. 13. gyalogezredben, Krakkó; 1879. 10. 07. a cs. és kir. 13. gyalogezred tartalék parancsnoka, Krakkó; 1880. 09. 26. a cs. és kir. 18. gyalogezred parancsnoka, Linz; 1882. 09. 26. a cs. és kir. 27. gyalogdandár parancsnoka, Pozsony; 1886. 08. 01. a cs. és kir. 14. gyaloghadosztály parancsnoka, Pozsony; 1889. 09. 24. a cs. és kir. V. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Pozsony; 1905. 04. 11. a cs. és kir. csapatok főfelügyelője, Bécs; 1907. 06. 25. a cs. kir. Landwehr főparancsnoka, Bécs; 1910. 06. 14. hadseregfelügyelő és a cs. kir. Landwehr főparancsnoka, Bécs; 1914. 07. 12. az uralkodó rendelkezésére, felmentve a cs. kir. Landwehr főparancsnoki tiszte alól; 1914. 07. 25. a balkáni cs. és kir. haderő főparancsnoka; 1914. 07. 31. a cs. és kir. hadsereg főparancsnoka, Przemyśl, Teschen; 1916. 12. 02. az uralkodó, mint a cs. és kir. hadsereg főparancsnokának helyettese, Bécs; 1917. 02. 11. felmentve a cs. és kir.

a hadsereg főparancsnokának helyettesi beosztásából és az uralkodó rendelkezésére, Bécs; 1918. 12. 01. szolgálaton kívüli viszonyba helyezve, Bécs; 1918–1920-ban Svájcban élt, 1921-től Magyaróváron és Budapesten

Megjegyzés: Jenő főherceg testvére. Apja Károly Ferdinánd főherceg. 1917. 05. 08. – 05. 22. a Mária Terézia Katonai Rendre pályázók kiválasztását végző bizottság elnöke. 1937. 01. 03-án temették el a magyaróvári plébániatemplomban.

Források: KA Qualliste Erzherzoge; KA GBLB Erzherzoge/Haus Habsburg; KA MKSM 1893 68-4/1, 1895 9-2/1, 1896 25-2/1-2, 1904 84-5/9, 1911 36-2/1-3; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 91., 350., 488.; KA NL B/691. Nr. 22., B/1000 Nr. 353., 354., 357., 362., 364.; 440.; KA *Pallua-Gall* 1903. 113. o.; PVBL 80/1915. 1867. o., 135/1915. 3363. o., 57/1916. 1557. o., 167/1916. 4745. o., 208/1916. 6043. o., 134/1918. 6761. o.; Habsburg Lexikon 137–138. o.; Lexikon I. vh. 196–197., 298. o.; Révai Új Lexikona VII. k. 2001. 704. o.; *Broucek* 1980. 232. o.; *Broucek* 2009. 160. o.; *Edmund Glaise von Horstenau*: Feldmarschall Erzherzog Friedrich zu seinem 80. Geburtstag. In: ÖWZ 29. 05. 1936. 1. o.; *Uő*: Feldmarschall Erzherzog Friedrich zur Vollendung seines achtzigsten Lebensjahres. In: MWM 1936/6. Sonderbeilage, 426–427. o.; *Uő*: Feldmarschall Erzherzog Friedrich. In: ÖWZ 04. 06. 1926. 1. o.; *Steiner* 8. o.; *Ratzenhofer, Emil General d. R.*: In memoriam Feldmarschall Erzherzog Friedrich. In: MWM 1937/2. Sonderbeilage 80–81. o.; *Sauer* 86. o.; ÖBL I. Band 366. o.; *List* 1982. 266–271. o.; ÖMZ 1894. II. Band. 2. o.; 1905. I. Band. 579–580. o.; *Rendjelek és kitüntetések*, 1944. 252–253. o.; *Heiszler Vilmos–Szakács Margit–Vörös Károly*: Photo Habsburg. Frigyes főherceg és családja. Budapest, 1988.; Frigyes királyi herceg tábornagy. In: MKSZ 1937/2. szám 1–3. o.; *Hoen, Maximilian*: Zum 80. Geburtstag des Erzherzogs Friedrich. In: NWT 22. 05. 1936. 7. o.; *Regele, Oskar*: FM Eugen Erzherzog von Österreich. In: *Die Furche*, 1950. Nr. 21.; *Wolf-Schneider, Oskar Freiherr von Arno*: Ein Mann der Verantwortung. In: WZ 31. 12. 1936.; *Hofmann–Hubka* 1944. 17–18. o.; *Lanjus* 1939. 162. o.; *Gudenus* I. k. 493. o.; *Ludwigstorff* 1989. 32–46. o.; Das österreichische Parlament, 31. o.; BLGS Band I. 552–553. o.; NDB V. Band 525–526. o.; Partenzettel; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/erzfried.htm

Galgótyz Antal [Galgótyz, Anton]

gyalogosági tábornok

1837. 02. 01. Sepsiszentgyörgy (Háromszéki Székely Szék) –
1929. 11. 05. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Az apa foglalkozása: iskolaigazgató

Iskolái: 1851–1854 hadapródszázad a cs. kir. 34. gyalogezredben, Graz; 1858–1860 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és magyar (t.), olasz és francia (sz.)

Hazai kitüntetései: 1866. 07. 18. EKO-R3 (KD); 1876. 02. 01. KM; 1876. 10. 01. D1; 1881. 08. 28. LO-R; 1884. 04. 02. EKO-R2 (KD d. EKO-R3); 1890. 07. 08. BMVM; 1891. 09. 25. D2; 1891. 10. 24. LO-KK; 1894. 10. 14. EKO-R1 (KD d. EKO-R3); 1898. 12. 02. MJM98; 1899. 05. 18. LO-GK; 1901. 09. 27. D1; 1901. 09. 28. BMVM; 1905. 11. 01. MVK3; 1908. 01. 07. MVK 3. in Br.; 1908. 12. 02. MJK08
utólag: S z. EKO-R1 (KD d. EKO-R3); KDS z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1882. 04. 01. Olasz Korona Rend parancsnoki keresztje; 1891. 10. 11. Porosz Korona Rend I. osztálya

Címek és rangok: 1891. 10. 21. a cs. és kir. 71. gyalogezred tulajdonosa; 1891. 12. 18. titkos tanácsos; 1906. 12. 04. Sztary Sambor díszpolgára

Hadjáratai: 1866: az itáliai hadjáratban vezérkari századosként a következő ütközetben vett részt: 06. 24. Custoza. 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában ezredesként és a cs. és kir. Hadügyminisztérium delegáltja, de ütközetben nem vett részt. 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésében ezredesként az alábbi ütközetekben vett részt: 05. 07. Planik; 08. 12. Golobradje

Előmenetele: 1851. 09. 30. ezredhadapród; 1854. 07. 31. 2. osztályú alhadnagy; 1859. 04. 29. 1. osztályú alhadnagy; 1859. 06. 03. főhadnagy; 1859. 06. 05. 2. osztályú százados; 1865. 01. 12. 1. osztályú százados; 1870. 04. 30. őrnagy; 1873. 11. 01. al-ezredes; 1876. 11. 01. ezredes; 1882. 11. 01. vezérőrnagy; 1887. 11. 01. altábornagy; 1895. 05. 01. tábornokság; 1908. 11. 15. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1851. 09. 30. a cs. kir. 37. gyalogezredben, Nagyvárad; 1854. 07. 31. a cs. kir. 34. gyalogezredben, tanár az ezred-hadapródiskolán, Graz; 1859. 06. 03. a cs. kir. 44. gyalogezredben, Kaposvár; 1859. 06. 05. a cs. kir. Hadilevéltár hadtörténeti osztályán, Bécs; 1860. a Vezérkar Nyilvántartó Irodájában, Bécs; 1863. a cs. kir. Főhadparancsnokságon, Prága; 1864. a cs. kir. III. hadtestparancsnokságon, Laibach; 1865. a cs. kir. V. hadtestparancsnokságon, Verona, 1866–1867. a cs. kir. Hadilevéltár hadtörténeti osztályán, Bécs; 1869. 05. 01. a cs. és kir. katonai térképészosztágban, Bánffyhunyad; 1870. 05. 01. a cs. és kir. 6. térképészosztág aligazgatójaként a Katonaföldrajzi Intézetben, Bécs; 1871. 05. 01. a cs. és kir. Főhadparancsnokság vezérkari osztályán, Lemberg; 1872. 05. 01. a cs. és kir. 15. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Kassa; 1873. 05. 01. zászlóaljparancsnok a cs. és kir. 32. gyalogezredben, Buda; 1873. 11. 01. a cs. és kir. 76. gyalogezredben, Sopron; 1874. 07. 12. a cs. és kir. Főhadparancsnokság vezérkari főnöke, Brünn; 1877. 10. 26. a Vezérkar Hadműveleti és Különleges Vezérkari Munkák Irodájának főnöke, Bécs; 1881. 09. 28. a cs. és kir. 34. gyalogezred parancsnoka, Bécs; 1882. 01. 19. a cs. és kir. 6. hegyi-dandár parancsnoka, Bilek; 1886. 04. 15. a cs. és kir. 1. gyaloghadosztály parancsnoka, Szarajevó; 1887. 02. 27. a cs. és kir. haderő vezérkari főnökének helyettese, Bécs; 1891. 10. 18. a cs. és kir. X. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Przemyśl; 1905. 04. 08. saját kérésére felmentve; 1905. 11. 01. a cs. és kir. csapatok főfelügyelője, Bécs; 1908. 02. 01. nyugdíjazás, Bécs; 1918. 01. 01. aktiválva, a cs. és kir. Hadügyminisztérium rendelkezésére, Bécs; 1918. 05. 01. visszahelyezve a korábbi nyugdíjba, Bécs

Fontosabb írásai: Das Heerwesen des osmanischen Reiches und der tributpflichtigen Fürstenthümer. In: ÖMZ 1863. 2. Band 33–48.; 71–86., 173–188., 273–280. o.

Megjegyzés: 1917. 05. 08. – 05. 22. között a Mária Terézia Katonai Rendre pályázók

kiválasztását végző bizottság tagja Bécsben. 1929. 11. 08-án temették el a bécsi Zentralfriedhofban.

Források: KAAKVI 747. doboz; KA GBBL Abgang 1929. 1/59; KA MKSM 1906 16-2/2; KA Zl. 901/1951 437. doboz; KA 1441/1950 432. doboz; KA Zl. 22240/1966 862. doboz; KA Ms Allg. Nr. 350., 466; KA NL B/800 Nr. 77., B/1000 Nr. 353., 354.; HL Personalia 216/C; KA Pensionsbuch Band IV. 180. o.; KA *Pallua-Gall* 1903. 135. o., *Seeliger, Emil*: General Galgötzy-der eiserne General. In: *Wiener Sonn- und Montags-Zeitung*, 20. August 1923. 4. o.; *Siegfried Weyr*: Sie nannten ihn Vater Galgötzy. In: *Wiener Kurier*, 06. 11. 1954.; *Weyr, Siegfried*: Ein Original in Generalsuniform. In: *Neues Österreich*, Sonntag, 22. Februar 1959. 15. o.; *Glaise von Horstenau, Edmund*: Vater Galgötzy. Zum 90. Geburtstag des Generals. In: NWT 01. 02. 1927. 7. o.; *Uő*: Vater Galgötzy gestorben. In: ÖWZ 08. 11. 1929. 2. o.; ÖBL I. Band 393. o.; ÖMZ 1906. I. Band 1–2. o.; *Broucek* 2009. 129. o.; *Hoer, Maximilian*: Servitore! Zum 90. Geburtstag von G. d. I. Anton von Galgötzy. In: ÖWZ 28. 01. 1927. 1–2. o.; *Kiszling, Rudolf*: Anton Galgötzy-General und Original. In: *Der Soldat*, 24. 03. 1974. 9. o.; *Rauch, Wolf–Tepperberg, Christoph–Wallner, Hans*: Feldzeugmeister Anton Galgötzy (1837–1929) zum 80. Todestag. In: ÖMZ 2009/4. 474–480. o.; *Alföldi* 115–122. o.; Partenzettel

Gaudernak, Josef, Freiherr von Kis-Demeter [Gaudernak József, kisdemeteri]

lovassági tábornok

1848. 01. 04. Alt Bunzlau (Csehország) –
1924. 02. 26. Budapest
(Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 4 fiú, 3 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. tiszt

Iskolái: 1860–1864 hadapródintézet, Kismarton; 1864–1868 katonai akadémia, Bécs; 1871–1873 Hadiiskola, Bécs
Nyelvismerete: német (t.), francia és olasz (e.), magyar és cseh (m.), orosz (n.)

Hazai kitüntetései: 1878. KM; 1890. BMVM; 1893. 09. 01. D3; 1894. 03. 26. EKO-R3; 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 01. 23. LO-R; 1908. 08. 12. EKO-R1; 1908. 09. 01. D2; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1915. 08. 03. EZ1-RK (KD); 1916. 11. 25. LO-GK; 1918. 08. 31. FJO-GK (KD)

Külföldi kitüntetései: 1900. 10. 19. Perzsa Nap és Oroszlán Rend I. osztálya; 1907. 01. 19. Románia Csillaga Rend nagykeresztje és a Román I. Károly Jubileumi Érem

Címek és rangok: 1899. 10. 17. magyar nemesi cím és előnév; 1905. 12. 19. titkos ta-

nácsos; 1906. 08. 15. a cs. és kir. 85. gyalogezred tulajdonosa; 1916. 04. 25. magyar bárói rang; 1920 után a Nyugalmazott Katonatisztek Országos Szövetsége elnöki választmányának tagja

Hadjáratái: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában vezérkari századosként a következő ütközetben vett részt: 1878. 08. 04. Čitluk

Előmenetele: 1868. 09. 01. hadnagy; 1873. 11. 01. főhadnagy; 1876. 11. 01. 1. osztályú százados; 1883. 11. 01. őrnagy; 1887. 05. 01. alezredes; 1890. 05. 01. ezredes; 1895. 11. 01. vezérőrnagy; 1899. 05. 01. altábornagy; 1906. 05. 01. lovassági tábornok

Beosztásai: 1868. 09. 01. szakasziparancsnok a cs. és kir. 1. dragonyosezredben, Pécs; 1875. 04. 13. a cs. és kir. 2. gyalogdandár vezérkari tisztje, Budweis; 1876. 11. 01. a cs. és kir. 18. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Zara; 1879. 02. 01. a cs. és kir. 4. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Szarajevó, Travnik; 1879. 11. 01. a cs. és kir. II. hadtest vezérkari osztályán, Bécs; 1883. 07. 01. a cs. és kir. XII. hadtest vezérkari osztályán, Nagyszeben; 1884. 11. 01. a cs. és kir. 16. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Nagyszeben; 1885. 04. 13. a Vezérkar Vasúti Irodájában, Bécs; 1887. 11. 01. az I. osztály parancsnoka a cs. és kir. 13. huszárezredben, Budapest; 1889. 11. 04. a cs. és kir. 13. huszárezred megbízott parancsnoka, Budapest; 1890. 03. 27. a cs. és kir. 13. huszárezred parancsnoka, Budapest; 1891. 10. 15. a cs. és kir. 3. huszárezred parancsnoka, Fehértemplom, Temesvár; 1895. 08. 13. a cs. és kir. 67. gyalogdandár parancsnoka, Temesvár; 1895. 12. 04. a m. kir. 1. honvéd lovasdandár parancsnoka, Szeged; 1898. 12. 22. beosztva a cs. és kir. IV. hadtestparancsnokságra, Budapest; 1902. 07. 11. a m. kir. V. honvédkerület parancsnoka, Székesfehérvár; 1904. 06. 24. m. kir. honvéd lovassági felügyelő, Budapest; 1905. 06. 29. a cs. és kir. XII. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Nagyszeben; 1911. 06. 21. a Magyar Királyi Testőrség gárda alkapitánya és házparancsnoka, Bécs; 1912. 12. 13. a Magyar Királyi Darabont Testőrség kapitánya, Bécs; 1918. 08. 31. felmentve és három hónapra szabadságolva; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Budapest

Fontosabb írásai: Die Cavallerie und das jetzige Infanteriegewehr. In: OMV XLIII. Band, 1891. 1–20. o.; A lovasság és a jelenlegi gyalogsági puska. In: LAK 1891. 649–669. o.; Der Kavalleriekampf. In: ÖMZ 1907. I. Band 185–201. o.; Über Angriffsformen grösserer Kavalleriekörper. In: ÖMZ 1907. I. Band 887–906. o.

Megjegyzés: 1924. 02. 28-án temették el a budapesti Farkasréti temetőben.

Források: KAAKVI 764. doboz; KAMKSM 1911 36-2/1-3, 1918 42-3/1-2; KAKM Präs. 1907 6-13/1; KAMs Allg. 466.; KANL B/1000 Nr. 353., 360.; KAPensionsbuch Band IV. 259. o.; KAPallua-Gall 1903. 141. o.; PVBL 3/1907. 15. o.; 115/1915. 2869. o.; Steiner 15. o.; Magyar testőrségek névkönyve 486., 542. o.; Gerő 67. o.; Gudenus I. k. 434–435. o.; Kempelen IV. k. 273. o., XI. k. 336. o.; NYUKOSZ 1924/10. sz.; Lustig-Prean 1939. 59. o.; BLGBL Band I. 420–421. o.

Georgi, Franz Emil, dc 633_12

címzetes gyalogsági tábornok

1855. 04. 22. Buda (Pest vármegye) –

1933. 03. 24. Salzburg (Salzburg tartomány)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. ezredes

Iskolái: alreáliskola egy évfolyama; 1866–1870 hadapród-intézet, Kismarton és St. Pölten; 1870–1874 katonai akadémia, Bécsújhely; 1879–1881 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), cseh (m.), lengyel (sz.)

Hazai kitüntetései: 1882. 10. 06. KM; 1898. 12. 02. MJM98; 1899. 09. 01. D3; 1900. 08. 20. MVK3; 1906. 03. 30. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1914. 08. 30. D2; 1915. 08. 15. LO-K (KD); 1916. 03. 12. FJO-GK (KD)

Címek és rangok: 1911. 02. 13. osztrák nemesi cím; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja; 1923. az „Alt-Neustadt” Egylet salzburgi kirendeltségének elnöke; 1930. 06. az „Alt-Neustadt” Egylet salzburgi kirendeltségének tiszteletbeli elnöke

Hadjáraitai: 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésében főhadnagyként vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1874. 09. 01. hadnagy; 1879. 05. 01. főhadnagy; 1887. 05. 01. 2. osztályú százados; 1889. 05. 01. 1. osztályú százados; 1895. 11. 01. őrnagy; 1898. 11. 01. al-ezredes; 1902. 05. 01. ezredes; 1908. 11. 01. vezérőrnagy; 1912. 05. 01. altábornagy; 1915. 09. 01. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1874. 09. 01. a cs. és kir. 6. tábori vadászászlóaljban, Kaaden, Judenburg; 1882. 05. 01. a cs. és kir. 3. gyalogdandár vezérkari tisztje, Prága; 1883. 02. 01. a cs. és kir. 9. tábori vadászászlóaljban, Judenburg; 1886. 11. 01. a cs. és kir. 22. tábori vadászászlóalj 4. századában, Prága; 1887. 05. 01. a 4. század parancsnoka a cs. és kir. 22. tábori vadászászlóaljban, Prága; 1891. 05. 01. a 6. század parancsnoka a cs. és kir. 27. gyalogezredben, Graz; 1895. 11. 01. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 40. gyalogezredben, Jaroslau; 1896. 09. 01. a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskola parancsnoka, Strass; 1900. 08. 20. a cs. és kir. 41. gyalogezredben, Czernowitz; 1900. 09. 19. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 41. gyalogezredben, Czernowitz; 1901. 10. 01. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. kir. 31. Landwehr gyalogezredben, Teschen; 1902. 04. 22. a cs. kir. 16. Landwehr gyalogezred parancsnoka, Krakko; 1908. 04. 11. a cs. és kir. 57. gyalogdandár és a hadtest-tisztiskola parancsnoka, Theresienstadt; 1911. 03. 08. a cs. kir. 13. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka, Bécs; 1913. 06. 10. beosztva a cs. és kir. Katonai Főtörvényszékre, Bécs; 1914. 03. 01. a cs. kir. Landwehr Legfelsőbb Törvényszék megbízott elnöke, Bécs; 1914. 07. 01. a cs. kir. Landwehr Legfelsőbb Törvényszék elnöke, Bécs; 1915. 12. 31. felmentve; 1916. 04. 01. nyugdíjazás, Salzburg

Megjegyzés: Apja Eduard Georgi cs. és kir. ezredes. Friedrich Georgi vezérezredes és Karl Georgi címzetes altábornagy testvére.

Források: KA AKVI 779. doboz; KA GBBL Abgang 1933 1/11; GBBL Diverse 161. doboz; GBBL Diverse I/79; KA AOK KPQ 99. doboz; KA MKSM 1914 70-1/81; KA Ms Allg. 465., 488.; KA NL B/126 Nr. 9. K.; KA Militär-Schulen 638. 643. doboz; KA *Pallua-Gall* 101. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 324. o.; *Broucek* 1980. 227. o.; *Döfering* 1928. 90. o.; *Döfering* 1989. 309. o.; *Lustig-Prean* 1939. 67. o.; Partenzettel

Georgi, Friedrich Robert, Freiherr von

vezérezredes

1852. 01. 27. Prága (Csehország) –

1926. 06. 23. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú, 2 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. ezredes

Iskolái: alreáliskola; 1863–1867 hadapródintézet, Hainburg;

1867–1871 katonai akadémia, Bécsújhely; 1879–1881

Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (m. j.), cseh (m.), orosz (sz.)

Hazai kitüntetései: 1882. 10. 06. KM; 1890. 08. 12. BMVM;

1896. 10. 01. D3; 1898. 10. 17. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 01. 07. EKO-R3.;

1908. 12. 02. MJK08; 1909. 03. 09. EKO-R1.; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi

bronzérem; 1911. 08. 29. D2; 1913. 08. 12. LO-GK; 1915. 02. 03. MVK1. (KD);

1915. 03. 08. VSt-RK (KD); 1916. 08. 10. KD z. LO-GK; 1916. 11. 25. GMVM;

1918. 03. 03. GMVM (KD) m. WS

utólag: KDS z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1908. 07. 22. Porosz Vörös Sas Rend I. osztálya; 1912. 07. 25. Bol-

gár Szent Sándor Rend I. osztálya; 1915. 04. 08. Német (Porosz) Vaskereszt I. és

II. osztálya; 1915. 05. 20. Szuverén Máltai Lovagrend magisztrális nagykeresztje; 1915.

12. 14. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje kardokkal; 1916. 01. 18. Württembergi

Korona Rend nagykeresztje kardokkal; 1916. 01. 20. Szász Albert Rend nagykeresztje

csillaggal és kardokkal; 1916. 09. 29. Porosz Vörös Kereszt Érem II. és III. osztálya;

1916. Német Lovagrend Mária Keresztje; 1917. 02. 20. Török Medzsidi Rend I. osz-

tálya, Török arany Intiaz Érem és Török Háborús Emlékérem (Vas Félhold)

Címek és rangok: 1901. 10. 19. osztrák nemesi cím; 1908. 08. 04. titkos tanácsos; 1912.

08. 14. a cs. és kir. 15. gyalogezred tulajdonosa; 1912. 09. 13. osztrák bárói rang;

1917. 03. 31. Leitmeritz díszpolgára; 1917. 06. 23. az osztrák birodalmi tanács Urak

Házának élethossziglani tagja; 1919. 11. 23. – 1926. 16. 23. az „Alt-Neustadt” Egylet

tiszteletbeli elnöke

Hadjáratai: 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésében vezérkari főhad-

nagyként a következő ütközetekben vett részt: 01. 18. Korito; 02. 26–27. Ulok

Előmenetele: 1871. 09. 01. hadnagy; 1877. 05. 01. főhadnagy; 1884. 05. 01. 2. osztályú százados; 1885. 11. 01. 1. osztályú százados; 1891. 05. 01. őrnagy; 1894. 05. 01. alvezredes; 1896. 11. 01. ezredes; 1903. 05. 01. vezérőrnagy; 1907. 05. 01. altábornagy; 1911. 11. 01. gyalogsági tábornok; 1916. 05. 01. vezérezredes

Beosztásai: 1871. 09. 01. a cs. és kir. 6. tábori vadászszázalójában, Kaaden, Prága; 1882. 02. 15. a cs. és kir. 5. hegyidandár vezérkari tisztje, Avtovac; 1882. 05. 01. a cs. és kir. 1. hegyidandár vezérkari tisztje, Mostar; 1883. 05. 01. a cs. és kir. 1. gyalogdandár vezérkari tisztje, Plevlje; 1884. 11. 01. a Vezérkar Országleirő Irodájában, Bécs; 1885. 12. 01. a cs. és kir. IV. hadtest vezérkari osztályán, Budapest; 1888. 10. 27. a cs. és kir. III. hadtest vezérkari osztályán, Graz; 1890. 01. 16. a 6. század parancsnoka a cs. és kir. 27. gyalogezredben, Graz; 1891. 03. 16. a cs. és kir. 15. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Miskolc; 1893. 02. 01. tanár a cs. és kir. törzstiszti tanfolyamon, Bécs; 1894. 10. 16. a cs. és kir. 100. gyalogezredben, Krakkó; 1894. 11. 06. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 100. gyalogezredben, Krakkó; 1895. 11. 12. a törzstisztjelölteket véleményező bizottság elnökének rendelkezésére, Bécs; 1898. 10. 17. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 10. osztályának főnöke, Bécs; 1903. 01. 07. a cs. kir. 42. Landwehr gyalogdandár parancsnoka, Prága; 1906. 07. 18. csoportfőnök a cs. kir. Honvédelmi Minisztériumban, Bécs; 1907. 12. 01. cs. kir. honvédelmi miniszter, Bécs; 1917. 06. 23. felmentve, Bécs; 1918. 03. 03. rendelkezési állományba helyezve, Bécs; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Die Kommandierenden Generale in Prag vom Jahre 1610 bis auf die Jetztzeit. Wien, 1910.; Die Kommandierenden Generale in Prag vom Jahre 1610 bis auf die Jetztzeit. In: ÖMZ 1910. I. Band 1–18., 181–198., 313–332., 481–494., 665–681., 855–871. o.; ÖMZ 1910. II. Band 1019–1037., 1155–1179., 1311–1330., 1477–1496. o.; ÖMZ 1912. I. Band 485–487. o.; Helden- und Ruhmestaten von Mannschaften aus dem 8. Korpsbereiche von 1792 bis auf die Gegenwart. In: ÖMZ 1913. I. Band 363–390., 553–596., 919–940., 1913. II. Band 1099–1124., 1275–1298., 1625–1640., 1787–1794., 1947–1970. o.; 1914. I. Band 1–26.; 205–208., 363–378., 537–543., 705–718., 831–846. o.; 1914. II. Band 985–992., 1143–1158., 1293–1309., 1431–1477., 1593–1640., 1761–1783. o.

Megjegyzés: Apja Eduard Georgi cs. és kir. ezredes. Franz Georgi címzetes gyalogsági tábornok és Karl Georgi címzetes altábornagy testvére. 1926. 06. 26-án temették el a bécsi Zentralfriedhofban.

Források: KA AKVI 779. doboz; KA GBBL NAR 157. doboz; KA GBBL Diverse 161. doboz; KA GBBL Diverse I/79.; KA MKSM 1911 36-2/1-3, 1915 13-2/1-5; KA AOK KPQ 99. doboz; KA NL B/126. Nr. 9 K, B/691. Nr. 22.; KA Ms Allg. 466.; KA Militär-Schulen 643. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 380. o.; KA Pallua-Gall 19. o.; PVBL 55/1915. 1113. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. Nr. 2. 60. o.; Lexikon I. vh. 204. o.; *Broucek* 1980. 227. o.; *Steiner* 11–12. o.; *Glaise von Horstenau, Edmund*: Generaloberst Georgi. In: NWT 24. 06. 1926. 6. o.; *Uő*: Generaloberst Freiherr von Georgi In: ÖWZ 25. 06. 1926. 1. o.; *Sauer* 86. o.; ÖBL I. Band 424. o.; ÖMZ 1908. I. Band. 7–8. o.; *Stourzh* 117. o.; *Hoer, Maximilian*: Generaloberst Georgi. Ein Wort des Gedenkens zu seinem 70. Geburtstag. In: ÖWZ 27. 01. 1922. 4. o.; *Döfering* 1928. 90. o.; *Döfering* 1989. 309. o.; *Lanjus* 1939. 188. o.; *Lustig-Prean* 1939. 72. o.; *Ludwigstorff* 1994. 74–83. o.; Das österreichische Parlament, 32. o.; BLGBL Band I. 428. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/georgi.htm

címzetes gyalogsági tábornok

1855. 04. 05. Olmütz (Morvaország) –

1937. 08. 05. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nőtlen

Az apa foglalkozása: gyógyszerész

Iskolái: öt gimnáziumi osztály, Olmütz; 1871–1873 katonai kollégium, St. Pölten; 1873–1877 katonai akadémia, Bécsújhely; 1880–1882 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia és angol (j.), magyar (m.), cseh és olasz (sz.), orosz (n.)

Hazai kitüntetései: 1878. 12. 15 KM; 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 09. 01. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1913. MK13; 1918. 06. 13. EKO-R2 (KDS)

Hadjáratai: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásban hadnagyként vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1877. 09. 01. hadnagy; 1882. 05. 01. főhadnagy; 1886. 11. 01. 1. osztályú százados; 1893. 05. 01. őrnagy; 1895. 11. 01. alezredes; 1898. 11. 01. ezredes; 1910. 05. 01. vezérőrnagy; 1913. 05. 01. altábornagy; 1918. 03. 01. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1877. 09. 01. a cs. és kir. 19. gyalogezredben, Komárom, Pozsony; 1883. 01. 01. a cs. és kir. 47. gyalogdandár vezérkari tisztje, Przemyśl; 1885. 04. 01. a cs. és kir. 6. hegyidandár vezérkari tisztje, Bilek; 1886. 04. 24. a cs. és kir. 4. gyalogdandár vezérkari tisztje, Bécs; 1886. 10. 04. a Vezérkar Igazgatási Irodájában, Bécs; 1890. 04. 16. a cs. és kir. VIII. hadtest vezérkari osztályán, Prága; 1890. 11. 01. a 3. század parancsnoka a cs. és kir. 19. gyalogezredben, Eszék; 1892. 11. 01. különleges alkalmazású százados a cs. és kir. 19. gyalogezredben és az altisztképző iskola parancsnoka, Eszék; 1893. 02. 01. a cs. és kir. 7. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Szarajevó; 1895. 09. 09. második törzstiszt a cs. és kir. XV. hadtestparancsnokságon, Szarajevó; 1896. 10. 22. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 60. gyalogezredben, Eger; 1899. 05. 23. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 60. gyalogezredben és katonai állomásparancsnok, Losonc; 1900. 06. 01. várakozási illetékkel szabadságolva, Villach; 1907. 08. 01. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 43. gyalogezredben, Fehértemplom; 1908. 10. 20. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 33. gyalogezredben, Arad; 1909. 03. 31. a cs. és kir. 33. gyalogezred parancsnoka, Arad; 1909. 11. 30. a cs. és kir. 1. hegyidandár parancsnoka, Mostar; 1912. 10. 26. a cs. és kir. 30. gyaloghadosztály parancsnoka, Lemberg; 1914. 03. 12. felmentve; 1914. 08. 01. várakozási illetékkel szabadságolva, Villach; 1917. 03. 18. – 1918. 06. 11. a cs. és kir. XIX. hadtest 1. csoportjának parancsnoka, Albániában; 1918. 12. 01. visszahelyezve a korábbi várakozási illetékkel szabadságolt állományba, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Kriegsgefangenschaft und Befreiung 1914–1915. Selbsterlebtes von Sigmund von Gerhauser. Wien, 1915.

Megjegyzés: A család 1765-ben kapott nemesi címet. 1914. 09–12. között Franciaországban volt internálásban.

Források: KA AKVI 783. doboz; KA GBBL Diverse 161. doboz; GBBL Diverse I/79. doboz; KA Ms Allg. 465.; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Pensionsbuch Band IV. 289. o.; KA Pallua-Gall 124. o.; Steiner 167. o.; Lustig-Prean 1939. 107. o.; BLGBL Band I. 429. o.; Frank 1967. II. Band 83. o.

Gerstenberger, Friedrich Valentin, Ritter von Reichsegg und Gerstberg

címzetes lovassági tábornok

1860. 03. 06. Debrecen (Szabolcs vármegye) –
1920. 12. 14. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Az apa foglalkozása: vámfőtisztviselő

Iskolái: 1875–1879 katonai akadémiá, Bécsújhely; 1882–
1884 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), magyar (m.), cseh (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 11. 30. MVK3.; 1898. 12. 02.

MJM98; 1904. 08. 18. D3; 1906. 01. 08. BMVM; 1907. 03. 15. EKO-R3; 1908. 12. 02.

MJK08; 1913. 07. 23. MK13; 1914. 08. 18. D2; 1914. 11. 04. LO-R (KD); 1916. 08. 02.

EZ1-RK (KD); 1917. 01. 22. BMVM

utólag: S z. LO-R (KD); (KD) z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1893. 07. 07. Szász Albert Rend lovagkeresztjének I. osztálya;
1906. 04. 22. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya

é. n.: Német Lovagrend Mária Keresztje

Címek és rangok: 1880. 02. 18. osztrák lovagi cím és a von Reichsegg előnév (apja után);
1907. 06. 17. a Gerstberg második nemesi előnév

Előmenetele: 1879. 08. 18. hadnagy; 1884. 11. 01. főhadnagy; 1890. 05. 01. 2. osztályú százados; 1893. 11. 01. 1. osztályú százados; 1896. 05. 01. őrnagy; 1899. 05. 01. al-ezredes; 1902. 11. 01. ezredes; 1909. 05. 01. vezérőrnagy; 1912. 11. 01. altábornagy; 1917. 08. 11. címzetes lovassági tábornok

Beosztásai: 1879. 08. 18. a cs. és kir. 5. huszárezredben, Pardubitz; 1885. 04. 26. a cs. és kir. 6. lovasdandár vezérkari tisztje, Chlumetz; 1885. 12. 01. a cs. és kir. 5. huszárezredben, Kőszeg; 1895. 04. 20. a cs. és kir. XII. hadtest parancsnokságán, Nagyszében; 1896. 01. 20. a cs. és kir. lovashadosztály vezérkari főnöke, Jaroslau; 1900. 10. 17. a cs. és kir. 5. huszárezredben, Nezsider; 1900. 11. 12. az I. osztály parancsnoka a cs. és kir. 5. huszárezredben, Nezsider; 1902. 05. 06. a II. osztály parancsnoka a cs. és kir. 5. huszárezredben, Pozsony; 1903. 03. 23. a cs. és kir. XI. hadtest vezér-

kari főnöke, Lemberg; 1908. 04. 28. a cs. és kir. 15. lovasdandár parancsnoka, Tarnopol; 1909. 04. 28. a cs. és kir. 16. lovasdandár parancsnoka, Pozsony; 1912. 03. 11. a cs. és kir. 36. gyaloghadosztály parancsnoka, Zágráb; 1913. 06. 08. felmentve; 1913. 12. 10. a cs. és kir. 27. gyaloghadosztály parancsnoka, Kassa; 1914. 08. 04. a cs. és kir. 27. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 09. 25. kórházban, Bécs; 1914. 10. 07. felmentve; 1914. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs; 1915. 11. 19. aktíválva, katonai parancsnok, Pozsony; 1918. 12. 01. visszahelyezve nyugdíjba, Bécs

Fontosabb írásai: Studien-Behelfe für die Prüfungen zum Reserve-Officier der Cavallerie. Zum internen Gebrauch der Einjährig-Freiwilligen-Schule der Cavallerie in Wien. Wien, 1891.

Megjegyzés: Apja Johann Gerstenberger vámfőosztályviselő.

Források: KA AKVI 787. doboz; HL AKVI 46267; KA GBBL NAR 158. doboz; KA VAS 412. doboz; KA MKSM 1914 69-6/8-34, 1914 70-1/152; KA NL B/1000 Nr. 353., 356.; KA Ms Allg. 466.; KA Pensionsbuch Band IV. 298. o.; KA *Pallua-Gall* 111. o.; PVBL 154/1917. 5717. o.; *Verordnungsblatt für das Heer und Landwehr*; 2/1921. 33. o.; *Steiner* 167. o.; *Döfering* 1928. 91. o.; *Döfering* 1989. 310. o.; *Lustig-Prean* 1939. 125. o.

Giesl, Arthur Johann Baptist Anton, Freiherr von Gieslingen

lovassági tábornok

1857. 06. 19. Krakkó (Galícia) –
1935. 12. 03. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. tábornok

Iskolái: hadapródintézet, St. Pölten és Kismarton; 1871–

1875 katonai akadémia, Bécsújhely; 1879–1881 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (m. j.), cseh (m.)

Hazai kitüntetései: 1889. 02. 24. EKO-R3; 1898. 06. 22. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98 u. SHJM98; 1900. 09. 01. D3; 1903. 04. 20. LO-R; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 03. 09. StO-KIK; 1910. 09. 01. D2; 1917. 08. 11. BMVM (KDS)

Külföldi kitüntetései: 1887. 10. 07. Ezüst Emlékérem Viktória királynő 50 éves uralkodói jubileumára és a szerb Fehér Sas Rend V. osztálya; 1888. 07. 05. Porosz Korona Rend III. osztálya; 1889. 10. 05. Perzsa Nap és Oroszlán Rend III. osztálya; 1890. 10. 06. Román Korona Rend parancsnoki keresztje; 1891. 10. 11. Porosz Korona Rend II. osztálya, Szász Albert Rend tisztikeresztje és a szerb Takovo Rend III. osztálya; 1892. 01. 08. Szász Albert Rend parancsnoki keresztjének II. osztálya; 1900. 01. 06. Württembergi Frigyes Rend parancsnoki keresztjének II. osztálya; 1901. 01. 09. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya gyémántokkal; 1904. 01. 19. csillag a Porosz

Korona Rend II. osztályához; 1908. 10. 23. Oldenburgi Péter Frigyes Lajos herceg Házi- és Érdemrend nagykeresztje; 1911. 07. 28. Svéd Kard Rend nagykeresztje, Japán Szent Kincs Rend I. osztálya és a Kínai Kettős Sárkány Rend III. osztályának 2. fokozata

Címek és rangok: 1883. 11. 24. bárói rang (apja után); 1912. 12. 20. titkos tanácsos; 1913. 04. 24. a prágai k. k. privilegisierte bürgerliche Infanteriekorps 1. századának tulajdonosa; 1913. 10. 04. a cs. és kir. 16. gyalogezred tulajdonosa; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja; 1927. 06. 11. – 1935. 12. 03. az „Alt-Neustadt” Egylet tiszteletbeli elnöke; 1930. az egykori műszaki akadémikusok Prinz Eugen Egyletének díszvendége

Előmenetele: 1875. 09. 01. hadnagy; 1880. 05. 01. főhadnagy; 1884. 11. 01. 1. osztályú százados; 1891. 05. 01. őrnagy; 1894. 04. 11. alezredes; 1897. 05. 01. ezredes; 1903. 05. 01. vezérőrnagy; 1907. 11. 01. altábornagy; 1912. 11. 01. lovassági tábornok

Beosztásai: 1875. 09. 01. szakaszparancsnok a cs. és kir. 2. dragonyos ezredben, Bécs; 1881. 11. 01. a cs. és kir. 18. lovasdandár vezérkari tisztje, Székesfehérvár; 1883. 11. 01. a cs. és kir. 25. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Bécs; 1887. 05. 01. az uralkodó parancsőrtisztje, de beosztva Rudolf főherceg mellé, Bécs; 1889. 02. 01. az uralkodó parancsőrtisztje, Bécs; 1891. 05. 01. az uralkodó szárnysegédje, Bécs; 1892. 04. 28. a cs. és kir. lovashadosztály vezérkari főnöke, Lemberg; 1894. 04. 11. a cs. és kir. 3. ulánusezredben, Łańcut, Hruszów; 1894. 05. 25. az 1. osztály parancsnoka a cs. és kir. 3. ulánusezredben, Łańcut, Hruszów; 1895. 10. 15. az 1. osztály parancsnoka és az ezred-tishtiiskola parancsnoka a cs. és kir. 3. ulánusezredben, Hruszów; 1896. 01. 03. a cs. és kir. VIII. hadtest vezérkari főnöke, Prága; 1898. 06. 10. a Vezérkar Nyilvántartó Irodájának főnöke, Bécs; 1903. 04. 20. a cs. és kir. 10. gyalogdandár parancsnoka, Troppau; 1905. 09. 12. a cs. és kir. katonai akadémia parancsnoka, Bécsújhely; 1910. 04. 01. a cs. és kir. 29. gyaloghadosztály parancsnoka, Theresienstadt; 1912. 10. 01. a cs. és kir. VIII. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Prága; 1914. 08. 01. a cs. és kir. VIII. hadtest parancsnoka a szerb fronton; 1914. 11. 01. várakozási illetékkal szabadságolva, Bécs; 1917. 10. 13. aktíválva, a tábori hadsereg II. számú ellenőrző bizottságának elnöke az osztrák–magyar fegyveres erők utánpótlási ügyei főnökének alárendeltségében, Bécs; 1918. 12. 01. visszahelyezve a várakozási illetékkal szabadságolt állományba, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Megjegyzés: Apja Heinrich Freiherr von Giesl tábornagy és csendőrségi főfelügyelő. Wladimir Giesl lovassági tábornok testvére. 1935. 12. 06-án temették el a bécsi Zentralfriedhofban.

Források: KA AKVI 795. doboz; KA GBBL NAR 160. doboz; KA VAS 418. doboz; KA MKSM 1913 16-1/15, 1914 70-1/142; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 465.; KA NL B/126 Nr. 9 K., NL B/1000 Nr. 353.; Militär-Schulen 638., 736. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 295. o.; KA Pallua-Gall 22. o.; Steiner 167. o.; Rendjelek és kitüntetések, 1944. 304. o.; NWJ, 4. 12. 1935. 5. o.; Döfering 1928. 92. o.; Döfering 1989. 311. o.; Lustig-Prean 1939. 93. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/giesla.htm

dc. 633-12

Giesl, Wladimir Rudolf Karl,
Freiherr von Gieslingen

lovassági tábornok

1860. 02. 18. Pécs (Baranya vármegye) –
1936. 04. 17. Salzburg (Salzburg-tartomány)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 1 fiú, 1 lány

Iskolái: alreáliskola egy osztálya; bencés algimnázium négy osztálya, Kremsmünster és Seitenstetten; 1873–1875 katonai kollégium, St. Pölten; 1875–1876 katonai főreáliskola 3. évfolyama, Mährisch-Weisskirchen; 1876–1879 katonai akadémia, Bécsújhely; 1882–1884 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és lengyel (t.), francia és török (f.), angol (n. j.), cseh (m.), olasz (sz.)

Hazai kitüntetései: 1896. 06. 15. EKO-R3; 1898. 09. 26. LO-R (KD); 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 07. 28. MVK3.; 1904. 09. 25. D3; 1907. 12. 13. FJO-K m. St.; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 10. 12. LO-K (m. KD d. R); 1913. MK13; 1913. 10. 15. FJO-GK; 1914. 08. 18. D2; 1915. 07. 27. BMVM
utólag: KD z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1896. 09. 02. Török Medzsidi Rend II. osztálya és a Bolgár Szent Sándor Rend III. osztálya; 1898. az 1896–1897-es görög–török háború török emlékérmé; 1899. 04. 13. Porosz Korona Rend II. osztálya és a Szerb Takovo Rend II. osztálya csillaggal; 1900. 10. 19. Török Oszmán Rend II. osztálya csillaggal és gyémántok a Bolgár Szent Sándor Rend III. osztályához; 1902. 10. 12. Török I. osztályú Liakat Érem és a Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje; 1904. 01. 12. Bolgár Katonai Érdemrend nagytiszti keresztje csillaggal; 1904. 10. 18. Görög Megváltó Rend parancsnoki keresztje; 1905. 01. 13. Orosz Szent Szaniszló Rend II. osztálya csillaggal; 1907. 01. 19. Montenegrói Függetlenségi (I. Danilo) Érdemrend II. osztálya; 1908. 04. 16. Török Medzsizsi Rend I. osztálya a 2. hágai békekonferencia holland emlékérmé

Címek és rangok: 1883. 11. 24. osztrák bárói cím (apja után); 1915. 07. 27. titkos tanácsos; 1926. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja; 1930. 06. az „Alt-Neustadt” Egylet salzburgi kirendeltségének elnöke

Hadjáratai: 1897: a török főhadiszálláson vett részt a görög–török háborúban

Előmenetele: 1879. 08. 18. hadnagy; 1884. 11. 01. főhadnagy; 1888. 05. 01. 1. osztályú százados; 1894. 11. 01. őrnagy; 1897. 05. 01. alezredes; 1900. 11. 01. ezredes; 1906. 11. 01. vezérőrnagy; 1910. 11. 01. altábornagy; 1914. 08. 15. lovassági tábornok

Beosztásai: 1879. 08. 18. a cs. és kir. 2. ulánusezredben, Bécs; 1884. 11. 01. a cs. és kir. 11. lovasdandár vezérkari tisztje, Tarnów; 1887. 11. 01. a cs. és kir. 10. lovasdandár vezérkari tisztje, Brünn; 1888. 05. 01. a cs. és kir. XV. hadtest vezérkari osz-

tályán, Szarajevó; 1891. 11. 01. a cs. és kir. 1. dragonyosezredben, Theresienstadt, Postelberg; 1892. 02. 17. a 2. század parancsnoka a cs. és kir. 1. dragonyosezredben, Theresienstadt; 1892. 09. 12. katonai állomásparancsnok, Postelberg; 1893. 11. 26. osztrák–magyar katonai attasé, Konstantinápoly; 1898. 12. 28. osztrák–magyar katonai attasé, Konstantinápoly, Athén és Szófia (Konstantinápoly szolgálati hellyel); 1903. 07. 28. osztrák–magyar katonai attasé, Konstantinápoly és Athén (Konstantinápoly szolgálati hellyel); 1907. 05. 07. osztrák–magyar katonai attasé, Konstantinápoly, Athén és Cetinje (Konstantinápoly szolgálati hellyel); 1909. 12. 10. osztrák–magyar nagykövet és meghatalmazott miniszter Montenegróban kivételesen átvéve a diplomáciai testületbe, Cetinje; 1913. 12. 05. osztrák–magyar nagykövet és meghatalmazott miniszter, Belgrád; 1914. 08. 08. a cs. és kir. Külügyminisztérium képviselője a cs. és kir. Hadsereg-főparancsnokságnál, Przemysl, Teschen; 1915. 07. 27. nyugdíjazás, Bécs; 1918-tól Radkersburgban élt

Fontosabb írásai: Sechzehn Jahre Türkei. In: *Danzer's Armee-Zeitung*, 23. 12. 1909. 3–5. o.; Zwei Jahrzehnte im Nahen Orient. Berlin, 1927.; Weltgeschehen Juli 1914. In: NWT 1. 11. 1933. 17–18. o.; II. NWT 05. 11. 1933. 23–24. o.; III. NWT 12. 11. 1933. 23–24. o.; IV. NWT 19. 11. 1933. 24. o.; Vom alten Kaiser und der alten Armee. In: NWT 24. 12. 1933. 15–16. o.; II. 31. 12. 1933. 21–22. o.; Konnte die Annahme der serbischen Antwortnote den Ausbruch des Weltkrieges verhindern? In: BM 1933.; Erinnerungen an Kaiser und Könige. I. In: TP 12. 08. 1934. 15–16. o.; II. TP 19. 08. 1934. 15–16. o.; III. TP 26. 08. 1934. 15–16. o.; Vom alten Kaiser und der alten Armee. In: TP 05. 05. 1935. 15–16. o.

Megjegyzés: Apja Heinrich Freiherr von Giesl tábornok és csendőrségi főfelügyelő. Arthur Giesl lovassági tábornok testvére. 1907. 06. 15. – 10. 18. között osztrák–magyar katonai delegátus a 2. hágai békekonferencián. 1912. 12. 19–20. és 1913. 01. 03–02. 16. között részt vett az európai nagyhatalmaknak az első balkán háború lezárására összehívott londoni nemzetközi nagyköveti konferenciáján. 1917 őszén osztrák–magyar diplomáciai missziót vezetett Törökországba. Salzburgban temették el.

Források: KA AKVI 795. doboz; KA GBBL NAR 160. doboz; KA AOK KPQ 99. doboz; KA NL B/61 Nr. 26., 38.; B/126 Nr. 9. K., B/839 Nr. 3., B/1000 Nr. 353; KA Militär-Schulen 638., 643. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 320. o.; KA *Pallua-Gall* 61. o.; *Broucek* 1980. 282. o.; *Gustav Hubka*: Wladimir Giesl von Gieslingen (1860–1936). In: NÖB Bd. X. 1957. 130–137. o.; Lexikon I. vh. 206. o.; ÖBL I. Band 439.; *Döfering* 1928. 92. o.; *Döfering* 1989. 311. o.; *Lustig-Prean* 1939. 125. o.; NDB VI. Band 389–390. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/gieslw.htm

címzetes tábornagy

1852. 03. 04. Skorenice (Csehország) –
1920. 05. 20. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Az apa foglalkozása: cs. és kir. nyugállományú főhadnagy

Iskolái: népiskola; 1861–1867 katonai alsó és felső nevelő intézet; 1867–1869 tüzér-iskolaszázad; 1869–1873 Műszaki Katonai Akadémia tüzérszotállya, Bécs; 1876–1878 magasabb tüzértanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), cseh és lengyel (m.), francia, angol és orosz (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 04. 07. EKO-R3; 1898. 04. 05. D3; 1898. 12. 02. MJM98; 1908. 08. 12. LO-R; 1908. 12. 02. MJK08

Külföldi kitüntetései: 1882. 04. 01. Olasz Szent Mór és Lázár Rend lovagkeresztje; 1897. 04. 07. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1901. 10. 19. Luxemburgi Tölgykorona Rend nagytiszti keresztje; 1909. 01. 29. Nagy-Britannia: Királyi Viktória Rend parancsnoki keresztje; 1917. 11. 26. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Címek és rangok: 1918. 07. 23. titkos tanácsos

Előmenetele: 1873. 09. 01. hadnagy; 1878. 11. 01. főhadnagy; 1883. 05. 01. 1. osztályú százados; 1890. 11. 01. őrnagy; 1893. 11. 01. alezredes; 1896. 05. 01. ezredes; 1902. 05. 01. vezérőrnagy; 1906. 11. 01. altábornagy; 1916. 08. 10. címzetes tábornagy

Beosztásai: 1873. 09. 01. a cs. és kir. 1. vartüzér zászlóaljban, Temesvár; 1874. 09. 01. a cs. és kir. 5. tábori tüzérezredben, Budapest; 1878. 11. 01. a cs. és kir. 1. tábori tüzérezredben, Prága; 1878. 12. 01. a cs. és kir. 5. tábori tüzérezredben, Budapest; 1879. 01. 01. tanár a cs. és kir. Műszaki Katonai Akadémián, Bécs; 1879. 09. 01. a cs. és kir. 5. tábori tüzérezredben, Budapest; 1879. 11. 01. a cs. és kir. 7. gyalogdandár vezérkari tisztje, Znaim; 1881. 04. 26. a cs. és kir. 1. lovasdandár vezérkari tisztje, Bécs; 1882. 11. 15. a cs. és kir. 30. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Lemberg; 1883. 05. 01. a cs. és kir. XI. hadtest vezérkari osztályán, Lemberg; 1885. 04. 01. beosztva a cs. és kir. Katonaföldrajzi Intézetbe, Bécs; 1886. 09. 01. a harcászati és hadseregszervezet tanára a cs. és kir. Műszaki Katonai Akadémián, Bécs; 1890. 11. 01. a cs. és kir. 4. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Brünn; 1891. 10. 21. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 5. osztályán, Bécs; 1894. 04. 16. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 5. osztályának főnöke, Bécs; 1898. 04. 07. a cs. és kir. 71. gyalogezredben, Pozsony; 1898. 06. 01. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 71. gyalogezredben, Trencsén; 1898. 07. 07. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 84. gyalogezredben, Krems; 1899. 04. 16. a cs. és kir. 15. gyalogezred parancsnoka, Lemberg; 1902. 04. 08. a cs. és kir. 1. hegyidandár parancsnoka, Mostar; 1905. 04. 11. a cs. és kir. 37. gyalogdandár parancsnoka, Pilsen; 1906. 11. 01. a cs. és kir. 3. gyaloghadosztály parancsnoka, Linz; 1909. 01. 21. saját kérésére felmentve; 1909. 08. 01. egy évre várakozási illetékkal szabadságolva, Bécs; 1910. 08. 04. várakozási illetékkal szabadságolva és a cs. és kir. hadsereg Köz-

ponti Gazdálkodási Alapja (Zentralwirtschaftsfond) igazgatóságának elnöke, Bécs; 1915. 02. 09. aktiválva, mint a hadseregszállítások központi nyilvántartásának elnöke a cs. és kir. Hadügyminisztériumban, Bécs; 1918. 06. 13. felmentve, Bécs; 1918. 08. 01. visszahelyezve a korábbi várakozási illetékekkel szabadságolt állományba, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Das Heerwesen der österreichisch–ungarischen Monarchie. Wien, 1890. (12. Auflage Wien, 1911.), Lernbehelf für den Unterricht im „Heerwesen“ an den Cadettenschulen. Wien, 1897. (5. Auflage Wien, 1912.), Tankönyv a m. kir. honvéd hadapródiskolák számára. Bp. 1900.

Források: KA AKVI 811. doboz; KA GBBL PaD Heft 173/186; KA GBBL NAR 163. doboz; KA KM Präs. 1915 42-16/1/I.; KA NL B/1000 Nr. 353., B/1075 XXVII.; KA Pensionsbuch Band IV. 199. o.; KA *Pallua-Gall* 12. o.

Goglia, Ferdinand Johann Anton, Ritter von

táborszernagy

1855. 09. 13. Pest (Pest vármegye) –
1941. 09. 17. Bécs (Alsó-Duna)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 3 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. őrnagy

Iskolái: népiskola négy osztálya; alreáliskola három osztálya; 1867–1869 gyalogsági hadapródintézet, Marburg; 1869–1871 gyalogsági hadapródintézet, Kismarton; 1871–1875 Műszaki Katonai Akadémia, Bécs; 1879–1881 magasabb tüzértanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német és olasz (t.), francia (j.), angol (m. j.), horvát (m.)

Hazai kitüntetései: 1879. 03. 26. KM; 1898. 12. 02. MJM98; 1900. 06. 21. MVK3.; 1900. 09. 01. D3; 1907. 09. 19. EKO-R3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1912. 11. 06. LO-R; 1910. 09. 01. D2; 1915. 01. 02. EKO-R2 (KD); 1915. 06. 23. EKO-R1 (KD); 1916. 04. 27. LO-1 (KD); 1916. 08. 02. EZ1-RK (KD); 1917. 01. 18. MVK2. (KD); 1918. 04. 25. BMVM (KDS)

utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. EKO-R1 (KD); S z. LO-1 (KD); S z. MVK2. (KD); 1933. 04. 28. Osztrák Háborús Emlékérem

Külföldi kitüntetései: 1915. 04. 21. Porosz Korona Rend I. osztálya csillaggal; 1915. 05. 18. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1917. 02. 18. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya; 1917. 07. 19. Hesseni Vitézségért Díszjelvény; 1918. 05. 18. Lippei Háborús Érdemkereszt; 1918. 09. 12. Porosz Vörös Sas Rend I. osztálya kardokkal

Címek és rangok: 1916. 07. 09. osztrák lovagi cím; 1917. 04. 09. titkos tanácsos; 1920. 10. 07. az Osztrák Tüzértisztek Bécsi Egyletének 2. díszelnöke; 1928. az egykori

műszaki akadémikusok Prinz Eugen Egyletének tagja; 1930. az egykori műszaki akadémikusok Prinz Eugen Egyletének 2. elnöke; 1931. 11. az „Alt-Neustadt” Egylet díszvendége; 1933. az egykori cs. és kir. 2. számú Graf Egmond von Geldern tábori tarackos ezred (125. tábori tüzérezred) bajtársi szövetségének tiszteletbeli elnöke; 1934. az egykori műszaki akadémikusok Prinz Eugen Egyletének 1. elnöke
é. n.: az Osztrák Tüzéregyletek Szövetsége tiszteletbeli elnöke

Hadjáratái: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában hadnagyként vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1875. 09. 01. hadnagy; 1881. 05. 01. főhadnagy; 1889. 01. 01. 2. osztályú százados; 1892. 05. 01. 1. osztályú százados; 1896. 11. 01. őrnagy; 1900. 05. 01. alvezredes; 1904. 05. 01. ezredes; 1910. 05. 01. vezérőrnagy; 1913. 05. 01. altábornagy; 1916. 11. 01. tábornagy

Beosztásai: 1875. 09. 01. a cs. és kir. 12. tábori tüzérezredben, Laibach; 1885. 05. 01. a cs. és kir. 13. hadtest-tüzérezredben, Zágráb; 1894. 01. 01. a cs. és kir. 13. hadosztály-tüzérezredben, Pozsony; 1896. 11. 01. tanár a cs. és kir. 11. tábori tüzérezred löiskola osztályán, Budapest; 1897. 02. 28. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 7. osztályán, Bécs; 1900. 06. 21. a cs. és kir. 16. hadosztály-tüzérezredben, Komárom; 1900. 09. 18. a cs. és kir. 16. hadosztály-tüzérezred parancsnoka, Komárom; 1906. 04. 22. a cs. és kir. 2. hadtest-tüzérezred parancsnoka, Bécs; 1907. 12. 11. a cs. és kir. tábori tüzérség löiskola osztályának parancsnoka, Bécs; 1910. 04. 13. az összes tüzér löiskola parancsnoka, Bécs; 1912. 09. 25. a cs. és kir. Műszaki Katonai Bizottság elnöke, Bécs; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 43. tábori tüzérdandár parancsnoka az orosz fronton; 1914. 12. 01. a cs. és kir. 33. gyaloghadosztály megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 05. 22. a cs. és kir. V. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 12. 12. a cs. és kir. V. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1918. 03. 14. cs. és kir. tüzérségi főfelügyelő, Bécs; 1918. 07. 28. a cs. és kir. XXIV. hadtest megbízott parancsnoka az olasz fronton; 1918. 08. 30. a Belluno-hadseregcsoport parancsnoka az olasz fronton; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Zur Reorganisation unserer Feld-Artillerie. In: OMV LX. Band 1900. 284–310. o.; Schiessregeln der italienischen Feld- und Gebirgs-Artillerie. In: MGAGW 1900. 45–57. o.; Die Schiessvorschriften der Feld-Artillerie in Österreich–Ungarn, Deutschland, Italien, Frankreich und Russland. In: MGAGW 1900. 619–703. o.; Einiges über die Ausbildung der Feld-Artillerie. In: OMV LXII. Band 1901. 124–216. o.; Das neue Exercier-Reglement für die französische Feld-Artillerie. In: ÖMZ 1902. II. Band 101–158. o.; Einleitung zur „Ehrenbuch unserer Artillerie”. Wien, 1935.

Megjegyzés: Apja Ferdinand Goglia cs. kir. őrnagy. Testvére Gustav Goglia címzetes altábornagy. 1941. 09. 22-én temették el a bécsi Zentralfriedhofban.

Források: KA AKVI 817. doboz; KA GBBL NAR 164. doboz; KA VAS 432. doboz; KA KM Präs. 1916. 4-73/5; KA MKSM 1918 69-3/76; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 350., 427., 465.; KA NL B/42 Nr. 1., 4., 5., B/691 Nr. 22., B/1000 Nr. 353.; KA Militär-Schulen 638., 643., 734., 736. doboz; KA Pallua-Gall 125. o.; KA Pensionsbuch Band V. 9. o.; Verordnungsblatt für das Heer, 5/1919. 179. o.; Steiner 16. o.; Lexikon I. vh. 207. o.; Döfering 1928. 95. o.; Döfering 1989. 314. o.; Broucek 1980. 286. o.; ÖBL II. Band 20. o.; MWM 1941. 549–551. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/goglia.htm

táborszernagy

1861. 07. 05. Verona (Itália, Velencei Királyság) –
1927. 11. 21. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Az apa foglalkozása: vasúti tisztviselő

Iskolái: főreáliskola érettségivel, Salzburg; 1880–1883 műszaki hadapródiskola, Bécs; 1888–1890 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia és angol (m. j.), cseh (m.), olasz (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 09. 11. MVK3.; 1905. 09. 22. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 09. 23. EKO-R3; 1909. 10. 10. BM; 1912. 06. 12. LO-R; 1913. 07. 10. MK13; 1914. 10. 25. (KD) z. LO-R; 1915. 07. 24. LO-K (KD); 1915. 09. 22. D2; 1916. 02. 20. MVK2. (KD); 1916. 05. 30. BMVM; 1917. 12. 12. SMVM (KDS) utólag: S z. LO-R (KD); S z. LO-K (KD); S z. MVK2 (KD); KDS z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1902. 10. 12. Japán Felkelő Nap Rend IV. osztálya; 1911. 01. 28. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya és a Portugál Avizi Szent Benedek Katonai Érdemrend parancsnoki keresztje; 1918. 06. 06. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya csillaggal és kardokkal

Előmenetele: 1880. 09. 02. 2. osztályú árkász; 1881. 08. 18. címzetes őrzetető; 1882. 08. 18. címzetes őrmester; 1883. 08. 18. hadnagy; 1887. 11. 01. főhadnagy; 1893. 11. 01. 1. osztályú százados; 1899. 11. 01. őrnagy; 1903. 05. 01. alezredes; 1906. 11. 01. ezredes; 1911. 11. 01. vezérőrnagy; 1915. 01. 01. altábornagy; 1918. 05. 01. táborszernagy

Beosztásai: 1880. 09. 22. a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Krems; 1886. 06. 01. beosztva a cs. és kir. XIV. hadtest műszaki főnöke mellé, Innsbruck; 1890. 11. 01. a cs. és kir. 69. gyalogdandár vezérkari tisztje, Gyulafehérvár; 1892. 11. 01. a cs. és kir. VI. hadtest vezérkari osztályán, Kassa; 1895. 11. 01. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 5. osztályán, Bécs; 1897. 11. 01. a 14. század parancsnoka a cs. és kir. 79. gyalogezredben, Otocsácz; 1898. 01. 01. a 11. század parancsnoka a cs. és kir. 34. gyalogezredben, Kassa; 1899. 09. 16. az ellátás, a vonat és a hadműveleti közlekedés tárgy tanára a cs. és kir. gazdasági katonai szaktanfolyamon, Bécs; 1904. 10. 17. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 19. gyalogezredben, Pozsony; 1906. 11. 01. beosztva a Vezérkar Táviró Irodájába, Bécs; 1907. 04. 18. a Vezérkar Táviró Irodájának főnöke, Bécs; 1912. 06. 12. a cs. és kir. 6. hegyidandár parancsnoka, Bileća; 1914. 08. 02. a cs. és kir. 6. hegyidandár parancsnoka a szerb fronton; 1914. 10. 15. a cs. és kir. „kombinált” Goiginger-gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1915. 01. 16. a cs. és kir. 57. gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1915. 05. 15. a cs. és kir. 57. gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1915. 10. 07. a cs. és kir. 57. gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1916. 02. a cs. és kir. 57. gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1916. 08. 22. a cs. és kir. 90. gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1917. 10. 10. a cs. és kir. 52. gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1918. 05. 03. felmentve; 1918. 05. 05. a cs. és kir. 4. hadparancsnok-

ság parancsnoka, Lemberg; 1918. 09. 06. – 10. 01. katonai parancsnok, Nagyszeben, 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Megjegyzés: Ludwig Goiginger altábornagy testvére. 1927. 11. 24-én temették el a bécsi Hietzinger Friedhofban.

Források: KA AKVI 818. doboz; KA VAS 433. doboz; KA KM Präs. 1915 1-12/1/I; KA Ms Allg. 427., 466.; KA NL B/135 Nr. 4., B/1000 Nr. 353., 360., 362.; KA Pensionsbuch Band V. 51. o.; KA *Hubatka* 20. o.; Lexikon I. vh. 207., 264. o.; *Steiner* 19. o.; RP 23. 11. 1927. 6. o.; Partenzettel; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>

Guseck, Oskar Alfred, Edler von Glankirchen

táborszernagy

1860. 04. 27. Klagenfurt (Karintia) –
1939. 01. 22. Graz (Stájerország)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nőtlen

Az apa foglalkozása: cs. és kir. őrnagy

Iskolái: népiskola és alreáliskola, Graz; 1875–1878 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1878–1881 Műszaki Katonai Akadémia, Bécs; 1888–1890 magasabb műszaki tanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), magyar (m.), francia és angol (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 01. 13. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1906. 08. 18. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 03. 06. EKO-R3; 1915. 11. 07. LO-R (KD); 1916. 08. 18. D2; 1916. 11. 01. MVK2. (KD)

utólag: S z. LO-R (KD); S z. MVK2 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1918. 03. 05. Szász Albert Rend nagykeresztje kardokkal

Címek és rangok: 1868. 12. 12. osztrák nemesi cím (apja után); 1908. 03. 23. osztrák nemesi előnév; 1918. 02. 15. mérnöki cím; 1928. az egykori műszaki akademikusok Prinz Eugen Egyletének tagja

Előmenetele: 1881. 08. 18. hadnagy; 1885. 11. 01. főhadnagy; 1892. 11. 01. 2. osztályú százados; 1895. 05. 01. 1. osztályú százados; 1898. 11. 01. őrnagy; 1902. 05. 01. alvezredes; 1905. 05. 01. ezredes; 1911. 05. 01. vezérőrnagy; 1914. 08. 01. altábornagy; 1917. 11. 01. táborszernagy

Beosztásai: 1881. 08. 18. a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Budapest, Bécs; 1890. 10. 01. a cs. és kir. műszaki parancsnokságon, Trebinje; 1894. 05. 01. építésvezető a cs. és kir. műszaki parancsnokságon, Pola; 1897. 11. 01. a cs. és kir. III. hadtestparancsnokság vezérkari osztályán, tanár a hadtest-tishtiiskolán, Graz; 1898. 07. 15. fogalmazótiszt a cs. és kir. Hadügyminisztérium 8. osztályán, Bécs; 1902. 10. 19. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 19. gyalogezredben, Pozsony; 1904. 10. 19. a cs. és kir. Mű-

szaki Katonai Bizottságban és a cs. és kir. II. hadtest műszaki osztályának parancsnoka, Bécs; 1906. 07. 14. cs. és kir. műszaki igazgató, Trient; 1908. 03. 13. tiroli és karintiai erődépítési igazgató, Innsbruck; 1911. 04. 16. erődparancsnok, Riva; 1914. 04. 17. erődparancsnok, Trient; 1914. 08. 01. a III. védelmi körzet és a trienti vár parancsnoka; 1915. 01. 28. a III. védelmi körzet parancsnoka; 1915. 05. 22. a trienti vár parancsnoka az olasz fronton; 1916. 03. 04. alkalmazás nélkül az olasz fronton; 1916. 05. 01. a cs. és kir. 11. hadsereg menetalakulatainak felügyelője az olasz fronton; 1916. 06. 02. az Etsch-völgyi csoport parancsnoka az olasz fronton; 1917. 02. 16. várparancsnok, Krakkó; 1917. 11. 17. a hadikikötő parancsnoka, Cattaro; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs; 1919. 10. 01-től Grazban élt

Megjegyzés: Apja Heinrich von Guseck cs. és kir. őrnagy. 1939. 01. 24-én a grazi St. Leonhard temetőben temették el.

Források: KA AKVI 901. doboz; KA GBBL Steiermark bis 1864. 4347. doboz; KA VAS 476. doboz; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 465.; KA NL B/1000 Nr. 353.; Militär-Schulen 734. doboz; KA Pensionsbuch Band V. 10. o.; KA *Hubatka* 5. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 5/1919. 179. o.; *Steiner* 17. o.; ÖBL II. Band 110. o.; *Döfering* 1928. 103. o.; *Döfering* 1989. 322. o.; Partenzettel

Habermann, Hugo, Edler von

táborszernagy

1862. 09. 05. Troppau (Szilézia) –
1935. 10. 23. Zwettl (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Az apa foglalkozása: cs. és kir. alezredes

Iskolái: 1876–1879 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1879–1882 Műszaki Katonai Akadémia hadmérnök osztálya, Bécs, 1888–1890 Hadiiskola, Bécs
Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), cseh (m.), rutén és olasz (sz.), lengyel (n.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 09. 13. BMVM; 1907. 08. 18. D3; 1908. 03. 13. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 04. 07. MVK3.; 1914. 11. 21. LO-R (KD); 1915. 04. 26. MVK2. (KD); 1916. 05. 03. BMVM; 1917. 03. 18. EKO-R1 (KDS); 1917. 08. 03. EZ1-RK (KD); 1917. 08. 18. D2; 1917. 09. 19. LO-1 (KDS); 1918. 01. 05. S z. LO-R (KD)

utólag: S z. MVK2. (KD); KDS z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1914. 11. 07. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1917. 05. 06. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya

Címe és rangok: 1884. 12. 07. osztrák nemesi cím (apja után); 1928. az egykori műszaki akadémikusok Prinz Eugen Egyletének tagja

Előmenetele: 1882. 08. 18. hadnagy; 1886. 05. 01. főhadnagy; 1892. 11. 01. 2. osztályú

százados; 1893. 05. 01. 1. osztályú százados; 1898. 11. 01. őrnagy; 1902. 05. 01. alezredes; 1905. 11. 01. ezredes; 1911. 05. 01. vezérőrnagy; 1914. 08. 01. altábornagy; 1917. 11. 01. tábornagy

Beosztásai: 1882. 08. 18. a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Krems, Trebinje, Ljubinje; 1890. 11. 01. a cs. és kir. 26. gyalogdandár vezérkari tisztje, Bécs; 1892. 10. 20. a cs. és kir. I. hadtest vezérkari osztályán, Krakkó; 1893. 10. 23. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 5. osztályán, Bécs; 1897. 05. 01. a 16. század parancsnoka a cs. és kir. 1. gyalogezredben, Troppau; 1898. 10. 24. a gazdasági vezérkari szolgálat és hadszervezet tanára a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1902. 10. 19. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 58. gyalogezredben, Przemyśl; 1905. 06. 17. a cs. és kir. Hadügyminisztérium elnöki irodájának elnökhelyettese, Bécs; 1906. 10. 17. beosztva a törzstisztjelöltek megítélését végző bizottság elnöke mellé, Bécs; 1908. 02. 21. beosztva a Vezérkar Igazgatási Irodájába, Bécs; 1909. 03. 30. a cs. és kir. X. hadtest vezérkari főnöke, Przemyśl; 1911. 03. 06. a cs. és kir. 48. gyalogdandár parancsnoka, Przemyśl; 1912. 10. 25. a hadtest-tisztiskola parancsnoka, Prága; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 1. hadsereg hadtápparancsnoka az orosz fronton; 1914. 10. 27. a cs. és kir. 5. gyaloghadosztály megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 04. 09. a cs. és kir. 5. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1916. 06. 17. a Habermann-hadseregesoport parancsnoka az orosz fronton; 1916. 06. 30. a cs. és kir. XI. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1916. 10. 03. a cs. és kir. XI. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1917. 08. 13. a Habermann-hadseregesoport parancsnoka az orosz fronton; 1918. 01. 06. a cs. és kir. XI. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1918. 04. 15. a cs. és kir. 7. hadparancsnokság parancsnoka Ukrajnában; 1918. 06. 11. a cs. és kir. XIX. hadtest parancsnoka Albániában; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Zwettl

Fontosabb írásai: (társszerzők: *Johann Nowak–Franz Beyer*): Taktische Detaildarstellungen aus dem russisch-japanischen Kriege. 1–12. Heft. Wien, 1908–1912.; (*Nowak Jánossal*): Részletes harcleírások az orosz–japán háborúból. 1–2. füzet. A *Magyar Katonai Közlöny* külön fülete. Budapest, 1909.; 100 Gefechtsmomente und Führungsaufgaben. Wien, 1913.; Über die Führungstätigkeit der höheren Kommandanten im Kriege aus persönlich Erlebtem. In: MWM 1921/7. 289–298. o.; 1921/8. 329–342. o.; 1921/9–10. 405–422. o.; Der Rückzug der 5. Infanterie-Division aus der Gegend östlich Kielce bis zum Halt nordwestlich Krakau. In: Der Heimat Söhne im Weltkrieg 1937/38.

Megjegyzés: Apja Heinrich von Habermann cs. kir. alezredes. Ferdinand von Habermann vezérőrnagy testvére.

Források: KA AKVI 918. doboz; KA VAS 485. doboz; KA MKSM 1916 69-3/28, 1917 84-5/1-29; KA AOK KPQ 99. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353., 356., 435.; B/1075 XXVII., XXVIII.; KA Ms Allg. 427.; 465.; KA Militär-Schulen 734. doboz; KA Pensionsbuch Band V. 10. o.; KA *Hubatka* 6. o.; PVBL 12/1918. 487. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 5/1919. 179. o.; *Steiner* 18. o.; *Döfering* 1928. 104. o.; *Döfering* 1989. 323. o.

dc 633 12 Hadfy Imre, livnói

[Hadfy, Emmerich, von Livno]

gyalogsági tábornok

1853. 11. 02. Nagykároly (Szatmár vármegye) –
1936. 03. 29. Kiszombor (Jugoszlávia)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 1 fiú, 4 lány

Az apa foglalkozása: m. kir. honvéd alezredes

Iskolái: 1866–1872 hat gimáziumi osztály, Nagykároly;

1872–1874 gyalogsági hadapródiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és magyar (t.), román és horvát (m.),
olasz (sz.)

Hazai kitüntetései: 1878. 10. 17. KM; 1878. 10. 20. MVK3. (KD); 1881. 08. 02. BMVM; 1897. D3; 1898. 12. 02. MJM98 u. ZJM98; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. BM, 1909. 04. 15. EKO-R3; 1912. 04. 14. D2; 1913. MK13; 1914. 09. 13. EKO-R2 (KD); 1915. 06. 10. LO-K (KD); 1915. 10. 17. MVK2. (KD); 1916. 09. 09. EZ1-RK (KD); 1917. 01. 14. EKO-R1 (KD); 1918. 05. 15. LO-1 (KDS); 1929. 05. 25. GTM für Offiziere utólag: S z. MVK3. (KD); S z. EKO-R2 (KD); S z. LO-K (KD); S z. MVK2 (KD); S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1915. 06. 14. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Címek és rangok: 1914. 10. 08. magyar nemesi cím és előnév; 1918. 08. 12. titkos tanácsos; 1922. 08. 15. vitézi cím

Hadjáratai: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában hadnagyként a következő ütközetekben vett részt: 08. 16. Han Belalovac; 08. 19. Szarajevó; 09. 26–28. Livno

Előmenetele: 1871. 06. 18. gyalogos; 1872. 12. 06. tizedes; 1874. 10. 16. szakaszvezető címzetes őrmester; 1874. 11. 01. hadapród őrmester; 1875. 02. 01. hadapród tiszt helyettes; 1875. 05. 01. hadnagy; 1880. 05. 01. főhadnagy; 1884. 01. 01. tartalékos főhadnagy; 1888. 09. 01. 2. osztályú tartalékos százados; 1889. 11. 01. 1. osztályú tényleges százados; 1897. 05. 01. őrnagy; 1901. 11. 01. alezredes; 1905. 05. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 05. 01. altábornagy; 1917. 08. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1871. 06. 18. a cs. és kir. 5. gyalogezredben, Bécs; 1877. 05. 01. a cs. és kir. 46. gyalogezredben, Arad, Szeged, Fiume; 1884. 01. 01. a cs. és kir. 46. gyalogezred tartalékában, Arad, Szeged; 1887. 04. 01. a m. kir. 20. honvéd gyalog feldandár 1. zászlóaljának tartalékában, Nagykanizsa; 1889. 10. 15. a m. kir. 8. honvéd gyalogezredben, Arad; 1890. 04. 06. századparancsnok a m. kir. 8. honvéd gyalogezredben, Lugos; 1891. 10. 01. a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia szolgálati és gyakorlati szabályzat tanára, Budapest; 1897. 08. 18. a 3. zászlóalj parancsnoka a m. kir. 8. honvéd gyalogezredben, Arad; 1905. 07. 06. a m. kir. 24. honvéd gyalogezred parancsnoka, Brassó; 1910. 09. 17. beosztva a m. kir. VI. honvédkerületi parancsnokságra, Kolozsvár; 1911. 05. 01. a m. kir. 79. honvéd gyalogdandár parancsnoka, Budapest; 1913. 11. 05. beosztva a m. kir. I. honvédkerület törzsébe, Budapest; 1914. 04. 04. a m. kir. III. honvédkerület parancsnoka, Kassa; 1914. 08. 09. a m. kir. 39. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 09. 26.

a cs. és kir. Hadfy-hadtest (1917. 04. 05-től XXVI. hadtest) parancsnoka az orosz fronton; 1917. 07. 11. a cs. és kir. VI. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1917. 10. 01. a cs. és kir. VI. hadtest parancsnoka a román fronton; 1918. 01. 01. a cs. és kir. XXIII. hadtest megbízott parancsnoka az olasz fronton; 1918. 03. 08. a cs. és kir. VIII. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1918. 07. 14. a cs. és kir. XXIII. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1918. 08. 30. a cs. és kir. XXIV. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Kassa, 1919. 09-től Makó, 1925. 01-től Kiszombor, 1928. 04. 01-től Budapest

Fontosabb írásai: Az 1887. évi kassai és terebesi gyakorlatok. In: LAK 1887. 923–947. o.; A svájci új gyalogsági gyakorlati szabályzat. In: LAK 1892. 255–271. o.

Megjegyzés: Apja Hadfy János m. kir. honvéd alezredes.

Források: KA AKVI 924. doboz, HL AKVI 3195; KA GBL Abgang III. 41/134.; HL HM 1923. Ált. 4. oszt. 29410. sz.; HL FÜV 178. doboz; KAAOK KPQ 99. doboz; KAMKSM 1914 70-1/36, 1917 13-3/136, 1918 69-3/86; KA Ms Allg. 427.; KANL B/1000 Nr. 353., 356.; KA Pensionsbuch Band V. 80. o.; KA *Pallua-Gall* 142. o.; PVBL 56/1914. 707. o.; 85/1915. 2015.; RK 1913/66. 644. o.; 1915/75. 1047. o.; 1916/115. 2338. o.; *Honvédségi Közlöny*, 1929/20. 141. o.; *Steiner* 17. o.; *Gerő* 76. o.; Lexikon I. vh. 224–225. o.; Révai Új Lexikona IX. k. 2002. 192. o.; *Berkó* 1928. 385. o.; *Bachó* 967. o.; Rendjelek és kiüntetések, 1944. 379., 385. o.; *Broucek* 2009. 225. o.; *Pekár Gyula* (szerk.): Vitézek Évkönyve. Budapest, 1927. 50. o.; 1928. 61. o.; NYUKOSZ 1936/10. sz.; LAK 1899. 645. o.; *Kempelen* XI. k. 349. o.; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>

Hauer Lipót, báró [Hauer, Leopold, Freiherr von]

vezérezredes

1854. 01. 26. Buda (Pest vármegye) –

1933. 05. 03. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 2 lány

Az apa foglalkozása: csoportfőnök és kamarás

Iskolái: 1864–1868 gyalogsági hadapródintézet, Marburg;

1868–1872 katonai akadémia, Bécsújhely; 1881–1883

Katonai Lovaglótanár Intézet, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), magyar (m. t.), francia és angol (f.)

Hazai kitüntetései: 1895. 05. 21. BMVM; 1897. 09. 01. D3;

1898. 11. 30. MVK3; 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 04. 16.

EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry

jubileumi bronzérem; 1912. 09. 01. D2; 1912. 09. 24.

LO-R; 1913. MK13; 1914. 12. 02. EKO-R2 (KD); 1915. 02. 08. MVK2. (KD); 1916.

08. 02. EZI-RK (KD); 1916. 09. 13. EKO-R1 (KD); 1917. 04. 17. LO-1 (KDS)

utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. MVK2. (KD); S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1889. 04. 08. Porosz Korona Rend III. osztálya; 1894. 01. 04. Svéd Vasa Rend parancsnoki keresztje; 1899. 01. 11. Oldenburgi Péter-Frigyes-Lajos Házi- és Érdemrend parancsnoki keresztje; 1900. 10. 19. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya; 1908. 10. 23. Anhalti Medve Albert Rend parancsnoki keresztjének I. osztálya; 1910. 01. 16. Spanyol Katonai Érdemrend nagykeresztje, Bolgár Katonai Érdemrend nagytishti keresztje; 1911. 10. 20. Kínai Kettős Sárkány Rend II. osztályának 2. fokozata; 1915. 04. 02. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1915. 06. 14. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya; 1916. 04. 30. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje kardokkal; 1917. 09. 02. Porosz Vörös Sas Rend I. osztálya kardokkal

Címek és rangok: 1877. 01. 29. cs. és kir. kamarás; 1912. 04. 01. magyar bárói rang; 1916. 03. 16. titkos tanácsos; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja

Előmenetele: 1872. 08. 30. hadnagy; 1877. 05. 01. főhadnagy; 1885. 05. 01. 2. osztályú százados; 1889. 01. 01. 1. osztályú százados; 1894. 11. 01. őrnagy; 1897. 05. 01. alvezredes; 1900. 05. 01. ezredes; 1906. 11. 01. vezérőrnagy; 1910. 11. 01. altábornagy; 1914. 11. 01. címzetes lovassági tábornok; 1915. 03. 01. lovassági tábornok; 1917. 08. 01. vezérezredes

Beosztásai: 1872. 08. 30. a cs. és kir. 11. huszárezredben, Nyíregyháza; 1876. 12. 29. Erzsébet főhercegnő udvartartásába beosztva, Jenő főherceg nevelője, Bécs; 1879. 08. 31. szakaszparancsnok a cs. és kir. 11. huszárezredben, Győr; 1889. 01. 01. a 6. század parancsnoka a cs. és kir. 11. huszárezredben, Szombathely; 1892. 06. 20. Stefánia főhercegnő szolgálati és udvari kamarása, Bécs; 1895. 05. 21. a 2. osztály parancsnoka a cs. és kir. 5. huszárezredben, Nezsider; 1896. 08. 27. a cs. és kir. lovassági hadapródiškola parancsnoka, Mährisch-Weisskirchen; 1899. 08. 12. az 1. osztály parancsnoka a cs. és kir. 16. huszárezredben, Budapest; 1899. 11. 20. a cs. és kir. 16. huszárezred ideiglenes parancsnoka, Budapest; 1900. 03. 29. a cs. és kir. 16. huszárezred parancsnoka, Budapest; 1906. 11. 01. a cs. és kir. 13. lovasdandár parancsnoka, Stanislaw; 1907. 07. 27. a cs. és kir. 4. lovasdandár parancsnoka, Budapest; 1910. 12. 20. m. kir. honvéd lovassági felügyelő, Budapest; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 9. lovashadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 10. a Hauer-lovashadtest parancsnoka az orosz fronton; 1917. 08. 24. a cs. és kir. 4. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1917. 11-től szabadságon, Budapest, 1918. 07. 01. rendelkezési állományba helyezve, Budapest; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Budapest

Megjegyzés: A család 1732. 08. 26-án kapott osztrák lovagi címet, 1733. 06. 12-én német-római birodalmi lovagi címet, 1792. 07. 07-én német-római birodalmi bárói és bajor bárói rangot, 1793. 12. 20-án osztrák örökös bárói rangot, 1833. 12. 12-én magyar nemesi címet. Apja báró Hauer István belügyminiszteri csoportfőnök, cs. kir. kamarás és titkos tanácsos. 1911-ben megözvegyült, 1921 novemberében másodszor nősült Budapesten. Egy örökbefogadott lánya és egy örökbefogadott fia, valamint egy vérszerinti lánya volt. 1933. 05. 06-án temették el Sopronban.

Források: KA AKVI 983. doboz; HL AKVI 3342; KA GBBL NAR 195. doboz; KA MKSM 1911 36-2/1-3; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 427., 466.; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Pallua-Gall 58. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 393. o.; PVBL 42/1911. 643. o.; 84/1916. 2288. o.; RK 1915/14. 141. o.; 1915/31. 367. o.; 1916/115. 2338. o.; 1916/125. 2571. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; *Steiner*

13. o.; *Gerő* 80. o.; Lexikon I. vh. 282. o.; *Ludwigstorff* 1994. 181–187. o.; *Gudenus* I. k. 523–524. o.; Révai Új Lexikona IX. k. 2002. 516. o.; NYUKOSZ 1933/14. sz. 4. o.; *Lustig-Prean* 1939. 77. o.; *Kempelen* IV. k. 498. o.; XI. k. 354. o.; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/hauer.htm

Hazai Samu, báró

vezérezredes

1851. 12. 26. Rimaszombat (Gömör vármegye) –
1942. 02. 10. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: szeszgyáros nagykereskedő

Iskolái: hat gimnáziumi osztály, Rimaszombat; kereskedelmi akadémia, Budapest; 1873–1874 a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyama, Budapest; 1878–1879 a honvéd Ludovika Akadémia felsőbb tiszti tanfolyam, Budapest; 1879–1881 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: magyar és német (t.), francia és szlovák (m.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1900. 03. 08.

BMVM; 1901. 04. 28. D3; 1904. 06. 03. EKO-R3; 1908. 04. 10. LO-R; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 04. 28. D2; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1913. 08. 12. EKO-R1; 1915. 02. 03. MVK1. (KD); 1915. 03. 03. VSt-RK (KD); 1916. 06. 01. LO-GK; 1916. 08. 10. KD z. LO-GK; 1916. 11. 25. GMVM; 1917. 02. 19. GMVM (KD) m. WS, 1918. 08. 12. MVK3. (KD) in Br.

Külföldi kitüntetései: 1909. 10. 19. Spanyol Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1910. 11. 20. Porosz Vörös Sas Rend I. osztálya; 1913. 02. 13. Montenegrói Függetlenségi (I. Danilo) Érdemrend I. osztálya; 1915. 04. 12. Német (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya; 1915. 12. 30. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje kardokkal; 1916. 01. 17. Württembergi Korona Rend nagykeresztje kardokkal; 1916. 01. 29. Szász Albert Rend nagykeresztje csillaggal és kardokkal; 1916. 04. 05. Porosz Vörös Kereszt Érem II. és III. osztálya; 1917. 02. 20. Török Medzsidi Rend I. osztálya, Török arany Intiaz Érem és Török Háborús Emlékérem (Vas Félhold)

Címek és rangok: 1910. 12. 14. titkos tanácsos; 1912. 09. 13. magyar bárói rang; 1910–1917. a Nemzeti Munkapárt országgyűlési képviselője a losonci választókerületben; 1916. 02. 22. a cs. és kir. 46. gyalogezred tulajdonosa; 1922. 01. 07. a Magyar Királyi Állami Hadianyaggyár elnöke; 1925. a Magyar Katonai Írók Köre elnöke; 1927–1942 a magyar parlament felsőházának örökös élethossziglani tagja

Előmenetele: 1873. 04. 01. honvéd; 1873. 06. 06. címzetes tizedes; 1873. 11. 09. címzetes szakaszvezető; 1874. 10. 01. címzetes őrmester; 1874. 11. 01. hadapród; 1876. 01. 01. hadapród tiszthelyettes; 1876. 05. 01. hadnagy; 1883. 05. 01. főhadnagy; 1888. 05. 01.

2. osztályú százados; 1889. 08. 18. I. osztályú százados; 1895. 05. 01. őrnagy; 1897. 11. 01. alezredes; 1900. 11. 01. ezredes; 1907. 05. 01. vezérőrnagy; 1910. 11. 01. altábornagy; 1914. 08. 04. gyalogsági tábornok; 1916. 11. 01. vezérezredes
- Beosztásai:* 1874. 11. 01. a m. kir. 51. honvéd gyalogzászlóaljban, Jolsva, Budatin, Ógyalla, Besztercebánya; 1876. 05. 01. századparancsnok a m. kir. 51. honvéd gyalogzászlóaljban Jolsva, Budatin, Ógyalla, Besztercebánya; 1881. 11. 01. segédtsízt a m. kir. 78. honvéd gyalogdandár parancsnokságán, Sátoraljaújhely; 1883. 12. 01. a cs. és kir. VI. hadtest vezérkari osztályán, Kassa; 1884. 10. 01. segédtsízt-helyettes a m. kir. III. honvédkerületi parancsnokságon, Kassa; 1886. 10. 01. a m. kir. Honvédelmi Minisztérium I. ügyosztályán, Budapest; 1889. 10. 01. a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia hadseregszervezet és harcászat tanára, Budapest; 1893. 10. 01. a m. kir. 9. honvéd gyalogezredben, Kassa; 1894. 05. 01. a 3. zászlóalj megbízott parancsnoka a m. kir. 9. honvéd gyalogezredben, Eperjes; 1894. 11. 01. segédtsízt a m. kir. III. honvédkerületi parancsnokságon, Kassa; 1896. 10. 15. a m. kir. honvéd törzstiszti tanfolyam tanára, Budapest; 1902. 02. 18. a m. kir. honvéd törzs- és felsőbb tiszti tanfolyam megbízott parancsnoka, Budapest; 1902. 10. 09. a m. kir. honvéd törzs- és felsőbb tiszti tanfolyam parancsnoka, Budapest; 1904. 10. 28. a m. kir. Honvédelmi Minisztérium I. ügycsoportjának főnöke, Budapest; 1910. 01. 17. magyar honvédelmi miniszter, Budapest; 1917. 02. 08. az osztrák–magyar fegyveres erők utánpótlási ügyeinek főnöke, Bécs; 1918. 11. 03. rendelkezési állományba helyezve; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Budapest
- Fontosabb írásai:* Az osztrák–magyar és az orosz harctéri és harci szabályok összehasonlítása. In: LAK 1883. 320–340. o.; A háború génuszai. (Harcászati csevegés). In: LAK 1887. 780–790. o.; A X. századbeli magyar hadügyről. In: HK 1888. 389–407.; 549–561. o.; Az 1888-iki bakonyvidéki hadosztály keretgyakorlat. (LAK külön füzete). Budapest, 1889.; Véderőalkotmány, haderő és harcászat Mátyás király alatt. In: HK 1890. 211–228. o.; Harcászati feladatok a terepen. In: LAK 1891. 557–648. o.; (*dr. Hamay Béla* szds. hadbíróval): „Clausewitz” a háborúról. (LAK külön füzete). Budapest, 1891–1892.; A gyalogság támadásának lényege és a védelem a „gyalogsági gyakorlati szabályzat” tükrében. In: LAK 1892. 486–509. o.; (*Vághó Ignáccal*): Hadseregszervezet a magyar királyi honvédségi Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyama számára. Budapest, 1894.; A m. kir. honvédségi gyaloghadosztály keretgyakorlat 1894 évben. In: LAK 1894. 420–466. o.; A m. kir. honvéd lovashadosztály keretgyakorlat 1894-ben. (LAK külön füzete.) Budapest, 1894.; A csatatér problémája. In: LAK 1896. 6–22. o.; Az abessíniai hadjárat. In: LAK 1897. 273–319. o.; A törzstiszti tanfolyamra való előkészület, annak szervezete és oktató eljárása figyelembevételével. In: LAK 1897. 489–514. o.; Applicatorisch taktische Aufgaben abgeleitet aus den Operationen und Gefechten an der Iser vom 23–29. Juni 1866. Budapest, 1899.; Alkalmazó harcászati feladatok az Iser környékén 1866. június 23-tól 29-ig lefolyt hadműveletek- és ütközetekből. Budapest, 1899.; A háború génuszai. Budapest, 1910.; A háború tényezői. Budapest, 1915.; Klobučar Vilmos báró. In: MKK 1925. 395–399. o.; A fegyverkezés csökkentésének kérdése. In: MKSZ 1932/2. 1–17. o.
- Megjegyzés:* 1876-ig izraelita, majd római katolikus vallású. Eredeti, 1876-ig használt neve Kohn Samuel. 1942. 02. 13-án temették el a budapesti Farkasréti temetőben.
- Források:* HL AKVI 2682, 4291; KA MKSM 1911 36-2/1-3, 1917 70-1/7; KA AOK KPQ 99. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353., 365.; KA Ms Allg. 488.; KA Pensionsbuch

Band V. 6. o.; KA *Pallua-Gatt* 66. o.; PVBL 55/1915. 1113. o.; RK 1915/23. 275. o., 1915/34. 397. o., 1915/137. 2299. o., 1916/8. 131. o., 1916/12. 157. o., 1916/46. 997. o., 1916/148. 2987. o., 1917/25. 449. o., 1917/34. 590. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; *Steiner* 13. o.; *Gerő* 81. o.; Lexikon I. vh. 284–285. o.; *Ludwigstorff* 1994. 172–180. o.; *Gudenus* I. k. 527–528. o.; MKSZ 1942/3. 656–658. o.; Honvédelmi miniszterek 1848–1994. 57–58. o.; Révai Új Lexikona IX. k. 2002. 545. o.; *Broucek* 1980. 428. o.; *Broucek* 2009. 301. o.; *Bachó* 967. o.; *Sauer* 86. o.; *Bölöny–Hubai* 339. o.; *Zitterhofer, Karl*: GM Samuel Hazai, königlich ungarischer Landesverteidigungsminister. In: ÖMZ 1910. I. Band. 22–23. o.; *Berkó* 1928. 50–51. o.; NYUKOSZ 1942/5. sz. 1. o.; LAK 1899. 648. o.; Új Magyar Életrajzi Lexikon III. k. 168. o.; *Kempelen* XI. k. 355. o.; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/hazai.htm

Henriquez, Johann Nepomuk, Ritter von

gyalogsági tábornok

1861. 05. 16. Belovár (Varasdi Katonai Határőrvidék) –
1924. 01. 12. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Az apa foglalkozása: cs. és kir. altábornagy

Iskolái: népiskola, Olmütz; 1871–1878 alreál- és főreáliskola érettségivel, Olmütz; 1878–1881 katonai akadémia,

Bécsújhely; 1884–1886 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), magyar és cseh (m.), francia (n.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1906. 08. 18. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1908. 03. 09. EKO-R3; 1909. BM; 1913. MK13; 1915. 01. 15. LO-R (KD); 1915. 10. 22. EKO-R2 (KD); 1916. 05. 21. EKO-R1 (KD); 1916. 08. 02. EZ1-RK (KD); 1916. 08. 18. D2, 1916. 09. 01. D2; 1917. 03. 13. LO-I (KDS); 1917. 11. 05. LO-GK (KDS)

utólag: S z. LO-R (KD); S z. EKO-R2 (KD); S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1897. 01. 09. Románia Csillaga Rend tisztikeresztje; 1900. 10. 19. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya; 1916. 03. 07. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1916. 04. 30. Bajor Katonai Érdemrend I. osztálya kardokkal; 1916. 10. 20. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya; 1917. 12. 15. Szász Albert Rend nagykeresztje arany csillaggal és kardokkal; 1918. 06. 06. Porosz Vörös Sas Rend III. osztálya kardokkal

Címek és rangok: 1916. 06. 04. titkos tanácsos

Előmenetele: 1881. 08. 18. hadnagy; 1886. 11. 01. főhadnagy; 1890. 05. 01. 1. osztályú százados; 1896. 11. 01. őrnagy; 1899. 11. 01. alezredes; 1903. 05. 01. ezredes; 1909. 11. 01. vezérőrnagy; 1912. 11. 01. altábornagy; 1916. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1881. 08. 18. a cs. és kir. 17. tábori vadászszázalójban, Teschen, Brünn; 1886. 11. 01. a cs. és kir. 55. gyalogdandár vezérkari tisztje, Klagenfurt; 1888. 09. 08. a cs. és kir.

12. gyalogdandár vezérkari tisztje, Klagenfurt; 1890. 04. 16. a cs. és kir. IX. hadtest vezérkari osztályán, Josefstadt; 1892. 04. 29. térképész a cs. és kir. 4. térképészosztágban, Beszterce; 1893. 05. 01. a cs. és kir. IV. hadtest vezérkari osztályán, Budapest; 1895. 05. 01. a 12. század parancsnoka a bosznia–hercegovinai 3. gyalogezredben, Budapest; 1896. 05. 01. a cs. és kir. 34. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Temesvár; 1897. 02. 09. a cs. és kir. 31. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Budapest; 1900. 10. 22. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 82. gyalogezredben, Gyulafehérvár; 1902. 06. 18. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 82. gyalogezredben, Beszterce, Székelyudvarhely; 1904. 07. 20. a cs. és kir. 82. gyalogezred parancsnoka, Beszterce; 1909. 08. 28. a cs. és kir. 17. gyalogdandár és a hadtest-tisztiiskola parancsnoka, Prága; 1912. 04. 27. a cs. és kir. 17. gyaloghadosztály parancsnoka, Nagyvárad; 1914. 07. 26. a cs. és kir. 17. gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1914. 08. végétől a cs. és kir. 17. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 11. 13. betegszabadságon, Bécs; 1915. 07. 22. a cs. és kir. 15. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 08. 10. a Henriquez-csoport parancsnoka az orosz fronton; 1915. 09. 21. a cs. és kir. XII. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 10. 05. a cs. és kir. XII. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1917. 07. 15. a cs. és kir. Isonzó-hadsereg III. védőszakaszának parancsnoka az olasz fronton; 1917. 08. 22. a 2. Isonzó-hadsereg megbízott parancsnoka az olasz fronton; 1917. 12. 24. felmentve; 1918. 03. 01. várakozási illetékkel szabadságot, Nagyvárad; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Nagyvárad

Megjegyzés: Apja Gustav Ritter von Henriquez cs. és kir. altábornagy, aki osztrák lovagi címét 1850. 05. 15-én kapta. Heinrich Ritter von Henriquez vezérőrnagy testvére.

Források: KA AKVI 1034. doboz; KA GBBL Diverse 204. doboz; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 427., 465.; KA NL B/1000 Nr. 353., 360.; KA *Pallua-Gall* 116. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 378. o.; PVBL 10/1915. 137. o., 84/1916. 2288. o., 101/1916. 2834. o., 141/1916. 3983. o.; *Döfering* 1928. 114. o.; *Döfering* 1989. 333. o.; NYUKOSZ 1924/4. sz.; *Lustig-Prean* 1939. 140. o.

Hess, Rudolf

címzetes gyalogsági tábornok

1858. 08. 21. Fogaras (Fogarasi Kerület) –

1930. 11. 21. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: nyá. cs. kir. törzsőrmester

Iskolái: katonai alsó és felső nevelő intézet; 1873–1876 katonai műszaki iskola, Mährisch-Weisskirchen; 1876–1879 katonai akadémia, Bécsújhely; 1884–1886 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), magyar (m.), román és francia (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 08. 18. D3; 1907. 09. 19. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1914. 08. 18. D2; 1915. 05. 21. EZ1-RK (KD); 1915. 10. 19. LO-R (KD); 1916. 06. 23. BMVM; 1917. 07. 18. S z. LO-R (KD); 1918. 10. 19. FJO-K m. St. (KD)

utólag: KD z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1916. 02. 16. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1918. 06. 03. Porosz Vöröskereszt Érem II. és III. osztálya

Címek és rangok: 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja

Előmenetele: 1879. 08. 18. hadnagy; 1884. 11. 01. főhadnagy; 1890. 05. 01. 1. osztályú százados; 1896. 05. 01. őrnagy; 1899. 05. 01. alezredes; 1902. 11. 01. ezredes; 1909. 05. 01. vezérőrnagy; 1912. 11. 01. altábornagy; 1916. 11. 13. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1879. 08. 18. a cs. és kir. 2. gyalogezredben, Brassó; 1887. 03. 01. a cs. és kir. 63. gyalogdandár vezérkari tisztje, Budapest; 1889. 03. 01. a cs. és kir. 32. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Budapest; 1891. 07. 23. a cs. és kir. katonai parancsnokság vezérkari osztályán, Zara; 1894. 11. 01. a 11. század parancsnoka a cs. és kir. 46. gyalogezredben, Bécs; 1895. 02. 01. az 5. század parancsnoka a cs. és kir. 46. gyalogezredben, Szeged; 1896. 02. 01. a cs. és kir. 6. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Graz; 1899. 11. 01. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 63. gyalogezredben, Beszterce; 1902. 11. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 41. gyalogezredben, Czernowitz; 1903. 10. 05. a cs. és kir. 76. gyalogezred parancsnoka, Esztergom; 1908. 12. 04. a cs. és kir. 12. gyalogdandár parancsnoka, Klagenfurt; 1909. 10. 23. a cs. és kir. 32. gyalogdandár és a hadtest-tishtiiskola parancsnoka, Nagyszeben; 1911. 04. 20. beosztva a cs. és kir. XII. hadtestparancsnokságra, Nagyszeben; 1914. 04. 19. felmentve; 1914. 08. 01. várakozási illetékkal szabadságolva, Bregenz; 1914. 09. 04. aktíválva, katonai parancsnok, Temesvár; 1918. 11. 01. visszahelyezve a várakozási illetékkal szabadságolt állományba, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Megjegyzés: Apja Herbert Hess háztulajdonos és nyugdíjas altiszt. 1930. 11. 24-én temették el a bécsi Döbliger Friedhofban.

Források: KA AKVI 1058. doboz; KA VAS 557. doboz; KA MKSM 1914 69-6/8-12, 70-1/122, 1915 84-5/1-28; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 466.; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 291. o.; Band V. 83. o.; KA *Pallua-Gall* 111. o.; PVBL 17/1914. 172. o.; *Verordnungsblatt für das Heer, die Kriegsmarine und die Landwehr*, 12/1922. 125. o.; *Steiner* 167. o.; *Lustig-Prean* 1939. 126. o.; *Partenzettel*

Hofmann, Peter, Freiherr von^{dc 633 12}

gyalogsági tábornok

1865. 06. 10. Bécs (Alsó-Ausztria) –

1923. 05. 08. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: özvegy

Gyermekei: 2 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. tiszt

Iskolái: algimnázium, Bécs; 1877–1881 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1881–1884 katonai akadémia, Bécsújhely; 1887–1889 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (n. j.), magyar és olasz (m.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 04. 16.

BMVM; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 03. 16. EKO-R3; 1909. 08. 18. D3; 1913. 07. 12. MK13; 1914. 11. 01. EKO-R2 (KD); 1915. 05. 30. EKO-R1 (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1915. 12. 09. MVK2. (KD); 1916. 10. 17. BMVM m. S; 1917. 07. 24. LO-1 (KDS); 1917. 08. 14. MMTO-R; 1918. 07. 15. SMVM (KDS)

utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. EKO-R1 (KD); S z. MVK2. (KD); KD z. BMVM m. S

Külföldi kitüntetései: 1895. 04. 02. Bajor Katonai Érdemrend lovagkeresztjének I. osztálya; 1915. 05. 05. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1915. 06. 14. Német (Porosz)

Vaskereszt I. osztálya; 1916. 01. 24. Bajor Katonai Érdemrend I. osztálya kardokkal

Címe és rangok: 1917. 08. 17. osztrák bárói rang; 1917. 11. 07. a Mária Terézia Katonai Rend rendi káptalanjának tagja

Előmenetele: 1884. 08. 18. hadnagy; 1889. 01. 01. főhadnagy; 1892. 11. 01. 1. osztályú százados; 1898. 11. 01. őrnagy; 1902. 05. 01. alezredes; 1905. 11. 01. ezredes; 1911. 05. 01. vezérőrnagy; 1914. 11. 01. altábornagy; 1918. 02. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1884. 08. 18. a cs. és kir. 34. gyalogezredben, Lőcse; 1889. 11. 01. a cs. és kir. 50. gyalogdandár vezérkari tisztje, Bécs; 1892. 04. 18. a cs. és kir. IV. hadtest vezérkari osztályán, Budapest; 1894. 10. 24. a cs. és kir. Hadilevéltár Hadtörténeti Osztályán, Bécs; 1899. 10. 30. a cs. és kir. 14. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Pozsony; 1904. 04. 21. a cs. és kir. 7. gyalogezredben, Graz; 1904. 05. 16. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 7. gyalogezredben, Graz; 1905. 05. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 7. gyalogezredben, Graz; 1906. 10. 27. a cs. és kir. 47. gyalogezred parancsnoka, Görz; 1908. 03. 21. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 1. osztályán, Bécs; 1908. 10. 15. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 1. osztályának főnöke, Bécs; 1911. 10. 18. a cs. és kir. 15. gyalogdandár parancsnoka, Bozen; 1913. 04. 08. beosztva a cs. és kir. XI. hadtestparancsnokságra, Lemberg; 1914. 08. 01. katonai és védőszakasz parancsnok, Munkács; 1914. 11. 03. a megerősített cs. és kir. 55. gyaloghadosztály megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1914. 12. 05. a Hofmann-hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1916. 10. 03. a Hofmann-hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1917. 02. 09. a cs. és kir. XXV. hadtest parancsnoka az orosz fronton, 1918. 03-tól Ukrajnában; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Linz

Fontosabb írásai: (Társszerző Masser, Franz-Zwiedinek Edler von Südenhorst und Schidlo,

Ferdinand): Oesterreichischer Erbfolge Krieg 1740–1748. Band VI. Kriegsergebnisse in Bayern, vom Verträge von Nieder-Schönenfeld bis zum Frieden von Füssen. Mitte 1743 bis zum Frühjahr 1745, Feldzug 1744 in Niederlanden, Kriegs-Ereignisse am Rhein im Jahre 1745. Wien, 1902.

Források: KAAKVI 1107. doboz; KA GBBL Abgang 1923. 1/122.; GBBL Wien 1865 98. doboz; KA MKSM 1915 84-5/1-38, 1916 69-3/28; KA KM Präs. 1914 10-14/4-2; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 427., 465., 466.; KA NL B/1000 Nr. 353., 356., 362., 364.; KA Pensionsbuch Band V. 11. o.; KA *Hubatka* 7. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 5/1919. 179. o.; *Broucek* 1980. 258. o.; *Steiner* 18. o.; *Rendjelek és kitüntetések*, 1944. 254–255. o.; *Döfering* 1928. 121. o.; *Döfering* 1989. 340. o.; *Hofmann–Hubka* 1944. 135–138. o.; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/hofmann.htm

Hordt, Theodor Josef, Freiherr von

gyalogsági tábornok

1861. 03. 19. Pardubitz (Csehország) –
1921. 02. 09. Prága (Csehszlovákia)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nő

Gyermekei: 2 fiú

Az apa foglalkozása: ellenőr

Iskolái: négy reáliskolai osztály, Prága; 1876–1879 gyalogsági hadapródiskola, Prága; 1886–1888 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és cseh (t.), orosz és francia (j.); magyar (sz.)

Hazai kitüntetései: 1895. 12. 09. BMVM; 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 03. 28. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 09. 19. EKO-R3 (KD); 1913. 03. 24. D2; 1914. 10. 09. LO-R (KD); 1915. 08. 16. MVK2. (KD); 1916. 06. 06. EKO-R2 (KD); 1916. 11. 17. EKO-R1 (KD); 1917. 11. 05. LO-1. (KDS); 1917. 12. 26. EZ1-RK (KD)

utólag: S z. LO-R (KD); S z. MVK2. (KD); S z. EKO-R2 (KD); S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1895. 04. 02. Orosz Szent Szaniszló Rend II. osztálya; 1896. 04. 01. Orosz Szent Anna Rend II. osztálya; 1896. 04. 19. Porosz Korona Rend III. osztálya; 1915. 10. 20. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1917. 06. 21. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya

Címek és rangok: 1916. 03. 15. osztrák nemesi cím; 1918. 01. 29. osztrák bárói rang; 1918. 08. 12. titkos tanácsos

Előmenetele: 1878. 03. 24. gyalogos; 1878. 07. 06. címzetes őrvezető; 1878. 08. 16. címzetes tizedes; 1879. 01. 26. címzetes szakaszvezető; 1879. 08. 18. hadapród; 1879. 12. 01. hadapród tiszthelyettes; 1880. 11. 01. hadnagy; 1886. 05. 01. főhadnagy; 1892. 05. 01. 1. osztályú százados; 1898. 05. 01. őrnagy; 1901. 11. 01. alezredes; 1905. 05. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 05. 01. altábornagy; 1917. 08. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1878. 03. 24. a cs. és kir. 36. gyalogezredben, Prága, Livno, Nevesinje, Mostar, Ulog-Obrnja, Jungbunzlau, Reichenberg; 1886. 05. 01. a cs. és kir. 30. gyalogezredben, Tulln; 1888. 10. 27. a cs. és kir. 14. gyalogdandár vezérkari tisztje, Pétervárad; 1890. 04. 01. a cs. és kir. 6. gyalogdandár vezérkari tisztje, Salzburg; 1891. 04. 01. orosz nyelvtanfolyamon, Kazany; 1892. 04. 25. a Vezérkar Nyilvántartó Irodájában, Bécs; 1892. 09. 03. beosztva a cs. és kir. katonai attasé mellé, Szentpétervár; 1895. 12. 09. felmentve; 1895. 12. 26. a cs. és kir. 13. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Bécs; 1896. 11. 01. századparancsnok a cs. és kir. 19. tábori vadászszázlójában, Komárom; 1898. 05. 01. a cs. és kir. 18. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Mostar; 1900. 04. 14. második törzstiszt a cs. és kir. VIII. hadtestparancsnokságon, Prága; 1903. 04. 20. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 88. gyalogezredben, Prága; 1904. 04. 08. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 88. gyalogezredben, Trient; 1905. 05. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 88. gyalogezredben, Trient; 1906. 10. 23. a cs. és kir. 65. gyalogezred parancsnoka, Miskolc; 1910. 05. 17. a cs. és kir. 7. gyalogdandár parancsnoka, Znaïm; 1913. 12. 21. a cs. és kir. 10. gyaloghadosztály parancsnoka, Josefstadt; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 10. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 01. 01. betegszabadságon, Bécs; 1915. 05. 22. a cs. és kir. 33. gyaloghadosztály megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 07. 20. a cs. és kir. 33. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1916. 02. 12. – 03. 03. a cs. és kir. IV. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1916. 04. 01. – 05. 01. a cs. és kir. XVIII. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1916. 05. 01. a cs. és kir. 33. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1916. 07. 22. csoportparancsnok az orosz fronton; 1916. 08. 05. a cs. és kir. IV. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1916. 10. 03. a cs. és kir. IV. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1916. 12. 07. frontszakasz parancsnok az orosz fronton; 1917. 01. 08. a cs. és kir. IV. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1917. 05. 05. a cs. és kir. IV. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1917. 08. 22. a Hordt-csoport parancsnoka az olasz fronton; 1917. 11. 28. katonai parancsnok, Nagyszeben; 1918. 05. 01. várakozási illetékel szabadsággal, de meghagyva beosztásában; 1918. 09. 01. katonai parancsnok, Temesvár; 1918. 12. 01. visszahelyezve a korábbi várakozási illetékel szabadságot állományba, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Megjegyzés: Két mostoha fia volt.

Források: KA AKVI 1136. doboz; KA GBLB Diverse 233. doboz; KA MKSM 1916 69-3/28; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 427., 465., 466.; KA NL B/61 Nr. 26., B/1000. Nr. 353., 356., 360.; B/1075 XXVII., XXVIII.; KA Pensionsbuch Band IV. 382. o.; KA Pallua-Gall 144. o.; Steiner 167. o.; Döfering 1928. 124–125. o.; Döfering 1989. 343–344. o.; BLGBL Band I. 682. o.

dc 633_12

Horsetzky, Ernst Anton Karl, Edler von Hornthal

gyalogsági tábornok

1865. 05. 14. Bécs (Alsó-Ausztria) –

1943. 05. 28. Bécs (Alsó-Duna)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Az apa foglalkozása: cs. kir. udvari tanácsos

Iskolái: két gimnáziumi osztály; 1876–1879 katonai al-reáliskola, St. Pölten; 1879–1882 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1882–1885 katonai akadémia, Bécsújhely; 1888–1890 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), magyar (m.), orosz (e.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1905. 04. 02. MVK3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 03. 06. EKO-R3; 1910. 08. 17. D3; 1913. 07. 12. MK13; 1915. 01. 28. LO-R (KD); 1915. 06. 27. MVK2. (KD); 1916. 05. 30. LO-K (KD); 1916. 11. 01. BMVM; 1917. 12. 02. EKO-R1 (KDS); 1918. 07. 14. EZ1-RK (KD); 1918. 11. 04. LO-1 (KDS); 1920. SMVM m. S

utólag: S z. LO-R (KD); S z. MVK2. (KD); S z. LO-K (KD); KDS z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1915. 05. 28. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Címek és rangok: 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja

Előmenetele: 1885. 08. 18. hadnagy; 1889. 05. 01. főhadnagy; 1893. 05. 01. 1. osztályú százados; 1899. 05. 01. őrnagy; 1903. 05. 01. alezredes; 1906. 05. 01. ezredes; 1911. 11. 01. vezérőrnagy; 1915. 01. 01. altábornagy; 1918. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1885. 08. 18. a cs. és kir. 21. tábori vadászászlóaljban, Szarajevó, Möllersdorf; 1890. 10. 27. a cs. és kir. 25. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Bécs; 1892. 04. 25. a cs. és kir. 59. gyalogdandár vezérkari tisztje, Czernowitz; 1893. 04. 20. a cs. és kir. XIV. hadtest vezérkari osztályán, Innsbruck; 1894. 09. 01. hadtörténelem tanár a cs. és kir. katonai akadémián, Bécsújhely; 1897. 11. 01. különleges alkalmazású százados a cs. és kir. 38. gyalogezredben, Budapest; 1898. 01. 01. a 13. század parancsnoka a cs. és kir. 38. gyalogezredben, Budapest; 1899. 05. 01. második törzstiszt a cs. és kir. XIII. hadtestparancsnokságon, Zágráb; 1900. 06. 17. a Vezérkar Oktatási Munkák és Gyakorlatok Irodájában, Bécs; 1904. 03. 29. a Vezérkar Vasúti Irodájának főnöke, Bécs; 1905. 04. 22. a cs. és kir. 94. gyalogezredben, Theresienstadt; 1905. 05. 12. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 94. gyalogezredben, Theresienstadt; 1907. 07. 04. a cs. és kir. XII. hadtest vezérkari főnöke, Nagyszeben; 1911. 05. 20. a cs. és kir. 59. gyalogdandár parancsnoka, Czernowitz; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 59. gyalogdandár parancsnoka az orosz fronton; 1914. 09. 30. a cs. és kir. 3. gyaloghadosztály megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 04. 09. a cs. és kir. 3. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1916. 03. a cs. és kir. 3. gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1917. 07. 17. a cs. és kir. XXVI. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1918. 06. a cs. és kir. XXVI. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Die Schlacht von Kolín. In: OMV LII. Band 1896. 397–422. o.; Über das Gefecht der Vorhut im Rencontre. In: OMV LXII. Band 1901. 55–80. o.; Über die Schweizer Manöver 1903. In: OMV LXVIII. Band 1904. 71–94. o.; Schweizer Manöver 1903. In: ÖMZ 1904. I. Band 159–161. o.; Das neue Exerzierreglement für die französischen Infanterie. In: ÖMZ 1906. I. Band 890–914. o.; Über die Ausbildung der Plänkler, Schwarmführer und Zugskommandanten. In: ÖMZ 1907. II. Band 1145–1170. o.; Eindrücke vom Artillerieinformationskurse in Hajmáskér 1908. In: ÖMZ 1909. I. Band 245–264. o.; Zur Frage der Divisionskavallerie. In: ÖMZ 1913. I. Band 33–68. o.; Feldwachen, Feldposten und Hauptposten. In: ÖMZ 1913. I. Band 1671–1675. o.; Die vier letzten Kriegswochen (24. Oktober bis 21. November 1918). Ein Beitrag zur Geschichte zur Auflösung der österreichisch-ungarischen Armee. Wien–Leipzig, 1920.; (Társszerző: *Pohl, Robert-Handel-Mazzetti, Peter*): Oesterreich–Ungarns Heer und Flotte im Weltkrieg. Innsbruck–Wien, 1924.; Ueber die deutsche Führung in Frankreich 1914. In: *Schweizerische Vierteljahrsschrift für Kriegswissenschaft*, 1924. 3–4. o.; A cs. és kir. hadsereg teljesítményei a világháborúban s ezek német részről történt értékelése. In: MKK 1924. 341–353.; MKK 1925. 39–55. o.; A Központi Hatalmak haditervei 1914-ben. In: MKK 1925. 647–660. o.; Zum Durchbruch von Tolmein 1917. In: *Schweizerische Monatsschrift für Offiziere aller Waffen*, 1927.; Der Kampf um den Monte Asolone Ende Oktober 1918. In: MWM 1927/5-6. 257–281. o.; Zum Kapitel „Durchbruch“. Ein Rückblick. In: MWM 1933/11. 827–853. o.; Zum Angriffsplan der öst.-ung. 11. Armee im Mai 1916 aus Südtirol. In: MWM 1934/2. 96–101. o.; 1914. Die militärischen Probleme unseres Kriegsbeginnes. Von Oberst Max Freiherr von Pitreich. Besprochen von GdI von Horsetzky. In: MWM 1934/11. 920–926. o.; General der Infanterie Liborius Ritter von Frank. In: ÖWZ 08. 03. 1935.; Angriff und Abwehr 1918 im Westen. Ein Rückblick. In: MWM 1937/7. 485–505. o.

Megjegyzés: A család 1826. 08. 12-én kapta az osztrák nemesi címet és előnevet. 1943. 06. 05-én a bécsi Zentralfriedhofban temették el.

Források: KA AKVI 1142. doboz; KA VAS 609. doboz; KA GBBL Wien 1865. 98. doboz; KA MKSM 1914 69-6/8-45; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 427., 465.; KA NL B/106. Nr. 10., B/126 Nr. 9 K., B/1000 Nr. 353., 356.; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA Pensionsbuch Band V. 13. o.; KA *Hubatka* 19. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 5/1919. 179. o.; *Steiner* 19. o.; *Glaise von Horstenau, Edmund*: General der Infanterie Ernst von Horsetzky. In: ÖWZ 10. 05. 1935. 2. o.; ÖBL II. Band 427–428. o.; *Döfering* 1928. 125. o.; *Döfering* 1989. 344. o.; *Lustig-Prean* 1939. 174. o.; Partenzettel; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>

Hortstein, Lothar, Edler von ^{dc 633} _12

gyalogsági tábornok

1855. 10. 15. Olmütz (Morvaország) –

1944. 08. 04. Troppau (Németország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú

Az apa foglalkozása: cs. és kir. címzetes vezérőrnagy

Iskolái: alreálsíkola első osztálya, Mitrowitz; a bánáti

13. határőr-gyalogezred ezrediskolájának 3. évfolyama;

1869–1870 hadapródiskola 4. évfolyama, St. Pölten;

1870–1874 katonai akadémia, Bécsújhely; 1877–1879

Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), angol (m. j.), magyar (m.); olasz (sz.)

Hazai kitüntetései: 1882. 10. KM; 1891. 11. 21. BMVM; 1894. 10. 16. MVK3; 1898. 12. 02. MJM98; 1900. 09. 01. D3; 1900. 10. 18. EKO-R3; 1908. 08. 12. LO-R; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 08. 30. D2; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1913. MK13; 1914. 03. 01. EKO-R1

Külföldi kitüntetései: 1901. 10. 13. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje; 1910. 01. 16. Porosz Korona Rend I. osztálya; 1911. 07. 28. Montenegrói Függetlenségi (I. Danilo) Érdemrend I. osztálya és a Montenegrói Jubileumi Érem

Címek és rangok: 1885. 06. 14. osztrák nemesi cím és előnév; 1911. 12. 25. titkos tanácsos; 1913. 02. 04. a cs. és kir. 92. gyalogezred tulajdonosa; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja

Hadjáratai: 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésében vezérkari főhadnagyként a következő ütközetekben vett részt: 03. 08-10. Krivošije; 03. 09. Grkovac és Crkvice; 04. 03. Mačja planina; 04. 05. Dragalj; 04. 23. Jelovido; 04. 29. Dragalj

Előmenetele: 1874. 09. 01. hadnagy; 1879. 05. 01. főhadnagy; 1884. 05. 01. 1. osztályú százados; 1891. 05. 01. őrnagy; 1894. 05. 01. alezredes; 1896. 11. 01. ezredes; 1903. 05. 01. vezérőrnagy; 1907. 05. 01. altábornagy; 1911. 11. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1874. 09. 01. a cs. és kir. 66. gyalogezredben, Lőcse, Igló; 1876. 05. 01. a cs. és kir. 34. gyalogezredben, Kassa; 1879. 11. 01. a cs. és kir. dél-dalmáciai megszálló gyalogdandár vezérkari tisztje, Ragusa; 1881. 12. 31. a cs. és kir. 94. gyalogdandár vezérkari tisztje, Cattaro; 1882. 04. 01. a cs. és kir. 10. hegyidandár vezérkari tisztje, Crkvice; 1882. 09. 05. a cs. és kir. 66. gyalogdandár vezérkari tisztje, Komárom; 1883. 04. 17. a cs. és kir. 33. gyalogdandár vezérkari tisztje, Nagyvárad; 1884. 05. 01. a cs. és kir. IV. hadtest vezérkari osztályán, Budapest; 1885. 05. 22. a cs. és kir. XIII. hadtest vezérkari osztályán, Zágráb; 1890. 10. 18. a Vezérkar Hadművelési és Különleges Vezérkari Munkák Irodájában, Bécs; 1894. 10. 16. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 71. gyalogezredben, Bécs; 1896. 10. 15. a cs. és kir. XII. hadtest vezérkari főnöke, Nagyszében; 1903. 04. 20. a cs. és kir. 12. gyalogdandár parancsnoka.

Klagenfurt; 1906. 10. 20. a cs. és kir. 10. gyaloghadosztály parancsnoka, Josefstadt; 1909. 10. 07. a cs. és kir. 47. gyaloghadosztály parancsnoka, Castelnovo; 1911. 05. 14. a cs. és kir. XVI. hadtest megbízott parancsnoka, Ragusa; 1911. 08. 17. a cs. és kir. XVI. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Ragusa; 1912. 12. 20. a cs. és kir. IX. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Leitmeritz; 1914. 08. 01. a cs. és kir. IX. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1914. 08. 24. felmentve; 1914. 10. 01. nyugdíjazás, Bécs, majd Graz

Megjegyzés: Eredeti neve 1885-ig Ornstein volt. Apja Aurel Ornstein Edler von Hortstein címzetes vezérőrnagy.

Források: KAAKVI 1143. doboz; KA VAS 609. doboz; KA MKSM 1911 36-2/1-3, 1914 69-6/8-6, 1914 69-6/8-24; KA Ms Allg. 427., 465.; KA NL B/126 Nr. 9 K., B/1000 Nr 353., B/1075 XXVII., XXVIII.; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA *Pallua-Gall* 20. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 294. o.; *Lustig-Prean* 1939. 88. o.; BLGBL Band I. 688. o.

Hugetz, Ernst

címzetes tábornagy

1847. 08. 13. Spalato (Dalmácia) –

1916. 04. 10. Baden bei Wien (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. kerületi vámtisztviselő

Iskolái: 1854–1858 katonai alsónevelő intézet, Belluno;

1858–1862 katonai felső nevelő intézet, Strass; 1862–

1864 tüzér-iskolaszázd, Liebenau; 1864–1868 tüzér-

akadémia, Mährisch-Weisskirchen; 1870–1872 maga-

sabb tüzértanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német és olasz (t.), francia és angol (m. j.), magyar (m.)

Hazai kitüntetései: 1886. 02. 16. MVK3; 1892. 12. 06. FJO-R; 1893. 08. 31. D3; 1896.

10. 23. EKO-R3; 1898. 12. 02. MJM98; 1907. 09. 16. LO-R; 1908. 08. 31. D2; 1908.

12. 02. MJK08; 1915. 12. 01. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1896. 04. 01. Perzsa Nap és Oroszlán Rend III. osztálya; 1903. 10. 18.

Orosz Szent Szaniszló Rend I. osztálya és a Porosz Korona Rend II. osztálya csillag-
gal; 1906. 04. 22. Perzsa Nap és Oroszlán Rend I. osztálya

Előmenetele: 1868. 09. 01. alhadnagy; 1872. 10. 01. hadnagy; 1873. 05. 01. főhadnagy;

1879. 11. 01. 2. osztályú százados; 1883. 01. 01. 1. osztályú százados; 1889. 05. 01.

őrnagy; 1892. 05. 01. alezredes; 1895. 05. 01. ezredes; 1900. 11. 01. vezérőrnagy;

1905. 05. 01. altábornagy; 1908. 12. 19. címzetes tábornagy

Beosztásai: 1868. 09. 01. a cs. és kir. 7. tábori tüzérezredben, Laibach; 1872. 10. 01.

a cs. és kir. 3. tábori tüzérezredben, Komárom; 1873. 05. 01. a cs. és kir. Műszaki és

Gazdasági Katonai Bizottság I. csoportjának 2. osztályán, Bécs; 1877. 02. 01. a cs. és kir. 3. tábori tüzérezredben, Komárom; 1879. 11. 01. a 9. nehézüteg parancsnoka a cs. és kir. 3. tábori tüzérezredben, Pozsony; 1883. 01. 01. a cs. és kir. Műszaki és Gazdasági Katonai Bizottság I. csoportja 2. osztályán, Bécs; 1891. 03. 13. a cs. és kir. Műszaki és Gazdasági Katonai Bizottság I. csoportja 2. osztályának főnöke, Bécs; 1892. 11. 14. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 7. osztályának főnöke, Bécs; 1896. 10. 23. a cs. és kir. 13. hadtest-tüzérezred parancsnoka, Zágráb; 1900. 03. 16. a cs. és kir. 7. tüzerdandár parancsnoka, Temesvár; 1903. 04. 04. a cs. és kir. 49. gyalogdandár parancsnoka, Bécs; 1904. 04. 19. a cs. és kir. 11. tüzerdandár parancsnoka, Lemberg; 1905. 10. 06. erődparancsnok, Trient; 1908. 05. 26. Trient erődjének és Tirol erődítéseinek parancsnoka; 1908. 10. 24. felmentve; 1909. 01. 01. nyugdíjazás, Trient; 1909-től Graz, 1913-tól Baden; 1915. 02. 09. aktíválva, mint a cs. és kir. Hadügyminisztérium egyik versenytárgyalási bizottságának (Offertverhandlungskommission) elnöke, Bécs; 1916. 01. 01. visszahelyezve a korábbi nyugdíjba, Bécs

Megjegyzés: 1884. 10. 08-án neve Hugjetz-ről Hugetz-re változott.

Források: KA AKVI 1174. doboz; KA GBBL PaD 162/71; KA KM Präs. 1915 42-16/1/I.; KA Pallua-Gall 1903. 182. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 192. o.

Huyn, Karl Georg Otto Maria, Graf von

vezérezredes

1857. 11. 18. Bécs (Alsó-Ausztria) –

1938. 02. 21. Gries (Bolzano mellett) (Olaszország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú

Az apa foglalkozása: cs. és kir. tábornagyszernagy

Iskolái: 1873–1875 katonai kollégium, St. Pölten; 1875–1879 katonai akadémia, Bécsújhely; 1881–1883 Hadiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), lengyel (m.), cseh (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 04. 22. EKO-R3.; 1904. 10. 06. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 02. 28. LO-R; 1914. 04. 24. D2; 1917. 07. 24. BMVM (KD); 1917. 12. 22. EKO-R1. (KD); 1917. 10. 27. Hadikereszt Polgári Érdeméért, I. osztály

Külföldi kitüntetései: 1891. 04. 05. Holland Oroszlán Rend lovagkeresztje; 1894. 04. 03. Román Korona Rend parancsnoki keresztje; 1903. 04. 08. Olasz Szent Móric és Lázár Rend parancsnoki keresztje; 1909. 08. 23. Perzsa Nap és Oroszlán Rend I. osztálya és a Bolgár Szent Sándor Rend nagytiszti keresztje; 1910. 04. 20. Porosz Korona Rend I. osztálya és a Román Korona Rend nagykeresztje; 1912. 04. 21. Szász Ernestin Házi rend nagykeresztje

Címek és rangok: 1883. 03. 31. cs. és kir. kamarás; 1913. 09. 19. a cs. és kir. 12. ulánusezred tulajdonosa; 1914. 02. 12. titkos tanácsos; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja é. n.: az Osztrák Tiszti Szövetség tiszteletbeli tagja

Előmenetele: 1879. 04. 24. hadnagy; 1884. 05. 01. főhadnagy; 1887. 05. 01. 1. osztályú százados; 1893. 11. 01. őrnagy; 1896. 05. 01. alezredes; 1899. 05. 01. ezredes; 1905. 11. 01. vezérőrnagy; 1910. 05. 01. altábornagy; 1914. 05. 01. lovassági tábornok; 1917. 05. 01. vezérezredes

Beosztásai: 1879. 04. 24. a cs. és kir. 2. dragonyosezredben, Sopron; 1880. 01. 01. a cs. és kir. 11. ulánusezredben, Zólkiew; 1883. 10. 26. a cs. és kir. 3. lovasdandár vezérkari tisztje, Marburg; 1885. 10. 26. a cs. és kir. 30. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Lemberg; 1887. 05. 01. a cs. és kir. XII. hadtest vezérkari osztályán, Nagyszében; 1889. 01. 25. a cs. és kir. II. hadtest vezérkari osztályán, Bécs; 1891. 05. 01. a 2. század parancsnoka a cs. és kir. 6. ulánusezredben, Przemyśl; 1892. 09. 13. osztrák–magyar katonai attasé, Bukarest; 1893. 12. 09. a cs. és kir. lovashadosztály vezérkari főnöke, Krakkó; 1897. 04. 08. a 2. osztály parancsnoka a cs. és kir. 2. dragonyosezredben, Olmütz; 1899. 04. 09. a cs. és kir. 2. ulánusezred parancsnoka, Tarnów; 1904. 07. 23. a cs. és kir. 17. lovasdandár parancsnoka, Bécs; 1905. 04. 18. a cs. és kir. 10. lovasdandár parancsnoka, Bécs; 1907. 04. 18. a cs. és kir. 17. lovasdandár parancsnoka, Bécs; 1909. 04. 28. a cs. és kir. lovashadosztály parancsnoka, Krakkó; 1911. 11. 07. a cs. és kir. 12. gyaloghadosztály parancsnoka, Krakkó; 1912. 10. 23. cs. és kir. lovassági főfelügyelő, Bécs; 1914. 08. 15. a cs. és kir. XVII. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1914. 11. 01. várákozási illetékkal szabadsággal, Bécs; 1917. 02. 28. aktív állományba visszahelyezve; 1917. 03. 01. – 1918. 11. 01. Galícia és Lodomeria Királyság, valamint a Krakkói Nagyhercegség helytartója, Lemberg; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Gmunden

Megjegyzés: A család 1697. 06. 20-án kapott magyar grófi rangot. Apja Johann Karl Graf von Huyn tábornagy. Graf Otto Huyn címzetes vezérőrnagy és Graf Ludwig Huyn címzetes vezérőrnagy testvére. 1938. 02. 26-án Gmundenben (Felső-Ausztria) a plébánia temetőjében temették el.

Források: KA AKVI 1186. doboz; KA GBBL NAR 221. doboz; KA VAS 632. doboz; KA MKSM 1914 69-6/8-5, 1914. 70-1/147, 1914 70-3/1; KA AOK KPQ 99. doboz; KA NL B/61 Nr. 26., B/126 Nr. 9 K., B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 350., 427., 465.; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 297. o.; Band V. 5. o.; KA Pallua-Gall 45. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; *Broucek* 1980. 404. o.; *Broucek* 2009. 292. o.; ÖBL III. Band 21. o.; TP 16. 11. 1937. 6. o.; *Gudenus* I. k. 590. o.; *Steiner* 12. o.; *Ludwigstorff* 1994. 144–149. o.; *Lustig-Prean* 1939. 118. o.; *Kempelen* V. k. 155. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/huyn.htm

dc 633_12
**Joseph Ferdinand Salvator,
Erzherzog von Österreich**

vezérezredes

1872. 05. 24. Salzburg (Salzburg tartomány) –
1942. 08. 25. Bécs (Alsó-Duna)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. altábornagy

Iskolái: 1886–1889 katonai főreáliskola, Mährisch-Weiss-
kirchen; 1889–1892 katonai akadémia, Bécsújhely;
1895–1897 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és olasz (t.), francia (j.), cseh, magyar és szlovák (m.)

Hazai kitüntetései: 1891. 03. 24. GVO-R; 1898. 12. 02. MJM98; 1905. 03. 27. MVK3.;
1908. 12. 02. MJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1911. 09. 20.
BMVM; 1914. 10. 05. EKO-R1 (KD); 1915. 01. 14. LO-GK (KD); 1915. 05. 09.
MVK 1. (KD); 1915. 06. 01. VSt-RK (KD); 1917. 07. 24. LF-Abz.; 1918. 02. 02.
BMVM (KDS); 1918. 09. 03. SMVM (KD)
utólag, 1917-ben: S z. EKO-R1 (KD); S z. LO-GK (KD); S z. MVK1. (KD)

Külföldi kitüntetései: 1892. 06. 02. Toszkánai Szent József Rend nagykeresztje; 1892.
Német Lovagrend Mária Keresztje; 1893. 01. 20. Szász Rutakorona Rend; 1895. 01. 01.
Toszkánai Szent István Rend jogi lovagja; 1904. Belga Lipót Rend nagykeresztje;
1905. Szicíliai Szent Ferdinánd Érdemrend nagykeresztje; 1908. 02. 23. Bajor Szent
Hubertus Rend; 1910. 09. 27. Porosz Fekete Sas Rend; 1910. 10. 06. Belga Lipót
Rend nagykeresztje; 1915. 02. 03. Német (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya; 1915.
05. 14. Hohenzollern Házirend nagyparancsnoki keresztje kardokkal és csillaggal;
1916. 04. 16. Török arany és ezüst Imtiaz Érem és Schaumburg-Lippe Hercegség Hű
Szolgálatért Érdemkereszt

Címek és rangok: 1872. 05. 24. – 1918. az osztrák birodalmi tanács Urak Házának tagja;
1905. 04. 28. a cs. és kir. 45. gyalogezred tulajdonosa; 1908. a Felső-Ausztriai Légiáró-
egylet védnöke; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja

Előmenetele: 1892. 08. 18. hadnagy; 1894. 10. 27. főhadnagy; 1897. 10. 25. 1. osztályú
százados; 1901. 04. 27. őrnagy; 1903. 04. 27. alezredes; 1905. 04. 27. ezredes; 1908.
10. 29. vezérőrnagy; 1911. 05. 01. altábornagy; 1914. 08. 01. gyalogsági tábornok;
1916. 02. 26. vezérezredes

Beosztásai: 1892. 08. 18. a cs. kir. tiroli császárvadász ezred 3. századában Bregenz,
1893. 12. 28. a cs. és kir. 93. gyalogezred 6. századában, Olmütz; 1894. 11. 01. a cs. és
kir. 93. gyalogezred 5. századában, Olmütz; 1897. 10. 15. a 15. század parancsnoka
a cs. és kir. 17. gyalogezredben, Klagenfurt; 1899. 10. 20. a 16. század parancs-
noka a cs. és kir. 59. gyalogezredben, Salzburg; 1901. 04. 29. a 4. zászlóalj pa-
rancsnoka a cs. és kir. 59. gyalogezredben, Salzburg; 1901. 08. 30. a 2. zászlóalj
parancsnoka a 4. cs. kir. császárvadász ezredben, Salzburg; 1903. 05. 01. a 2. zász-
lóalj parancsnoka a cs. és kir. 27. gyalogezredben, Laibach; 1904. 10. 09. különleges

alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 27. gyalogezredben, Laibach; 1905. 10. 09. a cs. és kir. 93. gyalogezredben, Olmütz; 1905. 11. 24. a cs. és kir. 93. gyalogezred parancsnoka, Olmütz; 1908. 10. 15. a cs. és kir. 5. gyalogdandár parancsnoka, Linz; 1911. 01. 23. a cs. és kir. 3. gyaloghadosztály parancsnoka, Linz; 1914. 08. 02. a cs. és kir. XIV. hadtest parancsnoka, Tirol és Vorarlberg honvédelmi parancsnoka, valamint vezénylő tábornok, Innsbruck; 1914. 08. közepe cs. és kir. XIV. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1914. 09. 30. a cs. és kir. 4. hadsereg megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 11. 09. a cs. és kir. 4. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1916. 06. 07. felmentve, Salzburg; 1916. 10. 21. fizetség nélkül szabadságolva, Salzburg; 1917. 07. 08. a cs. és kir. légierő főfelügyelője, Bécs; 1918. 09. 03. felmentve, Bécs; 1918. 12. 01. szolgálaton kívüli viszonyba helyezve, Bécs; 1918 végétől Mondsee-ben élt

Fontosabb írásai: Übersicht aller Schlachten, Treffen, Gefechte, Belagerungen und Verteilungen sowie sonstigen kleiner Affären welche des ehemaligen k. u. k. Infanterieregiment Leopold der II., König der Bulgarien Nr. 27. seit seiner Errichtung im Jahre 1682 mitgemacht hat. Laibach, 1904.; Übersicht aller Schlachten, Treffen, Gefechte, Belagerungen und Verteilungen sowie sonstigen kleiner Affären welche des ehemaligen k. u. k. Infanterieregiment Erzherzog Josef Ferdinand Nr. 45. seit seiner Errichtung im Jahre 1682 mitgemacht hat. Laibach, 1904.

Megjegyzés: Apja IV. Ferdinand toszkán nagyherceg. Peter Ferdinand főherceg, gyalogsági tábornok testvére. 1921. 05. 02-án megnősült, 1928. 10. 16-án elvált. 1929. 01. 27-én másodszor nősült, gyermekei ebből a házasságból származnak. A bécsi császári sírboltban nyugszik. 1938. 03. 15-én az SA letartóztatta és háziőrizetben tartotta Mondsee-ben. 1938. 03. 25.–04. 04. között a dachauai koncentrációs táborban fogvatartották, majd Hermann Göring közbenjárására szabadon engedték.

Források: KA Qualliste Erzherzoge, KA GBBL Erzherzoge/Haus Habsburg; KA MKSM 1911 36-2/1-3, 1914 69-6/8-45, 1915 84-5/1-38, 1918 11-2/15; KA AOK KPQ 99. doboz; KA NL B/126 Nr. 9 K., B/691. Nr. 22.; B/1000 Nr. 353. 354.; KA Ms Allg. Nr. 350., 427., 465.; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA *Pallua-Gall* 100. o.; Habsburg Lexikon 191. o.; Lexikon I. vh. 319. o.; *Broucek* 1980. 126. o.; *Steiner* 11. o.; *Sauer* 86. o.; ÖBL III. Band 135. o.; *List* 1982. 301–304. o.; MWM 1942. 351–353. o.; *Broucek* 2009. 88. o.; TP Nr. 166. 01. 08. 1914. 5. o.; *Kerchnawe, Hugo*: Generaloberst Erzherzog Josef Ferdinand. Ein Nachruf. In: RKZ Nr. 38. 20. 09. 1942. 301. o.; *Lanjus* 1939. 162. o.; *Ludwigstorff* 1994. 15–24. o.; *Lustig-Prean* 1939. 243. o.; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/josferd.htm

dc. 633. 12
József Agóst Viktor Klemens Maria,
osztrák főherceg, magyar királyi herceg
[Josef August, Erzherzog von Österreich]

tábornagy

1872. 08. 09. Alcsút (Székesfehérvár vármegye) –

1962. 07. 06. Rain bei Straubing

(Német Szövetségi Köztársaság)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 3 fiú, 4 lány

Az apa foglalkozása: honvéd főparancsnok

Iskolái: elemi iskola magánúton, Alcsút; bencés főgimnázium,

Győr; 1890 érettségi, 1904–1905 jogi tanulmányok a budapesti egyetemen

Nyelvismerete: német, magyar, olasz, francia, angol és latin (t.), arab (j.), szlovák (sz.)

Hazai kitüntetései: 1891. 03. 24. GVO-R; 1898. 12. 02. MJM98; 1905. 03. 29. MVK3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1911. 09. 20. BMVM; 1913. MK13.; 1914. 10. 25. EKO-R1 (KD); 1915. 06. 01. EZ1-RK (KD); 1915. 07. 29. LO-GK (KD); 1915. 04. 25. D3; 1916. 03. 02. BMVM; 1916. 10. 17. MVK1. (KD); 1917. KTK; 1917. 03. 27. VSt-RK (KD); 1917. 08. 05. GMVM (KDS); 1917. 08. 14. MMTO-K; 1918. 03. 18. StO-GK; 1927. 05. 25. GTM für Offiziere utólag; S z. EKO-R1. (KD); S z. LO-GK (KD); KDS z. BMVM; S für MVK1. (KD); KDS z. StO-GK

Külföldi kitüntetései: 1893. 09. 04. Bajor Szent Hubertus Rend; 1895. Német Lovagrend Mária Keresztje; 1897. 05. 27. Toszkánai Szent József Rend nagykeresztje; 1900. 10. 19. a perzsa sah gyémántokkal ékesített arcképes díszjele; 1905. 07. 22. Bolgár Szent Sándor Rend nagytiszti keresztje; 1906. 07. 05. Porosz Fekete Sas Rend; 1906. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje; 1908. 09. 24. Nagy-Britannia: Királyi Viktória Rend nagykeresztje; 1908. 10. 17. Spanyol III. Károly Rend nagykeresztje; 1910. 10. 28. Belga Lipót Rend nagykeresztje; 1912. 06. 22. Bolgár Cyrill és Metód Rend nagykeresztje; 1915. 02. 02. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1916. 03. 04. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje kardokkal; 1916. 03. 08. Szuverén Máltai Lovagrend fogadalmas keresztje; 1916. 03. 23. Török arany és ezüst Imtiaz Érem; 1916. 08. 02. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya; 1917. 07. 05. Porosz „Pour le Mérite” Rend; 1918. 05. 30. tölgyfalombok a Porosz „Pour le Mérite” Rendhez

Címek és rangok: 1872. 08. 09. – 1918. az osztrák birodalmi tanács Urak Házának tagja; 1905. 04. 28. a cs. és kir. 15. dragonyosezred tulajdonosa; 1906–1945 az MTA rendes tagja; 1906. 09. 01. a porosz királyi 14. ulánusezred főnöke; 1909. a budapesti József Műegyetem műszaki tudományok díszdoktora; 1916. a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem filozófia díszdoktora; 1916. 03. 08. a Szuverén Máltai Lovagrend tiszteletbeli tartománynagy tisztsége; 1917. a Kolozsvári Tudományegyetem orvosi karának díszdoktora, a szegedi Ferenc József Tudományegyetem díszdoktora; 1918. 09. a Magyar Nemzeti Múzeumi Tanács fővédnöke; 1918. marsallbot; 1921. 08. 20. vitézi cím; 1924–1929 az Országos Magyar Hadimúzeum Egyesület fővéd-

nőke; 1927–1944 országgyűlési képviselő és a magyar parlament felsőházának tagja; 1927–1944 a Petőfi Társaság tiszteletbeli tagja; 1929–1944 a Kisfaludy Társaság tagja; 1936. 03. 22. – 1944. 10. az MTA elnöke és a Hadtörténelmi Bizottság elnöke; 1937. 12. 05. – 1944 a Légoltalmi Liga elnöke
 é. n.: a Vitézi Rend főkapitánya; a Budapesti Országos Tiszti Tudományos és Kaszinó Egyesület díszelnöke, a Nyugalmazott Katonatisztek Országos Szövetségének fővédnöke, a Budapesti Egyetemi Atlétikai Klub, a Magyar Vívószövetség, a Királyi Magyar Automobil Klub, a Hubertus Országos Magyar Vadászati Védegylet, a Magyar Cserkész Szövetség védnöke, a Budapesti Polgári Lövészegylet örökös főlövész mestere, a Nyomorék Gyermekek Országos Otthonának fővédnöke, a Magyar Földrajzi Társaság védnöke
Előmenetele: 1890. 04. 26. hadnagy; 1893. 10. 27. főhadnagy; 1898. 10. 27. 1. osztályú lovassági százados; 1902. 04. 26. őrnagy; 1903. 11. 01. alezredes; 1905. 05. 01. ezredes; 1908. 10. 29. vezérőrnagy; 1911. 05. 01. altábornagy; 1914. 11. 01. lovassági tábornok; 1916. 11. 01. vezérezredes; 1918. 10. 22. tábornagy; 1918. 11. 03. m. kir. tábornagy
Beosztásai: 1890. 04. 26. a cs. és kir. 1. gyalogezredben, Troppau; 1892. 10. 01. a cs. és kir. 72. gyalogezredben, Pozsony; 1894. 11. 01. a cs. és kir. 6. dragonyosezredben, Brünn; 1895. 08. 30. határozatlan időre szabadságon; 1902. 12. 06. az 1. osztály parancsnoka a m. kir. 1. honvéd huszárezredben, Budapest; 1904. 07. 08. a m. kir. 1. honvéd huszárezred parancsnoka, Budapest; 1907. 09. 28. a m. kir. 79. honvéd gyalogdandár parancsnoka, Budapest; 1911. 04. 04. a cs. és kir. 31. gyaloghadosztály parancsnoka, Budapest; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 31. gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1914. 09. 03. a cs. és kir. 31. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 11. 18. a cs. és kir. VII. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 02. 18. a cs. és kir. VII. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1915. 05. 27. a cs. és kir. VII. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1916. 11. 22. a József főherceg-hadseregfront parancsnoka a román fronton, Segesvár, Marosvásárhely; 1918. 01. 17. a cs. és kir. 6. hadsereg parancsnoka az olasz fronton; 1918. 07. 28. a József főherceg-hadseregcsoport parancsnoka az olasz fronton; 1918. 10. 22. a cs. és kir. balkáni haderő parancsnoka; 1918. 10. 27. Homo regius (IV. Károly személyes magyarországi meghatalmazottja), Budapest; 1918. 12. 01. szolgálton kívül helyezve, Budapest, Alcsút; 1918. 11. 03. (1919. 09.) – 1945 aktív tábornagyként szolgált a m. kir. honvédségben, Budapest; 1919. 08. 06.–08. 26. Magyarország kormányzója, Budapest
Fontosabb írásai: In den Wildnissen Afrikas: Jagdschilderungen aus dem Sudan. Neudamm, 1908.; Útiemlékeim Afrikából. Budapest, 1913.; Erdei magány. Budapest, 1913.; Waidmanns Erinnerungen von Erzherzog Josef. Wien–Budapest 1915.; A magyar vitézség nagy napjai. (Képek a háborúból). In: MKK 1921. 283–299. o.; A 31. hadosztály szerepe a komarnoi ütközetben és az azután bekövetkezett visszavonuláskor (1914 szeptember 8–14.) In: HK 1922/23. 6–42. o.; Véres kárpáti virágok. (Törédek a háborús naplóból.) In: MKK 1924. 147–155., 305–311. o.; A világháború, amilyenek én láttam. 1–7. k. Budapest, 1926–1934.; Emlékezés a névtelen magyar hősről. In: MKSZ 1938/1. 8–14. o.; A seismograph eddig nem ismert alkalmazása. Esztergom, 1941.; Ave crux spes unica. 1945–1949. (Sammlungen meiner von Herz kommenden Gebete aus der Zeit meiner unglückseligen Verbannung). Cleveland Ohio, 1949.; Hohe Jagd. 75 Jahre Waidwerk. Salzburg-Stuttgart, 1957.
Megjegyzés: Apja József Károly Lajos főherceg lovassági tábornok, a m. kir. honvédség fő-

parancsnoka. 1945-ben eltávozott Magyarországról, az Amerikai Egyesült Államokban, majd Regensburgban élt. 1962. 07. 10-én temették el a bajorországi Feldafing temetőjében. 1992-ben hamvait hazahozták és a budapesti nádori kriptában újratemették.

Források: KA Qualliste Erzherzoge; HL AKVI 9288, 3239/1890; KA MKSM 1906 68-2/1, 1911 36-2/1-3, 1915 84-5/1-38, 1918 69-3/76; KA AOK KPQ 99. doboz; KA Ms Allg. 427., 488.; KA NL B/691. Nr. 22., B/1000 Nr. 353., 357., 362., 364., 440.; B/2014 Nr. 1., 9.; HL Personalia 71.; KA *Pallua-Gall* 101. o.; *Honvédségi Közlöny*, 1929. 141. o.; *Steiner* 9–10. o.; *Broucek–Peball* 2000. 431–433.; *Broucek* 2009. 171. o.; *Gabányi János*: József főherceg tábornagy. Budapest, 1931.; *Payr Hugo*: József királyi herceg 1914–1917. Budapest, 1917.; *Kézdiszentléleki Jákó Margit*: József főherceg. Budapest, 1918.; Magyar Múzeumi Arcképcsarnok. Pulszky Társaság–Tarsoly Kiadó. Budapest, 2002. 430–431. o.; *Hofmann–Hubka* 1944. 39–42. o.; Lexikon I. vh. 318–319. o.; *Ludwigstorff* 1989. 117–125. o.; *Gudenus* I. k. 496. o.; Habsburg Lexikon 191–192. o.; *Broucek* 1980. 214. o.; Révai Új Lexikona X. k. 2002. 814. o.; *Berkó* 1928. 364–367., 383. o.; *Sauer* 88. o.; *List* 1982. 294–297. o.; Rendjelek és kitüntetések, 1944. 252–253., 305., 379., 383. o.; *Olysói Gabányi János*: József királyi herceg. In: MKK 1922. 583–602. o.; *Lanjus* 1939. 162. o.; Új Magyar Életrajzi Lexikon III. k. 620–621. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/erzjosef.htm

Kaiser, Julius

gyalogsági tábornok

1860. 12. 06. Oberandritz (Stájerország) –
1925. 01. 31. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. főtörzsorvos

Iskolái: alreáliskola, Laibach; 1875–1878 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1878–1881 katonai akadémia, Bécsújhely; 1886–1888 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), szlovén és olasz (m.), francia és orosz (e.), horvát (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 09. 16. BMVM; 1906. 08. 18. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 03. 12. EKO-R3; 1913. 07. 10. MK13; 1914. 12. 25. EKO-R2 (KD); 1915. 09. 21. MVK2. (KD); 1916. 08. 02. EZ1-RK (KD); 1916. 11. 02. EKO-R1 (KD); 1916. 08. 18. D2; 1917. 11. 05. LO-1 (KDS)
utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. MVK2. (KD); S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1915. 05. 05. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1917. 09. 12. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya

Címek és rangok: 1918. 08. 12. titkos tanácsos

Előmenetele: 1881. 08. 18. hadnagy; 1886. 11. 01. főhadnagy; 1892. 05. 01. 1. osztályú

százados; 1898. 05. 01. őrnagy; 1901. 11. 01. alezredes; 1905. 05. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 05. 01. altábornagy; 1917. 08. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1881. 08. 18. a cs. és kir. 7. gyalogezredben, Klagenfurt, Riva, Zágráb, Villach; 1889. 05. 01. térképész a cs. és kir. 3. katonai térképészosztatban, Innsbruck; 1890. 04. 16. a cs. és kir. 55. gyalogdandár vezérkari tisztje, Trieszt; 1892. 04. 18. a cs. és kir. 36. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Zágráb; 1893. 04. 20. a cs. és kir. XIII. hadtest vezérkari osztályán, Zágráb; 1896. 11. 01. a 15. század parancsnoka a cs. és kir. 7. gyalogezredben, Klagenfurt; 1898. 05. 01. beosztva a cs. és kir. Hadiiskolába, Bécs; 1898. 09. 11. a cs. és kir. Hadiiskola tereptan és katonaföldrajz tanára, Bécs; 1902. 10. 19. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 96. gyalogezredben, Károlyváros; 1904. 04. 21. beosztva a cs. és kir. Katonaföldrajzi Intézetbe, Bécs; 1905. 05. 01. a cs. és kir. Katonaföldrajzi Intézet parancsnokhelyettese, Bécs; 1906. 10. 27. a Vezérkar Országleíró Irodájának főnöke, Bécs; 1910. 10. 07. a cs. és kir. 10. hegyidandár parancsnoka, Szarajevó; 1914. 03. 12. a cs. és kir. 30. gyaloghadosztály parancsnoka, Lemberg; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 30. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 09. 06. a cs. és kir. II. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1916. 10. 03. a cs. és kir. II. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1917. 10. 16. a cs. és kir. II. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1918. 04. 13. a cs. és kir. Katonaföldrajzi Intézet parancsnoka, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs, 1919. 02. 01. – 1919. 03. 31. a felszámolás alatt lévő Katonaföldrajzi Intézet parancsnoka, Bécs; 1919. 05. 01-től Gmundenben élt

Források: KA AKVI 1281. doboz; KA GBBL Steiermark bis 1864 4364. doboz; KA GBBL NAR 239. doboz; KA VAS 679. doboz; KA MKSM 1916 69-3/28; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353., 435.; B/1075 XXVII., XXVIII.; KA Ms Allg. 427., 466.; KA Pensionsbuch Band V. 10. o.; KA *Pallua-Gall* 144. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 5/1919. 179. o.; *Steiner* 17. o.; ÖBL III. Band 183. o.; *Lustig-Prean* 1939. 141. o.; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>

Kalser, Franz Xaver Heinrich, Edler von Maasfeld

gyalogsági tábornok

1860. 08. 07. Görz (Partvidék) –
1942. 09. 04. Bécs (Alsó-Duna)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: özvegy

Gyermekei: 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. őrnagy

Iskolái: katonai alreáliskola, Kőszeg; 1876–1879 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1879–1882 katonai akadémia, Bécsújhely; 1887–1889 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), cseh (m.), orosz (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1906. 10. 01. MVK3.; 1907. 08. 18. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 09. 07. EKO-R3; 1913. 07. 10. MK13; 1914. 10. 12. LO-R (KD); 1915. 12. 21. MVK2. (KD); 1916. 12. 23. BMVM; 1917. 08. 18. D2; 1918. 04. 06. EKO-R2. (KDS)

utólag: S z. LO-R (KD); S z. MVK2. (KD); KDS z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1916. 04. 30. Török ezüst Imtiaz Érem és a Török Háborús Emlékérem (Vas Félhold); 1918. 05. 06. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya; 1918. 06. 06. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya csillaggal és kardokkal; 1918. 07. 22. Württembergi Frigyes Rend nagykeresztje kardokkal

Címek és rangok: 1914. 11. 24. Banjaluka díszpolgára; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja

Előmenetele: 1882. 08. 18. hadnagy; 1888. 05. 01. főhadnagy; 1893. 11. 01. 1. osztályú százados; 1899. 11. 01. őrnagy; 1903. 11. 01. alezredes; 1906. 11. 01. ezredes; 1912. 05. 01. vezérőrnagy; 1915. 03. 01. altábornagy; 1918. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1882. 08. 18. a cs. és kir. 27. gyalogezredben, Graz; 1890. 01. 01. a cs. és kir. 5. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Olmütz; 1892. 04. 01. a cs. és kir. 35. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Kolozsvár; 1894. 10. 18. a cs. és kir. 16. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Nagyszeben; 1895. 09. 01. harcászati és hadseregszervezet tanár a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskolában, Trieszt; 1898. 09. 01. a cs. és kir. haderő vezérkari főnökének rendelkezésére; 1898. 11. 01. a 16. század parancsnoka a cs. és kir. 74. gyalogezredben, Josefstadt, Jičín; 1899. 11. 01. a cs. és kir. 2. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Jaroslau; 1902. 08. 27. a gazdálkodási vezérkari szolgálat és a hadszervezet tanára a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1906. 10. 27. a cs. és kir. 87. gyalogezredben, Pola; 1906. 11. 14. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 87. gyalogezredben, Pola; 1908. 03. 06. a cs. és kir. 47. gyalogezredben, Görz; 1908. 05. 03. a cs. és kir. 47. gyalogezred parancsnoka, Görz; 1911. 10. 24. a cs. és kir. 12. hegyidandár parancsnoka, Banjaluka; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 12. hegyidandár parancsnokan a szerb fronton; 1914. 10. 14. a cs. és kir. 50. gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1915. 05. 24. a cs. és kir. 50. gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1915. 10. 01. a cs. és kir. 50. gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1916. 03. 04. a cs. és kir. 62. gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1916. 06. 20. a cs. kir. 13. Landwehr gyaloghadosztály megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1916. 10. 03. a cs. kir. 13. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1917. 01. 26. a cs. kir. 13. lövész hadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1917. 07. 10. a cs. és kir. X. hadtest megbízott parancsnoka a román fronton; 1917. 08. végétől a cs. kir. 13. lövészadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1918. 02. 14. a cs. és kir. XX. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Graz, 1930. 08. 25-től Znaim, 1939-től Bécs

Megjegyzés: Apja Heinrich Kalser Edler von Maasfeld cs. és kir. őrnagy. A család 1825. 04. 23-án kapott osztrák nemesi címet és előnevet.

Források: KA AKVI 1288. doboz; KA GBBL Diverse I. 135. doboz; GBBL Diverse 290. doboz; KA MKSM 1916 69-3/28; KM Präs. 1914 70-2/2, 1915 1-35/1, 1916 1-65/1; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/52., B/126 Nr. 9 K, B/1000 Nr. 353., 356., B/1081 Nr. 12.; KA Ms Allg. 427., 466.; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA Pensionsbuch Band V. 51. o.; Döfering 1928. 138. o.; Döfering 1989. 357. o.; Steiner 19. o.; Lustig-Prean 1939. 148. o.; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>

gyalogsági tábornok

1863. 06. 30. Wollin (Csehország) –
 1931. 03. 18. Mariánské Lázně (Csehszlovákia)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nős

Az apa foglalkozása: magánzó

Iskolái: polgári iskola három osztálya, Winterberg; 1877–
 1881 gyalogsági hadapródiskola, Prága; 1887–1889
 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és cseh (t.), orosz (j.), francia
 (m. j.), angol (n.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 09. 11. MVK3.; 1905. 07. 03. D3; 1908.
 12. 02. MJK08; 1910. 03. 16. EKO-R3; 1911. 10. 20. BMVM; 1914. 12. 28. MVK2
 (KD); 1915. 03. 01. EZ1-RK (KD); 1915. 05. 23. BMVM; 1915. 07. 03. D2; 1916.
 04. 27. LO-K (KD); 1917. 09. 07. S z. LO-K (KD); 1918. 01. 05. S z. MVK2. (KD)
 u. KDS z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1914. 11. 07. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1915. 01. 18.
 Német Lovagrend Mária Keresztje; 1915. 08. 07. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya;
 1916. 01. 24. Bajor Katonai Érdemrend I. osztálya kardokkal; 1916. 04. 30. Török
 I. osztályú Liakat Érem és a Bolgár Katonai Érdemrend nagykeresztje

Előmenetele: 1880. 07. 04. gyalogos; 1880. 08. 18. címzetes őrmester; 1881. 08. 18. had-
 apród tiszthelyettes; 1884. 05. 01. hadnagy; 1888. 11. 01. főhadnagy; 1893. 05. 01. 1.
 osztályú százados; 1899. 05. 01. őrnagy; 1903. 05. 01. alezredes; 1906. 05. 01. ezredes;
 1911. 11. 01. vezérőrnagy; 1915. 01. 01. altábornagy; 1918. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1880. 07. 04. a cs. és kir. 28. gyalogezredben, Prága; 1882. 12. 31. a cs. és kir.
 88. gyalogezredben, Karolinenthal, Beraun; 1889. 11. 01. a cs. és kir. katonai parancs-
 nokság vezérkari osztályán, Zara; 1890. 04. 13. a cs. és kir. 2. hegyidandár vezérkari
 tisztje, Trebinje; 1891. 12. 24. a cs. és kir. 10. gyalogdandár vezérkari tisztje, Troppau;
 1893. 04. 20. a cs. és kir. IX. hadtest vezérkari osztályán, Josefstadt; 1895. 05. 01. tér-
 képész a cs. és kir. 2. katonai térképészosztágban, Stanislaw, Krakkó; 1896. 02. 15.
 a várparancsnokság vezérkari osztályán, Krakkó; 1897. 11. 01. a 6. század parancs-
 noka a cs. és kir. 88. gyalogezredben, Prága; 1898. 09. 16. a 11. század parancsnoka
 a cs. és kir. 88. gyalogezredben, Prága; 1899. 05. 01. egy gyakorló térképész osztág
 vezetője a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1899. 09. 07. a gazdálkodási vezérkari szol-
 gálat tanára (1902-től a hadszervezeté is) a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1904. 11. 01.
 az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. kir. 6. Landwehr gyalogezredben, Eger; 1906. 03. 09.
 a cs. és kir. X. hadtest vezérkari főnöke, Przemyśl; 1907. 10. 10. a cs. kir. Landwehr
 törzstiszti tanfolyam parancsnoka, Bécs; 1911. 10. 20. a cs. és kir. 11. hegyidandár
 parancsnoka, Tuzla; 1912. 12. 04. beosztva a cs. és kir. haderő vezérkari főnöke mellé,
 Bécs; 1913. 04. 09. a hadtápuigyek főnöke a cs. és kir. Hadügyminisztériumban, Bécs;
 1914. 08. 01. a cs. és kir. haderő hadtápfőparancsnoka, Bécs; 1916. 01. 01. cs. és
 kir. főszállásmester, Bécs; 1916. 09. 12. a cs. kir. Honvédelmi Minisztérium rendel-

kezésére bocsátva, Bécs; 1917. 01. 04. a cs. kir. csendőrség felügyelője, Bécs; 1918. 02. 17. a cs. és kir. X. hadtest megbízott parancsnoka az olasz fronton; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs, 1923-tól Mariánské Lázně

Források: KAAKVI 1295. doboz; KA GBL Diverse I/136. doboz; KA VAS 688. doboz; KA AOK KPQ 100. doboz; KA Ms Allg. 350., 427., 466.; KA NL B/1000 Nr. 353.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 5/1919. 179. o.; KA Pensionsbuch Band V. 12. o.; KA *Hubatka* 19. o.; PVBL 182/1917. 6735. o., 12/1918. 487. o.; *Steiner* 19. o.; ÖBL III. Band 214–215. o.; BLGBL II. Band 99. o.

Karg, Johann Baptist Friedrich, Freiherr von Bebenburg **[Karg János, bebenburgi, báró]**

címzetes gyalogsági tábornok

1859. 09. 07. Bodenbach (Csehország) –
1934. 01. 04. Budapest
(Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 4 fiú

Az apa foglalkozása: cs. kir. lovassági százados

Iskolái: egy reáliskolai osztály, Modor; 1874–1875 katonai kollégium, St. Pölten; 1875–1876 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1876–1879 katonai akadémia, Bécsújhely; 1882–1884 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (f.), magyar és cseh (m.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 10. 16. D3; 1905. 09. 19. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 08. 02. BMVM; 1913. 03. 09. LO-R; 1914. 08. 18. D2; 1915. 01. 07. EKO-R2 (KD); 1917. 02. 17. BMVM (KD)

utólag: S z. EKO-R2 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1896. 04. 19. Porosz Vörös Sas Rend III. osztálya; 1896. 09. 02. Orosz Szent Szaniszló Rend II. osztályú keresztje; 1909. 08. 23. Spanyol Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1918. 02. 08. Bolgár Katonai Érdemrend I. osztálya hadidísztménnyel

Előmenetele: 1879. 08. 18. hadnagy; 1884. 11. 01. főhadnagy; 1888. 11. 01. 1. osztályú százados; 1895. 05. 01. őrnagy; 1897. 11. 01. alezredes; 1900. 11. 01. ezredes; 1907. 05. 01. vezérőrnagy; 1911. 05. 01. altábornagy, 1915. 04. 30. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1879. 08. 18. a cs. és kir. 73. gyalogezredben, Theresienstadt; 1885. 05. 01. a cs. és kir. 13. gyalogdandár vezérkari tisztje, Fiume; 1888. 11. 01. a cs. és kir. V. hadtest vezérkari osztályán, Pozsony; 1890. 05. 01. a cs. és kir. 3. katonai térképészosztágban, Marosvásárhely; 1891. 05. 01. a cs. és kir. katonai parancsnokság vezérkari osztályán, Zara; 1891. 08. 01. a cs. és kir. 32. gyaloghadosztály vezérkari

osztályán, Budapest; 1893. II. 01. a 4. század parancsnoka a cs. és kir. 25. gyalogezredben, Losonc; 1895. 05. 01. a cs. és kir. 13. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Bécs; 1897. 04. 24. a cs. és kir. lovashadosztály vezérkari főnöke, Krakkó; 1899. 04. 19. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 34. gyalogezredben, Kassa; 1901. 04. 27. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 37. gyalogezredben, Nagyvárád; 1901. 10. 12. a cs. és kir. 37. gyalogezred parancsnoka, Nagyvárád; 1906. 12. 22. a cs. és kir. 64. gyalogdandár parancsnoka, Budapest; 1910. 03. 01. a cs. és kir. 31. gyaloghadosztály parancsnoka, Budapest; 1911. 04. 04. a cs. és kir. 15. gyaloghadosztály parancsnoka, Miskolc; 1912. 04. 12. a cs. és kir. 35. gyaloghadosztály parancsnoka, Kolozsvár; 1914. 04. 04. a m. kir. V. honvédkerület parancsnoka, Kolozsvár; 1914. 08. 01. a m. kir. 38. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 11. 21. felmentve és a m. kir. Honvédelmi Minisztérium rendelkezésére; 1915. 02. 10. beosztva a m. kir. Honvéd Főparancsnokságra, Budapest; 1915. 04. 11. m. kir. honvéd főparancsnok, Budapest; 1916. 05. 01. nyugdíjazás, Budapest, de meghagyva beosztásában; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Budapest

Megjegyzés: Apja Johann Baptist Karl Karg cs. kir. lovassági százados. A család 1615. 06. 17-én német-római birodalmi nemességet, 1621. 11. 21-én a von Bebenburgi előnevet, 1731. 12. 15-én birodalmi bárói rangot kapott. 1934. 01. 06-án temették el a romániai Darlacon.

Források: KA AKVI 1306. doboz; HL AKVI 3296/1890; KA GBBL Abgang I/II. 4/7.; GBBL NAR 242. doboz; KA MKSM 1914 1-157/1, 1914 69-6/8-46, 1914 70-1/36, 1915 70-1/19; KA KM Präs. 1916 72-5/9; KA AOK KPQ 100. doboz; KA Ms Allg. 466.; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Pensionsbuch Band IV. 326. o.; KA *Pallua-Gall* 66. o.; RK 1914/49. 427. o., 1915/3. 35. o., 1915/40. 466. o., 1917/29. 520. o., 1918/27. 608. o.; Lexikon I. vh. 298. o.; *Steiner* 167. o.; *Gudenus* II. k. 26–29. o.; *Lustig-Prean* 1939. 127. o.; *Kempelen* V. k. 372. o.

Kárász Ernő Frigyes Adolf, szigetvári [Kárász, Ernst, von Szigetvár]

címzetes tábornagynagy

1857. 08. 05. Zágráb (Zágráb vármegye) –
1939. 01. 21. Budapest
(Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú

Az apa foglalkozása: m. kir. mérnök

Iskolái: öt gimnáziumi osztály Pozsony, 1872–1875 katonai műszaki iskola Mährisch-Weisskirchen, 1875–1879 Műszaki Katonai Akadémia Bécs, 1883–1885 magasabb tüzértanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német és magyar (t.), francia és angol (m. j.), szlovák (m.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 04. 24. D3; 1907. 09. 19. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1914. 04. 24. D2; 1915. 06. 01. EZ1-RK (KD); 1915. 12. 27. LO-R (KD); 1916. 08. 10. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1909. 04. 12. Bajor Katonai Érdemrend II. osztálya; 1916. 04. 05. Porosz Vörös Kereszt Érem II. és III. osztálya; 1917. 05. 06. Német (Porosz) Vaske-reszt II. osztálya

Címek és rangok: 1916. 05. 16. magyar nemesi cím és előnév

Előmenetele: 1879. 04. 24. hadnagy; 1885. 05. 01. főhadnagy; 1891. 05. 01. 1. osztályú százados; 1897. 05. 01. őrnagy; 1900. 11. 01. alezredes; 1904. 05. 01. ezredes; 1910. 05. 01. vezérőrnagy; 1913. 05. 01. altábornagy; 1917. 05. 13. címzetes tábornagy; 1919 után m. kir. nyugállományú tüzérségi tábornok

Beosztásai: 1879. 04. 24. a cs. és kir. 3. tábori ágyúszerezdben, Komárom; 1885. 05. 01. a cs. és kir. 5. hadtest-tüzérezredben, Komárom; 1888. 05. 01. a cs. és kir. 39. gyalogdandár vezérkari tisztje, Pozsony; 1890. 04. 01. a cs. és kir. 4. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Brünn; 1891. 05. 01. térképész a cs. és kir. 4. térképészosztágban, Medgyes; 1893. 05. 01. a cs. és kir. X. hadtest vezérkari osztályán, Przemyśl; 1894. 10. 10. a cs. és kir. 14. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Pozsony; 1895. 11. 01. második százados a cs. és kir. 5. hadtest-tüzérezred 1. lovas ütegénél, Komárom; 1896. 07. 07. a 4. nehézüteg parancsnoka a cs. és kir. 5. hadtest-tüzérezredben, Komárom; 1896. 11. 01. a cs. és kir. 35. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Kolozsvár; 1901. 04. 20. második törzstiszt a cs. és kir. 20. hadosztály-tüzérezredben, Temesvár; 1902. 09. 01. a cs. és kir. 27. hadosztály-tüzérezred parancsnoka, Königsgrätz; 1906. 08. 20. a cs. és kir. 7. hadtest-tüzérezred (illetve 7. tábori tarackoszred) parancsnoka, Temesvár; 1910. 05. 01. a cs. és kir. 5. tábori tüzérdandár parancsnoka, Pozsony; 1912. 09. 25. beosztva a m. kir. Honvédelmi Minisztériumba, Budapest; 1913. 01. 01. m. kir. honvéd tüzérségi felügyelő, Budapest; 1914. 08. 07. a cs. és kir. 40. tábori tüzérdandár parancsnoka a szerb fronton; 1914. 09. 21. m. kir. honvéd tüzérségi felügyelő és csoportfőnök a m. kir. Honvédelmi Minisztériumban, Budapest; 1917. 10. 01. határozatlan időre várakozási illetékkal szabadságolva, Budapest; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Budapest

Megjegyzés: Apja Kárász Ernő m. kir. állami főmérnök. 1939. 01. 24-én temették el a budapesti Farkasréti temetőben.

Források: KA AKVI 1304. doboz; HL AKVI 8445, 25027; KA AOK KPQ 100. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 356. o.; KA *Pallua-Gall* 129. o.; RK 1914/14. 156. o.; 1915/75 1045. o.; 1915/134. 2233. o.; 1916/46. 997. o.; 1916/70. 1471. o.; 1916/106. 2167. o.; 1917/23. 342. o.; *Broucek* 1980. 341. o.; *Gerő* 100. o.; *Bangha Imre:* Kárász Ernő tüzérségi tábornok. In: MKSZ 1939/3. 240–241. o.; *Kempelen* XI. k. 392. o.

címzetes gyalogsági tábornok

1856. 06. 21. Prága (Csehország) –
1929. 07. 13. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 3 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. főhadnagy

Iskolái: gimnázium egy évfolyama, Brünn; 1867–1871 hadapródintézet, Kismarton; 1871–1876 katonai akadémia, Bécsújhely; 1879–1881 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), magyar és szerb (m.), francia, cseh és orosz (sz.)

Hazai kitüntetései: 1879. 01. KM; 1898. 12. 02. MJM98;

1899. 08. 10. MVK3.; 1901. 11. 11. D3; 1908. 08. 12. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 09. 01. D2; 1914. 09. 29. EKO-R2 (KD); 1915. 06. 10. LO-K (KD); 1915. 10. 22. MVK2. (KD); 1918. 04. 07. EZ1-RK (KD)
utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. LO-K (KD); S z. MVK2. (KD)

Külföldi kitüntetései: 1903. 10. 18. Porosz Korona Rend II. osztálya; 1904. 01. 16. Román Korona Rend parancsnoki keresztje; 1907. 08. 01. Görög Megváltó Rend parancsnoki keresztje; 1908. 10. 23. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya és a Japán Felkelő Nap Rend III. osztálya; 1910. 07. 22. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje és a Görög Megváltó Rend parancsnoki keresztje csillaggal; 1915. 05. 28. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1916. 01. 20. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya

Címek és rangok: 1918 után a bécsi embertani társaság, a barlangászati társaság, a földrajzi társaság és az őstörténeti társaság tagja

Hadjáraitai: 1878: Bosznia és Hercegovina megszállásában hadnagyként vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1876. 09. 01. hadnagy; 1881. 05. 01. főhadnagy; 1886. 05. 01. 1. osztályú százados; 1895. 05. 01. őrnagy; 1901. 05. 01. alezredes; 1904. 11. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1913. 11. 01. altábornagy; 1917. 08. 10. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1876. 09. 01. a cs. és kir. 19. gyalogezredben, Komárom, Kismarton, Sopron, Nagyszombat; 1881. 12. 10. a cs. és kir. 71. gyalogdandár vezérkari tisztje, Károlyváros, Zágráb; 1882. 03. 01. a cs. és kir. 10. gyalogdandár vezérkari tisztje, Troppau; 1884. 04. 04. a cs. és kir. 30. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Lemberg; 1884. 08. 01. a cs. és kir. 60. gyalogdandár vezérkari tisztje, Lemberg; 1886. 05. 01. a cs. és kir. katonai parancsnokság vezérkari osztályán, Zara; 1888. 05. 01. a Vezérkar Vasúti Irodájában, Bécs; 1890. 05. 01. a 13. század parancsnoka a cs. és kir. 19. gyalogezredben, Komárom, Győr; 1895. 05. 01. a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskola parancsnoka, Temesvár; 1899. 08. 12. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 6. gyalogezredben, Budapest, Bécs; 1902. 11. 19. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 6. gyalogezredben, valamint a hadseregszervezet, a katonaföldrajz és a hadtörténelem tanára a hadtest-tisztiskolán, Bécs; 1905. 10. 16. a cs. és kir. 99. gyalogezred parancsnoka,

Klosterbruck; 1907. 09. 04. a cs. és kir. 99. gyalogezred parancsnoka, Bécs; 1910. 04. 01. a cs. és kir. 98. gyalogdandár és a hadtest-tisztiiskola parancsnoka, Bécs; 1913. 05. 27. a cs. és kir. 12. gyaloghadosztály parancsnoka, Krakkó; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 12. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 11. 22. felmentve, szabadságon, Baden bei Wien; 1915. 12. 06. a Hadtudományi Kérdések Szakértői Bizottságának tagja, Bécs; 1916. 05. 28. katonai parancsnok, Prága; 1917. 12. 01. várakozási illetékkal határozatlan időre szabadságolva, de meghagyva beosztásában, Prága; 1918. 12. 01. visszahelyezve a korábbi várakozási illetékkal szabadságolt állományba, Vöslau; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Vöslau

Fontosabb írásai: Ueber die Entwaffnung insurgirter Landstriche. In: OMV XX. Band 1880. 34–41. o.

Megjegyzés: Apja Peter Kestřanek cs. kir. tüzér főhadnagy. 1925. 12. 02-án megölte magát. 1929. 07. 17-én temették el a bécsi Gersthofer Friedhofban.

Források: KA AKVI 1355. doboz; KA GBBL Abgang 1929 1/50.; KA KM Präz. 1915 2-160/5; KA AOK KPQ 100. doboz; KA Ms Allg. 466.; KA NL B/1000 Nr. 353., 356.; KA Pensionsbuch Band IV. 367. o.; KA *Pallua-Gall* 137. o.; *Steiner* 167. o.; ÖBL III. Band 312. o.; *Lustig-Prean* 1939. 102–103. o.; BLGBL II. Band 133. o.; Partenzettel; *Leiner, Richard:* Paul Kestřanek, der letzte Militärkommandant in Prag. In: ÖMZ 2/2010. 208–219. o.

Kirchbach auf Lauterbach, Johann Ferdinand Franz, Freiherr von

gyalogsági tábornok

1858. 09. 07. Brassó (Brassói Kerület) –
1920. 10. 03. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú

Az apa foglalkozása: cs. kir. altábornagy

Iskolái: négy gimnáziumi osztály, Graz; 1873–1875 katonai kollégium, St. Pölten; 1875–1879 katonai akadémia, Bécsújhely; 1883–1885 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia és olasz (j.), cseh (m.), angol (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 11. 30. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 04. 24. D3; 1905. 03. 27. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1913. 03. 09. LO-R; 1914. 04. 24. D2; 1914. 10. 14. LO-K (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1915. 07. 29. EKO-R1 (KD); 1916. 05. 13. BMVM; 1918. 05. 27. FJO-GK (KD)

utólag: S z. LO-K (KD); S z. EKO-R1 (KD); KDS z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1896. 07. 10. Porosz Vörös Sas Rend III. osztálya; 1897. 01. 09. Orosz Szent Szaniszló Rend II. osztályú keresztje; 1900. 07. 12. Dán Dannebrog Rend

- parancsnoki keresztje; 1900. 10. 21. Perzsa Nap és Oroszlán Rend III. osztálya; 1906. 04. 22. Spanyol Katonai Érdemrend III. osztályú lovagkeresztje és a Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya; 1915. 05. 28. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1918. 03. 23. Bolgár Szent Sándor Rend I. osztálya és a Török Dicsőség Rend Érdem-érme; 1918. 04. 30. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya
- Címek és rangok:* 1909. 05. 31. osztrák bárói rang és az auf Lauterbach nemesi előnév; 1916. 05. 03. titkos tanácsos
- Előmenetele:* 1879. 04. 24. hadnagy; 1884. 05. 01. főhadnagy; 1888. 11. 01. 1. osztályú százados; 1895. 05. 01. őrnagy; 1897. 11. 01. alezredes; 1900. 11. 01. ezredes; 1907. 05. 01. vezérőrnagy; 1911. 05. 01. altábornagy; 1915. 03. 01. gyalogsági tábornok
- Beosztásai:* 1879. 04. 24. a cs. és kir. 10. tábori vadászzászlóaljban, Avtovac; 1880. 11. 01. a cs. és kir. 2. tábori vadászzászlóaljban, Reichenberg; 1885. 11. 01. a cs. és kir. 14. gyalogdandár vezérkari főnöke, Trieszt; 1888. 10. 27. a cs. és kir. 34. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Temesvár; 1890. 10. 01. a cs. és kir. VII. hadtest parancsnokságán, Temesvár; 1891. 09. 18. harcászati tanár a cs. és kir. katonai akadémián, Bécsújhely; 1894. 09. 01. a cs. és kir. haderő vezérkari főnökének rendelkezésére, Bécsújhely; 1894. 10. 24. a cs. és kir. 25. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Bécs; 1899. 04. 19. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 6. gyalogezredben, Budapest; 1900. 11. 01. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 52. gyalogezredben, Pécs; 1901. 02. 01. a cs. és kir. XIV. hadtest vezérkari főnöke, Innsbruck; 1906. 11. 20. a cs. és kir. 12. gyalogdandár parancsnoka, Klagenfurt; 1908. 12. 04. a cs. és kir. 55. gyalogdandár parancsnoka, Trieszt; 1910. 04. 16. a cs. és kir. 8. gyaloghadosztály parancsnoka, Bozen; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 8. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 09. 24. a cs. és kir. II. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1915. 09. 06. felmentve, Bécs; 1916. 01. 13. katonai parancsnok, Bécs; 1917. 08. 01. várakozási illetékkel szabadságolva, de meghagyva beosztásában, Bécs; 1918. 12. 01. visszahe-lyezve a korábbi várakozási illetékkel szabadságolt állományba, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs
- Megjegyzés:* Apja Ferdinand Freiherr von Kirchbach altábornagy. Karl Kirchbach auf Lauterbach vezérezredes testvére.
- Források:* KA AKVI 1370. doboz; KA GBL NAR 252. doboz; KA VAS 722. doboz; KA MKSM 1914 69-6/8-26, 1915 84-5/1-38; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353., 356.; KA Ms Allg. 427., 466., 478; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA Pallua-Gall 66. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 345. o.; PVBL 55/1918. 2507. o., 76/1918. 3600. o.; Steiner 167. o.; Döfering 1928. 144. o.; Döfering 1989. 363. o.; ÖBL III. Band 338. o.; Broucek 2009. 90. o.; Lustig-Prean 1939. 118. o.

dc 633 12

Kirchbach auf Lauterbach, Karl Hans, Graf von

vezérezredes

1856. 05. 20. Gyöngyös (Heves vármegye) –
1939. 05. 20. Scharnstein (Felső-Duna)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Az apa foglalkozása: cs. és kir. altábornagy

Iskolái: 1867–1870 hadapródintézet. St. Pölten; 1870–1871 hadapródiskola egy évfolyama, Kismarton; 1871–1875 katonai akadémia, Bécsújhely; 1878–1880 Katonai Lovaglótánár Intézet, Bécs; 1882–1884 Hadiiskola, Bécs
Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), cseh, szlovák és rutén (m.), magyar (n.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1900. 09. 01. D3; 1901. 04. 04. MVK3.; 1904. 04. 22. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 09. 01. D2; 1911. 02. 28. LO-R; 1914. 10. 05. EKO-R1 (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1915. 11. 20. LO-1 (KD); 1916. 05. 13. BMVM; 1917. 03. 17. MVK1. (KDS); 1917. 08. 03. VSt-RK (KD); 1918. 03. 26. LO-GK (KDS)

utólag: S z. EKO-R1 (KD); S z. LO-1. (KD); KDS z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1900. 04. 10. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje; 1909. 12. 04. Olasz Korona Rend nagykeresztje; 1912. 07. 25. Bajor Katonai Érdemrend I. osztálya; 1914. 11. 07. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1915. 10. 20. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya; 1917. 05. 08. Hesseni Vitézségért Díszjelvény; 1918. 06. 04. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje kardokkal, a Szász Albert Rend nagykeresztje csillaggal és kardokkal, továbbá a Württembergi Korona Rend nagykeresztje kardokkal; 1918. 09. 12. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje kardokkal; 1918. 09. 26. Hamburgi Hansa Kereszt
é. n.: Pápai Állam: „Pro ecclesia et pontifice” Érdemkereszt

Címek és rangok: 1909. 05. 31. osztrák bárói rang és az auf Lauterbach nemesi előnév; 1914. 02. 12. titkos tanácsos; 1917. 12. 08. osztrák grófi rang; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja; 1923. az „Alt-Neustadt” Egylet linzi kirendeltségének tiszteletbeli elnöke
é. n.: Viechtwang diszpolgára

Előmenetele: 1875. 09. 01. hadnagy; 1880. 05. 01. főhadnagy; 1887. 11. 01. 1. osztályú százados; 1893. 11. 01. őrnagy; 1896. 05. 01. alezredes; 1899. 05. 01. ezredes; 1905. 11. 01. vezérőrnagy; 1910. 05. 01. altábornagy; 1914. 05. 01. lovassági tábornok; 1916. 11. 01. vezérezredes

Beosztásai: 1875. 09. 01. a cs. és kir. 5. dragonyosezredben, Klagenfurt; 1884. 11. 01. a cs. és kir. 9. lovasdandár vezérkari tisztje, Pardubitz; 1887. 11. 01. a cs. és kir. V. hadtest vezérkari osztályán, Pozsony; 1890. 11. 01. a cs. és kir. 17. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Nagyvárad; 1891. 05. 01. a 3. század parancsnoka a cs. és kir. 9. dragonyosezredben, Czernowitz; 1893. 05. 01. harmadik és második törzstiszt a cs. és kir. XV. hadtest vezérkari osztályán, Szarajevó; 1895. 09. 09. a cs. és kir.

lovashadosztály vezérkari főnöke, Stanislaw; 1897. 10. 02. az 1. osztály parancsnoka a cs. és kir. 1. dragonyosezredben, Stanislaw; 1899. 04. 17. a cs. és kir. III. hadtest vezérkari főnöke, Graz; 1900. 06. 09. betegszabadságon, Würzburg; 1900. 12. 01. felmentve, egészségügyi okokból szabadságolva, Würzburg; 1901. 04. 04. a cs. és kir. 5. dragonyosezredben, Marburg; 1901. 05. 09. a cs. és kir. 5. dragonyosezred parancsnoka, Marburg, Bécsújhely; 1904. 04. 22. a cs. és kir. 12. lovasdandár parancsnoka, Nagyszében; 1907. 04. 18. a cs. és kir. 10. lovasdandár parancsnoka, Bécs; 1909. 04. 08. a cs. és kir. lovashadosztály parancsnoka, Temesvár; 1911. 03. 23. cs. kir. Landwehr lovassági felügyelő, Bécs; 1914. 07. 25. a cs. és kir. I. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Krakó; 1914. 08. 02. a cs. és kir. I. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1915. 05. 09. a Kirchbach-hadseregersoport parancsnoka az orosz fronton; 1915. 06. 11. a cs. és kir. I. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1916. 03. 30. a cs. és kir. I. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1916. 09. 08. a cs. és kir. 7. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1916. 10. 15. a cs. és kir. 3. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1917. 03. 02. a cs. és kir. 4. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1918. 03. 15. az osztrák–magyar csapatok (Cherson-hadseregersoport) parancsnoka a Chersoni-kormányzóságban, Odessza; 1918. 09. 24. a nyugati fronton harcoló osztrák–magyar csapatok felügyelője; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs, később Scharnstein

Fontosabb írásai: Praktische Winke für Eskadrons- und Zugskommandanten bei der Ausbildung der Rekruten in der ersten Periode. Hermannstadt, 1906.; Praktische Winke für Eskadrons- und Zugskommandanten bei der Ausbildung im Glieder-, Zugs- und Eskadron exerzieren. Wien, 1910.; Der junge Kavallerie-Offizier der alten öst.-ung. Armee. Ein Gedenkblatt. Scharnstein, 1932.

Megjegyzés: Apja Ferdinand Freiherr von Kirchbach altábornagy. Johann Kirchbach auf Lauterbach gyalogsági tábornok testvére. 1939. 05. 24-én temették el Viechtwang temetőjében.

Források: KA AKVI 1370. doboz; KA GBBL Abgang I/II. 2/159.; KA GBBL NAR 252. doboz; KA VAS 722. doboz; KA MKSM 1914 70-3/1, 1915 84-5/1-38, 1917 84-5/1-29; KA KM Präs. 1900 2-273/2, 1918 6-1/36; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/126 Nr. 9 K., B/427 Nr. 3., B/691 Nr. 22., B/1000 Nr. 353., B/1316 Nr. 35.; KA Ms Allg. Nr. 350., 427., 465.; KA Pensionsbuch Band V. 4. o.; KA *Pallua-Gall* 45. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; *Steiner* 12. old, Lexikon I. vh. 367–368. o.; *Ludwigstorff* 1994. 128–135. o.; *Döfering* 1928. 144. o.; *Döfering* 1989. 363. o.; *Broucek* 1980. 130–131. o.; *Broucek* 2009. 254–255. o.; *Sauer* 88. o.; ÖBL III. Band 338. o.; MWM 1939. 413–416. o.; *Wolf-Schneider, Oskar, Freiherr von Arno*: Generaloberst Graf Kirchbach. In: NWT 15. 05. 1936.; Generaloberst Karl Graf Kirchbach. Zu seinem 70. Geburtstag. In: ÖWZ 21. 05. 1926. 1–2. o.; *Lustig-Prean* 1939. 94. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/kirchbach.htm

Kletter, Ernst, Edler von Grönnik

gyalogsági tábornok

1858. 09. 22. Brünn (Morvaország) –

1923. 02. 16. Plzeň (Csehszlovákia)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú

Az apa foglalkozása: polgár

Iskolái: főreáliskola, Brünn; 1877–1878 egyéves önkéntesi tanfolyam; 1878 tartalékos tiszti vizsga; 1879 hivatalos tiszti vizsga; 1884–1886 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), cseh (m.), olasz (sz.), francia (n.)

Hazai kitüntetései: 1878. KM; 1898. 12. 02. MJM98; 1902. D3; 1904. 04. 01. MVK3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 03. 06. EKO-R3; 1912. D2; 1914. 10. LO-R (KD); 1915. 05. 25. EKO-R2 (KD); 1917. 04. 13. MVK2. (KDS); 1917. 08. 03. EZ1-RK (KD); 1918. 01. 30. EKO-R1 (KDS)

utólag: S z. LO-R (KD); S z. EKO-R2 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1917. 05. 08. Schaumburg-Lippe Hercegség Hű Szolgálatért Érdemkereszt, 1914; 1917. 09. 21. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya

Címek és rangok: 1917. 04. 05. osztrák nemesi cím; 1917. 10. 12. osztrák nemesi előnév

Hadjáraitai: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában hadapród tiszthelyettesként vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1877. 09. 12. gyalogos; 1878. 03. 22. címzetes tizedes; 1878. 09. 01. tartalékos hadapród; 1878. 12. 06. tartalékos hadapród tiszthelyettes; 1878. 12. 09. tartalékos hadnagy; 1879. 10. 01. hadnagy; 1885. 11. 01. főhadnagy; 1891. 11. 01. 1. osztályú százados; 1898. 11. 01. őrnagy; 1903. 05. 01. alezredes; 1906. 05. 01. ezredes; 1911. 11. 01. vezérőrnagy; 1915. 01. 01. altábornagy; 1918. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1877. 09. 12. a cs. és kir. 8. gyalogezredben, Iglau, Brünn, Teltsch; 1887. 04. 28. a cs. és kir. 8. gyalogdandár vezérkari tisztje, Brünn; 1887. 10. 17. a cs. és kir. 22. gyalogdandár vezérkari tisztje, Lemberg; 1890. 10. 18. a cs. és kir. IX. hadtest vezérkari osztályán, Josefstadt; 1893. 04. 20. a cs. és kir. V. hadtest vezérkari osztályán, Pozsony; 1896. 05. 01. a 14. század parancsnoka a cs. és kir. 8. gyalogezredben, Brünn; 1897. 05. 01. a 16. század parancsnoka a cs. és kir. 12. gyalogezredben, Komárom; 1898. 11. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. kir. 2. tiroli császárvadász-ezredben, Trient; 1899. 10. 01. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. kir. 2. tiroli császárvadász ezredben, Brixen; 1901. 11. 01. tanár a hadtest-tisztiiskolán, Innsbruck; 1905. 09. 10. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. kir. 2. tiroli császárvadász-ezredben, Innsbruck, Trient, Rovereto; 1908. 04. 29. a cs. kir. 2. tiroli császárvadász-ezred parancsnoka, Bozen; 1911. 10. 18. a cs. és kir. 37. gyalogdandár parancsnoka, Pilsen; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 37. gyalogdandár parancsnoka az orosz fronton; 1914. 11. 22. a cs. kir. 106. Landsturm gyaloghadosztály megbízott parancsnoka az orosz fronton, Krakkó;

1915. 01. 26. a cs. kir. 106. Landsturm gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 09. a cs. kir. 106. Landsturm gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1916. 07. 22. a cs. kir. 106. Landsturm gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1916. 09. 04. a cs. kir. császárlövész-hadosztály megbízott parancsnoka az olasz fronton; 1916. 10. 03. a cs. kir. császárlövész-hadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1916. 10. 12. a cs. és kir. IX. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1917. 08. 01. a dél-tiroli III. védőkörzet parancsnoka az olasz fronton; 1917. 11. 01. a Kletter-csoport parancsnoka az olasz fronton; 1918. 02. 05. a cs. és kir. VI. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1918. 07. 19. a cs. és kir. XXII. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Pilsen

Források: KA AKVI 1404. doboz; KA GBBL Diverse 313. doboz; KA MKSM 1915 13-3/422, 1916 69-3/28, 1917 84-5/1-29; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353., 356.; KA Ms Allg. 427.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 5/1919. 179. o.; KA Pensionsbuch Band V. 12. o.; KA *Hubatka* 18. o.; *Steiner* 18–19. o.; *Döfering* 1928. 146. o.; *Döfering* 1989. 365. o.; BLGBL II. Band 171. o.

Koennen-Horák, Ludwig, Edler von Höhenkampf

gyalogsági tábornok

1861. 02. 15. Bécs (Alsó-Ausztria) –
1938. 10. 14. Bécs (Alsó-Duna)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: mérnök

Iskolái: 1874–1876 katonai alreálsíkola, Kőszeg; 1876–1879 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1879–1882 katonai akadémia, Bécsújhely; 1885–1887 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), cseh (m.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1901. 04. 17. MVK3.; 1907. 08. 18. D3; 1908. 03. 22. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1915. 05. 21. EZ1-RK (KD); 1915. 09. 18. LO-K (KD); 1916. 09. 01. MVK2. (KD); 1917. 08. 18. D2; 1918. 03. 18. EKO-R1 (KDS); 1918. 11. 03. S z. LO-K (KD); 1933. Osztrák Háborús Emlékérem
utólag: S z. MVK2 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1915. 10. 14. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1917/18. a Török Vörös Félhold díszjelvénye

Címek és rangok: 1913. 11. 20. osztrák nemesi cím és előnév; 1917. 04. 09. titkos tanácsos; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja; 1933. a Tiroli Tartományi Bajtársi és Harcosszövetség elnöke
é. n.: a dél-tiroli Vezzano díszpolgára

Előmenetele: 1882. 08. 18. hadnagy; 1888. 05. 01. főhadnagy; 1890. 11. 01. 1. osztályú százados; 1896. 11. 01. őrnagy; 1900. 05. 01. alezredes; 1903. 11. 01. ezredes; 1910. 05. 01. vezérőrnagy; 1913. 05. 01. altábornagy; 1916. 11. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1882. 08. 18. a cs. és kir. 18. gyalogezredben, Königgrätz, Karthaus; 1887. 10. 29. a cs. és kir. 2. hegyidandár vezérkari tisztje, Trebinje; 1890. 04. 01. térképész a cs. és kir. 5. majd a 4. térképészosztagnál, Gyulafehérvár, Mühlbach, Medgyes; 1892. 05. 01. a cs. és kir. 3. térképész osztag aligazgatója, Kolozsvár, Dés, Czernowitz; 1894. 06. 01. a cs. és kir. XIV. hadtest vezérkari osztályán, Innsbruck; 1895. 11. 01. a 4. század parancsnoka a cs. kir. 2. tiroli császárvadász-ezredben, Bécs; 1896. 11. 01. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1901. 04. 10. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. kir. III. országos lövészezredben, Trient; 1901. 10. 01. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. kir. II. országos lövészezredben, Trient; 1904. 04. 20. a cs. kir. 30. Landwehr gyalogezred parancsnoka és katonai állomásparancsnok, Hohenmauth; 1909. 07. 13. a cs. kir. 44. Landwehr gyalogdandár parancsnoka, Laibach; 1911. 10. 23. beosztva a cs. és kir. XIV. hadtestparancsnokságra, a hadtest-tisztiskola parancsnoka, Innsbruck; 1914. 08. 01. Innsbruck katonai parancsnoka és a tiroli fő védőkörzet parancsnoka; 1915. 05. 22. a dél-tiroli védőkörzet parancsnoka az olasz fronton; 1915. 06. 23. a cs. és kir. 91. gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1915. 12. 01. a dél-tiroli III. védőkörzet parancsnoka az olasz fronton; 1916. 07. 01. a cs. és kir. XX. hadtest megbízott parancsnoka az olasz fronton; 1917. 07. 01. a dél-tiroli III. védőkörzet parancsnoka az olasz fronton; 1917. 08. 01. a cs. és kir. IX. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1917. 08. 28. a cs. és kir. IX. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1917. 10. 12. a cs. és kir. XIX. hadtest megbízott parancsnoka az albán fronton; 1918. 01. 29. a cs. és kir. XIX. hadtest parancsnoka az albán fronton; 1918. 07. 09. betegszabadságon, Raab an der Thaya, Innsbruck, Bécs, Ötz; 1918. 09. 24. felmentve; 1918. 09. 26. Nagyszeben katonai parancsnoka; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Raab an der Thaya, 1924-től Innsbruck

Megjegyzés: Családneve eredetileg csak Können, 1913. 11. 20. óta Können-Horák, miután felesége apja Eduard Horák Edler von Höhenkampf nyugállományú ezredes ráruházta nevét, nemességét és nemesi előnevét. 1938. 10. 17-én temették el a bécsi Sieveringer Friedhofban.

Források: KA AKVI 1473. doboz; KA GBL Abgang I/II. 2/111.; GBL Wien bis 1864. 22. doboz; KA VAS 768. doboz; KA MKSM 1918 69-3/92; KA KM Präs. 1918 1-41/6, 1918 7-844/1,2; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/126 Nr. 9 K, B/1000 Nr. Nr. 353., 435, B/1081 Nr. 1., 7., 12., 14., 17.; KA Ms Allg. 427.; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA Pensionsbuch Band V. 8. o.; KA Pallua-Gall 124. o.; PVBL 167/1915. 4245. o., 222/1918. 11580. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*; 5/1919. 179. o.; *Steiner* 16. o.; ÖBL IV. Band 41–42. o.; *Döfering* 1928. 149. o.; *Döfering* 1989. 368. o.; *Lustig-Prean* 1939. 148–149. o.; Partenzettel

dc 633_12

Kolossváry Dezső, kolosvári
[Kolossváry, Desiderius, de Kolosvár]

lovassági tábornok

1854. 05. 01. Veszprém (Veszprém) –

1919. 04. 05. Sopron (Sopron vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú

Az apa foglalkozása: földbirtokos

Iskolái: algimnázium, Veszprém; 1869–1872 katonai műszaki iskola, Máhrisch-Weisskirchen; 1872–1876 Műszaki Katonai Akadémia, Bécs; 1879–1881 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és magyar (t.), francia és orosz (m. j.)

Hazai kitüntetései: 1892. 09. 26. EKO-R3; 1898. 10. 12. MVK3; 1898. 12. 02. SHJM u. MJM98; 1901. 09. 17. LO-R; 1901. 11. 06. D3; 1903. 04. 13. EKO-R2; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1911. 11. 01. D2; 1913. MK13; 1914. 10. 05. EKO-R1 (KD); 1917. 07. 04. S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1887. 10. 07. Bajor Katonai Érdemrend lovagkeresztjének I. osztálya; 1889. 06. 17. Porosz Korona Rend III. osztálya; 1889. 10. 05. Perzsa Nap és Oroszlán Rend IV. osztálya; 1899. 07. 09. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya

Címek és rangok: 1903. 06. 27. titkos tanácsos; 1913. 10. 04. a cs. és kir. 14. huszárezred tulajdonosa

Előmenetele: 1876. 09. 01. hadnagy; 1881. 05. 01. főhadnagy; 1884. 11. 01. 1. osztályú százados; 1891. 05. 01. őrnagy; 1894. 05. 01. alezredes; 1897. 05. 01. ezredes; 1903. 05. 01. vezérőrnagy; 1907. 11. 01. altábornagy; 1912. 11. 01. lovassági tábornok

Beosztásai: 1876. 09. 01. a cs. és kir. 10. huszárezredben, Tolna, Szabadka; 1881. 11. 01. a cs. és kir. 11. lovasdandár vezérkari tisztje, Tarnów; 1884. 11. 01. a cs. és kir. II. hadtest vezérkari osztályán, Bécs; 1885. 10. 01. az uralkodó Katonai Irodájában, Bécs; 1892. 10. 18. a 2. osztály parancsnoka a cs. és kir. 10. huszárezredben, Tolna; 1894. 10. 16. második törzstiszt a Vezérkar Nyilvántartó Irodájában, Bécs; 1896. 01. 31. a Vezérkar Nyilvántartó Irodájának főnöke, Bécs; 1898. 05. 31. a Vezérkar Hadművelési és Különleges Vezérkari Munkák Irodájának főnöke, Bécs; 1903. 04. 14. a m. kir. 2. honvéd lovasdandár parancsnoka, Budapest; 1903. 06. 27–11. 03. magyar honvédelmi miniszter, Budapest; 1904. 01. 25. a cs. és kir. 14. lovasdandár parancsnoka, Rzeszów; 1905. 07. 10. a cs. és kir. lovashadosztály megbízott parancsnoka, Jaroslau; 1905. 11. 01. a cs. és kir. 14. lovasdandár parancsnoka, Rzeszów; 1906. 08. 18. a cs. és kir. lovashadosztály parancsnoka, Stanislaw; 1907. 12. 14. a cs. és kir. 30. gyaloghadosztály parancsnoka, Lemberg; 1911. 10. 23. a cs. és kir. XI. hadtest megbízott parancsnoka, Lemberg; 1912. 10. 01. a cs. és kir. XI. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Lemberg; 1914. 08. 01. a cs. és kir. XI. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1914.

10. 07. felmentve; 1915. 02. 01. várakozási illetékkal szabadságolva, Sopron; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Sopron

Megjegyzés: A család 1651. 09. 23-án kapott magyar nemesi címet.

Források: KA AKVI 1463. doboz; HL AKVI 2193; KA GGBL Abgang I/II 2/161; KA GGBL Fremde 1800–1864. 3. doboz; KA MKSM 1911 36-2/1-3, 1914 69-6/8-34; MKSM 1915 70-1/4; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr 353., B/1075 XXVII., XXVIII.; KA Ms Allg. 427.; KA Pensionsbuch Band IV. 304. o.; KA *Pallua-Gall* 22. o.; PVBL 11/1915. 157. o.; Révai Új Lexikona XII. k. 2003. 127. o.; Honvédelmi miniszterek 1848–1994. 49. o.; *Broucek* 1980. 287. o.; ÖMZ 1903. II. Band 707–708. o.; *Berkó* 1928. 48. o.; Új Magyar Életrajzi Lexikon III. k. 1027. o.; *Alföldi* 145–149. o.; *Kempelen* VI. k. 99. o.

Korda, Ignaz Vincenz Kamillus, Freiherr von

lovassági tábornok

1858. 09. 12. Josefstadt (Csehország) –
1918. 12. 11. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 2 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. 1. osztályú főtörzsorvos

Iskolái: algimnázium, Josefstadt; 1871–1873 katonai kolégium, St. Pölten; 1873–1877 katonai akadémia, Bécs-újhely; 1881–1883 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), lengyel (m.), magyar és cseh (sz.), francia (n.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1901. 04. 09. MVK3; 1902. 09. 01. D3; 1905. 03. 27. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1912. 09. 01. D2; 1913. 08. 03. MK13; 1914. 10. 30. EKO-R2 (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1915. 09. 20. EKO-R1 (KD); 1916. 03. 11. LO-1 (KD)

utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. EKO-R1 (KD); S z. LO-1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1901. 10. 13. Olasz Korona Rend parancsnoki keresztje; 1905. 07. 22. Schaumburg-Lippe Hercegség Rendjének II. osztályú keresztje; 1906. 07. 24. Dán Dannebrog Rend parancsnoki keresztje; 1915. 01. 25. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Címek és rangok: 1869. 10. 12. osztrák nemesi cím (apja után); 1916. 05. 19. titkos tanácsos; 1917. 06. 25. osztrák bárói rang

Előmenetele: 1877. 09. 01. hadnagy; 1882. 05. 01. főhadnagy; 1889. 11. 01. 2. osztályú százados; 1893. 05. 01. 1. osztályú százados; 1895. 11. 01. őrnagy; 1898. 05. 01. alvezredes; 1901. 11. 01. ezredes; 1908. 05. 01. vezérőrnagy; 1912. 05. 01. altábornagy; 1915. 09. 01. lovassági tábornok

Beosztásai: 1877. 09. 01. szakaszparancsnok a cs. és kir. 4. dragonyos ezredben, Enns,

Wels, Salzburg; 1884. 02. 01. a cs. és kir. 15. lovasdandár vezérkari tisztje, Debrecen; 1885. 11. 01. szakaszparancsnok a cs. és kir. 11. dragonyosezredben, Mosty Wielkie; 1889. 09. 10. a tereptan és terepábrázolás, majd a szolgálati szabályzat tanára a cs. és kir. lovassági hadapródiskolában, Mährisch-Weisskirchen; 1892. 09. 01. megbízott századparancsnok a cs. és kir. 4. dragonyosezredben, Bécsújhely; 1893. 01. 01. a 6. század parancsnoka a cs. és kir. 4. dragonyosezredben, Traiskirchen; 1895. 05. 01. a cs. és kir. 11. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Lemberg; 1895. 11. 01. beosztva a cs. és kir. lovassági főfelügyelő mellé, Bécs; 1901. 04. 09. a cs. és kir. 9. huszárezred parancsnoka, Sopron; 1907. 06. 07. a cs. és kir. 8. lovasdandár parancsnoka, Zágráb; 1911. 11. 07. a cs. és kir. 7. lovashadosztály parancsnoka, Krakkó; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 7. lovashadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 03. 27. a cs. és kir. XI. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 09. 22. a cs. és kir. XI. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1916. 06. 30. felmentve; 1916. 11. 25. katonai parancsnok, Przemyśl; 1917. 08. 01. nyugdíjazás, de meghagyva beosztásában; 1917. 12. 01. visszahelyezve nyugdíjba, Bécs

Fontosabb írásai: Geschichte des k. u. k. Husaren-Regiments Graf Nádasdy Nr. 9. 1688–1903. Sopron, 1903.

Megjegyzés: Apja dr. Korda Ignaz főorvossorvos. Spanyolnáthában hunyt el. A bécsi Zentralfriedhofban temették el.

Források: KA AKVI 1486. doboz; KA VAS 790. doboz; KA MKSM 1915 84-5/1-38; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 427.; KA Pensionsbuch Band IV. 340. o.; KA *Pallua-Gall* 83. o.; *Broucek* 2009. 225. o.; *Döfering* 1928. 153. o.; *Döfering* 1989. 372. o.; *Lustig-Prean* 1939. 108. o.; BLGBL II. Band 249. o.

Kornhaber Adolf, pilisi [Kornhaber, Adolf, von Pilis]

címzetes gyalogsági tábornok

1856. 04. 02. Drohobycz (Galícia) –

1937. 08. 29. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: református

Családi állapota: nő

Gyermekei: 3 fiú

Az apa foglalkozása: altiszt

Iskolái: négy gimnáziumi osztály; 1872–1874 katonai kollégium, St. Pölten; 1874–1878 katonai akadémia, Bécsújhely; 1881–1883 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és magyar (t.), rutén és lengyel (m.), francia (sz.)

Hazai kitüntetései: 1878. KM; 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 09. 15. MVK3.; 1903. 09. 01. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 04. 15. EKO-R3; 1914. 03. 26. BMVM; 1915. 01. 18. D2; 1915. 02. 23. LO-R (KD); 1915. 07. 25. MVK2. (KD); 1916. 09. 13. BMVM; 1918. 07. 15. BMVM (KD); 1918. 09. 19. SMVM
utólag: S z. LO-R (KD); S z. MVK2. (KD)

Külföldi kitüntetései: 1915. 09. 14. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Címek és rangok: 1909. 02. 05. magyar nemesi cím és előnév

Hadjáratai: 1878: Bosznia és Hercegovina megszállásában hadnagyként a következő ütközetben vett részt: 09. 26–28. Livno körülzárása és bevétele

Előmenetele: 1878. 08. 18. hadnagy; 1883. 05. 01. főhadnagy; 1890. 05. 01. 2. osztályú százados; 1892. 11. 01. 1. osztályú százados; 1896. 11. 01. őrnagy; 1901. 11. 01. alezredes; 1905. 05. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 06. 11. címzetes altábornagy; 1914. 11. 01. altábornagy; 1918. 02. 25. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1878. 08. 18. a cs. és kir. 26. gyalogezredben, Esztergom; 1895. 04. 01. a m. kir. 20. honvéd gyalogezredben, Nagykanizsa; 1896. 11. 01. a 3. zászlóalj parancsnoka a m. kir. 2. honvéd gyalogezredben, Jászberény; 1900. 11. 25. a 4. zászlóalj parancsnoka a m. kir. 24. honvéd gyalogezredben, Csíkszereda; 1905. 06. 08. a m. kir. 5. honvéd gyalogezred parancsnoka, Szeged; 1910. 07. 28. beosztva a m. kir. V. honvédkerületi parancsnokságra, Székesfehérvár; 1911. 03. 22. a m. kir. 81. honvéd gyalogdandár parancsnoka, Székesfehérvár; 1912. 08. 07. felmentve; 1913. 03. 01. várakozási illetékkal szabadságot, Pozsony; 1914. 04. 01. nyugdíjazás, Pozsony; 1914. 11. 01. aktiválva és beosztva a m. kir. IV. honvédkerületi parancsnokságra, Pozsony; 1914. 11. 22. a Kornhaber-csoport parancsnoka az orosz fronton; 1915. 01. 16. a m. kir. 51. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 10. 20. felmentve; 1915. 10. 27. a cs. és kir. 3. hadsereg menetalakulatainak szemlélője a szerb fronton; 1916. 04. 12. a cs. és kir. 3. hadsereg menetalakulatainak szemlélője az olasz fronton; 1916. 07. 21. a cs. és kir. 11. hadsereg kötelékében az olasz fronton; 1917. 05. 05. a cs. és kir. hadsereg gyalogsági és vadászcsapatainak, továbbá egyéves önkéntes osztagainak felügyelője a temesvári hadparancsnokság területén, Nagyvárad; 1917. 11. 11. a m. kir. honvédelmi miniszter rendelkezésére, Budapest; 1918. 01. 15. beosztva a m. kir. Honvéd Főparancsnokságra, Budapest; 1918. 11. 21. nyugdíjazás, Budapest

Megjegyzés: 1896-ig izraelita, majd református vallású. 1937. 08. 31-én temették el a budapesti Farkasréti temetőben.

Források: KA AKVI 1492. doboz; HL AKVI 13311.; HL FÜV 1924. 7311.; KA MKSM 1917 70-1/117; KA KM Präs. 1917 1-8/3, 1917 1-9/64, 1918 1-9/9; KA NL B/126 Nr. 9 K, B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 465.; KA Pensionsbuch Band IV. 261., 281. o.; KA Pallua-Gall 141. o.; RK 1914/13. 144. o., 1914/29. 285. o., 1915/27. 323. o., 1915/77. 1089. o., 1915/96. 1435. o., 1916/24. 447. o., 1916/118. 2407. o., 1918/104. 2992. o., 1918/137. 3970. o.; Steiner 168. o.; Gerő 112. o.; NYUKOSZ 1937/23. sz. 3. o.; 24. sz. 1. o.; Berkó 1928. 532. o.; Lustig-Prean 1939. 113. o.; Kempelen VI. k. 141. o.

gyalogsági tábornok

1856. 05. 23. Bürgstein (Csehország) –
1932. 05. 29. Graz (Stájerország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: uradalmi pénztárnok

Iskolái: német műszaki iskola három évfolyama, Prága;
1877–1878 egyéves önkéntes iskola; 1878–1880 német
műszaki főiskola mérnöki osztálya, Prága; 1882 hiva-
tásos tiszti kiegészítő vizsga; 1890–1892 magasabb mű-
szaki tanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (m. j.), cseh (m.)

Hazai kitüntetései: 1878. 11. 10. KM; 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 12. 23. D3; 1908. 05. 12.
MVK3.; 1908. 10. 05. BM; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 03. 12. EKO-R3.; 1914. 11. 25.
LO-R (KD); 1915. 05. 09. MVK2. (KD); 1916. 04. 22. EZ1-RK (KD); 1916. 04. 27.
EKO-R1 (KD); 1916. 12. 16. BMVM; 1917. 09. 22. LO-K (KDS); 1917. 11. 05. LO-1
(KDS)

utólag: S z. LO-R (KD); S z. MVK2. (KD); S z. EKO-R1 (KD), KDS z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1913. 04. 19. Montenegrói Függetlenségi (I. Danilo) Érdemrend
II. osztálya; 1917. 02. 18. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya

Címek és rangok: 1918. 02. 15. mérnöki cím

Hadjáraitai: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában mint címzetes tizedes és had-
apród vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1876. 05. 13. egyéves önkéntes; 1877. 10. 01. egyéves önkéntes 2. osztályú
árkász; 1878. 05. 06. címzetes tizedes; 1878. 09. 01. hadapród; 1878. 11. 10. tartal-
lékos hadapród; 1878. 12. 26. tartalékos hadapród őrmester; 1879. 04. 20. tartalékos
hadnagy; 1883. 01. 01. hadnagy; 1887. 11. 01. főhadnagy; 1893. 11. 01. 2. osztályú
százados; 1895. 05. 01. 1. osztályú százados; 1899. 11. 01. őrnagy; 1903. 05. 01. al-
ezredes; 1906. 11. 01. ezredes; 1911. 11. 01. vezérőrnagy; 1915. 01. 01. altábornagy;
1918. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1876. 05. 13. a cs. és kir. 1. műszaki ezredben, Krakkó; 1881. 02. 01. ob-
jektumparancsnok és építésvezető a cs. és kir. műszaki parancsnokságon, Lemberg;
1884. 09. 01. a cs. és kir. 1. műszaki ezredben, Prága; 1892. 08. 01. építésvezető
a cs. és kir. műszaki parancsnokságon, Josefstadt; 1893. 12. 01. a VIII. védelmi körlet
objektumparancsnoka a cs. és kir. műszaki és erődépítő igazgatóságon, Krakkó; 1894.
09. 01. az erődítés és az erődharc tanára a cs. és kir. katonai akadémián, Bécsújhely;
1898. 09. 01. a VI. védelmi körzet műszaki tisztje a cs. és kir. műszaki igazgatóságon,
Przemyśl; 1900. 10. 21. fogalmazótiszt a cs. és kir. III. hadtest vezérkari osztályán,
Graz; 1903. 05. 01. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 91. gyalogezredben, Prága;
1905. 04. 01. cs. és kir. műszaki igazgató, Krakkó; 1908. 03. 31. erődigazgató, Szara-
jevó; 1908. 05. 26. erődparancsnok, Szarajevó; 1911. 10. 23. a cs. és kir. 50. gyalog-

dandár parancsnoka, Bécs; 1914. 08. 20. a cs. és kir. 50. gyalogdandár parancsnoka az orosz fronton; 1914. 09. 24. a cs. és kir. 27. gyaloghadosztály megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1914. 10. 07. a cs. és kir. 27. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 07. 27. a cs. és kir. IV. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 08. 14. a cs. és kir. 27. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 09. 17. a Kosak-csoport parancsnoka az orosz fronton; 1916. 08. 01. a cs. és kir. 27. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1917. 08. 22. a Kosak-csoport parancsnoka az olasz fronton; 1917. 12. 05. a Kosak-csoport parancsnoka az orosz fronton; 1918. 03. 18. a cs. és kir. XVIII. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1918. 05. 05. a cs. és kir. I. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Graz, 1919. 09. 06-tól Wildon

Megjegyzés: 1932. 06. 02-án Bécsben elhamvasztották.

Források: KA AKVI 1496. doboz; KA GGBL Diverse 342. doboz; KA VAS 793. doboz; KA MKSM 1914 69-6/8-34; KA NL B/1000 Nr. 353., 356., 435.; KA Ms Allg. 427., 466.; KA Pensionsbuch Band V. 13. o.; KA *Hubatka* 20. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 5/1919. 179. o.; *Steiner* 19. o.; BLGBL II. Band 257. o.; Partenzettel

Kö vess, Hermann Albin Josef, Freiherr von Kö vesssháza [Kö vess Hermann, kö vesssházi, báró]

tábornagy

1854. 03. 30. Temesvár (Temes vármegye) –
1924. 09. 22. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: evangélikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 3 fiú

Az apa foglalkozása: cs. és kir. tábornok

Iskolái: 1861–1863 népiskola, Czernowitz, Suczawa; 1863–

1865 reáliskola, Buda–Pest; 1865–1868 hadapródiinté-

zet, Hainburg; 1868–1869 Műszaki Katonai Akadémia egy évfolyama, Klosterbruck

bei Znaim; 1869–1872 Műszaki Katonai Akadémia hadmérnök osztálya, Bécs; 1876–

1878 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia és angol (j.), magyar, lengyel és szerb (m.), orosz és olasz (sz.)

Hazai kitüntetései: 1882. KM; 1890. 07. 26. BMVM; 1897. 09. 01. D3; 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 04. 16. EKO-R3; 1908. 08. 12. LO-R; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1912. 08. 31. D2; 1914. 03. 01. EKO-R1; 1914. 10. 05. KD z. EKO-R1; 1915. 05. 31. VSt-RK (KD); 1915. 08. 03. LO-GK (KD); 1915. 11. 28. MVK1. (KD); 1916. 01. 12. SMVM; 1916. 12. 10. GMVM m. S. 1917. 07. 04. S z. EKO-R1 (KD); 1917. 08. 05. KDS z. SMVM; 1917. 08. 14. MMTO-K; 1918. 03. 26. StO-GK utólag: KDS z. BMVM; S z. LO-GK (KD); S z. MVK 1. (KD); KD z. GMVM m. S.

Külföldi kitüntetései: 1882. 06. 30. Olasz Korona Rend lovagkeresztje; 1900. 04. 13. Szerb Takovo Rend II. osztálya; 1903. 04. 08. Bádeni I. Berthold Rend parancsnoki keresztje; 1904. 01. 12. Bádeni Zähringi Oroszlán Rend parancsnoki keresztje; 1915. 03. 09. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1915. 07. 03. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya; 1915. 12. 04. Porosz „Pour le Mérite” Rend; 1916. 01. 24. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje kardokkal; 1916. 04. 30. Württembergi Korona Rend nagykeresztje, Török arany és ezüst Imtiaz Érem; 1916. 06. 19. Német Lovagrend Mária Keresztje; 1916. 09. 16. Bolgár Szent Sándor Rend nagytiszti keresztje kardokkal; 1916. 09. 30. Török I. osztályú Liakat Érem és Török Háborús Emlékérem (Vas Félhold); 1918. 05. 30. tölgyfalombok a Porosz „Pour le Mérite” Rendhez; 1918. 09. 04. Szuverén Máltai Lovagrend érdemkeresztje

Címek és rangok: 1873. 11. 25. osztrák nemesség és előnév (apja után); 1911. 08. 11. titkos tanácsos; 1912. 08. 14. a cs. és kir. 95. gyalogezred tulajdonosa; 1915. 09. 23. Nagyszeben diszpolgára; 1917. 08. 17. magyar bárói rang; 1917. 10. 18. Máramarossziget diszpolgára; 1917. 11. 07. a Mária Terézia Katonai Rend rendi káptalanjának tagja; 1918. 03. 14. marsallbot; 1918. 04. 25. a magyar parlament főrendiházának élethossziglani tagja; 1918. Temesvár diszpolgára; 1919–1924 a Mária Terézia Katonai Rend rendi káptalanjának elnöke; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet díszvendége

Hadjáratai: 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésében vezérkari századosként vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1872. 09. 01. hadnagy; 1875. 05. 01. főhadnagy; 1879. 11. 01. 1. osztályú százados; 1890. 05. 01. őrnagy; 1894. 05. 01. alezredes; 1896. 11. 01. ezredes; 1902. 11. 01. vezérőrnagy; 1907. 05. 01. altábornagy; 1911. 11. 01. gyalogsági tábornok; 1916. 02. 26. vezérezredes; 1917. 08. 05. tábornagy

Beosztásai: 1872. 09. 01. a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Bécs; 1878. 09. 01. a cs. és kir. 16. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Nagyszeben; 1879. 06. 15. a cs. és kir. 12. lovasdandár vezérkari tisztje, Nagyszeben; 1880. 05. 01. a cs. és kir. Főhadparancsnokság vezérkari osztályán, Szarajevó; 1882. 09. 05. a Vezérkar Hadművelleti és Különleges Vezérkari Munkák Irodájában, Bécs; 1884. 11. 01. a 6. század parancsnoka a cs. és kir. 38. gyalogezredben, Bécs; 1886. 11. 01. a cs. és kir. XI. hadtest vezérkari osztályán, Lemberg; 1888. 05. 01. a 14. század parancsnoka a cs. és kir. 56. gyalogezredben, Krakkó; 1890. 05. 01. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 26. gyalogezredben, Esztergom; 1892. 02. 28. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 26. gyalogezredben, Travnik, Esztergom; 1894. 05. 01. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 72. gyalogezredben, Pozsony; 1895. 04. 01. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 72. gyalogezredben és katonai állomásparancsnok, Castelnovo; 1895. 09. 20. az 1. zászlóalj parancsnoka és különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 72. gyalogezredben, Pozsony; 1896. 11. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 52. gyalogezredben és harcászattanár a 4. számú hadtest-tisztiiskolán, Budapest; 1898. 03. 13. a cs. és kir. 23. gyalogezred parancsnoka, Budapest, Bécs; 1902. 10. 17. a cs. és kir. 15. gyalogdandár és a 14. számú hadtest-tisztiiskola parancsnoka, Innsbruck; 1906. 11. 20. a cs. és kir. 8. gyaloghadosztály parancsnoka, Innsbruck, Bozen; 1910. 04. 16. Tirol erődítéseinek felügyelője, Innsbruck; 1911. 06. 24. a cs. és kir. XII. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Nagyszeben; 1914. 08. 12. a cs. és kir. XII. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1915. 02. 08. a Kövess-

hadseregcsoport parancsnoka az orosz fronton; 1915. 09. 19. a cs. és kir. 3. hadsereg parancsnoka a szerb fronton; 1916. 03. 17. a cs. és kir. 3. hadsereg parancsnoka az olasz fronton; 1916. 07. 17. cs. és kir. 3. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1916. 10. 15. a cs. és kir. 7. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1918. 01. 15. a Kövess-hadseregfront (1. és 7. hadsereg) parancsnoka a román fronton, Kolozsvár; 1918. 04. 05. felmentve, alkalmazás nélkül, Bécs, Altaussee, Kolozsvár; 1918. 10. 04. a cs. és kir. nyugat-balkáni Kövess-hadseregcsoport parancsnoka, Belgrád, Újvidék; 1918. 10. 22. a Kövess-hadseregcsoport parancsnoka az olasz fronton; 1918. 11. 03.–12. 19. a cs. és kir. hadsereg főparancsnoka, Bécs; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Die militärische und speciell die taktische Fortbildung des Infanterie-Officiers und Cadetten beim Regimente. In: OMV XLVIII. Band 1894. 123–130. o.; Die Lehrthätigkeit des Infanterie-Hauptmanns. In: OMV XLVIII. Band, 1894. 328–340. o.

Megjegyzés: Apja Albin Kövess von Kövessháza cs. és kir. vezérőrnagy. Távoli rokonságban állt Arthur Arz vezérezredessel. 1924. 09. 29-én temették el a főváros által adományozott díszsírba a budapesti Kerepesi temetőben.

Források: KA AKVI 1518. doboz; HL AKVI 3244/1890; KA MKSM 1911 36-2/1-3, 1917 70-1/68-2; KA NL B/691. Nr. 22., NL B/800 Nr. 80., B/1000. Nr. 4., 216., 222., 353., 357., 360., 362., 364., 430., 440., 468.; KA Ms Allg. 350., 427., 465, 466., 488.; KA Militär-Schulen 643. doboz; KA Pensionsbuch Band V. 3. o.; KA *Pallua-Gall* 17. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 59. o.; *Steiner* 8–9. o.; *Gerő* 116. o.; *Döfering* 1928. 150. o.; *Döfering* 1989. 369. o.; *Lexikon I.* vh. 298., 384. o.; *Ludwigstorff* 1989. 31., 76–84. o.; *Gudenus II.* k. 1993. 117–118. o.; *Gerő* 116. o.; *Dr. Peerz, Rudolf:* Feldmarschall Baron Kövess. Ein Charakterbild. Wien, 1921.; Révai Új Lexikona XII. k. 2003. 697. o.; *Broucek* 1980. 247. o.; *Steinitz Eduard:* Hermann Baron Kövess von Kövessháza In: NÖB Bd. II.; 1925. 138–146. o.; *Helmut Bühner:* Feldmarschall Hermann Kövess von Kövessháza. Letzter Oberkommandant der k. u. k. Armee. Diplomarbeit. Wien, 2000.; *Glaise von Horstenau, Edmund:* Feldmarschall Baron Kövess zu seinem 70. Geburtstag. In: ÖWZ 28. 03. 1924. 1. o.; *Uő:* Feldmarschall Baron Kövess. Zur Vollendung seines 70. Lebensjahres. In: NWT 30. 03. 1924. 10. o.; *Sauer* 88. o.; ÖBL IV. Band 53–54. o.; Rendjelek és kitüntetések, 1944. 252–253., 305. o.; *Olysói Gabányi János:* Kövessházi Kövess Hermann báró tábornagy. In: MKK 1924. 1–2. füzet 1–3. o., MKK 1924. 9–10. füzet 421–423. o.; *Regele, Oskar:* Feldmarschall Hermann Baron Kövess. In: *Die Furche*, 1954. Nr. 13.; *Steinitz, Eduard:* FM Hermann Kövess von Kövessháza. In: ÖWZ 26. 09. 1924. 1. o.; *Uő:* Zum Gedenken an FM Baron Kövess. In: ÖWZ 28. 09. 1934. 2. o.; *Hofmann-Hubka* 1944. 43–44. o.; Új Magyar Életrajzi Lexikon III. k. 1202. o.; NDB XII. Band 416–417. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/kovess.htm

gyalogsági tábornok

1862. 01. 19. Huštěnovice (Morvaország) –
1946. 01. 04. Cieszyn (Lengyelország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nőtlen

Az apa foglalkozása: vasúti tisztviselő

Iskolái: 1875–1878 három gimnáziumi osztály, Teschen;
1878–1881 gyalogsági hadapródiskola, Kassa; 1886–
1888 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német, cseh és szlovák (t.), francia és
orosz (j.), lengyel (m.)

Hazai kitüntetései: 1895. 10. 22. BMVM; 1898. 12. 02.
MJM98; 1900. 10. 02. MVK3.; 1905. 06. 24. D3; 1907.
04. 09. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 04. 16.
LO-R; 1913. 03. 20. D2; 1914. 09. 27. EKO-R2 (KD);
1915. 02. 24. MVK2. (KD); 1915. 05. 25. EKO-R1

(KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1916. 10. 12. LO-1 (KD); 1917. 06. 02. LO-GK
(KDS); 1917. 11. 05. BMVM (KDS)

utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. MVK2. (KD); S z. EKO-R1 (KD); S z. LO-1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1905. 04. 27. Német Lovagrend Mária keresztje; 1915. 07. 03. Né-
met (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya; 1916. 01. 24. Schaumburg-Lippe Hercegség
Hű Szolgálatért Érdemkereszt, 1914

Címek és rangok: 1918. 02. 15. titkos tanácsos

Előmenetele: 1879. 03. 20. gyalogos; 1879. 03. 26. őrvezető; 1879. 04. 16. címzetes tize-
des; 1879. 08. 26. tizedes, címzetes szakaszvezető; 1880. 08. 18. címzetes őrmester;
1881. 09. 01. hadnagy; 1887. 05. 01. főhadnagy; 1891. 05. 01. 1. osztályú százados;
1897. 05. 01. őrnagy; 1900. 11. 01. alezredes; 1904. 05. 01. ezredes; 1910. 05. 01.
vezérőrnagy; 1913. 05. 01. altábornagy; 1917. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1879. 03. 20. a cs. és kir. 5. gyalogezredben, Kassa; 1881. 09. 01. a cs. és
kir. 59. gyalogezredben, Trient; 1888. 11. 01. a cs. és kir. 19. gyalogdandár vezérkari
tisztje, Josefstadt; 1890. 09. 20. a cs. és kir. 3. gyaloghadosztály vezérkari osztályán,
Linz; 1892. 04. 18. fogalmazótiszt a cs. és kir. Hadügyminisztérium 10. osztályán, Bécs;
1895. 11. 01. a 3. század parancsnoka a cs. és kir. 21. tábori vadászászlóaljban, Brünn;
1896. 09. 01. harcászattanár a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1900. 11. 01. a 2. zász-
lój parancsnoka a cs. és kir. 57. gyalogezredben, Tarnów; 1903. 01. 07. a cs. és
kir. Hadügyminisztérium 10. osztályának főnöke, Bécs; 1907. 04. 09. a cs. és kir.
45. gyalogezred parancsnoka, Przemyśl; 1910. 04. 16. a cs. és kir. 65. gyalogdandár
parancsnoka, Győr; 1913. 04. 21. a cs. és kir. 15. gyaloghadosztály parancsnoka, Mis-
kolc; 1914. 04. 25. a cs. és kir. 28. gyaloghadosztály parancsnoka, Laibach; 1914. 08. 01.
a cs. és kir. 28. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 12. 02. a cs. és
kir. IX. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1916. 01. 23. a cs. és kir.
IX. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1916. 10. 12. felmentve; 1917. 03. 12. a cs. és

kir. XVI. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs; 1930-tól Teschenben élt

Fontosabb írásai: (Társszerző *Puhallo, Paul*): Taktikaufgaben. In: ÖMZ 1903. I. Band 401–415., 575–586. o.; ÖMZ 1903. II. Band 668–682., 776–787., 859–872., 972–982., 1060–1073., 1181–1192. o.; ÖMZ 1904. I. Band 60–75., 182–193., 384–389., 537–548., 639–651. o.; ÖMZ 1904. Band II. 851–862., 966–979., 1395–1410. o.; ÖMZ 1905. I. Band 225–237., 660–672. o.; ÖMZ 1905. II. Band 995–1009., 1541–1552. o.; (Társszerző *Puhallo, Paul*): Harcászati feladatok. LAK külön melléklete 1905.

Források: KA AKVI 1529. doboz; KA VAS 806. doboz; KA MKSM 1915 13-3/422, 1915 84-5/1-38, 1916 13-2/5-1; KA KM Präs. 1914 1-167/1; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353., 356.; KA Ms Allg. 427.; KA Pensionsbuch Band V. 9. o.; KA *Pallua-Gall* 129. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 5/1919. 179. o.; *Steiner* 16. o.; ÖBL IV. Band 198. o.; BLGBL II. Band 276. o.; *Broucek* 2009. 99. o.

Krauss, Alfred Johann Friedrich

gyalogsági tábornok

1862. 04. 26. Zara (Dalmácia) –
1938. 09. 29. Bad Goisern (Felső-Duna)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nő

Gyermekei: 2 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. főtörzsorvos

Iskolái: alreáliskola, Teschen; 1877–1880 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1880–1883 katonai akadémia, Bécsújhely; 1886–1888 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), cseh (m.), francia (e.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 04. 02. MVK3.; 1908. 08. 12. EKO-R3; 1908. 09. 01. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1914. 10. 30. LO-K (KD); 1914. 11. 30. EKO-R1 (KD); 1915. 08. 30. EZ1-RK (KD); 1915. 11. 04. BMVM; 1916. 05. 23. LO-1 (KD); 1917. 04. 08. MVK2. (KDS); 1917. 11. 05. GMVM (KDS); 1918. 01. 05. S z. LO-1 (KD); 1918. 07. 15. SMVM (KDS); 1918. 09. 27. MVK1. (KDS); 1918. 08. 18. D2 utólag; S z. LO-K (KD); S z. EKO-R1 (KD); KDS z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1915. 05. 28. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1916. 05. 20. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya; 1918. 04. 30. Porosz „Pour le Mérite” Rend

Címek és rangok: 1918. 05. 15. titkos tanácsos; 1920. 03. 09. – 1938. 05. az Ausztriai Német Tisztek Nemzeti Szövetségének elnöke; 1927–1928. az Alldeutscher Verband elnöke Ausztriában; 1938. 04. 26. a Német Birodalmi Gyűlés tagja, a német Wehrmacht gyalogsági tábornoki egyenruháját viselhette

Előmenetele: 1883. 08. 18. hadnagy; 1888. 11. 01. főhadnagy; 1891. 05. 01. 1. osztályú százados; 1897. 11. 01. őrnagy; 1901. 05. 01. alezredes; 1904. 11. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1913. 11. 01. altábornagy; 1917. 08. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1883. 08. 18. a cs. és kir. 11. gyalogezredben, Prága; 1888. 11. 01. a cs. és kir. 20. gyalogdandár vezérkari tisztje, Königsgrätz; 1891. 04. 16. a cs. és kir. V. hadtest vezérkari osztályán, Pozsony; 1894. 09. 01. harcászati tanár a cs. és kir. katonai akadémián, Bécsújhely; 1897. 09. 01. a cs. és kir. 2. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Jaroslau; 1899. 11. 01. a cs. és kir. 33. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Komárom; 1901. 09. 03. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. kir. 3. Landwehr gyalogezredben, Graz; 1904. 05. 20. a cs. és kir. Műszaki Katonai Bizottság 3. (hadbiztos) csoportjának főnöke és beosztva a gazdasági katonai szaktanfolyam parancsnoka mellé, Bécs; 1904. 08. 09. a cs. és kir. Műszaki Katonai Bizottság 3. csoportjának főnöke és a gazdasági katonai szaktanfolyam parancsnoka, Bécs; 1910. 09. 22. a cs. és kir. Hadiiskola parancsnoka, Bécs; 1914. 07. 31. beosztva a cs. és kir. Hadügyminisztériumba, Bécs; 1914. 08. 24. a cs. és kir. 29. gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1914. 09. 15. a Bánáti Hadseregcsoport parancsnoka a szerb fronton; 1914. 12. 22. a cs. és kir. 5. hadsereg vezérkari főnöke a szerb fronton; 1915. 05. 22. a cs. és kir. Délnyugati Front vezérkari főnöke, Marburg; 1916. 02. 07. Jenő főherceg hadseregcsoportjának törzsfőnöke az olasz fronton; 1917. 03. 02. a cs. és kir. I. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1917. 05. 28. a Krauss-csoport parancsnoka az orosz fronton; 1917. 09. 13. a cs. és kir. I. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1917. 10. 03. a Krauss-csoport parancsnoka az olasz fronton; 1917. 12. 29. a cs. és kir. I. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1918. 05. 16. a cs. és kir. Keleti Hadsereg parancsnoka, Odessza; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Moltke, Benedek und Napoleon. Wien, 1901.; *Lehren aus dem russisch-türkischen Kriege 1877–78, bis zum Gefechte (1. Schlacht) bei Plevna am 20. Juli 1877.* Wien, 1903.; *Bekleidung und Ausrüstung der Infanterie.* In: ÖMZ 1907. I. Band. 423–471. o.; *Der Einfluss der Verwendung von Automobilzügen auf den Train einer modernen Armee.* In: ÖMZ 1907. I. Band. 761–798. o.; *Feldküchenwagen.* In: MGAGW 1907. 1–40. o.; *Tábori konyhakocsik.* In: LAK 1907. 211–251. o.; 1805. *Der Feldzug von Ulm.* Wien, 1912.; *Infanteriegeschütze?* In: MGAGW 1913. 621–635. o.; *Die Ursachen unserer Niederlage. Erinnerungen und Urteile aus dem Weltkrieg.* München, 1920.; *Unser Deutschtum.* Salzburg, 1920.; *Der Treueid des alten österreichischen Soldaten.* München, 1920.; *Deutschlands Wiedergeburt.* München–Wien, 1920.; *Die Wesenseinheit von Politik und Krieg als Ausgangspunkt einer deutschen Staatslehre.* In: *Deutschlands Erneuerung.* Monatsschrift für das deutsche Volk. München, 1921.; *Der erste Isonzo-Feldzug. Die Offensive im Südtirol* 1916. In: *Der grosse Krieg 1914–1918 in zehn Bänden.* (Hrsg. *Von Max Schwarte.*) Band V. *Der österreichisch-ungarische Krieg.* Leipzig, 1922. 141–173., 199–224. o.; *Grundlagen zum Aufbau des deutschen Volkes.* In: *Deutschlands Erneuerung,* München, 1922.; *Die Bedeutung Österreichs für die Zukunft des deutschen Volkes.* In: *Deutscher Michel, wach auf!* Heft 10. Leipzig–Hannover, 1923.; *Die Frage eines entscheidenden Erfolges östlich des Tagliamentos im Oktober 1917.* In: MWM 1925/5–6. 209–221. o.; *Völkisch – Wahr oder Irrig.* München, 1925.; *Das Wunder von Karfreit im besonderen der Durchbruch bei Flitsch und die Bezwingung des Tagliamento.* München, 1926.; *Die Durchbruchsschlacht von Flitsch-Tolmein. Ein Heldenbuch des Generals der Artillerie Krafft v. Delmensingen.* In: MWM 1926/7–8. 410–416. o.; *Der Irrgang der deutschen Königspolitik. Die Lehren der Vergangenheit*

für Gegenwart und Zukunft. München, 1927.; Führertum. (Vortrag). Bern, 1931.; Gestalter der Welt. München, 1932.; Gebirgskrieg. In: *Allgemeine Schweizer Militärzeitung*, 1935/12.; Theorie und Praxis in der Kriegskunst. München, 1936.; (Társ-szerző *Carlo Antonio Ferrario*): Stalin ante portas! In: *Europa wohin?* 7. Herrsching, 1937.

Megjegyzés: Apja Dr. Franz Krauss cs. és kir. főtörzsorvos. Rudolf Krauss gyalogsági tábornok testvére. 1938. 10. 04-én Bad Goisernben temették el.

Források: KA AKVI 1545. doboz; KA VAS 815. doboz; MKSM 1914 69-6/8-6, 1914 69-6/9-12; KA KM Präs. 1916 6-6/12; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/60 Nr. 20., B/126 Nr. 9 K, B/691 Nr. 22.; NL B/1000. Nr. 353., 357., 382., 440.; KA Ms Allg. 427., 488.; KA *Pallua-Gall* 139. o.; KA Pensionsbuch Bnad V. 9. o.; PVBL 12/1918. 491. o., 76/1918. 3600 o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 5/1919. 179. o.; *Steiner* 16. o.; *Broucek-Peball* 2000. 490–492. o.; *Lexikon I. vh.* 394. o.; MKSZ 1932/5. 1–6. o.; *Broucek* 1980. 191–192. o.; *Broucek* 2009. 283. o.; *Drofenik, Willi*: General Alfred Krauss. Eine Biographie. Phil. Dissertation. Wien, 1967.; *Glaise von Horstenau, Edmund*: General Alfred Krauss In: *ÖWZ* 05. 05. 1922. 2. o.; *Leppa, Konrad*: General der Infanterie Alfred Krauss. München, 1932.; *Sauer* 89. o.; *ÖBL* IV. Band 221–222. o.; *Deutschösterreichische Nachrichten*, April 1937. 3. Jahr. Folge 8. 1–2. o.; *Kerchnawe, Hugo*: General Krauss als Kriegsschulkommandant. In: *Der Anschluss*, Folge 3 und 4 Ende Juni 1920. 3–5. o.; *Uő*: G. d. I. Alfred Krauss (Zu seinem sechzigsten Geburtstage). In: *DÖTZ* 26. 04. 1922. 1. o.; *Uő*: Mehr sein als scheinen. Zum 70. Geburtstag des G. d. I. Alfred Krauss. In: *DÖTZ* 26. 04. 1932. 2. o.; *Uő*: General Alfred Krauss. Zu seinem 75. Geburtstag. In: *Wiener Neueste Nachrichten*, 25. 04. 1937. 4. o.; *Uő*: G. d. I. Alfred Krauss zu seinem 75. Geburtstag. In: *ÖWZ* 22. 04. 1938. 1. o.; *Schubert, Franz*: Abschied von General Krauss. In: *NWJ* 30. 09. 1938.; *Lustig-Prean* 1939. 157–158. o.; *NDB* XII. Band 711–712. o.

Krauss, Rudolf Nikolaus Heinrich

gyalogsági tábornok

1863. 09. 29. Zara (Dalmácia) –

1943. 11. 05. Oberzell bei Wegscheid (Bajorország)

Vallása: római katolikus

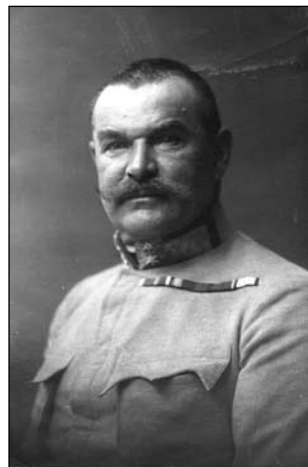
Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. főtörzsorvos

Iskolái: alreáliskola; 1878–1881 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1881–1884 katonai akadémia, Bécs-újhely; 1887–1889 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), cseh (m.), rutén (sz.), magyar (n.)

- Hazai kitüntetései:* 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 09. 16. BMVM; 1911. 10. 18. SMVM; 1907. 12. 15. MVK3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 08. 18. D3; 1910. 03. 06. EKO-R3; 1914. 10. 05. EKO-R2 (KD); 1915. 06. 09. LO-K (KD); 1915. 12. 13. BMVM; 1916. 07. 29. MVK2. (KD); 1917. 07. 04. S z. EKO-R2 (KD); 1917. 11. 05. EKO-R1. (KDS); 1917. 12. 26. EZ1-RK (KD)
utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. LO-K (KD); KDS z. BMVM; S z. MVK2 (KD)
- Külföldi kitüntetései:* 1914. 11. 07. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1916. 04. 30. Török I. osztályú Liakat Érem; 1918. 09. 12. Porosz Korona Rend I. osztálya kardokkal
- Előmenetele:* 1884. 08. 18. hadnagy; 1889. 01. 01. főhadnagy; 1893. 05. 01. 1. osztályú százados; 1899. 05. 01. őrnagy; 1903. 05. 01. alezredes; 1906. 05. 01. ezredes; 1911. 11. 01. vezérőrnagy; 1915. 01. 01. altábornagy; 1918. 05. 01. gyalogsági tábornok
- Beosztásai:* 1884. 08. 18. a cs. és kir. 11. gyalogezredben, Prága; 1889. 11. 01. a cs. és kir. 1. hegyidandár vezérkari tisztje, Mostar; 1892. 02. 11. a cs. és kir. 7. gyalogdandár vezérkari tisztje, Znaim; 1893. 04. 20. a cs. és kir. 9. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Prága; 1893. 09. 01. harcászati- és hadszervezettanár a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskolán, Prága; 1896. 09. 01. a Vezérkar főnökének rendelkezésére, Prága; 1896. 10. 20. a cs. és kir. IX. hadtest vezérkari osztályán, Josefstadt; 1897. 11. 01. a 3. század parancsnoka a cs. és kir. 26. gyalogezredben, Esztergom; 1898. 09. 16. a hadművelleti vezérkari szolgálat tanára a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1902. 10. 21. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. kir. 20. Landwehr gyalogezredben, Stanislau, Kolomea; 1906. 01. 25. a cs. kir. Honvédelmi Minisztérium II. osztályának főnöke, Bécs; 1911. 10. 18. a cs. kir. 87. Landwehr gyalogdandár parancsnoka, Linz; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 4. hadsereg vezérkari főnöke az orosz fronton; 1915. 08. 29. a cs. és kir. 16. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 10. 02. a cs. és kir. 34. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1916. 02. 24. a cs. és kir. 34. gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1916. 07. a cs. és kir. 34. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1916. 10. 22. a cs. és kir. XXII. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1917. 08. 23. a cs. és kir. XXII. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1918. 04. 25. a cs. és kir. II. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Linz, majd Budňany Pucnik
- Megjegyzés:* Apja Dr. Franz Krauss cs. és kir. főtörzsorvos. Alfred Krauss gyalogsági tábornok testvére. Valószínűleg Linzben temették el.
- Források:* KA AKVI 1546. doboz; KA VAS 815. doboz; KA MKSM 1917 84-5/1-53; KAAOK KPQ 100. doboz; KANL B/126 Nr. 9 K, B/1000 Nr. 353.; 356.; KAMs Allg. 427.; 465.; KA Pensionsbuch Band V. 12. o.; KA Hubatka 19. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*; 5/1919. 179. o.; *Steiner* 19. o.; *Broucek* 2009. 190. o.

dc 633 12

Krautwald, Josef, Freiherr von Annau

gyalogsági tábornok

1858. 10. 01. Bécs (Alsó-Ausztria) –

1925. 04. 13. Pozsony (Csehszlovákia)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. vezérőrnagy

Iskolái: a népiskola első három osztálya otthon; a népiskola 4. osztálya Königrätz; alreáliskola, Nagyszeben; főreáliskola érettségivel, Prága; 1875–1879 Műszaki

Katonai Akadémia, Bécs; 1883–1885 magasabb műszaki tanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német és cseh (t.), francia (j.), magyar, horvát és szlovák (m.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 04. 01. MVK3; 1904. 05. 01. D3; 1908. 08. 01. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1913. MK13; 1914. 05. 01. D2; 1914. 11. 29. EKO-R2 (KD); 1915. 04. 30. EKO-R1 (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1916. 03. 02. LO-1 (KD); 1916. 05. 31. MVK2 (KD); 1917. 06. 26. BMVM (KDS); 1918. 02. 26. MVK3. (KDS)

utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. EKO-R1 (KD); S z. LO-1 (KD); S z. MVK2 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1909. 04. 12. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje

Címek és rangok: 1880. 08. 31. osztrák lovagi cím (apja után); 1918. 02. 15. titkos tanácsos; 1918. 04. 10. osztrák bárói rang

Előmenetele: 1879. 04. 24. hadnagy; 1882. 11. 01. főhadnagy; 1888. 11. 01. 2. osztályú százados; 1892. 11. 01. 1. osztályú százados; 1896. 11. 01. őrnagy; 1900. 11. 01. alvezredes; 1904. 05. 01. ezredes; 1910. 05. 01. vezérőrnagy; 1913. 05. 01. altábornagy; 1917. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1879. 04. 24. a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Budapest, Banjaluka; 1885. 04. 01. a cs. és kir. műszaki igazgatóságon, Kassa; 1889. 06. 01. építésvezető a cs. és kir. műszaki igazgatóságon, Brünn; 1892. 11. 01. az 1. század parancsnoka a cs. és kir. 2. utászászlóaljban, Linz; 1896. 11. 01. a cs. és kir. 4. utászászlóalj parancsnoka, 1898-tól emellett még katonai állomásparancsnok is, Pettau; 1901. 11. 01. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 96. gyalogezredben, Fiume, Károlyváros; 1903. 09. 01. harcászati- és hadtörténelem-tanár a hadtest-tisztiskolán, Zágráb; 1904. 05. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 96. gyalogezredben, Károlyváros; 1906. 03. 01. a cs. és kir. 96. gyalogezred parancsnoka, Károlyváros; 1910. 02. 23. a cs. és kir. 53. gyalogdandár parancsnoka, Kassa; 1912. 10. 20. a cs. és kir. 34. gyaloghadosztály parancsnoka, Temesvár; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 34. gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1914. 08. 23. a cs. és kir. 34. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 10. 21. hadseregcsoporthoz parancsnok az orosz fronton; 1915. 01. 04. a cs. és kir. X. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 03. 26. a cs. és kir. III. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 08. a cs. és kir. III. hadtest megbízott parancsnoka az olasz fronton; 1915. 12. 12. a cs. és kir. III. hadtest pa-

rancsnoka az olasz fronton; 1918. 01. 29. felmentve; 1918. 05. 01. várakozási illetékel határozatlan időre szabadságolva, Pozsony; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Pozsony
Megjegyzés: Apja Josef Ritter Krautwald von Annau cs. és kir. címzetes altábornagy. 1925. 04. 16-án temették el a pozsonyi Szent András temetőben.
Források: KA AKVI 1549 doboz; KA GBBL Diverse I/165. doboz; KA MKSM 1914 13-3/263, 1915 84-5/1-38; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 427., 466.; KA Pensionsbuch Band IV. 383. o.; KA *Pallua-Gall* 126. o.; ÖBL IV. Band 236–237. o.; *Broucek* 2009. 225. o.; *Döfering* 1928. 157. o.; *Döfering* 1989. 376. o.; Partenzettel

Kreysa, Eduard, Edler von

gyalogsági tábornok

1860. 02. 18. Auspitz (Morvaország) –
 1923. 04. 24. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 2 lány

Az apa foglalkozása: adóhivatalnok

Iskolái: reáliskola négy évfolyama, Auspitz; 1875–1877
 a gyalogsági hadapródiskola 3. és 4. évfolyama, Brünn

Nyelvismerete: német (t.), cseh és lengyel (m.), szlovén (sz.)

Hazai kitüntetései: 1879. 05. KM; 1898. 12. 02. MJM98;
 1902. 02. 01. D3; 1904. 04. 02. MVK3.; 1907. 10. 18.

EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1912. 02. 21. D2; 1914. 10. 05. LO-R (KD); 1915. 05. 13. MVK2.

(KD), 1915. 09. 12. EKO-R2 (KD)

utólag: S z. LO-R (KD); S z. MVK2. (KD); S z. EKO-R2 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1904. 01. 12. Orosz Szent Szaniszló Rend II. osztályú keresztje;
 1906. 04. 26. Szász Albert Rend parancsnoki keresztje

Címek és rangok: 1907. 07. 17. osztrák nemesi cím és előnév

Hadjáratái: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában hadnagyként a következő ütközetekben vett részt: 09. 05. Kosno, Paklanica planina; 09. 18. Gluhina

Előmenetele: 1877. 02. 21. gyalogos; 1877. 04. 06. őrzetető; 1877. 07. 26. címzetes tizedes; 1877. 09. 15. hadapród címzetes tizedes; 1877. 09. 26. hadapród címzetes őrmester; 1878. 02. 01. hadapród tiszthelyettes; 1878. 05. 01. hadnagy; 1883. 01. 01. főhadnagy; 1889. 05. 01. 2. osztályú százados; 1892. 11. 01. 1. osztályú százados; 1898. 05. 01. őrnagy; 1901. 11. 01. alezredes; 1905. 05. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 05. 01. altábornagy; 1917. 08. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1877. 02. 21. a cs. és kir. 45. gyalogezredben, Brünn; 1880. 05. 01. a cs. és kir. 45. gyalogezredben, Königgrätz, Krems, Langenlois, Przemyśl; 1888. 01. 21. a cs. kir. 58. Landwehr gyalogzászlóaljban, Jaroslau; 1888. 03. 28. a cs. kir. 41. Landwehr gya-

logzászlóaljban, Eger; 1888. II. 01. a cs. kir. 33. Landwehr gyalogzászlóaljban, Pisek, Pilsen, Prága; 1889. 05. 01. a cs. kir. 2. Landwehr gyalogzászlóaljban, St. Pölten; 1893. 11. 01. az 1. század parancsnoka a cs. kir. 1. Landwehr gyalogzászlóaljban, Bécs; 1895. 10. 06. a 8. század parancsnoka a cs. kir. 1. Landwehr gyalogzászlóaljban Bécs, 1897. 11. 19. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. kir. 15. Landwehr gyalogezredben, Troppau; 1898. 08. 15. beosztott törzstiszt és tanár a cs. kir. Landwehr hadapródiskolában, Bécs; 1901. 10. 01. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. kir. 1. Landwehr gyalogezredben, Bécs; 1902. 08. 01. a cs. kir. Landwehr hadapródiskola megbízott parancsnoka, Bécs; 1902. 10. 25. a cs. kir. Landwehr hadapródiskola parancsnoka, Bécs; 1907. 10. 18. a cs. kir. 27. Landwehr gyalogezred parancsnoka, Laibach; 1910. 06. 15. a cs. kir. 52. Landwehr gyalogdandár parancsnoka, Leitmeritz; 1913. 06. 10. a cs. kir. 13. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka, Bécs; 1914. 08. 01. a cs. kir. 13. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 11. 15. betegszabadságon, Bécs; 1915. 01. 15. a cs. kir. 13. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 08. 07. betegszabadságon, Bécs; 1915. 12. 01. beosztva a cs. kir. Landwehr Legfelsőbb Törvényszékre, Bécs; 1915. 12. 31. a cs. kir. Landwehr Legfelsőbb Törvényszék elnöke, Bécs; 1917. 08. 01. nyugdíjazás, de aktiválva és meghagyva szolgálati állásában, Bécs; 1918. 12. 31. visszahelyezve a korábbi nyugdíjba, Bécs

Források: KA AKVI 1564. doboz; KA GBBL Diverse 369. doboz; GBBL Diverse I/167. doboz; GBBL NAR 271. doboz; KA VAS 825. doboz; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353.; B/1075 XXVII., XXVIII.; KA Ms Allg. 465., 466.; KA Pensionsbuch Band IV. 354. o.; KA *Pallua-Gall* 143. o.; PVBL 156/1918. 7697. o.; *Steiner* 168. o.; ÖBL IV. Band 269. o.; *Döfering* 1928. 158. o.; *Döfering* 1989. 377. o.; BLGBL II. Band 306. o.

Křitek, Karl

vezérezredes

1861. 10. 24. Spalato (Dalmácia) –
1928. 09. 03. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Az apa foglalkozása: cs. és kir. főhadbiztos

Iskolái: népiskola és alimnázium, Bécs; 1874–1875 a katonai kollégium első évfolyama, St. Pölten; 1875–1876 a katonai főreáliskola 3. évfolyama, Mährisch-Weisskirchen; 1876–1879 katonai akadémia, Bécsújhely; 1882–1884 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), magyar (m.), orosz, cseh és angol (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 03. 24. EKO-R3; 1904. 08. 18. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1912. 09. 28. LO-R; 1914. 08. 18. D2; 1914. 10. 22. LO-K

- (KD); 1915. 04. 09. EKO-R1 (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1917. 03. 18. LO-1. (KDS); 1917. 07. 28. MVK1. (KDS); 1918. 03. 26. LO-GK (KDS)
utólag: S z. LO-K (KD); S z. EKO-R1 (KD)
- Külföldi kitüntetései:* 1913. 01. 18. Bolgár Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1913. 07. 26. Bajor Katonai Érdemrend I. osztálya; 1915. 08. 07. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1916. 01. 09. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya; 1918. 03. 13. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje kardokkal; 1918. 09. 12. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje kardokkal
- Címek és rangok:* 1916. 03. 16. titkos tanácsos; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja é. n.: Šnyatin díszpolgára
- Előmenetele:* 1879. 08. 18. hadnagy; 1884. 11. 01. főhadnagy; 1888. 05. 01. 1. osztályú százados; 1894. 11. 01. őrnagy; 1897. 05. 01. alezredes; 1900. 11. 01. ezredes; 1906. 11. 01. vezérőrnagy; 1910. 11. 01. altábornagy; 1914. 10. 07. gyalogsági tábornok; 1917. 05. 01. vezérezredes
- Beosztásai:* 1879. 08. 18. a cs. és kir. 52. gyalogezredben, Bécs; 1884. 11. 01. a cs. és kir. 40. gyalogdandár vezérkari tisztje, Bécs; 1886. 10. 04. a cs. és kir. 13. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Banjaluka; 1888. 05. 01. a cs. és kir. XII. hadtest vezérkari osztályán, Nagyszeben; 1891. 04. 21. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1893. 05. 01. a 9. század parancsnoka a cs. és kir. 49. gyalogezredben, Krems; 1894. 11. 01. a cs. és kir. 8. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Innsbruck; 1898. 04. 04. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 85. gyalogezredben, Lőcse; 1900. 03. 23. a Vezérkar Országleíró Irodájának megbízott főnöke, Bécs; 1900. 11. 01. a Vezérkar Országleíró Irodájának főnöke, Bécs; 1906. 11. 01. a cs. és kir. 20. gyalogdandár parancsnoka és katonai állomásparancsnok, Königsgrätz; 1910. 05. 06. a cs. és kir. 49. gyaloghadosztály parancsnoka, Bécs; 1914. 08. 24. a cs. kir. 26. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 09. 02. a cs. és kir. XVII. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1914. 10. 07. a cs. és kir. XVII. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1916. 04. a cs. és kir. XVII. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1917. 01. 10. a cs. és kir. VI. hadtest parancsnoka a román fronton; 1917. 01. 20. a cs. és kir. X. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1917. 07. 10. a cs. és kir. 3. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1918. 01. 16. a cs. és kir. 3. és 7. hadseregből alakult 7. hadsereg parancsnoka Ukrajnában; 1918. 04. 15. alkalmazás nélkül, rendelkezési állományban, Bécs; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs
- Megjegyzés:* Apja Johann Křitek cs. és kir. főhadbiztos. 1928. 09. 05-én temették el a bécsi Ober St. Veit temetőjében. A nemesi címet visszautasította.
- Források:* KA AKVI 1571. doboz; KA GBBL NAR 272. doboz; KA MKSM 1914 1914 13-3/126, 1914 69-6/8-6, 1914 69-6/8-34, 1915 13-3/276, 1915 84-5/1-38; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/691 Nr. 22., B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 427., 465., 466.; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA Pensionsbuch Band V. 5. o.; KA *Pallua-Gall* 61. o.; PVBL 118/1915. 2936. o., 8/1916. 174. o., 51/1918. 2283. o., 166/1918. 8370. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*; 2/1919. 60. o.; Lexikon I. vh. 396–397. o.; *Steiner* 13. o.; *Sauer* 89. o.; ÖBL IV. Band 278–279. o.; *Ludwigstorff* 1994. 158–163. o.; *Lustig-Prean* 1939. 127–128. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/kritek.htm

Krobotin, Alexander, dc 633 12 Freiherr von

tábornagy

1849. 09. 12. Olmütz (Morvaország) –

1933. 12. 27. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nőtlen

Az apa foglalkozása: cs. kir. címzetes tüzér alezredes

Iskolái: 1861–1865 hadapródintézet, Marburg; 1865–1869 tüzérakadémia, Mährisch-Weisskirchen; 1871–1873 magasabb tüzér tanfolyam, Bécs; 1874–1876 a műszaki főiskola műszaki kémia szaka, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (m. j.), magyar és román (m.), angol (sz.)

Hazai kitüntetései: 1885. 09. 18. MVK3.; 1894. 09. 10. D3; 1895. 08. 15. EKO-R3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 04. 18. LO-R; 1904. 09. 21. EKO-R2.; 1908. 08. 12. LO-K; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 08. 31. D2; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1913. 08. 12. LO-GK; 1915. 01. 01. MVK 1. (KD); 1915. 02. 28. Vst-RK (KD); 1916. 08. 10. KD z. LO-GK; 1916. 11. 25. StO-GK; 1917. 04. 08. GMVM (KD); 1918. 06. 22. S z. MVK 1. KD

é. n.: Osztrák Háborús Emlékérem kardokkal, Magyar Háborús Emlékérem kardokkal, sisakkal

Külföldi kitüntetései: 1899. 07. 09. Perzsa Nap és Oroszlán Rend III. osztálya; 1900. 07. 12. Spanyol Katonai Érdemrend III. osztálya; 1902. 03. 04. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya csillaggal; 1904. 10. 18. Románia Csillaga Rend nagytiszti keresztje; 1905. 01. 13. Bolgár Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1907. 01. 19. Porosz Korona Rend I. osztálya; 1908. 01. 28. Orosz Szent Anna Rend I. osztályú keresztje; 1909. 08. 23. Porosz Vörös Sas Rend I. osztálya; 1914. 01. 06. Szász Albert Rend nagykeresztje csillaggal; 1914. 03. 15. Sziámi Fehér Elefánt Rend nagyszalagja (I. osztály); 1914. 03. 22. Pápai Állam Nagy Szent Gergely Rend katonai tagozatának nagykeresztje; 1914. 04. 29. Német Lovagrend Mária Keresztje; 1915. 02. 20. Német (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya; 1915. 05. 20. Szuverén Máltai Lovagrend magisztrális nagykeresztje; 1915. 09. 10. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje kardokkal; 1915. 10. 16. Szász Albert Rend nagykeresztje csillaggal és kardokkal; 1915. 11. 24. Württembergi Korona Rend nagykeresztje kardokkal és a Török Oszmán Rend I. osztálya; 1916. 04. 20. Bolgár Szent Sándor Rend nagykeresztje kardokkal; 1916. 10. 16. Porosz Vörös Kereszt Érem I. és III. osztálya; 1917. 02. 20. Török arany Intiaz Érem és a Török Háborús Emlékérem (Vas Félhold); 1918. 01. 25. Chile Érdemrendje, I. osztály; 1918. 02. 28. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje kardokkal

Címek és rangok: 1881. 04. 24. osztrák lovagi cím (apja után); 1910. 09. 25. titkos tanácsos; 1911. 09. 16. a cs. és kir. 14. tábori tarackosezred (1918-tól a cs. és kir. 108. tábori tüzérezred) tulajdonosa; 1914. a Bécsi Viribus Unitis Lovasegylet tiszteletbeli tagja; 1915. 12. 15. osztrák bárói rang; 1916. 11. 13. a Bécsi Műszaki főiskola műszaki tudományok díszdoktora; 1916. 12. 25. a Krobotin-alapítvány védnöke; 1917.

05. 19. az osztrák birodalmi tanács Úrak Házának élethossziglani tagja; 1918. 07. 25. a Károly Császár és Király Hadigondozó Alapítvány díszelnöke; 1920. 10. 07. az Osztrák Tüzértsztek Bécsi Egyletének 1. díszelnöke; 1923. az „Alt-Neustadt” Egylet díszvendége; 1930. az egykori műszaki akademikusok Prinz Eugen Egyletének 1. korelnöke é. n.: a Monarchia számos településének díszpolgára; marsallbot
- Előmenetele:* 1869. 09. 01. hadnagy; 1873. 11. 01. főhadnagy; 1879. 05. 01. 2. osztályú százados; 1882. 11. 01. 1. osztályú százados; 1889. 05. 01. őrnagy; 1892. 05. 01. alvezredes; 1895. 05. 01. ezredes; 1900. 11. 01. vezérőrnagy; 1905. 05. 01. altábornagy; 1910. 11. 01. tábornagy; 1916. 02. 26. vezérezredes; 1917. 11. 05. tábornagy
- Beosztásai:* 1869. 09. 01. cs. és kir. 3. vartüzér zászlóaljban, Bécs; 1870. 09. 01. a cs. és kir. 11. tábori tüzérezredben, Bécs; 1872. 11. 01. a cs. és kir. 1. tábori tüzérezredben, Bécs; 1873. 11. 01. a cs. és kir. Műszaki Katonai Bizottságban, Bécs; 1877. 09. 01. a kémiai technológia tanára a cs. és kir. Műszaki Katonai Akadémián, Bécs; 1878. 10. 15. a kémiai technológia tanára a cs. és kir. Műszaki Katonai Akadémián, továbbá a magasabb tüzér és műszaki tanfolyamon, Bécs; 1885. 09. 01. a 2. üteg parancsnoka a cs. és kir. 14. nehéz ütegosztályban, Lugos; 1889. 02. 01. a 7. lovas ütegosztály parancsnoka a cs. és kir. 7. hadtest-tüzérezredben, Temesvár; 1890. 11. 01. a cs. és kir. tüzérségi hadapródiskola parancsnoka, valamint (1893. 09. 01-ig) az iskola harcászati és történelemtanára, Bécs; 1895. 07. 30. a cs. és kir. 1. hadtest-tüzérezred parancsnoka, Krakkó; 1896. 10. 23. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 7. osztályának főnöke, Bécs; 1904. 10. 29. a cs. és kir. Hadügyminisztérium csoportfőnöke, Bécs; 1912. 12. 12. cs. és kir. hadügyminiszter, Bécs; 1917. 04. 08. a cs. és kir. 10. hadsereg parancsnoka az olasz fronton; 1918. 10. 23. a Tiroli Hadseregescsoport megbízott parancsnoka az olasz fronton; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs, majd Innsbruck és ismét Bécs
- Fontosabb írásai:* Lehrbuch der Chemie für die k. u. k. Cadettenschulen. Wien, 1893.; Lehrbuch der Chemie für die k. u. k. Militär-Oberrealschulen und die k. u. k. Cadettenschulen. 4. Auflage. Wien, 1902.; Aus meinen Erinnerungen an den Kaiser. In: (Herausgegeben *Steinitz, Eduard Ritter von*): Erinnerungen an Franz Joseph I. Kaiser von Österreich, apostolischer König von Ungarn. Berlin, 1931. 317–326. o.
- Megjegyzés:* Apja Georg Krobotin tüzértsz. 1934. 01. 03-án temették el a bécsi Zentralfriedhofban.
- Források:* KA AKVI 1574. doboz; HL AKVI 3246/1890; KA GBBL Abgang 1933 1/42.; KA GBBL Fremde – 1864. 9. doboz; KA MKSM 1911 36-2/1-3, 1918 69-3/105; KA KM Präz. 1917 1-75/1; KA AOK KPQ 100. doboz; KA Ms Allg. 427., 465., 466., 488.; KA NL B/691. Nr. 22., B/1000 Nr. 353., B/1450 Nr. 375.; KA Militär-Schulen 638., 734., 736. doboz; KA Pensionsbuch Band V. 3. o.; KA *Pallua-Gall* 1903. 228. o.; PVBL 13/1902. 115. o., 41/1918. 1767. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; *Steiner* 9. o.; *Lexikon I. vh.* 397. o.; *Broucek* 1980. 280. o.; *Broucek* 2009. 151. o.; *Rudolf Kiszling*: Alexander Freiherr von Krobotin. In: NÖB Bd. XVII. Wien, 1968. 202–206. o.; *Glaise von Horstenau, Edmund*: Feldmarschall Freiherr von Krobotin. In: ÖWZ 06. 09. 1929. 1. o.; *Uő*: In Memoriam Feldmarschall Krobotin und Feldzeugmeister Potiorek. In: MWM Jg. 1934. Sonderbeilage 80–81. o. között; *Uő*: Feldmarschall Krobotin. In: ÖWZ 05. 01. 1934. 1. o.; *Sauer* 86. o.; ÖBL IV. Band 285–286. o.; *Bölöny-Hubai* 527–528. o.; ÖMZ 1913. I. Band. 1. Heft. 1–2. o.; *Rendjelek és kitüntetések*, 1944. 305. o.; *Stourzh* 116. o.; *Kerchnawe, Hugo*: Feld-

marschall Alexander Freiherr von Krobatin: Die Kriegsschuldfrage. In: *Berliner Monatshefte für internationale Aufklärung*, April 1934. 313–316. o.; *Döfering* 1928. 158. o.; *Döfering* 1989. 377. o.; *Lanjus* 1939. 191. o.; *Ludwigstorff* 1989. 85–100. o.; Das österreichische Parlament, 39. o.; BLGBL II. Band 312. o.; NDB XIII. Band 55. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/krobatin.htm

Kuk, Karl Wilhelm Eligius

táborszernagy

1853. 12. 01. Trieszt (Partvidék) –
1935. 11. 26. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Az apa foglalkozása: cs. és kir. haditengerészeti számvivő tiszt

Iskolái: gimnázium két osztálya; 1865–1869 katonai felső nevelő intézet, Strass; 1869–1872 műszaki katonai iskola, Mährisch-Weisskirchen; 1872–1876 Műszaki Katonai Akadémia hadmérnök osztálya, Bécs; 1881–1883 magasabb műszaki tanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), olasz (m.), francia (sz.), angol (e.)

Hazai kitüntetései: 1883. KM; 1890. 07. 16. BMVM; 1898. 12. 02. MJM98; 1901. 09. 01. D3; 1906. 12. 19. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 09. 01. D2; 1913. 03. 09. LO-R; 1913. 08. 04. MK13; 1914. 12. 29. LO-K (KD); 1915. 09. 29. EZ1-RK (KD); 1916. 04. 27. EKO-R1 (KD); 1917. 04. 24. LO-GK (KDS); 1917. 09. 07. S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1902. 01. 12. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1906. 01. 19. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje és a Svéd Kard Rend parancsnoki keresztje

Címek és rangok: 1916. 05. 03. titkos tanácsos; 1931. 09. 07. mérnöki cím; 1931. az egykori műszaki akadémikusok Prinz Eugen Egyletének tagja; 1934-ben az egykori műszaki akadémikusok Prinz Eugen Egyletének 2. elnöke; 1934. 10. 21. az egykori műszaki akadémikusok Prinz Eugen Egyletének tiszteletbeli tagja

Hadjáratai: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában hadnagyként és főhadnagyként a következő ütközetben vett részt: 09. 14. Šamac (török)

Előmenetele: 1876. 09. 01. hadnagy; 1878. 11. 01. főhadnagy; 1886. 05. 01. 2. osztályú százados; 1889. 11. 01. 1. osztályú százados; 1895. 05. 01. őrnagy; 1897. 11. 01. alvezredes; 1900. 11. 01. ezredes; 1907. 05. 01. vezérőrnagy; 1911. 05. 01. altábornagy; 1915. 03. 01. táborszernagy

Beosztásai: 1876. 09. 01. a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Krems, Linz, Bécsújhely, Graz, Franzensfeste; 1883. 05. 01. a cs. és kir. műszaki igazgatóságon, Brixen, Franzensfeste, Lardaro; 1884. 05. 01. a cs. és kir. műszaki igazgatóságon, Trient; 1886. 11. 01. a 4. század parancsnoka a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Krems, Bécs, Bilek, Trebinje; 1891.

04. 01. beosztva a cs. és kir. Műszaki és Gazdászati Katonai Bizottságba, a *Mitteilungen über Gegenstände des Artillerie- und Geniewesens* folyóirat szerkesztője, Bécs; 1894. 09. az erődítéstan és az erődharc tanára a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1896. 06. 16. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. Műszaki és Gazdászati Katonai Bizottságban, Bécs; 1896. 10. 23. műszaki igazgató, Mostar; 1898. 10. 27. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 43. gyalogezredben, Temesvár; 1899. 10. 28. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 43. gyalogezredben, Karánsebes, Bécs; 1902. 10. 25. a cs. és kir. Vasúti és Táviró Ezredben, Korneuburg; 1904. 03. 13. a cs. és kir. Vasúti és Táviró Ezred parancsnoka, Korneuburg; 1906. 11. 20. a cs. és kir. 72. gyalogdandár parancsnoka, Zágráb; 1908. 04. 18. erődparancsnok, Pétervárad; 1909. 10. 08. erődparancsnok, Komárom; 1912. 03. 31. erődparancsnok, Krakkó; 1916. 05. 01. cs. és kir. lengyelországi katonai főkörmányzó, Lublin; 1917. 04. 24. felmentve; 1917. 08. 01. határozatlan időre várakozási illetékkel szabadságolva, Millstatt; 1917. 10. 28. a cs. kir. Osztrák Katonai Özvegy- és Árvaalapítvány elnöke, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs
- Fontosabb írásai:* Der dramatische Inhalt von Goethes Faust. 1892.; Der Habsburgerplatz. Ein Beitrag zur Städte-Architektur. 1893.; Zur Verwendung von Kleinbahnen. In: MGAGW 1893. 65–67., 423–426. o.; Ponton-Brücke über den Mississippi. In: MGAGW 1893. 912–913. o.; Gepanzerte Geschütze zur Vertheidigung vorbereiteter Stellungen. In: OMV XLIX. Band 1894. 229–240. o.; Die Anwendung von beständigen und Feldbefestigungen. Wien, 1896.; Die Vertheidigungsfronten einer Festung. In: OMV LIV. Band 1897. 101–134. o.; Wo braucht man Festungen? In: OMV LVII. Band 1898. 275–338. o.
- Megjegyzés:* Apja Johann Nepomuk Kuk cs. és kir. haditengerészeti számvivőtiszt. 1934. 05. 15-én másodszor is megnősült. Írói álneve Karl Willen. 1935. 11. 29-én temették el a bécsi Hietzinger Friedhofban.
- Források:* KA AKVI 1614 doboz; KA GBBL Abgang 1935 1/23; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Militär-Schulen 734., 736. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 345. o.; KA *Pallua-Gall* 65. o.; Lexikon I. vh. 397. o.; ÖBL IV. Band 337–338. o.; NDB XIII. Band 271–272. o.; *Broucek* 2009. 269. o.; Partenzettel

Kummer, Heinrich, Freiherr von Falkenfeld

lovassági tábornok

1852. 04. 22. Pozsony (Pozsony vármegye) –
1929. 12. 08. Aigen bei Salzburg (Salzburg tartomány)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 2 fiú, 2 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. százados

Iskolái: alreáliskola két osztálya; 1864–1868 hadapródin-tézet, Hainburg; 1868–1872 katonai akadémia, Bécsújhely; 1876–1878 Hadiiskola, Bécs
Nyelvismerete: német (t.), magyar (m.), francia (n.)

Hazai kitüntetései: 1882. 08. 18. KM; 1884. 02. 17. MVK3; 1897. 09. 01. D3; 1898. 04. 22. EKO-R3; 1898. 12. 02. MJM98; 1907. 03. 09. LO-R; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1912. 09. 01. D2; 1913. 07. 26. MK13; 1913. 08. 12. EKO-R1; 1914. 09. 26. LO-1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1901. 10. 13. Románia Csillaga Rend nagytiszti keresztje; 1914. 11. 07. Német (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya

Címek és rangok: 1903. 07. 27. osztrák nemesi cím; 1908. 07. 03. osztrák lovagi cím és nemesi előnév; 1910. 06. 07. titkos tanácsos; 1910. 08. 18. a cs. és kir. 24. gyalogezred tulajdonosa; 1916. 07. 18. osztrák bárói rang

Hadjáratai: 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésében vezérkari századosként a következő ütközetben vett részt: 03. 17. Stolac-hegy

Előmenetele: 1872. 09. 01. hadnagy; 1877. 05. 01. főhadnagy; 1880. 05. 01. 1. osztályú százados; 1888. 11. 01. őrnagy; 1891. 05. 01. alezredes; 1894. 05. 01. ezredes; 1900. 05. 01. vezérőrnagy; 1905. 05. 01. altábornagy; 1910. 05. 01. lovassági tábornok

Beosztásai: 1872. 09. 01. a cs. és kir. 8. dragonyosezredben, Szentgyörgy; 1873. 09. 01. a cs. és kir. 4. huszárezredben, Keszthely; 1878. 10. 01. a cs. és kir. katonai parancsnokág vezérkari osztályán, Pozsony; 1879. 11. 01. a cs. és kir. 5. lovasdandár vezérkari tisztje, Pozsony; 1881. 05. 01. a cs. és kir. 1. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Szarajevó; 1883. 11. 01. a Vezérkar Vasúti Irodájában, Bécs; 1887. 05. 01. a 3. század parancsnoka a cs. és kir. 13. huszárezredben, Budapest; 1888. 11. 01. a cs. és kir. 18. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Mostar; 1892. 10. 18. az 1. osztály parancsnoka a cs. és kir. 8. dragonyosezredben, Pardubitz; 1894. 05. 01. a cs. és kir. X. hadtest vezérkari főnöke, Przemyśl; 1900. 04. 06. a cs. és kir. 30. gyalogdandár parancsnoka, Miskolc; 1903. 03. 09. a cs. és kir. 39. gyalogdandár (annak átalakítása után 1904-től a 11. hegyidandár) parancsnoka, Dolnja Tuzla; 1905. 04. 08. a cs. és kir. 19. gyaloghadosztály parancsnoka, Pilsen; 1910. 02. 13. a cs. és kir. X. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Przemyśl; 1914. 01. 22. beosztva a cs. kir. Landwehr főparancsnokságra, Bécs; 1914. 05. 04. a cs. kir. Landwehr főparancsnok helyettese, Bécs; 1914. 08. 03. a Kummer-hadseregcsoport (osztrák népfelkelők és a Lengyel Légión) parancsnoka az orosz fronton; 1914. 11. 09. a Hadtudományi Kérdések Szakértői Bizottságának elnöke Bécs; 1916. 08. 01. nyugdíjazás, Aigen bei Salzburg

Megjegyzés: 1929. 12. 10-én temették el Aigen bei Salzburg temetőjében.

Források: KA AKVI 1619. doboz; KA GBBL Diverse 390. doboz; KA MKSM 1911 36-2/1-3, 1914 43-3/3, 1914 57-5/1, 1914 70-1/64, 1916 70-1/55; KA KM Präs. 1915 2-160/5; KA AOK KPQ 100. doboz; KA Ms Allg. 465.; KA NL B/691. Nr. 22., B/1000. Nr. 353., 354.; KA Pensionsbuch Band IV. 329. o.; KA *Pallua-Gall* 1903. 227. o.; *Broucek* 1980. 156. o.; *Lexikon I. vh.* 397–398. o.; *ÖBL IV.* Band 346. o.; *Döfering* 1928. 162–163. o.; *Döfering* 1989. 381–382. o.; *Lustig-Prean* 1939. 78. o.

dc_633_12

Kusmanek, Hermann, von Burgneustädten

vezérezredes

1860. 09. 16. Nagyszeben (Nagyszebeni Szász Szék) –
1934. 08. 07. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nő

Gyermekei: 2 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. rendőrtanácsos

Iskolái: 1876–1879 katonai akadémia, Bécsújhely; 1882–
1884 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (m. j.), magyar és román (m.)

Hazai kitüntetései: 1893. 04. 22. BMVM; 1898. 10. 12.

MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 04. 08. EKO-R3;

1904. 07. 29. D3; 1906. 10. 26. LO-R; 1908. 10. 11.

EKO-R2; 1908. 12. 02. MJK08; 1914. 08. 18. D2; 1914. 10. 12. EKO-R1 (KD); 1918.

03. 07. LO-1 (KDS); 1918. 10. 17. VSt-RK (KD); 1921. 03. 10. MMTO-R

utólag: S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1891. 07. 09. Dán Dannebrog Rend parancsnoki keresztje; 1893. 04. 04.

Japán Felkelő Nap Rend V. osztálya; 1897. 10. 15. Porosz Korona Rend II. osztálya; 1901.

04. 13. Olasz Szent Móric és Lázár Rend parancsnoki keresztje; 1902. 01. 12. Porosz Vörös

Sas Rend II. osztálya; 1903. 01. 13. Török Medzsidi Rend II. osztálya; 1903. 10. 18. Orosz

Szent Anna Rend II. osztályú keresztje; 1904. 10. 18. Románia Csillaga Rend parancsnoki

keresztje; 1905. 07. 22. Szász Albert Rend parancsnoki keresztje; 1906. 01. 19. gyémántok

az Orosz Szent Anna Rend II. osztályú keresztjéhez, Spanyol Katonai Érdemrend III. osztálya és a Dán Dannebrog Rend parancsnoki keresztjének II. osztálya; 1906. 03. 23. Német

Lovagrend Mária Keresztje; 1906. 07. 24. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya és

csillag a Porosz Korona Rend II. osztályához; 1908. 07. 22. Japán Felkelő Nap Rend II. osztálya; 1909. 08. 23. csillag a Porosz Vörös Sas Rend II. osztályájához, Francia Becsület-

rend parancsnoki keresztje, Svéd Kard Rend parancsnoki keresztje és a Görög Megváltó

Rend nagyparancsnoki keresztje; 1918. 08. 08. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Címek és rangok: 1913. 10. 03. osztrák nemesi cím; 1914. 02. 04. osztrák nemesi előnév

1918. 03. 22. titkos tanácsos; 1914. a brünni német Ferenc József Műszaki Főiskola

műszaki tudományok díszdoktora; 1918 után haláláig az egykori vezérkari tisztek

alapítványának elnöke; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja

Előmenetele: 1879. 08. 18. hadnagy; 1884. 11. 01. főhadnagy; 1888. 05. 01. 1. osztályú

százados; 1894. 11. 01. őrnagy; 1897. 05. 01. alezredes; 1900. 11. 01. ezredes; 1906.

11. 01. vezérőrnagy; 1910. 11. 01. altábornagy; 1914. 11. 01. gyalogsági tábornok;

1917. 05. 01. (1918. 03. 01.-jén kapta visszamenőleg) vezérezredes

Beosztásai: 1879. 08. 18. a cs. és kir. 63. gyalogezredben, Bécs; 1884. 11. 01. a cs. és kir.

61. gyalogdandár vezérkari tisztje, Budapest; 1885. 11. 01. a cs. és kir. 8. hegyidandár vezér-

kari tisztje, Foča; 1887. 11. 01. a cs. és kir. 28. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Laibach;

1888. 05. 01. a cs. és kir. III. hadtest vezérkari osztályán, Graz; 1889. 04. 03. a cs. és kir. Had-

ügyminisztérium 10. osztályán, Bécs; 1889. 10. 21. a cs. és kir. Hadügyminisztérium elnöki irodájában, Bécs; 1893. 05. 01. a 13. század parancsnoka a cs. és kir. 73. gyalogezredben, Eger; 1894. 09. 07. tanár a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1894. 11. 01. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1895. 04. 15. a cs. és kir. Hadilevéltár Hadtörténeti Osztályán, Bécs; 1898. 10. 09. a cs. és kir. 63. gyalogezredben, Beszterce; 1899. 06. 21. a cs. és kir. Hadügyminisztérium elnöki irodájának főnök-helyettese, Bécs; 1903. 03. 12. a cs. és kir. Hadügyminisztérium elnöki irodájának főnöke, Bécs; 1908. 10. 11. a cs. és kir. 65. gyalogdandár parancsnoka, Győr; 1910. 04. 16. a cs. és kir. 3. gyaloghadosztály parancsnoka, Linz; 1911. 01. 23. a cs. és kir. 28. gyaloghadosztály parancsnoka, Laibach; 1914. 01. 30. erődparancsnok, Przemysl; 1914. 08. 12. Przemysl erődjének parancsnoka az orosz fronton; 1915. 03. 23. – 1918. 02. 15. orosz hadifogságban, Nyizsnyij Novgorod; 1918. 02. 15-től Bécs; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: (Társszerző *Hoen, Maximilian*): *Der Sanitäts-Dienst im Kriege. An einer Reihe von Beispielen applicatorisch dargestellt.* Heft 1–3. Wien, 1897.; *Criste, Oscar* und mit Verwertung des Vorarbeiten des *Oberstleutnant Hermann Kusmanek*: *Österreichischer Erbfolge-Krieg 1740–1748.* Band IV.; Wien, 1900.; Przemysl mindkét ostroma 1914 és 1915-ben. In: *Hadtörténelem. Hadműveleti és harcászati dolgozatok* 1921/4. sz. Budapest, 1921. 201–252. o.

Megjegyzés: Apja Joseph Kusmanek cs. kir. rendőrtanácsos. 1934. 08. 10-én temették el a bécsi Zentralfriedhofban.

Források: KA AKVI 1636. doboz; KA VAS 863. doboz; KA AOK KPQ 100. doboz; KA Ms Allg. 465.; KA NL B/126 Nr. 9 K, B/1000. Nr. 353., 362, 364.; B/1137 Nr. 14.; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA Pensionsbuch Band V. 5. o.; KA *Pallua-Gall* 61. o.; PVBL 40/1897. 432. o., 11/1901. 96. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; *Steiner* 13. o.; *Lexikon I. vh.* 398–399. o.; *Ludwigstorff* 1994. 150–157. o.; *Döfering* 1928. 164. o.; *Döfering* 1989. 383. o.; *Hofrat Oberst Kiszling*: GO. Hermann Freiherr von Kusmanek. In: *MWM* 1934/9. 716–717. o.; ÖBL IV. Band 372. o.; *Nachtigal, Reinhard*: Die kriegsgefangene k. u. k. Generalität in Russland während des Ersten Weltkrieges. In: *Österreich in Geschichte und Literatur mit Geographie*, 47. Jahrgang. 2003/5. Heft. 258–274. o.; *Rendjelek és kitüntetések*, 1944. 254–255. o.; *Hofmann-Hubka* 1944. 175–180. o.; *Lustig-Prean* 1939. 128. o.; NDB XIII. Band 340–341. o.; *Partenzettel*

Lehmann, Georg, Freiherr von

lovassági tábornok

1856. 11. 02. Cegléd (Pest vármegye) –
1936. 09. 14. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. százados

Iskolái: 1872–1875 katonai akadémia, Bécsújhely; 1878–1880 Katonai Lovaglótanár Intézet, Bécs

Nyelvismerete: német és morva (t.), lengyel (m.), francia (n.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1901. 08. 31. D3; 1903. 02. 18. MVK3.; 1907. 03. 15. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 09. 01. D2; 1913. MK13; 1915. 04. 26. EKO-R2 (KD); 1915. 09. 17. MVK2 (KD); 1917. 01. 12. BMVM; 1917. 05. 29. SMVM (KD)

Külföldi kitüntetései: 1893. 01. 03. Toszkánai Katonai Érdemrend; 1916. 05. 20. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Címek és rangok: 1878. 07. 20. osztrák nemesi cím és előnév (apja után); 1917. 04. 09. titkos tanácsos; 1918. 02. 23. osztrák bárói rang

Előmenetele: 1875. 09. 01. hadnagy; 1880. 05. 01. főhadnagy; 1888. 11. 01. 2. osztályú százados; 1891. 05. 01. 1. osztályú százados; 1896. 11. 01. őrnagy; 1900. 05. 01. alvezredes; 1903. 11. 01. ezredes; 1910. 05. 01. vezérőrnagy; 1913. 05. 01. altábornagy; 1916. 11. 01. lovassági tábornok

Beosztásai: 1875. 09. 01. szakaszparancsnok a cs. és kir. 6. dragonyosezredben, Brünn; 1880. 05. 01. szakaszparancsnok a cs. és kir. 6. dragonyosezredben, Göding, Tobitschau, Oderberg, Prerau, emellett hatszor lovaglótanár a dandár-tisztiiskolán és az ezred-lovaglóiiskolában, Krakowiec, Żółkiew; 1888. 09. 10. a gyakorlati szabályzat tanára és lovaglótanár a cs. és kir. lovassági hadapródiiskolában, Mährisch-Weisskirchen; 1892. 09. 01. a 2. század parancsnoka a cs. és kir. 6. dragonyosezredben, Göding, Brünn; 1893. 02. 01. az 5. század parancsnoka a cs. és kir. 6. dragonyosezredben, Brünn; 1893. 11. 11. a 6. század parancsnoka a cs. és kir. 6. dragonyosezredben, Brünn; 1896. 11. 01. a 2. osztály parancsnoka a cs. és kir. 13. ulánusezredben, Złoczów; 1899. 06. 04. lovaglótanár a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1903. 02. 18. a cs. és kir. 13. ulánusezred parancsnoka, Złoczów; 1909. 04. 28. a cs. és kir. 17. lovasdandár parancsnoka, Bécs; 1913. 04. 22. a cs. és kir. 8. lovashadosztály parancsnoka, Stanislaw; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 8. lovashadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 10. 16. a Lehmann-lovashadtest parancsnoka az orosz fronton; 1916. 03. 20. megbízva a cs. és kir. hadsereg és a cs. kir. Landwehr lovassági póttestei harcszerű kiképzésének vezetésével, Bécs; 1917. 07. 01. nyugdíjazás, Bécs

Megjegyzés: Apja August Lehmann cs. kir. százados. Egy mostohafia és egy mostohalánya volt.

Források: KA AKVI 1715. doboz; KA GBBL Diverse 409. doboz; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 465.; KA Pensionsbuch Band IV. 337. o.; KA *Pallua-Gall* 123. o.; ÖBL V. Band 94. o.; *Döfering* 1928. 170. o.; *Döfering* 1989. 389. o.; *Lustig-Prean* 1939. 95. o.

Leopold Salvator, dc_633_12

Erzherzog von Österreich

vezérezredes

1863. 10. 15. Alt-Bunzlau (Csehország) –
1931. 09. 04. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 5 fiú, 5 lány

Az apa foglalkozása: Carl Salvator főherceg

Iskolái: magántanuló volt; 1881–1883 Műszaki Katonai

Akadémia, Bécs; 1887–1889 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német, francia és olasz (t.), lengyel és cseh (sz.), horvát (n.)

Hazai kitüntetései: 1878. 04. 13. GVO-R; 1898. 11. 30.

MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 05. 01. D3; 1908. 08. 12. BMVM; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 03. 30. StO-GK; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1913. 07. 23. D2, 1915. 01. 14. MVK3. (KD); 1915. 09. 05. VSt-RK (KD); 1916. 12. 05. MVK1. (KD); 1917. 09. 06. S z. MVK3. (KD); 1918. 03. 05. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1881. 11. 28. Toszkánai Szent József Rend nagykeresztje; 1885. 04. 29. Toszkánai Szent István Rend jogi lovagja; 1891. 11. 23. Szász Rutakorona Rend; 1892. 05. 13. Szicíliai Szent Ferdinánd Érdemrend nagykeresztje; 1894. 05. 30. Szász Ernestin Házi rend nagykeresztje; 1897. 06. 21. Bajor Szent Hubertus Rend; 1899. 02. 28. Szerb Fehér Sas Rend nagykeresztje és a Bolgár Szent Sándor Rend nagykeresztje; 1901. 06. 24. Szász Fehér Sólyom Rend nagykeresztje; 1903. 09. 10. Nagy-Britannia: Királyi Viktória Rend nagykeresztje; 1903. 09. 20. Porosz Fekete Sas Rend; 1903. Porosz Vörös Sas Rend I. osztálya; 1904. 02. 18. Mecklenburg-Strelitz: Vend Korona Házi rend nagykeresztje; 1904. 03. 19. Württembergi Korona Rend nagykeresztje; 1904. 09. 03. A szíami Királyi Ház Rendje, I. osztály; 1907. 10. 21. Bádeni Hűség Házi rend nagykeresztje és a Bádeni I. Berthold Rend nagykeresztje; 1908. 05. 21. Anhalti Medve Albert Rend nagykeresztje; 1908. 07. 23. Román I. Károly Rend nagykeresztje; 1910. 01. 31. Belga Lipót Rend nagykeresztje; 1912. 04. 03. Chile Érdemrendje, I. osztály; 1916. 02. 27. Bolgár Cirill és Metód Rend nagykeresztje; 1916. 09. 21. Török arany és ezüst Imtiaz Érem; 1917. Chilei Köztársaság: Tiszti Arany Érdemjel é. n.: Német Lovagrend Mária keresztje

Címek és rangok: 1863. 10. 15. – 1918. az osztrák birodalmi tanács Urak Házának tagja; 1893. 02. 17. a cs. és kir. 18. gyalogezred tulajdonosa; 1908. 05. 09. a porosz 27. gyalogezred főnöke; 1909. a Német Automobil Klub tiszteletbeli tagja; 1910. 08. 18. a cs. és kir. 13. tábori tarackosezred (1916-tól 36. tábori tarackosezred, 1918-tól 136. tábori tüzérezred) tulajdonosa; 1912. a bécsi cs. kir. Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagja és kurátora; 1914. 04. 20. a cs. és kir. tábori tüzérség lovasvadászegyletének védnöke; 1915. 06. 01. a Bécsi Műszaki Főiskola műszaki tudományok díszdoktora; 1918. 04. 17. a cs. és kir. tüzérség főfelügyelőjének egyenruháját viselhette

é. n.: a prágai Cseh Tudományos Akadémia védnöke; a Prágai Német Műszaki Főiskola műszaki tudományok díszdoktora; a Bécsi Repülőműszaki Egylet tagja; a Magyar Aeroklub és az Augsburgi Léghajózási Társaság védnöke; az Osztrák Keleti Társaság védnöke

Előmenetele: 1878. 04. 23. hadnagy; 1882. 05. 01. főhadnagy; 1885. 10. 24. 1. osztályú százados; 1889. 10. 26. őrnagy; 1891. 04. 26. alezredes; 1892. 10. 25. ezredes; 1896. 04. 26. vezérőrnagy; 1899. 10. 26. altábornagy; 1906. 10. 27. tábornagy; 1916. 05. 20. vezérezredes

Beosztásai: 1878. 04. 23. a cs. és kir. 77. gyalogezredben, Königgrätz; 1883. 10. 13. cs. és kir. 2. tábori tüzérezred 9. nehézütegében, Olmütz; 1885. 05. 01. a cs. és kir. 19. önálló nehéz ütegosztály 3. nehéz ütegében, Brünn; 1885. 10. 01. a cs. és kir. 19. önálló nehéz ütegosztály 1. nehéz ütegében, Brünn; 1885. 11. 01. a cs. és kir. 3. hadtest-tüzérezredben, Graz; 1887. 05. 02. a cs. és kir. 1. gyalogezredben, Troppau; 1889. 10. 26. a cs. és kir. 11. hadtest-tüzérezredben, Lemberg; 1890. 02. 01. a 2. ütegosztály parancsnoka a cs. és kir. 11. hadtest-tüzérezredben, Lemberg; 1891. 10. 26. a cs. és kir. 22. ütegosztály parancsnoka, Lemberg; 1892. 10. 25. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 24. gyalogezredben, Lemberg; 1894. 05. 04. a cs. és kir. 24. gyalogezred parancsnoka, Lemberg; 1894. 09. 24. a cs. és kir. 13. hadtest-tüzérezred parancsnoka, Zágráb; 1896. 03. 20. a cs. és kir. 13. tüzérdandár parancsnoka, Zágráb; 1898. 10. 13. a cs. és kir. 72. gyalogdandár parancsnoka, Zágráb; 1899. 10. 15. a cs. és kir. 36. gyaloghadosztály parancsnoka, Zágráb; 1900. 09. 26. a cs. és kir. 25. gyaloghadosztály parancsnoka, Bécs; 1906. 10. 27. beosztva a cs. és kir. tüzérségi főfelügyelő mellé, Bécs; 1907. 04. 20. cs. és kir. tüzérségi főfelügyelő, Bécs; 1918. 03. 05. felmentve és illeték nélkül szabadságolva, Bécs; 1918. 12. 01. szolgálaton kívüli viszonyba helyezve, Bécs; 1918 végétől Barcelonában, 1930-tól Bécsben élt

Megjegyzés: Apja Karl Salvator főherceg altábornagy. 1931. 09. 09-én temették el a bécsi kapucinusok kriptájában.

Források: KA Qualliste Erzherzoge; KA GBBL Erzherzoge/Haus Habsburg; KA MKSM 1911 36-2/1-3, 1916 13-2/9, 1916 13-2/32; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 350., 466.; KA *Pallua-Gall* 249. o.; PVBL 17/1894. 267. o., 19/1901. 271. o., 11/1904. 93. o., 36/1904. 447. o., 37/1907. 509. o., 20/1908. 307. o., 27/1908. 401. o.; Habsburg Lexikon 257. o.; Lexikon I. vh. 427. o.; *Steiner* 11. o.; *Sauer* 88. o.; *ÖBL V. Band* 146. o.; *List* 1982. 349–352. o.; *Rendjelek és kitüntetések*, 1944. 304. o.; *Broucek* 2009. 229. o.; *ÖWZ* 11. 09. 1931.; *Lanjus* 1939. 162. o.; *Ludwigstorff* 1994. 119–127. o.; *Das österreichische Parlament*, 41. o.; *BLGBL Band II.* 429. o.; *NDB XIV. Band* 293. o.; *Partenzettel*

gyalogsági tábornok

1863. 04. 09. Székelyudvarhely

(Udvarhelyi Székely Szék) –

1924. 07. 24. Zágráb (Szerb-Horvát-Szlovén-Királyság)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nőtlen

Az apa foglalkozása: cs. kir. törzstiszt

Iskolái: 1874–1877 katonai alreáliskola, Kőszeg; 1877–

1880 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen;

1880–1883 katonai akadémia, Bécsújhely; 1886–1888

Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és horvát (t.), francia és orosz (j.), magyar (m.)

Hazai kitüntetései: 1895. 04. 20. BMVM; 1898. 12. 02. MJM98; 1901. 04. 17. MVK3.; 1905. 06. 17. EKO-R3; 1908. 09. 01. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. BM; 1909. 03. 16. LO-R; 1913. MK13; 1914. 10. 10. EKO-R2 (KD); 1915. 06. 27. MVK2. (KD); 1916. 05. 28. BMVM; 1918. 03. 10. EKO-R1 (KDS); 1918. 04. 21. EZ1-RK (KD); 1918. 08. 18. D2

utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. MVK2. (KD); KDS z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1895. 10. 12. Montenegrói Függetlenségi (I. Danilo) Érdemrend IV. osztálya; 1906. 04. 22. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya; 1910. 01. 16. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1914. 11. 07. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya é. n.: Porosz Korona Rend II. osztálya

Címek és rangok: 1918. 06. 08. titkos tanácsos

Előmenetele: 1883. 08. 18. hadnagy; 1888. 11. 01. főhadnagy; 1892. 05. 01. 1. osztályú százados; 1898. 05. 01. őrnagy; 1901. 11. 01. alezredes; 1905. 05. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 05. 01. altábornagy; 1917. 08. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1883. 08. 18. a cs. és kir. 53. gyalogezredben, Zágráb, Petrinja, Trebinje; 1888. 12. 01. a cs. és kir. 58. gyalogdandár vezérkari tisztje, Theresienstadt; 1891. 10. 18. a Vezérkar Nyilvántartó Irodájában, Bécs; 1895. 06. 16. a cs. és kir. 18. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Mostar; 1897. 05. 01. a 13. század parancsnoka a cs. és kir. 82. gyalogezredben, Székelyudvarhely, Gyulafehérvár; 1898. 05. 01. a Vezérkar Nyilvántartó Irodájában, Bécs; 1901. 05. 01. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 53. gyalogezredben, Zágráb, Belovár; 1903. 03. 12. a cs. és kir. Hadügyminisztérium elnöki osztályának főnökhelyettese, Bécs; 1905. 06. 21. a cs. és kir. XV. hadtest vezérkari főnöke, Szarajevó; 1909. 10. 08. Maria Varešanin von Vareš gyalogsági tábornok, csapat-főfelügyelő vezérkari főnöke, Szarajevó; 1911. 01. 23. a cs. és kir. 72. gyalogdandár parancsnoka, Zágráb; 1913. 05. 20. felmentve; 1913. 10. 13. a cs. és kir. 2. gyaloghadosztály parancsnoka, Jaroslau; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 2. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 06. 22. a m. kir. 42. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1916. 02. 26. felmentve; 1917. 06. 20. a Lipošćak-csoport parancsnoka a román fronton; 1917. 10. 12. a cs. és kir. IX. hadtest parancsnoka a román fronton; 1918. 02. 18. katonai főkormányzó Lengyelországban, Lublin; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Zágráb

Fontosabb írásai: Neue Ausbildungsmethoden bei der russischen Cavallerie. In: ÖMZ 1892. IV. Band 78–87. o.; Die Balkanstaaten und ihr Heerwesen. In: ÖMZ 1894. II. Band 3–21. o.; Der chinesisch-japanische Krieg und die Machtstellung der europäischen Gross-Staaten in Ost-Asien. In: OMV L. Band. 1895. 349–420. o.; Die Operationen der englisch-ägyptischen Truppen im Sudan. In: OMV LIX. Band 1899. 1–36. o.; Applikatorische Übungen. (Gegenstand: Kampf eines Infanterieregiments am Flügel einer Gefechtslinie um die Feuerüberlegenheit). In: ÖMZ 1904. Band 2. 829–850. o.

Megjegyzés: Apja Johann Lipošćak őrnagy. 1918 után az Első Horvát Takarékpénztárnál dolgozott. Zágrábban a város által adományozott díszsírba temették.

Források: KA AKVI 1781. doboz; KA KM Präs. 1918 5-33/55; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/800 Nr. 143., B/997 Nr. 5., B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 427., 466.; KA Pensionsbuch Band V. 83.; KA *Pallua-Gall* 145. o.; PVBL 81/1914 1157. o.; *Verordnungsblatt für das Heer, die Kriegsmarine und die Landwehr*, 12/1922. 124. o.; *Steiner* 17. o.; ÖBL V. Band 233. o.; *Broucek* 2009. 288–289. o.; *Lustig-Prean* 1939. 159. o.; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/liposcak.htm

Ljubičić, Stephan, Freiherr von

táborszernagy

1855. 09. 25. Vrginmost (Báni Határörvidék) –
1935. 08. 16. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: ortodox

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú, 2 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. hadnagy

Iskolái: 1864–1867 katonai alsó nevelő intézet, Fehértemplom; 1867–1870 katonai felső nevelő intézet, Kamenitz, Köszeg; 1870–1873 műszaki katonai iskola, Mährisch-Weisskirchen; 1873–1877 Műszaki Katonai Akadémia tüzér osztálya, Bécs; 1880–1882 magasabb tüzértanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), lengyel, szlovén és horvát (m.), francia és orosz (n.)

Hazai kitiüntetései: 1898. 04. 16. MVK3; 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 09. 01. D3; 1904. 03. 24. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1912. 03. 08. LO-R; 1912. 09. 01. D2; 1914. 03. 04. BMVM; 1914. 10. 10. EKO-R2 (KD); 1915. 04. 12. EKO-R1 (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD)

Külföldi kitiüntetései: 1911. 04. 13. Belga Lipót Rend nagykeresztje

Címek és rangok: 1916. 08. 08. osztrák bárói rang; 1917. 11. 19. a cs. kir. osztrák „Jugend Reichsbund” szövetségi elnöke; 1918. 01. 11. titkos tanácsos

Előmenetele: 1877. 09. 01. hadnagy; 1883. 01. 01. főhadnagy; 1888. 05. 01. 1. osztályú százados; 1894. 05. 01. őrnagy; 1896. 11. 01. alezredes; 1900. 05. 01. ezredes; 1906. 05. 01. vezérőrnagy; 1910. 05. 01. altábornagy; 1914. 10. 07. táborszernagy

Beosztásai: 1877. 09. 01. a cs. és kir. 6. tábori tüzérezredben, Strass, Laibach, Graz; 1883. 05. 01. a cs. és kir. 2. hegyidandár vezérkari tisztje, Trebinje; 1885. 10. 26. a cs. és kir. IX. hadtest vezérkari osztályán, Josefstadt; 1886. 10. 04. a cs. és kir. 11. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Lemberg; 1887. 11. 01. a cs. és kir. XI. hadtest vezérkari osztályán, Lemberg; 1890. 11. 01. a cs. és kir. 6. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Graz; 1891. 11. 01. az 5. üteg parancsnoka a cs. és kir. 11. hadtest-tüzérezredben, Lemberg; 1893. 11. 01. a cs. és kir. várparancsnokság vezérkari osztályán, Krakkó; 1893. 12. 24. a cs. és kir. várparancsnokság vezérkari főnöke, Krakkó; 1894. 10. 26. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 6. osztálya főnök-helyettese, Bécs; 1898. 04. 04. második törzstiszt a cs. és kir. 13. hadtest-tüzérezredben, Brod, Zágráb; 1900. 04. 06. a cs. és kir. X. hadtest vezérkari főnöke, Przemyśl; 1906. 03. 09. a cs. és kir. 18. gyalogdandár parancsnoka, Prága; 1909. 10. 17. a cs. kir. 13. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka, Bécs; 1911. 03. 08. csoportfőnök a cs. kir. Honvédelmi Minisztériumban, Bécs; 1914. 02. 26. a cs. kir. 45. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka, Przemyśl; 1914. 08. 04. a cs. kir. 45. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 10. 07. a cs. és kir. XI. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1914. 11. a Ljubičic-csoport parancsnoka az orosz fronton; 1915. 06. 13. felmentve; 1915. 10. 01. várakozási illetékkal szabadsággolva, Payerbach; 1915. 10. 20-tól Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Megjegyzés: 1935. 08. 20-án temették el a bécsi Neustifter Friedhofban.

Források: KA AKVI 1790. doboz; KA GBL Abgang I/II 3/104; KA VAS 936. doboz; KA MKSM 1914 69-6/8-34, 70-1/18, 1915 84-5/1-38; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/800 Nr. 143., B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 427., 465.; KA Pensionsbuch Band IV. 319. o.; KA *Pallua-Gall* 54. o.; Lexikon I. vh. 347. o.; *Döfering* 1928. 177. o.; *Döfering* 1989. 396. o.; Partenzettel

Lónyay Albert, nagylónyai és vásárosnaményi, gróf [Lónyay, Albert, de Nagy-Lónya et Vásáros-Namény, Graf]

lovassági tábornok

1850. 12. 20. Nagylónya (Bereg vármegye) –
1923. 03. 28. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: református

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: birtokos

Iskolái: főgimnázium érettségivel, Pest; 1868–1869 a cs. kir. Gischler-féle katonai nevelőintézet tisztí vizsgával; 1875–1877 Katonai Lovaglótanár Intézet, Bécs

Nyelvismerete: német és magyar (t.), francia (j.), angol (m. j.)

Hazai kitüntetései: 1896. 09. 20. D3; 1898. 12. 02. MJM98 u. SHJM98; 1900. 10. 18. EKO-R3; 1908. 08. 12. LO-R; 1908. 12. 02. HJK08; 1909. 05. 01. D2; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1916. 11. 29. LO-GK; 1917. 03. 20. BMVM (KD)

Külföldi kitüntetései: 1886. 01. 06. Porosz Korona Rend III. osztálya; 1892. 01. 08. Szász Albert Rend parancsnoki keresztjének II. osztálya és a Württembergi Frigyes Rend parancsnoki keresztje; 1893. 01. 03. Porosz Korona Rend II. osztálya és a Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje; 1893. 07. 07. Hesseni Nagylelkű Fülöp Rend parancsnoki keresztjének II. osztálya; 1893. 10. 02. gyémántdisztimény a Porosz Korona Rend II. osztályához; 1894. 01. 04. Bajor Katonai Érdemrend tisztikeresztje; 1894. 10. 06. Szász Ernestin Házi rend parancsnoki keresztje; 1898. 01. 11. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1900. 01. 06. csillag a Porosz Korona Rend II. osztályához; 1906. 04. 22. Spanyol Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1909. 08. 28. Mecklenburg-Schwerin: Griff Rend nagykeresztje; 1912. 07. 25. Bajor Szent Mihály Rend nagykeresztje, a Belga Korona Rend nagykeresztje és a Bolgár Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1916. 05. 06. Bolgár Szent Sándor Rend nagykeresztje kardokkal; 1917. 05. 08. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje, a Török Oszmán Rend I. osztálya és a gyémántdisztimény a Bolgár Szent Sándor Rend nagykeresztjéhez

Címek és rangok: 1880. 07. 11. cs. és kir. kamarás; 1910. 01. 14. titkos tanácsos; 1910. 07. 08. magyar grófi rang; a magyar főrendiház tagja örökös jogen

Előmenetele: 1869. 04. 16. huszár; 1869. 04. 17. hadapród; 1869. 05. 01. hadnagy; 1874. 05. 01. főhadnagy; 1882. 05. 01. 2. osztályú lovassági százados; 1886. 05. 01. 1. osztályú lovassági százados; 1891. 05. 01. őrnagy; 1893. 11. 01. alezredes; 1896. 05. 01. ezredes; 1902. 05. 01. vezérőrnagy; 1906. 11. 01. altábornagy; 1911. 11. 01. címzetes lovassági tábornok; 1914. 05. 20. lovassági tábornok

Beosztásai: 1869. 04. 16. a cs. és kir. 9. huszárezredben, Komárom, Szentgyörgy; 1878. 02. 01. szabadságolva és létszám felett vezetve, Som; 1880. 09. 01. a cs. és kir. 9. huszárezred tartalékában, Komárom, Szentgyörgy; 1881. 02. 25. aktiválva a cs. és kir. 9. huszárezredben, Komárom; 1881. 05. 01. szakasziparancsnok a cs. és kir. 8. huszárezredben, Stockerau; 1884. 09. 01. szabadságolva és létszám felett vezetve, Som; 1884. 12. 17. szakasziparancsnok a cs. és kir. 7. huszárezredben, Pécs; 1885. 06. 20. századparancsnok a cs. és kir. 7. huszárezredben, Pécs; 1886. 09. 01. gróf Nikolaus Pejachevich lovassági tábornok, a cs. és kir. IV. hadtest parancsnokának személyes segédtsíztje, Budapest; 1888. 02. 01. századparancsnok a cs. és kir. 7. huszárezredben, Alberti-Irsa; 1891. 05. 01. az uralkodó szárnysegédje, Bécs; 1894. 11. 01. az 1. osztály parancsnoka a cs. és kir. 9. huszárezredben, Győr; 1895. 05. 01. a 2. osztály parancsnoka a cs. és kir. 9. huszárezredben, Sopron; 1896. 07. 01. a cs. és kir. 9. huszárezred parancsnoka, Sopron; 1901. 04. 09. a cs. és kir. 5. lovasdandár parancsnoka, Jaroslau; 1904. 06. 28. a cs. és kir. 6. lovasdandár parancsnoka, Miskolc; 1905. 06. 01. a cs. és kir. 3. lovasdandár parancsnoka, Marburg; 1905. 11. 14. a cs. és kir. lovashadosztály parancsnoka, Bécs; 1907. 04. 02. a Magyar Királyi Testőrség gárdahadnagya, Bécs; 1910. 01. 14. szolgálton kívüli viszonyba helyezve, az uralkodó főpálcamestere, Bécs; 1914. 06. 01. – 1918. 11. 20. a Magyar Királyi Testőrség gárdakapitánya, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Nagylónya

Megjegyzés: A család 1627. 01. 16-án kapott bárói rangot.

Források: KAAKVI 1806. doboz; HL HM 1933 Ált. 4. oszt.; KAMKSM 1911 36-2/1-3, 1914 42-2/3; KANL B/1000 Nr. 353.; KAMs Allg. 466.; KAPensionsbuch Band IV. 285. o.; Band V. 89. o.; KAPallua-Gall 13. o.; PVBL 4/1878. 56. o., 39/1884. 371. o.; Steiner 15–16. o.; Gerő 128. o.; Gudenus II. k. 203., 211. o.; Magyar testőrsegek névkönyve 502–503. o.; ÖBL V. Band 307. o.; NYUKOSZ 1923/15. sz.; Kempelen VI. k. 413–414. o.

dc. 633_12

Ludwig Viktor Joseph Anton, Erzherzog von Österreich

gyalogsági tábornok

1842. 05. 15. Bécs (Alsó-Ausztria) –

1919. 01. 18. Schloss Klessheim (Salzburg tartomány)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nőtlen

Az apa foglalkozása: Franz Karl főherceg

Hazai kitüntetései: 1862. 08. 16. GVO-R; 1893. 11. 09.

StO-GK; 1898. 12. 02. MJM98; 1908. 12. 02. MJK08;

1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem

Külföldi kitüntetései: 1864. 05. 17. Szicíliai Szent Ferdi-

nánd Érdemrend nagykeresztje; 1864. 09. 09. Belga Lipót Rend nagykeresztje; 1864.

10. 15. Szász Fehér Súlyom Rend nagykeresztje; 1865. 02. 27. Szász Rutakorona

Rend; 1867. 08. 25. Francia Becsületrend nagykeresztje; 1867. 09. 22. Bajor Szent

Hubertus Rend; 1867. 11. 11. Württembergi Korona Rend nagykeresztje; 1870. 05. 02.

Szász Ernestin Házi rend nagykeresztje; 1872. 02. 11. Görög Megváltó Rend nagyke-

resztje; 1873. 07. 07. Orosz Szent András Rend; 1873. 10. 02. Olasz Annunziata Rend

lovagja; 1879. 01. 02. Braunschweigi Oroszlán Henrik Rend; 1882. 08. 22. Szerb

Takovo Rend nagykeresztje; 1885. 04. 20. Svéd Szeráf Rend nagykeresztje; 1888. 03. 23.

Románia Csillaga Rend nagykeresztje; 1891. 04. 09. Szuverén Máltai Lovagrend

nagykeresztje; 1891. 10. 18. Spanyol III. Károly Rend nagykeresztje; 1892. 05. 05.

Nassaui Arany Oroszlán Házi rend lovagja; 1895. 05. 18. Mecklenburg-Strelitz, Vend

Korona Házi rend nagykeresztje; 1897. 06. 24. Sziámi Chak-Kri Nagy Korona Rend;

1899. 12. 31. Szerb Fehér Sas Rend I. osztálya

é. n.: Porosz Fekete Sas Rend; Porosz Vörös Sas Rend; Hessen-Darmstadt: Lajos

Rend; Nagy-Britannia: Királyi Viktória Rend nagykeresztje; Toszkánai Szent József

Rend nagykeresztje; Orosz Szent Alexander Nyevszkij Rend; Orosz Fehér Sas Rend;

Orosz Szent Szaniszló Rend; Orosz Szent Anna Rend I. osztályú keresztje; Francia

Becsületrend nagykeresztje

Címek és rangok: 1842. 05. 15. – 1918. az osztrák birodalmi tanács Urak Házának tagja;

1860. 01. 15. a cs. és kir. 65. gyalogezred tulajdonosa; 1896. 06. 11. – 1904. 09. 17. az

Osztrák Vörös Kereszt Társaság és a Magyar Szent Korona Országai Vörös-Kereszt

Egylete helyettes védnöke valamint az Osztrák Fehér Kereszt Társaság védnöke

é. n.: a tomszki 9. (később 39.) orosz gyalogezred tulajdonosa; a cs. kir. „Adler”

Heraldikai Társaság védnöke, a salzburgi tanulmányokat támogató egylet védnöke;

a salzburgiak és felső-ausztriaiak humanista egyletének védnöke; a méhészek és a gyü-

mölcsfatermesztők egyletének védnöke; a salzburgi művészeti egylet védnöke; egy

salzburgi Erzsébet emlékmű létrehozására alakult egylet védnöke; a bécsi Tegethoff

emlékmű megépítésére alakult bizottság védnöke

Előmenetele: 1854. 02. 26. 1. osztályú alhadnagy; 1856. 11. 06. főhadnagy; 1865. 07. 23.

vezérőrnagy; 1884. 10. 28. altábornagy; 1899. 04. 26. tábornok; 1908. 11. 15.

gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1854. 02. 26. létszámfeletti a cs. kir. 3. dragonyosezredben, Tyśmienica, Nagyvárád; 1918. 12. 01. szolgálaton kívüli viszonyba helyezve, Schloss Klessheim

Megjegyzés: I. Ferenc József császár és király öccse. 1904-től a Salzburg melletti Schloss Klessheimben élt. 1915. 11. 13-tól Jenő főherceg felügyelete alatt állt. 1918. 11. 11-én az uralkodó rendeletére szanatóriumban helyezték el. Siezenheim temetőjében nyugszik. Ténylegesen nem szolgált a cs. és kir. hadseregben.

Források: KA MKSM 1904 84-5/7, 1911 36-2/1-3, 1918 68-4/9; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 465., 466.; KA *Pallua-Gall* 1903. 240. o.; VBL 11/1854. 27. o., 55/1856. 179. o.; PVBL 3/1860. 5. o., 37/1862. 169. o., 34/1865. 169. o., 43/1893. 567. o., 23/1897. 273. o., 1/1900. 1. o.; *Broucek* 1980. 89. o.; *Habsburg Lexikon* 235. o.; *Steiner* 15. o.; *ÖBL V. Band* 351. o.; *List* 1982. 361–364. o.; *Lanjus* 1939. 162. o.; *Das österreichische Parlament*, 43. o.; *Neuhold, Helmut*: *Das andere Habsburg. Homoerotik im österreichischen Kaiserhaus*. Marburg, 2008. 113–118., 204–205. o.

Lukas, Karl Albert, Freiherr von

gyalogsági tábornok

1860. 09. 07. Lemberg (Galícia) –
1932. 03. 08. Berlin (Németország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: katonai számvivőtiszt

Iskolái: négy gimnáziumi osztály; 1874–1875 katonai kollégium egy évfolyama, St. Pölten; 1875–1876 katonai főreáliskola egy évfolyama, Mährisch-Weisskirchen; 1876–1879 katonai akadémia, Bécsújhely; 1885–1889 Hadiiskola (megszakítással), Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), lengyel (m.), magyar és román (sz.), angol (n.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 08. 18. D3; 1908. 08. 12. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1914. 10. 15. EKO-R2 (KD); 1914. 09. 01. D2; 1916. 08. 02. EZ1-RK (KD); 1916. 12. 12. LO-K (KD); 1917. 02. 18. S z. EKO-R2 (KD); 1917. 07. 28. EKO-R1 (KDS); 1917. 11. 05. LO-1 (KDS)
utólag: S z. LO-K (KD)

Külföldi kitüntetései: 1907. 08. 01. Württembergi Frigyes Rend parancsnoki keresztjének II. osztálya; 1908. Román I. Károly jubileumi érem; 1909. 08. 23. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje; 1914. 11. 04. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1918. 02. 28. Porosz Vöröskereszt Érem II. és III. osztálya

Címek és rangok: 1915. 10. 08. osztrák nemesi cím; 1918. 01. 06. osztrák bárói rang; 1918. 02. 15. titkos tanácsos; 1928. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja

Előmenetele: 1879. 08. 18. hadnagy; 1884. 11. 01. főhadnagy; 1891. 05. 01. 2. osztályú százados; 1893. 11. 01. 1. osztályú százados; 1897. 05. 01. őrnagy; 1900. 11. 01. al-ezredes; 1904. 05. 01. ezredes; 1910. 05. 01. vezérőrnagy; 1913. 05. 01. altábornagy; 1917. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1879. 08. 18. a cs. és kir. 33. gyalogezredben, Budapest, Korneuburg; 1889. 10. 20. a 2. század megbízott parancsnoka a cs. és kir. 33. gyalogezredben, Arad; 1890. 04. 01. a cs. és kir. 29. gyalogdandár vezérkari tisztje, Ungvár; 1892. 10. 20. a cs. és kir. 34. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Temesvár; 1895. 11. 01. a 10. század parancsnoka a cs. és kir. 33. gyalogezredben, Arad; 1896. 11. 01. a cs. és kir. 24. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Przemyśl; 1900. 11. 01. a cs. és kir. 29. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Theresienstadt; 1902. 04. 12. a cs. és kir. 3. gyalogezredben, Brünn; 1902. 05. 07. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 3. gyalogezredben, Brünn; 1904. 04. 08. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 3. gyalogezredben, Kremsier; 1905. 10. 16. a cs. és kir. 73. gyalogezred parancsnoka, Prága; 1910. 04. 18. a cs. és kir. 27. gyalogdandár parancsnoka, Pozsony; 1911. 03. 08. a cs. és kir. 57. gyalogdandár parancsnoka, Theresienstadt; 1913. 04. 22. felmentve, 1913. 05. 27. a cs. és kir. 25. gyaloghadosztály parancsnoka, Bécs; 1914. 02. 12. a cs. és kir. 19. gyaloghadosztály parancsnoka, Pilsen; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 19. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 04. 14. felmentve; 1915. 10. 01. katonai parancsnok, Prága; 1916. 05. 19. erődparancsnok, Krakó; 1917. 02. 09. a cs. és kir. XXIV. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1917. 08. 23. a cs. és kir. XXIV. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1918. 03. 08. a cs. és kir. V. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1918. 04. 10. felmentve; 1918. 05. 04. katonai parancsnok, Graz; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Graz, majd Berlinben élt

Megjegyzés: 1914. 10. hónapban bal karján srápneltől sebesült meg. 1932. 03. 12-én temették el a berlini Szentháromság gyülekezet temetőjében.

Források: KA AKVI 1836. doboz; KA GBL Fremde (–1864) 16. doboz; KA MKSM 1918 69-3/27; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353., 356.; KA Ms Allg. 427., 465., 466.; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA Pensionsbuch Band V. 9. o.; KA Pallua-Gall 128. o.; PVBL 27/1907. 372. o., 141/1916. 3983. o., 37/1917. 1084. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 5/1919. 179. o.; *Steiner* 16. o.; *Döfering* 1928. 181. o.; *Döfering* 1989. 400. o.; *Lustig-Prean* 1939. 128. o.; Partenzettel

Lütgendorf, Kasimir Dominik, Freiherr von

gyalogsági tábornok

1862. 12. 31. Graz (Stájerország) –
1958. 07. 28. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 3 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. őrnagy

Iskolái: három év alгимnázium, Seitenstetten; 1876–1877 katonai alreáliskola egy évfolyama, St. Pölten; 1877–1880 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1880–1883 katonai akadémia, Bécsújhely; 1886–88 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), cseh, szlovák, olasz és magyar (m.), francia (e.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 04. 28. MVK3.; 1908. 08. 18. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 04. 03. EKO-R3; 1913. 06. 09. MK13; 1915. 02. 04. EKO-R2 (KD); 1915. 09. 22. MVK2. (KD); 1916. 08. 02. EZ1-RK (KD); 1917. 01. 27. EKO-R1 (KD); 1918. 04. 11. LO-1 (KDS); 1918. 08. 18. D2

utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. MVK2 (KD); S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1915. 02. 11. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1918. 09. 12. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya

Címek és rangok: 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja

Előmenetele: 1883. 08. 18. hadnagy; 1888. 11. 01. főhadnagy; 1892. 05. 01. 1. osztályú százados; 1898. 05. 01. őrnagy; 1901. 11. 01. alezredes; 1905. 05. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 05. 01. altábornagy; 1917. 08. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1883. 08. 18. a cs. és kir. 72. gyalogezredben, Pozsony; 1888. 11. 01. a cs. és kir. 48. gyalogdandár vezérkari tisztje, Przemyśl; 1891. 04. 15. a cs. és kir. 59. gyalogdandár vezérkari tisztje, Czernowitz; 1892. 04. 25. a cs. és kir. 8. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Innsbruck; 1893. 09. 10. harcászati- és hadszervezet-tanár a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskolán, Innsbruck; 1897. 09. 01. felmentve; 1897. 10. 18. a cs. és kir. 4. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Brünn; 1903. 04. 20. a cs. és kir. 76. gyalogezredben, Esztergom; 1903. 05. 04. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 76. gyalogezredben, Esztergom; 1903. 09. 27. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 12. gyalogezredben, Trebinje; 1905. 05. 12. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 12. gyalogezredben, Trebinje; 1905. 10. 24. a cs. kir. 25. Landwehr gyalogezred parancsnoka, Kremsier; 1907. 10. 21. a cs. kir. 1. országos lövészezred parancsnoka, Trient; 1910. 07. 10. a cs. kir. 87. Landwehr gyalogdandár parancsnoka, Linz; 1911. 10. 21. a cs. kir. 91. Landwehr gyalogdandár parancsnoka, Krakkó; 1914. 04. 22. a cs. és kir. 7. gyaloghadosztály parancsnoka, Eszék; 1914. 07. 26. a Bánáti Hadseregcsoport parancsnoka a szerb fronton; 1914. 11. 18. a cs. és kir. 31. gyaloghadosztály megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 02. 18. a cs. és kir. 31. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1916. 03. 14. a cs. és kir. XXI. hadtest megbízott parancsnoka az olasz fronton; 1916. 10. 03. a cs. és kir. XXI. hadtest parancsnoka a román fronton; 1918. 04. 28. a cs. és kir. XXI. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Kufstein; 1922-től Budapesten, 1946-tól Bécsben élt

Fontosabb írásai: Über Befehlsgebung im Felde bei einem Detachement erläutert an einem Beispiele für Cantonierung, Marsch und Gefecht. Wien, 1894.; Aufgaben-Sammlung für das applicatorische Studium der Taktik. 1–4. Hefte. Wien, 1895–1896.; Felddienst-Gefechts-Aufgaben eines Detachements im engen Verbands mit einer Infanterie-Truppen-Division. Wien, 1896.; Applicatorische Besprechung der Thätigkeit des k. k. 10. Corps im Gefechte bei Trautenu am 27. Juni 1866. Hefte 1–2. Wien, 1896–1899.; Grenzsicherung, dann Marsch und Gefecht im Gebirge applicatorisch besprochen an kriegsgeschichtlichen Episoden aus dem Jahre 1866. Wien, 1898.; Taktische und operative Betrachtungen über die Offensiv-Operation des FM Grafen Radetzky von Ende Mai bis Anfang Juni 1848. Wien, 1898.; Über Anlage und Leitung der applicatorischen Taktik-Besprechungen beim Truppenkörper nebst 38 Beispielen. Wien, 1898.; Die Thätigkeit der Cavallerie im Zukunfts-Kriege. Theorie und Beispiele. Hefte 1–2. Wien, 1900–1901.; Taktik-Behelf für Stabsoffiziers-Aspiranten der Truppe

dann für Corps- und Kriegsschul-Aspiranten aller 3 Waffen. Wien, 1901.; Feld-Sanitäts-Dienst und Gefechtslehre (Taktik) in Wechselbeziehung. Wien, 1902.; Gefechts-Schulung des Bataillons auf dem Exerzierplatze und im Walde. Wien, 1902.; Über Okkupation und Pazifizierung von insurgierten Gebirgsländern unter besonderer Berücksichtigung der Volksstämme und des Terrains auf der Balkanhalbinsel. Wien, 1904.; Militärischer Führer über die Gefechtsfelder der Monarchie (exklusive Ungarn). In: ÖMZ 1908. II. Band 1385–1406., 1579–1614., 1797–1816. o.; Der Gebirgskrieg. Krieg im Hochgebirge und im Karst. Wien, 1909.; Die Kämpfe in Südtirol und im angrenzenden Gebiete von Venetien und der Lombardei von 1701 bis 1866, mit Betrachtungen über die Kriegführung und Kampfweise im Gebirge. Wien, 1911.; Die Artillereiverwendung im Feld- und Gebirgskriege vom Standpunkte des Truppenführers. Wien, 1912.; Über Winterfeldzüge. Besprochen an Feldzügen in Westrussland, am Balkan und in der Mandschurei. Wien, 1913.; Kriegsmässige Ausbildung der Infanterie. Wien, 1914.; Stellungskrieg im Karpathen-Gebirge. Wien, é. n.; A cs. és k. 31. gyaloghadosztály üldöző harcai 1914. december 15-től az év végéig. In: HK 1933/3–4. 228–260. o.; Revision ohne Krieg. Geschichte und Lehren. Budapest–Wien, 1934.; Gyergyó felszabadítása 1916 őszén. (A cs. és kir. XXI. hadtest felmentő hadműveletei). In: HK 1934. 217–269. o.; Alpiner Wintersport und seine Bedeutung für Fremdenverkehr und Front. Budapest–Wien, 1935.

Megjegyzés: Apja Kasimir Josef Freiherr von Lütgendorf cs. kir. őrnagy. Ősi vesztfáliai nemesi család leszármazottja, felmenői a XVIII. században érkeztek a Habsburg-birodalomba. A bécsi Kalksburger Friedhofban temették el 1958. 08. 01-jén.

Források: KA AKVI 1846. doboz; KA GBBL Diverse 430. doboz; KA VAS 956. doboz; KA MKSM 1916 69-3/28; KA AOK KPQ 100. doboz; KA Ms Allg. 427., 465.; KA NL B/1000 Nr. 353., 356.; KA Militär-Schulen 638. doboz, KA Pensionsbuch Band V. 10. o.; KA *Pallua-Gall* 145. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 5/1919. 179. o.; Lexikon I. vh. 440. o.; *Steiner* 17. o.; *Lustig-Prean* 1939. 159. o.; Partenzettel

Madlé, Ottomar Friedrich, von Lenzbrugg

címzetes gyalogsági tábornok

1858. 01. 07. Troppau (Szilézia) –

1945. 12. 29. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nő

Gyermekei: 1 fiú

Az apa foglalkozása: cs. kir. professzor

Iskolái: négy gimnáziumi osztály, Troppau; 1873–1875 katonai kollégium, St. Pölten; 1875–1879 katonai akadémia, Bécsújhely; 1883–1885 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia és angol (f.), cseh, lengyel és horvát (m.), rutén (sz.)

- Hazai kitüntetései:* 1882. KM; 1894. 04. 17. BMVM; 1898. 12. 02. MJM98; 1899. 09. 02. MVK3.; 1904. 04. 24. D3; 1905. 03. 25. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 05. 03. SMVM; 1912. 09. 24. LO-R; 1915. 04. 12. D2; 1915. 12. 19. BMVM; 1938. 01. 07. Osztrák Érdemrend I. osztálya csillaggal
utólag: KD z. BMVM
- Külföldi kitüntetései:* 1908. 07. 22. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya csillaggal; 1910. 01. 28. Porosz Korona Rend I. osztálya; 1911. 10. 20. Kínai Kettős Sárkány Rend II. osztályának 2. fokozata; 1913. 04. 19. Montenegrói Függetlenségi (I. Danilo) Érdemrend I. osztálya; 1917. 09. 02. Török Medzsidi Rend I. osztálya
- Címek és rangok:* 1909. 07. 09. osztrák nemesi cím és előnév; 1910. 05. 30. a Bécsi Hadtudományi és Kaszinóegylet elnöke; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja
é. n.: az osztrák Touring Club tiszteletbeli elnöke
- Hadjáratai:* 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésében hadnagyként a következő ütközetekben vett részt: 01. 29. Rogoj-nyereg; 02. 06. Han Osanica; 02. 14. Bogović; 02. 18. Kruščica; 02. 21. Rudan
- Előmenetele:* 1879. 04. 24. hadnagy; 1884. 05. 01. főhadnagy; 1888. 05. 01. 1. osztályú százados; 1894. 11. 01. őrnagy; 1897. 05. 01. alezredes; 1900. 05. 01. ezredes; 1906. 11. 01. vezérőrnagy; 1910. 11. 01. altábornagy; 1917. 08. 13. címzetes gyalogsági tábornok
- Beosztásai:* 1879. 04. 24. a cs. és kir. 1. gyalogezredben, Bécs; 1885. 11. 01. a cs. és kir. 11. gyalogdandár vezérkari tisztje, Graz; 1887. 07. 03. a cs. és kir. 1. gyalogdandár vezérkari tisztje, Plevlje; 1888. 04. 26. a cs. és kir. XV. hadtest vezérkari osztályán, Szarajevó; 1889. 04. 04. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 5. osztályán, Bécs; 1894. 04. 19. a cs. és kir. 3. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Linz; 1895. 08. 24. a hadtörténelem és hadászat tanára a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1899. 08. 28. felmentve; 1899. 10. 21. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 79. gyalogezredben, Otočac; 1901. 04. 20. a cs. kir. 19. Landwehr gyalogezred parancsnoka, Lemberg; 1903. 10. 28. a cs. kir. Landwehr törzstiszti tanfolyam parancsnoka, Bécs; 1906. 05. 10. a cs. kir. 25. Landwehr gyalogdandár parancsnoka, emellett a 2. hadtest-tisztiiskola parancsnoka, Bécs; 1910. 04. 16. a cs. és kir. 25. gyaloghadosztály parancsnoka, Bécs; 1913. 05. 27. felmentve, Bécs; 1914. 01. 01. várakozási illetékkal szabadságolva, Bécs; 1914. 12. 19. aktíválva, a pótcsapatok szemléelője a cs. és kir. katonai parancsnokság területén, Bécs; 1915. 10. 26. felmentve; 1915. 12. 01. visszahelyezve a várakozási illetékkal szabadságot állományba, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs
- Megjegyzés:* 1946. 01. 07-én temették el a bécsi Zentralfriedhofban.
- Források:* KA AKVI 1864. doboz; KA VAS 968. doboz; KA NL B/126 Nr. 9 K; KA Ms Allg. 465.; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 279. o.; KA Pallua-Gall 59. o.; Broucek 2009. 97. o.; Döfering 1928. 183. o.; Döfering 1989. 402. o.; Lustig-Prean 1939. 120. o.; Partenzettel

dc. 633_12
Magyar Gyula, dömsödi
[Magyar, Julius, von Dömsöd]

címzetes tábornaszernagy

1857. 02. 16. Dunavecse (Pest vármegye) –

1922. 06. 09. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: evangélikus

Családi állapota: özvegy

Gyermekei: 1 lány

Az apa foglalkozása: takarékpénztári titkár

Iskolái: 1865–1866 katonai alsó nevelő intézet egy évfolyama, Fehértemplom; 1866–1869 katonai felső nevelő intézet három évfolyama, Kamenitz; 1869–1870 katonai felső nevelő intézet egy évfolyama, Kassa; 1870–1873 katonai műszaki iskola három évfolyama, Mährisch-Weisskirchen; 1873–1877 Műszaki Katonai Akadémia, Bécs; 1880–1882 magasabb tüzérfanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német és magyar (t.), francia (m. j.), cseh (sz.), angol (n.)

Hazai kitüntetései: 1894. 02. 25. BMVM; 1897. 03. 21. EKO-R3; 1898. 12. 02. MJM98 u. SHJM; 1902. 09. 01. D3; 1902. 10. 18. FJO-OK; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 09. 15. LO-R; 1917. 04. 29. BMVM (KD)

Külföldi kitüntetései: 1893. 04. 04. Württembergi Korona Rend lovagkeresztje; 1894. 01. 04. Szász Albert Rend tisztikeresztje; 1897. 07. 18. Porosz Korona Rend II. osztálya; 1900. 10. 19. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya

Címek és rangok: 1883. 03. 21. magyar nemesi cím és előnév (apja után)

Előmenetele: 1877. 09. 01. hadnagy; 1882. 10. 31. főhadnagy; 1886. 11. 01. 1. osztályú százados; 1893. 05. 01. őrnagy; 1895. 11. 01. alezredes; 1898. 11. 01. ezredes; 1905. 05. 01. vezérőrnagy; 1909. 05. 01. altábornagy; 1916. 12. 02. címzetes tábornaszernagy

Beosztásai: 1877. 09. 01. a cs. és kir. 5. tábori tüzérezredben, Budapest; 1882. 10. 01. a cs. és kir. 3. tábori tüzérezredben, Komárom; 1882. 12. 01. a cs. és kir. 9. lovasdandár vezérkari tisztje, Pardubitz; 1884. 04. 27. a cs. és kir. 21. lovasdandár vezérkari tisztje, Lemberg; 1886. 11. 01. a cs. és kir. VII. hadtest vezérkari osztályán, Temesvár; 1888. 10. 28. a cs. és kir. Műszaki és Gazdászati Katonai Bizottság 3. csoportjában, Bécs; 1889. 03. 01. fogalmazótiszt a cs. és kir. Hadügyminisztérium 3. osztályán, Bécs; 1891. 10. 27. az uralkodó Katonai Irodájában, Bécs; 1897. 05. 01. harmadik törzstiszt a cs. és kir. 6. hadtest-tüzérezredben, Kassa; 1898. 11. 01. a cs. és kir. 10. hadosztály-tüzérezred parancsnoka, Budapest; 1902. 03. 01. a cs. és kir. 4. hadtest-tüzérezred parancsnoka, Budapest; 1904. 04. 20. a cs. és kir. 4. tábori tüzérdandár parancsnoka, Budapest; 1905. 11. 29. a cs. és kir. 9. tábori tüzérdandár parancsnoka, Josefstadt; 1906. 02. 17. megbízva a IX. hadtestparancsnokságra beosztott tábornok teendőivel, Leitmeritz; 1909. 11. 28. erődparancsnok, Szarajevó; 1911. 05. 22. felmentve; 1911. 10. 01. várakozási illetékel szabadságolva, Budapest; 1913. 11. 01. nyugdíjazás, Budapest; 1914. 07. 28. aktiválva a belföldi cenzúrabizottságnál, Budapest; 1917. 09. 01. visszahelyezve a korábbi nyugállományba, Bécs; 1919-től Budapesten élt

Megjegyzés: Apja Magyar László a Pesti Házai Első Takarékpénztár első titkára. 1894-ben megözvegyült. 1922. 06. 10-én temették el a budapesti Farkasréti temetőben.

Források: KA AKVI 1868. doboz; HL AKVI 3229/1890; HL HM 1923 és 1935 Ált. 4. oszt.; KA Ms Allg. 465.; KA *Pallua-Gall* 39. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 237. o.; PVBL 92/1917. 3153. o.; *Gerő* 131. o.; *Alföldi* 184–188. o.; *Kempelen* VII. k. 20. o.; OSZK gyászjelentés

**Marenzi, Franz Karl Johann Guido
Maria, Graf von Tagliuno und Talgate,
Markgraf von Val-Oliola,
Freiherr von Marenzfeldt und Scheneck**

gyalogsági tábornok

1859. 12. 29. Laibach (Krajna) –

1940. 02. 22. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Az apa foglalkozása: cs. és kir. altábornagy

Iskolái: négy gimnáziumi osztály; 1872–1874 katonai kollégium, St. Pölten; 1874–1878 katonai akadémia, Bécsújhely; 1883–1885 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német, olasz és francia (t.), magyar és román (m.)

Hazai kitüntetései: 1878. KM; 1892. 09. 13. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 10. 06. EKO-R3; 1903. 08. 18. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1912. 03. 08. LO-R; 1913. 08. 17. D2; 1915. 05. 21. EZ1-RK (KD); 1916. 02. 14. FJO-GK

Külföldi kitüntetései: 1893. 01. 03. Románia Csillaga Rend tisztikeresztje; 1901. 07. 08. Olasz Szent Mór és Lázár Rend parancsnoki keresztje; 1903. 04. 18. Olasz Korona Rend nagytiszti keresztje

Címek és rangok: 1864. 08. 14. osztrák grófi rang (apja után); 1884. 01. 16. cs. és kir. kamarás; 1918. 01. 29. titkos tanácsos

é. n.: az Angol–Magyar Bank Rt. Felügyelőbizottságának elnöke

Hadjáratái: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában hadnagyként a következő ütközetben vett részt: 09. 26–28. Livno ostroma és bevétel

Előmenetele: 1878. 08. 18. hadnagy; 1883. 05. 01. főhadnagy; 1888. 05. 01. 1. osztályú százados; 1894. 05. 01. őrnagy; 1896. 11. 01. alezredes; 1900. 05. 01. ezredes; 1906. 05. 01. vezérőrnagy; 1910. 11. 01. altábornagy; 1914. 08. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1878. 08. 18. a cs. és kir. 46. gyalogezredben, Travnik; 1880. 12. 16. a cs. és kir. 7. huszárezredben, Marburg; 1885. 11. 01. a cs. és kir. 12. lovasdandár vezérkari tisztje, Nagyszeben; 1888. 06. 01. a cs. és kir. II. hadtest vezérkari osztályán, Bécs; 1890. 03. 04. cs. és kir. katonai attasé, Bukarest; 1892. 10. 01. a cs. és kir. 4. huszárezredben, Szabadka; 1893. 05. 01. a 4. század parancsnoka a cs. és kir. 4. huszárezredben, Őrszállás; 1894. 05. 01. a cs. és kir. lovashadosztály vezérkari főnöke,

Lemberg; 1894. 10. 18. az erődparancsnokság vezérkari főnöke, Przemyśl; 1897. 01. 24. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 63. gyalogezredben, Kolozsvár; 1898. 03. 05. cs. és kir. katonai attasé, Róma; 1902. 11. 01. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 26. gyalogezredben, Győr; 1904. 05. 01. a cs. és kir. 26. gyalogezred parancsnoka, Esztergom; 1906. 04. 24. a m. kir. 80. honvéd gyalogdandár parancsnoka, Budapest; 1911. 01. 29. a m. kir. VI. honvédkerület parancsnoka, Kolozsvár; 1913. 03. 27. a m. kir. honvéd főparancsnok helyettese, Budapest; 1915. 01. 25. katonai parancsnok, Budapest; 1916. 01. 01. felmentve, 1916. 03. 01. nyugdíjazás, Budapest; 1917. 11. 13. aktiválva és beosztva a cs. és kir. Délnyugati Front parancsnokságára, Udine, majd a Borojević-hadseregcsoporthoz; 1918. 01. 17. a cs. és kir. Hadügyminisztérium rendelkezésére, Budapest; 1918. 03. 01. visszahelyezve a korábbi nyugdíjba, Nógrádverőce; később Budapesten élt

Fontosabb írásai: Kritische Beiträge zum Studium des Feldzuges des Jahres 1812 in Russland. Wien, 1895.; Der energetische Mutualismus, philosophische Aphorismen. In: *Archiv für systematische Philosophie*, Band 11. Heft 1. 1905.; Das Exerzier-Reglement für die deutsche Infanterie vom Jahre 1906. Wien–Leipzig, 1907.; Zwei kleine Reglementsstudien. In: *ÖMZ* 1908. I. Band 969–978. o.; Taktisch-Kriegsgeschichtliche Fragmente. Wien, 1909.; Harcászati és hadtörténelmi töredékek. In: *MKK* 1909. 439–461., 603–626. o.

Megjegyzés: Apja Graf Franz Anton Marenzi cs. és kir. altábornagy. Graf Gabriel Marenzi cs. és kir. altábornagy testvére.

Források: KA AKVI 1909. doboz; HL AKVI 15584; KA GBBL Fremde – 1864. 19. doboz; KA KM Präs. 1918 1-9/6, 1-20/3-4; KA NL B/61 Nr. 26., B/126 Nr. 9 K.; KA Pensionsbuch Band IV. 324. o.; KA *Pallua-Gall* 54. o.; RK 1913/66. 644. o.; Révai Új Lexikona X. k. 2002. 38. o.; Lexikon I. vh. 294. o.; ÖBL VI. Band 78–79. o.; *Döfering* 1989. 407. o.; *Gudenus* II. k. 1993. 265., 268. o.; *Lustig-Prean* 1939. 113. o.

Marterer, Ferdinand, Freiherr von

gyalogsági tábornok

1862. 10. 30. Prága (Csehország) –
1919. 01. 29. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú

Az apa foglalkozása: tartományi ügyvéd

Iskolái: négy gimnáziumi osztály; 1879–1881 gyalogsági hadapródiskola két évfolyama, Prága; 1887–1889 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), cseh (m.), francia (sz.)

Hazai kitüntetései: 1897. 04. 06. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 10. 28. EKO-R3; 1904. 11. 01. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 09. 21. LO-R; 1914. 10. 31. D2; 1914.

12. 23. EKO-R2; 1916. 08. 25. EKO-R1. (KD); 1916. 11. 28. FJK; 1917. 11. 17. BMVM (KD); 1918. 05. 10. LO-GK (KD); 1918. 06. 28. EZ1-RK (KD)
- Külföldi kitüntetései:* 1894. 01. 04. Szász Albert Rend lovagkeresztjének I. osztálya; 1896. 09. 02. Szerb Fehér Sas Rend V. osztálya; 1905. 10. 24. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya; 1906. 01. 19. Spanyol Katonai Érdemrend III. osztályú keresztje; 1906. 07. 24. Szász Ernestin Házi rend parancsnoki keresztje; 1908. 07. 22. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1909. 04. 12. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje; 1910. 10. 13. Belga Lipót Rend parancsnoki keresztje kardokkal; 1911. 07. 28. Bajor Katonai Érdemrend I. osztálya; 1912. 07. 25. Bolgár Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1915. 05. 19. Német (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya; 1915. 10. 09. Bajor Katonai Érdemrend I. osztálya kardokkal; 1917. 02. 25. Porosz Korona Rend I. osztálya kardokkal; 1917. 07. 09. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje kardokkal, a Württembergi Frigyes Rend nagykeresztje kardokkal és a Mecklenburg-Schwerin nagyhercegségi Katonai Érdemkereszt I. és II. osztálya; 1917. 10. 19. Lippei Háborús Érdemkereszt; 1918. 02. 08. Schaumburg-Lippe Hercegség Hű Szolgálatért Érdemkereszt, 1914
- Címek és rangok:* 1908. 08. 12. osztrák lovagi cím; 1916. 12. 10. titkos tanácsos; 1917. 08. 16. osztrák bárói rang; 1918. 05. 11. az uralkodó főhadsegédének egyenruháját viselhette
- Előmenetele:* 1879. 11. 01. gyalogos; 1880. 08. 18. címzetes szakaszvezető; 1880. 12. 16. címzetes őrmester; 1881. 08. 18. hadapród tiszthelyettes; 1884. 05. 01. hadnagy; 1888. 11. 01. főhadnagy; 1892. 05. 01. százados; 1898. 05. 01. őrnagy; 1901. 11. 01. alezredes; 1905. 05. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 05. 01. altábornagy; 1917. 08. 01. gyalogsági tábornok
- Beosztásai:* 1879. 11. 01. a cs. és kir. 15. gyalogezredben, Tarnopol; 1881. 08. 18. a cs. és kir. 39. tábori vadászászlóaljban, Prága; 1882. 12. 31. a cs. és kir. 98. gyalogezredben, Hohenmauth, Josefstadt; 1889. 11. 01. a cs. és kir. 10. gyalogdandár vezérkari tisztje, Troppau; 1891. 12. 24. a cs. és kir. 24. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Przemyśl; 1892. 05. 01. a Vezérkar Hadműveleti és Különleges Vezérkari Munkák Irodájában, Bécs; 1897. 05. 01. a 10. század parancsnoka a cs. és kir. 91. gyalogezredben, Prága; 1898. 05. 01. a cs. és kir. 13. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Bécs; 1898. 11. 01. a Vezérkar Hadműveleti és Különleges Vezérkari Munkák Irodájában, Bécs; 1903. 10. 20. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 14. gyalogezredben, Innsbruck; 1904. 10. 15. beosztva az uralkodó Katonai Irodájába, Bécs; 1910. 07. 03. az uralkodó Katonai Irodájának főnökhelyettese, Bécs; 1916. 12. 10. az uralkodó Katonai Irodájának főnöke, Bécs; 1917. 01. 08. az uralkodó főhadsegédje és Katonai Irodájának főnöke, Bécs; 1918. 05. 10. felmentve és szabadságolva, Bécs; 1918. 12. 01. várakozási illetékkal szabadságolva, Bécs
- Megjegyzés:* A bécsi Zentralfriedhofban temették el.
- Források:* KA AKVI 1929. doboz; KA GBLB Diverse 449. doboz; KA VAS 994. doboz; KA MKSM 1918 1-1/23-3,4,5,6; KA KM Präs. 1918 5-33/74-2; KA Ms Allg. 466., 478; KA NL B/1000 Nr. 353., 435.; KA Pensionsbuch Band V. 58. o.; KA Pallua-Gall 145. o.; PVBL 79/1915. 1851. o.; Broucek 1980. 372. o.; Steiner 17. o.; ÖBL VI. Band 112. o.; Döfering 1928. 190. o.; Döfering 1989. 409. o.; BLGBL II. Band 585. o.

dc 633, 12

Martiny, Hugo Eduard Albert,
von Malastów

vezérezredes

1860. 02. 13. Krainburg (Krajna) –

1940. 11. 30. Graz (Stájerország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. állami tisztviselő

Iskolái: 1870–1874 négy osztályos gimnázium, Krainburg;

1874–1875 katonai kollégium egy évfolyama, St. Pöl-

ten; 1875–1876 katonai főreáliskola egy évfolyama,

Mährisch-Weisskirchen; 1876–1879 katonai akadémia,

Bécsújhely; 1884–1886 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia és angol (j.), horvát, szlo-
vén, olasz és magyar (m.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 08. 18. D3; 1908. 08. 12. EKO-R3; 1908.
12. 02. MJK08; 1914. 08. 18. D2; 1914. 09. 29. LO-R (KD); 1915. 05. 03. MVK2.
(KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1915. 06. 03. EKO-R1 (KD); 1918. 11. 04. LO-1
(KDS)

utólag: S z. LO-R (KD); S z. MVK2. (KD); S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1904. 01. 12. Orosz Szent Szaniszló Rend II. osztályú keresztje;
1915. 02. 11. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1915. 07. 03. Német (Porosz)
Vaskereszt I. osztálya

Címe és rangok: 1916. 06. 04. titkos tanácsos; 1917. 03. 16. osztrák nemesi cím; 1917.
09. 07. osztrák nemesi előnév

Előmenetele: 1879. 08. 18. hadnagy; 1884. 11. 01. főhadnagy; 1890. 05. 01. 1. osztályú
százados; 1896. 05. 01. őrnagy; 1899. 05. 01. alezredes; 1902. 11. 01. ezredes; 1909.
05. 01. vezérőrnagy; 1912. 11. 01. altábornagy; 1915. 11. 01. gyalogsági tábornok;
1918. 05. 01. vezérezredes

Beosztásai: 1879. 08. 18. a cs. és kir. 53. gyalogezredben, Jajce, Tulln, Görz, Zágráb;
1887. 03. 01. a cs. és kir. 53. gyalogdandár vezérkari tisztje, Kassa; 1889. 04. 15.
fogalmazótiszt a cs. és kir. VI. hadtest vezérkari osztályán, Kassa; 1891. 05. 01. tér-
képész a cs. és kir. 3. és az 5. katonai térképészosztágban, Torda, Kolozsvár; 1893.
05. 01. a cs. és kir. 16. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Nagyszeben; 1894. 11.
01. a 11. század parancsnoka a cs. és kir. 31. gyalogezredben, Nagyszeben; 1896.
02. 28. a cs. és kir. 11. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Lemberg; 1899. 11. 01.
a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 2. gyalogezredben, Nagyszeben; 1903. 11. 01.
különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 48. gyalogezredben, Sopron; 1904. 10.
18. a cs. és kir. 48. gyalogezred parancsnoka, Sopron; 1908. 12. 07. a cs. és kir.
62. gyalogdandár parancsnoka, Budapest; 1912. 09. 28. a cs. és kir. 14. gyaloghadosz-
tály parancsnoka, Pozsony; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 14. gyaloghadosztály parancs-
noka az orosz fronton; 1915. 04. 03. a cs. és kir. X. hadtest megbízott parancsnoka az

orosz fronton; 1915. 10. 05. a cs. és kir. X. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1916. 06. 07. katonai parancsnok, Graz; 1917. 06. 27. a cs. és kir. katonai nevelő- és képzőintézetek főfelügyelője, Bécs; 1917. 09. 09. a cs. és kir. XIV. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1918. 01. 29. a cs. és kir. III. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1918. 11. 03. olasz hadifogságba esett; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs, de hadifogság miatt nyugdíjazása törölve; 1919. 09. 01. nyugdíjazás, Graz, majd Kasseg bei Gross-Reifling (Stájerország)

Források: KA AKVI 1936. doboz; KA GBBL Fremde – 1864. 21. doboz; KA MKSM 1915 84-5/1-38, 1917 70-1/53; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/126 Nr. 9 K., B/1000 Nr. 353., 356.; KA Ms Allg. 427.; KA Pensionsbuch Band V. 7., 76. o.; KA Pallua-Gall 111. o.; PVBL 24/1915. 376. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 124/1919. 3320. o.; Steiner 14. o.; ÖBL VI. Band 118. o.; *Döfering* 1928. 190. o.; *Döfering* 1989. 409. o.; *Ludwigstorff* 1994. 226–232. o.; *Lustig-Prean* 1939. 129. o.

Mattanovich, Erwin, Anastasius Franz Edler von

címzetes gyalogsági tábornok

1861. 02. 19. Teltsch (Morvaország) –
1942. 08. 17. Znaim (Cseh-Morva Protektorátus)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nőtlen

Az apa foglalkozása: cs. és kir. ezredes

Iskolái: népiskola egy-egy évfolyama, Troppau, Brünn, Újvidék; algimnázium, Seitenstetten; 1874–1875 katonai kollégium egy évfolyama, St. Pölten; 1875–1876 katonai főreáliskola egy évfolyama, Mährisch-Weisskirchen; 1876–1879 katonai akadémia, Bécsújhely; 1886–1888 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), cseh (m.), rutén és lengyel (sz.), francia (kev.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 08. 04. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 03. 12. EKO-R3; 1913. 06. 09. MK13; 1914. 08. 18. D2; 1915. 05. 21. EZ1-RK (KD); 1915. 08. 29. LO-R (KD); 1918. 05. 27. FJO-K m. St. (KD)

Külföldi kitüntetései: 1918. 07. 22. Mecklenburg-Schwerin nagyhercegségi Katonai Érdemkereszt II. osztálya

Címei és rangok: 1871. 10. 26. osztrák nemesi cím és előnév (apja után)

Előmenetele: 1879. 08. 18. hadnagy; 1884. 11. 01. főhadnagy; 1891. 05. 01. 2. osztályú százados; 1891. 11. 01. 1. osztályú százados; 1897. 05. 01. őrnagy; 1903. 05. 01. al-ezredes; 1906. 05. 01. ezredes; 1911. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 11. 01. altábornagy; 1918. 05. 10. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1879. 08. 18. a cs. és kir. 18. gyalogezredben, Königgrätz; 1888. 11. 01. a cs. és kir. 71. gyalogdandár vezérkari tisztje, Fiume; 1889. 10. 16. a cs. és kir. 40. gyalogdandár vezérkari tisztje, Banjaluka; 1891. 09. 24. a cs. és kir. 1. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Szarajevó; 1892. 10. 20. a cs. és kir. 29. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Theresienstadt; 1895. 11. 01. a 2. század parancsnoka a cs. és kir. 7. gyalogezredben, Graz; 1896. 11. 01. a cs. és kir. 9. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Prága; 1898. 10. 11. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 55. gyalogezredben, Tarnopol; 1901. 11. 09. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 55. gyalogezredben, Brzeżany; 1905. 09. 08. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 55. gyalogezredben és katonai állomásparancsnok, Brzeżany; 1908. 04. 12. a cs. és kir. 93. gyalogezred parancsnoka, Olmütz; 1911. 04. 20. a cs. és kir. 3. hegyidandár parancsnoka, Nevesinje; 1913. 02. 20. saját kérésére felmentve; 1913. 04. 22. beosztva a cs. és kir. III. hadtest parancsnokságra, ahol a hadtest-tisztiiskola parancsnoka, Graz; 1914. 08. 01. katonai parancsnok, Graz; 1916. 08. 14. felmentve; 1916. 08. 29. katonai parancsnok, Szarajevó; 1917. 08. 01. várakozási illetékel határozatlan időre szabadságot, de aktiválva és meghagyva beosztásában; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Znaim

Fontosabb írásai: Kamerad Alkohol? H. n. 1914.; Mut und Todesverachtung. H. n. 1915.

Megjegyzés: Apja Franz Edler von Mattanovich cs. és kir. ezredes.

Források: KA AKVI 1956. doboz; KA GBBL Diverse 458. doboz; KA GBBL Diverse I/203. doboz; KA GBBL Fremde – 1864. 22. doboz; KA VAS 1003. doboz; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/126 Nr. 9 K, B/1000 Nr. 353., 356.; KA Ms Allg. 465.; KA Pensionsbuch Band IV. 346. o.; KA *Hubatka* 16. o.; *Steiner* 168. o.; ÖBL VI. Band 149. o.; *Döfering* 1928. 191. o.; *Döfering* 1989. 410. o.; *Lustig-Prean* 1939. 129. o.; BLGBL II. Band 604. o.

Matuschka, Ludwig

címzetes gyalogsági tábornok

1859. 11. 30. Laxenburg (Alsó-Ausztria) –

1942. 08. 28. Neunkirchen (Alsó-Duna)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 3 fiú, 3 lány

Az apa foglalkozása: orvos és cs. kir. udvari tisztiorvos

Iskolái: főreáliskola két osztálya, Klagenfurt; 1875–1877 gyalogsági hadapródiskola, Trieszt; 1880–1882 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia és olasz (m. j.), lengyel és rutén (m.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1901. 08. 18. D3; 1905. 03. 27. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 02. 28. LO-R; 1911. 12. 01. D2; 1913. 07. 29. MK13; 1915. 05. 07. KD z. LO-R; 1915. 05. 21. EZ1-RK (KD); 1915. 11. 17. EKO-R2 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1904. 07. 13. Svéd Kard Rend parancsnoki keresztje csillaggal

Előmenetele: 1876. 12. 01. gyalogos; 1877. 04. 03. címzetes őrmester; 1877. 09. 15. hadapród; 1877. 11. 01. hadnagy; 1882. 11. 01. főhadnagy; 1887. 05. 01. 1. osztályú százados; 1893. 11. 01. őrnagy; 1896. 05. 01. alezredes; 1899. 05. 01. ezredes; 1905. 05. 01. vezérőrnagy; 1909. 11. 01. altábornagy; 1914. 10. 31. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1876. 12. 01. a cs. és kir. 7. gyalogezredben, Klagenfurt; 1883. 01. 01. a cs. és kir. 34. gyalogdandár vezérkari tisztje, Arad; 1884. 04. 04. a cs. és kir. 18. gyalogdandár vezérkari tisztje, Prága; 1886. 04. 24. a cs. és kir. Hadilevéltár Hadtörténelmi Osztályán, Bécs; 1890. 04. 16. a cs. és kir. XIV. hadtest vezérkari osztályán, Innsbruck; 1891. 11. 01. a 10. század parancsnoka a cs. és kir. 99. gyalogezredben, Iglau; 1893. 07. 10. második törzstiszt a cs. és kir. III. hadtest vezérkari osztályán, Graz; 1897. 05. 01. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 87. gyalogezredben, Trieszt, Pola; 1900. 05. 15. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 87. gyalogezredben, Pola; 1900. 09. 14. a cs. és kir. 10. gyalogezred parancsnoka, Jaroslau; 1905. 04. 11. a cs. és kir. 71. gyalogdandár parancsnoka, Fiume; 1907. 06. 03. a cs. és kir. 17. gyalogdandár parancsnoka, Prága; 1909. 07. 20. a cs. és kir. 28. gyaloghadosztály parancsnoka, Laibach; 1911. 01. 23. beosztva a cs. és kir. IV. hadtest parancsnokságra, Budapest; 1914. 05. 26. felmentve; 1914. 08. 04. katonai parancsnok, Krakkó; 1915. 10. 27. felmentve; 1916. 02. 01. várakozási illetékkal szabadságolva, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Der Türken-Krieg 1716–1718. Feldzug 1716. Feldzüge des Prinzen Eugen von Savoyen. XVI. Band. Wien, 1891.; Feldzug 1717/18. Feldzüge des Prinzen Eugen von Savoyen. XVII. Band. Wien, 1891.

Megjegyzés: 1909. 01. 04-én elvált első feleségétől. 1911. 09. 09-én másodszor nősült.

Források: KA AKVI 1959. doboz; KA GBL Niederösterreich bis 1864. 1737. doboz;; KA VAS 1005. doboz; KA Ms Allg. 465.; KA Pallua-Gall 43. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 323. o.

Meister, Johann

címzetes tábornok

1856. 12. 29. Keszthely (Zala vármegye) –
1928. 10. 06. Pozsony (Csehszlovákia)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 1 fiú, 3 lány

Az apa foglalkozása: kerületi őrmester

Iskolái: 1864–1868 katonai alsó nevelő intézet, Fehértemplom; 1868–1870 katonai felső nevelő intézet, Kassa; 1870–1872 katonai felső nevelő intézet, Kutenberg; 1872–1875 katonai műszaki iskola, Mährisch-Weiskirchen; 1875–1879 Műszaki Katonai Akadémia, Bécs; 1883–1885 magasabb műszaki tanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), magyar és lengyel (m.)

Hazai kitüntetései: 1882. 06. 03. FJO-R; 1890. 07. 30.

BMVM; 1898. 12. 02. MJM98; 1904. TÖ. 01. D3; 1908. 05. 12. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1914. 04. 24. D2; 1916. 07. 22. LO-R (KD)

Hadjáratai: 1879: a Novipazari Szandzsák megszállásában hadnagyként vett részt

Előmenetele: 1879. 04. 24. hadnagy; 1882. 11. 01. főhadnagy; 1888. 11. 01. 2. osztályú százados; 1892. 11. 01. 1. osztályú százados; 1896. 11. 01. őrnagy; 1900. 05. 01. alezredes; 1903. 05. 01. ezredes; 1909. 11. 01. vezérőrnagy; 1912. 11. 01. altábornagy; 1916. 05. 05. címzetes tábornagyszernagy

Beosztásai: 1879. 04. 24. a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Bécs; 1880. 03. 01. beosztva a cs. és kir. Főhadparancsnokságra, Szarajevó; 1882. 03. 01. a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Bécs; 1885. 04. 01. építésvezető a cs. és kir. műszaki és erőépítési igazgatóságon, Przemysl; 1893. 11. 01. beosztva a cs. és kir. VIII. hadtest műszaki főnöke mellé, Prága; 1893. 11. 16. erőreferens a cs. és kir. Műszaki Katonai Bizottság II. csoportjának 1. osztályán, Bécs; 1897. 08. 21. az erődítés és a várharc tanára a cs. és kir. Műszaki Katonai Akadémián, Bécs; 1901. 08. 21. cs. és kir. 66. gyalogezredben, Ungvár; 1901. 09. 16. a 3. zászlóalj parancsnoka cs. és kir. 66. gyalogezredben, Ungvár; 1903. 05. 01. a cs. és kir. 38. gyalogezredben, Szarajevó; 1903. 05. 18. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 38. gyalogezredben, Szarajevó; 1903. 11. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 38. gyalogezredben, Szarajevó; 1904. 06. 18. a cs. és kir. műszaki igazgatóságon, Przemysl; 1904. 10. 06. cs. és kir. műszaki igazgató, Przemysl; 1908. 03. 31. a cs. és kir. Műszaki Katonai Bizottság II. csoportjának főnöke, Bécs; 1910. 03. 13. a cs. és kir. 66. gyalogdandár parancsnoka, Komárom; 1912. 03. 31. erődparancsnok, Komárom; 1914. 08. 01. hídfőparancsnok, Komárom; 1916. 05. 30. felmentve; 1916. 08. 01. várakozási illetékel szabadsággal, Sopron; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Sopron; 1923. 08. 01-től, Pozsony

Fontosabb írásai: Der Bau der Kaiser Franz Josef-Brücke über die Drina bei Gorazda 1881. In: MGAGW 1882. 175–206. o.; Der russisch-japanische Krieg. Ein Studienbehelf. Wien, 1909.; Az orosz-japán háború. Tansegédlet. Budapest, 1911.; Die Traintaktik. Ein Studienbehelf. Wien, 1912.

Források: KA AKVI 2007. doboz; KA GBBL Diverse I/206. doboz; KA MKSM 1914 69-6/6-7; KA Pensionsbuch Band IV. 329. o.; KA Pallua-Gall 116. o.; PVBL 136/1916. 3845. o.; ÖBL VI. Band 203. o.

Meixner, Hugo, von Zweienstamm

gyalogsági tábornok

1858. 02. 01. Lobzów (Galícia) –
1951. 07. 04. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: özvegy

Gyermekei: 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. alezredes

Iskolái: gimnázium; 1872–1874 katonai kollégium, St. Pölten; 1874–1878 katonai akadémia, Bécsújhely; 1881–1883 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), lengyel és cseh (m.)

Hazai kitüntetései: 1898. 11. 30. MVK3; 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 08. 18. D3; 1903. 10. 06. EKO-R3; 1908. 02. 25. LO-R; 1908. 12. 02. MJK08; 1913. 08. MK13; 1913. 08. 12. EKO-R2; 1913. 08. 18. D2; 1914. 10. 05. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1900. 10. 27. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya és az Olasz Korona Rend parancsnoki keresztje; 1901. 07. 20. Olasz Korona Rend nagytiszti keresztje; 1914. 11. 07. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Címek és rangok: 1908. 07. 09. osztrák nemesi cím és előnév; 1914. 02. 12. titkos tanácsos 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja; 1925–1934. 06. az Osztrák Tiszti Szövetség valamint a Bécsi Hadtudományi és Kaszinóegylet elnöke; 1934. az egykori műszaki akadémiкусok Prinz Eugen Egyletének díszvendége

Előmenetele: 1878. 08. 18. hadnagy; 1883. 05. 01. főhadnagy; 1886. 05. 01. 1. osztályú százados; 1892. 11. 01. őrnagy; 1895. 05. 01. alezredes; 1898. 05. 01. ezredes; 1904. 11. 01. vezérőrnagy; 1908. 11. 01. altábornagy; 1913. 11. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1878. 08. 18. a cs. és kir. 55. gyalogezredben, Lemberg; 1883. 11. 01. a cs. és kir. 4. gyalogdandár vezérkari tisztje, Bécs; 1886. 05. 01. a cs. és kir. I. hadtest vezérkari osztályán, Krakkó; 1890. 11. 01. a 3. század parancsnoka a cs. és kir. 100. gyalogezredben, Teschen, Bielitz; 1890. 11. 15. az 1. század parancsnoka a cs. és kir. 100. gyalogezredben, Teschen, Bielitz; 1892. 10. 27. a cs. és kir. 19. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Pilsen; 1894. 04. 19. második törzstiszt a cs. és kir. Hadügyminisztérium 5. osztályán, Bécs; 1895. 03. 01. második törzstiszt a cs. és kir. Hadügyminisztérium 10. osztályán, Bécs; 1896. 10. 24. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 10. osztályának főnöke, Bécs; 1898. 10. 17. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 28. gyalogezredben, Trient; 1899. 11. 08. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 28. gyalogezredben, Freistadt; 1899. 12. 13. a cs. és kir. 28. gyalogezred parancsnoka, Budweis; 1902. 11. 04. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 2. osztályának főnöke, Bécs; 1908. 10. 15. a cs. és kir. 27. gyaloghadosztály parancsnoka, Kassa; 1911. 02. 09. a cs. és kir. 2. gyaloghadosztály parancsnoka és katonai állomásparancsnok, Jaroslau; 1913. 10. 13. felmentve; 1914. 01. 22. a cs. és kir. X. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Przemyśl; 1914. 08. 01. a cs. és kir. X. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1915. 01. 04. felmentve, egyidejűleg három havi szabadságon, Bécs; 1915. 05. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Über Kriegführung und Gefechtsführung im russisch-japanischen Kriege 1904–1905. In: ÖMZ 1913. I. Band 247–270., 399–425. o.

Megjegyzés: Apja Meixner Eduard cs. és kir. alezredes. Ikertestvérevel Meixner Otto gyalogsági tábornokkal egy puskairányzékot szerkesztett. (Lásd Modificirter Gewehr-Aufsatz Modell 1873/77. Construiert von den Lieutenants Hugo und Otto Meixner des Infanterieregiments Nr. 55. In: ÖMZ 1881. I. Band. 91–94. o.). 1951. 07. 05-én temették el a bécsi Hütteldorfer Friedhofban.

Források: KA AKVI 2008. doboz; KA GBLB Diverse 465. doboz; KA VAS 1027. doboz; KA MKSM 1914 70-3/1, 1915 69-3/1; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/90. Nr. 4., B/126 Nr. 9 K., B/1000 Nr. 353; KA Ms Allg. 427., 465.; KA Militär-Schulen 638.; 736. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 312. o.; KA Pallua-Gall 35. o.; Broucek 1980. 248. o.; Döfering 1928. 195. o.; Döfering 1989. 414. o.; Lustig-Prean 1939. 114. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/meixnerh.htm

dc. 633. 12 Meixner, Otto, von Zweienstamm

gyalogsági tábornok

1858. 02. 02. Lobzów (Galícia) –

1946. 10. 10. Mondsee (Felső-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 2 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. alezredes

Iskolái: gimnázium; 1872–1874 katonai kollégium, St. Pölten; 1874–1878 katonai akadémia, Bécsújhely; 1881–1883 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), lengyel és cseh (m.)

Hazai kitüntetései: 1897. 09. 02. MVK3; 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 04. 18. EKO-R3; 1903. 08. 18. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 02. 25. LO-R; 1911. 10. 23. BMVM; 1913. 08. 03. MK13; 1913. 08. 18. D2; 1914. 10. 05. EKO-R1 (KD); 1917. 08. 11. BMVM (KDS)

Címek és rangok: 1908. 07. 09. osztrák nemesi cím és előnév; 1913. 04. 02. titkos tanácsos; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja; 1922–1937 az „Alt-Neustadt” Egylet ügyvezető elnöke, majd 1937–1946 között annak tiszteletbeli elnöke; 1930. az egykori műszaki akadémikusok Prinz Eugen Egyletének díszvendége

Előmenetele: 1878. 08. 18. hadnagy; 1883. 05. 01. főhadnagy; 1886. 05. 01. 1. osztályú százados; 1892. 11. 01. őrnagy; 1895. 05. 01. alezredes; 1898. 05. 01. ezredes; 1904. 11. 01. vezérőrnagy; 1908. 11. 01. altábornagy; 1913. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1878. 08. 18. a cs. és kir. 55. gyalogezredben, Lemberg; 1883. 11. 01. a cs. és kir. 22. gyalogdandár vezérkari tisztje, Lemberg; 1885. 10. 26. a cs. és kir. 34. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Temesvár; 1886. 01. 13. a Vezérkar Hadműveleti és Különleges Vezérkari Munkák Irodájában, Bécs; 1890. 05. 01. az 5. század parancsnoka a cs. és kir. 54. gyalogezredben, Olmütz; 1891. 07. 10. a 12. század parancsnoka a cs. és kir. 54. gyalogezredben, Olmütz; 1891. 10. 01. a hadműveleti ellátószolgálat tanára a cs. és kir. hadbiztosi és élelmezés-igazgatási tanfolyamon, Bécs; 1896. 11. 01. a cs. és kir. Műszaki Katonai Bizottság 3. csoportjának főnöke és a katonai gazdasági szaktanfolyam parancsnoka, Bécs; 1897. 09. 09. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 35. gyalogezredben, Pilsen; 1899. 04. 06. a cs. és kir. 13. gyalogezred parancsnoka, Krakkó; 1904. 08. 09. a cs. kir. 41. Landwehr gyalogdandár parancsnoka, Pilsen; 1907. 12. 08. csoportfőnök a cs. kir. Honvédelmi Minisztériumban, Bécs; 1911. 10. 23. a cs. és kir. 4. gyaloghadosztály parancsnoka, Brünn; 1912. 07. 25. a cs. és kir. VII. hadtest megbízott parancsnoka, Temesvár; 1912. 10. 01. a cs. és kir. VII. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Temesvár; 1914. 08. 01. a cs. és kir. VII. hadtest parancsnoka a szerb fronton; 1914. 08. végétől a cs. és kir. VII. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1914. 10. 07. felmentve, Bécs; 1915. 02. 01. várakozási illetékkal szabadságolva, Bécs; 1916-tól Graz; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Die neue Trainvorschrift für die Armee im Felde und die Vorschrift für den Militärtransport auf Eisenbahnen. In: OMV XLVI. Band, 1893. 17–34. o.;

- Behelf zum Studium des Verpflegs-, Train- und Communicationswesens in operativer Beziehung. Theile 1–2. Wien, 1894.; Historischer Rückblick auf die Verpflegung der Armeen im Felde. 1–6. Lieferung. Wien, 1895–1910.; Die Brot- und Fleischverpflegung kriegshistorisch beleuchtet. In: OMV LVII. Band 1898. 1–30. o.; Die deutsche Feld-dienstordnung vom Jahre 1900. In: OMV LXIII. Band 1901. 33–51. o.; Studie über den Entwurf des Exercierreglements vom Jahre 1901 im Vergleiche mit dem deutschen, russischen und französischen Reglement. Wien, 1902.; Das Exerzierreglement für die k. u. k. Fusstruppen vom Jahre 1903. In: OMV LXX. Band 1905. 93–110. o.; Die Ausbildung der Infanterie. In: OMV LXX. Band. 1905. 111–128. o.; Truppenausbildung und Truppenführung. In: ÖMZ 1908. I. Band 797–810. o.
- Megjegyzés:* Apja Eduard Meixner cs. és kir. alezredes. Ikertestvérével Meixner Hugo gyalogsági tábornokkal egy puskairányzékot szerkesztett. (Lásd Modificirter Gewehr-Aufsatz Modell 1873/77. Construiert von den Lieutenants Hugo und Otto Meixner des Infanterieregiments Nr. 55. In: ÖMZ 1881. I. Band. 91–94. o.). A bécsi Hütteldorfer Friedhofban temették el.
- Források:* KA AKVI 2009. doboz; KA VAS 1028. doboz; KA MKSM 1914 69-6/8-34; KA KM Präs. 1914 1-135/1-3; KAAOK KPQ 100. doboz; KANL B/126 Nr. 9 K., B/1000 Nr. 353; KA Ms Allg. 427., 465.; KA Militär-Schulen 638.; 734. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 304. o.; KA *Pallua-Gall* 35. o.; PVBL 11/1915. 157. o.; *Verordnungsblatt für das Heer, die Kriegsmarine und die Landwehr*, 12/1922. 124. o.; *Broucek* 1980. 135.; 248. o.; ÖBL VI. Band 206. o.; *Döfering* 1928. 195. o.; *Döfering* 1989. 414. o.; *Lustig-Prean* 1939. 114. o.; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/meixnerotto.htm

Nagy, Julius, Freiherr von Töbör-Éthe [Nagy Gyula, töbör-éthei, báró]

címzetes lovassági tábornok

1861. 05. 20. Bécs (Alsó-Ausztria) –

1919. 02. 23. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nőtlen

Az apa foglalkozása: cs. és kir. altábornagy

Iskolái: katonai reáliskola; 1879–1882 katonai akadémia, Bécsújhely; 1885–1886 Katonai Lovaglótanár Intézet, Bécs; 1887–1889 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), magyar (j.), lengyel (m.), francia (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1905. 10. 11. MVK3.; 1907. 08. 18. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 10. 12. EKO-R3; 1913. MK13; 1915. 03. 20. LO-R (KD); 1917. 02. 17. BMVM (KD); 1917. 08. 18. D2

utólag: S z. LO-R (KD)

Külföldi kitüntetései: 1895. 06. 30. Szász Fehér Súlyom Rend lovagkeresztjének I. osztálya
Címek és rangok: 1879. 01. 21. osztrák bárói rang (apja után)

Előmenetele: 1882. 08. 18. hadnagy; 1888. 05. 01. főhadnagy; 1893. 05. 01. 1. osztályú

százados; 1899. 05. 01. őrnagy; 1902. 11. 01. alezredes; 1905. 11. 01. ezredes; 1911. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 11. 01. altábornagy; 1918. 05. 10. címzetes lovassági tábornok

Beosztásai: 1882. 08. 18. szakaszparancsnok a cs. és kir. 16. huszárezredben, Czernowitz, Neu-Zuczka; 1889. 11. 01. a cs. és kir. lovashadosztály-parancsnokság vezérkari tisztje, Bécs; 1891. 10. 18. a cs. és kir. 10. lovasdandár vezérkari tisztje, Bécs; 1892. 10. 27. a Vezérkar Vasúti Irodájában, Bécs; 1895. 06. 30. a cs. és kir. lovashadosztály vezérkari osztályán, Jaroslau; 1895. 08. 08. a Vezérkar Vasúti Irodájában, Bécs; 1896. 05. 01. az 5. század parancsnoka a cs. és kir. 14. huszárezredben, Neu-Zuczka; 1897. 11. 27. a m. kir. 3. honvéd lovasdandár-tisztiiskola harcászati tanára és parancsnoka, Pécs; 1898. 05. 01. a m. kir. honvéd lovassági felügyelő segédtiszt-helyettese, Budapest; 1899. 06. 06. a 2. osztály parancsnoka a m. kir. 2. honvéd huszárezredben, Debrecen; 1899. 11. 28. az 1. osztály parancsnoka a m. kir. 2. honvéd huszárezredben, Nagyvárad; 1903. 10. 21. a m. kir. Központi Lovasiskola parancsnoka, Budapest; 1906. 06. 01. a m. kir. 6. honvéd huszárezred parancsnoka, Vác; 1910. 02. 17. a m. kir. 3. honvéd lovasdandár parancsnoka, Pécs; 1913. 03. 01. a m. kir. 11. honvéd lovashadosztály parancsnoka, Debrecen; 1914. 08. 01. – 1915. 01. 18. a m. kir. 11. honvéd lovashadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 02. 10. a m. kir. honvéd lovassági felügyelő helyettese, Budapest; 1917. 07. 01. nyugdíjazás, de meghagyva beosztásában, Budapest; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Budapest

Megjegyzés: Apja Karl Nagy cs. és kir. altábornagy. 1919. 02. 25-én temették el Purkersdorfban.

Források: KA AKVI 2180. doboz; HL AKVI 25678; KA GBL Abgang I/II. 2/35.; KA MKSM 1914 12-1/2; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Pensionsbuch Band IV. 372. o.; KA *Hubatka* 15. o.; RK 1905/37. 243. o., 1914/67. 579. o., 1915/31. 367. o., 1917/29. 520. o., 1917/166. 3209. o., 1918/67. 1777. o.; *Steiner* 168. o.; *Döfering* 1928. 210. o.; *Döfering* 1989. 429. o.; *Gudenus* II. k. 1993. 344. o.; *Lustig-Prean* 1939. 150. o.

Nastopil, Karl, von

címzetes gyalogsági tábornok

1856. 07. 01. Temesvár (Temes vármegye) –
1929. 05. 23. Olomouc (Csehszlovákia)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. százados

Iskolái: 1867–1871 hadaprórintézet, Marburg és Kismarton; 1871–1875 katonai akadémia, Bécsújhely

Nyelvismerete: német (t.), lengyel és francia (sz.), cseh (m.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1900. 08. 26.

D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 04. 08. EKO-R3; 1910. 09. 01. D2; 1913. 06. 09. MK13; 1914. 11. 01. LO-R (KD); 1915. 12. 23. EKO-R2 (KD)
utólag: S z. LO-R (KD)

Külföldi kitüntetései: 1915. 11. 08. Bajor Katonai Érdemrend I. osztálya kardokkal

Címek és rangok: 1916. 04. 13. osztrák nemesi cím

Előmenetele: 1875. 09. 01. hadnagy; 1880. 11. 01. főhadnagy; 1887. 11. 01. 2. osztályú százados; 1889. 05. 01. 1. osztályú százados; 1897. 05. 01. őrnagy; 1901. 11. 01. alvezredes; 1905. 05. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 05. 01. altábornagy; 1917. 11. 16. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1875. 09. 01. a cs. és kir. 8. gyalogezredben, Klosterbruck, Brünn; 1887. 04. 07. a cs. kir. 45. Landwehr gyalogzászlóaljban, Neuhaus; 1887. 09. 01. a cs. kir. 17. Landwehr gyalogzászlóaljban, Mährisch-Weisskirchen; 1888. 01. 01. fogalmazótiszt a cs. kir. Honvédelmi Minisztériumban, Bécs; 1892. 05. 01. századparancsnok a cs. kir. 4. Landwehr gyalogzászlóaljban, Bécsújhely; 1892. 10. 16. a 3. század parancsnoka a cs. kir. 3. Landwehr gyalogzászlóaljban, Sankt Pölten; 1894. 10. 01. kiegészítő kerületi parancsnok a cs. kir. 8. Landwehr gyalogezredben, Prága; 1900. 10. 01. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. kir. 25. Landwehr gyalogezredben, Kremsier; 1905. 02. 11. a cs. kir. 31. Landwehr gyalogezred parancsnoka, Teschen; 1910. 03. 24. a cs. kir. 86. Landwehr gyalogdandár parancsnoka, Czernowitz; 1913. 06. 07. a cs. kir. 46. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka, Krakkó; 1914. 08. 01. a cs. kir. 46. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 12. 01. várakozási illetékkal szabadságolva, Olmütz; 1915. 02. 06. aktiválva és beosztva a várparancsnokságra, Krakkó; 1916. 01. 01. nyugdíjazás, Krakkó

Megjegyzés: Apja Rudolf Nastopil cs. kir. százados.

Források: KA AKVI 2186. doboz; KA GBBL Diverse 500. doboz; KA GBBL NAR 314. doboz; KA MKSM 1914 70-1/158; KA *Pallua-Gall* 141. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 298. o.; *Döfering* 1928. 211. o.; *Döfering* 1989. 430. o.; *Lustig-Prean* 1939. 96. o.

Nikić János [Nikić, Johann]

címzetes gyalogsági tábornok

1855. 01. 27. Tarros (Torontál vármegye) –
1930. 01. 19. Újvidék (Jugoszlávia)

Vallása: görög katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 1 fiú, 3 lány

Az apa foglalkozása: kereskedő

Iskolái: négy gimnáziumi osztály; 1876–1878 a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia előkészítő és tisztképző tanfolyama, Budapest; 1884–1885 honvéd Ludovika Akadémia felsőbb tiszti tanfolyama, Budapest; 1885–1887 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: magyar, német és horvát (t.), orosz (sz.), francia (n.)

Hazai kitüntetései: 1898. 10. 27. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1901. 04. 01. D3;

1905. 10. 11. EKO-R3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 10. 01. D2; 1914. 11. 06. LO-R (KD)

utólag: S z. LO-R (KD)

Előmenetele: 1876. 10. 01. honvéd; 1877. 11. 06. címzetes őrmester; 1878. 09. 07. hadnagy; 1886. 05. 01. főhadnagy; 1889. 08. 18. 2. osztályú százados; 1891. 11. 01. 1. osztályú százados; 1895. 11. 01. őrnagy; 1898. 05. 01. alezredes; 1901. 11. 01. ezredes; 1908. 05. 01. vezérőrnagy; 1911. 11. 01. altábornagy; 1917. 12. 22. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1876. 10. 01. a m. kir. 92. honvéd gyalogzászlóaljban, Mitrovica; 1878. 10. 01. a m. kir. 72. honvéd gyalogzászlóaljban, Pápa; 1880. 09. 01. a gyalogsági gyakorlati szabályzat, a szolgálati szabályzat, a tereptan, a tereprajz, az utász- és tábori erődítészet, a mennyiségtan és a természettan tanára a m. kir. honvéd Ludovika Akadémián, Budapest; 1884. 10. 01. a m. kir. 11. honvéd gyalogzászlóaljban, Arad; 1885. 11. 01. a m. kir. 58. honvéd gyalogzászlóaljban, Pozsony; 1886. 05. 01. a m. kir. 13. honvéd féldandár 1. zászlóaljában, Pozsony; 1888. 01. 01. a cs. és kir. V. hadtest parancsnokságon, Pozsony; 1888. 11. 01. segédtsízt-helyettes a m. kir. VII. honvédkerületi parancsnokságon, Zágráb; 1892. 10. 01. a m. kir. 5. honvéd gyalogezredben, Szeged; 1892. 11. 01. fogalmazótiszt a m. kir. Honvédelmi Minisztérium 4. osztályán, Budapest; 1895. 10. 01. a m. kir. VII. honvédkerületi parancsnokság segédtsíjtje, Zágráb; 1898. 07. 25. a 3. zászlóalj parancsnoka a m. kir. 27. honvéd gyalogezredben, Új-Gradiska; 1900. 03. 08. a m. kir. I. honvédkerületi parancsnokság vezérkari főnöke, Budapest; 1900. 11. 25. a m. kir. Honvédelmi Minisztérium XX. ügyosztályának főnöke, Budapest; 1905. 11. 15. a m. kir. 45. honvéd gyalogdandár megbízott parancsnoka, Szeged; 1907. 07. 13. a m. kir. 45. honvéd gyalogdandár parancsnoka, Szeged; 1910. 09. 09. a m. kir. honvéd tájékoztató (törzstiszti) tanfolyam parancsnoka, Budapest; 1913. 03. 27. a m. kir. V. honvédkerület parancsnoka, Kolozsvár; 1914. 04. 03. a m. kir. 41. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka, Budapest; 1914. 08. 01. a m. kir. 41. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 11. 28. a m. kir. 20. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 12. 27. felmentve; 1915. 01. 26. szabadságon, Budapest; 1915. 05. 23. hat hónap várakozási illetékkel szabadságolva, Budapest; 1915. 12. 12. nyugdíjazás, Budapest; 1916. 09. 14. – 12. 05., 1917. 04. 25. – 07. 04., 1917. 10. 15. – 1918. 02. 12. a m. kir. honvédelmi miniszteri mozgó ellenőrző bizottság elnöke a VI. honvédkerületben, Zágráb; 1918. 04. 01. viszszeráté a korábbi nyugdíjba

Források: KA AKVI 2243. doboz; HL AKVI 21487; HL HM eln. 28. 3283/1918; KA GBBL Abgang I/II 3/2.; KA MKSM 1914 70-1/36, 1915 70-1/71, 1915 70-1/128; KA KM Präs. 1917 2-10/22; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 466.; KA *Pallua-Gall* 83. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 321. o.; PVBL 245/1917. 9708. o.; RK 1913/66. 644. o., 1914/69. 619. o., 1917/172. 3319. o.; *Steiner* 168. o.; *Bachó* 975. o.; NYUKOSZ 1930/3. sz. 3. o.

címzetes gyalogsági tábornok

1860. 10. 05. Gospić (Károlyvárosi Katonai Határőrvidék) –
1921. 02. 18. Karlovac
(Szerb–Horvát–Szlovén Királyság)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 1 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: m. kir. adóbehajtó

Iskolái: népiskola és civil alreáliskola, Gospić; 1874–1875 katonai alreáliskola 4. évfolyama, Kőszeg; 1875–1878 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1878–1882 katonai akadémia, Bécsújhely; 1886–1888 Hadiiskola, Bécs
Nyelvismerete: német, horvát és orosz (t.), cseh és lengyel (m.), francia (sz.)

Hazai kitüntetései: 1896. 10. 22. BMVM; 1898. 12. 02. MJM98; 1907. 08. 18. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 03. 12. EKO-R3; 1915. 05. 21. EZ1-RK (KD); 1915. 12. 15. LO-R (KD); 1917. 08. 18. D2

Címek és rangok: 1917. 03. 07. magyar nemesi cím

Előmenetele: 1882. 08. 18. hadnagy; 1888. 05. 01. főhadnagy; 1892. 05. 01. 1. osztályú százados; 1898. 05. 01. őrnagy; 1901. 11. 01. alezredes; 1905. 05. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 05. 01. altábornagy; 1917. 08. 10. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1882. 08. 18. a cs. és kir. 53. gyalogezredben, Görz; 1888. 11. 01. a cs. és kir. 30. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Lemberg; 1889. 09. 16. a cs. és kir. 15. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Miskolc; 1890. 05. 01. orosz nyelvtanfolyamon, Kazany; 1891. 04. 15. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1893. 10. 23. a cs. és kir. XI. hadtest vezérkari osztályán, Lemberg; 1896. 11. 01. a 3. század parancsnoka a cs. és kir. 30. gyalogezredben, Lemberg; 1898. 04. 22. a várparancsnokság vezérkari főnöke, Krakkó; 1901. 05. 01. a m. kir. VII. honvédkerület vezérkari főnöke, Zágráb; 1903. 09. 20. a cs. és kir. 53. gyalogezredben, Zágráb; 1903. 10. 10. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 53. gyalogezredben, Zágráb; 1905. 05. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 16. gyalogezredben, Zágráb; 1906. 10. 20. a cs. és kir. 16. gyalogezred parancsnoka, Zágráb; 1908. 04. 06. a cs. és kir. 16. gyalogezred parancsnoka, Belovár; 1910. 04. 18. a cs. és kir. 68. gyalogdandár parancsnoka, Fehértemplom; 1911. 01. 22. a cs. és kir. 12. gyalogdandár parancsnoka, Klagenfurt; 1914. 04. 13. a cs. és kir. 35. gyaloghadosztály parancsnoka, Kolozsvár; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 35. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 08. 26. sebesülés miatt betegszabadságon a leMBERGI kórházban; 1914. 09. 01-től az 1. sz. bécsi helyőrségi kórházban; 1914. 09. 15-től Kolozsváron; 1915. 01. 01. katonai parancsnok, Nagyszeben (1916. 08. 28. és 1917. 01. 19. között Kolozsvárra és Debrecenbe áttelepülve, majd ismét Nagyszeben); 1917. 08. 01. várakozási illetékkal egy évre szabadságolva, de meghagyva beosztásában; 1917. 11. 22. Przemyśl katonai parancsnoka; 1918. 09. 09. felmentve; 1919. 01. 01. visszahelyezve a korábbi várakozási illetékkal szabadságolt állományba, Karlovac

Megjegyzés: Apja Peter Njegovan cs. kir. főhadnagy, majd 1873-tól m. kir. adóbehajtó. Maximilian Njegovan admirális, a cs. és kir. hadiflotta parancsnokának testvére.
Források: KA AKVI 2248. doboz; KA GBBL Abgang I/II 2/119.; GBBL Fremde – 1864. 31. doboz; KA VAS 1126. doboz; KA MKSM 1914 70-1/43; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/800 Nr. 143., B/1000 Nr. 353., 356., 360.; KA *Pallua-Gall* 144. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 345. o.; *Steiner* 168. o.; *Gerő* 152. o.; ÖBL VII. Band. 138. o.; *Lustig-Prean* 1939. 150. o.; *Kempelen* XI. k. 491. o.

Novak, Friedrich

címzetes gyalogsági tábornok

1858. 07. 31. Verona (Velencei Királyság, Itália) –
 1918. 05. 06. Graz (Stájerország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 lány

Az apa foglalkozása: katonai számtanácsos

Iskolái: négy gimnáziumi osztály, Bécs; 1871–1873 katonai kollégium, St. Pölten; 1873–1877 katonai akadémia,

Bécsújhely; 1882–1884 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), magyar, cseh és szerb (sz.), olasz (m.)

Hazai kitüntetései: 1878. KM; 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 08. 02. MVK3.; 1902. 08. 18. D3; 1908. 08. 12. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1912. 09. 01. D2; 1913. 07. 12. MK13; 1913. 08. 12. LO-R; 1915. 02. 08. BMVM

Hadjáratái: 1878. Bosznia–Hercegovina megszállásában hadnagyként vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1877. 09. 01. hadnagy; 1882. 05. 01. főhadnagy; 1888. 05. 01. 1. osztályú százados; 1896. 05. 01. őrnagy; 1899. 11. 01. alezredes; 1903. 05. 01. ezredes; 1909. 05. 01. vezérőrnagy; 1912. 11. 01. altábornagy; 1917. 08. 13. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1877. 09. 01. a cs. és kir. 76. gyalogezredben, Bécs, Graz, Banjaluka, Szarajevó; 1884. 11. 01. a cs. és kir. 69. gyalogdandár vezérkari tisztje, Gyulafehérvár; 1886. 10. 16. a cs. és kir. 59. gyalogdandár vezérkari tisztje, Czernowitz; 1888. 05. 01. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1892. 11. 01. a 15. század parancsnoka a cs. és kir. 18. gyalogezredben, Trient; 1896. 05. 01. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 29. gyalogezredben és katonai állomásparancsnok, Zimony; 1898. 07. 01. beosztva a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskolába, Königsfeld; 1898. 15. a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskola parancsnoka és katonai állomásparancsnok, Königsfeld; 1902. 08. 20. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 29. gyalogezredben, Temesvár; 1905. 01. 04. a cs. és kir. 53. gyalogezredben, Belovár; 1905. 02. 05. a cs. és kir. 53. gyalogezred parancsnoka, Belovár; 1909. 01. 26. a cs. és kir. 67. gyalogdandár parancsnoka, Temesvár; 1911. 12. 16. a cs. és kir. 47. gyaloghadosztály parancsnoka, Castelnovo; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 47. gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1915. 03. 01. nyugdíjazás, Graz

Fontosabb írásai: Achtzehner „Immer vorwärts!“. Kriegsgeschichten vom k. u. k. Infanterie-Regimente Erzherzog Leopold Salvator Nr. 18. gewidmet der Mannschaft des Regiments. Theresienstadt, 1896.

Források: KA AKVI 2259. doboz; KA GBBL PaD 169/147, PaD 170/24.; GBBL NAR 319. doboz; KANL B/1075 XXVII., XXVIII.; KA *Pallua-Gall* 113. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 306. o.; PVBL 164/1918. 8263. o.; *Lustig-Prean* 1939. 109. o.

Orsini und Rosenberg, Maximilian, Graf

címzetes lovassági tábornok

1846. 03. 17. Graz (Stájerország) –

1922. 08. 27. Baden bei Wien (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nős

Gyermekei: 1 fiú, 4 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. őrnagy

Iskolái: magántanuló volt a szülői házban

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), cseh (m.)

Hazai kitüntetései: 1864. 03. 25. STM 2. Kl.; 1864. 11. 30.

D64; 1874. 02. 23. KM; 1885. 10. 07. D3; 1889. 03. 01.

LO-R; 1898. 12. 02. MJM98 u. SHJM98; 1902. 02. 18.

EKO-R1; 1902. 10. 07. D2; 1908. 12. 02. MJK08;

1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1912.

10. 07. D1; 1913. 02. 05. LO-GK; 1913. 06. 18. BMVM;

1915. 09. 30. SMVM

Külföldi kitüntetései: 1881. 06. 30. Braunschweigi Oroszlán Henrik Rend lovagkeresztjének I. osztálya kardokkal; 1881. 11. 17. Német Lovagrend nyakkeresztje; 1886. 10. 06. Bajor Szent Mihály Rend parancsnoki keresztje; 1887. 04. 09. Porosz Korona Rend II. osztálya; 1887. 10. 17. Dán Dannebrog Rend parancsnoki keresztje, Svéd Kard Rend parancsnoki keresztje, Nagy-Britannia: Ezüst emlékérem Viktória királynő 50 éves uralkodói jubileumára és a Szerb Fehér Sas Rend IV. osztálya; 1888. 07. 08. Porosz Korona Rend II. osztálya gyémántdiszítménnyel; 1894. 01. 04. Olasz Korona Rend nagytisztí keresztje; 1897. 07. 18. Bajor Szent Mihály Rend I. osztályú keresztje; 1898. 07. 11. Olasz Korona Rend nagykeresztje; 1899. 04. 13. Luxemburgi Nassaui Adolf Katonai és Polgári Érdemrend nagykeresztje kardokkal; 1900. 09. 13. Olasz Szent Mór és Lázár Rend nagykeresztje; 1901. 01. 09. Württembergi Frigyes Rend nagykeresztje és a Toszkánai Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1916. 09. 30. Szuverén Máltai Lovagrend Érdemkeresztje

Címek és rangok: 1876. 04. cs. és kir. kamarás; 1895. titkos tanácsos; 1900. 08. 12. Dobrzany díszpolgára; 1906. 01. 30. Gmünd díszpolgára

Hadjáratái: 1864: a Dánia elleni hadjáratban mint hadapród és hadnagy a következő ütközetekben vett részt: 02. 03. Oberselk; 02. 06. Oeversee. 1866: a porosz-osztrák

háborúban hadnagyként és főhadnagyként a következő ütközetekben vett részt: 06. 27. Wysokow (Skalitz); 07. 03. Königgrätz

Előmenetele: 1862. 10. 07. hadapród; 1864. 02. 11. 2. osztályú alhadnagy; 1866. 05. 01. 1. osztályú alhadnagy; 1866. 07. 08. főhadnagy; 1876. 11. 01. 1. osztályú lovassági százados; 1885. 11. 01. őrnagy; 1888. 11. 01. alezredes; 1893. 05. 01. ezredes; 1899. 11. 01. vezérőrnagy; 1906. 11. 01. altábornagy; 1911. 10. 29. címzetes lovassági tábornok

Beosztásai: 1862. 10. 07. a cs. kir. 9. vadászszászlóaljban, Leoben; 1864. 02. 16. a cs. kir. 72. gyalogezredben, Pozsony; 1866. 05. 01. a cs. kir. 6. tábori vadászszászlóaljban, Pilsen; 1870. 08. 01. szakaszparancsnok a cs. és kir. 7. dragonyosezredben, Pilsen; 1877. 11. 01. századparancsnok a cs. és kir. 7. dragonyosezredben, Klattau; 1885. 11. 01. az uralkodó szárnysegédje és beosztva Rudolf trónörökös mellé, Bécs; 1889. 03. 01. az 1. osztály parancsnoka a cs. és kir. 7. dragonyosezredben, Bécs; 1891. 01. 01. a 2. osztály parancsnoka a cs. és kir. 7. dragonyosezredben, Prága; 1891. 10. 27. egészségügyi okokból szabadságolva, Prága; 1892. 10. 25. beosztva Rainer főherceg udvartartásába mint szolgálati kamarás, Bécs; 1893. 08. 02. Rainer főherceg főkamarása, Bécs; 1895. 06. 01. Rainer főherceg fő udvarmestere, Bécs; 1913. 02. 05. Mária főhercegnő (Rainer főherceg özvegye) fő udvarmestere, Bécs; 1915. 10. 01. nyugdíjazás, Baden bei Wien

Megjegyzés: A család 1684. 07. 06-án kapott német-római birodalmi grófi rangot. 1916. 04-től a Máltai Kórházvonal parancsnoka az olasz fronton.

Források: KA AKVI 2312. doboz; KA GBBL Abgang 1922 1/125; KA GBBL NAR 322. doboz; KA MKSM 1901 13-2/1-6, 1906 16-2/1, 1911 36-2/1-3, 1917 13-3/1461; KA KM Präs. 1900 70-2/4; KA AOK KPQ 100. doboz; KA Ms Allg. 465.; KA Pensionsbuch Band IV. 320. o.; KA *Pallua-Gall* 1903. 304. o.; PVBL 29/1881. 249. o.; 34/1886. 342. o., 12/1887. 91. o., 37/1887. 375. o., 26/1888. 260. o., 32/1913. 313. o.; ÖBL VII. Band 253. o.; *Frank* 1967. 4. Band 189. o.

Paar, Eduard Maria Nikolaus, Graf von

vezérezredes

1837. 12. 05. Bécs (Alsó-Ausztria) –
1919. 02. 01. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nőtlen

Az apa foglalkozása: titkos tanácsos

Iskolái: három gimnáziumi osztály, Bécs; 1851–1857 katonai akadémia, Bécsújhely

Nyelvismerete: német (t.), francia és cseh (j.), olasz (n.)

Hazai kitüntetései: 1874. 03. KM; 1884. 11. 01. D1; 1889.

01. 09. EKO-R1.; 1896. 08. 18. LO-GK; 1897. 04. 17. BMVM; 1897. 08. 31. D2; 1898. 11. 30. MVK3. in Br.; 1898. 12. 02. MJM98 u. GHJM98; 1900. 04. 10. GVO-R; 1907. 04. 06. StO-GK; 1907. 08. 31. D1 in Gold; 1908. 08. 12. LO-GK; 1908. 12. 02.

MJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1916. 08. 25. GMVM; 1916. 11. 24. MVK I. (KD); 1916. 11. 28. FJK; 1917. 09. 01. Br. z. MVK I. (KD) u. z. D1 utólag: KD z. GMVM

Külföldi kitüntetései: 1867. 09. 14. Francia Becsületrend tisztikeresztje; 1868. 01. 05. Württembergi Frigyes Rend II. osztályú parancsnoki keresztje; 1873. 10. 04. Bajor Szent Mihály Rend parancsnoki keresztje; 1877. 10. 08. Orosz Szent Anna Rend II. osztályú keresztje; 1882. 01. 07. Szerb Takovo Rend nagykeresztje; 1887. 07. 08. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje; 1887. 10. 07. Bajor Szent Mihály Rend nagykeresztje és a Montenegrói Függetlenségi (I. Danilo) Érdemrend I. osztálya; 1888. 04. 04. Románia Csillaga Rend nagykeresztje gyémántdiszitménnyel; 1889. 01. 08. Szász Albert Rend nagykeresztje és a Porosz Vörös Sas Rend I. osztálya gyémántdiszitménnyel; 1889. 04. 06. a portugál Villa Vicsosa-i Miasszonyunk Fogantatása Katonai Rend nagykeresztje és a Belga Lipót Rend nagykeresztje; 1889. 09. 28. Toszkánai Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1889. 10. 05. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje és a Perzsa Nap és Oroszlán Rend I. osztálya; 1891. 10. 11. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje, Japán Felkelő Nap Rend I. osztálya és a Szerb Fehér Sas rend II. osztálya; 1892. 01. 08. Szász Albert Rend nagykeresztje csillaggal; 1892. 04. 02. Sziámi Korona Rend nagyszalagja (I. osztály); 1892. 07. 08. Bajor Korona Rend nagykeresztje és a Szász Fehér Súlyom Rend nagykeresztje; 1893. 04. 04. Württembergi Korona Rend nagykeresztje; 1893. 07. 07. Hessen-Darmstadt: Lajos Rend nagykeresztje; 1893. 08. 02. gyémántdiszitmény a Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztjéhez; 1894. 07. 08. Szicíliai Szent Januárus Rend lovagja, Szász Ernestin Házi rend nagykeresztje és a francia Becsületrend nagytiszti keresztje; 1895. 01. 08. Szerb Fehér Sas Rend nagykeresztje; 1895. 06. 30. Mecklenburg-Strelitz: Vend Korona Házi rend nagykeresztje; 1896. 07. 10. Porosz Fekete Sas Rend; 1896. 09. 02. Orosz Szent Alexander Nyevszkij Rend és gyémántdiszitmény a Románia Csillaga Rend nagykeresztjéhez; 1897. 07. 18. Sziámi Fehér Elefánt Rend I. osztálya; 1898. 07. 12. Szász Rutakorona Rend; 1898. 10. 04. Bajor Szent Hubertus Rend; 1899. 10. 19. Bolgár Szent Sándor Rend I. osztálya és a Lippei Hercegi Házi rend I. osztályú Érdemkeresztje; 1900. 10. 19. a perzsa sah gyémántokkal ékesített arcképes díszjele; 1901. 10. 13. Kínai Kettős Sárkány Rend III. osztályának 1. fokozata; 1903. 10. 18. gyémántdiszitmény az Orosz Szent Alexander Nyevszkij Rendhez és Nagy-Britannia: Királyi Viktória Rend nagykeresztje; 1904. 01. 12. Görög Megváltó Rend nagykeresztje; 1904. 04. 22. Norvég Királyi Szent Olaf Rend nagykeresztje kardokkal, Görög Szent György és Szent Konstantin Rend nagykeresztje; 1904. 07. 13. Dán Dannebrog Rend nagykeresztje; 1904. 10. 18. Bolgár Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1906. 01. 19. Spanyol III. Károly Rend nagykeresztje; 1906. 04. 22. Hohenzollern Házi rend I. osztályú keresztje és a Török Oszmán Rend I. osztálya; 1907. 03. 19. Toszkánai Szent József Rend nagykeresztje; 1908. 01. 28. az Orosz Vörös Kereszt Ezüst Érme az 1904–1905-ös orosz-japán háború emlékére; 1908. 07. 22. gyémántdiszitmény a Porosz Fekete Sas Rendhez, Bajor Lipót Régensherceg aranyérem koronával, Bádeni Hűség Házi rend nagykeresztje, Oldenburgi Péter Frigyes Lajos herceg Házi- és Érdemrend nagykeresztje koronával és az Anhalti Medve Albert Rend nagykeresztje; 1909. 01. 29. Svéd Szeráf Rend nagykeresztje; 1911. 04. 13. Japán Felkelő Nap Rend I. osztálya császárfá virágokkal és Bajor Lipót Régensherceg Aranyérem koronával; 1912. 04. 21. Chile Ér-

demrendje, I. osztály; 1912. 07. 25. gyémántdiszítvány a Bolgár Szent Sándor Rend nagykeresztjéhez; 1914. 11. 07. Német (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya; 1915. 10. 09. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje kardokkal

Címek és rangok: 1866. 03. 03. cs. kir. kamarás; 1887. 04. 07. titkos tanácsos; 1890. 12. 05. a cs. és kir. 2. dragonyosezred tulajdonosa; 1896. 08. 07. a bécsi Albrecht Főherceg Emlékműbizottság tagja; 1912. 05. 31. Bad Ischl díszpolgára; 1917. 01. 10. az uralkodó főhadsegédjének egyenruháját élete végéig viselhette

é. n.: Strobl am Wolfgangsee díszpolgára

Hadjáratái: 1859: az itáliai hadjáratban főhadnagyként a következő csatákban vett részt: 05. 31. Novara; 06. 04. Magenta

Előmenetele: 1857. 09. 01. 2. osztályú alhadnagy; 1859. 02. 04. 1. osztályú alhadnagy; 1859. 04. 18. főhadnagy; 1859. 06. 12. 2. osztályú százados; 1866. 04. 15. 1. osztályú százados; 1866. 08. 16. őrnagy; 1869. 04. 23. alezredes; 1874. 11. 01. ezredes; 1879. 11. 01. vezérőrnagy; 1884. 11. 01. altábornagy; 1891. 11. 01. lovassági tábornok; 1916. 02. 26. vezérezredes

Beosztásai: 1857. 09. 01. a cs. kir. 1. ulánusezredben, Wessely; 1859. 06. 09. a cs. kir. 5. gyalogezredben, Szatmár; 1860. 01. 01. a cs. kir. 8. dragonyosezredben, Cegléd; 1860. 03. 01. a cs. kir. 1. vértesezredben, Pozsony, Szentgyörgy; 1866. 04. 15. az uralkodó parancsörtisztje, Bécs; 1866. 08. 16. az uralkodó szárnysegédje, Bécs; 1869. 04. 23. osztályparancsnok a cs. és kir. 4. dragonyosezredben, Enns; 1874. 11. 01. a cs. és kir. 4. dragonyosezred parancsnoka, Wels; 1879. 03. 30. a cs. és kir. 4. lovasdandár parancsnoka, Budapest; 1887. 04. 07. az uralkodó főhadsegédje, Bécs; 1917. 01. 10. rendelkezési állományban, Bécs; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs

Megjegyzés: Apja Karl Paar herceg. A család 1652. 10. 21-én kapott német-római birodalmi grófi rangot, annak cseh megerősítése 1654. 01. 14-én történt. 1919. 02. 04. és 10. között temették el a csehországi Bechyně ferences templomának családi kriptájában.

Források: KA AKVI 2326. doboz; KA GBBL PaD 171/109; KA MKSM 1896 25-2/1-2, 1907 13-4/72 ad, 1911 36-2/1-3, 1912 16-2/1; KA KM Präs. 1889 6-4/2; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 466., 488.; KA Pensionsbuch Band V. 4. o.; KA *Pallua-Gall* 1903. 323. o.; PVBL 50/1877. 384. o., 38/1883. 443. o., 37/1891. 414. o., 12/1892. 91. o., 25/1892. 293. o., 24/1896. 297. o., 37/1896. 437. o., 13/1889. 87. o., 32/1899. 413. o., 33/1901. 435. o., 13/1911. 159. o., 55/1915. 1113. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; *Broucek* 1980. 246. o.; *Steiner* 11. o.; *Sauer* 88. o.; *ÖBL VII. Band* 275–276. o.; *Gudenus* III. k. 11. o.; *Lustig-Prean* 1939. 25–26. o.; *Ludwigstorff* 1994. 44–57. o.; *Partenzettel*

dc. 633_12
**Peter Ferdinand Salvator,
Erzherzog von Österreich**

gyalogsági tábornok

1874. 05. 12. Salzburg (Salzburg tartomány) –
1948. 11. 08. Sankt Gilgen (Salzburg tartomány)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú, 2 lány

Az apa foglalkozása: IV. Ferdinánd nagyherceg

Iskolái: 1887–1890 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1890–1893 katonai akadémia, Bécsújhely; 1896–1898 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és olasz (t.), francia (m. j.), cseh (m.), magyar (sz.)

Hazai kitüntetései: 1893. GVO-R; 1898. 12. 02. MJM98; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 03. 06. MVK3.; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1913. MK13; 1914. 11. 01. LO-R (KD); 1918. 01. 29. EKO-R1 (KDS); 1918. 08. 18. D3; 1918. 09. 06. LO-1 (KDS) utólag: S z. LO-R (KD)

Külföldi kitüntetései: 1894. 05. 12. Toszkánai Szent József Rend nagykeresztje; 1895. 01. 25. Toszkánai Szent István Rend jogi lovagja; 1896. 12. 15. Szász Rutakorona Rend; 1910. 10. 18. Belga Lipót Rend nagykeresztje; 1911. Chile Érdemrendje, I. osztály; 1912. 06. 06. Bolgár Cirill és Metód Rend nagykeresztje; 1914. 04. 20. Porosz Fekete Sas Rend; 1915. 06. 14. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; é. n. Szicíliai Szent Ferdinánd Érdemrend nagykeresztje; é. n.: Német Lovagrend Mária Keresztje

Címek és rangok: 1874. 05. 12. – 1918. az osztrák birodalmi tanács Urak Házának tagja; 1908. 08. 12. a cs. és kir. 66. gyalogezred tulajdonosa

Előmenetele: 1893. 08. 18. hadnagy; 1896. 05. 01. főhadnagy; 1899. 05. 01. 1. osztályú százados; 1903. 05. 01. őrnagy; 1905. 05. 01. alezredes; 1907. 11. 01. ezredes; 1911. 05. 01. vezérőrnagy; 1914. 04. 23. altábornagy; 1917. 04. 17. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1893. 08. 18. a cs. és kir. 59. gyalogezredben, Salzburg; 1895. 04. 08. a cs. és kir. 41. gyalogezredben, Czernowitz; 1898. 10. 04. a cs. és kir. 93. gyalogezredben, Olmütz; 1899. 05. 01. az 5. század parancsnoka a cs. és kir. 93. gyalogezredben, Olmütz; 1900. 10. 01. a 15. század parancsnoka a cs. kir. 4. tiroli császárvadász-ezredben, Linz; 1901. 08. 24. a cs. és kir. 59. gyalogezredben, Linz; 1901. 10. 20. a 3. század parancsnoka a cs. és kir. 59. gyalogezredben, Linz; 1903. 05. 01. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 59. gyalogezredben, Linz; 1906. 01. 25. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 59. gyalogezredben, Salzburg; 1909. 02. 14. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 32. gyalogezredben, Bécs; 1909. 03. 14. a cs. és kir. 32. gyalogezred parancsnoka, Bécs; 1911. 04. 06. a cs. és kir. 49. gyalogdandár parancsnoka, Bécs; 1914. 02. 12. a cs. és kir. 25. gyaloghadosztály parancsnoka, Bécs; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 25. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 06. 09. felmentve; 1916. 11. 01. fizetés nélkül szabadságolva, Salzburg; 1917. 04. 18. a cs. és kir. 93. gyaloghadosztályból és a cs. és kir. 59. hegyidandárból álló Peter Ferdinand főherceg-cso-

port parancsnoka az olasz fronton; 1918. 08. 01. a cs. és kir. V. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1918. 10. 23. a cs. és kir. 10. hadsereg megbízott parancsnoka az olasz fronton; 1918. 12. 01. szolgálaton kívüli viszonyba helyezve, Bécs; 1918 végétől a svájci Luzernben, majd 1935-től Ausztriában élt

Megjegyzés: Apja IV. Ferdinánd toszkán nagyherceg. Joseph Ferdinand Salvator főherceg vezérezredes testvére.

Források: KA Qualliste Erzherzoge; KA GBBL Erzherzoge/Haus Habsburg; KA MKSM 1911 36-2/1-3; KAAOK KPQ 100. doboz; KANLB/1000 Nr. 353., 356.; KAMs Allg. 427.; KA *Hubatka* 4. o.; Lexikon I. vh. 542. o.; Habsburg Lexikon 362. o.; *Broucek* 1980. 142., 163. o.; *Steiner* 15. o.; *List* 1982. 372–374. o.; ÖBL VII. Band 439–440. o.; *Broucek* 2009. 88. o.; *Lanjus* 1939. 162. o.; *Gudenus* I. k. 490. o.; *Lustig-Prean* 1939. 256. o.

Pflanzer-Baltin, Karl Alois Johann Wilhelm, Freiherr von

vezérezredes

1855. 06. 01. Pécs (Baranya vármegye) –

1925. 04. 08. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nős

Gyermekei: 2 fiú

Az apa foglalkozása: cs. és kir. főhadbíró

Iskolái: három alreáliskolai osztály; 1867–1871 hadapród-intézet, Marburg és Kismarton; 1871–1875 katonai akadémia, Bécsújhely; 1878–1880 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), cseh és lengyel (m.)

Hazai kitüntetései: 1895. 10. 15. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1900. 09. 01. D3; 1901. 04. 09. EKO-R3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 03. 09. LO-R; 1910. 09. 01. D2; 1914. 12. 26. LO-1 (KD); 1915. 04. 01. LO-GK (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1916. 02. 14. MVK1. (KD); 1916. 09. 08. GMVM; 1917. 07. 08. LO-GK (KD); 1918. 08. 25. StO-GK; 1918. 10. 02. MMT0-K és újólag 1921. 10. 12.

utólag: S z. LO-1. (KD); S z. LO-GK (KD); S z. MVK1. (KD); KDS z. GMVM

Külföldi kitüntetései: 1901. 10. 13. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztye; 1907. 01. 19. Román I. Károly Jubileumi Érem; 1910. 01. 16. Porosz Korona Rend I. osztálya; 1915. 06. 14. Német (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya; 1916. 04. 30. Török arany és ezüst Imtiaz Érem; 1917. 04. 14. Török Háborús Emlékérem (Vas Félhold)

Címek és rangok: 1893. 03. 20. osztrák nemesi cím és előnév (apja után); 1897. 12. 18. osztrák bárói rang; 1915. 04. 25. titkos tanácsos; 1915. 12. 20. a cs. és kir. 93. gyalogezred tulajdonosa; 1916. 05. 18. a Czernovitzi Egyetem jogi díszdoktora; 1917. 05. 19. az osztrák birodalmi tanács Urak Házának élethossziglani tagja; 1923. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja; 1924–1925 a Mária Terézia Katonai Rend rendi káptalanjának elnöke é. n.: Kolomea díszpolgára

Előmenetele: 1875. 09. 01. hadnagy; 1880. 05. 01. főhadnagy; 1884. 05. 01. 1. osztályú százados; 1891. 05. 01. őrnagy; 1894. 05. 01. alezredes; 1897. 05. 01. ezredes; 1903. 05. 01. vezérőrnagy; 1907. 11. 01. altábornagy; 1912. 10. 29. címzetes lovassági tábornok; 1914. 11. 01. lovassági tábornok; 1916. 05. 01. vezérezredes

Beosztásai: 1875. 09. 01. a cs. és kir. 1. dragonyosezredben, Pardubitz; 1880. 11. 01. a cs. és kir. 16. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Nagyszeben; 1881. 05. 01. a cs. és kir. 60. gyalogdandár vezérkari tisztje, Lemberg; 1882. 04. 26. a cs. és kir. 14. lovasdandár vezérkari tisztje, Przemyśl; 1882. 12. 18. a cs. és kir. 24. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Przemyśl; 1883. 03. 28. a cs. és kir. 7. lovasdandár vezérkari tisztje, Temesvár; 1884. 05. 01. a cs. és kir. 33. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Nagyvárad; 1884. 10. 01. a cs. és kir. 18. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Mostar; 1886. 06. 04. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1889. 11. 01. a cs. és kir. 2. ulánusezredben, Tarnów; 1890. 04. 22. századparancsnok a cs. és kir. 2. ulánusezredben, Dembica; 1891. 05. 01. a cs. és kir. haderő vezérkari főnökének rendelkezésére, Bécs; 1891. 09. 12. a cs. és kir. Hadiiskola hadművelleti vezérkari szolgálat tanára, Bécs; 1895. 10. 15. az 1. osztály parancsnoka a cs. és kir. 2. ulánusezredben, Tarnów; 1896. 10. 02. a cs. és kir. XI. hadtest vezérkari főnöke, Lemberg; 1903. 03. 23. a cs. és kir. 32. gyalogdandár parancsnoka, Nagyszeben; 1905. 11. 24. a cs. és kir. 31. gyalogdandár parancsnoka, Brassó; 1907. 03. 21. a cs. és kir. 4. gyaloghadosztály parancsnoka, Brünn; 1911. 10. 23. a cs. és kir. hadtest-tisztiskolák főfelügyelője, Bécs; 1914. 06. 13. saját kérésére felmentve; 1914. 08. 04. beosztva a cs. és kir. Műszaki Katonai Bizottsághoz, Bécs; 1914. 09. 30. a Pflanzner-Baltin-hadseregcsoport parancsnoka az orosz fronton; 1915. 05. 08. a cs. és kir. 7. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1916. 09. 08. felmentve; 1916. 11. 01. rendelkezési állományban, Bécs; 1916. 12. 01. várakozási illetékkal szabadságolva, Bécs; 1917. 03. 08. aktíválva, a hátszági gyalogcsapatok főfelügyelője az uralkodó közvetlen alárendeltségében, Bécs; 1918. 07. 10. a cs. és kir. XIX. hadtest (1918. 09-től Albánia-hadseregcsoport) parancsnoka az albán fronton; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Behelf zum Studium des operativen Generalstabsdienstes. Wien, 1893.

Megjegyzés: Apja Wilhelm Edler von Pflanzner cs. és kir. főhadbíró. 1897. 12. 18. Josef Freiherr von Baltin tartalékos százados, anyai nagybátyja nevét, bárói címét és címerét unokaöccsére Karl Edler von Pflanzner ezredesre ruházta át, akinek neve Karl Freiherr von Pflanzner-Baltinra változott. 1925. 04. 11-én temették el a bécsi Hietzinger Friedhofban.

Források: KA AKVI 2453. doboz; KA VAS 1223. doboz; KA MKSM 1914 69-6/8-45, 1915 84-5/1-38; KA KM Präs. 1907 6-13/1, 1916 70-2/19, KA NL B/553 Nr. 39., B/557 Nr. 55.; 112., B/691. Nr. 22., B/1000 Nr. 353., 356., 362., 364., 432.; KA Ms Allg. 350., 427., 465., 466., 488.; KA Pensionsbuch Band IV. 333. o.; KA *Pallua-Gall* 21. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; *Steiner* 12. o.; *Lexikon I.* vh. 543. o.; *Ludwigstorff* 1994. 84–92. o.; *Döfering* 1928. 231. o.; *Döfering* 1989. 233., 450. o.; *Gudenus I.* k. 83. o.; *Broucek* 1980. 317. o.; *Broucek* 2009. 111. o.; *Kövess, Géza:* Karl Freiherr von Pflanzner-Baltin. In: *NÖB Bd. XVI.* 1965. 119–131. o.; *Rudolf Kiszling:* Generaloberst Carl Freiherr von Pflanzner-Baltin (1855–1925). In: *Österreich in Geschichte und Literatur*, Jg. 15. 1971. 9. Heft. 514–520. o.; *Tuschel, Manfred:*

Generaloberst Karl Freiherr von Pflanzer-Baltin. Eine Biographie. Dissertation. Wien, 1978.; *Sauer* 88. o.; ÖBL VIII. Band 39. o.; *Generalmajor Steinitz*: Generaloberst Pflanzer-Baltin. Persönliche Erinnerungen. In: NWT 22. April 1925. 5. o.; Generaloberst Feriherr von Pflanzer-Baltin. In: ÖWZ 17. April 1925. 6. Jahrgang. 1. o.; Rendjelek és kitüntetések, 1944. 252–253. o.; *Stourzh* 116. o.; *Regele, Oskar*: Generaloberst Karl Freiherr von Pflanzer-Baltin. Zum 100. Geburtstag. *Die Furche*, 1955. Nr. 22.; *Hofmann–Hubka* 1944. 45–52. o.; *Lanjus* 1939. 193. o.; *Ludwigstorff* 1994. 84–92. o.; Das österreichische Parlament, 47. o.; *Lustig-Prean* 1939. 96. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/pflanzer.htm

Plank Ede, uzsoki

[Plank, Eduard, von Uzsok]

címzetes tábornaszernagy

1857. 03. 20. Vihnye (Bars vármegye) –
1933. 06. 16. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nőtlen

Az apa foglalkozása: kereskedő

Iskolái: reálgimnázium 4. osztálya, Selmec; kereskedelmi iskola, Laibach; 1876–1880 tüzérségi hadapródiskola, Bécs; 1890–1891 a honvéd Ludovika Akadémia felsőbb tiszti tanfolyama, Budapest; 1891–1893 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és magyar (t.), francia (j.), szlovák (m.), cseh és olasz (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1899. 07. 21. BMVM; 1901. 04. 30. D3; 1906. 09. 16. MVK3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 10. 04. EKO-R3; 1911. 06. 16. D2; 1915. 04. 29. EKO-R2 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1915. 06. 14. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Címei és rangok: 1916. 04. 06. magyar nemesi cím és előnév

Előmenetele: 1876. 06. 16. altüzér; 1876. 12. 06. főüzér; 1877. 05. 06. lövegirányzó; 1877. 09. 16. tizedes; 1878. 01. 06. szakaszvezető; 1878. 09. 01. őrmester; 1879. 11. 26. tűzmester; 1880. 08. 18. hadapród tűzmester; 1881. 05. 01. hadapród tiszthelyettes; 1881. 11. 01. hadnagy; 1888. 09. 01. főhadnagy; 1893. 05. 01. 2. osztályú százados; 1895. 11. 01. 1. osztályú százados; 1899. 05. 01. őrnagy; 1902. 11. 01. alezredes; 1905. 11. 01. ezredes; 1911. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 11. 01. altábornagy; 1918. 10. 04. címzetes tábornaszernagy

Beosztásai: 1876. 06. 16. a cs. és kir. 5. tábori tüzérezredben, Budapest; 1878. 09. 01. a cs. és kir. 1. dragonyosezredben, Königsgrätz; 1879. 11. 26. a cs. és kir. 5. tábori tüzérezredben, Budapest; 1880. 08. 18. a cs. és kir. 7. tábori tüzérezredben, Krakko; 1883. 11. 01. a cs. és kir. 5. tábori tüzérezredben, Budapest; 1885. 05. 01. a cs. és kir. 4. hadtest-tüzérezredben, Budapest; 1889. 11. 01. a m. kir. 6. honvéd huszárezredben, Vác; 1893. 11. 04. a cs. és kir. IV. hadtest parancsnokságán, Budapest; 1894. 11. 01.

a m. kir. honvéd lovassági felügyelő törzsében, Budapest; 1895. 11. 01. a m. kir. honvéd lovassági felügyelő segédtsízt helyettese, Budapest; 1896. 10. 01. tanár a m. kir. Központi Lovasiskolában, Budapest; 1899. 05. 01. a m. kir. 4. honvéd huszárezredben, Kecskemét; 1899. 06. 24. a 2. osztály parancsnoka a m. kir. 4. honvéd huszárezredben, Kecskemét; 1901. 05. 01. a m. kir. honvéd lovassági felügyelő vezérkari főnöke, Budapest; 1902. 09. 26. a m. kir. honvéd törzstiszti tanfolyam tanára, Budapest; 1906. 08. 04. a m. kir. honvéd törzstiszti tanfolyam parancsnoka, Budapest; 1908. 07. 01. a m. kir. honvéd tájékoztató tanfolyam parancsnoka, Budapest; 1910. 09. 09. a m. kir. 1. honvéd lovasdandár parancsnoka, Szeged; 1912. 04. 13. beosztott tábornok a m. kir. I. honvédkerületi parancsnokságon, Budapest; 1913. 03. 01. a m. kir. 19. honvéd lovasdandár parancsnoka, Budapest; 1913. 11. 22. beosztva a m. kir. II. honvédkerületi parancsnokságra, Szeged; 1914. 08. 01. a m. kir. 102. népfelkelő gyalogdandár parancsnoka az orosz fronton; 1914. 10. 18. betegszabadságon, Szeged, Budapest, Bécs; 1914. 12. 24. a m. kir. 40. honvéd gyaloghadosztály megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 03. 30. – 1915. 10. a m. kir. 40. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1916. 10. 01. nyugdíjazás, Bécs; 1918. 10. 01. – 11. 07. katonai parancsnok, Nagyszében; 1919. 01. 01. visszahelyezve a korábbi nyugdíjba, Bécs

Fontosabb írásai: A lovasság földérítő szolgálata. Márkus Nyomda. Budapest, 1899.

Megjegyzés: 1933. 06. 21-én Bécsben elhamvasztották.

Források: KA AKVI 2504. doboz; HL AKVI 32158; KA GBBL Abgang I/II. 3/166.; KA MKSM 1914 12-1/2; KA KM Präs. 1914 72-10/7; KA NL B/1000 Nr. 356., 360.; KA *Hubatka* 15. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 330. o.; RK 1913/66. 644. o., 1915/30. 361. o., 1915/44. 577. o., 1915/75. 1047. o.; *Gerő* 164. o.; *Kempelen* XI. k. 535. o.; Partenzettel

Potiorek, Oskar

táborszernagy

1853. 11. 20. Kreuth bei Bleiberg (Karintia) –
1933. 12. 17. Klagenfurt (Karintia)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nőtlen

Az apa foglalkozása: cs. kir. főbányagondnok

Iskolái: egy gimnáziumi osztály; 1864–1867 hadapródiintézet, St. Pölten; 1868–1869 Műszaki Katonai Akadémia hadmérnök osztálya, Klosterbruck, majd 1869–1871 Bécs; 1875–1877 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és francia (t.), szlovén (m.)

Hazai kitüntetései: 1878. KM; 1883. 10. 22. MVK3.; 1890.

10. 20. EKO-R3; 1896. 09. 23. LO-R; 1896. 09. 30. D3; 1898. 05. 31. EKO-R2; 1898. 12. 02. MJM98; 1906. 11. 20. StO-K; 1908. 08. 12. FJO-GK; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 03. 16. EKO-R1; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1911. 08. 29. D2; 1913. 07. 10. MK13; 1913. 08. 12. LO-GK; 1914. 11. 13. MVK1. (KD)

- Külföldi kitüntetései:* 1894. 04. 03. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya és a Szász Albert Rend parancsnoki keresztjének II. osztálya; 1895. 12. 10. gyémántdíszítmény a Porosz Vörös Sas Rend II. osztályához; 1897. 10. 15. Porosz Korona Rend II. osztálya csillaggal; 1900. 10. 27. Perzsa Nap és Oroszlán rend I. osztálya; 1906. 04. 22. Spanyol Katolikus Izabella Rend nagykeresztje; 1908. 10. 23. Porosz Vörös Sas Rend I. osztálya
- Címek és rangok:* 1907. 10. 05. titkos tanácsos; 1910. 01. 06. a cs. és kir. 102. gyalogezred tulajdonosa; 1914. 11. 04. Sarajevó díszpolgára
- Hadjáratái:* 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában vezérkari főhadnagyként vett részt, de ütközetbe nem került
- Előmenetele:* 1871. 09. 01. hadnagy; 1873. 05. 01. főhadnagy; 1879. 05. 01. 1. osztályú százados; 1887. 05. 01. őrnagy; 1889. 11. 01. alezredes; 1892. 05. 01. ezredes; 1898. 05. 01. vezérőrnagy; 1903. 05. 01. altábornagy; 1908. 11. 01. tábornagyszernagy
- Beosztásai:* 1871. 09. 01. a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Krems; 1877. 11. 01. a cs. és kir. 3. gyalogdandár vezérkari tisztje, Bécs; 1878. 09. 01. a cs. és kir. V. hadtest vezérkari osztályán, Pozsony; 1878. 10. 19. beosztva a cs. és kir. Főhadparancsnokságra, Zágráb; 1879. 11. 21. a cs. és kir. Hadilevéltár Hadtörténeti Osztályán, Bécs; 1880. 09. 23. a Vezérkar Hadművelési és Különleges Vezérkari Munkák Irodájában, Bécs; 1883. 11. 01. a 3. század parancsnoka a cs. és kir. 17. gyalogezredben, Laibach; 1886. 04. 24. a Vezérkar Hadművelési és Különleges Vezérkari Munkák Irodájában, Bécs; 1890. 10. 14. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 7. gyalogezredben, Klagenfurt; 1891. 10. 18. a Vezérkar Hadművelési és Különleges Vezérkari Munkák Irodájában, Bécs; 1892. 03. 15. a Vezérkar Hadművelési és Különleges Vezérkari Munkák Irodájának főnöke, Bécs; 1898. 05. 31. a cs. és kir. 64. gyalogdandár parancsnoka, Budapest; 1902. 12. 21. a cs. és kir. haderő vezérkari főnökének helyettese, Bécs; 1906. 11. 20. felmentve; 1907. 04. 27. a cs. és kir. III. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Graz; 1910. 04. 16. hadseregfelügyelő, Bécs; 1911. 05. 10. hadseregfelügyelő és a tartományi kormány főnöke Bosznia–Hercegovinában, Sarajevó; 1914. 08. 06. a cs. és kir. 6. hadsereg parancsnoka, továbbá a cs. és kir. balkáni haderők főparancsnoka a szerb fronton; 1914. 12. 22. felmentve; 1915. 01. 01. nyugdíjazás, Klagenfurt
- Megjegyzés:* 1933. 12. 19-én a klagenfurti Annabichl temetőjében temették el, 1965-ben kihantolták, és 1965. 05. 14-én a bécsiújhelyi katonai akadémia temetőjében újrate-mették.
- Források:* KA AKVI 2584. doboz; HL AKVI 3245/1890; KA GBBL Abgang 1933 1/38; KA GBBL Kärnten bis 1864. 5230. doboz; KA MKSM 1911 36-2/1-3, 1914 69-6/9-12; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA NL A u. C/1503; KA Ms Allg. 350., 427., 465., 478.; KA Pensionsbuch Band IV. 302. o.; KA Pallua-Gall 1903. 336. o.; Lexikon I. vh. 550–551. o.; Broucek 1980. 211. o.; Broucek 2009. 104. o.; Potioreks Sturz. In: NWJ 1925. 10. 18. 5. o.; Lerch, T.: Beck und Potiorek. In: ÖWZ 1934. 04. 06. 5. o.; Der schweigende General. In: RP 1933. 11. 21. 5. o.; Adam, W.: Die Tragödie der Armee Potiorek 1914. In: RP 1930. 01. 12. 17. o.; Bolfras, Egon: Der unnahbare Potiorek. In: NWJ 1927. 04. 23. 7. o.; Peball, Kurt: Der Feldzug gegen Serbien und Montenegro im Jahre 1914. In: ÖMZ Sonderheft I. 1965. 18–31. o.; Weinwurm, Franz: FZM Oskar Potiorek. Leben und Wirken als Chef der Landesregierung für Bosnien und der Herzegowina in Sarajewo 1911–1914. Phil. Dissertation. Wien, 1964.; Rudolf Jeřábek: Potiorek. General im Schatten von Sara-

jevo. Verlag Styria. Graz–Wien–Köln, 1991.; Feldzeugmeister Oskar Potiorek achtzig Jahre. In: NFP 21. 11. 1933.; Feldzeugmeister Potiorek. In: *Wiener Neueste Nachrichten*, 25. 11. 1933.; Feldzeugmeister d. R. Oskar Potiorek. In: WZ 18. 12. 1933. 1. o.; Feldzeugmeister d. R. Potiorek gestorben. In: *Wiener Neueste Nachrichten*, 19. 12. 1933.; *Glaise-Horstenau, Edmund von*: Feldzeugmeister Potiorek. In: *Berliner Monatshefte*, 12. Jahrgang, 1934. 144–148. o.; *Uő*: Feldzeugmeister Potiorek. In: NWT 19. 12. 1933. 1–2. o.; *Uő*: Feldzeugmeister Oskar Potiorek In: ÖWZ 23. 11. 1923. 4. o.; *Uő*: In Memoriam Feldmarschall Krobatin und Feldzeugmeister Potiorek. In: MWM Jg. 1934. Sonderbeilage 80–81. o. között, *Uő*: FZM Potiorek: Die Kriegsschuldfrage. In: MWM Jg. 1934. 144–147. o.; *Sauer* 86. o.; ÖBL VIII. Band 227. o.; *Zitterhofer, Karl*: Armeeinspektor FZM Oskar Potiorek. In: ÖMZ 1910. I. Band 6. 58–59. o.; *Regele, Oskar*: Feldzeugmeister Oskar Potiorek. In: *Die Furche*, 1953. Nr. 47.; BLGS Band III. 471–473. o.; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>

Pucherna, Eduard

gyalogsági tábornok

1845. 11. 23. Josefstadt (Csehország) –
1923. 02. 15. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nő

Gyermekei: 3 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. százados

Iskolái: 1856–1858 hadapródintézet, Krakkó; 1858–1860
hadapródintézet, Fiume; 1860–1864 katonai akadémia,
Bécsújhely; 1866–1868 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és cseh (t.), lengyel és rutén (m.), magyar (sz.), francia (e.)

Hazai kitüntetései: 1866. 09. 17. T66; 1874. 05. 25. KM; 1878. 10. 20. MVK 3. (KD);
1888. 08. 01. D3; 1891. 10. 24. EKO-R3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1900. 08. 15. LO-R;
1904. 04. 08. EKO-R2; 1904. 08. 16. D2; 1906. 12. 22. EKO-R1; 1908. 12. 02. MJK08

Címek és rangok: 1904. 08. 10. titkos tanácsos; 1905. 08. 11. a cs. és kir. 31. gyalogezred
tulajdonosa

Hadjárat: 1866: az itáliai hadjáratban 1. osztályú hadnagyként a következő ütközetben
vett részt: Monte Castello 07. 16. és 07. 21. 1878: Bosznia–Hercegovina megszállá-
sában vezérkari századosként az alábbi ütközetekben vett részt: 08. 04. Kosna; 08. 05.
Maglaj; 08. 07. Žepče; 08. 15. Kakanj; 08. 16. Kolotić; 08. 17. Visoko; 08. 19. Szara-
jevó; 09. 03. Mokra

Előmenetele: 1864. 09. 01. 2. osztályú hadnagy; 1866. 05. 01. 1. osztályú hadnagy; 1868.
11. 01. főhadnagy; 1872. 05. 01. 2. osztályú százados; 1875. 11. 01. 1. osztályú száza-
dos; 1879. 11. 01. őrnagy; 1883. 11. 01. alezredes; 1887. 05. 01. ezredes; 1892. 11. 01.
vezérőrnagy; 1896. 05. 01. altábornagy; 1905. 05. 01. táborszernagy; 1908. 11. 15.
gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1864. 09. 01. a cs. kir. 11. gyalogezredben, Pisek; 1868. 11. 01. a cs. és kir. 2. gyalogdandár vezérkari tisztje, Brünn; 1872. 01. 15. a cs. és kir. 33. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Komárom; 1875. 05. 01. a cs. és kir. 16. térképészosztágban, Sambor; 1877. 05. 01. a cs. és kir. 6. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Graz; 1879. 05. 01. a cs. és kir. 11. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Lemberg; 1881. 09. 19. 2. törzstiszt a cs. és kir. XI. főhadparancsnokságon, Lemberg; 1883. 10. 22. a cs. és kir. 17. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Nagyvárad; 1885. 03. 25. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 45. gyalogezredben és (1886. 09. 17-ig) katonai állomásparancsnok, Langenlois; 1887. 05. 01. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 85. gyalogezredben, Kassa; 1887. 10. 21. a cs. és kir. 85. gyalogezred parancsnoka, Bécs; 1892. 10. 17. a cs. és kir. 5. gyalogdandár parancsnoka, Linz; 1896. 01. 31. a cs. kir. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka, Lemberg; 1897. 02. 02. erődparancsnok, Przemyśl; 1905. 04. 07. a cs. és kir. VI. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Kassa; 1906. 12. 22. felmentve; 1907. 05. 01. várakozási illetékkal szabadságot, Prága; 1908-tól Bécsben élt; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Megjegyzés: Wilhelm Pucherna altábornagy testvére.

Források: KAAKVI 2632. doboz; KA GBBL Diverse 611. doboz; KA MKSM 1906 70-1/70; KA NL B/1075 XXVII.; XXVIII.; KA Ms Allg. 465.; KA Pensionsbuch Band IV. 168. o.; KA Pallua-Gall 1903. 331. o.; ÖBL VIII. Band 321–322. o.; *Verordnungsblatt für das Heer, die Kriegsmarine und die Landwehr*, 12/1922. 124. o.; BLGBL III. Band 353. o.

Puhallo, Paul, Freiherr von Brlog

vezérezredes

1856. 02. 21. Brlog
(Károlyvárosi Katonai Határőrvidék) –
1926. 10. 12. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. nyugállományú főhadnagy

Iskolái: 1865–1867 katonai alsó nevelő intézet, Fehértemplom; 1867–1869 katonai felső nevelő intézet, Kamenitz; 1869–1870 katonai felső nevelő intézet, Kőszeg; 1870–1873 katonai műszaki iskola, Mährisch-Weiskirchen; 1873–1877 Műszaki Katonai Akadémia tüzér osztálya, Bécs; 1880–1882 magasabb tüzértanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), cseh és horvát (m.)

Hazai kitüntetései: 1896. 04. 16. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 09. 01. D3; 1902. 10. 12. EKO-R3; 1905. 04. 27. LO-R; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 08. 02. EKO-R2; 1912. 09. 01. D2; 1914. 10. 05. EKO-R1 (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1917. 04. 07. LO-GK (KDS)
utólag: S z. EKO-R1. (KD)

Külföldi kitüntetései: 1906. 01. 19. Szász Albert Rend parancsnoki keresztjének I. osztálya; 1906. 04. 22. Spanyol Katonai Érdemrend nagykeresztje (IV. osztály); 1907. 01. 19. Württembergi Frigyes Rend parancsnoki keresztjének I. osztálya; 1914. 11. 07. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1915. 10. 20. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya

Címek és rangok: 1908. 05. 10. magyar nemesi cím és előnév (apja után); 1913. 11. 30. titkos tanácsos; 1916. 06. 20. a Wiener Zertifikatistenbund tiszteletbeli tagja; 1917. 04. 26. magyar bárói rang

Előmenetele: 1877. 09. 01. hadnagy; 1882. 11. 01. főhadnagy; 1886. 11. 01. 1. osztályú százados; 1893. 05. 01. őrnagy; 1895. 11. 01. alezredes; 1898. 11. 01. ezredes; 1905. 05. 01. vezérőrnagy; 1909. 05. 01. altábornagy; 1913. 11. 01. tábornok; 1916. 05. 01. vezérezredes

Beosztásai: 1877. 09. 01. a cs. és kir. 11. tábori tüzérezredben, Bécs; 1883. 01. 01. a cs. és kir. 2. lovasdandár vezérkari tisztje, Linz; 1885. 06. 01. a cs. és kir. 3. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Linz; 1886. 01. 13. a cs. és kir. 34. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Temesvár; 1888. 03. 22. térképész a cs. és kir. 3. térképészosztályban, Innsbruck; 1889. 05. 01. a cs. és kir. Műszaki és Gazdasági Katonai Bizottság III. csoportjában, Bécs; 1890. 09. 18. harcászati-, katonai ügymenet és hadseregszervezet-tanár a cs. és kir. Műszaki Katonai Akadémián, Bécs; 1892. 08. 24. a cs. és kir. 3. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Linz; 1894. 03. 26. a Vezérkar Hadművelési és Különleges Vezérkari Munkák Osztályán, Bécs; 1896. 04. 16. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 55. gyalogezredben, Tarnopol; 1898. 09. 11. a cs. és kir. Hadiiskola harcászati és hadművelési vezérkari szolgálat tanára, Bécs; 1902. 10. 12. a Vezérkar Hadművelési és Különleges Vezérkari Munkák Irodáján, Bécs; 1903. 04. 23. a Vezérkar Hadművelési és Különleges Vezérkari Munkák Irodájának főnöke, Bécs; 1905. 05. 01. a cs. és kir. 50. gyalogdandár parancsnoka, Bécs; 1906. 10. 20. a cs. és kir. Hadiiskola parancsnoka, Bécs; 1910. 09. 22. a cs. kir. 46. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka, Krakó; 1912. 10. 17. a cs. és kir. V. hadtest megbízott parancsnoka, Pozsony; 1913. 11. 01. a cs. és kir. V. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Pozsony; 1914. 08. 01. a cs. és kir. V. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1915. 05. 22. a cs. és kir. 3. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1915. 06. 10. a cs. és kir. 1. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1916. 07. 25. szabadságolva, Pozsony; 1917. 05. 01. rendelkezési állományba helyezve, Pozsony, majd 1917. 11. 01-től Bécs; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Pozsony

Fontosabb írásai:(Társszerző *Králiček, Rudolf*): Taktikaufgaben. In: ÖMZ 1903. I. Band 401–415., 575–586.; ÖMZ 1903. II. Band 668–682., 776–787., 859–872., 972–982., 1060–1073., 1181–1192.; ÖMZ 1904. I. Band 60–75., 182–193., 384–389., 537–548., 639–651.; ÖMZ 1905. I. Band 225–237., 660–672.; ÖMZ 1905. II. Band 995–1009., 1541–1552. o.; (Társszerző *Králiček, Rudolf*): Harcászati feladatok. LAK külön melléklete 1905.

Megjegyzés: Apja Michael Puhalo von Brlog cs. és kir. nyugállományú főhadnagy. Családnévét 1889. 07. 24-én Puhálóról Puhallóra változtatta. 1926. 10. 15-én temették el Linz an der Donauban.

Források: KA AKVI 2635. doboz; KA GBBL Abgang I/II. 3/129.; KA GBBL Fremde – 1864. 45. doboz; KA VAS 1314. doboz; KA MKSM 1915 84-5/1-38, 1916 69-2/5;

KA KM Präs. 1916 70-42/1, 1917 1-39/2,3; KAAOK KPQ 100. doboz; KANL B/691. Nr. 22., B/1000 Nr. 353., B/1284. Nr. 1.; KA Ms Allg. 427., 466. o.; KA *Pallua-Gall* 40. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 337. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; *Steiner* 12. o.; *Gerő* 169. o.; Lexikon I. vh. 558. o.; *Ludwigstorff* 1994. 11–118. o.; *Gudenus* III. k. 143. o.; *Broucek* 1980. 169. o.; ÖBL VIII. Band 328. o.; *Kempelen* VIII. k. 439. o.; XI. k. 542. o.; Partenzettel; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/puhallo.htm

Rhemen zu Barendsfeld, Adolf, Freiherr von

vezérezredes

1855. 12. 22. Rastatt (Bádeni Nagyhercegség) –
1932. 01. 11. Rekawinkel (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Az apa foglalkozása: cs. és kir. százados

Iskolái: algimnázium, Budweis; 1870–1872 katonai kollégium, St. Pölten; 1872–1876 katonai akadémia, Bécs-újhely; 1882–1884 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és cseh (t.), francia (j.), horvát (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 02. 09. BMVM; 1898. 12. 02. MJM98; 1901. 09. 01. D3; 1903. 10. 06. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1908. BM; 1909. 04. 15. LO-R; 1911. 09. 01. D2; 1913. MK13; 1914. 10. 15. EKO-R 1. (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1915. 08. 12. LO-1. (KD); 1916. 12. 13. LO-GK (KD); 1918. 05. 23. MVK 1. (KD) utólag; S z. EKO-R1 (KD); S z. LO-1. (KD)

Külföldi kitüntetései: 1880. 07. 02. Hesseni Nagylelkű Fülöp Rend II. osztályú lovagkeresztje; 1887. 06. 01. Román Korona Rend tisztikeresztje; 1896. 07. 10. Porosz Vörös Sas Rend III. osztálya; 1900. 10. 19. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya; 1903. 04. 08. Szerb Takovo Rend II. osztálya; 1910. 07. 22. Török Oszmán Rend II. osztálya; 1914. 05. 01. Szász Albert Rend nagykeresztje; 1915. 10. 14. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1917. 12. 15. Török Dicsőség Rend Érdemérme; 1918. 09. 12. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya; 1918. 09. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje kardokkal; 1918. Török arany Imtiaz Érem

Címek és rangok: 1913. 12. 14. titkos tanácsos; 1928. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja

Előmenetele: 1876. 09. 01. hadnagy; 1881. 05. 01. főhadnagy; 1887. 11. 01. 1. osztályú százados; 1894. 05. 01. őrnagy; 1896. 11. 01. alezredes; 1899. 11. 01. ezredes; 1905. 11. 01. vezérőrnagy; 1910. 05. 01. altábornagy; 1914. 05. 01. gyalogsági tábornok; 1917. 05. 01. vezérezredes

Beosztásai: 1876. 09. 01. a cs. és kir. 14. gyalogezredben, Linz; 1884. 11. 01. a cs. és kir. 13. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Banjaluka; 1886. 04. 24. a cs. és kir. XV. hadtest vezérkari osztályán, Szarajevó; 1886. 05. 12. a cs. és kir. 3. gyalogdandár vezérkari

tisztje, Bécs; 1887. 11. 01. a cs. és kir. XIII. hadtest vezérkari osztályán, Zágráb; 1890. 05. 05. a cs. és kir. 11. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Lemberg; 1890. 11. 26. a cs. és kir. XI. hadtest vezérkari osztályán, Lemberg; 1891. 04. 15. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1892. 04. 25. a cs. és kir. 13. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Brünn; 1892. 11. 01. a 12. majd a 9. század parancsnoka a cs. és kir. 8. gyalogezredben, Brünn; 1893. 11. 01. a cs. és kir. 31. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Budapest; 1895. 04. 12. második törzstiszt a cs. és kir. II. hadtest vezérkari osztályán, Bécs; 1898. 01. 29. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 79. gyalogezredben, Károlyváros; 1899. 06. 28. a cs. és kir. XIII. hadtest vezérkari főnöke, Zágráb; 1905. 10. 16. a cs. és kir. 72. gyalogdandár parancsnoka, Zágráb; 1906. 11. 23. a cs. és kir. 9. hegyidandár parancsnoka, Szarajevó; 1909. 03. 14. a cs. és kir. 34. gyaloghadosztály parancsnoka, Temesvár; 1912. 10. 20. a cs. és kir. XIII. hadtest megbízott parancsnoka, Zágráb; 1913. 12. 07. a cs. és kir. XIII. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Zágráb; 1914. 08. 01. a cs. és kir. XIII. hadtest parancsnoka a szerb fronton; 1915. 01. a cs. és kir. XIII. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1916. 07. 06. – 1918. 10. 28. Szerbia cs. és kir. katonai főkormányzója, Belgrád; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs, majd Rekawinkel

Megjegyzés: Apja Eberhard Freiherr von Rhemen cs. kir. százados. 1932. 01. 14-én temették el Pressbaum település temetőjében.

Források: KA AKVI 2744. doboz; KA GBL Abgang 1932 1/73.; KA MKSM 1914 13-2/8-1, 1915 84-5/1-38; KAAOK KPQ 100. doboz; KANL B/1000 Nr. 353.; KAMs Allg. 427., 466.; KAMilitär-Schulen 638. doboz; KAPensionsbuch Band V. 5. o.; KAPallua-Gall 49. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; *Steiner* 12. o.; *Sauer* 89. o.; ÖBL IX. Band 113. o.; *Broucek* 2009. 215. o.; *Kerchnawe, Hugo*: Generaloberst Freiherr v. Rhemen. In: *ÖWZ* 15. 01. 1932. 1. o.; *Ludwigstorff* 1994. 136–143. o.; *Lustig-Prean* 1939. 104. o.; Partenzettel; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>

Rohm, Alfred Emanuel, Ritter von Hermannstädten

táborszernagy

1858. 03. 26. Nagyszeben (Nagyszebeni Szász Szék) –
1925. 11. 29. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nőtlen

Az apa foglalkozása: cs. kir. főtörzsorvos

Iskolái: főreáliskola érettségivel; 1874–1878 Műszaki Katonai Akadémia, Bécs; 1882–1884 magasabb műszaki tanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), magyar (m.), szlovák (sz.), francia (e.)

Hazai kitüntetései: 1879. KM; 1898. 12. 02. MJM98 u. SHJM98; 1900. 08. 16. BMVM; 1903. 08. 11. D3; 1903. 10. 10. EKO-R3; 1905. 09. 29.

LO-R, 1908. 12. 02. MJK08; 1913. 08. 18. D2; 1914. 03. 11. MVK3.; 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1915. 08. 13. LO-K (KD); 1916. 08. 18. BMVM; 1917. 08. 15. EKO-R1 (KD)
utólag: KD z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1897. 07. 18. Sziámi Korona Rend III. osztálya, 1900. 01. 06. Szerb Takovo Rend II. osztálya, 1900. 07. 12. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya, 1900. 10. 19. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya, 1903. 07. 11. Szász Albert Rend parancsnoki keresztje; 1903. 10. 18. gyémántdíszítmény a Porosz Vörös Sas Rend II. osztályához; 1904. 04. 22. Belga Lipót Rend parancsnoki keresztje kardokkal, Norvég Királyi Szent Olaf Rend parancsnoki keresztje kardokkal és Mecklenburg-Strelitz, Vend Korona Házi rend parancsnoki keresztje; 1905. 10. 24. Perzsa Nap és Oroszlán Rend I. osztálya; 1906. 01. 19. Spanyol Katonai Érdemrend III. osztályú keresztje; 1916. 10. 19. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1916. 11. 06. Porosz Vörös Kereszt Érem II. és III. osztálya; 1917. 04. 28. Török Medzsidi Rend I. osztálya és a Török Háborús Emlék-érem (Vas Félhold); 1918. 05. 06. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya
Címek és rangok: 1873. 12. 16. osztrák lovagi cím és előnév (apja után); 1916. 05. 03. titkos tanácsos

Hadjáratai: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában hadnagyként a következő ütközetekben vett részt: 09. 14. Šamac (török); 09. 17. Brčka

Előmenetele: 1878. 08. 18. hadnagy; 1881. 05. 01. főhadnagy; 1888. 11. 01. 1. osztályú százados; 1894. 11. 01. őrnagy; 1897. 05. 01. alezredes; 1900. 11. 01. ezredes; 1906. 11. 01. vezérőrnagy; 1910. 11. 01. altábornagy; 1914. 11. 01. címzetes tábornagy; 1915. 05. 01. tábornagy

Beosztásai: 1878. 08. 18. a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Krems; 1884. 04. 01. építésvezető a cs. és kir. műszaki igazgatóságon, Komárom; 1884. 11. 01. a cs. és kir. 24. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Przemyśl; 1886. 10. 04. a cs. és kir. 16. gyalogdandár vezérkari tisztje, Trient; 1888. 10. 27. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1890. 04. 16. a cs. és kir. 12. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Krakkó; 1893. 05. 01. a 8. század parancsnoka a cs. és kir. 72. gyalogezredben, Pozsony; 1894. 05. 01. a cs. és kir. 10. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Josefstadt; 1897. 04. 15. az uralkodó Katonai Irodájában, Bécs; 1905. 11. 15. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 94. gyalogezredben, Theresienstadt; 1906. 04. 21. a cs. és kir. 94. gyalogezred parancsnoka, Theresienstadt; 1906. 11. 01. a cs. és kir. 28. gyalogdandár parancsnoka és katonai állomásparancsnok, Sopron; 1910. 02. 24. beosztva a cs. és kir. Hadügyminisztériumban, a becsületügyi fellebbezési tanács elnöke, Bécs; 1915. 04. 30. csoportfőnök a cs. és kir. Hadügyminisztériumban, Bécs; 1917. 05. 16. a cs. és kir. hadügyminiszter helyettese, Bécs; 1917. 12. 01. várakozási illetékkal szabadságolva, de meghagyva beosztásában, Bécs; 1919. 03. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Orientierender Vortrag über die Verwertung und Wiederinstandsetzung der nach dem Kriege verfügbar werdenden Güter der Kriegsverwaltung. Gehalten in Budapest am 26. März 1917. und Wien am 2. April 1917. Wien, 1917.

Megjegyzés: Apja Dr. Josef Rohm von Hermannstädten cs. kir. főtörzsorvos.

Források: KA AKVI 2790. doboz; HL AKVI 47456; KA GBBL Diverse 640. doboz; KA MKSM 1915 84-5/1-38; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 466.; KA Pallua-Gall 61. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 370. o.; Steiner 168. o.; Döfering 1928. 260. o.; Döfering 479. o.; ÖBL IX. Band 214. o.

dc_633_12
Rohr, Franz Josef Karl,

Freiherr von Denta

[Rohr Ferenc József Károly, dentai, báró]

tábornagy

1854. 10. 30. Arad (Arad vármegye) –

1927. 12. 09. Rodaun bei Wien (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nő

Gyermekei: 2 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. százados kezelőtiszt

Iskolái: népiskola Lemberg, Medgyes, Brassó, Arad, gimnázium Szentgyörgy, Bécs; 1870–1872 katonai kollégium, St. Pölten; 1872–1876 katonai akadémia, Bécs-újhely; 1879–1881 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német, magyar, francia és angol (t.), lengyel és cseh (m.)

Hazai kitüntetései: 1897. 09. 02. BMVM; 1898. 12. 02. MJM98; 1900. 10. 18. EKO-R3; 1901. 09. 01. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1908. 08. 12. LO-R; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1911. 09. 01. D2, 1914. 03. 01. EKO-R1; 1915. 05. 31. VSt-RK (KD); 1915. 07. 25. KD z. EKO-R1; 1916. 04. 11. LO-GK (KD); 1917. 03. 17. MVK1. (KDS); 1918. 01. 05. S z. EKO-R1 (KD); 1918. 03. 26. GMVM (KDS) utólag: S z. LO-GK (KD)

Külföldi kitüntetései: 1898. 01. 05. Toszkánai Katonai Érdemrend parancsnoki keresztje; 1899. 10. 19. Bolgár Szent Sándor Rend III. osztálya; 1900. 09. 13. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya és a Szerb Takovo Rend II. osztálya; 1901. 01. 09. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1915. 11. 15. Német Lovagrend Mária Keresztje; 1918. 02. 16. Német (Porosz) Vaskereszt II. Osztálya; 1918. 03. 26. Német (Porosz) Vaske-reszt I. Osztálya; 1918. 09. 12. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje kardokkal é. n.: Japán Felkelő Nap Rend III. Osztálya

Címek és rangok: 1913. 05. 05. titkos tanácsos; 1913. 11. 30. a cs. és kir. 48. gyalogezred tulajdonosa; 1917. 04. 14. magyar bárói rang és a dentai előnév; 1918. marsallbot; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja é. n.: Klagenfurt és több más település díszpolgára

Előmenetele: 1876. 09. 01. hadnagy; 1881. 05. 01. főhadnagy; 1883. 11. 01. 1. osztályú százados; 1891. 05. 01. őrnagy; 1894. 05. 01. alezredes; 1896. 11. 01. ezredes; 1903. 05. 01. vezérőrnagy; 1907. 05. 01. altábornagy; 1911. 11. 01. címzetes lovassági tábornok; 1913. 05. 01. lovassági tábornok; 1916. 05. 01. vezérezredes; 1918. 01. 30. tábornagy

Beosztásai: 1876. 09. 01. a cs. és kir. 3. ulánusezredben, Bécs; 1881. 11. 01. a cs. és kir. 50. gyalogdandár vezérkari tisztje, Bécs; 1882. 11. 01. a cs. és kir. 59. gyalogdandár vezérkari tisztje, Czernowitz; 1883. 11. 01. a Vezérkar Hadművelési és Különleges Vezérkari Munkák Irodájában, Bécs; 1886. 01. 13. a cs. és kir. II. hadtest vezérkari osztályán, Bécs; 1888. 04. 30. térképész a cs. és kir. 4. katonai térképészosztatban, Klagenfurt; 1889. 05. 01. a 6. század parancsnoka a cs. és kir. 1. huszárezredben, Fehértemplom; 1890. 05. 01. második törzstiszt a cs. és kir. I. hadtest vezérkari osz-

tályán, Krakkó; 1891. 05. 01. a cs. és kir. haderő vezérkari főnökének rendelkezésére, Bécs; 1891. 06. 19. egy gyakorló térképező csoport vezetője a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1891. 08. 15. a vezérkar törzstiszti tanfolyamának tanára, Bécs; 1894. 04. 19. a cs. és kir. 13. gyalghadosztály vezérkari főnöke, Bécs; 1894. 10. 16. az 1. osztály parancsnoka a cs. és kir. 5. huszárezredben, Pozsony; 1896. 02. 11. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 6. osztályának főnöke, Bécs; 1897. 09. 02. a cs. és kir. II. hadtest vezérkari főnöke, Bécs; 1901. 04. 03. a m. kir. 78. honvéd gyalogdandár parancsnoka, Szatmár; 1901. 06. 23. a m. kir. 3. honvéd lovasdandár parancsnoka, Pécs; 1903. 10. 21. a m. kir. 73. honvéd gyalogdandár parancsnoka, Pozsony; 1904. 06. 24. a m. kir. V. honvédkerület parancsnoka, Székesfehérvár; 1905. 07. 04. megbízott m. kir. honvéd lovassági felügyelő, Budapest; 1905. 08. 16. m. kir. honvéd lovassági felügyelő, Budapest; 1909. 07. 16. beosztva a cs. és kir. Hadügyminisztériumba, Bécs; 1909. 09. 06. a cs. és kir. katonai nevelő- és képzőintézetek főfelügyelője, Bécs; 1911. 12. 16. csoportfőnök a cs. és kir. Hadügyminisztériumban, valamint a katonai nevelő- és képzőintézetek főfelügyelője, Bécs; 1913. 05. 04. a m. kir. honvédség főparancsnoka, Budapest; 1914. 08. 08. a Rohr-csoportparancsnokság élén a karintiai határszakasz erősítési munkáit vezeti a cs. és kir. Hadügyminisztérium kötelékében; 1915. 05. 27. a Rohr-hadseregcsoport parancsnoka az olasz fronton; 1916. 01. 23. a cs. és kir. 10. hadsereg parancsnoka az olasz fronton; 1916. 06. 16. a cs. és kir. 11. hadsereg parancsnoka az olasz fronton; 1917. 03. 01. – 1918. 04. 15. a cs. és kir. 1. hadsereg parancsnoka az orosz (román) fronton; 1918. 05. 06. szabadságon, Innsbruck, Meran, Budapest, Herkulesfürdő, Győr; 1918. 09. 03. a Magyar Királyi Darabont Testőrség kapitánya, Bécs; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs, majd Rodaun bei Wien

Fontosabb írásai: Taschenbuch zum Gebrauche bei taktischen Ausarbeitungen, Kriegsspielen, taktischen Übungsritten, Manövern und im Felde. 3. Auflage. Wien–Leipzig, 1894.; Gefechtsexerzieren der Kavallerie mit praktisch-taktischer Schulung der Kommandanten. In: KMH 1907/1. 1–17. o.; A lovasság harcszerű gyakorlatozása és a parancsnokok gyakorlati-harcászati iskolázása. In: LAK 1907. 54–81., 355–365. o.; Alltagsschnellschrift. Wien, 1919.; Eil-Vollschrift. Wien, 1919.

Megjegyzés: Apja Joseph Rohr cs. és kir. százados kezelőtiszt. A család 1761. 10. 13-án kapott magyar nemesi címet. 1919-ben egy újfajta gyorsírás meghonosításával is próbálkozott. 1927. 12. 13-án temették el Rodaunban.

Források: KA AKVI 2792. doboz; HL AKVI 12071; KA GBBL Abgang I/II. 5/3. és 2/74.; KA GBBL Diverse 640. doboz; KAMKSM 1898 13-2/1-1, 1911 36-2/1-3, 1915 84-5/1-38; KM Präs. 1918 7-436/1,2; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/691. Nr. 22., B/1000 Nr. 353., B/1389 Nr. 6., 7.; KA Ms Allg. 350., 427., 466.; 488.; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA Pensionsbuch Band V. 3. o.; KA Pallua-Gall 19. o.; RK 1913/66. 644. o., 1915/75. 1045. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; *Steiner* 9. o.; *Gerő* 176. o.; *Lexikon I. vh.* 298., 589. o.; *Ludwigstorff* 1989. 1., 95–100. o.; MKK 1927/12. 1038–1039. o.; *Gudenus* III. k. 190. o.; Révai Új Lexikona XVI. k. 2005. 303. o.; *Sauer* 88. o.; ÖBL IX. Band 214–215. o.; *Hoen, Maximilian*: Feldmarschall Baron Rohr von Denta. Zum siebzigsten Geburtstag. In: ÖWZ 24. 10. 1924. 1. o.; Új Magyar Életrajzi Lexikon V. 785. o.; *Lustig-Prean* 1939. 104. o.; *Kempelen* IX. k. 137. o.; XI. kötet 546. o.; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/rohr.htm

Rollinger, Leopold, dc 633, 12

táborszernagy

1846. 03. 31. Theresienstadt (Csehország) –
1925. 10. 17. Prága (Csehszlovákia)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. törzsőrmester

Iskolái: katonai alsó nevelő intézet, Josefstadt; katonai felső nevelő intézet, Kuttendorf; 1864–1867 tüzér iskola-század, Prága; 1867–1869 tüzér hadapródiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és cseh (t.), lengyel és magyar (m.)

Hazai kitüntetései: 1889. 09. 01. D3; 1890. 07. 26. BMVM; 1898. 11. 30. MVK3; 1898. 12. 02. MJM98; 1900. 07. 25. EKO-R3; 1904. 09. 14. FJO-OK; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 05. 01. EKO-R2; 1904. 09. 01. D2; 1916. 03. 23. MVK2. (KD); 1918. 02. 23. EKO-R1 (KD); 1918. 04. 01. D1
utólag: S z. MVK2. (KD)

Külföldi kitüntetései: 1907. 11. 02. Szász Ernestin Házi rend parancsnoki keresztjének I. osztálya

Címek és rangok: 1905. 02. 09. osztrák nemesi cím és előnév

Előmenetele: 1864. 09. 01. tizedes; 1865. 04. 01. szakaszvezető; 1866. 04. 28. tüzemester; 1869. 10. 04. hadapród; 1869. 10. 24. hadnagy; 1875. 11. 01. főhadnagy; 1883. 11. 01. 2. osztályú százados; 1887. 11. 01. 1. osztályú százados; 1894. 01. 01. őrnagy; 1896. 11. 01. alezredes; 1900. 05. 01. ezredes; 1906. 05. 01. vezérőrnagy; 1910. 05. 01. altábornagy; 1916. 11. 10. címzetes táborszernagy; 1918. 02. 01. táborszernagy

Beosztásai: 1864. 09. 01. a cs. kir. 12. tábori tüzérezredben, Nagyszeben; 1866. 11. 01. a cs. kir. 5. tábori tüzérezredben, Pest; 1875. 11. 01. a cs. és kir. 1. vartüzér-zászlóaljban, Budapest; 1879. 08. 27. az állandó és a tábori erősítés, valamint a várharc tanára a cs. és kir. tüzér hadapródiskolában, Bécs; 1885. 06. 01. századparancsnok a cs. és kir. 1. vartüzér-zászlóaljban, valamint a szolgálati szabályzat és a várharc (1886. 01. 01-től azonkívül még a gyakorlati szabályzat és a társadalmi érintkezés) tanára a cs. és kir. tüzér hadapródiskolában, Bécs; 1886. 10. 01. századparancsnok a cs. és kir. 6. vartüzér-zászlóaljban, Krakkó; 1891. 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 1. vartüzérezredben, Bécs; 1895. 01. 22. a tüzér fegyverzet és a várharc tanára a magasabb tüzértanfolyamon, valamint a tábori és vartüzérség századosainak speciális tanfolyamán, Bécs; 1900. 07. 25. a cs. és kir. 2. vartüzérezred parancsnoka, Krakkó; 1904. 03. 12. cs. és kir. vartüzér-igazgató, Krakkó; 1905. 11. 26. erődparancsnok, Riva; 1911. 05. 01. nyugdíjazás, Bécs; 1914. 12. 01. aktíválva és megbízva a cs. és kir. vartüzérség mozgó nehézütegeinek felállításával, Bécs; 1915. 04. 02. megbízott erődparancsnok, Szarajevó; 1915. 11. 16. a Rollinger-mozgócsoporthoz parancsnoka a szerb fronton; 1915. 12. 11. erődparancsnok, Szarajevó; 1915. 12. 16. hadikikötő-parancsnok, Castelnovo; 1916. 06. 01. hadikikötő-parancsnok, Cattaro; 1918. 05. 01. visszahelyezve nyugállományba, Bécs; 1918. 11. után Budweisben, majd Prágában élt

Fontosabb írásai: Vorträge über Festungskrieg. Wien, 1885.; (Társszerző *Holzner, Franz*): Notizen für den Dienst in der Festungs-Artillerie. Wien, 1899.; Sammlung einiger applicatorischen Aufgaben aus Festungskrieg und Artillerie-Ausrüstung. Wien, 1900.
Források: KA AKVI 2797. doboz; KA GBBL Diverse 641. doboz; GBBL Diverse I/262. doboz; KA MKSM 1918 13-3/282; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 466.; KA *Pallua-Gall* 52. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 230. o.; *Döfering* 1928. 260. o.; *Döfering* 1989. 479. o.; BLGBL III. Band 505. o.

Roth, Josef, Freiherr von Limanowa-Lapanów

vezérezredes

1859. 10. 21. Trieszt (Partvidék) –
 1927. 04. 09. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nős

Gyermekei: 2 fiú, 2 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. alezredes

Iskolái: gimnázium, Marburg; 1873–1875 katonai kollégium, St. Pölten; 1875–1879 katonai akadémia, Bécs-újhely; 1884–1886 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (m. j.), cseh és horvát (sz.)

Hazai kitüntetései: 1895. 10. 22. BMVM; 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 04. 20. D3; 1905. 03. 27. EKO-R3; 1908. 04. 21. LO-R; 1908. 12. 02. MJK08; 1914. 04. 24. D2; 1914. 10. 14. LO-K (KD); 1915. 04. 09. EKO-R1 (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1917. 04. 08. LO-1 (KDS); 1917. 10. 16. BMVM (KDS); 1918. 04. 25. MVK 3. (KDS); 1918. 10. 02. MMTO-R
 utólag: S z. LO-K (KD); S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1895. 10. 31. Porosz Korona Rend III. osztálya; 1901. 10. 13. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje; 1909. 08. 30. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya csillaggal és a Svéd Kard Rend I. osztálya; 1915. 05. 28. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1915. 09. 25. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya

Címek és rangok: 1916. 05. 19. titkos tanácsos; 1916. 06. 11. osztrák lovagi cím; 1916. 09. 04. Limanowa-Lapanów osztrák nemesi előnév; 1917. 07. 29. Brixen díszpolgára; 1918. 10. 02. osztrák bárói rang; 1918. a cs. és kir. 21-es vadászok tiszteletbeli tagja; 1919. 11. 23. az „Alt-Neustadt” Egylet ügyvezető elnöke; 1920. 12. 01. a Tiszti Legfelsőbb Becsületügyi Tanács elnöke; 1920. 12. 20. a Mária Terézia Katonai Rend rendi káptalanjának tagja; 1922. 04. 01. az „Alt-Neustadt” Egylet tiszteletbeli elnöke; 1925–27 a Mária Terézia Katonai Rend rendi káptalanjának elnöke; 1924–1925. az osztrák Katonai Havidíjasok Szövetségének elnöke, 1926–1927-ben annak tiszteletbeli elnöke; 1925–1927. a Császárvadászok Klubjának tiszteletbeli tagja, a Mária Terézia Katonai Rend rendi káptalanjának elnöke; 1927. 03. az Osztrák Birodalmi Bajtársi és Harcosszövetség elnöke

Előmenetele: 1879. 04. 24. hadnagy; 1884. 05. 01. főhadnagy; 1889. 11. 01. 1. osztályú százados; 1895. 11. 01. őrnagy; 1898. 05. 01. alezredes; 1901. 11. 01. ezredes; 1908. 05. 01. vezérőrnagy; 1912. 05. 01. altábornagy; 1915. 09. 01. gyalogsági tábornok; 1918. 02. 01. vezérezredes

Beosztásai: 1879. 04. 24. a cs. és kir. 21. tábori vadászszázlójában, Freistadt, Linz, Banjaluka, Zenica, Szarajevó; 1886. 11. 01. a cs. és kir. 71. gyalogdandár vezérkari tisztje, Eszék; 1888. a cs. és kir. 13. gyalogdandár vezérkari tisztje, Eszék; 1889. 02. 01. a cs. és kir. XII. hadtest vezérkari osztályán, Nagyszeben; 1890. 04. 16. a cs. és kir. 13. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Bécs; 1891. 11. 10. a cs. és kir. II. hadtest vezérkari osztályán, Bécs; 1892. 05. 01. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 5. osztályán, Bécs; 1895. 11. 01. a cs. és kir. 12. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Krakkó; 1897. 11. 01. második törzstiszt a cs. és kir. V. hadtest vezérkari osztályán és tanár a hadtest-tisztiskolán, Pozsony; 1900. 04. 01. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 76. gyalogezredben, Esztergom; 1901. 03. 30. a Vezérkar Oktatási Munkák és Gyakorlatok Irodájának főnöke, Bécs; 1908. 04. 21. a cs. és kir. 94. gyalogdandár parancsnoka, Bécs; 1909. 09. 30. a cs. és kir. 98. gyalogdandár parancsnoka, Bécs; 1910. 04. 01. a cs. és kir. katonai akadémia parancsnoka, Bécsújhely; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 3. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 09. 30. a cs. és kir. XIV. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 05. 31. a cs. és kir. XIV. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1915. 10. 15. a cs. és kir. XIV. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1916. 03. 14. Tirol honvédelmi parancsnoka az olasz fronton; 1916. 07. 15. a Roth-hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1916. 11. 14. a cs. és kir. XX. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1918. 02. 14. a cs. és kir. katonai nevelő- és képzőintézetek főfelügyelője, Bécs; 1918. 03. 28. addigi beosztása mellett még a hadifogoly hazatérési ügyek főszemlélője, Bécs; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Die österreich-ungarische 3. Infanteriedivision in der Schlacht bei Limanowa–Łapanów im Dezember 1914. In: *Kerchnawe, Hugo* (Hrsg.): Im Felde unbesiegt. Band 3. Wien, 1923. 85–96. o.; Die Schlacht von Limanowa–Łapanów. Dezember 1914. Innsbruck, 1928.

Megjegyzés: Apja Josef Roth cs. és kir. alezredes. 1927. 04. 13-án temették el a bécsi Zentralfriedhofban.

Források: KA AKVI 2823. doboz; KA VAS 1418. doboz; KA MKSM 1914 69-6/8-45, 1915 13-3/276, 1915 84-5/1-38; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/14 Nr. 1., 2., 6., 15., B/126 Nr. 9 K., B/691 Nr. 22., B/1000 Nr. 353., 362., 364.; KA Ms Allg. 350., 427., 466.; KA Militär-Schulen 643. doboz; KA Pensionsbuch Band V. 7. o.; KA *Pallua-Gall* 84. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; Lexikon I. vh. 598–599. o.; *Reichlin-Meldegg, Georg*: Der Löwe von Limanowa. Josef Roth Frhr. v. Limanowa–Łapanów. Ein Leben zwischen den Epochen. Graz, 2005.; *Broucek* 1980. 135. o.; *Steiner* 13. o.; *Glaise von Horstenau, Edmund*: Generaloberst Roth. In: NWT 10. 04. 1927. 9. o.; ÖBL IX. Band 282–283. o.; Rendjelek és kitüntetések, 1944. 254–255. o.; ÖWZ 15. April 1927. 1–3. o.; *Döfering* 1928. 262–263. o.; *Döfering* 1989. 481–482. o.; *Hofmann–Hubka* 1944. 271–275. o.; *Ludwigstorff* 1994. 205–212. o.; *Lustig-Prean* 1939. 121–122. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/roth.htm

Sachse, Friedrich, dc_633_12
Freiherr von Rothenberg

címzetes lovassági tábornok

1851. 08. 03. Prága (Csehország) –

1917. 07. 30. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. vezérőrnagy

Iskolái: 1866–1870 katonai akadémia, Bécs-
újhely; 1876–1877 Katonai Lovaglótanár
Intézet, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (m. j.), cseh
és lengyel (m.)

Hazai kitüntetései: 1893. 08. 02. MVK3; 1895. 08. 26. D3; 1898. 11. 30. EKO-R3; 1898.
12. 02. MJM98; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 09. 28. LO-R; 1910. 08. 26. D2

Külföldi kitüntetései: 1897. 07. 22. Porosz Korona Rend II. osztálya; 1898. 01. 11. Ba-
jor Katonai Érdemrend tiszti keresztje; 1898. 04. 15. Orosz Szent Szaniszló Rend
II. osztályú keresztje; 1899. 01. 09. Bádeni I. Berthold Rend parancsnoki keresztje;
1903. 07. 18. Olasz Szent Móric és Lázár Rend parancsnoki keresztje és a Japán
Szent Kincs Rend III. osztálya; 1904. 07. 16. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya,
Orosz Szent Anna Rend II. osztályú keresztje és a Holland Orániai Nassau Rend
parancsnoki keresztje; 1906. 10. 08. Spanyol Katonai Érdemrend nagykeresztje, Ro-
mánia Koronája Rend nagykeresztje és a Svéd Kard Rend parancsnoki keresztje
csillaggal

Előmenetele: 1870. 09. 01. hadnagy; 1875. 05. 01. főhadnagy; 1882. 05. 01. 2. osztályú
lovassági százados; 1886. 11. 01. 1. osztályú lovassági százados; 1892. 05. 01. őrnagy;
1895. 05. 01. alezredes; 1897. 11. 01. ezredes; 1904. 05. 01. vezérőrnagy; 1908.
05. 01. altábornagy; 1914. 10. 31. címzetes lovassági tábornok

Beosztásai: 1870. 09. 01. a cs. és kir. 3. ulánusezredben, Hohenmaut, Bösing; 1874. 08. 01.
a cs. és kir. 1. lovasdandár vezérkari tisztje, Pozsony; 1876. 03. 01. a cs. és kir. 3. ulánus-
ezredben, Stockerau; 1877. 11. 01. lovaglótanár a dandár-tisztiiskolán, Bécs; 1878.
05. 01. a cs. és kir. 3. ulánusezredben, Bécs; 1878. 07. 18. a cs. és kir. 1. lovasdandár
vezérkari tisztje, Bécs; 1878. 08. 25. a cs. és kir. 3. ulánusezredben, Bécs; 1878.
11. 01. lovaglótanár a cs. és kir. dandár-tisztiiskolán, Bécs; 1879. 05. 01. az 1. század
ideiglenes parancsnoka a cs. és kir. 3. ulánusezredben, Łańcut; 1879. 11. 01. szakasz-
parancsnok a cs. és kir. 8. dragonyosezredben, Stockerau; 1880. 11. 01. lovaglótanár
a cs. és kir. dandár-tisztiiskolán, Bécs; 1881. 05. 01. szakaszparancsnok a cs. és kir.
8. dragonyosezredben, Stockerau; 1881. 08. 16. második lovaglótanár a cs. és kir. ka-
tonai akadémiaán, Bécsújhely; 1882. 08. 19. első lovaglótanár és lovaglóiiskolai külö-
nítményparancsnok; (1883-tól azonkívül még a gyakorlati szabályzat tanára) a cs. és
kir. katonai akadémiaán, Bécsújhely; 1886. 06. 01. a 6. század parancsnoka a cs. és kir.
14. dragonyosezredben, Bécs; 1889. 07. 15. lovaglótanár a cs. és kir. Katonai Lovag-

lótánár Intézetben, Bécs; 1893. 08. 02. a 2. osztály parancsnoka a cs. és kir. 9. dragonyosezredben, Neu Zuczka; 1894. 07. 07. a cs. kir. 2. Landwehr dragonyosezred megbízott parancsnoka, Prossnitz; 1894. 10. 24. a cs. kir. 4. Landwehr ulánusezred megbízott parancsnoka, Prossnitz; 1895. 10. 28. a cs. kir. 4. Landwehr ulánusezred parancsnoka Prossnitz; 1896. 04. 17. a cs. és kir. Katonai Lovaglótánár Intézet parancsnoka, Bécs; 1910. 09. 01. a cs. kir. Első Alabárdos Testőrség gárfőhadnagya és házparancsnoka, Bécs

Megjegyzés: Apja Franz Sachse von Rothenberg cs. és kir. vezérőrnagy. A család 1772. 09. 09-én kapott német-római birodalmi nemesi címet és előnevet. A bécsi Zentralfriedhofban nyugszik.

Források: KA AKVI 2868. doboz, KA VAS 1440. doboz; KA *Pallua-Gall* 29. o.; ÖBL IX. Band 370. o.; *Lustig-Prean* 1939. 66–67. o.; BLGBL III. Band 571. o.; *Frank* 1967. Band 4. 212. o.

Sachsen Coburg und Gotha, Philipp Ferdinand Maria August Raphael, Herzog zu Sachsen, Prinz von Hoheit

címzetes lovassági tábornok

1844. 03. 28. Párizs (Franciaország) –
1921. 07. 04. Coburg (Bajorország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú

Az apa foglalkozása: cs. kir. vezérőrnagy

Iskolái: főgimnázium, jogi és gazdasági tanulmányok a Bonni Egyetemen (három szemeszter)

Nyelvismerete: magyar, német, francia, olasz és angol (f.), cseh (n.)

Hazai kitüntetései: 1873. KM; 1881. 04. 30. GVO-R;

1888. 11. 20. D1; 1898. 12. 02. MJM98; 1908. 12. 02. MJK08; 1913. 12. 29. D1; 1917. 06. 09. StO-GK, 1917. EZ1-RK (KD)

Külföldi kitüntetései: 1869. 01. 05. Brazil Dél Keresztje Rend nagykeresztje; 1882. 04. 01. Bajor Szent Hubertus Rend; 1882. 06. 30. Hessen-Darmstadt: Lajos Rend nagykeresztje; 1884. 03. 31. Spanyol III. Károly Rend nagykeresztje és a Portugál Torony és Kard Rend nagykeresztje; 1886. 01. 01. Nagy-Britannia Bath Rend nagykeresztje és a Hawaii Királyi Kapiolani Rend nagykeresztje; 1887. 10. 07. Arany Emlékérem Viktória királynő 50 éves uralkodói jubileumára; 1889. 01. 08. Portugál Krisztus Rend és az Avizi Szent Benedek Katonai Érdemrend nagykeresztje, valamint Sachsen-Coburg Gotha: Ernő Herceg Érem zöld-fehér szalagon; 1890. 07. 06. Tunéziai Dicsőség Rend nagykeresztje; 1891. 12. 29. Szász Rutakorona Rend; 1892. 05. 19. Mecklenburg-Strelitz, Vend Korona Házi rend nagykeresztje; 1899. 04. 13. Bolgár Szent Sándor Rend nagykeresztje és a Bolgár Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1900. 01. 06. Tő-

- rök Oszmán Rend I. osztálya gyémántdíszítménnyel; 1900. 07. 12. Török I. osztályú Liakat Érem; 1901. 07. 04. Francia Akadémiai Pálma „Officier de l' Instruction publique” fokozata; 1903. 01. 13. Románia Csillaga Rend nagykeresztje kardokkal és Nagy-Britannia: Koronázási Emlékérem, 1902; 1904. 01. 12. Szász Fehér Sólyom Rend nagykeresztje; 1905. 07. 22. Monacói Hercegi Szent Károly Rend nagykeresztje; 1907. 01. 19. Nagy-Britannia: Királyi Viktória Rend nagykeresztje; 1908. 04. 16. Reuss Hercegség Érdemkeresztje, I. osztály; 1910. 01. 25. Román I. Károly Rend nagykeresztje; 1910. 04. 20. Hohenzollern Házirend I. osztálya; 1911. 04. 13. Szuverén Máltai Lovagrend Ehrenbailli-nagykeresztje trófeával; 1911. 10. 20. Nagy-Britannia: Koronázási Emlékérem, 1911; 1912. 01. 20. Bolgár Cirill és Metód Rend; 1917. 03. 20. Porosz Fekete Sas Rend; 1917. 07. 19. Bolgár Katonai Érdemrend tisztikeresztje; 1917. 09. 02. Bolgár Vöröskereszt I. osztályú díszjelvénye csillaggal és hadidíszítménnyel
- Címek és rangok:* 1894. a magyar parlament főrendiházának örökös tagja; 1902. 08. 14. a cs. és kir. 57. gyalogezred tulajdonosa
- Hadjáratái:* 1866: a porosz–osztrák háborúban 2. osztályú lovas századosként az alábbi csatában vett részt: 07. 03. Königgrätz.
- Előmenetele:* 1863. 12. 29. főhadnagy; 1865. 07. 27. 2. osztályú lovas százados; 1868. 11. 01. 1. osztályú lovas százados; 1869. 04. 18. őrnagy; 1871. 11. 01. alezredes; 1876. 05. 01. ezredes; 1881. 05. 01. alkalmazás nélküli címzetes vezérőrnagy; 1888. 12. 23. címzetes altábornagy; 1913. 12. 23. címzetes lovassági tábornok
- Beosztásai:* 1863. 12. 29. létszámfeletti a cs. kir. 6. vértesezredben, Győr; 1865. 06. 22. a cs. kir. 7. vértesezredben, Székesfehérvár; 1869. 04. 18. a m. kir. honvéd lovasság szabadságolt (tartalékos) állományában
- Megjegyzés:* Magyar neve: „Szász-Coburg és Gotha Fülöp, Öfensége szászországi herceg”. Apja August Sachsen Coburg und Gotha cs. kir. vezérőrnagy. 1854–1863 között a szász-coburgi hercegi gyalogezredekben szolgált mint hadapród és alhadnagy. 1870-ben megalapította az Osztrák Numizmatikai Társaságot. 1906-ban elvált.
- Források:* HL AKVI 6578; KA GBBL Fremde – 1864. 52. doboz; KA KM Präs. 1917 5-4/2; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Pallua-Gall 1903. 405. o.; PVBL 1/1886. 2. o., 2/1889. 10. o., 22/1890. 270. o., 1/1900. 1. o., 24/1900. 321. o., 33/1901. 435. o., 3/1903. 13. o., 31/1905. 343. o., 3/1907. 15. o., 13/1908. 149. o., 13/1911. 160. o., 142/1911. 643. o., 4/1912. 29. o.; 59/1917. 1809. dd.; 173/1917. 6448. dd.; Steiner 20. o.; ÖBL IX. Band 371. o.

dc. 633. 12.
Salis-Seewis, Johann Ulrich Gaudenz
Dietegen, Graf von

tábornag

1862. 12. 08. Dubovac (Szlavón Katonai Határőrvidék) –
 1940. 10. 24. Zágráb (Jugoszlávia)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nőtlen

Az apa foglalkozása: cs. kir. százados

Iskolái: 1873–1877 al gimnázium, Kremsmünster; 1877–
 1880 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1880–
 1883 Műszaki Katonai Akadémia hadmérnök osztálya,
 Bécs; 1888–1890 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és horvát (t.), magyar (m.), francia
 (e.), orosz (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1906. 10. 24.

EKO-R3; 1908. 08. 18. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 03. 12. FJO-OK; 1913.
 MK13; 1914. 11. 30. EKO-R2. (KD); 1917. 10. 22. FJO-K m. St. (KD); 1918. 09. 08.
 MVK2. (KDS); 1918. 08. 18. D2

utólag: S z. EKO-R2 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1895. 04. 02. Pápai Állam: Nagy Szent Gergely Rend lovagkeresztje;
 1898. 04. 12. Porosz Korona Rend III. osztálya; 1909. 08. 23. Török Oszmán Rend
 II. osztálya és a Norvég Királyi Szent Olaf Rend parancsnoki keresztje; 1916. 08. 04.
 Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

é. n.: Mecklenburg-Schwerin nagyhercegségi Katonai Érdemkereszt II. osztálya

Címek és rangok: 1915. 03. 14. örökletes svájci Comte rangját osztrák grófi rangra vál-
 toztatták; 1916. 01. 06. titkos tanácsos

Előmenetele: 1883. 08. 18. hadnagy; 1888. 05. 01. főhadnagy; 1893. 11. 01. 1. osztályú
 százados; 1899. 11. 01. őrnagy; 1903. 11. 01. alezredes; 1906. 11. 01. ezredes; 1912.
 05. 01. vezérőrnagy; 1915. 02. 15. altábornagy; 1918. 11. 01. tábornag

Beosztásai: 1883. 08. 18. a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Budapest; 1885. 05. 01.
 alakulatánál, Bécs; 1888. 01. 01. alakulatánál, Przemyśl; 1888. 09. 16. alakulatá-
 nál, Bécs; 1890. 11. 01. a cs. és kir. 19. gyalogdandár vezérkari tisztje, Josefstadt;
 1892. 10. 27. a cs. és kir. 6. gyalogdandár vezérkari tisztje, Salzburg; 1893. 09. 01.
 a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskola harcászati és hadszervezet tanára, Pozsony;
 1896. 09. 01. a cs. és kir. haderő vezérkari főnökének rendelkezésére, Bécs; 1896.
 10. 19. a Vezérkar Nyilvántartó Irodájában, Bécs; 1898. 05. 01. a 13. század pa-
 rancsnoka a cs. és kir. 82. gyalogezredben, Gyulafehérvár; 1899. 08. 16. a cs. és
 kir. 28. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Laibach; 1901. 05. 01. a Vezérkar Nyil-
 vántartó Irodájában, Bécs; 1904. 01. 01. a macedóniai nemzetközi katonai misszió
 vezetője, Konstantinápoly, 1904. 04. 08-tól Üsküb; 1906. 12. 16. a 2. zászlóalj pa-
 rancsnoka a cs. és kir. 86. gyalogezredben, Budapest; 1907. 11. 01. a 2. zászlóalj
 parancsnoka a cs. és kir. 76. gyalogezredben, Esztergom; 1908. 04. 05. a cs. és kir.
 79. gyalogezred parancsnoka, Fiume; 1911. 08. 17. a cs. és kir. 71. gyalogdandár

parancsnoka, Fiume; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 71. gyalogdandár parancsnoka a szerb fronton; 1914. 09. 28. a Salis-Seewis-csoport parancsnoka a szerb fronton; 1914. 11. 10. a m. kir. 42. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1915. 02. 01. a m. kir. 42. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 07. 04. szabadságon Károlyváros; 1915. 11. 05. katonai parancsnok, Bécs; 1915. 12. 22. cs. és kir. katonai főkormányzó Szerbiában, Belgrád; 1916. 07. 06. felmentve és a cs. és kir. Hadügyminisztérium rendelkezésére, Bécs; 1916. 09. a cs. és kir. Legfelsőbb Katonai Bíróság alelnöke, Bécs; 1917. 06. 11. a cs. és kir. Legfelsőbb Katonai Bíróság megbízott elnöke, Bécs; 1917. 10. 06. a cs. és kir. 92. gyaloghadosztály parancsnoka a román fronton; 1918. 07. – 1918. 11. 10. a Romániában felállított cs. és kir. 16. Főhadparancsnokság parancsnoka, Pitești; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Zágráb; később Svájcban, majd ismét Zágrábban élt

Fontosabb írásai: Der türkisch-griechische Krieg 1897. In: OMV LV. Band 1897. 439–525. o.; Der amtliche Berichte des General Kitscheners über die Schlacht bei Omdurman. In: ÖMZ 1898. Band 4. 180–187. o.

Megjegyzés: Apja Johann Gaudenz Gubert Dietegen Salis-Seewis cs. és kir. százados.

Források: KA AKVI 2876. doboz; KA GBBL Fremde – 1864. 52. doboz; KA MKSM 1917 13-10/86, 1918 13-3/152; KA KM Präs. 1916 6-6/21-3; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/61 Nr. 26., B/800 Nr. 143., B/997 Nr. 5., B/1000 Nr. 353.; KA *Hubatka* 26. o.; KA Pensionsbuch Band V. 13. o.; PVBL 13/1898. 89. o., 31/1909. 570. o., 08/1911. 93. o., 94/1914. 1377. o., 11/1915. 157. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 5/1919. 179. o.; RK 1915/8. 104. o.; *Steiner* 19. o.; ÖBL IX. Band 388. o.; *Broucek* 2009. 320. o.; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/salisseeewis.htm

Sarkotić, Stephan, Freiherr von Lovćen [Sarkotić István, lovćeni, báró]

vezérezredes

1858. 10. 04. Sinac
(Károlyvárosi Katonai Határőrvidék) –
1939. 10. 16. Bécs (Alsó-Duna)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú

Az apa foglalkozása: cs. és kir. százados

Iskolái: népiskola, Otočac; négy algimnáziumi osztály,

Zengg; 1874–1876 katonai kollégium, St. Pölten; 1876–1879 katonai akadémia, Bécs-újhely; 1882–1884 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német, horvát és orosz (t.), cseh, szlovén és szlovák (m.), francia (sz.)

Hazai kitüntetései: 1882. 08. 07. KM; 1894. 04. 17. BMVM; 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 04. 24. D3; 1905. 03. 27. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1912. 05. 16. LO-R; 1913. 06. 11. MK13; 1914. 04. 24. D2; 1914. 10. 30. EKO-R2 (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK

- (KD); 1915. 12. 05. LO-1 (KD); 1916. 01. 12. BMVM m. S; 1918. 03. 10. MVK1 (KDS); 1918. Hadikereszt Polgári Érdeméért, I. osztály
utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. LO-1 (KD); 1917. 08. 05. KD z. BMVM m. S.
- Külföldi kitüntetései:* 1894. 10. 06. Orosz Szent Anna Rend III. osztályú keresztese; 1907. 01. 19. Román I. Károly Jubileumi Érem; 1910. Német Lovagrend Mária Keresztese; 1916. 07. 21. Török Oszmán Rend I. osztálya; 1917. 05. 06. Német (Porosz) Vaskezeszt II. osztálya; 1917. 05. 08. Török arany és ezüst Imtiaz Érem, Török Háborús Emlékérem (Vas Félhold); 1918. Német (Porosz) Vaskezeszt I. osztálya és a Bolgár Vöröskereszt Díszjelvényének I. osztálya
- Címek és rangok:* 1910. 01. 06. magyar nemesi cím; 1914. 12. 23. titkos tanácsos; 1917. 01. 02. magyar bárói rang; 1917. 06. 09. magyar nemesi előnév; 1918 után az osztrák Császárlövész Szövetség tiszteletbeli elnöke; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja
- Hadjáratái:* 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésében hadnagyként vett részt a következő ütközetekben: 01. 17. Vuči-do; 01. 30. Kruševica; 03. 06. Vuči-do; 03. 09. Pazua, Orien és Stekanica
- Előmenetele:* 1879. 04. 24. hadnagy; 1884. 05. 01. főhadnagy; 1889. 05. 01. I. osztályú százados; 1895. 11. 01. őrnagy; 1898. 05. 01. alezredes; 1901. 05. 01. ezredes; 1907. 11. 01. vezérőrnagy; 1911. 11. 01. altábornagy; 1914. 12. 23. gyalogsági tábornok; 1917. 11. 01. vezérezredes
- Beosztásai:* 1879. 04. 24. a cs. és kir. 16. gyalogezredben, Varasd, Ljubinja, Trebinje; 1884. 11. 01. a cs. és kir. 74. gyalogezredben, Königsgrätz; 1885. 05. 01. a cs. és kir. I. hegyvidéki vezérkari tisztje, Mostar; 1886. 10. 04. a cs. és kir. 40. gyalogdandár vezérkari tisztje, Bécs; 1888. 10. 27. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1891. 04. 01. orosz nyelvtanfolyamon, Kazany; 1892. 04. 01. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1892. 09. 15. a Vezérkar Nyilvántartó Irodájában, emellett orosz tanár a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1894. 04. 28. az I. század parancsnoka a cs. és kir. 66. gyalogezredben, Wöllersdorf; 1895. 07. 27. a cs. és kir. 7. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Eszék; 1899. 10. 23. az I. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 91. gyalogezredben, Prága; 1900. 12. 01. a hadikikötő parancsnokság vezérkari főnöke, Pola; 1903. 04. 20. a cs. és kir. XII. hadtest vezérkari főnöke, Nagyszeben; 1907. 07. 04. a cs. és kir. 5. gyalogdandár parancsnoka, Linz; 1908. 10. 15. a cs. kir. 88. országos lövészdandár parancsnoka, Bozen; 1910. 04. 17. a cs. kir. 44. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka, Innsbruck; 1912. 04. 10. a m. kir. VII. (1913-tól VI.) honvédkerület parancsnoka, Zágráb; 1914. 07. 28. a m. kir. 42. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1914. 11. 24. az osztrák–magyar csapatok által Szerbiában elfoglalt területek katonai kormányzója, Szabács; 1914. 12. 22. Bosznia–Hercegovina és Dalmácia vezénylő tábornoka, valamint Bosznia–Hercegovina megbízott tartományi főnöke, Szarajevó; 1915. 03. 07. – 1918. 11. 01. Bosznia–Hercegovina tartományi főnöke; 1915. 10. 01. – 1918. 11. 01. a Bosznia–Hercegovinában és Dalmáciában összevonott osztrák–magyar csapatok főparancsnoka; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs
- Fontosabb írásai:* Das russische Kriegstheater. Strategische und geographische Studie. Wien–Leipzig. In: ÖMZ 1894. I. Band. 198–288. o.; 1894. III. Band 96–100. o.; Strategie zur Zeit Napoleons I. und in unserer Zeit. (Aus dem russischen). In: ÖMZ 1894. II. Band 201–330. o.; Jugoslawien. In: Österreichischer Rundschau, Wien, 61/1919.; Die Rolle der Logen in Südeuropa. In: RP Wien, 9. August 1927. 1–2. o.; Die Kroaten und das Haus Oesterreich. In: Der Österreicher, 12/1927. 7–8. o.; Glaise-Horstenau: „Die

Katastrophe". Eine Besprechung. In: MWM 1929/5–6. 423–433. o.; Aus altkroatischer Geschichte. In: *Der Österreicher*, 5/1930. 3–5. o.; Kaiser Franz Joseph I. und „seine“ Armee. Zum hundertjährigen Gedächtnis. In: MWM 1930/7–8. 577–584. o.; Drei alte Helden. In: ÖWZ 17. April 1931. 2. o.; Meine letzten Audienzen beim Kaiser. Die südslawische Frage. In: (Herausgegeben von *Eduard Ritter von Steinitz*): Erinnerungen an Franz Joseph I. Kaiser von Österreich, apostolischer König von Ungarn. Berlin, 1931. 339–354. o.; (Szerk.): Der Banjaluka-Prozess. Wien, 1933.; Feldmarschall Erzherzog Eugen. In: ÖWZ 19. Mai 1933. 1–2. o.; *Tonelli Sándor* (szerk.): Tisza István utolsó útja. Sarkotić István Báró vezérezredes, Bosznia–Hercegovina utolsó tartományi főnökének naplója. In: *Acta Universitatis Szegediensis*, VII/2. Szeged, 1941. 67–144. o.

Megjegyzés: Apja Mathias Sarkotić cs. és kir. százados. 1939. 10. 17–21. között temették el a bécsi Zentralfriedhofban.

Források: KA AKVI 2892. doboz; HL AKVI 1285; KA GBBL Abgang I/II. 3/77.; GBBL Fremde – 1864. 53. doboz; KA VAS 1449. doboz; KA MKSM 1914 69-16/1, 1915 84-5/1-38, 1916 2-1/25; KA KM Präs. 1907 6-13/1, 1916 6-11/7-2; KA NL B/126 Nr. 9 K, B/691 Nr. 22., B/1000 Nr. 353., 381.; KA Ms Allg. 478; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA *Pallua-Gall* 73. o.; KA Pensionsbuch Band V. 6. o.; RK 1914/66. 567. o.; RK 1914/82. 797. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; *Steiner* 13. o.; *Gerő* 181. o.; *Bauer, Ernest*: Der letzte Paladin des Reiches. Generaloberst Stefan Freiherr von Sarkotić von Lovćen. Graz–Wien–Köln 1988.; *Lexikon I.* vh. 607–608. o.; *Ludwigstorff* 1994. 197–204. o.; *Gudenus* III. k. 223. o.; *Broucek* 1980. 226. o.; *Edmund Glaise von Horstenau*: Generaloberst Baron Sarkotić. Zu seinem siebzigsten Geburtstag. In: NWJ 04. 10. 1928. 6. o.; *Rudolf Kiszling*: Generaloberst Stephan Freiherr Sarkotić. In: NÖB Bd. IX. 1956. 99–106. o.; *Signe Klein*: Freiherr Sarkotić von Lovćen. Die Zeit seiner Verwaltung in Bosnien-Hercegovina von 1914 bis 1918. Phil. Dissertation. Wien, 1969.; *Sauer* 89. o.; ÖBL IX. Band 424–425. o.; *Kempelen* XI. k. 551. o.; *Lustig-Prean* 1939. 122. o.; Partenzettel; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/sarkotic.htm

Schariczer, Georg, Freiherr von Rényi [Schariczer György, rényi, báró]

gyalogsági tábornok

1864. 06. 06. Zombor (Bács vármegye) –
1945. 02. 26. Pozsony (Szlovákia)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nő

Gyermekei: 1 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. őrnagy

Iskolái: 1878–1881 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1881–1884 katonai akadémia, Bécsújhely; 1887–1889 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), magyar (m.), szlovák és francia (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 12. 07. MVK3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 08. 18. D3; 1909. 09. 07. EKO-R3; 1912. 07. 03. BMVM; 1914. 09. 21. LO-R (KD); 1915. 04. 27. EKO-R2 (KD); 1916. 04. 18. MVK2. (KD); 1916. 10. 16. BMVM; 1917. 01. 18. SMVM; 1917. 06. 02. EKO-R1 (KDS); 1917. 08. 03. EZ1-RK (KD); 1917. 08. 14. MMTO-R; 1917. 11. 05. LO-1 (KDS)

utólag: S z. LO-R (KD); S z. EKO-R2 (KD); S z. MVK2. (KD); KDS z. BMVM; KDS z. SMVM

Külföldi kitüntetései: 1894. 07. 08. Török Medzsidi Rend IV. osztálya; 1910. 01. 16. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya és a Japán Felkelő Nap Rend III. osztálya; 1915. 02. 11. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1916. 10. 20. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya; 1918. Török Háborús Emlékérem

Címek és rangok: 1911. 03. 29. magyar nemesi cím és előnév; 1917. 08. 17. magyar bárói rang; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja

Előmenetele: 1884. 08. 18. hadnagy; 1889. 01. 01. főhadnagy; 1893. 05. 01. 1. osztályú százados; 1899. 05. 01. őrnagy; 1903. 05. 01. alezredes; 1906. 05. 01. ezredes; 1911. 11. 01. vezérőrnagy; 1915. 01. 01. altábornagy; 1918. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1884. 08. 18. a cs. és kir. 72. gyalogezredben, Pozsony; 1889. 11. 01. a cs. és kir. 2. gyalogdandár vezérkari tisztje, Szarajevó; 1890. 05. 20. a cs. és kir. 1. gyalogdandár vezérkari tisztje, Plevlje; 1892. 10. 20. a cs. és kir. IV. hadtest vezérkari osztályán, Budapest; 1894. 10. 09. a cs. és kir. V. hadtest vezérkari osztályán, Pozsony; 1897. 11. 01. a 3. század parancsnoka a cs. és kir. 72. gyalogezredben, Pozsony; 1899. 05. 01. a cs. és kir. 17. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Nagyváradi; 1902. 11. 01. a cs. és kir. XIV. hadtest vezérkari osztályán, Innsbruck; 1904. 10. 28. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 37. gyalogezredben, Nagyváradi; 1906. 08. 28. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 6. osztályának főnöke, Bécs; 1908. 11. 03. Jenő főherceg, hadseregfelügyelő szárnysegédje, Innsbruck; 1912. 10. 25. Franz Conrad von Hötzendorf gyalogsági tábornok, hadseregfelügyelő hadművelési irodájának főnöke, Bécs; 1913. 03. 19. a cs. és kir. 27. gyalogdandár és a hadtest-tisztiskola parancsnoka, Pozsony; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 27. gyalogdandár parancsnoka az orosz fronton; 1914. 10. 07. a cs. és kir. 16. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 08. 11. betegszabadságon; 1915. 09. 22. a cs. és kir. 16. gyaloghadosztály és átmenetileg a volt Kövess-hadseregcsoport csapatainak parancsnoka az orosz fronton; 1916. 08. a cs. és kir. 16. gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1917. 11. 22. a cs. és kir. VII. hadtest megbízott parancsnoka az olasz fronton; 1917. 08. 23. a cs. és kir. VII. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1919. 01. 01. nyugdíjazás Budapest, később Pozsonyban élt

Megjegyzés: Apja Scharicz Attila cs. és kir. őrnagy. A Pozsony elleni 1945. 02. 26-i légitámadás során halt meg.

Források: KA AKVI 2922. doboz; KA GBBL Fremde – 1864. 54. doboz; HL HM 1921 Ált. 4. osztály, 1923 Ált. 4. osztály 32634. sz.; KA MKSM 1914 69-6/8-34, 1917 84-5/1-29; KA KM Präs. 1915 1-158/4; KA AOK KPQ 100. doboz; KA ZI. 22240/1966. 862. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353., 356., 362., 364.; KA Ms Allg. 427.; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA Hubatka 19. o.; PVBL 190/1916. 5426. o.; Steiner 19. o.; Gerő 182. o.; Gudenus III. k. 232. o.; Kempelen XI. k. 551. o.; ÖBL X. Band 42. o.; Rendjelek

és kitüntetések 1944. 252–253. o.; *Döföring* 1989. 491. o.; *Hofmann–Hubka* 1944. 280–283. o.; *Lustig–Preen* 1939. 170. o.; Partenzettel; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/schariczter.htm

Schay Gusztáv [Schay, Gustav]

címzetes gyalogsági tábornok

1862. 03. 08. Buda-Pest (Pest vármegye) –

1939. 02. 18. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: evangélikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú

Az apa foglalkozása: könyvelő

Iskolái: elemi iskola, Budapest; főreáliskola nyolc osztálya érettségivel, Budapest; 1877–1880 mezőgazdasági akadémia két évfolyama, Magyaróvár; 1881 tartalékos tiszti vizsga, Budapest; 1882. 04. 04. hivatásos tiszti kiegészítő vizsga a gyalogsági hadapródiskolában, Budapest; 1886–1888 Hadiiskola, Bécs

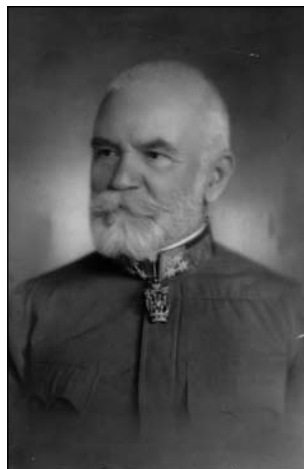
Nyelvismerete: német és magyar (t.), horvát (sz.), francia (e.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1901. 09. 20. MVK3; 1907. 06. 25. D3; 1908. 03. 13. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1913. MK13; 1915. 05. 04. EKO-R2 (KD); 1917. 02. 17. BMVM (KD)
utólag: S z. EKO-R2 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1906. 04. 22. Bolgár Katonai Érdemrend nagytiszti keresztje; 1909. 08. 23. Spanyol Katonai Érdemrend III. osztályú keresztje és a Bolgár Szent Sándor Rend nagytiszti keresztje; 1911. 10. 20. Kínai Kettős Sárkány Rend II. osztályának 3. fokozata; 1918. 11. 27. Porosz Vörös Kereszt Érem II. és III. osztálya

Előmenetele: 1880. 10. 01. egyéves önkéntes gyalogos; 1881. 04. 09. egyéves önkéntes címzetes tizedes; 1881. 06. 14. egyéves önkéntes címzetes szakaszvezető; 1881. 11. 01. tartalékos hadnagy; 1884. 01. 01. hadnagy; 1888. 10. 31. főhadnagy; 1891. 11. 01. 1. osztályú százados; 1897. 11. 01. őrnagy; 1901. 05. 01. alezredes; 1904. 11. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1913. 11. 01. altábornagy; 1917. 08. 10. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1880. 10. 01. a cs. és kir. 33. gyalogezredben, Arad; 1881. 09. 31. a cs. és kir. 33. gyalogezred tartalékában, Arad; 1883. 06. 24. aktíválva a cs. és kir. 68. gyalogezredben, Budapest; 1884. 01. 01. a cs. és kir. 69. gyalogezredben, Székesfehérvár; 1885. 11. 01. a cs. és kir. 69. gyalogezredben, Budapest; 1888. 10. 31. a cs. és kir. 94. gyalogdandár vezérkari tisztje, Cattaro; 1891. 10. 18. a cs. és kir. 31. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Budapest; 1893. 09. 18. harcászattanár a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskolában, Budapest; 1895. 09. 01. a cs. és kir. haderő vezérkari főnökének rendelkezésére, Temesvár; 1895. 10. 17. a cs. és kir. VII. hadtest vezérkari osztályán,

Temesvár; 1896. 05. 01. századparancsnok a cs. és kir. 11. tábori vadászzászlóaljban, Dolnja Tuzla; 1897. 09. 16. a gazdasági vezérkari szolgálat tanára a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1899. 10. 20. harcászattanár a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1901. 10. 22. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 86. gyalogezredben, Budapest; 1903. 11. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 86. gyalogezredben, Budapest; 1904. 04. 19. a cs. és kir. IV. hadtest vezérkari főnöke, Budapest; 1910. 03. 17. a cs. és kir. 63. gyalogdandár parancsnoka, Budapest; 1912. 10. 25. a cs. és kir. hadtest-tisztiiskola parancsnoka, Budapest; 1913. 03. 27. a m. kir. 41. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka, Budapest; 1914. 04. 04. felmentve; 1914. 07. 01. várakozási illetékkel szabadságolva, Budapest; 1915. 01. 10. a m. kir. 41. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 07. 02. betegszabadságon, Budapest; 1916. 02. a m. kir. Honvéd Főparancsnokság adlátusa, Budapest; 1917. 10. 01. nyugdíjazás, Budapest

Megjegyzés: Apja Samuel Schay gépgyári alkalmazott. 1905. 09. 22-én megölte, majd 1909. 01. 09-én másodszor is megölte.

Források: KA AKVI 2931. doboz; HL AKVI 14116; KA GBBL Abgang I/II. 3/187; HL FÜV 1914. 7655.; KA MKSM 1914 70-1/36, 1917 70-1/117; KA AOK KPQ 100. doboz; KA Ms Allg. 465.; KA Pensionsbuch Band IV. 288., 359. o.; KA *Pallua-Gall* 140. o.; RK 1915/21. 261. o., 1915/44. 581. o., 1917/29. 520. o., 1918/174. 5000. o.; NYUKOSZ 1939/6. sz. 3. o.; Lexikon I. vh. 255. o.; A m. kir. 1. honvéd gyalogezred története. 214. o.; *Vitéz Kossaczky Árpád:* Schay Gusztáv gyalogsági tábornok. In: MKSZ 1939/4. sz. 232–234. o.

Schemua, Blasius

gyalogsági tábornok

1856. 01. 02. Klagenfurt (Karintia) –
1920. 11. 21. Klagenfurt (Karintia)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nőtlen

Az apa foglalkozása: cs. és kir. őrnagy

Iskolái: 1866–1869 hadapródintézet, Marburg; 1869–1870 hadapródintézet, St. Pölten; 1870–1874 katonai akadémia, Bécsújhely; 1882–1884 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia és perzsa (j.), olasz (m.), orosz, angol és török (e.), szlovén és cseh (sz.)

Hazai kitüntetései: 1891. 10. 26. BMVM; 1897. 09. 02. MVK3; 1898. 12. 02. MJM98; 1901. 10. 29. EKO-R3; 1902. 09. 01. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 09. 14. LO-R; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1912. 09. 08. MVK2.; 1912. 12. 12. EKO-R1; 1913. 06. 22. MK13; 1913. 08. 12. SMVM; 1914. 09. 01. D2; 1914. 10. 05. KD z. EKO-R1; 1915. 03. 23. SMVM; 1917. 08. 11. LO-1 (KDS)

utólag: S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1881. 01. 02. Perzsa Nap és Oroszlán Rend IV. osztálya; 1881. 10. 03.

Perzsa Nap és Oroszlán Rend III. osztálya és a Perzsa Arany Katonai Érdemérem; 1912. 04. 21. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje; 1912. 07. 25. Románia Csillaga Rend nagykeresztje és a Montenegrói Függetlenségi (I. Danilo) Érdemrend I. osztálya é. n.: Török Medzsidi Rend IV. osztálya

Címek és rangok: 1912. 03. 05. titkos tanácsos

Hadjáratai: 1880. 10. 15. – 1881. 01. vezérkari főhadnagyként a kurd felkelés leverésére indított perzsa expedícióban vett részt

Előmenetele: 1874. 09. 01. hadnagy; 1879. 05. 01. főhadnagy; 1887. 05. 01. 2. osztályú százados; 1887. 11. 01. 1. osztályú százados; 1893. 05. 01. őrnagy; 1895. 11. 01. alvezredes; 1898. 11. 01. ezredes; 1905. 05. 01. vezérőrnagy; 1909. 05. 01. altábornagy; 1913. 11. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1874. 09. 01. a cs. és kir. 7. gyalogezredben Innsbruck, Franzensfeste; 1878. 10. 30. az osztrák–magyar katonai misszió főnökének segédtisztje és kiképzőtiszt, Teherán; 1881. 11. 01. a cs. és kir. 7. gyalogezredben, Riva, Innsbruck; 1884. 11. 01. a cs. és kir. 1. gyalogdandár vezérkari tisztje, Plevlje; 1887. 06. 01. a Vezérkar Nyilvántartó Irodájában, Bécs; 1891. 11. 01. a 2. század parancsnoka a cs. és kir. 9. tábori vadászszázlójában, Bruck an der Mur; 1893. 02. 01. a cs. és kir. 15. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Miskolc; 1894. 10. 07. a hadseregszervezet tanára a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1897. 09. 02. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 83. gyalogezredben, Trebinje; 1898. 10. 17. a törzstisztjelöltek megítélését végző bizottság elnökének rendelkezésére, Bécs; 1901. 10. 29. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 66. gyalogezredben, Kassa; 1902. 10. 17. a cs. és kir. 66. gyalogezred parancsnoka, Ungvár; 1905. 04. 11. a cs. és kir. 55. gyalogdandár parancsnoka, Trieszt; 1908. 10. 23. a cs. és kir. 18. gyaloghadosztály parancsnoka, Mostar; 1910. 04. 16. a III. csoport főnöke a cs. és kir. Hadügyminisztériumban, Bécs; 1911. 12. 02. az osztrák–magyar fegyveres erő vezérkari főnöke, Bécs; 1912. 12. 12. felmentve; 1912. 12. 20. a cs. és kir. XVI. hadtest megbízott parancsnoka, Ragusa; 1913. 11. 01. a cs. és kir. XVI. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Ragusa; 1914. 02. 12. a cs. és kir. II. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Bécs; 1914. 08. 04. a cs. és kir. II. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1914. 09. 24. a Krems–Pozsony Duna-vonal parancsnoka, Bécs; 1915. 05. 01. nyugdíjazás, Bécs, majd Klagenfurt

Fontosabb írásai: Zur Abrüstungsfrage. In: ÖMZ 1899. II. Band 55–75. o.

Megjegyzés: 1920. 11. 24-én temették el Klagenfurtban.

Források: KAAKVI 2943. doboz; KA GBBL PaD 174/8; GBBL Kärnten bis 1864. 5247. doboz; KAMKSM 1911 36-2/1-3, 1914 69-6/8-26; KAAOK KPQ 100. doboz; KANL B/61 Nr. 27., B/1000 Nr 353.; KA Ms Allg. 427., 465., 466., 478.; KA Pensionsbuch Band IV. 310. o.; KA *Pallua-Gall* 40. o.; PVBL 1/1881. 2. o., 44/1881. 365. o., 62/1913. 626. o., 48/1915. 989. o.; Lexikon I. vh. 608. o.; *Broucek* 1980. 177. o.; *Broucek* 2009. 145. o.; *Seeliger, Emil:* Blasius Schemua. In: NWJ 1921. 03. 04. 4. o.; *Mann, Josef:* FML Blasius Schemua. Chef des Generalstabes am Vorabend des Weltkrieges 1911–1912. Dissertation. Wien, 1978.; ÖBL X. Band 76. o.; *Zitterhofer, Karl:* FML Blasius Schemua, Chef des Generalstabes. In: ÖMZ 1912. I. Band 1–2. o.; *Lustig-Prean* 1939. 90. o.; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>

dc. 633 12

Schenk, Alfred Franz, Edler von

gyalogsági tábornok

1863. 07. 05. Laibach (Krajna) –
1952. 10. 12. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 1 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. állami főtitisztviselő

Iskolái: három gimnáziumi osztály, Prága; 1877–1881 gyalogsági hadapródiskola, Prága; 1887–1889 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), orosz (kiv.), francia (n. j.), cseh és szerb–horvát (m.)

Hazai kitüntetései: 1882. KM; 1898. 12. 02. MJM98; 1905. 07. 11. D3; 1908. 08. 12. MVK3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 09. 19. EKO-R3; 1914. 11. 10. LO-R (KD); 1915. 08. 09. MVK2. (KD); 1916. 02. 26. EKO-R2 (KD); 1916. 12. 06. EKO-R1 (KD); 1917. 08. 03. EZ1-RK (KD)

utólag: S z. LO-R (KD); S z. MVK2 (KD); S z. EKO-R2 (KD); S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1909. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1911. 10. 20. Porosz Korona Rend II. osztálya csillaggal

Címek és rangok: 1911. 06. 10. osztrák nemesi cím és előnév

Hadjáratai: 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésében hadapród tiszt-helyettesként a következő ütközetekben vett részt: 02. 25. Bunović; 03. 08. Vratlo és Ubli; 03. 09. Grkovac, Veli Vrh, Napoda-Crkvice; 03. 11. Veliki Zagvozdak

Előmenetele: 1880. 07. 11. gyalogos; 1880. 09. 18. címzetes őrmester; 1881. 08. 18. hadapród tiszt-helyettes; 1884. 05. 01. hadnagy; 1888. 11. 01. főhadnagy; 1892. 11. 01. 1. osztályú százados; 1898. 11. 01. őrnagy; 1902. 05. 01. alezredes; 1905. 11. 01. ezredes; 1911. 05. 01. vezérőrnagy; 1914. 11. 01. altábornagy; 1918. 02. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1880. 07. 11. a cs. és kir. 21. gyalogezredben, Prága; 1881. 08. 18. a cs. és kir. 24. tábori vadászászlóaljban, Ragusa, Krivošije, Zara; 1883. 01. 01. a cs. és kir. 91. gyalogezredben, Budweis, Krumau, Wittingau, Pilsen; 1889. 11. 01. a cs. és kir. 9. gyalogdandár vezérkari tisztje, Olmütz; 1891. 12. 24. a cs. és kir. 2. hegyidandár vezérkari tisztje, Trebinje; 1892. 10. 20. a cs. és kir. XII. hadtest vezérkari osztályán, Nagyszeben; 1895. 05. 01. orosz nyelvtanfolyamon, Kazany; 1896. 05. 01. a Vezérkar Nyilvántartó Irodájában, Bécs; 1897. 05. 01. századparancsnok a bosznia–hercegovinai 4. gyalogezredben, Bécs; 1898. 11. 01. a cs. és kir. 16. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Nagyszeben; 1903. 10. 22. a bosznia–hercegovinai 1. gyalogezredben, Bécs; 1903. 11. 11. a 2. zászlóalj parancsnoka a bosznia–hercegovinai 1. gyalogezredben, Bécs; 1904. 11. 01. tanár a cs. és kir. hadtest-tisziiskolán, Bécs; 1905. 04. 28. a 2. zászlóalj parancsnoka a bosznia–hercegovinai 1. gyalogezredben, Bécs; 1905. 11. 01. tanár a cs. és kir. hadtest-tisziiskolán, Bécs; 1906. 05. 11. különleges alkalmazású törzstiszt a bosznia–hercegovinai 1. gyalogezredben, Bécs; 1907. 01. 13. a bosznia–hercegovinai 1. gyalogezred parancsnoka, Bécs; 1911. 03. 28. a cs. és kir. 9. hegyidandár pa-

rancsnoka, Szarajevó; 1912. 07. 06. a cs. és kir. 97. gyalogdandár parancsnoka, Bécs; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 4. hadsereg hadtáp parancsnoka az orosz fronton; 1914. 10. 07. a cs. és kir. 15. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 03. 20. egészségügyi szabadságon, Abbázia, Bécs; 1915. 05. 21. a cs. és kir. 9. gyaloghadosztály megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 09. 12. a cs. és kir. I. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 09. 22. a cs. és kir. 9. gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1916. 07. 05. a III. b. védőszakasz parancsnoka az olasz fronton; 1916. 10. 08. a Schenk-csoport parancsnoka az olasz fronton; 1916. 11. 08. a cs. és kir. XXIII. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1917. 06. 15. a cs. és kir. XIII. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1917. 07. 17. felmentve és egészségügyi szabadságon, Hovrana (orosz front); 1917. 08. 17. a cs. és kir. Hadsereg-főparancsnokság rendelkezésére; 1918. 02. 21. a cs. és kir. IX. hadtest megbízott parancsnoka az olasz fronton; 1918. 04. 15. a cs. és kir. Hadügyminisztérium rendelkezésére, Bécs; 1918. 05. 04. – 10. 08. katonai parancsnok, Zágráb; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs, majd Innsbruck

Források: KA AKVI 2944. doboz; KA GBBL Diverse 672. doboz; KA MKSM 1914 69-6/8-34, 1917 84-5/1-29; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 356., B/1075 XXVII., XXVIII.; KA Ms Allg. 427., 465.; KA Pensionsbuch Band V. 11. o.; KA *Hubatka* 7. o.; PVBL 83/1914. 1193. o., 119/1915. 2953. o., 30/1916. 833. o., 228/1916. 6507. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 5/1919. 179. o.; *Steiner* 18. o.; *Döfering* 1928. 274. o.; *Döfering* 1989. 493. o.; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/schenk.htm

Scheuchenstuel, Viktor, Graf von

vezérezredes

1857. 05. 10. Mährisch Ostrau (Morvaország) –
1938. 04. 17. Bécs (Alsó-Duna)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 lány

Az apa foglalkozása: kohó (üveghuta) igazgató

Iskolái: hét osztályos reáliskola; 1874–1878 cs. és kir. utász hadapródiskola, Hainburg; 1884–1886 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), cseh és lengyel (m.), magyar és horvát (sz.), francia (n.)

Hazai kitüntetései: 1884. 04. 02. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1900. 10. 01. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 10. 01. D2; 1913. 09. 10. LO-R; 1914. 10. 30. EKO-R2 (KD); 1914. 11. 30. EKO-R1 (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1915. 12. 21. LO-1 (KD); 1916. 05. 31. BMVM; 1917. 06. 26. SMVM (KDS); 1917. 12. 06. MVK3. (KDS)
utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. EKO-R1 (KD); S z. LO-1. (KD); KDS z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1907. 04. 10. Bádeni I. Berthold Rend parancsnoki keresztje; 1915.

12. 07. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1916. 03. 07. Német (Porosz) Vaske-
reszt I. osztálya; 1916. 09. 30. Török Háborús Emlékérem (Vas Félhold); 1918. 03. 23.
Bolgár Szent Sándor Rend I. osztálya; 1918. 09. 15. Török Oszmán Rend I. osztálya
kardokkal és a Török Dicsőség Rend Érdemérme; 1918. Török arany Intiaz Érem
- Címek és rangok:* 1916. 05. 19. titkos tanácsos; 1917. 09. 13. osztrák grófi rang; 1933.
01. az egykori műszaki akadémikusok Prinz Eugen Egyletének díszvendége; 1934. az
egykori vezérkari tisztek alapítványának elnöke
- Előmenetele:* 1875. 10. 01. alutász, 1876. 09. 01. címzetes tizedes, 1876. 10. 06. tizedes,
1877. 04. 16. címzetes szakaszvezető, 1877. 08. 09. címzetes őrmester, 1878. 09. 01.
hadapród tiszthelyettes, 1878. 11. 01. hadnagy, 1883. 01. 01. főhadnagy, 1889. 05. 01.
1. osztályú százados, 1895. 05. 01. őrnagy, 1897. 11. 01. alezredes, 1901. 05. 01. ezre-
des, 1907. 11. 01. vezérőrnagy, 1911. 11. 01. altábornagy, 1915. 05. 01. tábornok, 1917.
11. 01. vezérezredes
- Beosztásai:* 1875. 10. 01. a cs. és kir. utászezredben, Klosterneuburg; 1878-tól a cs. és kir.
utászezred 3. zászlóaljában, Prága, Vlasenica, Srebrenica, Bilek; 1886. 11. 01. a cs. és
kir. 21. gyalogdandár vezérkari tisztje, Lemberg; 1889. 04. 15. a cs. és kir. 29. gyalog-
hadosztály vezérkari osztályán, Theresienstadt; 1889. 12. 21. a Vezérkar Táviró Irodájá-
ban, Bécs; 1892. 04. 25. a cs. és kir. XIV. hadtest vezérkari osztályán, Innsbruck; 1894.
05. 01. a cs. kir. 1. tiroli császárvadász-ezredben, Innsbruck; 1895. 05. 01. a cs. és kir.
4. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Brünn; 1896. 01. 30. második törzstiszt a cs. és
kir. XI. hadtestparancsnokságon, Lemberg; 1899. 05. 01. az 1. zászlóalj parancsnoka
a cs. és kir. 33. gyalogezredben, Arad; 1901. 11. 01. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és
kir. 50. gyalogezredben, Brassó; 1902. 05. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir.
50. gyalogezredben, Brassó; 1903. 02. 20. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 50. gya-
logezredben, Brassó; 1903. 03. 13. a cs. és kir. 50. gyalogezred parancsnoka, Brassó;
1907. 03. 21. a cs. és kir. 69. gyalogdandár parancsnoka, Gyulafehérvár; 1909. 04. 16.
a cs. és kir. 8. hegyidandár parancsnoka, Foča; 1910. 08. 11. a cs. és kir. 10. gyaloghado-
osztály parancsnoka, Josefstadt; 1912. 10. 23. a cs. és kir. 9. gyaloghadosztály parancsnoka,
Prága; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 9. gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1914.
10. 07. a cs. és kir. VIII. hadtest megbízott parancsnoka a szerb fronton; 1915. 02. a cs. és
kir. VIII. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 05. 31. a cs. és kir. VIII. had-
test parancsnoka az orosz fronton; 1915. 10. a cs. és kir. VIII. hadtest parancsnoka a balkáni
fronton; 1916. 02. a cs. és kir. VIII. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1916. 06.
a cs. és kir. VIII. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1916. 07. 05. felmentve; 1916.
09. 08. a cs. és kir. I. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1917. 03. 02. a cs. és kir.
11. hadsereg parancsnoka az olasz fronton; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs
- Megjegyzés:* 1938. 04. 22-én temették el a bécsi Zentralfriedhofban.
- Források:* KA AKVI 2951. doboz; KA GBL Abgang 1938 1/19.; GBL NAR 346. do-
boz; KA MKSM 1914 69-6/8-34, 1915 84-5/1-38; KA KM Präs. 1918 6-1/47; KA AOK
KPQ 100. doboz; KA NL B/691 Nr. 22., B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 427., 465.; KA
Militär-Schulen 736. doboz; KA Pensionsbuch Band V. 6. o.; KA *Pallua-Gall* 72. o.;
Verordnungsblatt für das Heer, 2/1919. 60. o.; Lexikon I. vh. 608–609. o.; *Broucek* 1980.
410. o.; *Broucek* 2009. 253. o.; *Steiner* 13. o.; ÖBL X. Band 99. o.; MWM 1938. 391–394. o.;
Döfering 1928. 274. o.; *Döfering* 1989. 493. o.; *Ludwigstorff* 1994. 188–196. o.; BLGBL
III. Band 634. o.; Partenzettel; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>

táborszernagy

1859. 11. 18. Temesvár (Temes vármegye) –
1922. 12. 29. Litoměřice (Csehszlovákia)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Az apa foglalkozása: cs. kir. állami tisztviselő

Iskolái: két népiskolai osztály, Temesvár; két népiskolai osztály, Prága; 1870–1877 német állami főreáliskola érettségivel, Prága; 1877–1880 Műszaki Katonai Akadémia hadmérnök osztálya, Bécs; 1885–1887 magasabb műszaki tanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), cseh és lengyel (m.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1899. 10. 21. BMVM; 1905. 08. 18. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 03. 06. EKO-R3; 1913. 07. 10. MK13; 1913. 08. 12. MVK3.; 1910. 03. 06. EKO-R3; 1915. 08. 18. D2; 1915. 05. 21. EZ1-RK (KD); 1915. 12. 15. LO-R (KD)

Külföldi kitüntetései: 1917. 09. 02. Szász Háborús Érdemkereszt

Címek és rangok: 1913. 10. 22. Foča díszpolgára

Előmenetele: 1880. 08. 18. hadnagy; 1884. 05. 01. főhadnagy; 1891. 05. 01. 1. osztályú százados; 1898. 05. 01. őrnagy; 1901. 11. 01. alezredes; 1905. 05. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 05. 01. altábornagy; 1917. 08. 10. címzetes gyalogsági tábornok; 1917. 09. 01. táborszernagy

Beosztásai: 1880. 08. 18. a cs. és kir. 1. műszaki ezredben, Krakkó; 1887. 03. 01. erőd- és fedezéképítő építésvezető a cs. és kir. műszaki és erődépítő igazgatóságon, Przemyśl; 1888. 12. 01. objektumparancsnok és több gazdászati bizottság műszaki tanácsadója a cs. és kir. műszaki igazgatóságon, Teheresienstadt; 1893. 03. 01. objektumparancsnok és több gazdászati bizottság műszaki tanácsadója, valamint építésvezető a cs. és kir. műszaki és erődépítő igazgatóságon, Pola; 1895. 04. 16. a cs. és kir. katonai építőmesteri tanfolyam tanára és parancsnoka, Bécs; 1899. 08. 05. beosztva a cs. és kir. műszaki igazgatóságra, Szarajevó; 1899. 10. 26. cs. és kir. műszaki igazgató, Szarajevó; 1901. 11. 01. a cs. és kir. 20. gyalogezredben, Krakkó; 1904. 04. 23. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 20. gyalogezredben, Krakkó; 1905. 05. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 29. gyalogezredben, Temesvár; 1906. 03. 09. a cs. és kir. 29. gyalogezred parancsnoka, Temesvár; 1910. 08. 11. a cs. és kir. 8. hegyidandár parancsnoka és katonai állomásparancsnok, Foča; 1913. 10. 23. beosztva a cs. és kir. XV. hadtest parancsnokságra, Szarajevó; 1914. 04. 20. beosztva a cs. és kir. XIII. hadtest parancsnokságra, Zágráb; 1914. 07. 26. katonai parancsnok, Zágráb; 1915. 03. 03. katonai parancsnok, Leitmeritz; 1917. 08. 01. várakozási illetékkel szabadságolva, de meghagyva beosztásában, Leitmeritz; 1917. 11. 01. visszahelyezve a korábbi várakozási illetékkel szabadságolt állományba, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Leitmeritz

Fontosabb írásai: Die Brieftaube im Dienste des Krieges. In: ÖMZ 1883. III. Band 53–80. o.; Die Entwicklung der Nitroglycerin-Spreng-Präparate. In: OMV. XXX.

Band 1885. 275–291. o.; Einiges über die culturelle Bedeutung und Entwicklung der Sprengtechnik. In: ÖMZ 1885. III. Band 119–160. o.

Megjegyzés: Apja Franz von Scheure cs. kir. kerületi előljáró. A család 1654. 11. 19-én kapott német-római birodalmi, 1864. 04. 13-án osztrák nemesi címet.

Források: KA AKVI 2952. doboz; KA GBBL Diverse 673. doboz; KA KM Präs. 1913 70-2/3; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1075 XXVII.; KA *Pallua-Gall* 143. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 347. o.; PVBL 173/1917. 6448. o.; *Döfering* 1928. 274. o.; *Döfering* 1989. 493. o.; *Frank* 1967. 4. Band 245. o.

Schleyer, Leopold, Freiherr von Pontemalghera

táborszernagy

1858. 06. 02. Königsgrätz (Csehország) –
1920. 05. 02. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 1 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. százados

Iskolái: polgári főreáliskola érettségivel, Marburg; 1875–
1879 Műszaki Katonai Akadémia tüzér osztálya, Bécs;
1882–1884 magasabb tüzér tanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), szlovén (m.), olasz és angol (sz.),
francia (n.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 03. 24. EKO-R3; 1904. 06. 20. D3; 1906. 02. 07. BMVM; 1907. 04. 18. MVK3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 05. 03. SMVM; 1913. 03. 09. LO-R; 1914. 04. 24. D2; 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1915. 08. 13. LO-K (KD); 1916. 08. 10. BMVM; 1917. 08. 02. EKO-R1 (KD)
utólag: (KD) z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1906. 01. 19. Török Oszmán Rend III. osztálya; 1909. 08. 23. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya csillaggal és a Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje; 1911. 01. 28. Porosz Korona Rend I. osztálya; 1911. 10. 20. Kínai Kettős Sárkány Rend II. osztályának 2. fokozata; 1914. 11. 07. Német (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya; 1916. 10. 31. Porosz Vörös Kereszt Érem II. és III. osztálya; 1917. 10. 19. Bolgár Szent Sándor Rend nagykeresztje, Szász Albert Rend nagykeresztje, Török arany Intiaz Érem, Török Dicsőség Rend Érdemérme, Porosz Vörös Kereszt Érem I. és II. osztálya és a Lichtensteini Kormányzasi Jubileumi Emlékérem

Címek és rangok: 1908. az Osztrák Repülőgép Egylet alapítója; 1911. az Osztrák Repülő-műszaki Egyesület diszelnöke, a Bécsi Hadtudományi és Kaszinó Egylet tagja; 1912. 08. 19. osztrák nemesi cím; 1912. 11. 21. osztrák nemesi előnév; 1916. 05. 03. titkos tanácsos; 1916. 11. 13. a műszaki tudományok díszdoktora a cs. kir. Bécsi Műszaki Főiskolán; 1918. 02. 09. osztrák bárói rang

Előmenetele: 1879. 04. 24. hadnagy; 1884. 11. 01. főhadnagy; 1889. 01. 01. 1. osztályú százados; 1895. 05. 01. őrnagy; 1897. 11. 01. alezredes; 1900. 11. 01. ezredes; 1907. 05. 01. vezérőrnagy; 1911. 05. 01. altábornagy; 1915. 05. 01. tábornok

Beosztásai: 1879. 04. 24. a cs. és kir. 6. tábori tüzérezredben, Graz, Laibach, Radkersburg; 1885. 05. 01. a cs. és kir. 7. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Trieszt; 1887. 05. 01. a cs. és kir. 56. gyalogdandár vezérkari tisztje, Laibach; 1888. 10. 27. a cs. és kir. 4. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Brünn; 1889. 07. 23. a cs. és kir. X. hadtest vezérkari osztályán, Przemyśl; 1893. 05. 01. ütegparancsnok a cs. és kir. 13. hadtest-tüzérezredben, Zágráb; 1894. 09. 08. harcászattanár a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1895. 09. 09. a cs. és kir. 19. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Pilsen; 1898. 10. 17. a cs. és kir. 5. hadosztály-tüzérezredben, Brünn; 1900. 04. 15. a Vezérkar Táviró Irodájának főnöke, Bécs; 1907. 04. 18. a cs. és kir. 93. gyalogdandár parancsnoka, Bécs; 1909. 10. 07. a cs. és kir. Közlekedési Dandár (*Verkehrstruppenbrigade*) parancsnoka, Bécs; 1913. 01. 10. a műszaki csoport főnöke a cs. és kir. Hadügyminisztériumban, Bécs; 1914. 08. 01. csoportfőnök a cs. és kir. Hadügyminisztériumban és a Hadifelügyelő Hivatal (*Kriegsüberwachungsamt*) elnöke, Bécs; 1917. 06. 30. a cs. és kir. közlekedési és távirócsapatok főfelügyelője, Bécs; 1917. 08. 15. felmentve a cs. és kir. Hadifelügyelő Hivatal elnöksége alól és a cs. és kir. Hadsereg-főparancsnokság rendelkezésére, Bécs; 1917. 12. 01. határozatlan időre várakozási illetékkel szabadsággal, de meghagyva beosztásában a cs. és kir. Hadsereg-főparancsnokságon, Bécs; 1918. 03. 05. – 1918. 10. 15. az uralkodó rendelkezésére bocsátva, mint katonai műszaki referens, Bécs; 1918. 12. 01. visszahelyezve a korábbi várakozási illetékkel szabadságot állományba, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Die wichtigsten Bestimmungen der Feld-Vorschriften zum Gebrauche der Herren Militär Aerzte. Wien, 1899.; Die Verwendung der Maschinengewehre im Feldkriege. In: ÖMZ 1903. I. Band 241–249., 303–320. o.; Infanterie-Telegraphenpatrouillen. In: ÖMZ 1905. I. Band. 449–480., 586–637. o.; Die Funkentelegraphie. In: ÖMZ 1906. I. Band 3–4. Heft. 332–385., 552–579. o.; Die Wirkung der Feldgeschütze. Eine Studie für Infanterieoffiziere. Wien, 1908.; Über die militärische Verwendbarkeit von Lenkballons und Flugmaschinen. In: ÖMZ 1910. I. Band 207–212. o.; Motorballons und Drachenflieger. In: ÖMZ 1910. II. Band. 1655–1725. o.; Die Verwendung der Flugmaschinen bei den Manövern im Jahre 1911. In: ÖMZ 1912. I. Band 383–400. o.; Motoros légjáróművek. In: MKK 1911. 509–530., 626–649. o.; Az osztrák–magyar hadsereg mozgókonyhája. In: MKK 1912. 757–782. o.; Über die wirtschaftliche Verwertung unserer Kohlenschätze. In: *Montanistische Rundschau*, Nr. 11. und 12. Jahrgang 1918. Wien, 1918.; Landwirtschaftlicher Unterricht für Mannschaftsschulen. Heft 1–2. Wien, 1918.

Források: KA AKVI 2986. doboz; KA GBBL Fremde – 1864. 55. doboz; KA VAS 1496. doboz; KA MKSM 1909 38-1/3, 1915 84-5/1-38, 1917 1-99/1,2,3, 1917 70-1/58, 1917 70-1/65-2; KAAOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353., B/1450 Nr. 375.; KA Ms Allg. 465., 466.; KA Pensionsbuch Band IV. 367. o.; KA *Pallua-Gall* 66. o.; PVBL 179/1915. 1851. o., 199/1917. 7616. o.; *Steiner* 168. o.; NFP 3. Mai. 1920. Morgenausgabe 4. o.; WZ 4. Mai 1920. 4. o.; ÖWZ 25. Juni 1920. 9. o.; ÖBL X. Band. 202. o.; *Broucek* 2009. 283. o.; *Döfering* 1928. 276. o.; *Döfering* 1989. 495. o.; BLGBL III. Band 664. o.

dc 633.12

Schmidt, Albert Georg, von Georgenegg

gyalogsági tábornok

1861. 02. 23. Posen (Poroszország) –

1930. 04. 29. Bad-Ischl (Felső-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: özvegy

Gyermekei: 1 fiú

Az apa foglalkozása: művész

Iskolái: reálgimnázium négy osztálya; 1875–1878 gyalogsági hadapródiskola, Bécs; 1885–1887 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), magyar és olasz (sz.)

Hazai kitüntetései: 1879. 06. KM; 1898. 12. 02. MJM98;

1903. 05. 11. D3; 1907. 03. 15. EKO-R3; 1908. 12. 02.

MJK08; 1913. 03. 11. D2; 1913. 07. 12. MK13; 1914.

10. 25. LO-K (KD); 1915. 06. 23. EKO-R1 (KD); 1916. 04. 27. LO-1 (KD); 1917. 08. 03. EZ1-RK (KD)

utólag: S z. LO-K (KD); S z. EKO-R1 (KD); S z. LO-1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1915. 05. 28. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Címek és rangok: 1908. 12. 07. osztrák nemesi cím és előnév; 1916. 06. 04. titkos tanácsos

Hadjáratái: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában hadapród tiszthelyettesként vett részt a következő ütközetekben: 09. 14. Šamac (török) elfoglalása; 09. 16. Gorica Brčka mellett, Krepšić; 09. 17. Nova Brčka elfoglalása; 09. 21. Majeвица planina

Előmenetele: 1878. 03. 11. gyalogos; 1878. 03. 21. címzetes tizedes; 1878. 04. 01. címzetes őrmester; 1878. 08. 18. hadapród; 1878. 08. 25. hadapród tiszthelyettes; 1878. 11. 01. hadnagy; 1883. 11. 01. főhadnagy; 1890. 11. 01. 1. osztályú százados; 1896. 11. 01. őrnagy; 1900. 05. 01. alezredes; 1903. 05. 01. ezredes; 1909. 11. 01. vezérőrnagy; 1912. 11. 01. altábornagy; 1916. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1878. 03. 11. a cs. és kir. 49. gyalogezredben, St. Pölten; 1878. 08. 18. a cs. és kir. 32. gyalogezredben, Budapest; 1887. 11. 01. a cs. és kir. 25. gyalogdandár vezérkari tisztje, Travnik, Bécs; 1890. 04. 30. térképész a cs. és kir. 2. térképészosztágban, Brassó; 1891. 04. 15. a cs. és kir. XII. hadtest vezérkari osztályán, Nagyszeben; 1894. 04. 19. a cs. és kir. III. hadtest vezérkari osztályán, Graz; 1895. 05. 01. a 8. század parancsnoka a cs. és kir. 47. gyalogezredben, Görz; 1896. 11. 01. a cs. és kir. 29. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Theresienstadt; 1900. 10. 17. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 102. gyalogezredben, Trient; 1903. 11. 01. különleges alkalmazású törzstiszt és a 26. számú gazdasági bizottság elnöke, Trient; 1903. 11. 28. a cs. és kir. katonai parancsnokság vezérkari főnöke, Zara; 1906. 03. 12. a cs. és kir. VIII. hadtest vezérkari főnöke, Prága; 1909. 03. 30. a cs. kir. 42. Landwehr gyalogdandár parancsnoka, Prága; 1912. 10. 01. a cs. kir. 43. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka, Czernowitz; 1914. 08. 02. a cs. kir. 43. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 02. 23. a Schmidt-hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1915. 04. 15. a cs. és kir. VIII. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 04. 24. a cs. kir. 43. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 05. 22.

a cs. és kir. IV. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 07. 27. a cs. és kir. IV.; XVIII. és a Czibulka-hadtestből álló csoport megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 10. 05. a cs. és kir. IV. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1916. 08. 05. felmentve; 1917. 02. 01. nyugdíjazás, Bécs; 1917. 06. 30. aktiválva, a cs. és kir. Hadifelügyelő Hivatal (*Kriegsüberwachungsamt*) megbízott vezetője, Bécs; 1918. 07. a miniszteri bizottság elnöke a közös Hadügyminisztériumban, Bécs; 1918. 12. 01. visszahelyezve a korábbi nyugdíjba, Bécs

Fontosabb írásai: Applikatorische Besprechungen des Abteilungsfeuers, an mehreren Beispielen durchgeführt auf Grund des Entwurfes des Schiessinstruktion für die Infanterie und Jägertruppe vom Jahre 1902. In: ÖMZ 1904. Band II. 1191–1203. o.

Megjegyzés: 1914-ben másodszor nősült. 1930. 05. 01-jén temették el Bad Ischlben.

Források: KA AKVI 3004. doboz; HL AKVI 20615, 44586; KA VAS 1507. doboz; KA MKSM 1917 70-1/58, 1917 84-5/1-29, KA NL B/53 Nr. 6.; B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 427., 465., 466.; KA Pensionsbuch Band IV. 333. o.; KA *Pallua-Gall* 117. o.; *Steiner* 168. o.; ÖBL X. Band 307. o.; *Döfering* 1928. 278. o.; *Döfering* 1989. 497. o.; Partenzettel

Schoedler, Franz Karl Alexander

gyalogsági tábornok

1851. 01. 10. Bécs (Alsó-Ausztria) –

1928. 05. 23. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nőtlen

Az apa foglalkozása: cs. és kir. ezredes

Iskolái: főreáliskola, Linz; 1867–1871 katonai akadémia, Bécsújhely; 1874–1876 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (m. j.), cseh (m.), román (n.)

Hazai kitüntetései: 1882. 08. 18. KM; 1893. 10. 14. MVK3.; 1896. 09. 01. D3; 1898. 10. 23. EKO-R3; 1898. 12. 02.

MJM98; 1907. 03. 09. LO-R; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1911. 09. 12. D2; 1912. 08. 14. EKO-R1

Külföldi kitüntetései: 1882. 04. 01. Olasz Korona Rend tisztikeresztje; 1899. 04. 14. Svéd Kard Rend parancsnoki keresztje; 1912. 07. 25. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje

Címek és rangok: 1909. 05. 15. titkos tanácsos; 1910. 08. 18. a cs. és kir. 30. gyalogezerd tulajdonosa; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja

Hadjáratai: 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésében századosként vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1871. 09. 01. hadnagy; 1877. 05. 01. főhadnagy; 1880. 05. 01. 1. osztályú százados; 1888. 11. 01. őrnagy; 1891. 05. 01. alezredes; 1894. 05. 01. ezredes;

1900. 05. 01. vezérőrnagy; 1905. 05. 01. altábornagy; 1910. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1871. 09. 01. a cs. és kir. 14. gyalogezredben, Linz; 1876. 11. 01. a cs. és kir. 10. gyalogdandár vezérkari tisztje, Olmütz; 1877. 11. 01. a cs. és kir. 3. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Linz; 1878. 08. 14. a cs. és kir. 5. gyalogdandár vezérkari tisztje, Bécs; 1880. 11. 01. a cs. és kir. Főhadparancsnokság vezérkari osztályán, Bécs; 1882. 05. 01. a 9. század parancsnoka a cs. és kir. 62. gyalogezredben, Plevlje; 1883. 03. 01. a cs. és kir. X. hadtest parancsnokságon, Brünn; 1883. 05. 01. a cs. és kir. 5. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Olmütz; 1884. 04. 15. térképész a cs. és kir. 5. térképészosztágban, Nagykaroly, Arad, Romanja Planina, Klagfurt, Trient, Innsbruck; 1886. 05. 01. a cs. és kir. 5. térképészosztág aligazgatója, Bozen, Nagyszeben; 1889. 05. 01. a cs. és kir. haderő vezérkari főnökének rendelkezésére, Bécs; 1889. 10. 05. a gazdasági vezérkari szolgálat tanára a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1893. 10. 14. a cs. és kir. haderő vezérkari főnökének rendelkezésére, Bécs; 1894. 01. 13. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 31. gyalogezredben, Nagyszeben; 1894. 10. 16. a cs. és kir. 31. gyalogezred parancsnoka, Nagyszeben; 1900. 02. 21. a cs. és kir. 9. gyalogdandár parancsnoka, Olmütz; 1905. 03. 04. a cs. és kir. 16. gyaloghadosztály parancsnoka, Nagyszeben; 1909. 03. 12. a cs. és kir. XI. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Lemberg; 1911. 10. 23. hadseregfelügyelő, Bécs; 1914. 01. 22. felmentve; 1914. 06. 01. várakozási illetékel szabadságra, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Megjegyzés: 1928. 05. 29-én temették el a linzi városi temetőben.

Források: KA AKVI 3039. doboz; KA GBBL Wien bis 1864. 42. doboz; GBBL NAR 348. doboz; KA MKSM 1911 36-2/1-3; KA NL B/1000 Nr. 354.; KA Ms Allg. 350., 465.; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 283. o.; KA Pallua-Gall 1903. 426. o.; Broucek 1980. 247. o.; Broucek 2009. 148. o.; ÖBL XI. Band 9. o.; Zitterhofer, Karl: Armeeinspektor GdI Franz Schoedler. In: ÖMZ 1911. II. Band. 129–130. o.; ÖMZ 1911. II. Band 12. 1951–1952. o.; Lustig-Prean 1939. 75. o.; Partenzettel

Scholz, Franz, Edler von Benneburg

címzetes tábornok

1855. 07. 05. Olchowce (Galícia) –
1921. 11. 27. Bolzano (Olaszország)

Vallása: evangélikus

Családi állapot: nős

Gyermekei: 1 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. állatorvos

Iskolái: népiskola, Mikolajów; civil főreáliskola hat osztálya érettségivel, Böhmisches-Leipa, Mies és Elbogen; 1873–1877 Műszaki Katonai Akadémia hadmérnök osztálya, Bécs; 1881–1883 magasabb műszaki tanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), rutén, lengyel, cseh, olasz és francia (sz.)

Hazai kitüntetései: 1879. 05. KM; 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 09. 01. D3; 1908. 08. 12. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1912. 09. 01. D2; 1915. 09. 23. LO-R (KD); 1917. 07. 04. S z. LO-R (KD); 1917. 08. 10. MVK2 (KDS); 1918. 05. 27. BMVM (KD)

Külföldi kitüntetései: 1901. 10. 13. Luxemburgi Tölgykorona Rend parancsnoki keresztye; 1915. 10. 14. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1916. 01. 24. Bajor Katonai Érdemrend I. osztálya kardokkal

Címek és rangok: 1912. 10. 17. osztrák nemesi cím; 1912. 11. 25. osztrák nemesi előnév; 1918. 02. 15. mérnöki cím

Hadjáratai: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában hadnagyként vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1877. 09. 01. hadnagy; 1879. 05. 01. főhadnagy; 1888. 05. 01. 2. osztályú százados; 1891. 05. 01. 1. osztályú százados; 1896. 05. 01. őrnagy; 1898. 11. 01. alvezredes; 1902. 05. 01. ezredes; 1908. 11. 01. vezérőrnagy; 1912. 05. 01. altábornagy; 1916. 08. 10. címzetes tábornok

Beosztásai: 1877. 09. 01. a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Krems, Trient, Fucine, Paneveggio, Moena; 1883. 05. 01. objektumparancsnok és építésvezető a cs. és kir. műszaki igazgatóságon, Trient; 1889. 11. 01. beosztva a cs. és kir. XIV. hadtest műszaki főnöke mellé, Innsbruck; 1891. 09. 01. a cs. és kir. Műszaki és Gazdászati Katonai Bizottságban, az építőmesterség és gyakorlati mérés tanára a cs. és kir. katonai építőmester tanfolyamon, valamint a műszaki tárgyak tanára a cs. és kir. katonai építőgondnok tanfolyamon, Bécs; 1895. 01. 01. a cs. és kir. katonai építőmester tanfolyam parancsnoka, továbbá a gyakorlati mérés tanára, Bécs; 1896. 02. 13. a cs. és kir. II. hadtest parancsnokságán, Bécs; 1897. 10. 25. cs. és kir. műszaki igazgató, Szarajevó; 1899. 10. 26. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 15. gyalogezredben, Lemberg; 1904. 10. 28. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 24. gyalogezredben, Stanislaw; 1905. 03. 29. a cs. és kir. 24. gyalogezred parancsnoka, Stanislaw; 1908. 06. 17. a cs. és kir. 3. gyalogdandár parancsnoka, Rzeszów; 1911. 02. 09. a cs. és kir. 27. gyaloghadosztály parancsnoka, Kassa; 1913. 11. 11. felmentve; 1914. 04. 01. várakozási illetékkal szabadságon, Innsbruck; 1914. 09. 21. aktíválva, a cs. és kir. katonai parancsnokság rendelkezésére, Innsbruck; 1914. 09. 25. a Bozen-csoport, majd a Bozen-gyaloghadosztály parancsnoka, Bozen; 1915. 05. 25. a cs. és kir. 90. gyaloghadosztály és a tirolai IV. védelmi körzet parancsnoka az olasz fronton; 1916. 08. 21. a cs. és kir. 18. gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1917. 08. 10. felmentve; 1917. 10. 06. megbízott katonai parancsnok, Innsbruck; 1918. 05. 20. felmentve; 1918. 07. 01. visszahelyezve a korábbi várakozási illetékkal szabadságon állományba, Bozen; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bozen

Megjegyzés: Apja Eduard Scholz állatorvos. Testvére Ferdinand Scholz Edler von Rarancze vezérőrnagy. 1889. 03. 12-től evangélikus, előtte római katolikus vallású volt.

Források: KA AKVI 3044. doboz; HL AKVI 18694; KA GBBL Abgang 1921 1/108; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353., B/1075 XXVII.; KA Ms Allg. 465.; KA Pensionsbuch Band IV. 281. o.; KA Pallua-Gall 102. o.; Döfering 1928. 281. o.; Döfering 1989. 500. o.

dc 633 12

Schönburg-Hartenstein, Alois Eduard

Maria Alexander Konrad, Fürst

vezérezredes

1858. 11. 21. Karlsruhe (Bádeni Nagyhercegség) –
1944. 09. 20. Hartenstein bei Zwickau (Szászország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 2 fiú, 5 lány

Az apa foglalkozása: titkos tanácsos és kamarás, herceg

Iskolái: jezsuita internátus, Kalksburg; öt gimnáziumi osztály (*Schottengymnasium*), Bécs; porosz királyi hadapródiskola, Drezda; 1877. 07. 31-én hadapródvizsga a bécsi gyalogsági hadapródiskolában; 1882–1883 Katonai Lovaglótanár Intézet, Bécs; 1884–1886 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia és angol (j.), cseh (m.)

Hazai kitüntetései: 1879. 05. KM; 1897. 11. 28. LO-R; 1898. 12. 02. MJM98 u. SHJM98; 1903. 04. 12. GVO-R; 1908. 12. 02. MJK08; 1912. 12. 14. LO-GK; 1914. 08. 20. VSTRK; 1914. 10. 13. EKO-R2. (KD); 1915. 04. 20. MVK2. (KD); 1916. 09. 01. EKO-R1 (KD); 1917. 11. 14. GMVM (KDS); 1918. 09. 01. MVK3. (KDS); 1918. VM m. 2 Str.; 1919. 11. 19. GTM für Offiziere; 1927. 10. 25. MMTO-K

utólag: KDS z. LO-GK; S z. EKO-R2 (KD); S z. MVK2. (KD); S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1890. 12. 31. Holland Oroszlán Rend lovagkeresztje; 1892. 01. 09. Porosz Korona Rend III. osztálya; 1896. 04. 01. Szász Albert Rend tisztikeresztje; 1896. 07. 10. Porosz Vörös Sas Rend III. osztálya; 1896. 07. 10. Porosz Korona Rend II. osztálya; 1896. 10. 10. Luxemburgi Tölgykorona Rend parancsnoki keresztje; 1897. 12. 12. Porosz Korona Rend I. osztálya és a Bádeni Zähringi Oroszlán Rend II. osztálya; 1901. Német Lovagrend Mária Keresztje; 1907. 08. az Orosz Vöröskereszt Díszjelvénye és a Japán Vöröskereszt Érdemjele; 1907. 10. 02. az Orosz Vöröskereszt Ezüst Érme az orosz-japán háború emlékére és az Orosz Szent Alexander Nyevszkij Rend; 1915. 10. 14. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1916. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya é. n.: Szász Albert Rend nagykeresztje

Címek és rangok: 1883. 01. 19. cs. és kir. kamarás; 1896. 10. 01. örökölt szász hercegi rang; 1897. 01. 27. az osztrák birodalmi tanács Urak Házának örökös tagja; 1897. 10. 25. az uralkodó szárnységédjének egyenruháját viselhette; 1899. 02. 15. – 1913 az Osztrák Vörös Kereszt Társaság szövetségi elnöke; 1899. 05. 17. titkos tanácsos; 1903. 09. 19. – 1918. 10. 30. az osztrák parlament Urak Házának alelnöke és az osztrák Középpárt elnöke; 1917-ig az osztrák Bodenkreditanstalt és a Merkur igazgatótanács tagja; 1926. az Osztrák Birodalmi Bajtársi és Harcosszövetség elnöke; 1928. az „Alt-Neustadt” Egylet díszvendége; 1933. az Osztrák Katolikus Nemesek Szövetsége elnöke; 1930. az egykori műszaki akadémikusok Prinz Eugen Egyletének díszvendége; 1934. 10. 31. – 1936. 05. 05. az Osztrák Államtanács tagja

Hadjáraitai: 1878: Bosznia és Hercegovina megszállásában hadnagyként vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1877. 04. 29. dragonyos; 1877. 09. 15. hadapród; 1877. 11. 01. hadapród címzetes tizedes; 1878. 04. 01. hadapród őrmester; 1878. 05. 01. hadnagy; 1883. 05. 01. főhadnagy; 1889. 05. 01. 1. osztályú százados; 1895. 05. 01. őrnagy; 1897. 11. 01. tartalékos alezredes; 1901. 05. 01. tartalékos ezredes; 1909. 02. 08. szolgálaton kívüli vezérőrnagy; 1914. 10. 25. szolgálaton kívüli altábornagy; 1916. 08. 01. szolgálaton kívüli lovassági tábornok; 1918. 01. 31. áthelyezve az aktív állományba; 1918. 11. 01. vezérezredes

Beosztásai: 1877. 04. 29. a cs. és kir. 14. dragonyosezredben, Muraszombat, Radafalva, Kőszeg, Rohonc; 1886. 11. 01. a cs. és kir. 27. gyalogdandár vezérkari tisztje, Pozsony; 1889. 05. 01. a cs. és kir. V. hadtest vezérkari osztályán, Pozsony; 1892. 04. 18. a Vezérkar Nyilvántartó Irodájában, Bécs; 1893. 05. 01. az 1. század parancsnoka a cs. és kir. 2. dragonyosezredben, Bisenz; 1895. 05. 01. a Vezérkar Nyilvántartó Irodájában, Bécs; 1895. 07. 03. beosztva a cs. és kir. katonai attasé mellé, Berlin; 1895. 10. 02. az uralkodó szárnysegédje, valamint cs. és kir. katonai attasé, Berlin; 1897. 11. 01. felmentve beosztásából és vezérkari tartalékban; 1914. 08. 01. mozgósítás idejére aktiválva, a lengbergi cs. kir. 11. népfelkelő menetdandár parancsnoka az orosz fronton; 1914. 09. 09. a cs. kir. 88. országos lövészdandár parancsnoka az orosz fronton; 1914. 12. 26. a cs. és kir. 6. gyaloghadosztály megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 04. 20. a Ljubicić-csoport (nemsokára Schönburg-csoportra átnevezve) megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 06. a cs. és kir. 6. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 10. 27. a cs. és kir. 6. gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1916. 07. 02. a cs. és kir. XX. hadtest megbízott parancsnoka az olasz fronton; 1916. 10. 03. a cs. és kir. XX. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1917. 08. 22. a cs. és kir. IV. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1918. 01. 31. a cs. kir. háttországi karhatalmi csapatok parancsnoka, Bécs; 1918. 03. 03. a cs. és kir. IV. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1918. 07. 26. a cs. és kir. 6. hadsereg parancsnoka az olasz fronton; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs; 1933. 09. 21. osztrák honvédelmi államtitkár; 1934. 03. 12. – 1934. 07. 10. osztrák honvédelmi miniszter

Fontosabb írásai: Heeresbefehl. In: NWT 23. 09. 1933.; Abschiedsbefehl In: ÖWZ 20. 07. 1934.; Gedenkschrift zur Enthüllung des Ehrenmals der im Weltkrieg gefallenen Generalstabsoffiziere der bewaffneten Macht Österreich–Ungarns. Wien, 1934.; Briefe. In: Rutkowski, Ernst Hrsg.: Briefe und Dokumente zur Geschichte der österreich–ungarischen Monarchie 2. Wien, 1991.

Megjegyzés: Apja Alexander Schönburg-Hartenstein herceg, diplomata, politikus, nagybirtokos, 1879–1896 között az osztrák Urak Házának alelnöke. 1938-tavasztól özvegy. 1944. 09. 23-án családi sírboltba temették el Hartensteinben.

Források: KA AKVI 3049. doboz; KA GBBL NAR 348. doboz; KA VAS 1535. doboz; KA MKSM 1897 71-1/87-3, 1899 84-5/1, 1914 71-1/200-8, 1916 69-3/28, 1917 70-1/83, 1918 69-3/17, 1918 69-3/76; KA KM Präs. 1897 6-8/30, 1907 6-3/1, 1912 5-96/1, 1915 1-13/1; KA Ms Allg. 427., 465., 488.; KA NL B/61 Nr. 26., B/691. Nr. 22., B/1000 Nr. 353., 362, 364.; KA Militär-Schulen 638.; 734. doboz, KA Pensionsbuch Band V. 8. o.; KA Pallua-Gall 108. o.; PVBL 1/1892. 5. o.; 12/1896. 92. o., 24/1896. 300. o., 37/1896. 439. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*; 2/1919. 60. o.; Lexikon I. vh. 610–611. o.; Broucek 1980. 193. o.; Broucek 2009. 171. o.; Holub, Elfriede: Fürst Alois Schönburg-Hartenstein (mit besonderer Berücksichtigung der Jahre 1918–1938). Dissertation. Wien, 1964.; Steiner 14. o.; Glaise von Horstenau, Edmund: Generaloberst Fürst Schönburg-Hartenstein. In:

RP 21. 11. 1928. 5. o.; ÖBL XI. Band 61–62. o.; Rendjelek és kitüntetések, 1944. 252–253. o.; *Der Soldat*, Nr. 18. 21. 09. 1969.; *Hofmann–Hubka* 1944. 53–56. o.; *Döfering* 1928. 280. o.; *Döfering* 1989. 499. o.; *Lanjus* 1939. 115. o.; *Ludwigstorff* 1994. 242–251. o.; *Das österreichische Parlament*, 52. o.; NDB XXIII. Band 401–402. o.; Partenzettel; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/schoenb.htm

Schreitter, Franz, Ritter von Schwarzenfeld

címzetes gyalogsági tábornok

1854. 02. 18. Steinwasser (Csehország) –
1919. 05. 30. Graz (Stájerország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 1 fiú

Az apa foglalkozása: cs. kir. tisztviselő

Iskolái: hat év főreáliskola; 1877 tartalékos tisztvi vizsga; 1879 hivatásos

tisztvi vizsga; 1888–1890 magasabb műszaki tanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), cseh (m.), rutén és angol (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1900. 10. 01. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 03. 06. EKO-R3; 1910. 08. 26. D2; 1913. 07. 23. MK13; 1915. 04. 15. EKO-R2 (KD); 1915. 09. 01. MVK2. (KD)

Előmenetele: 1874. 10. 01. 2. osztályú árkász; 1875. 04. 03. címzetes őrzetető; 1875. 04. 16. 1. osztályú árkász; 1875. 07. 06. őrzetető címzetes tizedes; 1875. 10. 26. tizedes; 1876. 04. 12. tizedes címzetes szakaszvezető; 1876. 10. 06. szakaszvezető; 1877. 07. 06. címzetes őrmester; 1877. 11. 01. tartalékos hadnagy; 1879. 11. 01. hadnagy; 1883. 11. 01. főhadnagy; 1891. 05. 01. 2. osztályú százados; 1893. 11. 01. 1. osztályú százados; 1898. 05. 01. őrnagy; 1901. 11. 01. alezredes; 1905. 05. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 05. 01. altábornagy; 1917. 12. 10. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1874. 10. 01. a cs. és kir. 1. műszaki ezredben, Prága; 1877. 09. 26. szabadságolva; 1878. 08. 26. a cs. és kir. 1. műszaki ezredben, Szarajevó, Olmütz, Bruck an der Leitha; 1888. 01. 01. a cs. és kir. műszaki igazgatóságra vezényelve, Krakkó; 1888. 10. 01. a cs. és kir. 1. műszaki ezredben, Bécs; 1890. 10. 01. építésvezető a cs. és kir. műszaki igazgatóságon, Olmütz; 1892. 01. 01. építésvezető a cs. és kir. műszaki és erődépítési igazgatóságon, Krakkó; 1895. 02. 01. a cs. és kir. XIV. hadtest vezérkari osztályán, Innsbruck; 1898. 10. 27. cs. és kir. műszaki igazgató, Mostar; 1901. 11. 01. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 9. gyalogezredben, Przemyśl, Radymno; 1907. 08. 25. a cs. és kir. 9. gyalogezred parancsnoka, Przemyśl; 1910. 05. 17. a cs. és kir. 14. gyalogdandár parancsnoka, Zimony; 1914. 04. 19. beosztva a cs. és kir. XII. hadtest parancsnokságra, Nagyszeben; 1914. 08. 06. katonai parancsnok, Nagyszeben;

1914. 10. 16. a cs. és kir. 52. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 01. 24. a Schreitter-csoport parancsnoka az orosz fronton; 1915. 02. 02. a cs. és kir. 36. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1916. 03. 07. betegszabadságon Krakkó, Bécs, Graz; 1916. 10. 03. felmentve; 1917. 03. 01. nyugdíjazás, Graz

Megjegyzés: A család 1807. 06. 30-án osztrák nemesi címet és előnevet, 1815. 12. 01-jén pedig osztrák lovagi címet kapott. Testvérei Walter Schreitter Ritter von Schwarzenfeld címzetes altábornagy és Ludwig Schreitter Ritter von Schwarzenfeld vezérőrnagy. Mostohafia volt.

Források: KA AKVI 3067. doboz; KA GBBL PaD 171/193; KA MKSM 1916 69-3/28; KA NL B/1000 Nr. 360.; KA *Pallua-Gall* 143. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 335. o.; *Döfering* 1989. 177. o.

Schreyer, Richard Emil Maximilian, Ritter von

címzetes gyalogsági tábornok

1861. 09. 13. Bécs (Alsó-Ausztria) –
1936. 11. 18. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 2 fiú

Az apa foglalkozása: cs. kir. számvivősegi tisztviselő

Iskolái: alreáliskola, Bécs; 1874–1877 katonai főreáliskola,
Mährisch-Weiskirchen; 1877–1881 katonai akadémia,

Bécsújhely; 1884–1886 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), cseh (m.), horvát és francia (sz.)

Hazai kitüntetései: 1893. 10. 23. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1900. 10. 02. BMVM; 1906. 08. 18. D3; 1908. 03. 25. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1915. 05. 31. EZI-RK (KD); 1915. 08. 13. LO-R (KD); 1916. 08. 10. LO-K (KD); 1916. 08. 18. D2

Külföldi kitüntetései: 1914. 11. 07. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Címek és rangok: 1917. 10. 14. osztrák lovagi cím; 1930. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja

Előmenetele: 1881. 08. 18. hadnagy; 1886. 11. 01. főhadnagy; 1889. 05. 01. 1. osztályú százados; 1895. 11. 01. őrnagy; 1898. 05. 01. alezredes; 1901. 11. 01. ezredes; 1908. 05. 01. vezérőrnagy; 1911. 11. 01. altábornagy; 1915. 09. 01. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1881. 08. 18. a cs. és kir. 18. gyalogezredben, Linz, Königsgrätz; 1886. 11. 01. a cs. és kir. 31. gyalogdandár vezérkari tisztje, Brassó; 1887. 10. 17. a Vezérkar Igazgatási Irodájában, Bécs; 1888. 10. 27. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 5. osztályán, Bécs; 1893. 11. 01. az 5. század parancsnoka a cs. és kir. 99. gyalogezredben, Znaim, Klosterbruck; 1895. 05. 01. a cs. és kir. 34. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Temesvár; 1896. 04. 01. harcászattanár a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1896. 10. 02. hadászat- és hadtörténelem-tanár a cs. és kir. Hadiiskolán, Bécs; 1900. 10. 17. a cs. és kir. 16. gyalogezredben, Belovár; 1900. 11. 05. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 16. gyalogezredben, Belovár; 1902.

11. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 9. gyalogezredben, Przemyśl; 1904. 01. 13. a cs. és kir. 9. gyalogezred parancsnoka, Przemyśl; 1907. 08. 20. a cs. kir. 52. Landwehr gyalogdandár parancsnoka, Leitmeritz; 1910. 06. 15. a cs. kir. 43. Landwehr gyaloghadosztály és a katonai állomás parancsnoka, Lemberg; 1912. 10. 01. a cs. és kir. 29. gyaloghadosztály és a katonai állomás parancsnoka, Theresienstadt; 1914. 02. 26. csoportfőnök a cs. kir. Landwehr minisztériumban, Bécs; 1917. 08. 01. nyugdíjazás, de meghagyva beosztásában, Bécs; 1918. 12. 31. nyugdíjazás, Bécs
- Fontosabb írásai:* (Társszerző *Strobl, Adolf*): Grundzüge des Heerwesens der österreich-ungarischen Monarchie. In: Instructions-Buch für die Einjährig Freiwilligen des k. u. k. Heeres. Wien, 1893.; Mitarbeiter: Instructions-Buch für die Einjährig Freiwilligen der Infanterie und Jägertruppe. 7 Teile, 1889.; Instructions-Buch für die Einjährig Freiwilligen (des k. u. k. Heeres.) 8 Teile. 1888–1913.
- Megjegyzés:* Apja Josef Schreyer cs. és kir. számvivőségi tanácsos. 1936. 11. 20-án temették el a bécsi Zentralfriedhofban.
- Források:* KA AKVI 3069. doboz; KA GBL Abgang 1936 1/38.; GBL Abgang I/II. 4/6; GBL Wien bis 1864. 42. doboz; KA MKSM 1914 70-1/18, 1915 84-5/1-38; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/126 Nr. 9 K., B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 465.; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 355. o.; KA *Pallua-Gall* 82. o.; *Steiner* 168–169. o.; ÖBL XI. Band 223–224. o.; *Döfering* 1928. 281. o.; *Döfering* 1989. 500. o.; *Lustig-Prean* 1939. 143. o.; Partenzettel

Schultheisz Emil, devecseri [Schultheisz, Emil, von Devecser]

címzetes gyalogsági tábornok

1854. 07. 18. Devecser (Veszprém vármegye) –
1920. 08. 26. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: evangélikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 3 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: orvos

Iskolái: hét gimnáziumi osztály, Budapest; egy év előkészítő iskola, Trieszt; 1873–1875 gyalogsági hadapródiskola, Graz

Nyelvismerete: német és magyar (t.), horvát (m.)

Hazai kitüntetései: 1878. KM; 1897. 03. 28. D3; 1898.

12. 02. MJM98; 1906. 04. 11. EKO-R3; 1908. 12. 02.

MJK08; 1912. 03. 27. D2; 1913. MK13; 1915. 06. 03.

LO-R (KD); 1917. 03. 20. BMVM (KD)

Külföldi kitüntetései: 1918. 11. 27. Porosz Vörös Kereszt Érem II. és III. osztálya

Címek és rangok: 1912. 07. 07. magyar nemesi cím és előnév

Hadjáratái: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában hadnagyként vett részt, de út-
közvetbe nem került

Előmenetele: 1872. 03. 28. gyalogos; 1874. 08. 06. tizedes; 1875. 11. 01. hadapród; 1876. 02. 01. hadapród tiszthelyettes; 1876. 05. 01. hadnagy; 1881. 05. 01. főhadnagy; 1888. 05. 01. 2. osztályú százados; 1890. 11. 01. 1. osztályú százados; 1896. 05. 01. őrnagy; 1900. 11. 01. alezredes; 1904. 05. 01. ezredes; 1910. 05. 01. vezérőrnagy; 1913. 05. 01. altábornagy; 1917. 11. 16. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1872. 03. 28. a cs. és kir. 48. gyalogezredben, Komárom; 1888. 01. 01. a 10. század megbízott parancsnoka a cs. és kir. 48. gyalogezredben, Komárom; 1888. 10. 08. a 14. század parancsnoka a cs. és kir. 48. gyalogezredben, Komárom; 1893. 11. 01. különleges alkalmazású százados a cs. és kir. 48. gyalogezredben, Komárom, Nagykanizsa; 1896. 01. 01. az 1. század parancsnoka a cs. és kir. 48. gyalogezredben, Foča; 1896. 04. 01. az 1. zászlóalj parancsnoka a m. kir. 10. honvéd gyalogezredben, Miskolc; 1898. 04. 21. különleges alkalmazású törzstiszt a m. kir. 10. honvéd gyalogezredben, Miskolc; 1902. 02. 20. a m. kir. 14. honvéd gyalogezred parancsnoka, Nyitra; 1909. 01. 08. a m. kir. VI. honvédkerületi parancsnokságon rendszeresített tábornok, Kolozsvár; 1910. 09. 17. a m. kir. 45. honvéd gyalogdandár parancsnoka, Szeged; 1913. 03. 01. a m. kir. II. honvédkerületi parancsnokságon rendszeresített tábornok, Szeged; 1913. 11. 22. felmentve, Szeged; 1914. 04. 01. nyugdíjazás, Szeged; 1914. 07. 28. aktíválva, a m. kir. II. honvédkerület parancsnoka, Szeged; 1914. 10. 14. a cs. és kir. 54. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 02. 05. egészségügyi szabadságon, Pozsony; 1915. 05. 01. visszahelyezve a korábbi nyugdíjba, Pozsony; 1915. 06. 08. a m. kir. II. honvédkerület parancsnoka, Szeged; 1915. 10. 26. – 1918. 03. 31. a m. kir. IV. honvédkerület parancsnoka, Pozsony; 1918. 06. 01. visszahelyezve a korábbi nyugdíjba, Pozsony

Források: KAAKVI 3087. doboz; HLA KVI 20865; KAMKSM 1915 70-1/116-2; KAKM Präs. 1915 2-20/76, 1915 36-3/57; KAAOK KPQ 100. doboz; HL FÜV 1918. 247728.; KANL B/1000 Nr. 353., B/1075 XXVII., XXVIII.; KAPensionsbuch Band IV. 282. o.; KAPallua-Gall 126. o.; RK 1915/41. 716. o., 1915/56. 740. o., 1917/154. 2903. o., 1918/174. 5000. o.; Broucek 2009. 210. o.; Gerő 187. o.; Kempelen XI. k. 552. o.

Schwerdtner, Simon Ernst, Ritter von Schwerdtburg

címzetes gyalogsági tábornok

1854. 05. 09. Bécs (Alsó-Ausztria) –

1925. 09. 22. Klagenfurt (Karintia)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 4 fiú, 4 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. címzetes vezérőrnagy

Iskolái: műegyetem három évfolyama; 1873–1874 egyéves önkéntesi tanfolyam tartalékos tiszti vizsgával; 1879 hivatalos tiszti kiegészítő vizsga; 1884–1886 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), magyar (m.), angol (n.)

Hazai kitüntetései: 1879. 03. 11. KM; 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 07. 21. D3; 1906. 09. 29. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1913. 01. 05. D2; 1913. 08. 03. MK13; 1915. 05. 21. EZ1-RK (KD); 1916. 01. 09. LO-R (KD)

Címek és rangok: 1879. 12. 06. osztrák lovagi cím és nemesi előnév (apja után)

Hadjáraitai: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában hadnagyként vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1873. 10. 01. egyéves önkéntes; 1874. 02. 27. címzetes őrvezető; 1874. 03. 29. címzetes tizedes; 1874. 07. 06. címzetes szakaszvezető; 1874. 11. 01. tartalékos hadnagy; 1879. 08. 01. hadnagy; 1884. 11. 01. főhadnagy; 1889. 11. 01. 1. osztályú százados; 1895. 11. 01. őrnagy; 1898. 05. 01. alezredes; 1901. 11. 01. ezredes; 1908. 05. 01. vezérőrnagy; 1912. 05. 01. altábornagy; 1915. 08. 21. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1873. 10. 01. a cs. és kir. 72. gyalogezredben, Pozsony; 1878. 06. 01. – 06. 28. fegyvergyakorlaton a cs. és kir. 76. gyalogezredben, Sopron; 1878. 08. 24. – 1878. 11. 25. aktív szolgálat a cs. és kir. 76. tartalék gyalogezredben, Sopron; 1879. 02. 04. a cs. és kir. 72. gyalogezredben, Pozsony; 1880. 10. 01. a szolgálati szabályzat és katonai illetménytanára a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskolában, Pozsony; 1880. 12. 27. a cs. és kir. 72. gyalogezredben, Pozsony; 1881. 09. 01. matematika, geometriai rajz, gyakorlati mérés tanár a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskolában, Innsbruck; 1886. 11. 01. a cs. és kir. 60. gyalogdandár vezérkari tisztje, Lemberg; 1889. 10. 16. a cs. és kir. 5. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Olmütz; 1892. 10. 27. a cs. és kir. IX. hadtest vezérkari osztályán, Josefstadt; 1894. 11. 01. a 13. század parancsnoka a cs. és kir. 72. gyalogezredben, Pozsony; 1895. 11. 01. második törzstiszt a cs. és kir. X. hadtest parancsnokságán, Przemyśl; 1897-től azonkívül a katonaföldrajz és a hadtörténelem külsős tanára a cs. és kir. hadtest-tisztiiskolán, Przemyśl; 1900. 11. 01. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 69. gyalogezredben, Budapest; 1902. 04. 26. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 5. gyalogezredben, Eger; 1902. 05. 12. a cs. és kir. 5. gyalogezred parancsnoka és katonai állomásparancsnok, Eger; 1908. 04. 05. a cs. és kir. 9. gyalogdandár parancsnoka, Olmütz; 1911. 04. 11. a cs. és kir. 5. gyaloghadosztály parancsnoka, Olmütz; 1914. 04. 23. beosztva a cs. és kir. VIII. hadtest parancsnokságra, Prága; 1915. 05. katonai parancsnok, Prága; 1915. 10. 01. felmentve, majd két hónap szabadságon, Prága, Bécs, Graz, Klagenfurt; 1916. 02. 01. nyugdíjazás, Prága; 1916. 05-től Klagenfurtban élt

Megjegyzés: Apja Julius Schwerdtner Ritter von Schwerdtburg cs. és kir. címzetes vezérőrnagy

Források: KA AKVI 3125. doboz; KA GBL Wien bis 1864. 43. doboz; KA VAS 1581. doboz; KA KM Präs. 1915 1-178/1,4; KA AOK KPQ 100. doboz; KA Pallua-Gall 84. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 322. o.; Döfering 1928. 285. o.; Döfering 1989. 504. o.

gyalogsági tábornok

1862. 03. 03. Bécs (Alsó-Ausztria) –

1927. 02. 07. Warmbad-Villach (Karintia)

Vallása: evangélikus

Családi állapota: nős

Az apa foglalkozása: tartományi bírósági ellenőr

Iskolái: alreáliskola, Bécs; 1878–1880 gyalogsági hadapródiskola két évfolyama, Bécs; 1887–1889 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia és olasz (kie.)

Hazai kitüntetései: 1898. 04. 16. BMVM; 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 03. 15. D3; 1904. 04. 16. MVK3.; 1908.

08. 12. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 03. 19. LO-R; 1914. 03. 16. D2; 1914. 10. 30. EKO-R2 (KD); 1915. 09. 18. MVK2. (KD); 1916. 08. 09. LO-K (KD); 1917. 04. 17. EKO-R1 (KDS); 1917. 09. 22. S z. LO-K (KD); 1917. 11. 05. LO-I (KDS) utólag; S z. EKO-R2 (KD); S z. MVK2. (KD)

Külföldi kitüntetései: 1895. 10. 12. Porosz Korona Rend III. osztálya és a Szász Albert Rend lovagkeresztjének I. osztálya; 1908. 10. 23. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1915. 03. 09. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1918. 06. 03. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya

Címek és rangok: é. n.: Villach és Birnbaum díszpolgára

Előmenetele: 1879. 03. 16. gyalogos; 1879. 04. 06. címzetes őrzvezető; 1879. 05. 08. címzetes tizedes; 1880. 01. 06. címzetes szakaszvezető; 1880. 08. 18. hadapród címzetes fővadász; 1881. 05. 01. hadapród tiszthelyettes; 1883. 05. 01. hadnagy; 1888. 09. 01. főhadnagy; 1892. 11. 01. 1. osztályú százados; 1898. 11. 01. őrnagy; 1902. 05. 01. alvezredes; 1905. 11. 01. ezredes; 1911. 05. 01. vezérőrnagy; 1914. 08. 01. altábornagy; 1917. 11. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1879. 03. 16. a cs. és kir. 1. gyalogezredben, Bécs; 1880. 08. 18. a cs. és kir. 27. tábori vadászászlóaljban, Graz, Pettau, Tarvis; 1882. 11. 16. a cs. és kir. 47. gyalogezredben, Marburg; 1883. 08. 01. a cs. és kir. 27. tábori vadászászlóaljban, Tarvis; 1889. 11. 01. a cs. és kir. 3. hegyidandár vezérkari tisztje, Nevesinje; 1891. 04. 15. a cs. és kir. 18. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Mostar; 1892. 04. 25. a cs. és kir. 6. gyalogdandár vezérkari tisztje, Salzburg; 1892. 10. 27. a cs. és kir. 13. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Salzburg; 1893. 04. 20. a cs. és kir. II. hadtest vezérkari osztályán, Bécs; 1894. 10. 29. a Vezérkar Hadműveleti Irodájában, Bécs; 1898. 05. 01. századparancsnok a cs. és kir. 12. tábori vadászászlóaljban, Rawa Ruska; 1898. 11. 01. a cs. és kir. 9. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Prága; 1899. 09. 07. a Vezérkar Hadművelési és Különleges Vezérkari Munkák Irodájában, Bécs; 1904. 04. 21. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 17. gyalogezredben, Klagenfurt; 1905. 11. 19. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 17. gyalogezredben, Klagenfurt; 1906. 04. 18. a cs. és kir. III. hadtest vezérkari főnöke, Graz; 1911. 03. 19. a cs. és kir. 56. gyalogdandár parancsnoka, Görz; 1914. 04. 23. a cs. és kir. 5. gyaloghadosztály parancsnoka, Olmütz; 1914. 08. 01.

a cs. és kir. 5. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 11. 01. betegszabadságon Villach; 1915. 02. 09. a katonai parancsnok helyettese, Pozsony; 1915. 05. 09. a Rohr-hadseregcsoporthoz vezérkari főnöke az olasz fronton; 1916. 02. vége a cs. és kir. 10. hadsereg vezérkari főnöke az olasz fronton; 1916. 06. 17. a cs. és kir. 10. hadsereg megbízott parancsnoka az olasz fronton; 1917. 04. 12. a cs. és kir. XV. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1917. 10–12. a Scotti-csoport parancsnoka az olasz fronton; 1917. 12. a cs. és kir. XV. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1918. 05. 05. a Scotti-csoport parancsnoka az olasz fronton; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Warmbad Villach

Megjegyzés: 1900. 09. 30-tól evangélikus, előtte katolikus vallású volt. 1922. 12. 23-án megnősült. 1927. 02. 15-én hamvasztották el Bécsben.

Források: KA AKVI 3129. doboz; HL AKVI 44851; KA GBL Wien bis 1864. 44. doboz; KA VAS 1583. doboz; KA KM Präs. 1917 1-75/1; KA AOK KPQ 100. doboz; KA Ms Allg. 427., 465., 466.; KA NL B/961. Nr. 22., B/1000 Nr. 353., 356.; 435.; KA Pensionsbuch Band V. 11. o.; KA *Hubatka* 7. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 5/1919. 179. o.; Lexikon I. vh. 611. o.; *Steiner* 18. o.; *Broucek* 2009. 101. o.; Partenzettel

Seibt, Gottfried, Ritter von Ringenhardt

címzetes gyalogsági tábornok

1857. 08. 31. Verona (Itália, Velencei Királyság) –
1937. 01. 02. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 2 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. számvivő tanácsos

Iskolái: négy gimnáziumi osztály; 1872–1874 katonai kollégium, St. Pölten; 1874–1878 katonai akadémia, Bécs-újhely; 1881–1883 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), magyar (m.), francia (n.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 08. 18. D3;

1905. 09. 19. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 09. 19. LO-R; 1913. 04. 01. D2; 1917. 01. 02. EZ1-RK (KD); 1917. 04. 29. FJO-K m. St. (KD)

Külföldi kitüntetései: 1897. 09. 21. Porosz Korona Rend II. osztálya; 1899. 04. 13. Hesseni Nagylelkű Fülöp Rend parancsnoki keresztjének II. osztálya; 1900. 10. 19. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya; 1906. 04. 22. Bolgár Szent Sándor Rend parancsnoki keresztje

Címek és rangok: 1915. 03. 26. osztrák nemesi cím 1915. 04. 17. osztrák nemesi előnév; 1916. a Dänische-Decken-Arbeitsstelle Hilfsaktion elnöke; 1917. 05. 10. a Kuratorium zur Berufsfürsorge für Kriegsbeschädigte Offiziere védnöke; 1917. a Kuratorium für Arbeitsvermittlung an Kriegsinvalide alelnöke; 1928. az „Alt-Neustadt” Egyetel tagja

Előmenetele: 1878. 08. 18. hadnagy; 1883. 05. 01. főhadnagy; 1887. 05. 01. 1. osztályú szá-

zados; 1894. 05. 01. őrnagy; 1896. 11. 01. alezredes; 1899. 11. 01. ezredes; 1905. 11. 01. vezérőrnagy; 1910. 05. 01. altábornagy; 1914. 04. 27. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1878. 08. 18. a cs. és kir. 51. gyalogezredben, Nagyvárad; 1883. 11. 01. a cs. és kir. 60. gyalogdandár vezérkari tisztje, Lemberg; 1884. 08. 01. a cs. és kir. 10. gyalogdandár vezérkari tisztje, Troppau; 1887. 04. 05. a cs. és kir. 29. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Theresienstadt; 1889. 05. 01. térképész a cs. és kir. 3. katonai térképészosztagnál, Saalfelden, Innsbruck; 1890. 04. 30. a cs. és kir. katonai parancsnokság vezérkari osztályán, Zara; 1891. 05. 01. az 1. század parancsnoka a cs. és kir. 39. gyalogezredben, Debrecen; 1893. 02. 01. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1894. 05. 01. a cs. és kir. 33. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Komárom; 1897. 10. 02. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 14. gyalogezredben, Bozen; 1899. 11. 01. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 44. gyalogezredben, Budapest; 1900. 11. 08. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 44. gyalogezredben, Budapest; 1901. 09. 11. a cs. és kir. 44. gyalogezred parancsnoka, Budapest; 1905. 10. 16. a cs. és kir. 56. gyalogdandár parancsnoka, Laibach; 1909. 03. 14. a cs. és kir. 16. gyaloghadosztály parancsnoka, Nagyszeben; 1912. 10. 25. felmentve; 1913. 04. 01. várakozási illetékkel szabadságot, Bécs; 1914. 06. 01. nyugdíjazás, Bécs; 1917. 11. 27. aktíválva, a cs. és kir. Hadügyminisztérium Hadigondozó Hivatalának elnöke, valamint a Károly Császár és Király Hadigondozó Alapítvány első alelnöke, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Megjegyzés: 1918 után több osztrák vállalat, pl. a Jungbunzlauer Spiritus- und Chemische Fabrik AG igazgatótanácsi tagja, illetve a Deutsche Landsberger Papierfabriken AG igazgatója. 1937. január elején temették el a bécsi Zentralfriedhofban.

Források: KA AKVI 3144. doboz; KA VAS 1587. doboz; KA KM Präs. 1916 16-52/15, 1916 50-2/208; KA MKSM 1917 71-4/1-3; KA NL B/126 Nr. 9 K., B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 465.; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 262. o.; KA Pallua-Gall 48. o.; Steiner 169. o.; Döfering 1928. 287. o.; Döfering 1989. 506. o.; ÖBL XII. Band 115–116. o.; Lustig-Prean 1939. 115. o.; Partenzettel

Siegler Konrád, eberswaldi [Siegler, Konrad, von Eberswald]

címzetes gyalogsági tábornok

1857. 09. 20. Zics (Somogy vármegye) –

1935. 03. 22. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 6 fiú, 2 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. nyugállományú őrnagy

Iskolái: alreáliskola három osztálya, Budapest; 1874–1877
gyalogsági hadapródiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és magyar (t.)

Hazai kitüntetései: 1878. KM; 1898. 12. 02. MJM98;

1899. 09. 22. D3; 1905. 10. 11. MVK3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 09. 22. D2; 1910. 04. 10. EKO-R3; 1914. 10. 17. LO-R (KD); 1917. 02. 17. BMVM (KD)
 utólag: S z. LO-R (KD)
- Külföldi kitüntetései:* 1918. 11. 27. Porosz Vörös Kereszt Érem II. és III. osztálya
- Hadjáratai:* 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában hadnagyként vett részt, de ütközetbe nem került
- Előmenetele:* 1874. 09. 22. gyalogos; 1874. 11. 06. őrzetető; 1876. 04. 16. tizedes; 1876. 08. 16. címzetes szakaszvezető; 1877. 04. 06. címzetes őrmester; 1877. 09. 15. hadapród; 1878. 05. 01. hadnagy; 1883. 01. 01. főhadnagy; 1889. 11. 01. 2. osztályú százados; 1892. 05. 01. 1. osztályú százados; 1897. 11. 01. őrnagy; 1903. 05. 01. alezredes; 1906. 05. 01. ezredes; 1911. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 11. 01. altábornagy; 1918. 05. 10. címzetes gyalogsági tábornok
- Beosztásai:* 1874. 09. 22. a cs. és kir. 44. gyalogezredben, Trieszt, Plevlje; 1889. 11. 01. a 8. század parancsnoka a cs. és kir. 44. gyalogezredben, Kaposvár; 1894. 01. 01. a 15. század parancsnoka a cs. és kir. 44. gyalogezredben, Pécs; 1896. 10. 01. századparancsnok a m. kir. 6. honvéd gyalogezredben, Szabadka; 1897. 07. 01. az 1. zászlóalj parancsnoka a m. kir. 6. honvéd gyalogezredben, Szabadka; 1898. 06. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a m. kir. 6. honvéd gyalogezredben, Szabadka; 1902. 02. 21. a 2. zászlóalj parancsnoka a m. kir. 5. honvéd gyalogezredben, Szeged; 1906. 11. 18. különleges alkalmazású törzstiszt a m. kir. 5. honvéd gyalogezredben, Szeged; 1907. 04. 20. különleges alkalmazású törzstiszt a m. kir. 15. honvéd gyalogezredben, Trecsén; 1907. 09. 16. a m. kir. 15. honvéd gyalogezred parancsnoka, Trecsén; 1911. 04. 30. a m. kir. 77. honvéd gyalogdandár parancsnoka, Kassa; 1912. 09. 25. a m. kir. honvéd becsületügyi fellebbezési tanács elnöke, Budapest; 1913. 03. 01. a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia parancsnoka, Budapest; 1914. 08. 01. a m. kir. 101. népfelkelő gyalogdandár parancsnoka az orosz fronton; 1915. 01. 13. felmentve, majd a m. kir. honvédelmi miniszteri mozgó ellenőrző bizottságban; 1915. 10. 26. a m. kir. V. honvédkerület parancsnoka, Kolozsvár; 1917. 07. 01. várakozási illetékkal szabadságolva, de meghagyva beosztásában, Kolozsvár; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Budapest
- Megjegyzés:* A család 1834. 03. 08-án kapott osztrák nemesi címet és előnevet. 1935. 03. 25-én temették el a rákoskeresztúri új köztemetőben.
- Források:* KA AKVI 3185. doboz; HL AKVI 10918.; 3223/1890; HM 1935 Ált. 4. osztály; KA MKSM 1914 12-1/2, 1915 70-1/116-2; KA KM Präs. 1915 1-11/2, 1917 72-5/18; KA NL B/1000 Nr. 353., B/1075 XXVII., XXVIII.; KA *Hubatka* 17. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 372. o.; RK 1910/12. 91. o., 1911/17. 151–152. o., 1913/66. 645. o., 1914/63. 537. o., 1917/29. 520. o., 1918/67. 1777. o., 1918/174. 5000. o.; *Steiner* 169. o.; *Döfering* 1928. 289. o.; *Döfering* 1989. 508. o.; *Bachó* 979. o.; NYUKOSZ 1935/10. sz.; OSZK gyászjelentés

táborszernagy

1863. 10. 16. Zara (Dalmácia) –
1921. 09. 28. Graz (Stájerország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 1 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. kir. Lanwehr százados

Iskolái: 1869–1870 algimnázium, Pisino; 1877–1880 katonai főreáliskola, Mährisch-Weiskirchen; 1880–1883 Műszaki Katonai Akadémia tüzér osztálya, Bécs; 1886–1888 magasabb tüzértanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), cseh és olasz (m.), francia és angol (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 04. 28. MVK3.; 1908. 08. 18. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 09. 19. EKO-R3; 1913. 08. 03. MK13; 1914. 09. 29. EKO-R2 (KD); 1915. 07. 31. MVK2. (KD); 1916. 03. 25. LO-K (KD); 1920. 11. 18. EZ1-RK (KD)

utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. MVK2. (KD); S z. LO-K (KD)

Külföldi kitüntetései: 1907. 01. 19. Svéd Kard Rend parancsnoki keresztje; 1911. 07. 28. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje; 1915. 05. 28. Német (Porosz) Vaske-reszt II. osztálya

Előmenetele: 1883. 08. 18. hadnagy; 1888. 11. 01. főhadnagy; 1892. 11. 01. 1. osztályú százados; 1898. 11. 01. őrnagy; 1902. 05. 01. alezredes; 1905. 11. 01. ezredes; 1911. 05. 01. vezérőrnagy; 1914. 11. 01. altábornagy; 1918. 02. 01. táborszernagy

Beosztásai: 1883. 08. 18. a cs. és kir. 3. vartüzér-zászlóaljban, Bécs; 1888. 09. 01. a cs. és kir. 14. hadtest-tüzérezredben, Bécs; 1888. 11. 01. a cs. és kir. 6. lovasdandár vezérkari tisztje, Kassa; 1891. 10. 18. a cs. és kir. VI. hadtest vezérkari osztályán, Kassa; 1893. 09. 01. harcászati- és hadseregszervezet-tanár a cs. és kir. tüzérségi hadapródiszólóban, Bécs; 1896. 08. 31. a cs. és kir. haderő vezérkari főnökének rendelkezésére, Bécs; 1896. 11. 01. a 12. század parancsnoka a cs. és kir. 28. gyalogezredben, Trient; 1898. 11. 01. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 5. osztályának főnökhelyettese, Bécs; 1903. 04. 20. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 49. gyalogezredben, Brünn; 1906. 05. 13. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 49. gyalogezredben, Brünn; 1907. 04. 15. a cs. és kir. 49. gyalogezred parancsnoka, Brünn; 1911. 04. 11. a cs. és kir. 9. gyalogdandár parancsnoka, Olmütz; 1911. 08. 08. a cs. és kir. 9. gyalogdandár és a hadtest-tisztiiskola parancsnoka, Olmütz; 1914. 08. 02. a cs. és kir. 9. gyalogdandár parancsnoka az orosz fronton; 1914. 09. 19. a cs. kir. 45. Landwehr gyaloghadosztály megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1914. 10. 07. a cs. kir. 45. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1916. 07. 11. a cs. kir. Honvédelmi Minisztérium rendelkezésére, Bécs; 1916. 10. 04. felmentve a cs. kir. 45. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoksága alól, Graz; 1917. 07. 18. a katonai parancsnok helyettese, Przemyśl; 1918. 02. 21. katonai parancsnok, Mostar; 1918. 07. 01. várakozási illetékel határozatlan időre szabadságolva, de meghagyva beosztásában, Mostar; 1918. 09.

01. felmentve, kéthavi szabadságon, Graz; 1918. 11. 01. visszahelyezve a korábbi várakozási illetékekkel szabadságolt állományba, Graz; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Graz
- Fontosabb írásai:* Die Thätigkeit des Generalstabs-Offiziers im Kriege. Teile 1–2. Kaschau, 1892.; Das Exerzier-Reglement für die französische Infanterie vom Jahre 1894. In: ÖMZ 1897. II. Band. 45–73. o.; Fünf taktische Aufgaben über Führung und Verwendung der Feld-Artillerie. Applicatorisch behandelt. Hefte 1–2. Wien, 1897–1898.; Das Exercier-Reglement für die russische Infanterie vom Jahre 1897. Eine kritische Betrachtung. Wien, 1898.; Unser Infanterie-Regiment Nr. 28. In: ÖMZ 1898. II. Band 145–154. o.; Die Schlacht bei Aspern und Esslingen 21. und 22. Mai 1809. Wien, 1899.; Das neue Exercier-Reglement für die deutsche Feldartillerie. In: ÖMZ 1899. IV. Band 177–179. o.; 1900. I. Band 46–76., 193–229. o.; Artilleristischer Aufklärungsdienst. In zwei Beispielen applicatorisch behandelt. Wien–Leipzig, 1900.; Führung und Verwendung der Divisions-Artillerie einer Infanterie-Truppen-Division. An einem Beispiele applicatorisch behandelt. Wien, 1901.; Durchführung des artilleristischen Aufklärungsdienstes. Wien, 1901.; Der Angriff im Festungskriege. In: OMV LXIV. Band 1902. 357–446. o.; Landungen. In: ÖMZ 1903. I. Band 565–574. o.; Vierteljahreshefte für Truppenführung und Heereskunde. I–II. Heft, valamint Der Küstenkrieg. 1903. In: ÖMZ 1904. I. Band Literaturblatt 80–82. o.; Der Kampf um Gürtelfestungen. 1903. In: ÖMZ 1904. I. Band. Literaturblatt 22–23. o.; Kriegsgeschichtliche Beispiele des Festungskrieges aus dem deutsch–französischen Kriege von 1870–71. 7–8. Heft. 1903/04. In: ÖMZ 1904. I. Band. Literaturblatt 89. o.; Einiges über den Infanterieangriff. In: OMV LXIX. Band, 1904. 257–299. o.; Neue Beiträge zum Infanterieangriff. Wien, 1907.; Exerzierreglement und Festungskrieg. In: ÖMZ 1908. I. Band Literaturblatt 43. o.; Krieg 1809. II. Band. Italien. In: ÖMZ 1908. II. Band, Literaturblatt 91–92. o.; Vierteljahreshefte für Truppenführung und Heereskunde. 1910/4.; 1911/1–2. Heft. In: ÖMZ 1911. II. Band Literaturblatt 111–112. o.; Mitteilungen des k. k. Kriegsarchivs. Dritte Folge VII. Band. In: ÖMZ 1911. II. Band Literaturblatt 129–131. o.; Die Kriege Friedrichs des Grossen. Dritter Teil. Der siebenjährige Krieg 1756–1763. 8. und 9. Band. 1910–11. In: ÖMZ 1911. II. Band Literaturblatt 133–134. o.; Der Kampf um befestigte Feldstellungen. 1911. In: ÖMZ 1911. II. Band Literaturblatt 137. o.; Moltkes militärische Werke. Gruppe IV. Kriegslehren I–II. Teil. 1911. In: ÖMZ 1911. II. Band Literaturblatt 145–146. o.; Nachtübungen. 1911. In: ÖMZ 1911. II. Band Literaturblatt 150–151. o.
- Megjegyzés:* Leo von Smekal címzetes vezérőrnagy testvére.
- Források:* KAAKVI 3235. doboz; KA GBBL Diverse 740. doboz; KA VAS 1622. doboz; KA MKSM 1914 12-2/2-1, 1914 69-6/8-34, 1916 69-3/28; KA KM Präs. 1916 1-125/3; KA NL B/1000 Nr. 353., B/1695 Nr. 1; KA Ms Allg. 465., 466.; KA Pensionsbuch Band IV. 394. o.; KA *Hubatka* 7. o.; PVBL 79/1915. 1851. o.; *Steiner* 169. o.; ÖBL Band XII. 365. o.

gyalogsági tábornok

1851. 06. 22. Canke (Károlyvárosi Katonai Határőrvidék) –
1930. 01. 28. Kolozsvár (Románia)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: határőr

Iskolái: katonai határőr iskola, Otočac; 1871–1873 gyalogsági hadapródiskola, Innsbruck

Nyelvismerete: német és horvát (t.), magyar és román (m.)

Hazai kitüntetései: 1882. KM; 1897. 04. 19. MVK3.; 1895. 09. 01. D3; 1898. 12. 02. MJM98; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 11. 10. EKO-R3; 1910. 09. 01. D2; 1913. 08. 12. LO-R, 1913. MK13; 1914. 10. 25. EKO-R2 (KD); 1915. 10. 21. MVK2. (KD); 1916. 03. 22. BMVM; 1917. 03. 27. LO-K (KDS)
utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. MVK2. (KD); KDS z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1917. 10. 11. Bolgár Katonai Érdemrend nagykeresztje hadidíszít-ménnyel

Hadjáratái: 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverése során főhadnagyként a következő ütközetekben vett részt: 02. 15. Rogoj-nyereg; 02. 22. Maljeva ravan; Urbljina Han; 02. 27. Ullok elfoglalása; 04. 28. Kalinovik

Előmenetele: 1870. 09. 01. tizedes; 1873. 05. 06. őrmester; 1873. 11. 01. hadapród őrmester; 1874. 04. 01. hadapród tiszthelyettes; 1874. 11. 01. hadnagy; 1879. 11. 01. főhadnagy; 1887. 05. 01. 2. osztályú százados; 1889. 05. 01. 1. osztályú százados; 1897. 11. 01. őrnagy; 1903. 05. 01. alezredes; 1906. 05. 01. ezredes; 1911. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 11. 01. altábornagy; 1918. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1870. 09. 01. a cs. kir. 2. határőr gyalogezredben, Otočac; 1871. 03. 16. a cs. és kir. 7. gyalogezredben, Innsbruck; 1874. 11. 01. a cs. és kir. 51. gyalogezredben, Kolozsvár; 1880. 04. 01. ezredsegédtiszt a cs. és kir. 51. gyalogezredben, Nagyvárad, Kolozsvár; 1887. 05. 01. századparancsnok a cs. és kir. 51. gyalogezredben, Kolozsvár; 1897. 11. 01. a 2. zászlóalj parancsnoka a bosznia–hercegovinai 4. gyalogezredben, Bécs; 1899. 01. 01. kiegészítő kerületi és pótzászlóalj parancsnok a bosznia–hercegovinai 4. gyalogezredben, Mostar; 1904. 04. 30. a bosznia–hercegovinai 2. gyalogezredben, Banjaluka; 1904. 07. 01. a 3. zászlóalj parancsnoka a bosznia–hercegovinai 2. gyalogezredben, Banjaluka; 1907. 03. 21. a cs. és kir. 2. gyalogezred parancsnoka, Nagyszeben; 1909. 10. 23. a cs. és kir. csendőrség parancsnoka, Bosznia–Hercegovinában; 1914. 09. egy cs. és kir. kombinált dandár parancsnoka a szerb fronton; 1915. 03. 31. a cs. és kir. 59. gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1915. 07. 25. a cs. és kir. 59. gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1915. 09. a cs. és kir. 59. gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1916. 02. 26. a m. kir. 42. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1917. 03. 15. beosztva a cs. és kir. gyalogsapatok főfelügyelője mellé, Bécs; 1918. 05. 01. a cs. és kir. gyalogsapatok főfelügyelőjének helyettese, Bécs; 1918. 07. 01. várakozási illetékkal

szabadságolva, Kolozsvár; 1918. 10. 09. katonai parancsnok, Zágráb; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Budapest

Források: KA AKVI 3243. doboz; KA GBBL Fremde 61. doboz; KA KM Präs. 1916 1-72/1, 1916 1-72/1-2, 1917 1-62/1, 1918 1-20/263, 1918 1-79/7, 1918 1-190/1,2, KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 466.; KA Pensionsbuch Band IV. 394. o.; KA *Hubatka* 16. o.; PVBL 43/1909. 830. o., 42/1913. 402. o., 74/1914. 928. o., 172/1915. 4341. o., 62/1916. 1713. o., 65/1917. 2059. o.; *Broucek* 1980. 510–511. o.; ÖBL XII. Band 384. o.; <http://www.diemorgengab.at/fimljansa/aljamem00.htm>

Sorsich Béla, severini

[Sorsich, Béla, von Severin]

gyalogsági tábornok

1860. 04. 17. Pest (Pest vármegye) –

1930. 12. 29. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nő

Az apa foglalkozása: ügyvéd

Iskolái: a szabadkőművesi intézet négy osztálya, Drezda; 1873–1875 a Haditengerészeti Akadémia két évfolyama, Fiume; 1875–1877 gyalogsági hadapródiskola, Brünn

Nyelvismerete: magyar, német és olasz (t.), szlovák (m.), francia (kie.)

Hazai kitüntetései: 1878. KM; 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 08. 21. MVK3.; 1902. 01. 28. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 04. 10. EKO-R3; 1912. 01. 28. D2; 1916. 01. 06. MVK2. (KD); 1916. 01. 12. EKO-R2 (KD); 1916. 03. 26. BMVM; 1917. 08. 05. S z. EKO-R2 (KD); 1917. 08. 05. KDS z. BMVM; 1917. 08. 27. LO-K (KDS)

é. n.: S z. MVK2 (KD)

utólag: különös kormányzói dicsérő elismerés

Külföldi kitüntetései: 1916. 05. 20. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1916. 12. 29. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya; 1917. 10. 31. Bolgár Katonai Érdemrend I. osztálya hadidíszítménnyel

Címek és rangok: 1903. 09. 05. öröklött magyar nemesség megerősítése és magyar nemesi előnév adományozása

Hadjáratái: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállása során hadnagyként a következő ütközetekben vett részt: 09. 14. Šamac (török); 09. 15. Gradačac; 09. 19. Srebrenik; 09. 21. Majevica-Planina

Előmenetele: 1877. 01. 28. vadász; 1877. 02. 01. címzetes alvadász; 1877. 04. 06. címzetes szakaszvezető; 1877. 09. 11. címzetes fővadász; 1877. 09. 15. hadapród; 1877. 12. 01. hadapród tiszthelyettes; 1878. 05. 01. hadnagy; 1883. 01. 01. főhadnagy; 1889. 09. 18. 2. osztályú százados; 1892. 05. 01. 1. osztályú százados; 1897. 11. 01. őrnagy;

1903. 05. 01. alezredes; 1906. 05. 01. ezredes; 1911. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 11. 01. altábornagy; 1918. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1877. 01. 28. a cs. és kir. 25. tábori vadászzászlóaljban, Brünn; 1877. 12. 01. alakulatánál, Ungarisch Hradisch; 1878. 03. 01. a cs. és kir. 44. gyalogezredben, Mostar; 1884. 09. 18. tanár; század és fegyvertiszt a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskolában, Budapest; 1888. 09. 18. a magyar nyelv tanára a cs. és kir. katonai akadémián, Bécsújhely; 1890. 09. 18. a 13. század parancsnoka a cs. és kir. 44. gyalogezredben, Budapest; 1890. 12. 31. a 13., a 3. és a 6. század parancsnoka a cs. és kir. 26. gyalogezredben Esztergom, Győr; 1895. 11. 01. a m. kir. 24. honvéd gyalogezredben, Budapest; 1896. 06. 30. az 1. zászlóalj parancsnoka a m. kir. 9. honvéd gyalogezredben, Kassa; 1898. 05. 24. a m. kir. honvéd hadapródiskola parancsnoka, Pécs; 1903. 08. 21. a 2. zászlóalj parancsnoka a m. kir. 6. honvéd gyalogezredben, Zombor; 1904. 09. 12. a 2. zászlóalj parancsnoka a m. kir. 18. honvéd gyalogezredben, Sopron; 1905. 05. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a m. kir. 18. honvéd gyalogezredben, Sopron; 1906. 12. 23. a m. kir. 8. honvéd gyalogezred parancsnoka, Lugos; 1911. 05. 08. beosztva a m. kir. V. honvédkerületi parancsnokságra, Kolozsvár; 1912. 04. 13. a m. kir. 82. honvéd gyalogdandár parancsnoka, Veszprém; 1913. 03. 01. a m. kir. 80. honvéd gyalogdandár parancsnoka, Pécs; 1914. 03. 09. városparancsnok, Budapest; 1914. 07. 26. hídfőparancsnok, Budapest; 1915. 07. 16. katonai körzetparancsnok a Szávánál a szerb fronton; 1915. 10. 01. a Sorsich-csoport parancsnoka a szerb fronton; 1916. 02. 06. – 08. 20. a cs. és kir. 63. gyaloghadosztály parancsnoka Albániában; 1916. 09. 04. a m. kir. 70. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1917. 02. 01. a m. kir. 70.; 71. honvéd gyaloghadosztályt és a cs. és kir. 8. hegyi dandárt tömörítő Sorsich-csoport parancsnoka a román fronton; 1917. 03. 16. a m. kir. 70. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka a román fronton; 1918. 01. 26. – 05. 28. m. kir. 70. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1918. 07. 07. katonai parancsnok Kassa; 1918. 10. 01. várakozási illetékkal szabadságolva, de meghagyva beosztásában, Kassa; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Budapest; 1919. 11. 01. a tábornoki becsületügyi választmány tagja és elnöke, Budapest

Fontosabb írásai: A harcgyakorlatok (viszonossággal) tervezése, végrehajtása és vezetése. In: LAK 1903. 413–444. o.; Alkalmazó megbeszélés a terepen. Tárgya: Ütközet félbeszakítása állásban lévő ellenséggel szemben. In: LAK 1906. 62–74. o.

Megjegyzés: A család 1822. 04. 19-én kapott magyar nemességet. 1930. 12. 31-én temették el a budapesti Farkasréti temetőben.

Források: HL AKVI 26085; KA GBBL Fremde – 1864. 62. doboz; HL HM 1928. Ált. 4. oszt.; KA MKSM 1914 69-6/6-7, 1914 70-1/21; KA KM Präs. 1916 6-6/12; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353., 356.; KA Ms Allg. 465.; KA *Hubatka* 16. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 393. o.; PVBL 7/1916. 129. o., 10/1916. 244. o., 63/1916. 1747. o., 2/1917. 49. o., RK 1910/12. 91. o., 1913/66. 644. o., 1916/133. 2728. o., 1917/114. 2199. o. 1917/150. 2823. o.; *Steiner* 18. o.; *Gerő* 194. o.; ÖBL Band XII. 432. o.; NYUKOSZ 1931/1. sz. 7. o.; *Kempelen* IX. k. 427. o.; OSZK gyászjelentés

dc_633_12
Stöger-Steiner, Rudolf,
Freiherr von Steinstätten

vezérezredes

1861. 04. 26. Pernegg (Stájerország) –
1921. 05. 12. Graz (Stájerország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: mostohaapja cs. és kir.
őrnagy

Iskolái: három reáliskolai osztály; 1875–1879 gya-
logsági hadapródiskola, Liebenau bei Graz;
1884–1886 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), magyar (m.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1899.

09. 02. MVK3.; 1903. 04. 29. D3; 1906. 09.

28. EKO-R3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1912.

07. 22. LO-R; 1913. 04. 29. D2; 1914. 10.

03. EKO-R2 (KD); 1915. 08. 03. MVK2.

(KD); 1916. 03. 02. EKO-R1 (KD); 1916.

04. 22. EZ1-RK (KD); 1917. 04. 29. LO-1 (KDS); 1917. 08. 03. VSt-RK (KD); 1917.

08. 15. BMVM (KD)

utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. MVK2. (KD); S z. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1887. 10. 07. Szerb Takovo Rend V. osztálya; 1890. 01. 08. Perzsa

Nap és Oroszlán Rend IV. osztálya; 1910. 04. 20. Románia Csillaga Rend parancsnoki

keresztje; 1911. 07. 28. Román Korona Rend nagytiszti keresztje; 1911. 10. 20. Kínai

Kettős Sárkány Rend II. osztályának 2. fokozata; 1913. 07. 19. Török Oszmán Rend

II. osztálya; 1915. 05. 28. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1917. 11. 26. Német

(Porosz) Vaskereszt I. osztálya; 1917. 12. 13. Török arany Imtiaz Érem, Török Dicső-

ség Rend Érdemérme és Lippei Háborús Érdemkereszt; 1918. 05. 01. Német Lovag-

rend Mária Keresztje; 1918. 06. 04. Porosz Vörös Sas Rend I. osztálya kardokkal;

1918. 06. 09. Bajor Katonai Érdemrend nagykeresztje kardokkal és a Schaumburg-

Lippe Hercegség Hű Szolgálatért Érdemkereszt; 1914; 1918. 09. 16. Szász Albert

Rend nagykeresztje csillaggal és kardokkal továbbá a Württembergi Korona Rend

nagykeresztje kardokkal; 1918. 09. 22. Máltai Lovagrend magisztrális nagykeresztje

Címek és rangok: 1892. 10. 25. osztrák nemesi cím és előnév; 1916. 06. 04. titkos taná-

csos; 1918. 04. 28. osztrák bárói rang; 1918. 08. 12. a cs. és kir. 9. tábori vadászász-

lólaj tulajdonosa

Előmenetele: 1878. 04. 29. vadász; 1879. 04. 21. címzetes alvadász; 1879. 07. 11. címzetes

fővadász; 1879. 09. 01. hadapród; 1880. 01. 01. hadapród tiszthelyettes; 1880. 11. 01.

hadnagy; 1886. 05. 01. főhadnagy; 1890. 05. 01. 1. osztályú százados; 1896. 11. 01. ör-

nagy; 1899. 11. 01. alezredes; 1903. 05. 01. ezredes; 1909. 11. 01. vezérőrnagy; 1912.

11. 01. altábornagy; 1915. 11. 01. gyalogsági tábornok; 1918. 05. 01. vezérezredes

- Beosztásai:* 1878. 04. 29. a cs. és kir. 9. tábori vadászászlóaljban, Graz, Bruck an der Mur, Judenburg; 1887. 02. 15. a Vezérkar Igazgatási Irodájában, Bécs; 1887. 04. 28. a cs. és kir. 50. gyalogdandár vezérkari tisztje, Bécs; 1889. 10. 15. a cs. és kir. 8. hegyidandár vezérkari tisztje, Foča; 1890. 04. 16. a cs. és kir. 18. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Mostar; 1891. 10. 18. a cs. és kir. I. hadtest vezérkari osztályán, Krakkó; 1895. 05. 01. a cs. és kir. 9. tábori vadászászlóaljban, Villach; 1896. 05. 01. második törzstiszt a cs. és kir. VI. hadtest vezérkari osztályán, Kassa; 1896. 10. 01. a cs. és kir. Hadiiskola harcászati tanára, Bécs; 1899. 10. 21. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 12. gyalogezredben, Komárom; 1901. 09. 24. a törzstisztjelölteket vizsgáztató bizottság elnökének rendelkezésére, Bécs; 1907. 03. 28. a cs. és kir. 74. gyalogezred parancsnoka, Reichenberg; 1909. 03. 14. a cs. és kir. 56. gyalogdandár parancsnoka, Görz; 1910. 03. 24. a cs. és kir. hadsereg lövésziskolájának parancsnoka, Bruck an der Leitha; 1912. 07. 22. a cs. és kir. 4. gyaloghadosztály parancsnoka, Brünn; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 4. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 04. 21. a Stöger-Steiner-csoport parancsnoka az orosz fronton; 1915. 05. 11. a Stöger-Steiner kombinált gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 06. 07. a cs. és kir. 62. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 07. 26. a cs. és kir. XV. hadtest megbízott parancsnoka az olasz fronton; 1915. 10. 05. a cs. és kir. XV. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1917. 04. 12. – 1918. 11. 11. cs. és kir. hadügyminiszter, Bécs; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Innsbruck, 1920. 01. 01-től Graz
- Fontosabb írásai:* Artillerie-Verwendung im Feldkriege. In: OMV LXII. Band 1901. 260–277. o.; Sechs taktische Aufgaben samt Besprechung gestellt und gelöst in den Umgebung von St. Pölten. Wien. 1906.; Taktische Aufgaben für Stabsoffiziersaspiranten. In: ÖMZ 1906 I. Band 77–92., 220–230., 453–463., 935–952. o.; ÖMZ 1906. II. Band 1076–1084., 1583–1591. o.; Harcászati feladatok törzstisztjelöltek számára. In: LAK 1906. 155–169., 275–284., 432–442., 1056–1071.; 1195–1203., 1440–1448. o.; Über die taktische Verwendung und Führung von Infanterie-Maschinengewehrabteilungen im Gefechte. Wien, 1913.
- Megjegyzés:* Édesapja gyáros volt. 1891. 10. 11-én neve Stögerről Stöger-Steinerre változott, mivel Josef Steiner Edler von Steinstätten őrnagy mostohaapja adoptálta, 1892. 10. 25-én nemesi címét és címerét rá ruházta. 1921. 05. 14-én temették el a grazi Zentralfriedhofban.
- Források:* KA AKVI 3357. doboz; KA GBBL Abg. 1921. 1/159.; GBBL Steiermark bis 1864. 4451. doboz; KA MKSM 1917 84-5/1-29, 1918 13-2/46; KA KM Präs. 1918 6-33/2; KA NL B/691 Nr. 22., B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 427., 466.; KA Pensionsbuch Band V. 7. o.; KA *Pallua-Gall* 115. o.; PVBL 1/1890. 5. o., 244/1917. 9643. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; ÖBL 61. Lieferung 291. o.; Lexikon I. vh. 625–626. o.; *Broucek* 1980. 466. o.; *Broucek* 2009. 284. o.; *Steiner* 14. o.; *Böölöny-Hubai* 531. o.; *Döfering* 1928. 302. o.; *Döfering* 1989. 521. o.; *Ludwigstorff* 1994. 233–241. o.; Partenzettel; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/stoeger.htm

dc. 633. 12

Stürgkh, Josef Maria Aloysius, Graf von

címzetes gyalogsági tábornok

1862. 06. 28. Graz (Stájerország) –

1946. 01. 11. Baden bei Wien (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 fiú, 1 lány

Az apa foglalkozása: földbirtokos

Iskolái: főgimnázium érettségivel, Graz; 1881 tartalékos tiszti vizsga, Graz; 1882 kiegészítő tényleges tiszti vizsga; 1886–1888 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és francia (t.), orosz (m. j.), szlovák és olasz (m.)

Hazai kitüntetései: 1882. 09. KM; 1896. 09. 28. EKO-R3; 1898. 12. 02. MJM98 u. SHJM98; 1900. 05. 06. LO-R; 1902. 10. 06. BMVM; 1907. 02. 06. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 03. 12. MVK3.; 1913. 08. 04. MK13; 1915. 07. 24. MVK 2. (KD); 1917. 02. 05. D2; 1917. 08. 04. GMVM

Külföldi kitüntetései: 1890. 01. 21. Német Lovagrend Mária Keresztje; 1897. 01. 12. Román Korona Rend parancsnoki keresztje; 1898. Szász Albert Rend parancsnoki keresztje; 1901. Bajor Katonai Érdemrend tiszti keresztje; 1902. Porosz Korona Rend II. osztálya gyémántdisztiménnyel; 1915. 01. 25. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1917. 07. 19. Porosz Korona Rend I. osztálya kardokkal, Bajor Katonai Érdemrend I. osztálya kardokkal, Szász Albert Rend nagykeresztje kardokkal és a Württembergi Frigyes Rend nagykeresztje kardokkal

Címek és rangok: 1890. 02. 17. cs. és kir. kamarás

Hadjáraitai: 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésében tartalékos hadnagyként a következő ütközetben vett részt: 05. 03. Goliš

Előmenetele: 1880. 10. 01. egyéves önkéntes vadász; 1881. 03. 31. címzetes őrvezető; 1881. 06. 04. címzetes alvadász; 1881. 07. 31. 1. osztályú lövész; 1881. 11. 01. tartalékos hadnagy; 1882. 11. 01. hadnagy; 1888. 11. 01. főhadnagy; 1891. 11. 01. 1. osztályú százados; 1897. 11. 01. őrnagy; 1901. 05. 01. alezredes; 1904. 11. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 05. 01. altábornagy; 1917. 08. 10. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1880. 10. 01. a cs. és kir. 21. gyalogezredben, Graz; 1881. 03. 31. a cs. és kir. 27. tábori vadászászlóaljban, Graz; 1882. 02. 01. a cs. és kir. 36. tábori vadászászlóalj 4. századában, Znaim; 1882. 09. 01. a cs. és kir. 8. tábori vadászászlóaljban, Prijepolje; 1884. 09. 14. egy évre fizetés nélkül szabadságolva, Graz, Bécs; 1885. 09. 14. a cs. és kir. 9. tábori vadászászlóaljban, Klagenfurt; 1885. 11. 01. a cs. és kir. 8. tábori vadászászlóaljban, Klagenfurt, Marburg; 1888. 11. 01. a cs. és kir. 18. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Mostar; 1890. 10. 27. a cs. és kir. 3. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Linz; 1891. 10. 10. a cs. és kir. I. hadtest parancsnokságon, Krakkó; 1893. 11. 26. cs. és kir. katonai attasé, Bukarest; 1896. 10. 15. felmentve; 1896. 12. 01. a 16. század parancsnoka a cs. kir. 4. tiroli császárvasdász-ezredben, Linz; 1897. 08. 01. a Vezérkar Nyilvántartó Irodájában, Bécs; 1897. 11. 01. az uralkodó szárny-

segédje és cs. és kir. katonai áttasé, Berlin; 1902. 11. 01. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 97. gyalogezredben, Trieszt; 1904. 11. 01. különleges alkalmazású törzstiszt és a kezelőbizottság elnöke a cs. és kir. 97. gyalogezredben, Trieszt; 1905. 08. 01. a 3. zászlóalj megbízott parancsnoka a cs. és kir. 97. gyalogezredben, Trieszt; 1906. 05. 20. a 4. zászlóalj megbízott parancsnoka a cs. és kir. 97. gyalogezredben, Trieszt; 1906. 07. 15. különleges alkalmazású törzstiszt és a kezelőbizottság elnöke a cs. és kir. 97. gyalogezredben, Trieszt; 1906. 12. 17. a cs. és kir. 97. gyalogezred parancsnoka, Trieszt; 1910. 04. 16. a cs. és kir. 8. gyalogdandár parancsnoka, Brünn; 1912. 03. 31. beosztva a cs. és kir. I. hadtest parancsnokságra, Krakkó; 1914. 08. 04. cs. és kir. Hadsereg-főparancsnokság képviselője a Német Főhadiszálláson a nyugati fronton; 1915. 05. 17. a cs. és kir. Hadügyminisztérium rendelkezésére, Bécs; 1915. 07. 28. a Pozsonyi Katonai Parancsnokság területén található hadifogolytáborok és tisztii állomások szemlélője, Pozsony; 1917. 08. 01. várakozási illetékkal szabadságolva, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Im Deutschen Grossen Hauptquartier. Leipzig, 1921.; Politische und militärische Erinnerungen von Josef Stürgkh. Leipzig, 1922.; Das Bündnis der Mittelmächte. In: (Herausgegeben von *Eduard Ritter von Steinitz*): Erinnerungen an Franz Joseph I. Kaiser von Österreich apostolischer König von Ungarn. Berlin, 1931. 265–275. o.

Megjegyzés: A család 1729-ben kapott magyar nemességet. 1946. 01. 19-én temették el a bécsi Hietzinger Friedhofban.

Források: KA AKVI 3393. doboz; KA GBL Steiermark bis 1864. 4453. doboz; KA VAS 1710. doboz; KA NL B/61 Nr. 26.; KA Ms Allg. 465.; KA *Pallua-Gall* 140. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 346. o.; PVBL 1/1897. 4. o.; 34/1902. 394. o.; *Kempelen* IX. k. 465. o.; Partenzettel

Szurmay Sándor, uzsoki, báró [Szurmay, Alexander, Freiherr von Uzsok]

gyalogsági tábornok

1860. 12. 19. Boksánbánya (Krassó vármegye) –
1945. 03. 26. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 lány

Az apa foglalkozása: polgár

Iskolái: 1871–1874 állami főreáliskola (főreáltanoda) három

osztálya, Szeged; 1882–1884 a honvéd Ludovika Aka-

démia előkészítő és tisztképző tanfolyama, Budapest; 1886–1887 a honvéd Ludovika

Akadémia felsőbb tisztii tanfolyama, Budapest; 1887–1889 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: magyar és német (t.), szlovák és román (m.), francia (sz.)

- Hazai kitüntetései:* 1898. 10. 25. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 10. 10. EKO-R3; 1905. 11. 19. BMVM; 1908. 10. 09. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 10. 04. FJO-OK; 1912. 09. 09. LO-R; 1915. 01. 23. MVK2. (KD); 1915. 05. 30. EKO-R1 (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1916. 05. 23. LO-1 (KD); 1916. 11. 13. BMVM; 1917. 08. 14. MMT0-R; 1917. 10. 01. D2; 1918. 05. 23. VSt-RK (KD); 1930. 11. 03. Magyar Háborús Emlékérem kardokkal, sisakkal
utólag: S z. MVK2 (KD); S z. EKO-R1 (KD); S z. LO-1 (KD); KDS z. BMVM
- Külföldi kitüntetései:* 1915. 04. 08. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1915. 06. 14. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya; 1918. 10. 15. Török Medzsidi Rend I. osztálya kardokkal
- Címek és rangok:* 1897. a Magyar Képzőművészeti Társaság tagja; 1912. 01. 01. – 1915. 01. 01. a m. kir. Honvéd Tiszti Özvegyek és Árvák Segélyellátási Intézetének igazgatótanácsi tagja; 1915. 07. 09. Boksánbánya díszpolgára; 1916. 07. 11. Ungvár díszpolgára; 1917. 03. 08. titkos tanácsos; 1917. 08. 17. magyar bárói rang; 1917. 11. 07. a Mária Terézia Katonai Rend rendi káptalanjának tagja; 1918. 05. 23. nemesi előnév; 1918. 08. 12. a m. kir. 20. honvéd gyalogezred tulajdonosa; 1918. 10. 20. Bánffyhyunad, Nagyvárad, Győr, Pápa díszpolgára; 1921. 11. 11. a m. kir. Államrendőrség Detektívtestülete Nyugdíjpótló- és Segélyző Egyesületének alapító tagja; 1927. a magyar parlament felsőházának örökös tagja; 1929. 06. 16. vitézi cím
é. n.: az Országos Sporthorgász Szövetség elnöke, az Országos Halászati Egyesület alelnöke, a Vadászati Védegylet tagja, a Nemzeti Kaszinó, az Országos Kaszinó, a Magyar Tiszti Kaszinó, a Nyugalmazott Katonatisztek Országos Szövetsége és a Tisza Kör tagja; Nagykanizsa, Cinkota (Mátyásföld) díszpolgára
- Előmenetele:* 1882. 10. 01. honvéd; 1883. 08. 29. címzetes őrmester; 1884. 08. 19. hadnagy; 1889. 11. 01. főhadnagy; 1892. 05. 01. 2. osztályú százados; 1895. 05. 01. 1. osztályú százados; 1898. 05. 01. őrnagy; 1901. 11. 01. alezredes; 1905. 05. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1914. 05. 01. altábornagy; 1917. 08. 10. gyalogsági tábornok; 1941. m. kir. vezérezredes
- Beosztásai:* 1882. 10. 01. a m. kir. 18. honvéd gyalogzászlóaljban, Lugos; 1887. 11. 01. a m. kir. 13. honvéd gyalog feldandár 1. zászlóaljában, Pozsony; 1889. 11. 01. a cs. és kir. IV. hadtest vezérkari osztályán, Budapest; 1890. 11. 08. a m. kir. Honvédelmi Minisztérium 1. ügyosztályán, Budapest; 1891. 05. 01. a Vezérkar Hadművelti és Különleges Vezérkari Munkák Irodájában, Bécs; 1891. 11. 01. a Vezérkar Vasúti Irodájában, Bécs; 1892. 05. 01. fogalmazótiszt a m. kir. Honvédelmi Minisztérium 1. ügyosztályán, Budapest; 1898. 10. 27. az 1. zászlóalj parancsnoka a m. kir. 4. honvéd gyalogezredben, Nagyvárad; 1899. 10. 01. a m. kir. Honvédelmi Minisztérium 1. osztályán, Budapest; 1900. 09. 01. a m. kir. Honvédelmi Minisztérium 20. osztályának vezetője, Budapest; 1900. 12. 01. a m. kir. Honvédelmi Minisztérium 1. osztályának vezetője, Budapest; 1905. 11. 01. a m. kir. 20. honvéd gyalogezred parancsnoka, Nagykanizsa; 1907. 09. 28. a m. kir. Honvédelmi Minisztérium II. ügycsoportjának főnöke, Budapest; 1910. 02. 03. a m. kir. Honvédelmi Minisztérium I. ügycsoportjának főnöke, Budapest; 1914. 08. 17. a m. kir. Honvédelmi Minisztérium államtitkára, Budapest; 1914. 11. 22. a m. kir. 38. honvéd gyaloghadosztály megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 01. 14. a Szurmay-csoport parancsnoka az orosz fronton; 1916. 04. 01. a Szurmay-hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1917. 02. 09. felmentve

és az osztrák–magyar fegyveres erők utánpótlási ügyei főnökének rendelkezésére bocsátva, Budapest; 1917. 02. 19. – 1918. 10. 31. magyar honvédelmi miniszter, Budapest; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Budapest

Fontosabb írásai: A wörthi (froschweilleri) csata, 1870. augusztus 6-án. Budapest, 1890.; Az európai hadseregek ismertetése. Budapest, 1893.; Alkalmazó megbeszélések a spichereni csatáról. Budapest, 1897.; A Honvédség fejlődésének története annak felállításától napjainkig 1868–1898. Budapest, 1898.; A mohácsi hadjárat 1526-ban. Budapest, 1901. (LAK külön melléklete); Az orosz vörös veszedelem és Magyarország szerepe. Budapest, 1921.; Vadászemlékek, horgászemlények. Budapest, 1937.; A magyar katona a Kárpátokban. Budapest, 1940.

Megjegyzés: Apja Szurmay Mihály vasúti tisztviselő. 1919. 02. 25-től Szentgotthárdon, 1919. 03-tól 1919. 08. 03-ig Budapesten internálva. 1919 őszén a magyarországi francia katonai misszió összekötő tisztje. A budapesti Kerepesi temetőben temették el 1945. 03. 28-án.

Források: HL AKVI 28522; KA GBL Abgang I/II 3/139.; HL 1923 Ált. 4. osztály; HL FÜV 489. doboz; MKSM 1914 9-1/1-1, 1914 69-6/8-46, 1915 16-2/1, 1915 84-5/1-38, 1917 69-3/15, 1918 16-2/4; KA KM Präs. 1914 1-157/1, 1918 6-1/44; KA AOK KPQ 100. doboz; HL Pers. 173. doboz; KA NL B/691 Nr. 22., B/1000 Nr. 353., 362., 364., 381.; KA Ms Allg. 427.; HL Tgy. 1537, 1876.; KA *Pallua-Gall* 145. o.; PVBL 98/1918. 4742. o.; RK 1912/1. 5. o., 1912/32. 299. o.; *Steiner* 17. o.; *Gerő* 212. o.; *Hofmann-Hubka* 1944. 313–315. o.; Lexikon I. vh. 647. o.; *Gudenus* IV. k. 72–73. o.; MKK 1922. 365–370. o.; Révai Új Lexikona XVII. k. 2006. 650. o.; Honvédelmi miniszterek 59–60. o.; *Bachó* 991. o.; *Bölköny-Hubai* 2004. 456–457. o.; Rendjelek és kitüntetések, 1944. 254–255. o.; *Döfering* 1989. 528. o.; *Berkó* 1928. 51–53., 378–380. o.; *Doromby József, vitéz, ny. alezredes-Reé László* (szerk.): A magyar gyalogság. A magyar gyalogos katona története. Budapest, 1933. 459–460. o.; LAK 1899. 698. o.; Új Magyar Életrajzi Lexikon VI. k. 543–544. o.; *Kempelen* X. k. 246. o.

Tamásy Árpád, fogarasi [Tamásy, Árpád, von Fogaras]

táborszernagy

1861. 12. 09. Kőhalom (Kőhalmi Szász Szék) –
1939. 01. 31. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: református

Családi állapota: nő

Az apa foglalkozása: m. kir. ítélőtáblai bíró

Iskolái: öt gimnáziumi osztály, Nagyszeben; 1875–1878
katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1878–
1881 Műszaki Katonai Akadémia hadmérnök osztá-
lya, Bécs; 1886–1888 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: magyar és német (t.), olasz és francia (sz.)

- Hazai kitüntetései:* 1882. 11. KM; 1898. 12. 02. MJM98 u. SHJM98; 1900. 08. 16. BMVM; 1902. 10. 09. EKO-R3; 1906. 08. 18. D3; 1907. 04. 27. MVK3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 04. 10. LO-R; 1914. 06. 02. FJO-K m. St.; 1914. 11. 01. EKO-R2 (KD); 1918. 03. 07. LO-K (KDS); 1918. 10. 17. EZ1-RK (KD)
utólag: S z. EKO-R2 (KD)
- Külföldi kitüntetései:* 1898. 07. 07. Dán Dannebrog Rend lovagkeresztje; 1909. 10. 19. Spanyol Katonai Érdemrend III. osztályú keresztje
é. n.: Német Lovagrend Mária keresztje
- Címek és rangok:* 1899. 07. 09. magyar nemesi előnév; 1918. 08. 12. titkos tanácsos
- Hadjáratai:* 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésében hadnagyként vett részt a következő ütközetben: 04. 29. Dragalj
- Előmenetele:* 1881. 08. 18. hadnagy; 1885. 05. 01. főhadnagy; 1891. 11. 01. 1. osztályú százados; 1897. 11. 01. őrnagy; 1901. 05. 01. alezredes; 1904. 11. 01. ezredes; 1910. 11. 01. vezérőrnagy; 1913. 11. 01. altábornagy; 1917. 08. 01. tábornok (1918. 02. 19-én kapta visszamenőleg)
- Beosztásai:* 1881. 08. 18. a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Ubulac, Kamenno, Castelnuovo, Crkvice; 1884. 09. 01. a cs. és kir. Vasúti és Távíróezredben, Korneuburg; 1888. 11. 01. a cs. és kir. 23. gyalogdandár vezérkari tisztje, Krakó; 1890. 09. 29. a Vezérkar Vasúti Irodájában, Bécs; 1893. 04. 20. a cs. és kir. 18. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Mostar; 1894. 04. 19. a cs. és kir. XV. hadtest vezérkari osztályán, Szarajevó; 1896. 05. 01. az 1. század parancsnoka a cs. és kir. 24. tábori vadászszázalójában, Trembowla; 1897. 05. 01. a cs. és kir. 3. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Linz; 1897. 11. 01. az uralkodó Katonai Irodájában, Bécs; 1902. 10. 09. a 2. zászlóalj parancsnoka a m. kir. 18. honvéd gyalogezredben, Sopron; 1904. 09. 07. a m. kir. Honvédelmi delmi Minisztérium 1. osztályának vezetője, Budapest; 1907. 04. 27. a m. kir. Honvédelmi Minisztérium III. ügycsoportjának főnöke, Budapest; 1914. 06. 01. csoportfőnök a cs. és kir. Hadügyminisztériumban, Bécs; 1914. 09. 05. a m. kir. 23. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton, Przemyśl; 1915. 03. 22. – 1918. 02. 12. orosz hadifogságban, Szibírszk, Birjuc, Zadonsk; 1918. 03. 14. a m. kir. 20. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1918. 04. 28. a cs. és kir. XXII. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1918. 07. 28. a cs. és kir. IV. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Budapest
- Megjegyzés:* A család 1613. 04. 20-án kapott magyar nemesi címet. 1939. 02. 03-án tették el a budapesti Farkasréti temetőben.
- Források:* KA AKVI 3460. doboz; HL AKVI 19732; KA GBL Abgang I/II 2/151, 3/138.; GBL Fremde – 1864. 69. doboz; KA MKSM 1914 70-1/78, 1918 69-3/76; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353., 356., 382.; KA Ms Allg. 427.; KA Pensionsbuch Band V. 79. o.; KA Pallua-Gall 139. o.; Steiner 16–17. o.; Lexikon I. vh. 656. o.; *Nachtigal, Reinhard*: Die kriegsgefangene k. u. k. Generalität in Russland während des Ersten Weltkrieges. In: *Österreich in Geschichte und Literatur mit Geographie*, 47. Jahrgang. 2003/5. Heft. 258–274. o.; *Vitéz Révy Kálmán*: Tamásy Árpád tábornok. In: MKSZ 1939/3. sz. 237–239. o.; *Kempelen X.* k. 270. o.

dc 633, 12

Tersztyánszky, Karl, von Nádas
[Tersztyánszky Károly, nádasi]

vezérezredes

1854. 10. 28. Szokolca (Nyitra vármegye) –
1921. 03. 07. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Az apa foglalkozása: magánzó

Iskolái: 1864–1871 hat gimnáziumi osztály, Olmütz; 1871–
1873 katonai kollégium, St. Pölten; 1873–1877 katonai
akadémia, Bécsújhely; 1880–1882 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), magyar (j.), francia (m. j.),
cseh (m.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1901. 10. 13.

EKO-R3; 1902. 08. 30. D3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 02. 25. LO-R; 1912. 09. 01.
D2.; 1913. MK13; 1914. 10. 05. EKO-R1 (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1915.
11. 04. LO-GK (KD); 1916. 10. 17. MVK1. (KD); 1917. 03. 17. BMVM (KDS);
1917. 08. 03. VSt-RK (KD)

utólag: S z. EKO-R1. (KD); S z. LO-GK (KD); S z. MVK1. (KD)

Külföldi kitüntetései: 1892. 01. 09. Porosz Korona Rend III. osztálya; 1914. 07. 26. Pápai
Állam: „Pro ecclesia et pontifice” Érdemkereszt; 1915. 05. 28. Német (Porosz) Vas-
kereszt II. osztálya; 1915. 11. 03. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya; 1917. 02. 18.
Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje kardokkal

Címek és rangok: 1913. 04. 02. titkos tanácsos; 1913. 12. 21. a cs. és kir. 8. huszárezred
tulajdonosa

Előmenetele: 1877. 09. 01. hadnagy; 1882. 05. 01. főhadnagy; 1886. 05. 01. 1. osztályú
százados; 1892. 11. 01. őrnagy; 1895. 05. 01. alezredes; 1898. 05. 01. ezredes; 1904.
11. 01. vezérőrnagy; 1908. 11. 01. altábornagy; 1913. 05. 01. lovassági tábornok;
1916. 05. 01. vezérezredes

Beosztásai: 1877. 09. 01. a cs. és kir. 8. dragonyosezredben, Szentgyörgy; 1882. 09. 01.
a cs. és kir. 3. lovasdandár vezérkari tisztje, Marburg; 1883. 09. 01. a cs. és kir. 59. gya-
logdandár vezérkari tisztje, Czernovitz; 1885. 05. 01. a cs. és kir. IX. hadtest vezérkari
osztályán, Josefstadt; 1885. 09. 01. a cs. és kir. II. hadtest vezérkari osztályán, Bécs;
1888. 11. 01. a cs. és kir. 15. huszárezredben, Bécs; 1889. 05. 16. a 6. század parancs-
noka a cs. és kir. 15. huszárezredben, Álmosd; 1890. 10. 01. a cs. és kir. VIII. hadtest
vezérkari osztályán, Prága; 1892. 10. 21. a cs. és kir. lovashadosztály vezérkari főnöke,
Jaroslau; 1896. 01. 20. az 1. osztály parancsnoka a cs. és kir. 14. huszárezredben,
Czernowitz; 1896. 10. 15. a cs. és kir. dandár-tisztiiskola parancsnoka, Neu Zuczka;
1897. 05. 06. a cs. és kir. 1. dragonyosezred parancsnoka, Stanislau, Lańcut; 1903. 09. 26.
a cs. és kir. 8. lovasdandár parancsnoka, Brünn, Zágráb; 1907. 06. 18. a cs. és kir. lovas-
hadosztály parancsnoka, Lemberg; 1908. 04. 06. a cs. és kir. lovashadosztály parancs-
noka, Pozsony; 1910. 04. 18. a cs. és kir. 14. gyaloghadosztály parancsnoka, Pozsony;
1912. 09. 20. a cs. és kir. IV. hadtest megbízott parancsnoka és vezénylő tábornok,

- Budapest; 1912. 10. 01. a cs. és kir. IV. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Budapest; 1914. 08. 12. a cs. és kir. IV. hadtest parancsnoka a szerb fronton; 1914. 09. 03. a cs. és kir. IV. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1915. 02. 27. a Tersztyánszky-hadseregcsoporthoz parancsnoka az orosz fronton; 1915. 05. 22. a cs. és kir. balkáni had-
erők parancsnoka; 1915. 09. 08. a cs. és kir. 3. hadsereg parancsnoka a szerb fronton; 1915. 09. 18. felmentve, majd rendelkezési állományban, Budapest; 1916. 06. 07. a cs. és kir. 4. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1917. 03. 17. – 1917. 07. 11. a cs. és kir. 3. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1917. 08. 30. – 1918. 11. 03. a cs. és kir. Testőr Lovasszáhad kapitánya, Bécs; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs
- Fontosabb írásai:* Gefechtsausbildung der Kavallerie. In: KMH 1906. 15–27., 170–186. o.; 1907. 21–40. o.; Welche Lehren ergeben sich aus dem Kriege in Ostasien für die Verwendung der Kavallerie? In: KMH 1907. 186–189. o.; Die Kavallerieübungsreise (Gruppe II) 1906. In: KMH 1907. 398–418. o.; Zuckerfütterung im Training. In: KMH 1907. 635–637. o.; Kavallerieverwendung in Oberitalien. In: KMH 1908. 123–149. o.; Unterlassungssünden! In: KMH 1908. 470–483. o.; Streiflichter auf unsere Übungen, Inspizierungen und Exerzitieren. In: KMH 1908. 970–991. o.; Rückblick auf unseren vorjährigen Dienstritt. In: KMH 1909. 278–282. o.; Unsere Rekruten. In: KMH 1909. 994–997. o.; Feuerstärke und Hilfswaffen grösserer Kavalleriekörper. In: KMH 1910. 1–23. o.
- Megjegyzés:* A család 1460-ban kapott magyar nemesi címet. Apja Tersztyánszky István magánzó. 1921. 03. 09-én temették el a bécsi Zentralfriedhofban.
- Források:* KA AKVI 3482. doboz; HL AKVI 3243/1890; KA MKSM 1915 69-3/42-8 ad, 1915 84-5/1-38, 1917 84-5/1-29; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/691. Nr. 22., B/800 Nr 84a, B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 427., 466.; KA Pensionsbuch Band IV. 374. o.; KA *Pallua-Gall* 34. o.; PVBL 1/1892. 5. o., 42/1914. 466. o., 79/1915. 1851. o., 37/1917. 1082. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; *Steiner* 12. o.; *Lexikon* I. vh. 667. o.; *Ludwigstorff* 1994. 102–110. o.; *Pollmann Ferenc*: Balszerencse semmi más? Tersztyánszky Károly cs. és kir. vezérezredes élete és pályafutása. Budapest, 2003.; Révai Új Lexikona XVII. k. 2006. 840. o.; *Broucek* 1980. 267. o.; Der wahnsinnige General. In: *NWJ* 20. 03. 1927. 2. o.; *Rudolf Kiszling*: Ein Heerführer ohne Glück. In: *NWJ* 12. 09. 1924. 6. o.; *Sauer* 88. o.; *Lustig-Prean* 1939. 110–111. o.; *Kempelen* X. k. 307–308. o.; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/tersztyanszky.htm

Tišljár, Michael, Freiherr von Lentulis

címzetes gyalogsági tábornok

1853. 09. 16. Virje
(Varasdi Katonai Határőrvidék) –
1922. 04. 28. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus
Családi állapota: nő
Gyermekei: 3 fiú, 1 lány
Az apa foglalkozása: paraszt

- Iskolái:* 1868–1871 határőr ezrediskola, Belovár; 1871–1873 gyalogsági hadaparádiskola, Zágráb; 1881–1883 Hadiiskola, Bécs
- Nyelvismerete:* német és szerb-horvát (t.), francia és olasz (j.), szlovák (sz.)
- Hazai kitüntetései:* 1879. 02. 16. KM; 1897. 08. 21. D3; 1898. 12. 02. MJM98; 1902. 10. 18. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 09. 21. LO-R; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1911. 08. 21. D2; 1915. 06. 04. EKO-R1 (KD); 1916. 10. 26. EZ1-RK (KD)
- Külföldi kitüntetései:* 1916. 09. 30. Mecklenburg-Schwerin nagyhercegségi Katonai Érdemkereszt II. osztálya; 1917. 09. 02. Bolgár Szent Sándor Rend nagykeresztje
- Címek és rangok:* 1908. 05. 22. osztrák nemesi cím és előnév; 1917. 01. 04. osztrák bárói rang
- Hadjáratái:* 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában hadnagyként a következő ütközetben vett részt: 09. 05. Paklanica planina
- Előmenetele:* 1871. 08. 20. tizedes; 1872. 03. 06. címzetes őrmester; 1872. 10. 06. szakaszvezető címzetes őrmester; 1873. 11. 01. hadapród őrmester; 1874. 03. 01. hadapród tiszthelyettes; 1874. 05. 01. hadnagy; 1878. 11. 01. főhadnagy; 1885. 11. 01. 1. osztályú százados; 1892. 05. 01. őrnagy; 1895. 05. 01. alezredes; 1898. 05. 01. ezredes; 1904. 11. 01. vezérőrnagy; 1908. 05. 01. altábornagy; 1913. 04. 27. címzetes gyalogsági tábornok
- Beosztásai:* 1871. 08. 20. a cs. és kir. 16. gyalogezredben, Belovár; 1873. 12. 01. tanár a cs. és kir. 16. gyalogezred előkészítő iskoláján, Belovár; 1874. 05. 01. a cs. és kir. 16. gyalogezredben, Belovár; 1874. 11. 01. matematika- és történelemtanár a cs. és kir. 7. gyaloghadosztály előkészítő iskoláján, Trieszt; 1875. 12. 01. tanár a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskolán, Trieszt; 1878. 08. 14. a cs. és kir. 16. gyalogezredben, Belovár; 1878. 09. 16. beosztva a cs. és kir. 2. hadsereg hadművelleti irodájába, kezeletiszt a cs. és kir. Főhadparancsnokságon, Szarajevó; 1879. 02. 16. állami fogalmazó a bosznia–hercegovinai tartományi kormányzatnál és körzetparancsnok, Szarajevó; 1880. 12. 01. a cs. és kir. 69. gyalogezredben, Székesfehérvár; 1883. 11. 01. a cs. és kir. 38. gyalogdandár vezérkari tisztje, Budweis; 1885. 11. 01. a cs. és kir. 24. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Przemyśl; 1888. 04. 26. a cs. és kir. XIII. hadtest vezérkari osztályán, Zágráb; 1889. 10. 16. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1892. 04. 18. a cs. és kir. 35. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Kolozsvár; 1892. 10. 10. a cs. és kir. 22. gyalogezredben, Zára; 1892. 12. 01. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 22. gyalogezredben, Zára; 1895. 08. 01. a 3. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 22. gyalogezredben, Zára; 1895. 11. 16. létszámfeletti törzstiszt az ezredtörzsben a cs. és kir. 22. gyalogezredben, Zára; 1897. 10. 12. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 22. gyalogezredben, Zára; 1898. 07. 07. a cs. és kir. 71. gyalogezred parancsnoka, Bécs, Pozsony, Trencsén; 1904. 06. 16. a cs. és kir. 58. gyalogdandár megbízott parancsnoka, Reichenberg; 1904. 07. 13. a cs. és kir. 58. gyalogdandár parancsnoka, Reichenberg; 1906. 12. 03. a cs. kir. csendőrségi felügyelő helyettese, Bécs; 1907. 04. 12. cs. kir. csendőrségi felügyelő, Bécs; 1917. 02. 01. nyugdíjazás, Bécs
- Források:* KA AKVI 3509. doboz; KA GBLB Diverse 810. doboz; KA VAS 1761. doboz; KA MKSM 1911 36-2/1-3; KA NL B/1000 Nr. 435.; KA Pallua-Gall 33. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 352. o.; Döfering 1928. 315. o.; Döfering 1989. 534. o.

címzetes gyalogsági tábornok

1846. 11. 18. Bécs (Alsó-Ausztria) –

1926. 02. 21. Mauer bei Wien (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Az apa foglalkozása: kereskedő

Iskolái: 1861–63 tüzér iskolaszázad, Liebenau bei Graz;

1863–1866 tüzérakadémia, Mährisch-Weisskirchen;

1869–1872 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (m. j.), olasz (m.)

Hazai kitüntetései: 1890. 12. 26. MVK3.; 1891. 10. 01. D3; 1897. 10. 10. EKO-R3; 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 05. 11. LO-R; 1906. 07. 16. D2; 1908. 12. 02. MJK08; 1916. 08. 10. BMVM; 1917. 07. 14. FJO-GK (KD)

Külföldi kitüntetései: 1916. 04. 30. Lichtensteini Kormányzasi Jubileumi Emlékérem

Címek és rangok: 1907. 10. 10. titkos tanácsos

Előmenetele: 1866. 07. 16. 2. osztályú alhadnagy; 1870. 09. 01. hadnagy; 1872. 10. 31. főhadnagy; 1876. 05. 01. 1. osztályú százados; 1885. 11. 01. őrnagy; 1890. 11. 01. alvezredes; 1893. 05. 01. ezredes; 1899. 05. 01. vezérőrnagy; 1904. 05. 01. altábornagy; 1907. 10. 10. címzetes tábornok; 1908. 11. 15. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1866. 07. 16. a cs. kir. 42. gyalogezredben, Theresienstadt; 1870. 09. 01. a cs. és kir. 9. tábori tüzérezredben, Bécs; 1872. 10. 31. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1873. 05. 01. a Vezérkar Vasúti Irodájában, Bécs; 1875. 11. 01. a cs. és kir. 1. gyalogdandár vezérkari tisztje, Laibach; 1876. 05. 01. a cs. és kir. 6. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Graz; 1877. 05. 01. a Vezérkar Nyilvántartó Irodájában, Bécs; 1881. 06. 25. a cs. és kir. Főhadparancsnokság katonai osztályán, Zágráb; 1881. 12. 18. a cs. kir. 4. Landwehr lövészzászlóaljban, Bécsújhely; 1882. 04. 20. kiképzőkeret-parancsnok a cs. kir. 4. Landwehr lövészzászlóaljban, Bécsújhely; 1883. 06. 15. a cs. és kir. 6. Landwehr lövészzászlóalj megbízott parancsnoka, Linz; 1883. 11. 01. a cs. kir. 6. Landwehr lövészzászlóalj parancsnoka, Linz; 1884. 10. 02. a cs. kir. 7. Landwehr lövészzászlóaljban, Wels; 1886. 10. 01. tanár a cs. kir. Landwehr törzstiszti tanfolyamon, Bécs; 1887. 10. 29. a cs. kir. Landwehr főparancsnok hadsegédének helyettese és tanár a cs. kir. Landwehr törzstiszti tanfolyamon, Bécs; 1892. 05. 23. a cs. kir. 6. országos lövészzászlóalj parancsnoka, Bruneck; 1893. 04. 03. a cs. kir. 2. tiroli országos lövészezred parancsnoka, Bozen; 1895. 10. 28. a cs. kir. Landwehr törzstiszti tanfolyam parancsnoka, Bécs; 1897. 10. 10. a IV. a osztály parancsnoka a cs. kir. Honvédelmi Minisztériumban, Bécs; 1900. 04. 18. csoportfőnök a cs. kir. Honvédelmi Minisztériumban, Bécs; 1907. 11. 01. nyugdíjazás, Bécs; 1908. 04. 23-tól Mauer bei Wien; 1915. 04. 20. aktíválva, megbízva a cs. kir. Honvédelmi Minisztérium két felmentési csoportja egyesítésével, majd az egyesített felmentési csoport főnöke, Bécs; 1917. 07. 14 felmentve; 1919. 01. 01. visszahelyezve nyugdíjba, Mauer bei Wien

Források: KA AKVI 3546. doboz; KA GBBL Wien bis 1864 50. doboz; GBBL NAR

368. doboz; KA KM Präs. 1915 76-271-29.; 1917 72-4/11, KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Pensionsbuch Band IV. 177. o.; KA *Pallua-Gall* 1903. 444. o.; Landwehr PVBL 1916/68. 1056. o.

Trollmann, Ignaz, Freiherr von Lovčenberg

gyalogsági tábornok

1860. 11. 25. Steyr (Felső-Ausztria) –
1919. 02. 23. Graz (Stájerország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Az apa foglalkozása: cs. kir. csendőrőrmester

Iskolái: népiskola és alreáliskola, Steyr; 1876–1879 katonai főreáliskola, Mährisch-Weisskirchen; 1879–1882 katonai akadémia, Bécsújhely; 1885–1887 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), magyar (m.), francia (sz.), orosz (n.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1907. 08. 18. D3; 1908. 03. 28. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1913. 07. 10. MK13; 1914. 10. 25. EKO-R2 (KD); 1914. 11. 29. MVK2. (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1915. 06. 23. EKO-R1 (KD); 1915. 12. 12. LO-1. (KD); 1916. 01. 12. BMVM m. S; 1916. 03. 26. SMVM m. S; 1917. 08. 05. KD z. BMVM m. S u. KD z. SMVM m. S; 1917. 08. 14. MMTO-R; 1917. 08. 18. D2 utólag: S z. EKO-R2 (KD); S z. MVK2. (KD); S z. EKO-R1 (KD); S z. LO-1. (KD)

Külföldi kitüntetései: 1905. 07. 22. Szász Albert Rend parancsnoki keresztje; 1909. 08. 28. Porosz Korona Rend II. osztálya; 1915. 10. 20. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1916. 05. 25. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya; 1917. 09. 02. Török I. osztályú Liakat Érem és a Török Dicsőség Rend Érdemérme; 1918. 04. 20. Bolgár Szent Sándor Rend I. osztálya

Címek és rangok: 1916. 02. 17. Steyr díszpolgára; 1917. 04. 09. titkos tanácsos; 1917. 06. 01. Szkutari díszpolgára; 1917. 08. 17. osztrák bárói rang; 1918. 01. 19. osztrák nemesi előnév

Előmenetele: 1882. 08. 18. hadnagy; 1888. 05. 01. főhadnagy; 1890. 11. 01. 1. osztályú százados; 1896. 11. 01. őrnagy; 1900. 05. 01. alezredes; 1903. 11. 01. ezredes; 1910. 05. 01. vezérőrnagy; 1913. 05. 01. altábornagy; 1916. 11. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1882. 08. 18. a cs. és kir. 14. gyalogezredben, Linz; 1887. 11. 01. a cs. és kir. 13. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Banjaluka; 1888. 07. 14. a cs. és kir. 3. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Linz; 1889. 09. 16. a cs. és kir. 8. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Innsbruck; 1890. 09. 29. a cs. és kir. XIV. hadtest vezérkari osztályán, Innsbruck; 1893. 05. 01. a cs. és kir. 4. katonai térképészoszt. tagban, Dész, Czernowitz; 1894. 05. 01. a cs. és kir. 2. katonai térképészoszt. tagban,

Zilah, Nagyvárad; 1895. 05. 01. a cs. és kir. 2. katonai térképészosztág aligazgatója, Nagyvárad, Stanislau, Krakkó, Sztrij, Olmütz; 1897. 05. 01. a cs. és kir. 34. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Temesvár; 1901. 09. 20. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. kir. 21. Landwehr gyalogezeredben, Sankt Pölten; 1904. 04. 20. a cs. kir. 1. Landwehr gyalogezered parancsnoka, Bécs; 1910. 01. 18. a cs. kir. 43. Landwehr gyalogdandár parancsnoka, Graz; 1912. 10. 18. a cs. kir. 46. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka, Krakkó; 1913. 06. 07. a cs. és kir. 1. gyaloghadosztály parancsnoka, Szarajevó; 1914. 03. 30. a cs. és kir. 18. gyaloghadosztály parancsnoka, Mostar; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 18. gyaloghadosztály parancsnoka a szerb fronton; 1915. 01. 09. a cs. és kir. XIX. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1915. 09. 21. a cs. és kir. XIX. hadtest megbízott parancsnoka a balkáni fronton; 1915. 12. 12. a cs. és kir. XIX. hadtest parancsnoka a balkáni fronton; 1917. 10. 12. betegszabadságon, Graz; 1918. 01. 29. felmentve a XIX. hadtest parancsnoksága alól, Graz; 1918. 08. 30. a cs. és kir. hadügyminisztérium rendelkezésére, Graz; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Graz

Források: KA AKVI 3546. doboz; KA GBL PaD 171/75.; GBL Abgang I/II. 2/129.; KA MKSM 1915 84-5/1-38, 1917 16-2/3, 1918 69-3/88; KA KM Präs. 1917 1-121/3; KAAOK KPQ 100. doboz; KA Ms Allg. 427., 466.; KANL B/1000 Nr. 353., 362., 364.; KA Pensionsbuch Band V. 8. o.; KA *Pallua-Gall* 124. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*; 5/1919. 179. o.; Lexikon I. vh. 689–690. o.; *Steiner* 16. o.; Rendjelek és kitüntetések, 1944. 256–257. o.; *Döfering* 1928. 320. o.; *Döfering* 1989. 539. o.; *Hofmann–Hubka* 1944. 324–327. o.; *Lustig–Preat* 1939. 152–153. o.; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>; www.austro-hungarian-armyco.uk/biog/trollmann.htm

Tschurtschenthaler, Heinrich, von Helmheim

gyalogsági tábornok

1858. 02. 16. Bozen (Tirol) –

1918. 02. 11. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nős

Gyermekei: 1 lány

Az apa foglalkozása: bankár

Iskolái: gimnázium és érettségi, Bozen; két év jogi egyetemi tanulmányok, Innsbruck; 1877–1878 egyéves önkéntes iskola, Innsbruck; 1878 tartalékos tisztí vizsga, Innsbruck; 1879 kiegészítő hivatásos tisztí vizsga a gyalogsági hadapródiskolában, Innsbruck; 1882–1884 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), olasz (f.), francia (n. j.), angol (m. j.)

Hazai kitüntetései: 1879. 06. 26. KM; 1893. 10. 23. BMVM; 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 07. 16. D3; 1905. 10. 05. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 08. 01. SMVM; 1913.

08. 18. D2; 1913. 03. 09. LO-R; 1914. 11. 11. EKO-R2 (KD); 1916. 05. 01. LO-K (KD); 1916. 08. 02. EZ1-RK (KD)

utólag: 1917. 09. 07. S z. EKO-R2 (KD), S z. LO-K (KD)

Külföldi kitüntetései: 1893. 10. 13. Olasz Korona Rend lovagkeresztje; 1894. 10. 06. Olasz Szent Móric és Lázár Rend tiszti keresztje; 1897. 01. 09. Porosz Vörös Sas Rend III. osztálya

é. n.: Német Lovagrend Mária Keresztje

Címek és rangok: 1893. 11. 10. osztrák nemesi cím és előnév; 1916. 05. 19. titkos tanácsos
Hadjáratai: 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában tartalékos hadapród tiszthelyettesként vett részt, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1877. 10. 01. egyéves önkéntes gyalogos; 1878. 03. 14. címzetes őrvezető; 1878. 06. 01. címzetes tizedes; 1878. 08. 22. hadapród tiszthelyettes; 1878. 09. 01. tartalékos hadapród; 1878. 11. 01. tartalékos hadnagy; 1879. 10. 10. hadnagy; 1885. 05. 01. főhadnagy; 1889. 01. 01. 1. osztályú százados; 1895. 05. 01. őrnagy; 1897. 11. 01. alezredes; 1901. 05. 01. ezredes; 1907. 05. 01. vezérőrnagy; 1911. 05. 01. altábornagy; 1915. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1877. 10. 01. a cs. és kir. 49. gyalogezredben, Sankt Pölten; 1878. 11. 23. tartalékos állományba helyezve; 1879. 10. 10. aktiválva a cs. és kir. 49. gyalogezredben, Laibach, Görz; 1885. 05. 01. a cs. és kir. 68. gyalogdandár vezérkari tisztje, Fehértemplom; 1886. 10. 15. a cs. és kir. 15. gyalogdandár vezérkari tisztje, Innsbruck; 1888. 10. 16. a Vezérkar Vasúti Irodájában, Bécs; 1893. 11. 01. a cs. kir. tiroli vadász-ezred 5. zászlóaljában, Bozen; 1894. 03. 01. a 20. század parancsnoka a cs. kir. tiroli vadászezredben, Bozen; 1894. 10. 26. a cs. és kir. 13. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Bécs; 1895. 04. 16. Ludwig Windischgraetz herceg, lovassági tábornok csapatfőfelügyelő szárnysegédje, Bécs; 1899. 04. 19. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. kir. 4. tiroli császárvadász-ezredben, Linz; 1901. 10. 01. a cs. kir. 26. Landwehr gyalogezred parancsnoka, Marburg; 1907. 04. 18. a cs. és kir. 47. gyalogdandár parancsnoka, Przemyśl; 1909. 10. 25. beosztott tábornok a cs. és kir. XIV. hadtest parancsnokságon és a hadtest-tisztiiskola parancsnoka, Innsbruck; 1912. 04. 10. a cs. kir. 44. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka, Innsbruck; 1914. 08. 01. a cs. kir. 44. Landwehr gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 10. 12. csoportparancsnok (a cs. kir. 23. és 44. Landwehr gyaloghadosztály, 1914. 11. 06-tól a cs. kir. 4.; 43.; 44. Landwehr gyaloghadosztály és a m. kir. 101. népfelkelő dandár) az orosz fronton; 1914. 12. 03. a cs. és kir. XVIII. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton; 1915. 03. 22. betegszabadságon, Kaltenleutgeben; 1915. 05. 20. katonai parancsnok, Innsbruck, emellett még 1915. 12. 24-től körzetparancsnok Dél-Tirolban; 1916. 03. 01. katonai parancsnok, Innsbruck; 1916. 10. 21. felmentve; 1916. 11. 01. nyugdíjazás, Innsbruck; 1917. 09. 09. aktiválva, a cs. és kir. katonai nevelő- és képzőintézetek főfelügyelője, Bécs

Megjegyzés: 1918. 02. 14. után temették el Bozenben.

Források: KA AKVI 3556. doboz; KA GBBL PaD 168/16; GBBL NAR 369. doboz; GBBL Tirol bis 1864. 5895. doboz; KA MKSM 1914 69-6/8-49, 1917 70-1/53-3; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 350., 427.; KA Pallua-Gall 68. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 331. o.; PVBL 38/1893. 445. o.; Döfering 1928. 321. o.; Döfering 1989. 540. o.; Partenzettel

dc 633 12
**Üxküll-Gyllenband, Alexander August
Rudolf Leopold Friedrich, Graf von**

lovassági tábornok

1836. 10. 02. Potsdam (Poroszország) –

1915. 07. 13. Berchtesgaden (Németország)

Vallása: evangélikus

Családi állapot: nőtlen

Az apa foglalkozása: főudvarmester a württembergi királyi udvarban

Iskolái: főgimnázium, Stuttgart; hadapródvizsga, Mainz;

1858–1859 hadsegédi előkészítő tanfolyam; 1866–1867

Központi Lovasiskola, Bécs

Nyelvismerete: német és francia (t.), angol (j.), cseh és lengyel (m.)

Hazai kitüntetései: 1874. 03. 18. KM; 1878. 07. 21. D1; 1889. 01. 09. LO-R; 1894. 10. 14. EKO-R1; 1894. D2; 1899. 05. 18. LO-GK; 1898. 12. 02. SHJM98 u. MJM98; 1904. 07. 04. BMVM; 1905. 11. 01. MVK3.; 1907. 08. 12. StO-GK; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1914. 07. 05. Br. z. MVK3.

Külföldi kitüntetései: 1860. 07. 14. Nassaui Adolf Katonai és Polgári Érdemrend lovagkeresztje kardokkal; 1861. 06. 04. Toszkánai Katonai Érdemrend II. osztálya; 1864. 08. 27. Porosz Vörös Sas Rend III. osztálya; 1869. 10. 05. Török Medzsidi Rend III. osztálya; 1870. 01. 04. Török Oszmán Rend III. osztálya, Görög Megváltó Rend parancsnoki keresztje és a Hohenzollern Házirend II. osztályú keresztje; 1872. 10. 01. Orosz Szent Szaniszló Rend II. osztályú keresztje koronával, Porosz Korona Rend II. osztálya és a Szász Albert Rend parancsnoki keresztje; 1876. 01. 08. Orosz Szent Anna Rend II. osztályú keresztje; 1878. 07. 04. Spanyol Katolikus Izabella Rend nagykeresztje; 1880. 10. 03. Orosz Szent Szaniszló Rend II. osztályú keresztje csillaggal és koronával; 1883. 01. 03. Orosz Szent Vladimir Rend III. osztálya; 1884. 07. 13. Portugál Krisztus Rend nagykeresztje; 1885. 06. 14. Szász Fehér Sólyom Rend parancsnoki keresztje csillaggal; 1886. 07. 07. Württembergi Frigyes Rend parancsnoki keresztjének I. osztálya és a Szász Albert Rend parancsnoki keresztjének I. osztálya; 1888. 10. 02. Románia Csillaga Rend nagykeresztje; 1889. 01. 08. Szász Albert Rend nagykeresztje; 1891. 07. 10. Orosz Szent Anna Rend I. osztályú keresztje gyémántdiszítménnyel; 1893. 07. 07. Württembergi Frigyes Rend nagykeresztje; 1894. 07. 11. Porosz Vörös Sas Rend I. osztálya; 1896. 07. 18. Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztje; 1896. 10. 15. Orosz Szent Alexander Nyevszkij Rend; 1897. 07. 22. Sziámi Fehér Elefánt Rend I. osztálya; 1898. 01. 11. gyémántdiszítvány a Porosz Vörös Sas Rend nagykeresztjéhez és a Dán Dannebrog Rend nagykeresztje; 1899. 10. 23. Bolgár Szent Sándor Rend I. osztálya; 1900. 07. 28. Szerb Fehér Sas Rend I. osztálya; 1900. 10. 27. Perzsa Nap és Oroszlán Rend I. osztálya; 1901. 10. 19. Szász Fehér Sólyom Rend nagykeresztje; 1902. 10. 12. Japán Felkelő Nap Rend I. osztálya; 1903. 10. 18. gyémántdiszítvány az Orosz Szent Alexander Nyevszkij Rendhez, Porosz Korona Rend és csillag a Szász Albert Rend nagykeresztjéhez; 1904. 04. 22. Belga Lipót Rend nagykeresztje kardokkal, Svéd Kard Rend nagykeresztje és Mecklenburg-

Strelitz, Vend Korona Házi rend nagykeresztje; 1909. 08. 23. Spanyol Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1911. 01. 28. Porosz Fekete Sas Rend

é. n.: Szicíliai Újraegyesítés Szent György Katonai Rend parancsnoki keresztje

Címek és rangok: 1861. 05. 24. cs. és kir. kamarás; 1891. 10. 21. a cs. és kir. 16. huszárezred tulajdonosa; 1891. 12. 17. titkos tanácsos; 1896. 08. 07. a bécsi Albrecht Főherceg Emlékműbizottság tagja; 1909. 12. 27. az osztrák birodalmi tanács Urak Házának élethossziglani tagja

Hadjáratai: 1866: a Poroszország elleni háborúban 1. osztályú lovassági századosként vett részt az alábbi csatákban: 07. 03. Königrätz; 07. 22. Blumenau és Pozsony. 1878: Bosznia–Hercegovina megszállásában ezredesként vett részt, de ütközetbe nem került.

Életrajza: 1854. 07. 08. hadapród; 1854. 09. 07. 2. osztályú alhadnagy; 1857. 06. 01. 1. osztályú alhadnagy; 1859. 04. 24. főhadnagy; 1861. 01. 28. 2. osztályú lovassági százados; 1864. 05. 30. 1. osztályú lovassági százados; 1869. 04. 23. őrnagy; 1873. 05. 01. alezredes; 1876. 11. 01. ezredes; 1882. 11. 01. vezérőrnagy; 1887. 11. 01. altábornagy; 1895. 05. 01. lovassági tábornok

Beosztásai: 1854. 07. 08. a cs. kir. 11. ulánusezredben, Krakkó, Łańcut; 1854. 09. 07. a cs. kir. 5. vértesezredben, Rzeszów; 1859. 04. 24. a cs. kir. 1. lovashadtest parancsnokság hadsegédje, Buda; 1859. 12. 01. az uralkodó főhadsegédi hivatalában, Bécs; 1861. 01. 01. a cs. kir. 3. ulánusezredben, Ó-Arad; 1862. 01. 31. századparancsnok a cs. kir. 2. ulánusezredben, Gyöngyös; 1869. 04. 23. az uralkodó szárnysegédje, Bécs; 1873. 05. 01. osztályparancsnok a cs. és kir. 14. dragonyosezredben és a dandártisztiskola parancsnoka, Pisek, Kőszeg; 1875. 10. 26. a cs. és kir. 14. dragonyosezred parancsnoka, Kőszeg; 1880. 10. 26. az uralkodó szárnysegédje és osztrák–magyar katonai attasé, Szentpétervár; 1882. 09. 27. a cs. és kir. 13. lovasdandár parancsnoka, Zágráb; 1883. 04. 27. a cs. és kir. 1. lovasdandár parancsnoka, Bécs; 1888. 07. 19. a cs. és kir. lovashadosztály parancsnoka, Bécs; 1888. 12. 26. a cs. és kir. lovashadosztály parancsnoka, Lemberg; 1889. 12. 08. a cs. és kir. 32. gyaloghadosztály parancsnoka, Budapest; 1891. 10. 19. a cs. és kir. VI. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Kassa; 1893. 10. 11. a cs. és kir. I. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Krakkó; 1894. 09. 14. a cs. és kir. II. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Bécs; 1905. 11. 01. a cs. és kir. csapatok főfelügyelője, valamint a cs. és kir. IV. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Budapest; 1908. 11. 01. nyugdíjazás, Bécs; 1909. 01. 05. aktíválva, a cs. és kir. Testőr Lovasszázad kapitánya, Bécs

Megjegyzés: A német-római birodalmi grófi rangot a család 1790. 10. 09-én kapta. Apja gróf Rudolf Üxküll-Gyllenband württembergi királyi főudvarmester.

Források: KA AKVI 3593. doboz; KA GBL Abgang I/II. 4/54; KA MKSM 1861 Nr. 1907.; 1896 25-2/1-2, 1911 36-2/1-3; KA NL B/61 Nr. 26., B/1000 Nr. 354.; KA Ms Allg. 350., 478, KA Pensionsbuch Band IV. 189. o.; KA Pallua-Gall 1903. 447. o.; PVBL 32/1860. 120. o., 24/1896. 297. o., 37/1896. 437. o., 27/1897. 297. o., 1/1898. 1. o., 32/1899. 414. o., 24/1900. 321. o., 37/1900. 488. o., 33/1901. 435. o., 41/1903. 465. o., 16/1904. 159. o.; ÖMZ 1905. II. Band 1485–1486. o.; Broucek 1980. 319. o.; Broucek 2009. 92. o.; Stourzh 115. o.; Das österreichische Parlament, 57. o.; Frank 1967. Band V. 145. o.; Wrede Band III/1. 153., 325., 329., 359. o.; <http://www.diemorgengab.at/fmljansa/aljamem00.htm>; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/Uexkuell.html

dc 633 12

Verdross, Ignaz, Edler von Drossberg

gyalogsági tábornok

1851. 12. 16. Mals (Tirol) –

1931. 06. 16. Innsbruck (Tirol)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nő

Gyermekei: 4 fiú

Az apa foglalkozása: paraszt

Iskolái: 1866–1871 hat főgimnáziumi osztály, Innsbruck;

1873–1875 gyalogsági hadapródiskola, Innsbruck

Nyelvismerete: német és olasz (t.), francia (j.)

Hazai kitüntetései: 1896. 05. 27. BMVM; 1896. 10. 01. D3; 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 04. 01. MVK3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 03. 06. EKO-R3; 1911. 09. 30. D2; 1913. 01. 19. LO-R; 1915. 09. 23. KD z. LO-R; 1916. 05. 30. EKO-R2 (KD); 1917. 05. 13. MVK2. (KDS); 1918. 11. 02. EKO-R1 (KDS)

utólag: S z. LO-R (KD); S z. EKO-R2 (KD)

Címek és rangok: 1911. 11. 16. osztrák nemesi cím és előnév; 1921. 01. 21. osztrák bárói rang (IV. Károly által)

é. n.: Mals díszpolgára; a Császárvadász Klub tiszteletbeli elnöke; a Dél-tiroli Katolikus Német Egyetemista Szövetség tiszteletbeli tagja; Sodale der Herren-Kongregation mater misericordiae (Könyörületes Szűzanya Férfi Kongregációja tagja)

Előmenetele: 1871. 04. 24. vadász; 1871. 12. 16. járőrvezető; 1872. 07. 06. alvadász; 1873. 10. 06. szakaszvezető; 1875. 01. 24. szakaszvezető címzetes fővadász; 1875. 11. 01. hadapród szakaszvezető címzetes fővadász; 1876. 01. 01. hadapród tiszt helyettes; 1876. 05. 01. hadnagy; 1880. 11. 01. főhadnagy; 1888. 05. 01. 2. osztályú százados; 1890. 05. 01. 1. osztályú százados; 1897. 05. 01. őrnagy; 1903. 05. 01. alvezredes; 1906. 05. 01. ezredes; 1911. 11. 01. vezérőrnagy; 1915. 11. 01. altábornagy; 1918. 05. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1871. 04. 24. a cs. kir. tiroli császárvadász-ezredben, Riva, Innsbruck, Bozen, Brixen, Trient, Sillian; 1888. 05. 01. századparancsnok a cs. kir. tiroli vadász-ezred 1. zászlóaljában, Innsbruck; 1890. 10. 01. különleges alkalmazású százados és az egyéves önkéntes iskola parancsnoka a cs. kir. tiroli császárvadász-ezredben, Innsbruck; 1893. 04. 06. a 38. század parancsnoka a cs. kir. tiroli császárvadász-ezredben, Innsbruck, Bécs; 1894. 10. 01. különleges alkalmazású százados és az egyéves önkéntes iskola parancsnoka a cs. kir. tiroli császárvadász-ezredben, Trient; 1895. 04. 20. a cs. kir. 3. tiroli császárvadász-ezredben, Trient; 1896. 04. 01. a 14. század parancsnoka a cs. kir. 3. tiroli császárvadász-ezredben, Trient; 1897. 05. 01. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. kir. 2. tiroli császárvadász-ezredben, Bécs; 1898. 10. 01. a 2. zászlóalj parancsnoka a cs. kir. 2. tiroli császárvadász-ezredben és katonai állomásparancsnok, Rovereto; 1902. 11. 01. kiegészítő-körzet és pótzászlóaljkörzet parancsnok a cs. kir. 2. tiroli császárvadász-ezredben, Brixen; 1904. 05. 12. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. kir. 2. tiroli császárvadász-ezredben és katonai állomásparancsnok, Brixen; 1908. 04. 25. a cs. kir. 3. tiroli császárvadász-ezred pa-

rancsnoka és katonai állomásparancsnok, Rovereto; 1911. 04. 20. a cs. és kir. 14. hegyidandár parancsnoka, Cattaro; 1912. 10. 20. felmentve, Cattaro; 1913. 02. 01. nyugdíjazás, Innsbruck; 1914. 08. 16. aktíválva, az Észak-Tirol csoport parancsnoka a cs. és kir. katonai parancsnokságon, Innsbruck; 1915. 05. 16. a cs. és kir. 180. gyalogdandár parancsnoka, Innsbruck; 1915. 05. 24. a cs. és kir. 180. gyalogdandár parancsnoka az olasz fronton; 1916. 08. 07. a cs. kir. 8. (később császárvadász-) hadosztály megbízott parancsnoka az olasz fronton; 1918. 01. 29. a cs. és kir. XIV. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1919. 09. 01. visszahelyezve a korábbi nyugdíjba, Innsbruck

Fontosabb írásai: Előszó „Gottlieb, Josef: Kaiser Karl. Ein Charakterbild. Wien, 1925.” című művéhez

Megjegyzés: A világháború végén olasz hadifogságba esett. 1931. 06. 19-én temették el Innsbruckban, a Wilteni temetőben.

Források: KA AKVI 3614. doboz; KA VAS 1812. doboz; KA MKSM 1916 69-3/20; KA NL B/1000 Nr. 353., 356.; KA Ms Allg. 427., 466.; KA Pensionsbuch Band IV. 260. o.; KA *Hubatka* 16. o.; General Ignaz Freiherr v. Verdross. In: *Tiroler Anzeiger*, 17. Juni 1931. 3. o.; *Broucek* 1980. 373. o.; *Steiner* 169. o.; *Döfering* 1928. 327. o.; *Döfering* 1989. 546. o.; Partenzettel

Waitzendorfer, Karl

gyalogsgági tábornok

1858. 10. 19. Brünn (Morvaország) –
1936. 11. 22. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú

Az apa foglalkozása: magánzó

Iskolái: öt főreáliskolai osztály, Brünn; 1874–1876 gyalogsági hadapródiskola, Brünn

Nyelvismerete: német (t.), cseh (m.), magyar és orosz (sz.)

Hazai kitüntetései: 1879. 01. 06. KM; 1898. 12. 02. MJM98; 1900. 10. 27. D3; 1904. 09. 11. MVK3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 09. 23. EKO-R3.; 1910. 10. 27. D2; 1914. 11. 01. LO-R (KD); 1918. 07. 23. MVK2. (KDS)
utólag: S z. LO-R (KD)

Külföldi kitüntetései: 1902. 04. 20. Norvég Királyi Szent Olaf Rend lovagkeresztjének I. osztálya; 1904. 10. 18. Román Korona Rend parancsnoki keresztje; 1909. 08. 23. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje; 1909. 10. 19. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1911. 04. 13. Dán Dannebrog Rend parancsnoki keresztje

Hadjáratai: 1878: Bosznia és Hercegovina megszállásában hadnagyként a következő ütközetben vett részt: 09. 04. – 09. 05. Doboj

Előmenetele: 1875. 10. 27. gyalogos; 1875. 11. 03. őrzetető; 1876. 01. 04. címzetes tize-

des; 1876. 09. 16. címzetes őrmester; 1876. 11. 01. hadapród; 1876. 11. 07. őrmester; 1877. 02. 01. hadapród tiszthelyettes; 1877. 05. 01. hadnagy; 1882. 05. 01. főhadnagy; 1889. 01. 01. 2. osztályú százados; 1891. 05. 01. 1. osztályú százados; 1898. 05. 01. őrnagy; 1902. 11. 01. alezredes; 1905. 11. 01. ezredes; 1911. 05. 01. vezérőrnagy; 1914. 11. 01. altábornagy; 1918. 02. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1875. 10. 27. a cs. és kir. 8. gyalogezredben, Brünn; 1889. 01. 01. a 12. század parancsnoka a cs. és kir. 1. gyalogezredben, Troppau; 1892. 11. 01. a 11. század parancsnoka a cs. és kir. 1. gyalogezredben, Troppau; 1893. 11. 02. a 8. század parancsnoka a cs. és kir. 1. gyalogezredben, Troppau; 1897. 05. 01. 9. század parancsnoka a cs. és kir. 1. gyalogezredben, Troppau; 1898. 05. 01. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 62. gyalogezredben és katonai állomásparancsnok, Marosvásárhely, Bécs; 1901. 04. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 62. gyalogezredben, továbbá a parancsnok helyettese, tanulmányi vezető és a kiképzőzászlóalj parancsnoka a cs. és kir. hadsereg lövőiskolán, Bruck an der Leitha, Bécs; 1902. 11. 01. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 60. gyalogezredben, Bécs; 1903. 01. 06. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 60. gyalogezredben, Bécs; 1903. 04. 15. a parancsnok helyettese és tanulmányi vezető, valamint a kiképzőzászlóalj parancsnoka a cs. és kir. hadsereg lövőiskolán, Bruck an der Leitha; 1905. 11. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 1. gyalogezredben, Troppau; 1907. 04. 10. a cs. és kir. 19. gyalogezred parancsnoka, Bécs; 1911. 03. 08. a cs. és kir. 27. gyalogdandár parancsnoka, Pozsony; 1913. 03. 19. beosztva a cs. és kir. nevelő- és képzőintézetek főfelügyelője mellé, Bécs; 1913. 05. 27. a cs. és kir. nevelő- és képzőintézetek főfelügyelője, Bécs; 1914. 08. 03. a cs. kir. 111. Landsturm gyalogdandár parancsnoka az orosz fronton; 1914. 09. 20. a cs. kir. 111. Landsturm gyalogdandár és a III. przemysli védőkörlet parancsnoka az orosz fronton; 1915. 01. 30. a három északi védőkörlet parancsnoka Przemyślben az orosz fronton; 1915. 03. 15. egy kombinált gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 03. 22. – 1918. 04. 24. orosz hadifogságban, Taskent; 1918. 08. 07. a cs. és kir. 12. gyaloghadosztály megbízott parancsnoka az olasz fronton; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Megjegyzés: 1936. 11. 25-én temették el a bécsi Zentralfriedhofban.

Források: KA AKVI 3670. doboz; KA VAS 1835. doboz; KA Ms Allg. 465.; KA NL B/1000 Nr. 353., 435.; KA Pensionsbuch Band V. 11. o.; KA *Hubatka* 8. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 5/1919. 179. o.; *Steiner* 18. o.; *Nachtigal, Reinhard*: Die Kriegsgefangene k. u. k. Generaltät in Russland während des Ersten Weltkrieges. In: *Österreich in Geschichte und Literatur mit Geographie*, 47. Jahrgang 2003/5. 260–270. o.; Partenzettel

dc 633 12

Weber, Viktor, Edler von Webenau

gyalogsági tábornok

1861. 11. 13. Neuhaus bei Lavamünd (Karintia) –
1932. 05. 04. Innsbruck (Tirol)

Vallása: evangélikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 2 fiú

Az apa foglalkozása: földbirtokos

Iskolái: reáliskola, Graz; 1878–1879 gyalogsági hadapród-iskola, Liebenau bei Graz

Nyelvismerete: német (t.), szlovén és olasz (m.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1903. 11. 12. D3;

1905. 04. 22. MVK3.; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 03. 06. EKO-R3; 1913. 11. 12. D2; 1913. MK13; 1913. 08. 12. FJO-OK; 1914. 12. 22. EKO-R2 (KD); 1916. 01. 12. MVK2. (KD); 1916. 08. 02. EZ1-RK (KD); 1917. 02. 04. FJO-GK (KD); 1917. 07. 10. BMVM (KD); 1917. 08. 05. S z. MVK2. (KD), 1922. 06. 27. MMT0-R utólag; S z. EKO-R2 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1903. 10. 24. Porosz Korona Rend II. osztálya és az Orosz Szent Szaniszló Rend II. osztályú keresztje; 1904. 01. 12. Belga Lipót Rend parancsnoki keresztje; 1916. 05. 20. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya; 1918. 09. 12. Német (Porosz) Vaskereszt I. osztálya

é. n.: Török Háborús Emlékérem (Vas Félhold)

Címek és rangok: 1916. 04. 07. titkos tanácsos

Előmenetele: 1878. 11. 12. vadász; 1879. 07. 02. címzetes fővadász; 1879. 08. 18. hadapród címzetes fővadász; 1880. 01. 01. hadapród tiszthelyettes; 1880. 11. 01. hadnagy; 1886. 05. 01. főhadnagy; 1892. 11. 01. 2. osztályú százados; 1895. 11. 01. 1. osztályú százados; 1898. 11. 01. őrnagy; 1902. 05. 01. alezredes; 1905. 05. 01. ezredes; 1911. 05. 01. vezérőrnagy; 1914. 08. 01. altábornagy; 1917. 11. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1878. 11. 12. a cs. és kir. 27. tábori vadászászlóaljban, Graz, Pettau, Tarvis, Villach; 1892. 11. 01. az 1. század parancsnoka a cs. és kir. 27. tábori vadászászlóaljban, Villach; 1893. 10. 01. a 61. század parancsnoka a cs. kir. tiroli vadászrezd 16. zászlóaljában, Villach, Linz; 1895. 01. 10. a 3. század parancsnoka a cs. és kir. 20. tábori vadászászlóaljban, Tarvis; 1898. 05. 01. a cs. és kir. VI. hadtest vezérkari osztályán, Kassa; 1898. 11. 01. a cs. és kir. 27. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Kassa; 1901. 11. 01. második törzstiszt a cs. és kir. II. hadtest vezérkari osztályán és a hadtest vezérkari főnök helyettese, Bécs; 1905. 04. 23. a 3. zászlóalj és a Ferenc József laktanya parancsnoka a cs. és kir. 68. gyalogezredben, Szarajevó; 1906. 07. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a cs. és kir. 68. gyalogezredben, Szarajevó; 1907. 04. 10. a cs. és kir. 69. gyalogezred parancsnoka, Pécs; 1911. 01. 28. a cs. és kir. 4. hegyidandár parancsnoka, Ragusa; 1914. 04. 25. beosztva a cs. és kir. Legfelsőbb Katonai Törvényszékre, Bécs; 1914. 07. 01. a cs. és kir. Legfelsőbb Katonai Törvényszék alelnöke, Bécs; 1914. 08. 19. a cs. és kir. haditengerészeti támaszpont parancsnoka, Cattaro, Castelnovo; 1915. 01. végétől cs. és kir. 47. gyaloghadosztály megbízott pa-

rancsnoka az orosz fronton; 1915. 04. 09. a cs. és kir. 47. gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 12. a cs. és kir. 47. gyaloghadosztály parancsnoka a balkáni fronton; 1916. 02. 26. Montenegró cs. és kir. katonai főkörmányzója; 1917. 07. 11. a cs. és kir. X. hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1918. 02. 07. a cs. és kir. hátor-szági karhatalmi csapatok parancsnoka a bécsi, krakkói, lemergi, máhrisch-ostraui katonai parancsnokságok területén, Bécs; 1918. 03. 09. a cs. és kir. X. hadtestből alakult 4. hadparancsnokság parancsnoka, Lemberg; 1918. 05. 05. a cs. és kir. XVIII. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1918. 07. 19. a cs. és kir. VI. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1918. 10. 27. – 11. 03. között az osztrák–magyar fegyverszüneti tárgyalások vezetője Padovában az olasz fronton; 1919. 01. 01. nyugdíjazás Villach, (Meran, Wiesbaden, Scvájce)

Megjegyzés: A család 1818. 09. 17-én kapott osztrák nemesi címet és előnevet. 1880. 03. 16. óta használta nevét Viktor Edler von Webenau helyett Viktor Weber Edler von Webenau írásmódban. 1899-ben elvált, 1901-ben újra nősült. Valószínűleg Münchenben temették el.

Források: KA AKVI 3708. doboz; KA GBL Kärnten bis 1864. 5282. doboz; KA MKSM 1914 70-1/90, 1916 13-3/65, 1917 69-3/81; KA KM Präs. 1914 76-2/1-128, 1915 1-20/5, 1916 6-6/12; KA AOK KPQ 100. doboz; KA Ms Allg. 427., 466.; KA NL B/1000 Nr. 353., 356., 362., 364.; B/1075 XXVII., XXVIII.; KA Pensionsbuch Band V. 89. o.; KA *Hubatka* 5. o.; PVBL 41/1903. 467. o., 42/1913. 402. o., 18/1914. 183. o., 105/1914. 1642. o., 141/1916. 3983. o., 32/1917. 805. o.; RK 1919/13. 296. o.; Lexikon I. vh. 264., 729. o.; *Broucek* 1980. 514. o.; *Steiner* 17. o.; *Rendjelek és kitüntetések*, 1944. 256–257. o.; *Döfering* 1989. 205. o.; *Hofmann–Hubka* 1944. 349–351. o.; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/weber.html

Wieber Adorján [Wieber, Adrian]

címzetes gyalogsági tábornok

1857. 01. 08. Esztergom (Esztergom vármegye) –
1927. 04. 11. Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Az apa foglalkozása: m. kir. táblabíró

Iskolái: főreáliskola, Buda; 1872–1873 a műegyetem 1. évfolyama, Buda-Pest; 1873–1875 a műegyetem vegyeszeti fakultásának 2. és 3. évfolyama, Zürich; 1875–1879 műszaki hadapródiskola, Bécs; 1888–1890 magasabb műszaki tanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német és magyar (t.), horvát (m.), francia és angol (kev.)

Hazai kitüntetései: 1898. 10. 24. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1901. 05. 27. D3; 1903. 04. 13. BMVM; 1908. 08. 12. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 05. 27. D2; 1914. 09. 29. LO-R (KD)

Külföldi kitüntetései: 1915. 05. 10. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Előmenetele: 1876. 05. 27. 2. osztályú árkász; 1876. 10. 06. 1. osztályú árkász; 1877. 10. 16. tizedes; 1878. 03. 06. tizedes címzetes szakaszvezető; 1878. 07. 16. szakaszvezető; 1878. 07. 26. címzetes őrmester; 1879. 04. 15. hadapród; 1879. 09. 01. hadapród tiszt-helyettes; 1879. 11. 01. hadnagy; 1883. 11. 01. főhadnagy; 1889. 11. 01. 2. osztályú százados; 1891. 11. 01. 1. osztályú százados; 1896. 05. 01. őrnagy; 1899. 05. 01. al-ezredes; 1902. 11. 01. ezredes; 1909. 05. 01. vezérőrnagy; 1912. 05. 01. altábornagy; 1918. 01. 03. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1876. 05. 27. a cs. és kir. 2. műszaki ezredben, Budapest, Krems, Pola; 1884. 09. 08. magyar nyelv- és tornatanár a cs. és kir. Műszaki Katonai Akadémián, Bécs; 1889. 10. 01. a m. kir. 13. honvéd gyalogezredben, Pozsony; 1890. 10. 01. a 11. század parancsnoka a m. kir. 18. honvéd gyalogezredben, Kőszeg; 1892. 10. 01. segéd-tiszt-helyettes a m. kir. V. honvédkerületi parancsnokság törzsében, Székesfehérvár; 1893. 10. 01. a mértani rajz és ábrázoló mértan tanára a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamán és a 3. évfolyam századparancsnoka, Budapest; 1896-tól beosztása mellett még technológia-tanár a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia felsőbb tiszti tanfolyamán, Budapest; 1896. 05. 01. az ábrázoló mértan és a német irodalomtörténet tanára a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia tisztképző, továbbá a katonai ügyirály tanára annak felsőbb tiszti tanfolyamán, Budapest; 1896. 10. 01. a m. kir. II. honvédkerületi parancsnokság segédtsíjtje, Szeged; 1897. 09. 30. beosztva a m. kir. Honvédelmi Minisztérium I. ügyosztályára, Budapest; 1899. 10. 01. a 3. zászlóalj parancsnoka a m. kir. 20. honvéd gyalogezredben, Kőrmend; 1900. 10. 18. a m. kir. Honvédelmi Minisztérium III. ügyosztályának vezetője, Budapest; 1901. 09. 16. a m. kir. Honvédelmi Minisztérium XXI. ügyosztályának vezetője, Budapest; 1903. 04. 18. a m. kir. 3. honvéd gyalogezred parancsnoka, Debrecen; 1906. 05. 22. a m. kir. 76. honvéd gyalogdandár megbízott parancsnoka, Nagyszeben; 1908. 03. 28. a m. kir. 76. honvéd gyalogdandár parancsnoka, Nagyszeben; 1912. 04. 13. a m. kir. V. honvédkerület parancsnoka, Székesfehérvár; 1913. 02. 26. felmentve; 1913. 03. 27. a m. kir. IV. honvédkerület parancsnoka, Pozsony; 1914. 08. 01. a m. kir. 37. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 03. 23. felmentve, betegszabadságon Pozsony, Karlsbad; 1915. 08. 01. nyugdíjazás, Pozsony

Források: KA AKVI 3772. doboz; HL AKVI 33479; KA KM Präs. 1915 72-10/15, 1915 72-5/18; KA AOK KPQ 100. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 318. o.; KA *Pallua-Gall* 110. o.; PVBL 79/1915. 1851. o.; RK 1898/46. 213. o., 1903/14. 109. o., 1906/19. 133. o., 1908/10. 77. o., 1908/26. 216. o., 1912/11. 91. o., 1913/12. 151. o., 1913/66. 644. o., 1914/58. 497. o., 1915/44. 582. o.; NYUKOSZ 1927/11. sz.; *Bachó* 983. o.

címzetes tábornagynagy

1854. 09. 02. Mainz (Hessen-Darmstadt Nagyhercegség) –

1943. 11. 12. Graz (Sztájerország)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 3 fiú, 2 lány

Az apa foglalkozása: irodai tisztviselő

Iskolái: 1861–1865 katonai alsó nevelő intézet, Fischau;

1865–1868 katonai felső nevelő intézet, Kutenberg;

1868–1869 tüzér iskolaszázad, Prága; 1869–1871 ka-

tonai műszaki iskola, Mährisch-Weisskirchen; 1871–

1875 Műszaki Katonai Akadémia, Bécs; 1878–1880 magasabb tüzértanfolyam, Bécs
Nyelvismerete: német és cseh (t.), francia (j.), orosz (kez.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1900. 08. 18. D3; 1901. 10. 13. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1909. 09. 21. LO-R; 1910. 09. 01. D2; 1915. 05. 21. EZ1-RK (KD); 1916. 01. 15. KD z. LO-R

Külföldi kitüntetései: 1891. 10. 11. Porosz Korona Rend III. osztálya; 1906. 04. 22. Spanyol Katonai Érdemrend nagykeresztje és a Szász Albert Rend parancsnoki keresztje; 1906. 07. 24. Porosz Korona Rend II. osztálya csillaggal; 1913. 10. 20. Bajor Katonai Érdemrend I. osztálya, Bolgár Katonai Érdemrend nagykeresztje és a Montenegrói Függetlenségi (I. Danilo) Érdemrend I. osztálya; 1914. 01. 30. Bolgár Katonai Érdemrend I. osztálya; 1916. 10. 31. Porosz Vörös Kereszt Érem II. és III. osztálya

Címek és rangok: 1913. 06. 17. a Bécsi Hadtudományi és Kaszinó Egyet elnöke; 1915. 07. 12. osztrák lovagi cím; 1916. 03. 16. az osztrák cs. kir. Kriegerkorps parancsnoka; 1918. 03. 14. mérnöki cím

Előmenetele: 1875. 09. 01. hadnagy; 1880. 11. 01. főhadnagy; 1884. 11. 01. 1. osztályú százados; 1892. 05. 01. őrnagy; 1895. 05. 01. alezredes; 1898. 05. 01. ezredes; 1904. 05. 01. vezérőrnagy; 1908. 05. 01. altábornagy; 1913. 04. 27. címzetes tábornagynagy

Beosztásai: 1875. 09. 01. a cs. és kir. 4. tábori tüzérezredben, Josefstadt; 1880. 11. 01. a cs. és kir. 9. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Prága; 1881. 05. 01. a cs. és kir. 17. gyalogdandár vezérkari tisztje, Prága; 1883. 05. 01. a cs. és kir. 6. hegyidandár vezérkari tisztje, Bilek; 1884. 11. 01. a cs. és kir. 18. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Mostar; 1885. 10. 16. a cs. és kir. 3. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Linz; 1887. 04. 06. a cs. és kir. 5. térképészosztágnak, Bozen, Nagyszeben; 1889. 05. 01. a 2. nehézűteg parancsnoka a cs. és kir. 9. hadtest tüzérezredben, Josefstadt; 1890. 10. 01. a cs. és kir. II. hadtest vezérkari osztályán, Bécs; 1892. 04. 18. második törzstiszt a cs. és kir. VIII. hadtest vezérkari osztályán, kancellária-igazgató és a gazdasági bizottság elnöke, Prága; 1896. 04. 16. második törzstiszt a cs. és kir. 1. hadtest-tüzérezredben, Krakko; 1896. 11. 12. a 3. és 4. nehézűteg parancsnoka a cs. és kir. 1. hadtest-tüzérezredben, Olmütz; 1897. 06. 03. a cs. és kir. 24. hadosztály-tüzérezred parancsnoka, Budweis; 1901. 04. 27. a cs. és kir. 6. hadtest-tüzérezred parancsnoka, Kassa; 1903. 10. 11. a cs. és kir. 4. tüzérdandár parancsnoka, Budapest; 1904. 04. 20.

a cs. és kir. 14. tüzérdandár parancsnoka, Bécs; 1905. 10. 22. a cs. és kir. 94. gyalogdandár parancsnoka, Bécs; 1908. 04. 21. a cs. és kir. 6. gyaloghadosztály parancsnoka, Graz; 1909. 10. 01. beosztva a cs. és kir. XV. hadtestparancsnokságra és hadsereg-hadtápparancsnok, Szarajevó; 1911. 10. 23. város- és hídfőparancsnok, Bécs; 1914. 08. 19. katonai parancsnok, Bécs; 1915. 11. 03. felmentve, két hónap szabadságon, Graz és Bécs; 1916. 02. 01. nyugdíjazás, Bécs; 1918. 12. 19-től Grazban élt

Fontosabb írásai: Előszó a „Verfügungen für die Garnison Wien”. (Wien, 1914.) című kiadványhoz

Megjegyzés: Neve eredetileg Wickullil volt. 1943. 11. 15-én temették el a grazi Zentralfriedhofban.

Források: KA AKVI 3780. doboz; KA GBBL Diverse 872. doboz; GBBL Diverse I. 350. doboz; KA VAS 1908. doboz; KA MKSM 1914 69-1/15-2; KA KM Präs. 1915 7-28/20, 1916 1-24/2, 1916 70-3/1, 1918 2-27/4; KA Ms Allg. 465.; 478, KA *Pallua-Gall* 32. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 323. o.; *Döfering* 1928. 345. o.; *Döfering* 1989. 564. o.

Wittmann, Oskar, von

címzetes lovassági tábornok

1854. 07. 25. Bruck an der Thaya (Morvaország) –
1920. 02. 24. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 1 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. alezredes

Iskolái: 1869–1873 katonai akadémia, Bécsújhely; 1877–1879 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), szlovák, lengyel és rutén (m.), francia és cseh (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 08. 18. D3; 1898. 12. 02. MJM98; 1898. 12. 02. MVK3.; 1904. 03. 24. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1912. 09. 24. LO-R; 1913. 07. 25. MK13; 1913. 08. 30. D2; 1914. 10. 05. EKO-R2 (KD) utólag: S z. EKO-R2 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1902. 04. 24. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje; 1909. 10. 19. Lichtensteini Kormányzási Jubileumi Emlékérem

Címek és rangok: 1914. 06. 17. osztrák nemesi cím

Előmenetele: 1873. 09. 01. hadnagy; 1878. 05. 01. főhadnagy; 1883. 05. 01. 1. osztályú százados; 1894. 11. 01. őrnagy; 1897. 05. 01. alezredes; 1900. 05. 01. ezredes; 1906. 11. 01. vezérőrnagy; 1910. 11. 01. altábornagy; 1914. 10. 31. címzetes lovassági tábornok

Beosztásai: 1873. 09. 01. szakasziparancsnok a cs. és kir. 5. dragonyosezredben, Klagenfurt, Graz; 1879. 11. 01. a cs. és kir. 21. lovasdandár vezérkari tisztje, Lemberg;

1882. 11. 01. a cs. és kir. katonai parancsnokság vezérkari osztályán, Kassa; 1884. 05. 01. a cs. és kir. XV. hadtest vezérkari osztályán, Szarajevó; 1886. 05. 01. a cs. és kir. 4. katonai térképészosztágban, Travnik, Klagenfurt; 1887. 04. 27. a cs. és kir. 36. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Zágráb; 1888. 11. 01. a cs. és kir. 5. dragonyosezredben, Marburg; 1889. 04. 08. az 5. század parancsnoka a cs. és kir. 5. dragonyosezredben, Marburg, Graz; 1894. 11. 01. a cs. és kir. 7. ulánusezredben, Lemberg; 1895. 01. 01. tanár a cs. és kir. 11. hadtest-tisztiiskolán, Lemberg; 1895. 08. 09. a 2. osztály parancsnoka a cs. és kir. 7. ulánusezredben, Mosty Wielkie; 1900. 04. 07. a cs. és kir. 10. dragonyosezred parancsnoka, Brünn, Olmütz; 1906. 08. 12. a cs. és kir. 1. lovasdandár parancsnoka, Prága; 1911. 04. 01. a cs. és kir. 6. lovashadosztály parancsnoka, Jaroslau; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 6. lovashadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1914. 11. 08. betegszabadságon, Bécs, Baden bei Wien; 1915. 04. 01. nyugdíjazás, Graz, 1915. 08-tól Bécs

Megjegyzés: Apja Eduard Wittmann cs. és kir. alezredes.

Források: KA AKVI 3813. doboz; KA VAS 1928. doboz; KA KM Präs. 1914 1-4/35, 7-33/1-2; KA Ms Allg. 465.; KA *Pallua-Gall* 58. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 309. o.; *Döfering* 1928. 349. o.; *Döfering* 1989. 568. o.; *Lustig-Prean* 1939. 84. o.

Woinovich, Emil, Freiherr von Belobreska

címzetes gyalogsági tábornok

1851. 04. 23. Petrinja (Báni Katonai Határőrvidék) –
1927. 02. 13. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 1 fiú, 2 lány

Az apa foglalkozása: katonai építési igazgató

Iskolái: 1864–1866 hadapródintézet, Kismarton; 1866–1870 katonai akadémia, Bécsúj-hely; 1873–1875 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), angol és orosz (m. j.), magyar, szlovák és horvát (m.), olasz (sz.)

Hazai kitüntetései: 1882. KM; 1892. 10. 10. MVK3.; 1895. 09. 27. D3; 1896. 01. 24. EKO-R3; 1898. 12. 02. MJM98; 1906. 03. 06. LO-R; 1907. 04. 12. Ez. f. K. u. W. 1908. 08. 12. FJO-GK; 1908. 12. 02. MJK08; 1910. 08. 29. D2; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem

Külföldi kitüntetései: 1896. 04. 15. Porosz Vörös Sas Rend II. osztálya; 1906. 07. 24. Porosz Korona Rend I. osztálya és a Bajor Katonai Érdemrend I. osztálya; 1910. 01. 16. Lichtensteini Kormányzási Jubileumi Emlékérem; 1913. 01. 11. Franciaország: Benini Fekete Kereszt Érdemrend nagykeresztje és a Román Korona Rend nagykeresztje; 1913. 10. 16. Szász Albert Rend nagykeresztje

Címek és rangok: 1905. 09. 15. magyar nemesi cím és előnév; 1910. 10. 04. titkos taná-

csos; 1910. 12. 15. – 1915 a Kommission für neuere Geschichte Österreichs (Ausztria legújabb kori történetét kutató bizottság) tagja; 1913. 12. 09. az Osztrák Flottaegyesület alelnöke; 1916. 04. 29. osztrák bárói rang; 1919. az „Alt-Neustadt” Egylet tagja é. n.: a bécsi cs. kir. Tudományos Akadémia levelező tagja, Ausztria Legújabb Kori Történeti Társaságának elnöke, a bécsi Hadimúzeum Kuratóriumának és Levéltári Tanácsának tagja

Hadjáratai: 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverésében részt vett, de ütközetbe nem került

Előmenetele: 1870. 09. 01. hadnagy; 1876. 05. 01. főhadnagy; 1879. 05. 01. 1. osztályú százados; 1887. 11. 01. őrnagy; 1890. 05. 01. alezredes; 1892. 11. 01. ezredes; 1898. 11. 01. vezérőrnagy; 1903. 05. 01. altábornagy; 1908. 11. 26. címzetes gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1870. 09. 01. a cs. és kir. 25. gyalogezredben, Losonc; 1876. 04. 01. a cs. és kir. 29. gyalogdandár vezérkari tisztje és harcászattanár a hadapródiskolán, Kassa; 1879. 05. 01. a cs. és kir. katonai parancsnokság vezérkari osztályán, Zara; 1880. 12. 01. a cs. és kir. Főhadparancsnokság vezérkari osztályán, Szarajevó; 1883. 04. 26. a cs. és kir. 8. katonai térképészoszttagban, Miskolc; 1884. 04. 04. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 5. osztályán, Bécs; 1887. 02. 06. a cs. és kir. 18. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Mostar; 1888. 09. 10. hadászat, hadtörténelem- és oroszstanár a cs. és kir. Hadiskolán, Bécs; 1892. 10. 20. a Vezérkar Nyilvántartó Irodájának főnöke, Bécs; 1896. 01. 24. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 26. gyalogezredben, Esztergom; 1897. 01. 18. a cs. és kir. 26. gyalogezred parancsnoka, Esztergom; 1898. 06. 24. a cs. és kir. 17. gyalogdandár (1899–1900-ben azontúl a hadtest-tisztiskola) parancsnoka, Prága; 1901. 03. 18. beosztva a cs. és kir. Hadilevéltárba, Bécs; 1901. 11. 13. a cs. és kir. Hadilevéltár igazgatója, Bécs; 1915. 12. 27. felmentve, Bécs; 1916. 01. 01. várakozási illetékkel szabadságolva, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Reise-Eindrücke vom russisch-türkischen Kriegsschauplatze in Bulgarien. In: OMV XLI. Band 1890. 291–310. o.; Die französische Herrschaft in Dalmatien 1809–1815. In: OMV XLIV. Band 1892. 129–159. o.; Elemente der Kriegführung. Beitrag zum Studium der Kriegsgeschichte. Wien, 1894.; A hadviselés elemei. Budapest, 1895. (LAK külön füzet); Die Division Reischach bei Magenta (4. Juni 1859). In: *Mittheilungen des k. u. k. Kriegsarchivs*, 3. Folge, II. Band. Wien, 1903. 3–28. o.; Geschichte der Befreiungskriege 1813–1815. In: ÖMZ 1904. II. Band 1311–1354. o.; 1906. II. Band 1635–1659. o.; Das Kriegsjahr 1809 in Einzeldarstellungen. Unter Leitung Sr. Exz. FML *Emil Woinovich*. Redigiert von *Alois Veltzé*. 11 Bände. Wien, 1905–1910.; Kämpfe in der Lika, in Kroatien und Dalmatien. In: Das Kriegsjahr 1809 in Einzeldarstellungen. Unter Leitung Sr. Exz. FML *Emil Woinovich*. Redigiert von *Alois Veltzé*. 6. Band. Wien, 1906.; Entwicklung der Kriegswissenschaften in den letzten Jahrzehnten. In: *Österreichische Rundschau*, Band 9. Wien, 1906. 121–128. o.; Geschichte der Befreiungskriege 1813–1815. In: ÖMZ 1906 I. Band 3–37., 1906. II. Band 1635–1659. o.; Philosophie des Krieges. In: *Österreichische Rundschau*, Band 12. Wien, 1907. 406–422. o.; In der Herzegowina. Skizzen. In: Unsere Truppen in Bosnien und der Herzegowina 1878. Einzeldarstellungen. 3. Band. Wien–Leipzig, 1908.; Zur Abwehr. In: *Österreichische Rundschau*, Band 14. Wien, 1908. 169–172. o.; Arthur Görgey. In: *Österreichische Rundschau*, Band 14. Wien, 1908. 203–

210. o.; Afflavit Deus et dissipati sunt! In: *Österreichische Rundschau*, Band 17. Wien, 1908. 235–238. o.; Geschichte der Befreiungskriege 1813–1815. In: *ÖMZ* 1908. II. Band 1175–1180. o.; Die Schlacht, von Maximilian Csicseries v. Bacsány, k. u. k. Oberst. Besprochen von FML v. Woinovich. In: *ÖMZ* 1908. II. Band 1317–1327. o.; Radetzky. In: *Neue Revue*, 1908. Heft 6. 421–425. o.; Die Kämpfe der Grenzer in der Lika 1809. In: *Die Kultur*. Wien, 1909. 41–53. o.; Vor Fünfzig Jahren. Erinnerungen an den Krieg 1859. In: *Österreichische Rundschau*, Band 19. Wien, 1909. 403–413. o.; Unsere Kriegsflotte 1556–1908. In: *ÖMZ* 1909. I. Band 775–782. o.; Beiträge zur Geschichte des russisch-türkischen Krieges 1877/78. In: *ÖMZ* 1909. II. Band 1797–1806., 1910. I. Band 199–206., 495–506., 873–884.; 1910. II. Band 1181–1192., 1497–1508., 1821–1833.; 1911. II. Band 1099–1108., 1395–1407., 1775–1784. o.; Betrachtungen über Englands militärische Verhältnisse. In: *ÖMZ* 1910. II. Band 1365–1374. o.; Gedanken über den modernen Krieg. In: *Österreichische Rundschau*, 25. Band. Wien, 1910. 255–270. o.; Gedanken über die Lösung der südslawischen Frage. In: *Österreichische Rundschau*, 26. Band. Wien, 1910. 3–13. o.; Elmélkedés a modern háborúról. In: *MKK* 1910. 1015–1032. o.; Benedek und sein Hauptquartier im Feldzuge 1866. Als Manuskript gedruckt. Wien, 1911.; Freiherr von Dittfurths „Benedek und die Taten und die Schicksale der k. k. Nordarmee 1866.“ In: *Österreichische Rundschau*, Band 29. Wien, 1911. 382–399., 1813–1815. o.; Kulm, Leipzig, Hanau 1813. In: 1813–1815. Österreich in den Befreiungskriegen. III. Band. Wien–Leipzig, 1911.; Das italienische Generalstabswerk über 1859. In: *ÖMZ* 1911. I. Band 959–968. o.; Napoleons Leben. Meine ersten Siege III. Band. 3. Auflage. 1911. In: *ÖMZ* 1911. II. Band Literaturblatt 102–103. o.; Napoleons leben. Meine ersten Siege IV. Band. 1911. In: *ÖMZ* 1911. II. Band Literaturblatt 127–128. o.; 1813–1815. Österreich in den Befreiungskriegen. Unter Sr. Exz. des *Emil von Woinovich* herausgegeben und redigiert von *Alois Veltzé*. Band I–X. Wien–Leipzig, 1911–1914.; (Munkatárs): Handbuch für Heer und Flotte. Herausgegeben von Georg von Alten. (1–9. Bände und ein Kartenband). Berlin–Leipzig–Wien–Stuttgart, 1911–1914.; Kämpfe im Süden Frankreichs 1814. In: 1813–1815. Österreich in den Befreiungskriegen. Band VI. Wien–Leipzig, 1912.; Kriegsfurcht. In: *Österreichische Rundschau*, Band 30. Wien, 1912. 243–249. o.; 1805. Der Feldzug von Ulm, von *Alfred Krauss*, k. u. k. Generalmajor besprochen von GdI. v. *Woinovich*. In: *ÖMZ* 1912. I. Band 619–624. o.; Erzherzog Karl von Österreich. Ein Lebensbild, von Obstl. Criste des Kriegsarchivs. Besprochen von GdI. v. *Woinovich*. In: *ÖMZ* 1912. I. Band 917–932.; 1912. II. Band 1087–1110., 1249–1271. o.; 1813–1815. Österreich in den Befreiungskriegen. In: *ÖMZ* 1912. I. Band, Literaturblatt 16–19. o.; Feldzeugmeister Benedek und die Nordarmee 1866. Von Wilhelm Alter. Besprochen von GdI. v. *Woinovich*. In: *ÖMZ* 1912. II. Band 1961–1965. o.; Österreich in den Befreiungskriegen 1813. In: Westermanns Monatshefte 57. Jahrgang (September 1912 bis August 1913). 741–746. o.; 1912–1913. In: *Militärische Rundschau*, Nr. 23. 28. Dezember 1912. 1–2. o.; Unzeitgemässer Optimismus. In: *Militärische Rundschau*, Nr. 2. 13. Jänner 1913. 1–2. o.; Österreich in den Befreiungskriegen 1813. In: Westermanns Monatshefte Band 114. Berlin, 1913.; Eindrücke aus Sizilien. In: *Österreichische Rundschau*, Bd. 35. Wien, 1913. 287–299. o.; Weckung und Pflege historischen Sinns. In: *Österreichische Rundschau*, Bd. 36. Wien, 1913. 22–29. o.; Der Feldzug 1814 in Frankreich. In: *ÖMZ* 1913. I. Band

- 391–397. o.; Die Teilnahme der mährisch-schlesischen Landwehr an den Befreiungskriegen 1809, 1813–1815. In: *Zeitschrift des Deutschen Vereines für die Geschichte Mährens und Schlesiens*, Siebzehnter Jahrgang. Heft 3. Festgabe zur XIII. Tagung des Verbandes Deutscher Historiker in Wien (16–20. September 1913.). Brünn, 1913.
- 185–189. o.; Aus der Werkstatt des Krieges. Ein Rundblick über die organisatorische und soziale Kriegsarbeit 1914/15 in Österreich–Ungarn. Unter der Leitung des *Emil v. Woinovich*. Herausgegeben und redigiert von *Alois Veltzé*. Wien, 1915.; Unsere Offiziere. Episoden aus den Kämpfen der österreichisch–ungarischen Armee im Weltkrieg 1914/15. Unter der Leitung des *Emil von Woinovich*. Herausgegeben und redigiert von *Alois Veltzé*. Wien, 1915.; Unsere Soldaten. Episoden aus den Kämpfen der österreichisch–ungarischen Armee im Weltkrieg 1914/15. Unter der Leitung des *Emil von Woinovich*. Herausgegeben und redigiert von *Alois Veltzé*. Wien, 1915.; Helden des Roten Kreuzes. Aus den Akten des k. u. k. Generalinspektorates der freiwilligen Sanitätspflege. Herausgegeben von *Emil von Woinovich* und *Alois Veltzé*. Wien, 1915.; A mi hőseink. Tisztjeink hőstettei a világháborúban. *Woinovich Emil*, cs. és kir. gyalogsági tábornok, B. T. T. a cs. és kir. Hadilevéltár igazgatója, a bécsi Tudományos Akadémia tagjának vezetése alatt. Szerkesztette *Veltzé Alajos*. Budapest, 1916.; A mi hőseink. Katonáink hőstettei a világháborúban. Szerkesztette *Veltzé Alajos*. Budapest, 1916.; Ostasii nostri. Viena, 1916.; Unteilbar und Untrennbar. Die Geschichte des grossen Weltkrieges mit Berücksichtigung Österreich–Ungarns. Unter Leitung des GdI *Emil Woinovich* und *Max Ritter von Hoen*. Herausgegeben und redigiert von *Alois Veltzé* (3 Bände). A 3. kötet címe: Die Geschichte des Weltkrieges mit besonderer Berücksichtigung des früheren Österreich–Ungarn. Wien, 1917–1920.; Österreich–Ungarn und seine Gegner. In: *Österreichische Rundschau*, 15. 07. 1917. Band 52. 1–10. o.; War die Offensive gegen Italien notwendig? In: *Deutsche Revue*, XLII. 1917. Dezember Heft. 221–223. o.; Betrachtungen über die militärisch-politische Lage. In: *Streffleur's Militärblatt Feldzeitung*, 5. Jahrgang Nr. 5. 2. Februar 1918. 1–3. o.; Die Verblutung der Völker durch die feindliche Hydra. In: *Deutsche Revue*, XLIII. 1918. Oktober-Heft. 1–4. o.
- Megjegyzés:* 1896. 04. 06-ig görögkeleti vallású volt, ekkor lett római katolikus. 1927. 02. 16-án temették el a bécsi Zentralfriedhofban.
- Források:* KA AKVI 3823. doboz; KA GBBL NAR 379. doboz; KA VAS 1934. doboz; KA MKSM 1911 36-2/1-3; KA KM Präs. 1913 70-1/4; KA NL B/750 Nr. 2., 46.; KA Ms Allg. 465.; KA Militär-Schulen 638. doboz; KA Pensionsbuch Band IV. 325. o.; KA *Pallua-Gall* 1903. 485. o.; PVBL 3/1913. 5. o.; *Broucek* 1980. 182. o.; *Broucek-Peball* 664–667. o.; *Glaise von Horstenau, Edmund*: General der Infanterie Freiherr von Woinovich. In: *ÖWZ* 18. 02. 1927. 2. o.; *Hoen, Maximilian*: G. d. I. Woinovich. Zu seinem 70. Geburtstag. In: *ÖWZ* 22. 04. 1921. 1. o.; *Gerő* 234. o.; *Döfering* 1928. 350. o.; *Döfering* 1989. 569. o.; *Gudenus* IV. k. 1998. 307. o.; LAK 1899. 706. o.; *Lustig-Prean* 1939. 68. o.; *Kempelen* XI. k. 138. o.; Partenzettel

vezérezredes

1859. 02. 27. Karolinenthal bei Prag (Csehország) –
 1921. 03. 21. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapota: nő

Gyermekei: 3 lány

Az apa foglalkozása: cs. és kir. százados

Iskolái: főreáliskola érettségivel, Prága; 1875–1879 Műszaki Katonai Akadémia hadmérnök osztálya, Bécs; 1883–1885 magasabb műszaki tanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német és cseh (t.), francia és orosz (sz.)

Hazai kitüntetései: 1898. 11. 30. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1904. 03. 24. EKO-R3; 1904. 04. 24. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1912. 09. 24. LO-R; 1914. 04. 24. D2; 1914. 10. 15. EKO-R1 (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1915. 07. 29. LO-1. (KD); 1916. 03. 02. BMVM; 1917. 06. 02. LO-GK (KDS); 1917. 08. 14. MMTO-R; 1917. 11. 05. MVK1. (KDS)

utólag: S z. EKO-R1 (KD); S z. LO-1. (KD); KDS z. BMVM

Külföldi kitüntetései: 1900. 10. 19. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya; 1918. Német (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya; 1918. 09. 18. Török Oszmán Rend I. osztálya kardokkal és a Török Dicsőség Rend Érdemérme

Címek és rangok: 1916. 03. 16. titkos tanácsos; 1917. 08. 17. osztrák bárói rang; 1917. 09. 15. mérnöki cím

Előmenetele: 1879. 04. 24. hadnagy; 1882. 11. 01. főhadnagy; 1888. 11. 01. 2. osztályú százados; 1889. 05. 01. 1. osztályú százados; 1894. 11. 01. őrnagy; 1897. 05. 01. alvezredes; 1900. 11. 01. ezredes; 1906. 11. 01. vezérőrnagy; 1910. 11. 01. altábornagy; 1914. 08. 01. tábornagy; 1917. 08. 01. vezérezredes

Beosztásai: 1879. 04. 24. a cs. és kir. 1. műszaki ezredben, Prága, Szarajevó; 1885. 04. 01. a cs. és kir. műszaki parancsnokságon, Olmütz; 1885. 05. 01. a cs. és kir. 58. gyalogdandár vezérkari tisztje, Theresienstadt; 1888. 12. 01. a cs. és kir. 24. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Przemyśl; 1892. 01. 01. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1893. 05. 01. a 8. század parancsnoka a cs. és kir. 75. gyalogezredben, Neuhaus; 1894. 05. 01. a cs. és kir. 14. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Pozsony; 1895. 03. 01. a cs. és kir. Hadügyminisztérium 5. osztályának főnök helyettese, Bécs; 1898. 10. 11. a cs. és kir. 76. gyalogezredben, Esztergom; 1898. 10. 29. a 4. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 76. gyalogezredben, Esztergom; 1900. 04. 05. a cs. és kir. V. hadtest vezérkari főnöke, Pozsony; 1906. 11. 01. a cs. és kir. 37. gyalogdandár parancsnoka, Pilsen; 1907. 07. 21. a cs. és kir. 16. gyalogdandár parancsnoka, Trient; 1910. 02. 18. a cs. és kir. 19. gyaloghadosztály parancsnoka, Pilsen; 1914. 02. 12. a cs. és kir. XVI. hadtest megbízott parancsnoka, Ragusa; 1914. 08. 01. a cs. és kir. XVI. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Ragusa; 1914. 08. 14. a cs. és kir. XVI. hadtest parancsnoka a montenegrói és a szerb fronton; 1915. 05. 23. cs. és kir. XVI. hadtest parancsnoka az olasz fronton; 1917. 07. 15. a cs. és kir. 4. hadsereg parancsnoka az orosz fronton; 1917. 08. 22. a cs. és kir. 1. Isonzó-hadsereg parancsnoka az olasz fronton; 1918. 01. 06.

a cs. és kir. Isonzó-hadsereg parancsnoka az olasz fronton; 1918. 12. 01. nyugdíjazás, Bécs

Megjegyzés: Apja Franz Wurm cs. és kir. százados. Első felesége 1896. 03. 28-án meghalt, 1899. 05. 02-án újra nősült.

Források: KA AKVI 3855. doboz; KA GBBL Diverse 894. doboz; KA MKSM 1915 84-5/1-38; KA KM Präsb. 1917 62-7/2-3, 1918 6-1/47; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/691. Nr. 22., B/1000 Nr. 353., 364.; KA Ms Allg. 427., 465., 466.; KA Pensionsbuch Band V. 6. o.; KA Pallua-Gall 62. o.; *Verordnungsblatt für das Heer*, 2/1919. 60. o.; Lexikon I. vh. 736. o.; Broucek 1980. 506. o.; Steiner 13. o.; Sauer 89. o.; Rendjelek és kitüntetések, 1944. 256–257. o.; Döfering 1928. 352. o.; Döfering 1989. 571. o.; Hofmann–Hubka 1944. 359–364. o.; Ludwigstorff 1994. 164–171. o.; <http://www.diemorgengab.at/fmjljansa/aljamem00.htm>; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/wurm.htm

Zednik, Viktor Ernst, Edler von Zeldegg

címzetes tábornagy

1853. 08. 31. Nagybecskerek (Torontál vármegye) –

1926. 08. 29. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: római katolikus

Családi állapot: nőtlen

Az apa foglalkozása: cs. kir. alezredes

Iskolái: 1864–1868 hadapródintézet, St. Pölten; 1868–1872 Műszaki Katonai Akadémia, Bécs; 1876–1878 magasabb tüzérfanfolyam, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), angol (m. j.), cseh (m.), francia (sz.)

Hazai kitüntetései: 1897. 09. 01. D3; 1898. 11. 30. MVK3.; 1898. 12. 02. MJM98; 1900. 08. 20. FJO-R; 1904. 09. 15. EKO-R3; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1912. 09. 01. D2; 1912. 09. 24. LO-R; 1918. 07. 23. FJO-K m. St. (KD)

Külföldi kitüntetései: 1896. 07. 18. Porosz Vörös Sas Rend III. osztálya; 1916. 10. 15. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Címek és rangok: 1888. 05. 28. osztrák nemesi cím és előnév (apja után)

Előmenetele: 1872. 09. 01. hadnagy; 1878. 05. 01. főhadnagy; 1882. 11. 01. 1. osztályú százados; 1894. 01. 01. őrnagy; 1897. 05. 01. alezredes; 1900. 05. 01. ezredes; 1906. 11. 01. vezérőrnagy; 1910. 11. 01. altábornagy; 1916. 08. 18. címzetes tábornagy

Beosztásai: 1872. 09. 01. a cs. és kir. 6. vartüzér-zászlóaljban, Krakkó; 1873. 09. 01. a cs. és kir. 1. tábori tüzérezredben, Krakkó, Prága, Theresienstadt; 1879. 04. 15. a cs. és kir. 13. lovasdandár vezérkari tisztje, Brod; 1880. 07. 01. a cs. és kir. 14. lovasdandár vezérkari tisztje, Przemyśl; 1882. 05. 01. a cs. és kir. 2. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Bécs; 1882. 10. 28. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1884. 04. 27. a cs. és kir. IV. hadtest vezérkari osztályán, Budapest; 1886. 04. 01. a cs. és kir. Katonaföldrajzi Intézetben, Bécs; 1889. 05. 01. a 2. üteg parancsnoka a cs. és kir. 16. nehéz-ütegosztálynál, Rokycan; 1894. 01. 01. második törzstiszt a cs. és kir. 39. hadosztály-tüzérezredben, Károlyváros; 1894. 04. 28. a cs. és kir. 5. lovasütegosztály parancsnoka,

Komárom; 1895. 08. 01. a cs. és kir. tüzér hadapródiskola parancsnoka, Bécs; 1900. 08. 29. a cs. és kir. 20. hadosztály-tüzérezredben, Temesvár; 1900. 10. 03. a cs. és kir. 20. hadosztály-tüzérezred parancsnoka, Temesvár; 1903. 04. 04. a cs. és kir. 7. hadtest-tüzérezred parancsnoka, Temesvár; 1905. 10. 22. a cs. és kir. 14. tüzérdandár parancsnoka, Bécs; 1908. 04. 16. a cs. és kir. Műszaki Katonai Bizottság elnöke, Bécs; 1912. 09. 25. felmentve; 1913. 01. 01. várakozási illetékel szabadságolva, Prága; 1915. 03. 12. aktiválva, a cs. és kir. Hadügyminisztérium 5. és 5/M osztálya versenytárgyalási bizottságának (*Offertverhandlungskommission*) elnöke, Bécs; 1915. 10. 05. a cs. és kir. Hadügyminisztérium bevonulás alól felmentett, gyárakban és egyéb helyeken alkalmazott személyek ellenőrzését végző bizottságának elnöke, Bécs; 1918. 12. 01. visszahelyezve a korábbi várakozási illetékel szabadságolt állományba, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Beschiessung lenkbarer Luftfahrzeuge. In: MGAGW 1911. 1–21. o.

Megjegyzés: Apja Johann Zednik cs. kir. alezredes. A bécsi krematóriumban hamvasztot-ták el 1926. 09. 01-jén.

Források: KA AKVI 3890. doboz; KA GBBL Diverse 906. doboz; GBBL Diverse I/368. doboz; KA MKSM 1911 36-2/1-3; KA KM Präs. 1915 42-16/1/III.; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 465., 466.; KA *Pallua-Gall* 57. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 258. o.; PVBL 34/1912. 579. o., 48/1912. 817. o., 148/1916. 4222. o.; *Steiner* 169. o.; *Döfering* 1928. 357. o.; *Döfering* 1989. 576. o.

Ziegler, Alfred Friedrich, Ritter von

gyalogsági tábornok

1854. 08. 28. Nagyszeben (Nagyszebeni Szász Szék) –
1921. 02. 21. Bécs (Alsó-Ausztria)

Vallása: evangélikus

Családi állapota: nőtlen

Az apa foglalkozása: cs. kir. állami tisztviselő

Iskolái: három algimnáziumi osztály; 1866–1870 hadapródintézet, St. Pölten; 1870–1874 katonai akadémia, Bécsújhely; 1877–1879 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), francia (j.), magyar (m.)

Hazai kitüntetései: 1882. 06. 03. MVK3. (KD); 1882. KM;

1890. BMVM; 1898. 10. 12. EKO-R3; 1898. 12. 02. MJM98; 1899. 09. 01. D3; 1907. 09. 16. LO-R; 1908. 12. 02. MJK08; 1911. 08. 09. Fejérváry jubileumi bronzérem; 1913. 08. 12. EKO-R1; 1914. 09. 01. D2

Külföldi kitüntetései: 1888. 04. 04. Porosz Korona Rend III. osztálya; 1901. 10. 13. Románia Csillaga Rend nagytiszti keresztje; 1909. 01. 29. Spanyol Katonai Érdemrend IV. osztálya; 1909. 08. 23. Bolgár Katonai Érdemrend nagykeresztje; 1912. 07. 25. a Montenegrói Függetlenségi (I. Danilo) Érdemrend I. osztálya és a Bolgár Szent Sándor Rend I. osztálya

Címek és rangok: 1910. 09. 25. titkos tanácsos; 1911. 12. 30. a cs. és kir. 60. gyalogezred tulajdonosa

Hadjáratái: 1882: a dél-dalmáciai és hercegovinai felkelés leverése során vezérkari századosként a következő ütközetben vett részt: 03. 30. Veleni

Előmenetele: 1874. 09. 01. hadnagy; 1879. 05. 01. főhadnagy; 1881. 05. 01. 1. osztályú százados; 1889. 05. 01. őrnagy; 1892. 05. 01. alezredes; 1895. 05. 01. ezredes; 1900. 11. 01. vezérőrnagy; 1905. 05. 01. altábornagy; 1910. 11. 01. gyalogsági tábornok

Beosztásai: 1874. 09. 01. a cs. és kir. 49. gyalogezredben, St. Pölten; 1879. 10. 25. a cs. és kir. 25. gyalogdandár vezérkari tisztje, Dolnja Tuzla; 1880. a cs. és kir. 39. gyalogdandár vezérkari tisztje, Dolnja Tuzla; 1881. 05. 01. a cs. és kir. Főhadparancsnokságon, Szarajevó; 1882. 10. 25. a cs. és kir. 9. gyaloghadosztály vezérkari osztályán, Prága; 1884. 04. 04. a Vezérkar Hadműveleti Irodájában, Bécs; 1889. 10. 17. a cs. és kir. 14. gyaloghadosztály vezérkari főnöke, Pozsony; 1891. 11. 01. a Vezérkar Országleíró Irodájában, Bécs; 1893. 04. 19. az 1. zászlóalj parancsnoka a cs. és kir. 68. gyalogezredben, Budapest; 1894. 10. 17. a cs. és kir. VI. hadtest vezérkari főnöke, Kassa; 1900. 09. 28. a cs. és kir. 68. gyalogdandár parancsnoka, Fehértemplom; 1903. 09. 08. a cs. és kir. 55. gyalogdandár parancsnoka, Trieszt; 1905. 04. 11. a cs. és kir. 32. gyaloghadosztály parancsnoka, Budapest; 1910. 04. 16. a cs. és kir. VI. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Kassa; 1912. 04. 10. a cs. és kir. II. hadtest parancsnoka és vezénylő tábornok, Bécs; 1914. 02. 12. felmentve, Bécs; 1914. 05. 01. várakozási illetékkel szabadságon, Bécs; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Bécs

Fontosabb írásai: Die Manöver des 7. und 12. Corps bei Déva 1887. In: OMV. XXXVI. Band, 1888. 1–112. o.

Megjegyzés: Apja Friedrich Ritter von Ziegler m. kir. pénzügyi titkár. Emil Ziegler lovasági tábornok testvére. A család 1854. 09. 01-jén kapott osztrák lovagi címet. 1921. 02. 25-én temették el a bécsi Matzleinsdorf-i evangélikus temetőben.

Források: KA AKVI 3911. doboz; HL AKVI 3318/1890; KA GBBL Fremde – 1864. 86. doboz; KA MKSM 1911 36-2/1-3; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 478.; KA Pallua-Gall 1903. 496. o.; KA Pensionsbuch Band IV. 282. o.; PVBL 26/1912. 497. o.; Lustig-Prean 1939. 91. o.; Partenzettel

Ziegler, Emil Gustav, Ritter von

lovassági tábornok

1861. 04. 14. Brassó (Brassói kerület) –
1915. 08. 01. Żółtańce (Galícia)

Vallása: evangélikus

Családi állapota: nős

Gyermekei: 2 fiú, 3 lány

Az apa foglalkozása: m. kir. pénzügyi titkár

Iskolái: 1876–1880 katonai akadémia, Bécsújhely; 1883–1885 Hadiiskola, Bécs

Nyelvismerete: német (t.), lengyel (m.), francia (sz.), angol (n.)

Hazai kitüntetései: 1898. 12. 02. MJM98; 1905. 03. 27. EKO-R3; 1905. 08. 18. D3; 1908. 12. 02. MJK08; 1913. 09. 10. LO-R; 1914. 08. 29. EKO-R2 (KD); 1915. 05. 31. EZ1-RK (KD); 1915. 06. 23. EKO-R1 (KD)

Külföldi kitüntetései: 1894. 04. 03. Szász Albert Rend lovagkeresztjének I. osztálya; 1896. 04. 19. Porosz Vörös Sas Rend III. osztálya; 1896. 09. 02. Orosz Szent Szaniszló Rend II. osztályú keresztje; 1904. 04. 22. Svéd Kard Rend parancsnoki keresztje; 1906. 01. 19. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje; 1915. 05. 28. Német (Porosz) Vaskereszt II. osztálya

Előmenetele: 1880. 08. 18. hadnagy; 1885. 11. 01. főhadnagy; 1889. 01. 01. 1. osztályú százados; 1895. 05. 01. őrnagy; 1897. 11. 01. alezredes; 1901. 05. 01. ezredes; 1907. 11. 01. vezérőrnagy; 1911. 11. 01. altábornagy; 1915. 05. 01. lovassági tábornok

Beosztásai: 1880. 08. 18. a cs és kir. 2. ulánusezredben, Bécs; 1885. 11. 01. a cs. és kir. lovashadosztály vezérkari osztályán, Krakkó; 1887. 10. 30. a cs. és kir. 1. lovasdandár vezérkari tisztje, Bécs; 1888. 08. 01. a cs. és kir. lovashadosztály vezérkari osztályán, Bécs; 1888. 10. 27. a cs. és kir. II. hadtest vezérkari osztályán, Bécs; 1893. 05. 01. az 5. század parancsnoka a cs. és kir. 3. dragonyos ezredben, Stockerau; 1895. 01. 10. a cs. és kir. 36. gyalghadosztály vezérkari főnöke, Zágráb; 1896. 02. 28. a cs. és kir. lovashadosztály vezérkari főnöke, Bécs; 1898. 10. 17. a cs. és kir. 3. dragonyos ezredben, Krakkó; 1898. 11. 17. az 1. osztály parancsnoka a cs. és kir. 3. dragonyos ezredben, Krakkó; 1900. 11. 06. az 1. osztály parancsnoka a cs. és kir. 15. dragonyos ezredben, Brünn; 1901. 02. 09. a cs. és kir. 15. dragonyos ezred parancsnoka, Brünn; 1907. 06. 07. a cs. és kir. 11. lovasdandár parancsnoka, Tarnów; 1911. 06. 23. a cs. és kir. 2. lovashadosztály parancsnoka, Pozsony; 1914. 08. 01. a cs. és kir. 2. lovashadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1915. 03. 22. a cs. és kir. XVIII. hadtest megbízott parancsnoka az orosz fronton

Megjegyzés: Apja Friedrich Ritter von Ziegler m. kir. pénzügyi titkár. Alfred Ziegler gyalogsági tábornok testvére. A család 1854. 09. 01-jén kapott osztrák lovagi címet. Kolerában hunyt el. 1915. 08. 02-án temették el ideiglenesen Žoltańcében.

Források: KA AKVI 3911. doboz; KA GBBL Fremde – 1864. 86. doboz; KA MKSM 1915 84-5/1-38; KA AOK KPQ 100. doboz; KA NL B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 427.; KA Pallua-Gall 72. o.; Broucek 1980. 313. o.; Lustig-Prean 1939. 137–138. o.; Döfering 1928. 358. o.; Döfering 1989. 577. o.

AUSTRIAN AND HUNGARIAN GENERALS OF THE GREAT WAR

Part I

Field-M Marshals, Colonel-Generals, Generals of the Infantry, Generals
of the Cavalry, and "Feldzeugmeister"

Review

Oceans of literature has been published on the armed forces of the Austro-Hungarian Empire and their role in World War I during the past more than nine decades that passed ever since. The names of high ranking officers and generals can be found in nigh all of the works that discuss the events Great War, having been considered as the "Big Bang" 20th century history of mankind. Nonetheless, we scarcely know more about these dignitaries. There aren't either Hungarian or foreign language monographs, however, which have taken up the task to enlighten an overarching audience of readers in concern to the careers and combat actions of the members of the corps of generals, containing about 1200 active and, specifically during war times, re-activated generals that commanded the Austro-Hungarian Army. This headcount can be defined as very low compared to that of a staff of almost nine million troops enlisted from the male population of the empire, and that of the entire personnel of commissioned officers.

This book, which reflects the upshots of a research project in both Hungarian and international archives for nearly ten years, partly recoups the scarcity of many decades, because it includes the data of "only" 178 officers, of the highest ranks (Field-M Marshals, Colonel-Generals, and the equally ranking Generals of the Infantry and Generals of the Cavalry and "Feldzeugmeister"). The biographical data of other imperial and royal generals ranked as only Lieutenant-Generals and Major-Generals serving in the Austro-Hungarian Army in the Great War, later primarily due to the limits of extent, will be published in subsequent volumes, as sequels of this book.

This book is based on the processing of documents found in the Vienna and Budapest archives, as well as of other sources, official journals, and officers' schematismus imparted in print, and furthermore of the exuberant special bibliography of military history published both in Hungarian and foreign languages, which portray the affairs of the epoch of Dual Monarchy. It focuses on the complete professional careers and life paths of officers, who had already been generals at the time the Great War broke out, or were appointed as at least generals of the infantry or of the cavalry or "Feldzeugmeister" during the war until December 1918, and moreover it also illustrates their deployment on distinct battle fields during military events.

This book, in addition to its preface, is composed of two primal thematic sections: the introductory study and the biographical encyclopaedia. It also incorporates appendices

that list the sources, the bibliography, and the abbreviations applied to assist the readers in the course of their orientation.

The initial part of the introductory study describes the regular features of the corps of generals of the Austro-Hungarian land forces, and was considered as elite within the number of officers, composed only 1 to 2 per cent of the latter military personnel. After that the purpose, the difficulties, and the method of the research on the biographies of the generals, as well as the sources identified in the national archives, and the applied specialized bibliography available for the scientific investigation of this theme are treated. The introductory study also contains a recapitulating analysis based on the processing of biographical data of 178 officers recounted in the encyclopaedia, second section of this book. (As regards the in-depth historical-social, and statistical examination of the entire corps of generals from many points of view, the author can only undertake such an enterprise subsequent to the conclusion of the scrutiny in progress and in full possession of the data available in respect to all of the World War generals of Austria-Hungary.) The author was pertained to drawing general conclusions and to delineate the principal tendencies, which have been recapitulated below.

Of the 178 generals listed in the encyclopaedia section, more than one-third was born in the historical territory of Hungary, more than half was born in Austrian provinces, and as many as fifteen abroad. A preponderance of them, more specifically more than sixty per cent, were born between 1851 and 1860, a quarter of them between 1861 and 1870, more than one-tenth of them between 1830 and 1850, and only three of them after 1870. Therefore, a vast majority of them were in their fifties or sixties during the Great War.

Of the generals, more than two-third died in Austria, and sixteen per cent in Hungary, and a further sixteen per cent abroad. As regards the successor states, many of these officers deceased in former Czechoslovakia and Yugoslavia. As many as 13 of them died prior to December 1918, three-quarters of them between 1919 and 1940, sixteen per cent of them between 1941 and 1960, and only one following 1960. Their average age ranged between 70 and 80 at the time of their demise.

Eighty-nine per cent of the generals were Roman Catholic. Seven per cent of them were Lutheran, and only four per cent of them had other religious affiliations. Of the originally Israelite generals, Colonel-General Samu Hazai was the most popular, who successfully attained the highest rank and position, and who became Minister of Defence of Hungary between 1910 and 1917, followingly the chief of mobilization and provisioning the Austrian-Hungarian armed forces from December 1917 onwards and correspondingly the second most important general of the armed forces after the Chief of Staff (he had been baptized and Hungarianized his original family name Kohn) in 1876.

A plurality of the generals according to the customs of the age, was married. Thirteen per cent of them remained single, whilst six of them were widowers. Conventionally, they chose their spouses from the equivalent social class they came from. The officers, many of them after retirement, married an average of ten years later than other members of the male population in the Dual Monarchy. Some of them divorced, but re-married afterwards, generally in older age. More than one-quarter of them, partly as a consequence of their belated marriages, did not have any children at all, while two-third of them raised 1 to 5 children. The number of those, by and large the members of archducal and ducal families, who brought up 6 to 10 children was lower; their rate was only seven per cent.

Having investigated the origins of the generals, i.e. the professions of their fathers allowed the author to extrapolate that the bulk of them were born in middle class intellectual families. Half of the generals were reared in soldier families or dynasties; the fathers of more than one-fifth of them worked as civil servants, the fathers of fourteen per cent of them were intellectuals or appertained to other middle layers, the fathers of nigh eight per cent of them were private contractors or land owners, the fathers of two of them were peasants, and ten of them came from royal, archducal, or ducal families.

Of the ensuing generals, more than two-third acquired the professional fundaments of their careers as military officers at highly prestigious military academies of the armed forces, while around one-fifth of them graduated only from one of the cadet schools of the empire. Ulteriorly, two-third of them also studied at the *Kriegsschule*, the specialized military school of the Imperial and Royal General Staff in Vienna. As regards further military training institutions, about one-tenth of the generals completed advanced technical courses, whilst virtually eight per cent of them finished advanced artillery courses, and some of them accomplished the so-called *Militär Reitlehrer-Institut*. Many of them were wholly educated at the military educational institutions of the Dual Monarchy from the military secondary school to the military academy. Many of them conducted their studies concurrently; for instance, Karl Pflanzner-Baltin and Eduard Böhm-Ermolli were classmates at the military academy of Wiener Neustadt (Hungarian: *Bécsújhely*) and at the *Kriegsschule* in Vienna.

The German language skills of these generals were impeccable with no exception: more than half of them acquired 1 to 3, forty per cent of them 4 to 5, and twelve of them 6 to 8 languages at least on a satisfactory level in addition to their German that was used as the language of command and military service in the Imperial and Royal Armed Forces. The majority of them possessed flawless productive skills of speaking and writing in one or two languages and used other languages as “regiment languages” (= the mother tongue of at least twenty per cent of the staff serving in any regiment). It was rare if any one of them utterly acquired three or more languages, such as Field-Marshal Archduke Joseph August Viktor Klemens Maria of Austria, Prince of Hungary and Bohemia.

As far as the medals and badges of the Dual Monarchy were concerned, a plurality of the generals were decorated for their years of active military service (commonly 25, 30, 40 years), or were given other decoration on the occasions of imperial and royal jubilees, or they were decorated for their active participation in military campaigns or mobilization or for their excellence and virtue: they most frequently collected various classes of the Military Merit Cross, the Austrian Order of the Iron Crown, and the Signum Laudis (German: *Militär-Verdienstmedaille*). Only twenty of them were honoured with one of the classes of the Military Order of Maria Theresa (German: *Militär-Maria-Theresien-Orden*), the most prominent Austrian-Hungarian decoration. Generally spoken, the higher rank was attained by any one of them, the more and higher class foreign and national decoration was bestowed on them.

In the course of their careers, the majority of the Austrian and Hungarian generals received the decoration of the allied states in World War I (Germany, Bulgaria, Turkey), and many of them were authorized to wear the medals of other neighbouring European states, such as Romania, Russia, Italy, Serbia, and Montenegro. The decorations of other countries, such as Japan, China, Persia, Chile were bestowed on relatively few of them, while

only a small troupe of privileged generals possessed the rare medals of Brazil, Tunisia, or Mexico. Many of the Field-M Marshals, which is the highest rank in the hierarchy of generals, were the owners of the Prussian *Pour le Mérite* that was an extremely exalted recognition. The archdukes, contrary to the practices applied in case of the national decoration, were privileged by virtue of their higher social status when deriving foreign medals.

A great part of the generals held either an Austrian or Hungarian noble title and/or rank either inherited or endowed. Eight per cent of them held the title of archduke, thirty-seven per cent of them were counts or barons, and fifty-five per cent of them had other titles of nobility. A relatively small company of them could have been proud of inherited nobility, because nobility was bestowed on them for their merits and virtues. Raising to noble rank was customary, when particularly superior national decorations were awarded, e. g. the baronial title was connected to the Military Order of Maria Theresa.

Insufficient combat experience was typical to approximately all of the generals: the Imperial army lived in a very long period of peace during its existence between 1867 and 1914, and only an insignificant bevy of the generals as young military officers took active part in the dynastic wars and campaigns of the Habsburg Monarchy. Most of them fought in the occupation of Bosnia-Herzegovina in 1878, while more than one-tenth of them partook in the suppression of the revolt in South Dalmatia and Herzegovina in 1882. As many as eight of them did service in the Austro-Prussian War in 1866, some of them fought in the Second Schleswig War in 1864, some of them took part in the Austro-Piedmontese War (or Second War of Italian Independence) in 1859, or in the Italian or Hungarian campaigns in 1848–49, and three of them, as military observers, were present in various military missions abroad during the period of the Dual Monarchy.

Having analysed the generals' progress and the distribution of the military ranks they earned, the author concluded that the higher ranks the generals in charge of the command of the Austro-Hungarian Army achieved, the lower their quantity became; in other words, the distribution of the ranks can be compared to an imaginary pyramid, which becomes broader downwards from its top. Exactly one-third of the total of generals subject to analysis comprised Generals of the Infantry followed by titular Generals of the Infantry half in number (27) succeeded by Colonel-Generals (25) and Generals of the Artillery (19), while the Generals of the Cavalry and the brevet Generals of the Artillery were equal in number (15), and the amount of the brevet Generals of the Cavalry and of the Field-M Marshals (9) was identical to boot.

Normally, promotions took place on 1 May and November each year of peace time according to the sequence of the military ranks. However, considerable deviations occurred, of course, during military campaigns and in the Great War, because many of them earned extraordinary promotion for their war merits at the frontline or in the hinterland. The rank of the Colonel-General, based on the German model, was initiated in the army of the Habsburg Monarchy in 1915. Some of them, such as Colonel-General Samu Hazai, entered the Common Army or each of the national armies (either the Austrian *Landwehr* or the Hungarian *Honvéd Army*) as privates, and many of them, as one year's volunteers, became reserve officers who were activated afterwards. Of them, perhaps Colonel-General Arthur Arz and Count Albert Lónyay, General of the Cavalry were the most widely known.

The prospect of a glorious military career in the army was prearranged for the dynasty

and a few related archducal and ducal families. Many of the members of these families were commanders-in-chief or inspectors general or fulfilled other high posts already in their young age.

Some of the generals were promoted in the armies of the successor states; for instance, Sándor Szurmay was appointed as Hungarian Royal Colonel-General in 1941.

The generals fulfilled their positions as associates in the chiefs of staff and as practicing combat officers in rotation. The lion's share of them served throughout in the Common Army that constituted the first line of the Austrian-Hungarian Armed Forces, while many others served either in the Royal Hungarian Honvéd Army or in the Austrian Landwehr throughout their entire military careers. Partly upon their own requests, many officers with Hungarian origin were transferred to the Hungarian Honvéd Army in the 1890s, or around the turn of the 19th and the 20th centuries. Half of the comrades of the imperial and royal corps of generals, who achieved the highest ranks, actively served all along the way during the first World War. Only 7 of them did not act so at all. Less than one-fifth of them, who had retired prior or subsequent to 1914, or who had been the members of the staff on leave primarily due to their health problems and hence obliged to pay the so-called inactivation duty, were activated and/or employed in certain positions during the Great War. Alexander Üxküll-Gyllenband, General of the Cavalry and Colonel-General Eduard Paar, the Adjutant-General of the Monarch served the longest period uninterruptedly: for more than 60 years. Throughout their careers, nigh two-third of the generals served in the infantry, sixteen per cent of them in the cavalry, almost one-tenth of them in the engineering corps, and eight per cent of them in the artillery.

A relatively low portion of them were captured in the World War I: it has been known that Hermann Kusmanek, Árpád Tamásy, and Karl Waitzendorfer were captivated by the Russians during the capitulation of Fortress Przemysl on 22 March 1915, while Ignaz Verdross fell into Italian captivity at the end of the war. Only a few of them suffered serious injuries, for instance Lieutenant-General Frigyes Csanády of Békés was shot through his lung at the Russian frontline in Kispolány on 29 November 1914, whilst Alois Schönbürg-Hartenstein, General of the Cavalry was shot in his stomach at the Italian front during crossing the River Piave (in the Battle of the Piave) on 15 June 1918., or died from a disease on the battle field, for example Emil Ziegler, who died of cholera. This number was quite bagatelle compared to the death of around 100 000 commissioned officers, by which the Monarchy was afflicted during the Great War.

Although shortly, but the corps of generals of World War I survived the defeat of the Austro-Hungarian Army and the collapse of the Empire. A massive proportion (70 per cent) of them ultimately retired after the end of World War I either on 1 December 1918 or 1 January 1919. Thirty of them were retired prior to the end of the war, and their military service was never more requested. The amounts of their retirement benefits were differentiated depending on the ultimate military ranks.

Altogether six of them kept serving in the armies of the successor states subsequent to December 1918. Four of them, namely György Balás, Frigyes Csanády, Archduke Joseph August Viktor Klemens Maria of Austria, and Béla Sorsich served in the Royal Hungarian Honvéd Army.

More than half of the generals did not leave any written record; forty-four per cent of them, nevertheless, published some sort of a written work. As regards the number of

their opuses, fifteen of them bequeathed a vital legacy to posterity. A few of them, such as Arthur Arz, Moritz Auffenberg von Komarów, Archduke Joseph August Viktor Klemens Maria of Austria, Ludwig von Fabini, recorded their memoirs following the Great War. Those who were employed at the Military Archives in Vienna partook in the compilation of particularly large-scale projects that recapitulated the operation of the General Staff. Of the extremely productive authors, Alfred Krauss and Emil Woinovich published in German, while Samu Hazai and Sándor Szurmay wrote in Hungarian. Generally it can be stated that many of the generals, who served mainly in the General Staff, felt an urge to disclose military science and ad hoc literary thematic compositions and to immortalize their experiences gained in World War I.

The following aspects concerning each dignitary have been included in the biographical encyclopaedia that represents a greater section of this book: the personal data (family and Christian name, title of nobility, date of birth and death, highest rank achieved, etc.) of the generals ranked as Field-Marschals, Colonel-Generals, Generals of the Infantry / Cavalry, and “Feldzeugmeister”, as well as their religious affiliations, their fathers’ occupations, their marital status, the gender and number of their children, their education and language skills, a list of the military campaigns they fought in, other titles referring to their other status, such as peerage, privy counsellor, chamberlain, engineer, valour, protectorate, colonel of the regiment, honorary citizenship, doctorate, honorary doctorate, as well as other titles, ranks, and functions in the Austrian and Hungarian Parliament, and in diverse comrade, scientific, and social societies, and orders of knights, and their foreign and national decoration, military promotion and positions, and their most crucial works, and all further information not pointed out in the previous rubrics, but judged as important and thenceforth itemized in the “Megjegyzés” (Remarks) section, such as the names and ranks of their fathers and of their brothers who were also generals in specific cases, changes in their names and marital status, their military service in the armies of other states, their inherited or conferred peerage or ranks, the circumstances of their deaths, dates of their funerals and the accurate places of their tombs, and furthermore the sources, records, and bibliography applied in respect to the concerned dignitary.

In conclusion, the Austro-Hungarian armed forces were commanded in the Great War by such a corps of generals that was excellently trained and edified, and was capable of properly applying the strategical and tactical principles of the age. This corps inflicted its intensive impact on the multinational army of the Dual Monarchy to remain uniform, and to stand fast at the frontlines in general, and to triumph impressively from time to time, and to keep fighting in the beginning of November 1918, when the Dual Monarchy as a state apparatus already ceased to exist.

DIE ÖSTERREICHISCH-UNGARISCHEN GENERÄLE DES GROSSEN KRIEGES

I.

Feldmarschalls, Generaloberste,
Generäle der Infanterie und Kavallerie, Feldzeugmeister

Resümee

Über die bewaffnete Macht der Österreichisch-Ungarischen Monarchie und ihre Rolle im Ersten Weltkrieg sind in den inzwischen verstrichenen mehr als neun Jahrzehnten so viele Werke erschienen, die eine ganze Bibliothek ausmachen könnten. In beinahe sämtlichen Arbeiten über die Ereignisse des Großen Krieges, der als Urkatastrophe der Menschheit im 20. Jahrhundert angesehen wird, finden wir die Namen hochrangiger Offiziere, Generäle, wobei wir jedoch kaum etwas Näheres über sie erfahren. Bisher ist weder in ungarischer, noch in einer anderen Sprache eine Monografie erschienen, die sich zum Ziel gesetzt hätte, den Lebenslauf und die Kriegstätigkeit der ranghöchsten Mitglieder des Generalkorps vorzustellen und einem breiteren Publikum bekannt zu machen, das aus 1200 Mann aktiven und für die Zeit des Krieges aktivierten Generälen bestand und die Streitkraft der Monarchie lenkte. Diese Stärke war im Vergleich zu den fast neun Millionen rekrutierten Soldaten aus der männlichen Bevölkerung des Reiches, sowie zur Gesamtheit des Offizierskorps gering.

Durch den vorliegenden Band – der die Ergebnisse einer beinahe zehnjährigen Forschungsarbeit in ungarischen und ausländischen Archiven widerspiegelt – werden die Schulden der verstrichenen vielen Jahrzehnte nur teilweise getilgt, da er „lediglich“, die Daten der 178 Personen beinhaltet, die in den höchsten Rang aufgestiegen sind (Feldmarschall, Generaloberst, sowie der dieselbe Rangstufe bedeutende General der Infanterie und Kavallerie, Feldzeugmeister). Die sich auf den Lebenslauf beziehenden Daten der anderen kaiserlichen und königlichen Generäle Österreich-Ungarns, die nur den Rang eines Feldmarschallleutnants und Generalmajors hatten, möchte der Verfasser – in erster Linie infolge der mit dem Umfang zusammenhängenden Einschränkungen – als Fortsetzung des Werkes, in einem später zu veröffentlichenden Band kundtun.

Das Buch basiert grundsätzlich auf der Aufarbeitung der Dokumente der verschiedenen Archivsammlungen in Wien und Budapest, sowie der in gedruckter Form veröffentlichten Quellen, offiziellen Mitteilungsblätter, Offiziersschematismen und der reichhaltigen, in ungarischer Sprache und in Fremdsprachen veröffentlichten militärgeschichtlichen Fachliteratur, die die Ereignisse der Zeit des Dualismus behandelt. Im Mittelpunkt steht der gesamte berufliche und Lebenslauf derjenigen Offiziere, die zum Zeitpunkt des Ausbruchs des Ersten Weltkriegs bereits Generalsrang hatten, oder im Laufe des Krieges, bis zum Dezember 1918, mindestens zu General der Infanterie oder Kavallerie, bzw. Feld-

zeugmeistern (oder in einen noch höheren Rang) ernannt wurden, sowie ihre Anstellung an den diversen Kriegsschauplätzen des Ersten Weltkriegs.

Das Werk gliedert sich außer dem Vorwort in zwei große thematische Einheiten: die einleitende Studie und das biografische Lexikon. Zudem helfen dem Leser ein Verzeichnis der verwendeten Quellen, ein Literatur- und ein Abkürzungsverzeichnis bei der Orientierung.

Den ersten Teil der einführenden Studie des Buches bildet die Vorstellung der allgemeinen Charakteristika der österreichisch-ungarischen Landstreitkräfte des Ersten Weltkriegs und des diese leitenden Generalkorps, das auch innerhalb des Offizierskorps als Elite galt. Die Generäle machten nämlich lediglich ein-zwei Prozent des Offizierskorps aus. Im Anschluss daran folgt die Vorstellung des Ziels der Erforschung der Generalsbiografien, der diesbezüglichen Schwierigkeiten, Methoden und der zur Erforschung des Themas zur Verfügung stehenden Archivquellen und der verwendeten Fachliteratur. Die Einführung beinhaltet eine zusammenfassende Analyse, die auf Grund der Lebenslaufdaten der im zweiten Teil des Lexikons angeführten 178 Personen erstellt wurde. (Eine detaillierte historisch-soziologische und statistische Untersuchung der Gesamtheit des Generalkorps aus mehreren Aspekten kann der Verfasser erst nach Abschluss der laufenden Forschungen, in Besitz von Daten über sämtliche Generäle der Monarchie im Weltkrieg versuchen.) Der Autor des Buches kann sich lediglich auf allgemeine Folgerungen und das Aufzeigen der wichtigsten Tendenzen beschränken, die folgendermaßen zusammengefasst werden können.

Mehr als Eindrittel der 178, im Lexikon vertretenen Generäle wurde auf dem Gebiet des historischen Ungarns, mehr als die Hälfte in den österreichischen Ländern und 15 im Ausland geboren. Die meisten (mehr als 60 Prozent) kamen zwischen 1851 und 1860, Einviertel zwischen 1861 und 1870, mehr als Einzehntel zwischen 1830 und 1850 und nach 1870 lediglich drei Mann zur Welt, sodass die überwiegende Mehrheit zur Zeit des Ersten Weltkriegs in ihren fünfziger oder sechziger Lebensjahren war.

Mehr als Zweidrittel der Generäle verstarb in Österreich, jeweils 16 Prozent auf dem Gebiet Ungarns, bzw. im Ausland. Von den Nachfolgestaaten verschieden die meisten in der Tschechoslowakei, bzw. in Jugoslawien. Vor Dezember 1918 starben 13 Mann, zwischen 1919 und 1940 Dreiviertel von ihnen, zwischen 1941 und 1960 insgesamt 16 Prozent und nach 1960 lediglich eine Person. Zur Zeit ihres Ablebens betrug ihr durchschnittliches Lebensalter 70-80 Jahre.

89 Prozent der Elite der Generäle war römisch-katholischen Glaubens. An zweiter Stelle stehen mit sieben Prozent die Lutheraner, die Personen mit einem sonstigen Bekenntnis machten lediglich vier Prozent aus. Von den Generälen mit ursprünglich israelitischem Glauben war der bekannteste und den höchsten Rang und die höchste Stelle erzielende Offizier Generaloberst Samu Hazai (zwischen 1910–17 ungarischer Minister für Landesverteidigung, dann ab Februar 1917 Chef der Ersatzwesen der österreichisch-ungarischen Streitkräfte, zugleich der zweitwichtigste Offizier der bewaffneten Macht hinter dem Generalstabschef), der sich 1876 taufen ließ und seinen ursprünglichen Namen – Kohn – ungarisierte.

Die überwiegende Mehrheit der Generäle war verheiratet und hatte ein den Bräuchen der Zeit entsprechendes Familienleben. 13 Prozent von ihnen blieben ihr ganzes Leben lang unverheiratet und sechs Mann lebten als Witwer. Im Allgemeinen wählten sie ihre

Ehegattin aus der gleichen Gesellschaftsschicht, aus der auch sie stammten. Die Offiziere heirateten durchschnittlich zehn Jahre später – viele von ihnen nach der Pensionierung –, als andere Mitglieder der männlichen Bevölkerung der Monarchie. Einige ließen sich scheiden und heirateten dann im Allgemeinen im Alter ein zweites Mal. Mehr als Einviertel hatte – zum Teil infolge der späten Eheschließung – überhaupt keine, Zweidrittel 1-5 Kinder. Es gab weniger Männer, die 6-10 Kinder aufzogen (im Allgemeinen Angehörige der Erzherzogs- und Herzogsfamilien): ihr Anteil machte lediglich sieben Prozent aus.

Bei der Untersuchung der Abstammung der Generäle, also des Berufs des Vaters, können wir feststellen, dass ihre überwiegende Mehrheit in Intellektuellenfamilien der Mittelschicht zur Welt gekommen ist. Die Hälfte wuchs in Soldatenfamilien oder Soldatendynastien auf, die Väter von mehr als Einfüntel arbeiteten als Zivilbeamte, die Väter von 14 Prozent gehörten zur Intellektuellenschicht oder zu einer sonstigen Mittelschicht, die Väter von beinahe acht Prozent waren Privatleute oder Gutsbesitzer, die Väter zweier Männer Bauern und zehn stammten aus Herrscher-, Erzherzogs- oder Herzogsfamilien.

Mehr als Zweidrittel der späteren Generäle eignete sich die fachlichen Grundlagen der Offizierslaufbahn an den auf eine große Vergangenheit zurückblickenden Militärakademien des Heeres an, beinahe Einfüntel absolvierte nur eine der Kadettenschulen des Reiches. Zweidrittel von ihnen absolvierten später auch die Fachschule des kaiserlichen und königlichen Generalstabs, die Kriegsschule in Wien. Von den militärischen Weiterbildungsanstalten absolvierte Einzehntel den höheren technischen, fast acht Prozent den höhere Artilleriekurs und einige Personen die Militärische Reitlehrer-Institut. Zahlreiche Personen erhielten ihre gesamte Erziehung in den militärischen Lehranstalten der Monarchie, von der militärischen Unterrealschule bis einschließlich der Militärakademie. Viele führten ihre Studien zur selben Zeit, z. B. absolvierten Karl Pflanzer-Baltin und Eduard Böhm-Ermolli sowohl die Militärakademie in Wiener Neustadt, als auch die Militärschule in Wien als Jahrgangskameraden.

Die deutschen Sprachkenntnisse der Generäle waren ausnahmslos vollkommen, mehr als die Hälfte eignete sich 1-3, vierzig Prozent 4-5, zwölf Personen 6-8 weitere Sprachen außer dem als Kommando- und Dienstsprache verwendeten Deutsch zumindest in ausreichender Weise an. Die Mehrheit sprach und schrieb in ein-zwei Sprachen vollkommen, die weiteren Sprachen wurden als Regimentsprache (Muttersprache von mindestens zwanzig Prozent der in einem Regiment Dienst leistenden Mannschaft) verwendet. Selten war, dass jemand drei oder mehr Sprachen vollkommen beherrschte, wie z. B. Feldmarschall Erzherzog Joseph August.

Von den Auszeichnungen der Monarchie waren die meisten in Besitz der nach den Dienstjahren zustehenden (im Allgemeinen 25, 30, 40 Jahre), bzw. anlässlich der Jubiläen des Herrschers, sowie der Teilnahme an Feldzügen oder Mobilisierungen verliehenen Dekorationen, sowie der Auszeichnungen für Verdienste. Von den Letzteren waren dies am häufigsten das Militärverdienstkreuz, der Orden der Eisernen Krone und die verschiedenen Klassen und Grade der Militär-Verdienstmedaille. Einen Grad des Militär-Maria-Theresien-Ordens, die höchste österreichisch-ungarische Auszeichnung, erhielten nur zwanzig Mann. Im Allgemeinen ist festzustellen: je höher der Rang einer Person war, desto mehr und desto höhere in- und ausländische Auszeichnungen hatte sie.

Die meisten der österreichisch-ungarischen Generäle erhielten während ihrer Laufbahn die Auszeichnungen der im Ersten Weltkrieg verbündeten Länder (Deutschland, Bulga-

rien, Türkei), viele durften auch die Orden der umliegenden europäischen Länder, wie Rumänien, Russland, Italien, Serbien und Montenegro, tragen. Die Auszeichnungen von Ländern auf anderen Kontinenten, z. B. Japan, China, Siam, Persien und Chile, trugen nur wenige, und die seltenen Auszeichnungen Brasiliens, Tunesiens und Mexikos nur die wenigsten. Von den in der Generalshierarchie in den höchsten Rang aufsteigenden Feldmarschalls waren mehrere Mann in Besitz der hohen preußischen Auszeichnung „Pour le Mérite“. Die Erzherzoge waren – entgegen der Praxis bei den heimischen Auszeichnungen – infolge ihrer höheren gesellschaftlichen Stellung bei der Vergabe der ausländischen Auszeichnungen bevorzugt.

Die überwiegende Mehrheit der Generäle trug geerbte, oder vom Herrscher des Reiches verliehene österreichische oder ungarische Adelstitel, bzw. -ränge. Acht Prozent waren Erzherzoge, 37 Prozent Grafen oder Freiherren und 55 Prozent verfügten über sonstige Adelstitel. Über einen geerbten Adelsstand verfügten nur ziemlich wenige, die meisten erhielten den Adelstitel für ihre Verdienste. Mit bestimmten hohen inländischen Auszeichnungen ging auch der Adelsstand einher, wie z. B. der Rang eines Freiherrn mit dem Ritterkreuz des Militär-Maria-Theresien-Ordens.

Beinahe für jeden General war der Mangel an Kriegserfahrung charakteristisch (die Armee des Reiches erlebte zwischen 1867 und 1914 eine der längsten Friedenszeiten ihres Bestehens), lediglich der kleinere Teil nahm als junger Offizier an den von der Habsburger-Monarchie gefochtenen dynastischen Kriegen und Feldzügen teil. Die meisten waren an der Okkupation Bosnien-Herzegowinas im Jahre 1878 und mehr als Einzehntel an der Niederschlagung des süd-dalmatinischen und herzegowinischen Aufstandes im Jahre 1882 beteiligt. Acht Mann nahmen am preußisch-österreichischen Krieg 1866, einige am preußisch-österreichisch-dänischen Krieg 1864 und am piemontesisch-französisch-österreichischen Krieg 1859, bzw. am Italien- oder Ungarn-Feldzug 1848–49 teil. Drei Personen waren in der Zeit des Dualismus als Beobachter in verschiedenen ausländischen militärischen Missionen präsent.

Untersuchen wir das Aufsteigen der Generäle und die Verteilung der von ihnen erreichten höchsten Militärränge, so kann festgestellt werden, dass die Zahl der die österreichisch-ungarische Armee leitenden Generäle mit steigendem Rang abnimmt, d. h. die Rangverteilung ist mit einer fiktiven Pyramide vergleichbar, die nach unten hin immer breiter wird. Genau Eindrittel aller untersuchten Personen machten die Generäle der Infanterie aus, ihnen folgen die Titular-Generäle der Infanterie, die etwa halb so viele waren (27 Mann), danach die Generalobersten (25 Mann) und die Feldzeugmeister (19 Mann). Die Generäle der Kavallerie und die Titular-Feldzeugmeister waren in identischer Zahl vertreten (jeweils 15 Mann), und auch die Zahl der Titular-Generäle der Kavallerie und der Feldmarschalls stimmte überein (jeweils 9 Mann).

Die Beförderungen fanden in Friedenszeiten im Allgemeinen mit dem 1. Mai und dem 1. November in Rangfolge statt. Zur Zeit der Feldzüge oder des Weltkriegs zeigten sich natürlich große Abweichungen, da viele Personen für ihre Verdienste im Krieg an der Front oder im Hinterland eine Beförderung außer der Reihe erhielten. 1915 wurde in der Armee der Monarchie nach deutschem Muster der Rang des Generalobersten eingeführt. Einige traten als gemeine Soldaten in die gemeinsame Armee oder die österreichische Landwehr, bzw. ungarische Honvéd-Armee ein (z. B. Generaloberst Samu Hazai); mehrere wurden als Einjährig-Freiwillige zu Reserveoffizieren, die später aktiviert wurden.

Die bekanntesten unter ihnen sind wohl Generaloberst Arthur Arz und General der Kavallerie Graf Albert Lónyay.

Die Möglichkeit einer glänzenden Militärkarriere bot sich in der Armee lediglich der Herrscherfamilie und einigen, mit dieser verwandten Erzherzogs- und Herzogsfamilien. Viele von ihnen hatten bereits in jungen Jahren einen Oberkommandanten-, Oberinspektor- oder sonstigen hohen Posten inne.

Einige Generäle wurden auch in den Armeen der Nachfolgestaaten befördert, wie z. B. Sándor Szurmay, der 1941 zum königlich ungarischen Generalobersten ernannt wurde.

Die Generäle hatten im Laufe ihrer Laufbahn abweichend eine Generalstabs- und praktische Truppenoffizierseinteilung inne. Sehr viele leisteten bis zuletzt in der gemeinsamen Armee Dienst, die die erste Linie der österreichisch-ungarischen bewaffnete Macht bildete. Zahlreiche Personen dienten während ihrer gesamten Militärlaufbahn in der königlich ungarischen Honvéd-Armee oder der österreichischen Landwehr. Viele Offiziere ungarischer Abstammung wurden in den 1890er Jahren oder um die Jahrhundertwende herum – zum Teil auf eigene Bitte hin – zur Honvéd-Armee versetzt. Die Hälfte der in den höchsten Rang des k. u. k. Generalstabs aufgestiegenen Mitglieder diente aktiv im Laufe des Ersten Weltkriegs und nur ein verschwindend geringer Teil (7 Mann) überhaupt nicht. Weniger als Einfünfstel wurde während des Krieges aus der Pensionierung von vor oder nach 1914, bzw. aus dem Stand, der hauptsächlich aus gesundheitlichen Gründen mit einer Wartengebühr beurlaubt worden war, aktiviert und in einer Diensterteilung eingesetzt. Am längsten ohne Unterbrechungen – mehr als sechzig siebzig bzw. Jahre lang – dienten Generaloberst Friedrich Beck-Rzikowsky General der Kavallerie Alexander Üxküll-Gyllenband, sowie Generaloberst Eduard Paar. Beinahe Zweidrittel der Generäle diente während seiner Laufbahn bei der Infanterie, 16 Prozent bei der Kavallerie, fast Einzehntel bei einer technischen Waffengattung und acht Prozent bei der Artillerie.

Zur Zeit des Weltkriegs gerieten nur verhältnismäßig wenige in Kriegsgefangenschaft (es ist bekannt, dass Hermann Kusmanek, Árpád Tamásy und Karl Waitzendorfer bei der Kapitulation des Festungssystems von Przemyśl am 22. März 1915 in russische, Ignaz Verdross bei Kriegsende in italienische Gefangenschaft geriet), lediglich einige trugen ernsthaftere Verletzungen davon (z. B. erlitt Feldmarschallleutnant Frigyes Csanády von Békés am 29. November 1914 bei Kispolány an der russischen Front einen schweren Lungenschuss, General der Kavallerie Alois Schönburg-Hartenstein am 15. Juni 1918 an der italienischen Front beim Piave-Übergang einen Bauchschuss), oder starben infolge einer Krankheit, die sie sich an der Front zugezogen hatten (z. B. Emil Ziegler infolge der Cholera). Diese Zahl war im Vergleich zum Verlust von etwa 100.000 Offizieren der Monarchie während des Krieges verschwindend gering.

Die Generalität des Ersten Weltkriegs überlebte – wenn auch nur geringfügig – die Niederlage der Armee der Monarchie und den Zerfall des Reiches. Die überwiegende Mehrheit (70 Prozent) wurde nach Kriegsende, am 1. Dezember 1918 oder am 1. Januar 1919, in den endgültigen Ruhestand versetzt. 30 Personen wurden noch vor Kriegsende pensioniert und danach nicht mehr eingesetzt. Die Höhe der Rente war in Abhängigkeit des letzten erreichten Ranges differenziert.

Nach Dezember 1918 dienten lediglich sechs Mann in den Armeen der Nachfolgestaaten, vier von ihnen (György Balás, Frigyes Csanády, Erzherzog Joseph August und Béla Sorsich) in der königlich ungarischen Honvéd-Armee.

Mehr als die Hälfte der Generäle kann mit keiner schriftlichen Arbeit in Verbindung gebracht werden, aber 44 Prozent veröffentlichten irgendein Schriftwerk. Was die Zahl der Werke betrifft, so haben fünfzehn Personen einen bedeutenden Nachlass hinterlassen. Einige (z. B. Arthur Arz, Moritz Auffenberg von Komarów, Erzherzog Joseph August, Ludwig von Fabini) brachten nach dem Weltkrieg ihre Erinnerungen zu Papier. Diejenigen, die längere Zeit im Kriegsarchiv in Wien dienten, nahmen an der Verfassung von größeren, den Generalstab zusammenfassenden Werken teil. Von den besonders produktiven Autoren veröffentlichten Alfred Krauss und Emil Woinovich ihre Werke in deutscher, Samu Hazai und Sándor Szurmay in ungarischer Sprache. Im Allgemeinen kann festgestellt werden, dass insbesondere von den Generälen in Generalstabsverwendungen mehrere das Bedürfnis hatten, kriegswissenschaftliche und manchmal literarische Werke oder Artikel zu veröffentlichen und ihre Erlebnisse im Weltkrieg zu verewigen.

Im bibliografischen Lexikon, das ein gesondertes Kapitel des Bandes bildet, sind bei jeder einzelnen Person folgende Daten angeführt: die persönlichen Daten der Generäle in Feldmarschall-, Generalobersten-, General der Infanterie oder Kavallerie, sowie Feldzeugmeisterrang (Familiennamen, Vorname, Prädikat, Geburts- und Todesdaten, höchster erreichter Rang), Glaubensbekenntnis, Beruf des Vaters, Familienstand, Geschlecht und Zahl der Kinder, absolvierte Schulen, Sprachkenntnisse und deren Grad, Aufzählung der Feldzüge, an denen sie teilnahmen, ihnen verliehene Titel, Ränge und Funktionen (Hochadel, Adel, Geheimrat, Kammer, Ingenieur, Ritterorden, Schutzherr, Regimentsinhaber, Ehrenbürger, Doktor, Ehrendoktor, im österreichischen, bzw. ungarischen Parlament, in diversen Kameradschafts-, wissenschaftlichen und gesellschaftlichen Vereinen, in Ritterorden), ausländische und ungarische Auszeichnungen, militärische Beförderungen und Einteilungen, wichtigste Werke, in den Anmerkungen die in den früheren Rubriken nicht genannten, aber für wichtig gehaltenen sonstigen Informationen (Name und Rang des Vaters und der männlichen Geschwister, die ebenfalls den Generalsrang innehatten, Änderungen des Namens und des Familienstandes, Militärdienst in anderen Staaten, geerbter oder übertragener Adelstitel oder Rang, Umstände des Ablebens, Zeitpunkt und genauer Ort der Beerdigung), sowie die im Zusammenhang mit der Person verwendeten Quellen und die verwendete Literatur.

Zusammenfassend können wir festhalten, dass die österreichisch-ungarische bewaffnete Macht im Großen Krieg von einer hervorragend qualifizierten, die strategischen und taktischen Grundprinzipien der Zeit entsprechend anwendenden Generalität geleitet wurde, der eine wichtige Rolle dabei spielte, dass die aus vielen Nationen bestehende Armee des Reiches einheitlich blieb, im Allgemeinen ihre Aufgaben an der Front gut verrichtete – von Zeit zu Zeit sogar bedeutende Siege erringen konnte –, und Anfang November 1918 auch dann noch kämpfte, als die Monarchie als Staat bereits aufhörte zu existieren.

I GENERALI AUSTRO-UNGARICI DELLA GRANDE GUERRA

Prima parte

Feldmarescialli, Colonnello Generali, Generali di fanteria,
Generali di cavalleria, "Feldzeugmeister"

Riassunto

Negli oltre nove decenni trascorsi dalla prima guerra mondiale la bibliografia sulle forze armate dell'Impero austro-ungarico, sul ruolo che esse ebbero nel conflitto, ha assunto le proporzioni di una intera biblioteca. Un po' in tutti i lavori che trattano gli avvenimenti della grande guerra, quella che è considerata la più grande catastrofe nella storia dell'umanità del XX secolo, troviamo nomi di ufficiali di alto rango e generali, tuttavia quasi nulla possiamo sapere più del nome. Fino ad ora nessuna monografia, né in ungherese né in un'altra lingua, si è mai fatta carico di presentare, e di far conoscere ad un più vasto pubblico di lettori, la carriera e l'attività bellica dei membri di grado più elevato della schiera di generali che dirigevano le forze militari dell'Impero. Un corpo costituito da circa 1200 uomini, tra quelli in servizio e quelli richiamati per la guerra: un numero relativamente esiguo a confronto con i quasi nove milioni di uomini chiamati alle armi dalla popolazione maschile dell'Impero, ma anche in confronto con l'intero corpo ufficiali.

Il presente volume – frutto di un lavoro di ricerca d'archivio condotto all'estero e in Ungheria e durato parecchi anni – colma il vuoto pluridecennale solo in parte, poiché in tutto contiene i dati di "solo" 178 uomini che hanno conseguito il grado più alto, cioè Feldmaresciallo, Colonnello Generale e Generale (generale di fanteria, generale di cavalleria, generale di artiglieria). È soprattutto per limiti di spazio che l'autore si riserva di pubblicare in successivi volumi i dati biografici dei generali austro-ungarici della prima guerra mondiale che hanno ottenuto il grado di Tenente Generale e Maggiore Generale.

L'opera si basa sostanzialmente sull'elaborazione di diverse raccolte documentarie degli archivi di Vienna e Budapest, ma utilizza anche fonti a stampa, bollettini ufficiali, gli annuari degli Ufficiali, oltre alla ricca letteratura specialistica di storia militare che tratta degli avvenimenti del periodo del Dualismo, pubblicata in ungherese e in lingua straniera. Il nucleo centrale è costituito dalla carriera degli ufficiali che allo scoppio della prima guerra mondiale avevano già il grado di generale, o che nel corso del conflitto, fino al dicembre 1918, sono stati nominati almeno generali (di fanteria, di cavalleria o "Feldzeugmeister") oppure un grado ancora più elevato. Si è considerata l'intera carriera umana e professionale di questi uomini e il loro impiego nei diversi campi di battaglia del primo conflitto mondiale.

L'opera si divide in due grandi unità tematiche, il saggio introduttivo e il dizionario biografico; la premessa e le appendici con le fonti utilizzate, la bibliografia e le abbreviazioni aiutano il lettore ad orientarsi.

La prima parte del saggio introduttivo è costituita dalla presentazione delle principali caratteristiche dell'esercito austro-ungarico nella prima guerra mondiale e del corpo che lo dirigeva e che era costituito per il 98-99% di generali, considerati un'élite anche all'interno dello stesso corpo ufficiali. Vengono quindi esposti l'importanza e le motivazioni di una ricerca sulle biografie dei generali, le difficoltà incontrate, la metodologia adottata, le fonti archivistiche a disposizione e la bibliografia utilizzata. L'introduzione contiene inoltre un'analisi complessiva condotta sulla base dell'elaborazione dei dati biografici dei 178 personaggi che compaiono nella seconda parte del volume, cioè nel dizionario. L'autore ha potuto intraprendere un'approfondita e sfaccettata analisi statistica e storico-sociologica dell'intero corpo dei generali solo dopo aver concluso le ricerche, una volta entrato in possesso di tutti i dati a disposizione sui generali dell'Impero nella prima guerra mondiale. Egli si è però limitato a trarre conseguenze generiche e a tracciare le principali tendenze che di seguito vengono riassunte.

Dei 178 generali che compaiono nel dizionario biografico più di un terzo è nato nell'Ungheria storica, più di metà nelle provincie austriache, 15 uomini all'estero. La maggior parte (più del 60%) è nata tra il 1851 e il 1860, un quarto tra il 1861 e il 1870, più di un decimo tra il 1830 e il 1850, mentre dopo il 1870 sono nati soltanto 3 uomini, quindi durante il conflitto la stragrande maggioranza aveva tra i cinquant'anni e i settant'anni.

Più di due terzi sono morti in Austria; il 16 % in territorio ungherese e un altro 16% in terra straniera. Di quelli passati a miglior vita in uno degli Stati successori dell'ex Impero, la maggior parte l'ha fatto in Cecoslovacchia o in Jugoslavia. 13 uomini si sono spenti prima del dicembre 1918, tre quarti tra il 1919 e il 1940, il 16% tra il 1941 e il 1960 e soltanto uno dopo il 1960. Al momento del decesso avevano un'età media di 70-80 anni.

L'89% era seguace della religione cattolica. Al secondo posto, nella misura del 7%, troviamo gli evangelici, mentre un 4% totale era rappresentato dagli appartenenti ad altre confessioni. Tra i generali originariamente di fede ebraica l'ufficiale più famoso, e che ottenne il grado e la posizione più elevati, fu il colonnello generale Samu Hazai, che nel 1876 si era fatto battezzare magiarizzando il suo cognome originario (Kohn). (Samu Hazai fu Ministro ungherese della Difesa dal 1910 al 1917, quindi dal febbraio del 1917 comandante della mobilitazione e dell'approvvigionamento delle forze armate austro-ungariche, e nel contempo tra gli ufficiali il secondo per importanza dopo il Capo di Stato Maggiore dell'esercito.)

La stragrande maggioranza dei generali prese moglie e, come si conveniva all'epoca, mise su famiglia; il 13% visse tutta la vita da celibe, sei uomini invece rimasero vedovi e non si risposarono. Di solito sceglievano la compagna di vita dallo stesso ceto sociale da cui provenivano loro stessi. Gli ufficiali si sposavano in media dieci anni più tardi rispetto agli altri membri della popolazione maschile dell'Impero (molti anzi solo dopo la pensione). Alcuni divorziarono e più tardi, in genere in età avanzata, si risposarono. Due terzi di loro ebbero da 1 a 5 figli, mentre più di un quarto, in parte a causa del matrimonio tardivo, non ebbero proprio figli. Quelli con 6-10 figli, in genere appartenenti a famiglie di principi e arciduchi, erano ormai pochissimi, in una proporzione totale del 7%.

Analizzando la provenienza dei generali, cioè l'occupazione del padre, possiamo stabilire che la maggioranza era nata in famiglie della classe media o intellettuale: la metà era nata in famiglie o dinastie di militari, più di un quinto aveva il padre che lavorava come funzionario civile; il padre del 14% apparteneva alla classe intellettuale o ad altro

stato medio, quasi l'8% aveva il padre imprenditore o proprietario terriero, due generali avevano il padre contadino, mentre dieci provenivano da famiglie arciducali o ducali.

Dei futuri generali più di due terzi avevano assimilato le basi professionali della loro carriera da ufficiale in accademie militari dal passato glorioso, e quasi un quinto aveva frequentato una qualunque scuola militare dell'Impero. Due terzi di questi ultimi hanno successivamente completato gli studi presso la scuola professionale dello Stato Maggiore dell'imperiale e regio esercito e presso la Scuola Militare di Vienna. Tra gli istituti di perfezionamento militare un decimo ha frequentato i corsi più elevati del genio, quasi l'8% i più alti corsi di artiglieria, alcuni invece la Scuola di Equitazione Militare. Molti hanno quindi ricevuto l'intera loro educazione negli istituti di insegnamento militare dell'Impero, dalla scuola elementare all'accademia militare compresa. Molti hanno compiuto i loro studi nello stesso periodo, come Karl Pflanzer-Baltin e Eduard Böhm-Ermolli che hanno frequentato da compagni di corso l'Accademia Militare di Wienerneustadt e la Scuola Militare di Vienna.

I generali avevano tutti, senza eccezione alcuna, una perfetta conoscenza del tedesco, usato come lingua di comando o di servizio nell'esercito imperiale; gran parte conosceva, almeno a livello base, anche altre lingue straniere: più della metà 1-3 lingue, il 40% altre 4-5 lingue e dodici persone 6-8 lingue. La maggior parte parlava e scriveva perfettamente in 1-2 lingue, mentre usava le altre come lingue reggimentali (in qualche reggimento la lingua materna di almeno il 20% della truppa che vi prestava servizio). Era raro che qualcuno imparasse perfettamente 3 o più lingue, come ad esempio l'arciduca József Ágost, feldmaresciallo.

Per quanto riguarda le onorificenze dell'Impero la maggior parte venivano conferite per la partecipazione alle campagne militari o alla mobilitazione, negli anniversari di servizio (in genere per i 25, 30 o 40 anni di servizio) o per il genetliaco dei regnanti; esistevano inoltre le onorificenze acquisibili per meriti. Tra queste ultime le più frequenti erano la Croce al Merito Militare, l'Ordine della Corona Ferrea, le diverse classi e i diversi gradi delle Medaglie al Valor Militare. 20 generali in tutto ottennero un qualche grado dell'Ordine Militare di Maria Teresa, la massima onorificenza austro-ungarica. In genere maggiore era il grado gerarchico raggiunto, più alto era il grado delle onorificenze che si otteneva in Patria e all'estero.

La maggior parte delle onorificenze che i generali austro-ungarici ricevettero durante la loro carriera, erano onorificenze dei paesi alleati nella prima guerra mondiale (Germania, Bulgaria, Turchia), e molti potevano sfoggiare decorazioni dei vicini Stati europei, Romania, Russia, Italia, Serbia, Montenegro. Non molti generali potevano vantare le onorificenze distribuite da paesi di altri continenti, ad esempio Giappone, Cina, Siam, Persia, Cile, mentre soltanto alcuni possedevano quelle, comunque rare, di Brasile, Tunisia e Messico. Tra i marescialli che avevano raggiunto il massimo grado della gerarchia, parecchi erano possessori della "Pour le Mérite", decorazione prussiana considerata di altissimo rango. Gli arciduchi, tenendo alla propria posizione sociale assai elevata, beneficiarono del conferimento di onorificenze straniere, in contrasto con quanto sperimentato invece in patria.

La maggior parte dei generali possedeva un titolo nobiliare, di rango superiore o inferiore, austriaco o ungherese, acquisito per nascita oppure per privilegio concesso dai sovrani imperiali. L'8% di loro disponeva del titolo di arciduca, il 37% di duca o barone,

mentre il 55% di altri titoli nobiliari. Non molti però potevano sfoggiare una nobiltà ereditata, la maggior parte la ricevettero per merito. Insieme ad alcune alte onorificenze ungheresi era compreso il titolo nobiliare, ad esempio con la corona dell'Ordine Militare di Maria Teresa si accompagnava il titolo di barone.

La mancanza di esperienze belliche caratterizza quasi tutti i generali (l'esercito imperiale ha vissuto tra il 1867 e il 1914 uno dei periodi di pace più lunghi della sua esistenza), soltanto una minima parte aveva partecipato da giovane ufficiale alle guerre dinastiche e alle campagne militari combattute dall'Impero asburgico. La maggior parte di questi aveva partecipato all'occupazione della Bosnia-Erzegovina del 1878, e più del 10% alla soppressione delle rivolte della Dalmazia meridionale e della Erzegovina del 1882. In otto presero parte alla guerra austro-prussiana del 1866, alcuni a quella austro-prussiana-danese del 1864, a quella austro-francese del 1859 e alle campagne militari del 1848-49, in tre erano stati presenti come osservatori nelle varie missioni militari all'estero nel periodo del Dualismo.

Analizzando l'avanzamento di carriera dei generali e la ripartizione dei più altri gradi militari raggiunti, si può stabilire che quanto maggiore era il grado gerarchico, tanto minore era il numero dei generali che dirigevano l'esercito austro-ungarico, cioè la distribuzione dei gradi è tipicamente piramidale. Di tutte le persone esaminate un terzo tondo tondo è rappresentato da generali di fanteria, seguiti da generali di fanteria ad honorem nella misura di metà (27 uomini), poi seguivano i colonnelli generali (25), e i generali di artiglieria (19); in egual misura erano rappresentati i generali di cavalleria e i generali di artiglieria ad honorem (15 e 15) e pure in egual numero i generali di cavalleria ad honorem e i feldmarescialli (9 e 9).

La promozione in tempo di pace avveniva di solito in ordine gerarchico il 1° maggio e il 1° novembre; naturalmente durante le campagne militari o in tempo di guerra c'erano grosse differenze, poiché una buona parte beneficiava della promozione fuori dai ranghi per meriti di guerra acquisiti al fronte o all'interno del Paese. Su modello tedesco nel 1915 venne introdotto nell'esercito imperiale il grado di Colonnello Generale. Alcuni erano entrati nell'esercito comune o nelle due milizie territoriali da soldato semplice (ad esempio il colonnello generale Samu Hazai), mentre i più fecero un anno da ufficiali di complemento volontari entrando in servizio solo più tardi. Tra questi forse i più famosi furono il colonnello generale Arthur Arz e il generale di cavalleria conte Albert Lonyáy.

La possibilità di una fulgida carriera militare nell'esercito si apriva solo alla casa regnante e ad alcune famiglie con essa imparentate, famiglie di arciduchi e duchi. Molti di questi già da giovani occupavano posizioni di alto comando o ispettorato oppure altri incarichi elevati.

Alcuni generali ottennero promozioni anche negli eserciti degli Stati successori, ad esempio nel 1941 Sándor Szurmay venne nominato colonnello generale del regio esercito ungherese.

Nel corso della loro carriera, a turno, i generali occupavano posizioni nello Stato Maggiore e incarichi di ufficiale di truppa tirocinante. Moltissimi prestarono servizio fino alla fine nell'esercito comune, che costituiva la prima linea della forza militare austro-ungarica, numerosi servirono invece, per l'intera loro carriera militare, nella reale Honvédség ungherese oppure nella Landwehr austriaca. Molti ufficiali di origine ungherese negli anni Novanta dell'Ottocento o a cavallo dei due secoli, vennero trasferiti nella mi-

lizia territoriale, la Honvédség, in parte su loro stessa richiesta. Una metà dei membri del corpo ufficiali che avevano raggiunto il grado più elevato restarono in servizio attivo durante l'intero conflitto, una parte trascurabile (7 uomini) invece non vi presero proprio parte. Meno di un quinto vennero posti in servizio e utilizzati in un qualche inquadramento durante la guerra, richiamati dalla pensione, conseguita prima ancora del 1914 o dopo, oppure dal congedo di aspettativa, ottenuto soprattutto per motivi di salute. Il periodo più lungo di servizio ininterrotto nell'esercito, più di 60 anni, fu quello del generale di cavalleria Alexander Üxküll-Gyllenband e quello del colonnello generale Eduard Paar, aiutante di campo del sovrano. Quasi due terzi dei generali durante la loro carriera prestarono servizio nella fanteria, il 16% nella cavalleria, quasi un decimo nell'arma del genio, l'8% invece nell'artiglieria.

Durante il conflitto non molti vennero fatti prigionieri (è noto che Hermann Kusmanek, Árpád Tamásy e Karl Waitzendorfer caddero prigionieri in mano russa nella capitolazione della fortezza di Przemysl il 22 marzo del 1915, mentre Ignaz Verdross cadde in mano italiana alla fine della guerra), soltanto alcuni subirono ferite gravissime (ad esempio il tenente generale Frigyes Csanády di Békés venne gravemente colpito ai polmoni il 29 novembre del 1914 sul fronte russo presso Kispolány, il generale di cavalleria Alois Schönburg-Hartenstein venne raggiunto da un colpo al ventre durante la traversata del fronte italiano sul Piave il 15 giugno 1918). Questo numero è comunque insignificante rispetto alle perdite di ufficiali subite dall'Impero austro-ungarico durante la guerra: circa centomila ufficiali.

Il corpo ufficiali della prima guerra mondiale sopravvisse, sebbene per poco, alla sconfitta dell'esercito austro-ungarico e al crollo dell'Impero. La stragrande maggioranza (il 70%) venne posta in congedo illimitato dopo la conclusione del conflitto, il 1 dicembre 1918 o il 1 gennaio 1919. 30 persone erano state messe a riposo già prima della fine della guerra e pertanto non venivano più impiegati. L'ammontare della pensione era differente a seconda dell'ultimo grado raggiunto.

Dopo il dicembre del 1918 sei uomini in tutto continuarono a servire negli eserciti degli Stati successori, quattro di loro nella reale Honvédség ungherese (György Balás, Frigyes Csanády, l'arciduca József Ágost, Béla Sorsich).

A più della metà dei generali non è associabile nessuno scritto, mentre sotto il nome del 44% è uscito qualche lavoro. Considerando il numero delle opere 15 di loro hanno lasciato ai posteri una eredità significativa. Alcuni (ad esempio Arthur Arz, Moritz Aufenberg von Komarów, l'arciduca József Ágost, Ludwig von Fabini) hanno messo nero su bianco le loro memorie dopo la guerra mondiale. Coloro che per lunghissimo tempo prestarono servizio nell'archivio militare di Vienna, hanno contribuito alla stesura di alcune cospicue opere riassuntive sullo Stato Maggiore dell'esercito. Tra gli autori particolarmente prolifici troviamo Alfred Krauss e Emil Woinovich, che pubblicarono in tedesco, e Samu Hazai e Sándor Szurmay in lingua ungherese. Possiamo quindi affermare che tra i generali, soprattutto quelli che prestarono servizio presso lo Stato Maggiore, parecchi si sentirono spinti a pubblicare opere o articoli di saggistica militare, e in qualche caso di tema letterario, o a eternare le proprie esperienze della grande guerra.

Nel dizionario biografico che costituisce un capitolo a sé del volume per ciascun personaggio compaiono i seguenti dati: i dati personali dei generali che avevano il grado di feldmaresciallo, colonnello generale, generale di fanteria o di cavalleria, "Feldzeugmei-

ster” (cognome, nome, titolo nobiliare, data di nascita e di morte, il grado gerarchico più alto), appartenenza religiosa, occupazione del padre, stato di famiglia, sesso e numero dei figli; scuole frequentate, conoscenze linguistiche, elenco delle campagne militari a cui presero parte, vari titoli che gli vennero conferiti e che occuparono nel parlamento austriaco o in quello ungherese, in diverse associazioni di combattenti, in associazioni culturali e sociali, in ordini cavallereschi (titoli nobiliari, di consigliere segreto, di camerale, di ingegnere, di *vitéz*, di patrono, proprietario di reggimento, sindaco onorario, dottore, dottore ad honorem), titoli, gradi e funzioni, decorazioni ungheresi ed estere, promozioni e inquadramenti militari, le opere principali. In nota viene riportata ogni altra informazione ritenuta importante (nome e rango del padre e in alcuni casi anche il rango dei fratelli che avessero ottenuto un grado di generale, le variazioni avvenute nel nome e nello stato di famiglia, il servizio militare prestato nell’esercito di altri Stati, titoli o ranghi nobiliari ereditati o acquisiti, le circostanze del decesso, data del funerale e luogo esatto della sepoltura), e infine le fonti e la letteratura utilizzate.

Riassumendo possiamo dire che nella Grande Guerra l’esercito austro-ungarico era guidato da un corpo generali eccellentemente qualificato, che applicava adeguatamente i moderni principi base della strategia e della tattica, e che tale corpo ebbe un ruolo significativo nel mantenere unito l’esercito multi-etnico dell’impero, dimostrò il proprio valore militare in prima linea (anzi a volte si rese capace di strappare significative vittorie), e ancora combatteva agli inizi del novembre 1918 quando ormai l’Impero, come forma di governo aveva già finito di esistere.